

DIRECȚIA GENERALĂ A ARHIVELOR STATULUI
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Revista ARHIVELOR

1924—1985

BIBLIOGRAFIE TEMATICĂ

BUCUREȘTI — 1988

DIRECȚIA GENERALĂ A ARHIVELOR STATULUI
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Revista Arhivelor

1924—1985

BIBLIOGRAFIE TEMATICĂ

BUCUREȘTI — 1988

Lucrarea a fost avizată în ședința Comisiei științifice pentru probleme arhivistice din 30 iunie 1988.

Bibliografie tematică întocmită de
MIOARA TUDORICĂ

Responsabil de carte: ELENA DIMA

INTRODUCERE

Revista Arhivelor concepută inițial să găzduiască studii de teorie și practică arhivistică, în cele peste șase decenii de slujire a științei istorice românești și-a lărgit aria tematică, incluzând în paginile sale materiale din alte științe speciale ale istoriei, precum și articole de analiză istorică, elaborate pe baza documentelor inedite. În prima perioadă a apariției sale predomină articolele cu conținut arhivistic, pe care s-au fundamentat cercetări de cronologie, diplomatică, genealogie, heraldică, numismatică, paleografie sau sigilografie, care au alternat cu publicarea de studii și documente sau cu cercetări bibliografice. Prezența în coloanele Revistei Arhivelor a unor reprezentanți de seamă ai istoriografiei românești postbelice constituie dovada plasării acesteia pe o linie mereu ascendentă. Numele lui Ion Bianu, Ion Lupaș, Ștefan Meteș, Constantin Moisiu, care va domina arhivistica românească aproape trei decenii, Andrei Veress, Emil Condurachi, Aurelian Sacerdoțeanu, Dan Simonescu, prezenți în paginile revistei cu valoroase contribuții exprimă grija permanentă pentru dezvoltarea științei și culturii românești.

Pe măsura trecerii anilor, în raport cu uriașele transformări care au avut loc în țara noastră, „Revista Arhivelor“ ținând seama de rolul social și politic dat presei de partid, de măsurile și preocupările pentru perfecționarea activității în toate domeniile vieții sociale, își definește programul, tematica și structura prin prisma atribuțiilor ce revin Direcției Generale a Arhivelor Statului și a legislației arhivistice privind păstrarea, conservarea și administrarea Fondului Arhivistic Național. Începutul de drum făcut în direcția valorificării bogatelor izvoare arhivistice existente va căpăta noi coordonate. Programul său de muncă se conduce după necesitățile organizării activității arhivistice, al reflectării cercetărilor din domeniul științelor sociale, valorificării moștenirii culturale înaintate și ridicării conștiinței socialiste a tuturor oamenilor muncii. Totodată, ea a urmărit să-și contureze tot mai pregnant o fizionomie proprie și să se înscrie într-o sferă a interesului cititorilor cât mai statornică și mai largă. Astfel, prin ceea ce s-a cuprins în paginile revistei, alături de editorialele inspirate de procesele revoluționare petrecute în țara noastră sau de etapele de importanță istorică parcurse de poporul român în procesul de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate, se includ și articole — program menite să dea un răspuns competent și autorizat unor probleme de arhivistică ridicate de desfășurarea unitară a activității arhi-

vistice în țara noastră, pe baza unui program izvorât din documentele de partid și de stat. Asemenea articole de teorie și practică arhivistică contribuie, în același timp, și la dezvoltarea științei istorice, prin abordarea nemijlocită a problemelor de tehnică a publicării documentelor. Sub aspectul conținutului se remarcă prezența constantă în tematica revistei a articolelor cu un pronunțat conținut științific, de cercetare. În studiile de istorie s-a dat o atenție deosebită formării sentimentelor de profundă prețuire pentru toate forțele progresiste, înaintate. Articolele de istorie realizate de arhiviști și ceilalți colaboratori reprezintă, de obicei, valorificarea documentelor aflate în arhivele noastre, urmărind să ofere o sursă de informații elevată pentru cercetarea științifică. Pornind de la preocupările deosebite ale Direcției Generale a Arhivelor Statului pentru îmbogățirea bazei documentare, Revista Arhivelor a considerat că este necesar să publice mai mult din imensa bogăție de izvoare documentare, a așezat în centrul preocupărilor valorificarea tezaurului arhivistic, indiferent de depozitul de păstrare. S-au publicat prezentări de fonduri și colecții arhivistice, ca îndreptare sigure asupra tematicii documentelor, date esențiale despre istoria instituțiilor creatoare de arhivă, aprecieri asupra valorii diferitelor categorii de acte, modul de organizare a documentelor și cele mai importante instrumente de evidență. S-au încredințat tiparului numeroase documente din toate epocile istorice, prin care se reliefează valorile morale, tradițiile progresiste mobilizatoare ale națiunii române.

O latură constantă a activității revistei a fost aceea de a sprijini dezvoltarea științelor speciale ale istoriei. Articolele apărute au tratat sarcinile acestora, laturile mai puțin abordate de specialiști, ajutând aprofundarea cercetărilor de specialitate.

Preocupările Direcției Generale a Arhivelor Statului pentru cunoașterea și aplicarea legislației arhivistice, organizarea, administrarea, conservarea și folosirea Fondului Arhivistic Național, cercetările impuse de diferite genuri de documente și apărarea sănătății lor, cunoașterea rezultatelor obținute de arhivistica internațională, au fost, de asemenea, în centrul tematicii revistei.

O altă sarcină importantă a revistei a constituit-o stimularea perfecționării pregătirii profesionale, formarea deprinderilor de cercetare ale arhiviștilor și sprijinirea afirmării lor. În acest sens organul nostru de presă a antrenat specialiști din arhive afirmați în munca de cercetare și mai tineri colegi, căutând să orienteze preocupările științifice.

Activitatea desfășurată de Revista Arhivelor de-a lungul existenței sale atestă strădania sa de a contribui la dezvoltarea științei istorice românești. Fără să părăsească rolul de promotor al dezvoltării arhivisticii românești — care a înregistrat treptat o creștere remarcabilă — revista și-a asumat, în paralel, și pe acela de valorificare, sub forma unor studii și articole, a bogatului Fond Arhivistic Național. Prin aceasta Revista, fără să-și diminueze caracterul ei inițial, a înțeles să slujească, alături de celelalte publicații de specialitate, dezvoltarea istoriografiei românești, aflată în plin progres.

Având în vedere aceste considerente și pornind de la utilitatea, remarcată de specialiști în repetate rânduri, a instrumentelor de informare științifică, a căror editare reprezintă una din direcțiile principale ale activității Arhivelor Statului s-a conceput elaborarea unei bibliografii tematice a Revistei Arhivelor, scopul acesteia fiind orientarea operativă în conținutul celor

peste o sută de numere apărute. Structura lucrării s-a alcătuit în funcție de tematica abordată în paginile revistei în decursul anilor, urmărindu-se reliefaarea întregii problematici astfel:

I. Documentele zilclor noastre

În acest capitol s-au cuprins documentele de partid publicate, expuneri ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, materiale legate de omagierea președintelui țării.

II. Studii, comunicări, articole

1. Istorie

Studiile și articolele de istorie au fost grupate cronologic, pe secole iar în cadrul fiecărui secol fișele au fost ordonate alfabetic pe autori. Prima parte cuprinde perioada veche până în secolul al XIV-lea.

2. Arhivistică

În această parte fișele au fost grupate în următoarele subcapitole:

— legislație arhivistică

— teorie și practică arhivistică (În ultima parte a acestui subcapitol s-au grupat editorialele privind dezvoltarea și sarcinile Arhivelor Statului izvorite din documentele de partid, dări de seamă ale instituției, materialele legate de aniversarea a 50 de ani de la apariția Revistei Arhivelor, opiniile exprimate în cadrul unor „Mese rotunde“ organizate de redacție privind documentele economice, arhivele particulare etc.).

— prezentări de fonduri și colecții arhivistice, (aici au fost incluse și noile achiziții de documente făcute de Arhivele Statului).

— prețuitori ai arhivelor

La Legislație, Teorie și practică arhivistică și Prezentări s-a făcut o ordonare alfabetică în cadrul fiecărei subgrupe, pe autori. Grupa Prețuitori a respectat ordinea alfabetică a persoanelor despre care s-a scris.

3. Științe speciale

Este o grupare pe principalele științe speciale ale istoriei, abordate în paginile Revistei, astfel:

— Istoria instituțiilor

— Istoria dreptului

— Diplomatică

— Paleografie

— Sigilografie, heraldică, genealogie

— Cronologie

— Codicologie

— Cartografie

— Biblioteconomie

— Numismatică, medalistică

— Geografie istorică

— Demografie istorică

— Miniaturistică

— Filigranologie

În cadrul fiecărei științe s-a respectat ordonarea alfabetică pe autori.

III. Documente

În acest capitol fișele au fost ordonate pe secole iar în cadrul acestora s-a respectat ordinea cronologică a documentelor. Deci s-a realizat ordonarea cronologică în măsura în care aceasta a fost posibil, avînd în vedere că grupările de documente cuprind o perioadă mai mare de timp. În această situație fișa s-a plasat la data primului document.

IV. Instrumente de lucru

Materialele au fost grupate în funcție de principalele categorii astfel:

- Bibliografii
- Glosare
- Liste de documente
- Liste de dregători și de miniștri
- Indicatoare-nomenclatoare publicate pentru documente din diferite ramuri de activitate.

În cadrul fiecărei subgrupe s-a făcut ordonarea alfabetică pe autori. Lucrarea este însoțită de un indice de nume al autorilor și al principalelor domenii de activitate care va ajuta la o mai bună orientare în paginile sale. Indicele face trimitere la numărul pe care-l poartă fiecare articol în cadrul bibliografiei tematice.

Ca metodă de lucru s-a utilizat fișarea fiecărui studiu, articol sau comunicare publicate, pentru care s-a indicat numărul de revistă în care a apărut, anul și paginile între care este cuprins. Menționăm că pentru numerele apărute pînă în anul 1958 s-au indicat: volumul, numărul și anul de apariție, întrucît Revista nu avea o apariție regulată. După acest an s-au specificat numărul de revistă și anul apariției.

În Bibliografie nu au fost cuprinse, din motive de economie de spațiu, recenziile și prezentările, precum și notele bibliografice ce nu ar contribui într-o măsură însemnată la informarea actuală a cercetătorului.

Ne exprimăm convingerea că acest instrument de lucru va sprijini informarea și documentarea arhiviștilor și a celorlalți specialiști în activitatea de cercetare pe care o desfășoară.

MIOARA TUDORICĂ

PRÉCIS

The Archive Review (Rom. „Revista Arhivelor“) was initially meant to publish studies of archival theory and practice. But serving the Romanian historical science for over sixty years, it has widened its thematic area, including materials from other historical auxiliary sciences as well as articles of historical analysis elaborated on the basis of novel documents. The articles with archive content prevail in its first period of publication, on which there were fundamented studies of cronology, diplomacy, genealogy, heraldry, numismatics, paleography or sigilography. These studies alternated with the publication of documents or bibliographic studies. Articles in the Archive Review belonging to outstanding representatives of postwar historiography are a proof of its development in an upward direction. The names of Ion Bianu, Ion Lupaş, Ştefan Meteş, Constantin Moisil — who will be the head of Romanian archivistics for almost thirty years — Andrei Veres, Emil Condurachi, Aurelian Sacerdoţeanu, Dan Simionescu — whose articles represent important contributions — express the permanent concern for the development of Romanian science and culture.

With the passage of years the Archive Review defines its programme, themes and stucture according to the tasks of the General Directin of the State Archive and the archive legislation regarding the keeping, conservation and administration of the National Archive Fund. At the same time the Review takes into account the huge transformations which have taken place in our country and the social and politic importance the party accords to the press, as well as the measures and the concern for the improvement of the activity in all the fields of social life. The activity started in the direction of the turning into account of the large number of actual documents will extend. Its working programme guides itself after the necessities of the organization of the archive activity, of the reflection of the research in the field of social sciences, of the turning into account of the cultural heritage and the education of the socialist conscience of all the working people. At the same time the review has tried to build up, ever more clearly, a physiognomy of itself and to enter a sphere of interest for the readers as constant and wide as possible. As a matter of fact the review includes-besides the editorials inspired from the revolutionary processes in our country or the stages of historical importance for our people in the process of the building up of the multilaterally developed socialist society — programme-articles meant to give a

competent and authorized answer to some problems of archivalistics raised by the unitary development of the archive activity in our country with a programme based on the party and state documents. Such articles on archival theory and practice contribute, at the same time, to the development of the historical science, by the immediate approach to problems of the technique of the publication of documents. As for the content of the review, there is a constant presence of scientific and research articles in it. In the history studies particular attention is showed to the moulding of the feelings of profound appreciation for all the progressive forces. The articles on history written by the archivists and the other contributors usually represent a turning to account of the documents in our archives, trying to offer up a special source of information for the scientific research. Considering the special concern of the General Direction of the State Archive for enriching the documentary basis, the Archive Review has found it necessary to publish more of the immense richness of documents, and placed in the centre of its activity the turning to account of the archive treasure, irrespective of the keeping stack. There have been published presentations of funds and archive collections as reliable guides to the theme of the documents, essential information on the history of archive creating institutions, appreciations on the value of various categories of papers, the way of organizing documents and the most important evidence instruments. There have been published many documents from different historical periods, documents which reveal the moral qualities and the progressive mobilizing traditions of the Romanian nation.

A constant concern in the activity of the review was to support the development of the auxiliary historical sciences. The articles published have analysed their tasks, the parts less studied by the specialists, contributing to an improvement of the auxiliary science research.

The concern of the General Direction of the State Archive for the knowledge and the application of the archive legislation, the organization, administration, conservation and the use of the National Archive Fund, the research determined by various types of documents and their protection, the latest results obtained by the international archivalistics have also been central to the theme of the review.

In each subgroup there has been made an alphabetic arrangement of the authors.

The book is followed by an index of the names of the authors and the main fields of activity, which will provide a better orientation. The index sends to the number of each article in the thematic bibliography.

The working method used was carding each published study, article or paper. For each there is given the issue of the review in which it has appeared, the year and the pages between which it is placed.

I. DOCUMENTELE ZILELOR NOASTRE

1

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA POLITICO-IDEOLOGICĂ ȘI CULTURAL-EDUCATIVĂ DE FORMARE A OMULUI NOU, CONSTRUCȚOR CONȘTIENT ȘI DEVOTAT AL SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE ȘI AL COMUNISMULUI ÎN ROMÂNIA, prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste, 2 iunie 1976.

2, 1976, p. 123—151

2

ANIVERSAREA A 60 DE ANI DE VIAȚĂ ȘI A 45 DE ANI DE ACTIVITATE REVOLUȚIONARĂ A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, SECRETAR GENERAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, PREȘEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA, COMANDANT SUPREM AL FORȚELOR ARMATE ALE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA.

— Cuvîntarea tovarășului *Nicolae Ceaușescu* cu prilejul conferirii titlului de doctor în științe politice și titlului de doctor în economie (24 ianuarie 1978)

— Mesajul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului de Stat și Guvernului

— Decretul Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România privind conferirea pentru a doua oară a titlului de onoare suprem „Erou a Republicii Socialiste România“ și a Ordinului „Victoria Socialismului“ tovarășului *Nicolae Ceaușescu*, secretar general al Partidului Comunist Român președintele Republicii Socialiste România,

— Cuvîntarea tovarășului *Nicolae Ceaușescu* în cadrul adunării festive de la Sala Palatului Republicii (25 ianuarie 1978)

— Telegrama de felicitare transmisă tovarășului *Nicolae Ceaușescu* de Direcția Generală a Arhivelor Statului

1, 1978, p. 3—8

3

CEAUȘESCU NICOLAE, CUVÎNTARE LA ÎNȚILNIREA CU REPREZENTANȚII AI OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ DIN DOMENIUL ISTORIEI.

3-4, 1980, p. 247-248

4

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ROSTITĂ CU PRILEJUL ANIVERSĂRII ZILEI DE NAȘTERE.

1, 1981, p. 9-14

5

CEAUȘESCU NICOLAE, 60 DE ANI DE SLUJIRE DEVOTATĂ A POPORULUI, DE LUPTĂ PENTRU DREPTATE SOCIALĂ ȘI LIBERTATE NAȚIONALĂ, PENTRU CONSTRUIREA SOCIALISMULUI ȘI RIDICAREA BUNĂSTĂRII MASELOR, PENTRU INDEPENDENȚA PATRIEI, COLABORARE INTERNAȚIONALĂ ȘI PACE.

2, 1981, p. 125-134

6

MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ L-A REALES PE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ÎN FUNCȚIA SUPREMĂ DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA. DISCURSUL SOLEMN AL PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU.

Telegramele adresate tovarășului *Nicolae Ceaușescu* de Guvernul Republicii Socialiste România și de Consiliul de conducere al Ministerului de Interne.

1, 1980, p. 3-9

7

CUVÎNTAREA TOVARĂȘEI ACADEMICIAN DOCTOR INGINER ELENA CEAUȘESCU ROSTITĂ LA LUCRĂRILE CELUI DE AL XVI-LEA CONGRES INTERNAȚIONAL DE ISTORIE A ȘTIINȚEI.

4, 1981, p. 419-421

8

APELUL PENTRU DEZARMARE ȘI PACE AL FRONTULUI DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA, 30 octombrie 1981.

4, 1981, p. 415-417

Ardeleanu Ion, CONCEPȚIA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU PRIVIND ISTORIA PATRIEI

Gîndirea istorică a tovarășului *Nicolae Ceaușescu* se pătrunde în întreaga sa substanță de principiul interpretării și evaluării procesului istoric ca rezultat firesc al evoluției societății românești în ansamblul său. Știința istorică în concepția secretarului general al partidului are un considerabil rol educativ în opera de educare a maselor largi și îndeosebi a tineretului. Istoria este nu numai oglinda trecutului ci în ea se află izvorul nesecat pentru noua devenire a patriei socialiste. Între celelalte concepte și teze privind istoria patriei din gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu se menționează: istoria unică și unitară a poporului român, dăinuirea sa pe pămîntul străbun, unitatea de civilizație, etnică și lingvistică, lupta pentru apărarea ființei proprii, afirmarea ideii de unire a țărilor române în cursul marilor evenimente istorice, rolul țărănimii în istoria noastră, apariția și rolul clasei muncitoare în societatea românească, făurirea partidului politic al clasei muncitoare din România în 1893, a Partidului Comunist Român, continuatorul mișcării socialiste și afirmarea sa în societatea românească, chemat să dea răspunsuri corespunzătoare noilor etape de dezvoltare ale țării.

Secretarul general al partidului a formulat o serie de cerințe necesare promovării istoriei la cotele pe care trebuie să le atingă. Istoria este și trebuie să fie o știință a prezentului. Istoria trebuie să contribuie la înțelegerea profundă a intensei activități desfășurate pe plan extern de Partidul Comunist Român de dezvoltare a relațiilor cu toate statele.

1, 1983, p. 8—16

Ardeleanu Ion, SEMNIFICAȚIA ISTORICĂ A CONGRESULUI AL IX-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Cu prilejul împlinirii a 15 ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român se prezintă realizările României socialiste pe calea construirii societății socialiste multilateral dezvoltate: perfecționarea tuturor domeniilor vieții social-economice în care și-a pus amprenta gîndirea clarvăzătoare secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reorganizarea administrativ-teritorială a țării, sporirea capacității politico-organizatorice a partidului pe calea progresului și civilizației, întărirea rolului conducător al partidului, atitudinea internaționalistă a partidului și promovarea unei politici externe de pace.

2, 1980, p. 152—155

Ardeleanu Ion, 1965—1980. ANI DE MĂREȚE ÎNFĂPTUIRI ALE CONSTRUCȚIEI SOCIALISMULUI

Întreaga dezvoltare economico-socială a țării în ultimii 15 ani, avîntul pe care l-a cunoscut construcția socialistă poartă amprenta și originalitatea gândirii secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu este impresionantă prin multilateralitatea sa. Nu există domeniu al științelor sociale în care gândirea sa novatoare să nu fi adus teze și puncte de vedere originale. Între acestea se înscriu: orientarea spre opera de industrializare, spre dezvoltarea ramurilor și subramurilor de vîrf, repartizarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, noua orientare a agriculturii, o nouă politică de investiții. Alte teze și orientări vizează dezvoltarea învățămîntului și pregătirii cadrelor, a democrației socialiste precum și întreaga dezvoltare socialistă a patriei noastre.

1, 1980, p. 16—19

12

Bălaș Teofil, VOCAȚIA UNIVERSALITĂȚII

Succesele importante obținute de România în opera de edificare a socialismului au contribuit la mai buna cunoaștere a realității românești și la creșterea prestigiului țării noastre în lume. În ultimii ani au fost organizate peste hotare numeroase acțiuni complexe pentru mai buna cunoaștere, întărirea încrederii și cooperării. A crescut contribuția României la crearea și schimbul de valori materiale și spirituale cu alte țări, la afirmarea gândirii politice, științifice și cultural-artistice românești. În acest cadru cunoașterea peste hotare a României s-a bucurat de cea mai autorizată contribuție prin volumele de articole și cuvîntări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, publicate în edituri cunoscute, precum și prin volumele biografice consacrate vieții și activității conducătorului partidului nostru. Înalta recunoaștere mondială a contribuției de excepție a conducătorului partidului nostru la cauza propășirii României socialiste constituie o meritată și semnificativă confirmare a lumii contemporane la justetea politicii interne și externe a partidului și statului nostru.

1, 1983, p. 16—20

13

Frost Nicolae, UN EVENIMENT DE IMPORTANȚĂ ISTORICĂ ÎN VIAȚA PARTIDULUI ȘI A POPORULUI NOSTRU

Pe baza studierii documentelor Congresului al XIII-lea se arată semnificația sa în viața Partidului Comunist Român și a poporului nostru în procesul devenirii socialiste și comuniste a patriei. Se prezintă principalul obiectiv stabilit de Congres pentru o nouă și viguroasă dezvoltare a vieții economico-

sociale: dezvoltarea economiei naționale și a celorlalte sectoare de activitate încît România se va prezenta ca o țară cu o dezvoltare multilaterală. Pentru aceasta se va acorda o atenție deosebită dezvoltării forțelor de producție, perfecționării relațiilor de producție și sociale, pentru a se realiza o nouă calitate a muncii și vieții. Acest grandios program presupune ridicarea pe trepte tot mai înalte a conștiinței maselor, manifestarea spiritului revoluționar. În acest context se înscriu tezele privind creșterea rolului conducător al partidului ca centru vital al națiunii, noile dimensiuni ale activității statului socialist și organelor sale, întărirea climatului de ordine și disciplină întemeiat pe stricta aplicare a legilor și a normelor de conviețuire socială, activitatea de formare a omului nou căreia îi este subordonată activitatea ideologică și politico-educativă. Sarcini deosebite revin cercetării în domeniul științelor sociale, inclusiv al cercetării și cunoașterii istoriei patriei.

Cel de al XIII-lea Congres al partidului a definit într-un profund spirit științific caracteristica situației internaționale, a fundamentat liniile direcționale ale politicii externe a partidului.

4, 1984, p. I-IV

14

Frost Nicolae, CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R. ÎNCEPUTUL CELEI MAI STRĂLUCITE EPOCI DIN ISTORIA POPORULUI ROMÂN

Pornind de la aprecierea că istoria unui popor se măsoară prin amploarea și profunzimea transformărilor revoluționare, prin rezultatele obținute în dezvoltarea forțelor de producție, în relațiile sociale, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al maselor populare autorul arată că perioada inaugurată acum două decenii de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român este epoca celor mai mari realizări, toate înnoirile care au avut loc în această perioadă în viața economică, socială, politică și culturală a țării fiind indisolubil legate de calitățile de excepție ale secretarului general al partidului.

Pe plan economic România s-a dezvoltat în cei 40 de ani, îndeosebi în cele două decenii de la Congresul IX, dintr-o țară slab dezvoltată, predominant agrară, într-o țară industrial-agrară, cu o economie modernă, agricultura a cunoscut un susținut proces de transformare și modernizare, înscriindu-se în prezent pe drumul noii revoluții agrare, a fost elaborată o nouă concepție privind cercetarea științifică, asigurându-se îmbinarea cercetării fundamentale cu cea aplicativă.

În documentele Congresului al IX-lea și în opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu au fost definite mai multe probleme ale făuririi și dezvoltării socialismului și comunismului, în centrul căruia se află omul. Obiectivul privind creșterea calității muncii și vieții în țara noastră exprimă concepția partidului care să asigure ridicarea nivelului de civilizație materială și spirituală a întregului popor. La acesta se adaugă procesul de dezvoltare și afirmare plenară a personalității umane.

Una din cele mai profunde și fertile deschideri pe care Congresul al IX-lea a realizat-o o reprezintă promovarea unei atitudini noi, creatoare

față de teoria revoluționară care trebuie aplicată și dezvoltată în raport cu condițiile istorice, sociale și naționale din fiecare țară. S-au făcut o serie de reconsiderări teoretice, s-a renunțat la unele teze sau aprecieri depășite, au fost înlăturate forme de organizare învechite, s-au creat noi organisme și structuri corespunzătoare etapei actuale.

Congresul al IX-lea a marcat un generos proces de reconsiderare a istoriei noastre naționale, de restituire a inestimabilelor valori ale trecutului, datorate secretarului general al partidului.

2, 1985, p. 121—124

15

Gal Ionel, OCROTIREA PATRIMONIULUI CULTURAL NAȚIONAL — MĂRTURIE A ÎNALTEI PREȚUIRI ACORDATE DE PREȘEDINTELE ROMÂNIEI VALORILOR FĂURITE DE ÎNAINȚAȘI

Epoca Nicolae Ceaușescu reprezintă o perioadă demiurgică menită să pună în atenția lumii întregi valoarea deosebită a aportului personal al tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și aplicarea strategiei și tacticii P.C.R., la fundamentarea liniei generale a partidului. În lumina tezelor și ideilor cuprinse în opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la rolul important pe care îl are cunoașterea istoriei noastre naționale în dezvoltarea conștiinței socialiste, Patrimoniul Cultural Național se constituie ca o avuție națională ce are menirea de a face să cunoaștem ceea ce cu inspirație și experiență tradițională, înaintașii au creat și au așezat în făurirea propriei noastre civilizații.

Înalta grijă, prețuirea și răspunderea manifestate de președintele țării față de tezaurul de valori al poporului român și-au găsit reflectarea în legislația Patrimoniului Cultural Național și a Fondului Arhivistic Național. Atenție deosebită și protecție specială s-au acordat documentelor create în decursul vremii, materializate în elaborarea Decretului 472/1971 privind Fondul Arhivistic Național.

Arhivele Statului au parcurs în Epoca Nicolae Ceaușescu cea mai fertilă perioadă din istoria sa. Arhivele Statului au acționat în sensul continuiei dezvoltării a fondului documentar prin preluări de documente, prin punerea în valoare a adevărului obiectiv asupra originii și continuității poporului nostru în vatra străbună, prin sprijinirea elaborării marilor corpusuri de documente. La acestea se adaugă ampla activitate de valorificare a documentelor prin mijloace și forme diversificate. Înființarea în anul 1980 a Centrului de perfecționare a cadrelor reprezintă o nouă dovadă a atenției ce se acordă creșterii calității și eficienței pregătirii acestora. Filialele județene au beneficiat de realizarea unor construcții de sedii noi etc.

Aniversarea zilei de naștere a secretarului general al partidului constituie un imbold în activitatea viitoare, de a face totul pentru valorificarea superioară a patrimoniului arhivistic național.

1, 1983, p. 3—8

14

Gal Ionel, UN DOCUMENT PROGRAMATIC DE EXCEPȚIONALĂ INSEMNAȚATE PENTRU DESTINELE PATRIEI

Analiza lucrărilor Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, a magistralei expuneri a tovarășului Nicolae Ceaușescu a permis formularea unor concluzii de inestimabilă valoare pentru tezaurul ideologic al socialismului științific. Pe baza studierii acestor documente autorul arată pe scurt rolul Arhivelor Statului ca instituție de știință și cultură, puternic ancorată în munca de propagandă, de educare patriotică a maselor de cetățeni. Pe baza însușitorului program stabilit de Plenară se prezintă sarcinile care stau în fața Arhivelor Statului în perioada următoare: dezvoltarea bazei documentare, îmbunătățirea activității arhivistice la organizații, stimularea activității cultural-naționale între care activitatea de publicații ocupă un loc însemnat, intensificarea procesului de pregătire politică și profesională a tuturor cadrelor.

2, 1982, I—VI

Gheorghe Elena, PREȘEDINTELE ROMÂNIEI — PERSONALITATE PROEMINENTĂ A VIEȚII POLITICE INTERNAȚIONALE

Conferind politicii internaționale a partidului și statului nostru cele mai valoroase trăsături ale poporului român, președintele Nicolae Ceaușescu, reprezentând gândul și voința întregului nostru popor, se bucură în lume de un prestigiu fără precedent în istoria patriei noastre. Marelui fiu al națiunii noastre socialiste i-au fost acordate înalte distincții, decorații, ordine, medalii, titluri onorifice și științifice din partea a numeroase țări, instituții academice și societăți din diferite colțuri ale lumii. Recunoașterea contribuției active a tovarășului Nicolae Ceaușescu la cauza socialismului, a păcii este oglindită, de asemenea, în aprecierile și declarațiile oficiale ale unor șefi de state și guverne, ale conducătorilor unor partide comuniste și muncitorești, ale unor organizații internaționale. În continuare se redă un documentar cu menționarea distincțiilor primite și a unor aprecieri la adresa președintelui României.

1, 1983, p. 16—31

HOTĂRÎREA PLENAREI C.C. AL P.C.R. CU PRIVIRE LA ANIVERSAREA A 2050 DE ANI DE LA CREAREA PRIMULUI STAT DAC CENTRALIZAT ȘI INDEPENDENT

1, 1978, p. 38—40

Burlacu Ioana, MARCAREA JUBILEULUI DE CĂTRE ARHIVELE STATULUI

În contextul măsurilor stabilite de hotărârea C.C. al P.C.R. Arhivelor Statului li se deschide posibilitatea de a lărgi sfera formelor și mijloacelor de valorificare și popularizare a tezaurului arhivistic. Între acestea se înscriu: acțiunea de completare a Fondului Arhivistic Național cu noi documente; intensificarea valorificării izvoarelor documentare prin elaborarea unor lucrări pe teme importante și actuale, participarea la acțiunea de actualizare a tematicii Muzeului de Istorie al Republicii Socialiste România și a muzeelor județene de istorie, lărgirea preocupărilor Muzeului Arhivelor în sensul reliefării istoriei scrisului românesc, organizarea și evoluția arhivelor românești, organizarea unor acțiuni cultural-educative. Se va extinde colaborarea cu Radioteleviziunea pentru realizarea unor emisiuni atractive, de larg interes, cu studiourile cinematografice și Institutul de arte plastice. Toate aceste activități vor constitui un aport al arhiviștilor la valorificarea trecutului istoric, la îmbogățirea actului de cultură socialistă în patria noastră.

1, 1978, p. 40–42

19

ISTORIA — ȘTIINȚĂ A PREZENTULUI

Extrase din documentele de partid privind rolul istoriei în dezvoltarea societății.

4, 1979, p. 379–380

20

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI EDUCAȚIEI POLITICE ȘI CULTURII SOCIALISTE

Pornind de la coordonatele făuririi societății socialiste se arată că formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste constituie unul din elementele decisive. În cadrul acestei activități partidul situează constant grija față de propriul nostru trecut pentru a putea păși pe calea viitorului cu perspectivele confirmate. În această direcție Arhivelor Statului, păstrătoare ale tezaurului istoric al patriei, le revin sarcini importante legate de completarea și valorificarea Fondului Arhivistic Național, misiune în care noua legislație arhivistică de ocrotire a patrimoniului cultural — național ocupă un loc important, editarea de publicații și organizarea de expoziții, sesiuni de comunicări, simpozioane care să valorifice pe multiple planuri bogăția izvoarelor documentare.

1, 1976, p. 3–4

21

OMAGIU PREȘEDINTELUI ȚĂRII

Mesajul Ministerului de Interne

1, 1983, p. 1-2

22

MESAJUL ADRESAT DE PREȘEDINTELE NICOLAE
CEAUȘESCU PARTICIPANȚILOR LA CEL DE AL XV-LEA CONGRES
INTERNAȚIONAL DE ȘTIINȚE ISTORICE DE LA BUCUREȘTI

23

MESAJUL CELUI DE-AL XV-LEA CONGRES INTERNAȚIONAL
DE ȘTIINȚE ISTORICE

3-4, 1980, p. 248-253

24

MESAJUL PARTICIPANȚILOR LA CEL DE AL XVI-LEA CON-
GRES INTERNAȚIONAL DE ISTORIE A ȘTIINȚEI.

București, 3 septembrie 1981

4, 1981, p. 422-423

25

Mușat Mircea, Hurmuzache Ștefan, CONCEPȚIA TOVARĂȘULUI
NICOLAE CEAUȘESCU PRIVIND ISTORIA UNICĂ ȘI UNITARĂ A
POPORULUI ROMÂN

Activitatea teoretică și practică pe care o desfășoară Președintele țării noastre în vastul program al prezentului și viitorului patriei noastre încorporează în mod organic și magistrală contribuție adusă la dezvoltarea științei istorice românești. Abordarea unică și unitară a istoriei poporului român situează această știință la înălțimea cerințelor îmbogățirii teoriei și practicii sociale a Partidului Comunist Român. Studiul este structurat pe următoarea tematică: istoria unică și unitară a poporului român — mijloc important pentru analiza realistă a complexei problematice a construcției socialiste, relația dialectică trecut-prezent-viitor, important izvor de creație socialistă în devenirea societății, istoria — componentă fundamentală a teoriei și practicii revoluționare. Funcția ideologică — educativă a istoriei, cunoașterea

trecutului multimilenar al poporului înseamnă perceperea marilor permanențe și identități ale istoriei românilor, a momentelor fundamentale ale evoluției continuu ascendente a societății noastre.

1, 1984, p. 7-19

26

Mușat Mircea, GÎNDIREA ȘTIINȚIFICĂ, PROFUND CREATOARE A SECRETARULUI GENERAL AL PARTIDULUI CU PRIVIRE LA ISTORIA PATRIEI ȘI A PARTIDULUI

Autorul evidențiază faptul că tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat științei istorice perspectiva dialectică, revoluționară a interdependenței și conexiunii evenimentelor. Pentru știința noastră istorică exemplul tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie un îndemn. Nu există moment de seamă al istoriei noastre naționale din timpuri imemorabile și pînă în prezent asupra căruia secretarul general să nu-și fi spus cuvîntul realist, cugetat și autorizat. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus în evidență continuitatea neîntreruptă a poporului nostru pe aceste plaiuri, lupta lui pentru unitate și independență, clădirea statului dac centralizat și independent în urmă cu 2050 de ani. Cu o deosebită forță de evocare este reflectată capacitatea poporului nostru de a se opune ferm și eficace năvălitorilor și cotropitorilor, înfăptuirea actului istoric al primei uniri politice a Țărilor Române, punerea bazelor statului național român modern în 1859 și desăvîrșirea lui în 1918. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a dezvoltat bogățile tradiții de luptă ale poporului nostru, a dat o nouă fundamentare științifică conceptelor de apărare a patriei, independenței și suveranității naționale. De asemenea a adus o contribuție inestimabilă la fundamentarea și elaborarea a noi teze și concepte cu privire la numeroase probleme ale conducerii țării, ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism. Se menționează sarcinile formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu frontului nostru istoric.

1, 1980, p. 12-16

27

Pîrvulescu Maria, Burlacu Ioana, P R E Ș E D I N T E L E NICOLAE CEAUȘESCU — MILITANT NEOBOSIT PENTRU ÎMPLINIREA ASPIRAȚILOR DE PROGRES ȘI DE PACE ALE POPORULUI ROMÂN

Consecvența aplicare a legităților generale ale construcției socialismului la particularitățile naționale, elaborarea planurilor și programelor de dezvoltare a fiecărui compartiment de activitate economico-socială, preocuparea pentru lărgirea democrației noastre muncitorești, strînsa unitate între făurirea unei civilizații superioare pe pămîntul patriei și politica de pace sînt tot atîtea constante ale gîndirii profund științifice, realiste, multilaterale ale tovarășului Nicolae Ceaușescu. Între aceste probleme, la loc de frunte se înscriu formularea obiectivului fundamental al partidului în actuala etapă și definirea conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată. De

asemenea, în profunđa gândire dialectică a tovarășului Nicolae Ceaușescu se iau în considerare cu rigoare științifică evoluțiile și fenomenele care se petrec pe plan internațional. Unitatea indisolubilă între politica internă și externă a țării își găsește una din cele mai elocvente expresii în contribuția pe care o reprezintă pentru cauza păcii și destinderii, construirea cu succes a socialismului. Ancorarea puternică a României în conștiința popoarelor poartă amprenta personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Optimismul izvorit din viziunea revoluționară asupra lumii, a transformării societății este o dominantă a gândirii tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Convingerea în victoria forțelor progresului străbate din întreaga operă a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Acționind cu principialitate consecventă și curaj, cu spirit revoluționar, Președintele Nicolae Ceaușescu își aduce o contribuție de primă valoare la afirmarea marilor idealuri de libertate și propășire pe care poporul român le împărtășește plenar cu toate celelalte națiuni ale lumii.

1, 1984, p. 3—6

28

SCRISOAREA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

1, 1981, p. 5—8

29

SCRISOAREA DE FELICITARE ADRESATĂ TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU DE CONSILIUL DE CONDUCERE AL MINISTERULUI DE INTERNE CU PRILEJUL ANIVERSĂRII ZILEI DE NAȘTERE.

1, 1982, p. 1—2

30

SCRISOAREA CONSILIULUI DE CONDUCERE AL MINISTERULUI DE INTERNE

1, 1981, p. 12—13

II. STUDII, COMUNICĂRI, ARTICOLE

1. ISTORIE

DIN CELE MAI VECHI TIMPURI PÎNĂ ÎN SECOLUL al XIV-lea

31

Boldur Alexandru, CONSIDERAȚII PRIVIND ISTORIA TRACILOR

Autorul tratează problema direcției, a locului de unde au venit tracii în teritoriile noastre, susținând că tracii au coborât la Dunăre și dincolo de acest fluviu, din nord și est de Carpați. Pentru demonstrarea ipotezei sale face o investigație demografică a spațiului situat între Pripet și Carpați care mai târziu se va numi: Volinia, Galiția, Podolia, Moldova. Cercetarea se bazează pe date de toponimie și hidronimie. Este abordată, de asemenea, și problema latinizării tracilor.

2, 1978, p. 124—127

32

Boldur Alexandru, ȚARA BÎRLAD, NUMELE ȘI UNELE MOMENTE DIN ISTORIA EI

În prezentarea procesului formării statului moldovean de diferite nuanțe teritoriale, autorul arată că Sepeniț, Brodnic și Birlad au avut o organizare politică. Pe baza unor informații editate și inedite, autorul analizează proveniența numelui de Birlad în același timp cu evoluția istorică a acestei regiuni până în secolul al XIV-lea.

Două momente principale se evidențiază din istoria Birladului: primul din secolul al XII-lea, când a avut loc ofensiva nereușită împotriva principatului de Halici a prințului rus Ivanko Rostislavici. Din desfășurarea evenimentelor se ajunge la concluzia că în secolul al XII-lea țara Birlad avea un teritoriu întins și o populație numeroasă.

Al doilea moment, din secolul al XIV-lea Birladul a devenit capitala Moldovei și se menține cinci ani până în 1374—1379. În 1380 Petru Mușat devine stăpîn deplin al ambelor țări.

3, 1974, p. 429—436

Boldur Alexandru., ȚARA „BRODNICILOR“ ÎNTR-O LUMINĂ NOUĂ

Autorul demonstrează pe baza unor informații istorice, că originea numelui de „brodnic“ provine printr-o deformare din cea de „bronic“. Bronicii au existat în istoria Rusiei când prinții ruși îi foloseau în războaiele pe care le purtau între ei și au dispărut în timpul dominației tătarilor.

Cercetările efectuate arată că „bronicii“ mercenari erau, în cele mai multe cazuri, valahi și formau sate întregi. Toponimia a permis autorului să constate că așezările lor începeau de la riul Pripet pînă la Dniestr. Concluzia autorului este că Țara brodnicilor este o țară a bronicilor valahi descendenți din daco-geto-traci.

2, 1975, p. 191—197

34

Cândea Virgil, LOCUL POPORULUI ROMÂN ÎN ISTORIA UNIVER-SALĂ

Locul românilor în istoria universală trebuie studiat în raport cu întreaga evoluție umană anterioară formării pe teritoriul Daciei a poporului român. Protoistoria, istoria veche și evul mediu timpuriu ca și epocile modernă și contemporană sînt la fel de necesare unei înțelegeri depline a istoriei românilor. În această concepție autorul analizează principalele aspecte și momente ale istoriei poporului român în raport cu istoria universală, rolul și locul său în sud-estul Europei. Text în limbile: română și franceză.

3—4, 1980, p. 254—276

35

Crișan Ion Horațiu, O IMPORTANTĂ CONTRIBUȚIE LA ISTORIA DACIEI ÎN VREMEA LUI BUREBISTA

Autorul prezintă o descriere de la Cugir, județul Alba, și anume un mormînt dacic de incinerare cu un bogat inventar. Mormîntul se află în imediata apropiere a unei așezări fortificate de tip „dava“ și este datat în primul secol î.e.n. El a aparținut, probabil, unui nobil dac, făcînd parte din curtea regelui Burebista. Este primul mormînt de acest gen descoperit în Transilvania. Descrierea mormîntului și a inventarului aflat în el este însoțită de considerații istorice asupra semnificației privind continuitatea de locuire a dacilor în aceste teritorii.

2, 1980, p. 168—175

Crișan Horatiu Ion, SEMNIFICAȚIA ISTORICĂ A STATULUI DAC CENTRALIZAT ȘI INDEPENDENT CONDUS DE BUREBISTA

Autorul arată că daco-geții au trecut în secolul al IV-lea î.e.n. la o civilizație de tip La Tène care se va generaliza la sfârșitul secolului al II-lea î.e.n. când se poate constata o dezvoltare remarcabilă a metalurgiei fierului, ceramica este trasă la roată și relațiile comerciale se intensifică. Dezvoltarea rapidă a forțelor de producție va produce creșterea populației și a aglomerărilor de tip protourban pe care dacii le-au numit în limba lor „dava” și care erau centre în care se produceau și vindeau mărfuri, centre militare, administrative, politice și religioase. În același timp, societatea dacă era împărțită în două clase sociale: bogați și săraci. Slavajul în acest mod de producție nu a fost cunoscut ca ocupație românească. La începutul secolului I î.e.n. s-a trecut la o formă superioară: statul, eveniment care s-a produs în jurul anilor 70 î.e.n. în timpul lui Burebista. Burebista a reușit să unifice toate triburile daco-gete locuind teritoriul cuprins între Balcani, Carpații septentrionali, Dunăre și malul occidental al Mării Negre. El cuprindea triburi celtice care au penetrat în spațiul apusean al Daciei și bastarni din triburile germanice care s-au deplasat pe teritoriul situat la est. În aceeași direcție s-au îndreptat și sarmații.

Statul dac centralizat și independent condus de Burebista a fost în istoria geto-dacilor prima formațiune politică de tip superior. Ea va cunoaște multe modificări în cursul secolelor, perioade de progres și de regres, până la nașterea poporului român rezultat din contopirea dacilor cu romanii. Românii reprezintă romanitatea orientală grefată pe substratul etnic daco-get. Fondarea statului dac, eveniment de cea mai mare importanță în istoria milenară a poporului român, va fi sărbătorită în anul 1980 când se vor aniversa 2050 de ani de la unificarea tuturor dacilor pentru prima dată.

3, 1979, p. 273—281

37

Daicoviciu Hadrian, PROCESUL ÎNCHEGĂRII STATULUI DAC SUB CONDUCEREA LUI BUREBISTA

Autorul demonstrează caracterul statal al formațiunii politice conduse de Burebista și apoi de urmașii săi până la Decebal, cu arătarea principalelor argumente care au condus la aceste aprecieri. Se arată originile economice și geografice ale statului dac, se încearcă definirea caracterului său, procesul de centralizare a statului și trăsăturile sale caracteristice. Se argumentează cu izvoare arheologice procesul în care Burebista a reușit să subordoneze autorității sale întreaga lume daco-getică de pe ambele versante ale Carpaților ca expresie a unității etno-lingvistice și de civilizație a daco-geților.

2, 1980, p. 163—168

Dumitrașcu Sever, DESCOPERIRI DACICE ÎN CRIȘANA

Autorul prezintă cercetările arheologice sistematice întreprinse în ultimii 30 de ani în Crișana pentru cunoașterea civilizației și culturii dacice în epoca sa clasică și a noilor probleme ale traco-dacologiei românești și europene, întrepătrunderea între comunitățile neolitice din Crișana și comunitățile indoeuropene ce vor domina aceste teritorii în epoca de trecere de la neolitic la bronz și apoi în epoca bronzului. În Crișana cultura materială existentă în această perioadă s-a manifestat în cultura Otomani, Suciul de Sus, Periam, Pecica, Wietemberg.

Materialul arheologic descoperit în Crișana dovedește prezența și continuitatea neîntreruptă a populației autohtone dacice în Dacia preromană, a dacilor liberi de epocă romană și post-romană, romanizarea acestei populații și dezvoltarea sincronă a civilizației și culturii sale cu a întregii populații a Daciei.

2, 1980, p. 176—181

39

Gherghel Ilie, PASCUA ROMANORUM: PABULA IULII CAESARIS?
— UN CAPITOL DIN NOMENCLATURA ISTORICĂ ROMÂNĂ

Autorul demonstrează originea românească a acestei expresii întâlnite în cronica notarului anonim al regelui Bela IV și la cronicarul francez Odo de Dagilo, cu argumente istorice, cronologice și filologice.

an, II, nr. 3, 1926, p. 383—397

40

Glück Eugen, IZVOARE NARATIVE DIN SECOLUL al XI-lea
REFERITOARE LA ISTORIA TRANSILVANIEI. NOI CONTRIBUȚII

Autorul analizează și descrie lucrarea „Legenda sfântului Gerard“, care oferă date importante legate de istoria Transilvaniei în secolul al XI-lea. În anexă — un fragment din Legenda maior a Sf. Gerard. Versiunea de la Padova, în original și traducere.

4, 1979, p. 386—397

41

Ionescu Gion D., DOVEZI NOI PRIVIND VECHIMEA ȘI CONTINUITATEA ROMÂNILOR PE VALEA BÎSCA-CHIOJDULUI

Autorul prezintă noi dovezi care atestă vechimea așezărilor umane în valea Bîsca Chiojdului, în același timp cu continuitatea și permanența locuitorilor

săi, începînd cu 30—40 de secole î.e.n. Urmele arheologice sau numismatice au fost descoperite în localitatea Calvini. Între acestea se menționează și se descriu: toporul de piatră șlefuită, neperforat, descoperit la Biscenii de Sus la sfîrșitul epipaleoliticului, fragmente de ceramică din satul Calvini din pastă cenușie, cu sau fără decor; monede reprezentînd denari romani de argint. Descrierile sînt însoțite de reproduceri fotografice ale obiectelor.

1, 1980, p. 35—39

42

Trandafirescu Natalia, GLOSELE DACE DIN LUCRAREA LUI DIOSCORIDES „DE MATERIA MEDICA”

Articolul face o amplă analiză a gloselor dace identificate în opera medicului grec Dioscorides de Anazarba și raporturile lor cu substratul limbii române. Se exprimă părerea că între istorie și lingvistică există legături reciproce, stabilindu-se moștenirea materialului lingvistic de la traci, pr cum și caracterul, importanța și proveniența gloselor existente în opera lui Dioscorides. Menționîndu-se că aceste glose se găsesc numai într-o parte a lucrării lui Dioscorides, mai exact în codexurile „Constantinopolitanus” și „Neapolitanus” (aflate sub formă de microfilme la Direcția Generală a Arhivelor Statului) se descriu în amănunt, în raport cu ceilalți autori care au fost studiați. Plantele dace menționate în opera lui Dioscorides sînt analizate în comparație cu denumirile lor în limbile indo-europene sau în alți corespondenți ai lor, evidențiîndu-se importanța lor pentru studierea substratului limbii române. Prezența acestor sinonime dace în lucrările medicale grecești demonstrează autecedentele medicinei trace în timpul antichității greco-romane. În anexă reproduceri foto de pe manuscris.

3—4, 1980, p. 317—366

43

Sacerdoțeanu Aurelian, ROMÂNI ȘI BARBARI ÎN SECOLUL IX UN ÎNCEPUT DE DIFERENȚIERE

Pe baza unor izvoare istorice autorul continuă o mai veche dezbatere asupra originii și existenței românilor în ținuturile lor, a influenței romanilor asupra elementului autohton și continuarea elementului latin sub denumirea de vlahi, începutul de diferențiere după secolul IX.

vol. III, I, nr. 6—7, p. 108—122

44

Olteanu Ștefan, ASPECTE ALE CIVILIZAȚIEI GETO-DACICE ÎN LUMINA CERCETĂRILOR RECENTE

Sînt tratate probleme ale dezvoltării societății geto-dace, insuficient cunoscute pînă în prezent: prelucrarea minereului de fier, activitate considerată

ca unul din elementele fundamentale ale civilizației geto-dace. Pe baza rezultatelor obținute pînă în prezent din săpăturile arheologice autorul constată că în peste 25 de așezări din perioada dacică s-au descoperit urme ale extragerii minereului de fier. Aceste urme, completate cu rezultatele analizelor de laborator au permis stabilirea unei tehnologii de extracție și de separare a minereului de fier la nivel superior: minerii daci cunoșteau tehnologia de extracție și de reducție, depistarea minereurilor magnetice și secundare și extracția lor; ei știau că mineralele puteau fi calcate înainte de reducție, utilizînd cuptoare construite la nivelul solului și folosind operațiuni care impuneau numeroase cunoștințe de specialitate de nivel european din epoca respectivă.

2, 1979, p. 115—120

45

Voiculescu Mircea, AUTORI ANTICI DESPRE LUPTELE DACILOR PENTRU LIBERTATE ȘI PATRIE

Se publică o culegere de excerpte din autori antici de limbă latină și greacă privind luptele dacilor pentru independență și apărarea patriei lor. Între acestea menționăm texte din opera lui Dio Casius, manuscrise bizantine ale căror originale se păstrează în Franța, grupate în funcție de datele certe sau probabile cînd au avut loc evenimentele. Textele se publică numai în traducere românească și sînt însoțite de unele fotocopii din Dio Casius.

1, 1980, p. 20—34

46

Manole Vasile, ARHIVELE DIN DACIA ROMANĂ

Autorul tratează problemele arhivelor existente pe teritoriul Daciei, bazîndu-se pe izvoare epigrafice cunoscute. După o scurtă introducere se prezintă categoriile de arhive a căror existență poate fi atestată pe bază documentară: administrative, economice, militare, ecleziastice, particulare și se precizează natura și conținutul documentelor pe care le conțin, modul de constituire, depozitele de arhive și evidența documentelor. În partea finală se arată relația arhive-public în care aspectul practic predomina.

2, 1980, p. 186—193

47

Matei Alexandru, VESTIGIILE GETĂȚILOR DACICE DE LA GRĂDIȘTEA MUNCCELULUI ÎN LUMINA DOCUMENTELOR ARHIVISTICE DIN ANII 1803—1805

Folosind documente din Arhivele Statului Cluj din anii 1803—1805 și altele, autorul prezintă momentul redescoperirii pentru lumea științifică a așeză-

rilor dacice de la Grădiștea Muncelului în anii 1803—1804 prin săpături arheologice efectuate în munții Orăștiei. Se trec în revistă cele mai importante informații din sursele narative din secolele anterioare asupra acestor vestigii, remarcându-se continuitatea de locuire a acestor teritorii de populația autohtonă, semnificația cuvintului „Grădiște“. Săpăturile din anii 1803—1804 au condus la descoperirea unei foarte vechi civilizații a dacilor peste care s-a suprapus peste ani civilizația romană.

În scopul prezentării acestei civilizații se menționează rapoarte asupra săpăturilor de la Grădiștea Muncelului după 1803 până în 1805.

2, 1980, p. 181—186

SECOLUL al XIV-lea

48

*Ionescu-Nișcov Traian, Velichi Constantin, Constantinescu A., TOPO-
NIMIA ISTORICĂ DIN PERIOADA FEUDALĂ A ȚĂRII ROMÂNEȘTI
(1374—1600)*

Din perioada feudală a țărilor române s-a păstrat un mare număr de acte de cancelarie, fiind singurul popor din sud-estul Europei ale cărui surse documentare reprezintă un adevărat tezaur istoric. Natura civilă a acestor acte a generat o bogată toponimie locală. Articolul are drept scop punerea la dispoziția specialiștilor în probleme de limbă și a istoricilor, macro și micro-toponimia din actele emise în cancelaria Țării Românești, începînd din secolul al XIV-lea și pînă la 1600. Se indică pentru fiecare sat data la care apare pentru prima oară într-un act original și mențiunile ulterioare. Se prezintă pe larg metoda de lucru folosită, problemele speciale care s-au ridicat. În continuare se redau 219 toponime din cadrul literei „a“.

1, 1972, p. 25—40

49

Minea Ilie, CÎND A MURIT NICOLAE ALEXANDRU VOEVOD?

Autorul își bazează cercetările pe inscripția găsită la Cîmpulung sub strana domnească pe o notiță aflată în cartea lui Blasiu Orban, *Descrierea săcuimii*, arătînd că data cea mai probabilă a morții lui Nicolae Alexandru este 16 noiembrie 1364.

an. I, nr. 2, 1925, p. 290—291

50

Mocioiu Nicolae, BRĂILA LA 600 DE ANI

Se evidențiază dezvoltarea orașului Brăila, unul din cele mai vechi din țara noastră, folosindu-se un mare număr de documente. Documentul în care se

întilnește pentru prima dată numele orașului este un privilegiu al lui Vlaicu vv. din anul 1368, păstrat la Arhivele Statului din Brașov. După ce se prezintă citeva aspecte de istorie locală, se reliefează locul important ocupat de acest centru în viața economică și politică a Moldovei și Țării Românești pînă la ocuparea lui de către turci (1540), continuitatea elementului românesc după această dată. Articolul menționează dezvoltarea orașului după 1829, procesul de urbanizare și modernizare care a avut loc, elemente specifice pe care le-a înregistrat precum și principalele evenimente politice la care locuitorii brăileni au participat: mișcarea revoluționară din anii 1841—1843, revoluția de la 1848, Unirea Principatelor, războiul pentru independență, ocupația germană din anii 1916—1918.

2, 1967, p. 147—164

51

Stoicescu Nicolae, Tucă Florian, POSADA 650

Bazîndu-se pe surse documentare și pe lucrări recent apărute autorii articolului tratează localizarea bătăliei de la Posada desfășurată cu 650 ani în urmă, cu rol important în procesul de formare al statului feudal Țara Românească. Cauzele conflictului între regele maghiar Carol Robert de Anjou și Basarab, voievodul românilor au fost multiple, cuprinzînd probleme de ordin teritorial, politic și economic. Față de pericolul de invadare, Basarab I cheamă toți locuitorii țării în „oastea cea mare” aplicînd tactica ce va deveni după el tradițională și pe care o vor folosi toți marii voievozi, de a pustii totul în calea năvălitorilor pentru a-i lipsi de posibilitatea de aprovizionare, a evitat lupta la cîmp deschis, pregătindu-se pentru înfruntarea cu oastea maghiară într-un loc strîmt, a dus o acțiune de hărțuire așa cum vor face mai tirziu Mircea cel Bătrîn, Vlad Țepeș sau Ștefan cel Mare. Sosind la Curtea de Argeș, fără a-l înfrînge pe Basarab cu armata înfometată, Carol Robert a dat ordin de retragere spre Transilvania. Pe acest drum de retragere într-un loc necunoscut încă, dar pregătit din vreme de Basarab I oastea regelui maghiar a fost atacată prin surprindere de ostașii români la 9—12 noiembrie 1330. Toate izvoarele maghiare recunosc marea victorie românească din 1330, înregistrată și de cronicile poloneze și prusiene.

Localizarea bătăliei din 1330 a constituit obiectul unor preocupări îndelungate în istoriografia noastră din pricina lipsei de izvoare. Un lucru este sigur: nici un izvor contemporan nu amintește de faptul că aceasta s-ar fi dat la Posada; cronicile și documentele descriu vag locul luptei, fără să-l numească.

Autorii consideră că Posada nu este un nume propriu, ci unul comun, avînd accepțiunea de loc de trecere prin munți sau pe valea unui rîu. Locul nu se cunoaște încă. Mulți cercetători opinează că lupta s-ar fi desfășurat în Loviște. În încheierea articolului — semnificația victoriei românilor din 1330.

1, 1981, p. 29—33

52

Bujoreanu Ștefan, SCHITUL GHIREASCA (Covurlui)

Se face un istoric al schitului aflat în satul Ghireasca așezat la extremitatea nordică a județului Covurlui, care asemenea altor sate răzeșești își află obirșia înainte de Ștefan cel Mare.

VI, 1, 1944, p. 136—139

53

Căzănișteanu Constantin, RĂZBOIUL POPULAR DIN 1462

Autorul reconstituie imaginea autentică a domnitorului Vlad Țepeș, dotat cu o remarcabilă inteligență politică, posesor al unor înalte calități de conducător de oaste, care a asociat în chip strălucit stăpînirea științei militare a epocii cu spiritul novator și curajul personal. Evenimentele militare din 1462 au confirmat însușirile lui Vlad Țepeș. Luptele cu otomanii din 1462 sînt analizate în context internațional: hotărîrea lui Vlad Țepeș din 1459 de a nu mai plăti tribut Porții în perspectiva unei coaliții antiotomane în cadrul căreia acțiunea din 1462 reprezintă un segment, al Dunării de Jos, într-o acțiune militară desfășurată de la Buda pînă la cursul superior al Tigrului; măsurile tactice și strategice luate de Vlad Tepeș; desfășurarea operațiilor militare și înfringerea sultanului Mehmed al II-lea, ca un moment glorios al luptei pentru libertate.

1, 1979, p. 3—6

54

Constantinescu Radu, ÎNSEMNĂRI PRIVIND EPOCA LUI VLAD ȚEPEȘ 1 Premisele economice

Studiul subliniază importanța internațională a relațiilor comerciale ale Valahiei și Transilvaniei la mijlocul secolului al XV-lea. În mod deosebit se subliniază rolul intermediarilor la întretăierea valahă a drumurilor „marelui” comerț (piper, mirodenii, oțel), tensiunea latentă dintre negustorii români și companiile italiene, conflictul dintre bancherii florentini din Silviu care bătuseră moneda transilvăneană și negustorii valahi, conflict agravat prin rivalitatea partenerilor de comerț valah, adică companiile genoveze din Chilia și Akkerman și negustorii venețieni din Brașov.

4, 1984, p. 394—402

Constantinescu Radu, ÎNSEMNĂRI PRIVIND EPOCA LUI VLAD ȚEPEȘ. 1. Premisele economice (II)

Se completează reconstituirea cronologică a istoriei valahe de la 1435 la 1455, încercată în câteva observații asupra epocii lui Vlad Țepeș prin istoria relațiilor comerciale între Valahia și Transilvania la mijlocul secolului al XV-lea. În mod deosebit se subliniază importanța intermediarilor la întretărirea valahă a drumurilor comerciale, tensiunea latentă dintre negustorii români și companiile italiene, conflictul dintre bancherii florentini din Sibiu care bătuseră moneda transilvană și negustorii valahi.

1, 1985, p. 26–36

Dumitriu-Snagov Ion, MAREA VALAHIE ȘI TRANSILVANIA ÎN MAPAMONDUL BORGIAN DE LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XV-LEA.

Biblioteca Apostolică din Vatican cuprinde în cadrul bogatei sale colecții cartografice planisfera cunoscută sub numele de Mapamond Borgiano (cota Borgiano XVI) desemnat înainte de Tavola de Velletri sau Codice Borgiano Latino 767. Este realizat în piele galbenă incizată prin tehnica niello (incrustații umplute cu pastă neagră) și măsoară 64 cm. diametru, nordul aflându-se jos. Este opera unui anonim din Germania meridională.

După analiza și prezentarea bibliografiei autorul studiului propune, interpretând textele cu caracter istoric, să se dateze executarea lucrării între 1410 și 1415 și insistă pe maniera în care sint reprezentate Principatele Române. Mapamondul este o prezentare artistică a imaginii geografice medievale prin discul „lunii vechi“ (Europa, Asia, Africa) și nu alege ca centru Ierusalimul, asemenea operelor anterioare ci Delta Dunării și înscrie între Dunăre și Nistru Marea Valahie, ca principal bastion de apărare antiotomană a Europei și a Transilvaniei, ca reședință a șapte orașe catolice amplasate între pădurile românilor.

3, 1985, p. 258–264

Duzinchevici Gheorghe, AMĂNUNTE ASUPRA LEGĂTURILOR MOLDO-POLONE ÎN TIMPUL LUI CAZIMIR AL IV-LEA (1447–1492)

Înainte de a înțelege mai bine de ce Moldova a rămas singură în fața amenințării otomane în a doua jumătate a secolului al XV-lea și mijloacele prin

care Ștefan cel Mare a ridicat țara la rangul de putere europeană, autorul studiului examinează relațiile moldo-polone în timpul regelui Cazimir al IV-lea. Pentru a pune în evidență adevărul istoric sînt lămurite următoarele probleme: 1. Care a fost răspunsul Poloniei la invitațiile reinnoite ale papalității de a participa la cruciada antiotomană.

2. Care era importanța Moldovei și a Poloniei în cruciada antiotomană din a doua jumătate a secolului al XV-lea.

Analizînd poziția Poloniei așa cum a fost ea expusă de Ioan Lutek la Congresul antiotoman, convocat de împăratul Frederic III la Ratisbonne în 1454, autorul subliniază faptul că regele Cazimir al IV-lea era angajat într-un conflict de lungă durată cu Ordinul teutonilor și neavînd nici un interes să-și creeze complicații din partea turcilor, a evitat să ajute domnitorii moldoveni, Alexăndrel și Petru Aron, sugerîndu-i celui din urmă să răscumpere pacea plătînd tribut sultanului Mahomed II.

Cu ajutorul unor informații elocvente, autorul pune în evidență politica externă a lui Ștefan cel Mare pentru apărarea independenței și libertății țării sale, de acțiune în situația internațională marcată de interesele politice contradictorii ale marilor puteri europene. Fără să beneficieze de resurse pecuniare ca acelea acordate de papă regelui Ungariei sau de ajutorul militar promis de regele polon, Moldova a reușit cu prețul unor imense sacrificii materiale și umane să repurteze victorii strălucite în războaiele cu turcii. Aceste succese ale Moldovei și menținerea Chilieii și Cetății Albe au salvat Polonia și Ungaria de ofensiva otomană.

În zadar a încercat Ștefan cel Mare după 1476 să determine „creștinătatea“ și mai ales pe Cazimir al IV-lea, după jurămintul de la Colomeea să-i vină în ajutor. Singura prezență poloneză constatată se reduce la 3 000 de cavaleri care au participat la bătălia de la Cătlăbuga.

2, 1985, p. 137—148.

58

Duzinchevici Gheorghe, CONTRIBUȚII LA O MAI BUNĂ CUNOAȘTERE A LUI ȘTEFAN CEL MARE ÎN CADRUL LEGĂTURILOR MOLDO-POLONE

Studiul de față se adaugă eforturilor depuse pentru cunoașterea mai profundă a domniei lui Ștefan cel Mare. Pregătirile făcute pentru intrarea lui Ștefan cel Mare în Moldova, ceremonia desfășurată pe Cîmpia Dreptății, consacrarea victoriei raportate asupra lui Petru Aron ca și celelalte acțiuni întreprinse pentru recunoașterea noului domnitor de către puterile învecinate, Ungaria și Polonia, fac obiectul unei argumentații inedite. Noile aprecieri au drept scop completarea unor lacune mai vechi sau corectarea unor erori. Explicațiile sînt furnizate mai ales de reluarea unor probe sigure deja cunoscute, dar considerate cu ajutorul unei analize aprofundate a situației politice interne și internaționale.

De asemenea, autorul repune în discuție raporturile între noul domnitor și boieri, fie din interior, fie din partea tovarășilor lui Petru Aron care s-au refugiat cu acesta în Polonia și demonstrează poziția puternică a lui Ștefan cel Mare pentru a-și impune punctul de vedere. Înainte de a releva

amplizarea figurii sale, autorul analizează punct cu punct, cele patru chemări adresate boierului Miha care fugise, ca și înțelegerea moldo-poloneză din 4 aprilie 1459. Se dovedește, o dată în plus, că nu este vorba de o cedare impusă prințului de boierii presupuși a fi cei mai puternici și de capacitatea sa de a manipula ca un bun diplomat și om politic oamenii și circumstanțele adverse pentru profitul patriei sale. Fără să conteste existența printr- boieri a unei opoziții împotriva lui Ștefan, autorul demonstrează cu ajutorul cronicilor și a documentelor de epocă, supuse unei atente traducerii și interpretări, că domnitorul a rămas tot timpul stăpîn pe situație. De-a lungul domniei sale el a fost susținut de majoritatea societății românești formate din țărani liberi, orășeni, majoritatea boierilor etc. Era mai ales rezultatul marilor sale calități de organizator și diplomat, de căpitan abil care l-au impus pe Ștefan cel Mare în Moldova ca și în afara frontierelor sale.

2, 1984, p. 157—165

59

Duzinchevici Gheorghe, PRECIZĂRI REFERITOARE LA RĂZBOIUL MOLDO-POLON DIN 1497.

Prelucrind izvoare istorice și studii asupra evenimentului, printre care cel al lui C. Rezachevici și D. Căpățînă, autorul aduce în atenție două probleme: desfășurarea campaniei din 1497, anume ce drum a urmat oastea polonă pînă a ajuns la Suceava și aprecierea motivelor care l-au determinat pe voievodul român să acționeze în Codrul Cosminului și a doua privește perioada cît a stat în Moldova voievodul Transilvaniei, Bartolomeu Drăgffy venit cu oastea la Suceava asediată de poloni spre a-l ajuta pe Ștefan cel Mare.

În ceea ce privește drumul oastei polone autorul crede că este un altul decît acela prin Codrul Cosminului. În cea de a doua problemă, autorul demonstrează că oștile transilvănene trimise în ajutorul lui Ștefan cel Mare erau acasă cu mult înainte de 30 noiembrie.

1, 1979, p. 67—71

60

Feneșan Costin, JÖRG VON NÜRNBERG — O RECONSTITUIRE NECESARĂ PENTRU ISTORIA LUPTELOR LUI ȘTEFAN CEL MARE CU IMPERIUL OTOMAN (1475—1476)

Autorul aduce noi precizări pe baza studiului unui izvor care, deși cunoscut istoriografiei de mai multă vreme, n-a fost suficient valorificat la prezentarea campaniilor antiotomane duse de Ștefan cel Mare în 1475 și 1476. Sînt analizate cele două fragmente din cronica lui Nürnberg consacrate campaniei de la Podul Înalt (10 ianuarie 1475) și campaniei otomane din Moldova din vara anului 1476 (bătălia de la Războieni-Valea Albă). În anexă extrase în original și traducere din „Istoria turcilor“ de Jörg von Nürnberg privind luptele lui Ștefan cel Mare cu Imperiul otoman în anii 1475 și 1476.

3, 1982, p. 285—288

Guboglu Mihail, VLAD ȚEPEȘ ȘI MEHMED al II-lea ÎN LUMINA CRONICILOR TURCO-BIZANTINE

În prima parte a studiului se prezintă o istoriografie a problemei, contribuția românilor și recomandări de surse de informare.

Se procedează apoi la o sinteză a informațiilor furnizate de cronicile turco-bizantine, autorul reevidențind relațiile între cei doi suverani care în perioada de început au fost amicale. După consolidarea domniei și dezvoltarea relațiilor cu Transilvania, Vlad Țepeș a refuzat în 1459 să plătească tribut Imperiului otoman. Aceasta a atras intervenția armată în Țara Românească a sultanului Mehmed al II-lea și lupta desfășurată la Buzău. Vlad Țepeș este obligat să se refugieze în Transilvania, la tronul Țării Românești instalându-se Radu cel Frumos.

4, 1976, p. 381—389

Guboglu Mihail, IZVOARE TURCO-PERSANE PRIVIND RELAȚIILE LUI ȘTEFAN CEL MARE CU IMPERIUL OTOMAN

Cercetările efectuate în arhivele și bibliotecile din Turcia i-au dat posibilitatea autorului să susțină existența unei „scrisori a victoriei“ (fath-name) a sultanului Mehmed II Cuceritorul scrisă în persană despre bătălia de la Războieni din 26 iulie 1476.

Publicind traducerea în limba română a scrisorii, autorul formulează ipoteza potrivit căreia data scrisorii este greșită, fie ca urmare a unei interpretări ulterioare fie datorită unei metateze grafice: în locul lui 818 ar fi trebuit scris 881 (anul hegirei) ceea ce corespunde anului 1476 cind Mehmet II întreprinde campania împotriva Moldovei. Totodată, autorul presupune că această fath-nama a fost adresată de Mehmed II șahului Uzün Hassan aliat cu Ștefan cel Mare iar cancelarul analist care-l însoțea pe sultan în Moldova nu putea fi decît Kevamâ. Articolul descrie bătălia de la Războieni sau Valea Albă (26 iulie 1476) aflată în colecția epistolară „Da'i münşiatî“ din arhiva Fatih Cemiyeti din Istanbul.

2, 1982, p. 134—145

Guboglu Mihail, ROMÂNII ÎN BĂTĂLIA DE LA VARNA (10 NOIEMBRIE 1444) DUPĂ IZVOARE TURCO-ISLAMICE ȘI EUROPENE

După opinia lui Mihail Guboglu, bătălia între cruciați și armatele otomane din 10 noiembrie 1444 la Varna, reprezintă unul din evenimentele importante din prima jumătate a secolului al XV-lea. Pe baza studierii surselor europene și otomane, autorul subliniază rolul remarcabil jucat de lăncu de Hunedoara și voievozii din Țara Românească în efortul de a ține piept

ofensivei otomane în Balcani și pe teritoriile românești în perioada dinaintea bătăliei de la Varna. Aceleași surse documentare informează despre pregătirea făcută de cruciați, mobilizarea armatelor, campania spre Varna și bătălia din 10 noiembrie 1444. Relevând locul și rolul românilor în această luptă autorul arată că deznodământul său tragic a zguduit Europa orientală și centrală și a creat premisele pentru cucerirea Constantinopolului.

3, 1985, p. 265–278

64

Leonăchescu Nicolae și Petre, STROIEȘTI-ARGEȘ. FILE DE CRONICĂ,

Articolul reprezintă o scurtă monografie a localității Stroiești din județul Argeș, situată în valea Vilsanului. Vestigiile culturii materiale demonstrează prezența omului la Stroiești din cele mai vechi timpuri. La început satul era constituit într-o „obște liberă” devenită după 1500 proprietate boierească. Istoria satului este legată de numele Neagoslavei, soția banului Barbu Craiovescu. Ea a primit satul ca moștenire și înainte de moarte l-a oferit mănăstirii Bistrița-Vilcea. Lucrarea prezintă relațiile între mănăstirea Bistrița și locuitori, aspecte ale vieții economice, sociale, politice, juridice, mișcări și revolte, aspecte ale dezvoltării demografice etc.

4, 1971, p. 539–556

65

Leonăchescu P. Nicolae, Iscriu D. Gheorghe, OBȘTEA SATULUI STROIEȘTI—ARGEȘ File de monografie

Autorii își propun relevarea unui fenomen specific românesc, insuficient studiat, în cadrul perioadei de trecere de la feudalism la capitalism și anume evoluția obștei țărănești libere. Trecerea de la indivizie la proprietatea privată asupra pământului în cadrul obștei libere, paralel cu accentuarea diferențierii sociale, reprezintă aspectul cel mai important al acestui proces. Autorii ilustrează acest proces cu evoluția satului Stroiești (Argeș), atestat de un fond documentar foarte bogat.

3, 1982, p. 234–241

66

Mateescu Tudor, VACUFURILE DIN DOBROGEA ȘI ARHIVELE LOR

Vacufurile au fost instituții care au funcționat mai multe secole și au avut un rol economic, social și cultural în lumea islamică. Ele se pot defini ca instituții de binefacere. În Dobrogea au existat vacufuri în mai multe loca-

lități: Babadag, Mangalia, Isaccea etc. Cîteva documente emise de aceste instituții se află în Arhivele din România, dar cele mai numeroase se află în străinătate.

4, 1976, p. 412—417

67

Stoicescu Nicolae, ÎNTĂRIREA PUTERII CENTRALE ÎN VREMEA DOMNIEI LUI ȘTEFAN CEL MARE

În prima parte a studiului autorul supune analizei două concepte: acela al fărîmîțării feudale și acela al centralizării statului. Deoarece au fost înțelese diferit de cei care le-au utilizat propune să se renunțe la ele dar să se păstreze ideea evoluției statului feudal, acesta nefiind centralizat de la început.

În a doua parte a studiului autorul arată semnificația procesului de consolidare a autorității centrale în timpul lui Ștefan cel Mare: limitarea puterii politice și a privilegiilor marilor boieri, creșterea bazei sociale și îmbunătățirea organizării statului, a organelor sale centrale și a capacității de apărare. Se evidențiază faptul că întărirea puterii centrale a fost una din preocupările principale și permanente ale domniei lui Ștefan cel Mare ca o consecință logică a politicii interne și externe și a victoriilor repurtate în lupta pentru independența țării.

2, 1982, p. 125—134

68

Șimanschi Leon, FORMAREA PERSONALITĂȚII LUI ȘTEFAN CEL MARE

Autorul analizează factorii care au determinat formarea personalității lui Ștefan cel Mare. În prima parte se arată calitățile pe care domnitorul le-a moștenit de la înaintașii săi — bunicul — Alexandru cel Bun, tatăl său — Bogdan și mama — Maria. Copilăria petrecută la Borzești, în satul natal al tatălui, alături de frații Ioachim, Ion, Cîrstea, Maria și Sora a influențat formarea conștiinței istorice și a orizontului spiritual al viitorului voievod. Autorul face cîteva considerații asupra anului de naștere al lui Ștefan cel Mare bazîndu-se pe concluzii desprinse din desfășurarea evenimentelor: data asocierii la domnie, anul urcării pe tron.

După opinia autorului perioada refugiului în Transilvania, după 1451 a influențat formarea principiilor de guvernare ale viitorului voievod. Acești ani i-au oferit posibilitatea să-și formeze un orizont politic, un ideal de conducere a statului în condițiile creșterii pericolului otoman.

1, 1975, p. 31—36

69

Bejenaru N. Constantin, CONSTANTIN VODĂ ȘERBAN FAȚĂ DE IMPERIALI ȘI CAZACI

Sint prezentate aspecte ale domniei lui Constantin Șerban, relațiile acestuia cu cazacii și imperialii, în timpul celor două domnii ale sale în Țara Românească.

an. II, nr. 3, 1926, p. 400—404

70

Cristian Marin Alexandru, DESPRE LOCUL ȘI DESFĂȘURAREA BĂTĂLIEI DE LA CĂLUGĂRENI

Autorul face unele considerații privitoare la locul celebrei bătălii și la localitățile existente atunci în jurul scenei de luptă pe baza unei mai atente documentări și a cunoașterii terenului, și anume: localizarea satelor din țară, situația sistemului hidrografic din această zonă la data bătăliei, drumurile între Giurgiu și București.

2, 1970, p. 629—636

71

Dumitriu-Snagov Ion, IMAGINEA TERITORIILOR ROMĂNEȘTI ÎN LOGGIA LUI RAFAEL SANZIO

Autorul își îndreaptă atenția asupra uneia din cele 13 hărți geografice (a noua) care împodobesc Loggia lui Rafael Sanzio la Palatul Vaticanului — încoronare monumentală a cartografiei italiene din epoca Renașterii, oferind o privire de ansamblu a Pământului, ținând cont de configurația statală către anul 1560.

În harta prezentată, teritoriile românești — Moldova, Transilvania, Valahia — ocupă o mare suprafață, chiar în centrul compoziției care corespund limitelor teritoriului vechii Dacii.

După o scurtă descriere cu menționarea studiilor sintetice sau analitice care i-au fost consacrate pînă în prezent, autorul se îndreaptă spre analiza toponimelor, grupate în raport cu fiecare provincie românească, relevînd prezența unui semn aparte care corespunde fonemului „ș”. Dacă multe toponime scot în evidență influența grafiei maghiare, introducerea acestui grafem demonstrează intenția pictorului de a reprezenta un fonem tipic românesc, printr-o formulă proprie. Studiul conchide că harta nr. 9 din Loggia lui Rafael demonstrează încă odată prezența poporului român în viața politică, socială și culturală a Europei la nivelul epocii. Abundența toponimelor din spa-

țiul românesc este expresia strădaniei pe care geografi și-o dădeau pentru a cunoaște această arie geografică.

Prin conținutul și semnificația sa harta dobîndește valoarea unui monument național românesc, demonstrînd autoritatea politică a poporului român.

3, 1983, p. 245—256

72

Gane Nicolae. CÎTEVA DATE DESPRE NIFON BĂLĂȘESCU

Autorul prezintă succinte date biografice despre cărturarul și profesorul Nifon Bălășescu.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 138

73

Goldenberg S., Belu S., POSTĂVĂRITUL DIN BRAȘOV ÎN SECOLUL al XVI-lea

În a doua jumătate a secolului al XVI-lea se întîlnește la Brașov, pentru prima dată în istoria textilă românească, un nou sistem de organizare a manufacturilor care confecționau postav. Analiza se bazează pe două documente inedite aparținînd oficiului de producție și comerț de postav din anii 1576—1582 și 1579—1582, documente unice în sud-estul Europei. Documentele conțin date relevatoare privind: administrarea oficiului, aprovizionarea cu materii prime, cantitățile de postav produse, comerțul înregistrat cu orașe din Europa, furnizorii români și străini etc.

Autorii analizează și subliniază progresul înregistrat în acest domeniu de producție, importanța sa pentru consolidarea relațiilor între Transilvania, Țara Românească și țările din sud-estul Europei.

2, 1967, p. 165—180

74

Meteș Ștefan, MIHAI VITEAZUL ȘI ORAȘUL CLUJ

Autorul menționează documentele existente legate de perioada ocupării Ardealului de către Mihai Viteazul și legăturile sale cu orașul Cluj, anume:

— un document din 4 noiembrie 1599 prin care Mihai Viteazul cere orașului Cluj un împrumut de 6 000 florini pentru nevoile oștirii,

— un ordin din 13 decembrie 1599 prin care Mihai Viteazul dispune primarului orașului Cluj ca lucrurile rămase de la Nicolae Pojan și Martin Diaconul să le dea lui Ioan Boer

— la 14 ianuarie 1600 Mihai Viteazul confirmă orașului Cluj stăpînirea peste șapte sate din județul Solnoc

- diploma de întărire din 24 ianuarie 1600 a tuturor privilegiilor acordate oraşului Cluj
- confirmare din 1 septembrie 1600 a unui testament al nobilului Matei Ferentzi de Vacz
- scrisoare prin care porunceşte primăriei oraşului Cluj să-i pună la dispoziţie lui Teodosie Logofătul o mie de florini, chitanţa acestuia de primirea banilor.
- scrisoare din 20 mai 1600 a lui Mihai Viteazul prin care le comunică cetăţenilor din oraşul Cluj cucerirea Moldovei
- document prin care Mihai Viteazul judecă un proces între nobili unguri (18 iulie 1600)
- hotărârea Dietei din Braşov ținută la 12—15 martie 1600 despre unele dări.

an. I, nr. 2, 1925, p. 292—294

75

Mihăilescu Ștefania, Laszlo Gergely, RĂSCOALA SECUIILOR DIN ANII 1595—1596

Răscoala țăranilor secuiei din anii 1595—1596 a izbucnit cu prilejul amplei ofensive declanșate de Mihai Viteazul, curînd după venirea lui pe tron, împotriva noilor încercări ale Imperiului otoman de a știrbi independența țărilor române. Articolul analizează situația și participarea secuilor la lupta anti-otomană, drepturile cîștigate și confirmarea vechilor libertăți de către Mihai Viteazul.

2, 1976, p. 170—177

76

Minea Ilie, SFÎRȘITUL MARELUI LOGOFĂT BĂRLĂDEANUL ȘI RĂSCOALA CONTRĂ LUI ARON VODĂ

Analizînd datele furnizate de unele documente autorul aduce o serie de precizări legate de sfîrșitul logofătului Bărlădeanul și începutul răscoalei orheenilor și sorocenilor în vremea lui Aron voievod. Documentele pe care-și bazează autorul demonstrația sînt din 10 ianuarie 1592 și 15 februarie 1593 precum și altele emise ulterior în care se vorbește de Bărlădeanul, pînă la 15 mai 1592 dată după care nu se mai poate urmări prezența acestuia.

vol. III, 1, nr. 6—7, p. 104—107

77

Neagoe Manole, PETRU RAREȘ ȘI CAMPANIA DIN 1538

Se relevă un moment important din istoria Moldovei: campania din anul 1538 în urma căreia are loc o simțitoare înăsprire a relațiilor dintre Impe-

riul otoman și Moldova. Autorul tratează campania din 1538 sub aspect militar ca urmare a unui conflict îndelungat între Imperiul otoman și Moldova. Se descriu principalele aspecte ale conflictului armat folosind surse contemporane și ulterioare evenimentului.

4, 1976, p. 390—398

78

Neagoe Manole, PROBLEMA UNITĂȚII ȚĂRILOR ROMÂNE ÎN SECOLUL al XVI-lea

Autorul abordează problema unității țărilor române realizată de Mihai Viteazul încercînd să răspundă unor întrebări cum sînt: exista o conștiință de neam la români în secolul al XVI-lea? Exista o legătură între această conștiință și noțiunea de conștiință națională? Se încearcă demonstrarea răspunsurilor afirmative cu mărturii ale conștiinței latinității românilor și cu semnificația acțiunilor și gândirii lui Mihai Viteazul.

4, 1975, p. 427—442

79

Pall Francisc, RELAȚIILE COMERCIALE DINTRE BRAȘOVENI ȘI RAGUZANI (CU DOCUMENTE INEDITE DESPRE NEGOȚUL LÎNII ÎN ANUL 1578

Folosind date din documentele păstrate la Arhivele Statului din Brașov, autorul aduce noi contribuții la cunoașterea relațiilor comerciale între centrele meșteșugărești din Transilvania și Moldova și Țara Românească, rolul negustorilor români.

Studiul este structurat în următoarele părți: situația comerțului săsesc în a doua jumătate a secolului al XVI-lea; rolul secundar al lîinii în importul brașovean din secolul al XVI-lea; raguzanii în comerțul Peninsulei Balcanice și al țărilor române în a doua jumătate a secolului al XVI-lea și negustorul Pietro di Giovanni, lista negustorilor brașoveni și activitatea lor, care au importat lînă din Bulgaria în 1578; comanda de lînă din anul 1578.

În anexă se publică șapte documente inedite din anul 1578 reprezentînd scrisori trimise de Pietro di Giovanni către corespondenții săi brașoveni: Mathias Fronius, Cirill Greissing, Sebastian și Iacob Felmer.

1, 1958, p. 93—120

80

Rezachevici Constantin, PRIMA ÎNCERCARE A LUI ION VODĂ CEL VITEAZ DE A OCUPA DOMNIA MOLDOVEI CA URMARE A „TURCIRII“ LUI ILIAȘ RAREȘ (IUNIE 1551) DUPĂ UN IZVOR POLON INEDIT

Pe baza cercetării unui document din biblioteca castelului Kórnik de lângă Poznan se dă o nouă interpretare primei încercări a lui Ion Vodă de a ocupa cu sprijin polon domnia Moldovei. Este o scrisoare adresată din Vilna de regele Sigismund August la 11 august 1551 sftnicului său Stanislav, episcop de Varmia în care expune expediția lui Ion Vodă în Moldova. Rezultă dorința regelui de a evita un conflict armat cu fiul lui Petru Rareș, ca dovadă a prestigiului de care se bucura Moldova.

4, 1975, p. 383—392

81

Velichi Constantin, MIHAI VITEAZUL ȘI LUMEA BALCANICĂ

Autorul reliefează colaborarea lui Mihai Viteazul cu Liga Creștină, încă înainte de a veni la tronul Țării Românești, uniunea care pregătea o răsccoală antiotomană. În afara acestor legături, Mihai are inițiativa încheierii unor înțelegeri cu statele balcanice, a organizării unor incursiuni și expediții de apărare ceea ce contribuie la întărirea luptei antiotomane în Balcani. În acest context sint menționate mișcările sîrbilor, grecilor, albanezilor bulgarilor.

z, 1975, p. 135—143

82

Veliman Valeriu, NOI PRECIZĂRI ÎN LEGĂTURĂ CU HARACIUL MOLDOVEI LA MIJLOCUL SECOLULUI al XVI-lea

Abordînd problema cuantumul haraciului în perioada 1541—1553, disputată în istoriografia noastră, autorul demonstrează prin analiza și publicarea poruncii din 19 mai 1552 stabilirea haraciului de 30 000 de galbeni în 1552—1553, făcînd și unele precizări care se impun. În anexă textul original în limba turcă și traducerea documentului din 1552.

2, 1984, p. 203—212

SECOLUL al XVII-lea

83

Avrigeanu Domnica, CU PRIVIRE LA ÎNTEMEIEREA SATULUI MÎNDRA

În fondul Primăria Ocna Sibiului există documente referitoare la întemeierea satului Mîndra (azi în județul Cluj) la 7 martie 1699 de judele regal al orașului Ocna Sibiului. Primii locuitori ai satului (26 familii de icbagi români

veniți din Hașag și 4 familii din Ocna) au acceptat clauzele contractului încheiat la 7 martie 1699. În continuare se arată dezvoltarea satului sub aspect economic și social.

2, 1967, p. 187—194

84

Berechet Ștefan, CÎND A ZIDIT VASILE LUPU BISERICA SF. DIMITRIE DIN ORHEI?

Autorul emite ipoteza construirii acestei biserici în intervalul 1640—1654 pe baza prelucrării unor date și informații din inscripțiile funerare ale membrilor familiei lui Vasile Lupu și a altor știri.

an. II, nr. 3, 1926, p. 406—409

85

Ionescu-Nișcov Traian, MEMORIUL DIN 1674 AL BOIERILOR MUNTENI CĂTRE ȚARUL RUSIEI

Se analizează importanța și valoarea manuscrisului 1216 de la Biblioteca Acad. R. S. România, cuprinzând o copie în limba rusă de pe memoriul a doi boieri munteni, Radu al doilea logofăt și Pătrașcu, fost mare căpitan, care, aflându-se în 1647 în Polonia scriu țarului Alexei Mihailovici o scrisoare în limba polonă. Autorul arată împrejurările în care cei doi boieri munteni au ajuns în Polonia și importanța memoriului lor în contextul evenimentelor de la mijlocul secolului al XVII-lea. În anexă traducerea în limba română a memoriului din 1674.

2, 1960, p. 213—225

86

Mateescu Tudor, DIN GEOGRAFIA ISTORICĂ A DOBROGEI: CANALUL LAMAN

Se face o descriere a canalului artificial care a existat în părțile centrale ale Dobrogei prin care s-a realizat o legătură navigabilă între Dunăre și Marea Neagră. Existența lui este strins legată de cea a portului dobrogean Karaharman, situat lângă lacul Sinoe, în imediata apropiere a mării. Canalul este consemnat de Evliya Çelebi în secolul al XVII-lea și în lucrări cartografice din secolele XVII—XVIII.

1, 1975, p. 36—43

Meteu Ștefan, MORMÎNTUL LUI VASILE LUPU, DOMNUL MOLDOVEI

Autorul argumentează, pe baza unor informații documentare și din cronici, aducerea osemintelor lui Vasile Lupu de la Constantinopol unde a murit în detenție, la biserica Trei Ierarhi din Iași de către fiul acestuia, Ștefăniță vodă, în 1661.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 137—138

Meteu Ștefan, O ROMÂNCA DINȚARA ROMÂNEASCĂ RĂSCUMPĂRĂ O TIPOGRAFIE ȘI REPARĂ O BISERICĂ CALVINĂ DIN CLUJ ÎN SECOLUL AL XVII-LEA

Autorul menționează dania făcută de Stanca Buicescu, căsătorită cu un nobil ungar, la 15 septembrie 1699 de 560 florini bisericii și școlii calvine din Cluj.

an. I, nr. 2, 1925, p. 295—296

Meteu Ștefan, ORAȘUL CLUJ AȘEDIAT DE OȘTIREA ROMÂNEASCĂ LA 1658

Autorul publică o scrisoare în limba română a lui Radu Vodă, domnul Țării Românești adresată cetățenilor din Cluj în ultima zi a asediului orașului organizat de turci împreună cu voievozii Mihai Radu al Țării Românești și Gheorghe Ghica al Moldovei. Scrisoarea a fost publicată de N. Iorga în *Buletinul Comisiei istorice a României*, II, București, 1916.

an. I, nr. 2, 1925, p. 295

Meteu Ștefan, CÎTEVA CONTRIBUȚII LA ISTORIA UNIRII ROMÂNILOR CU ROMA

Se descrie momentul unirii religioase a românilor cu Roma, consemnat prin actul din 7 octombrie 1698 care a produs mari tulburări în Transilvania. Se constituie o anchetă cu scopul ca românii să declare dacă doresc unirea sau nu. În 1699 se revine asupra unirii fixându-se 10 comisii pentru cercetarea satelor ardelenene. Se publică în încheire un raport din scaunul Bistriței și comitatul Someș din care reiese că țărani își păstrează vechea lor religie.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 359—366

Mureșan Elena, CONTRIBUȚII LA ISTORIA SATELOR DIN TRANSILVANIA

Se publică două anchete de martori cerute de Simion Kemeny la 6 februarie 1672 referitoare la iobăgia lui Pocular Voina din Mesentea, al cărui fiu a fost dus la părinți la Câmpeni în timpul lui Mihai Viteazul și la 15 martie 1688 referitoare la situația iobagilor Toma și Teodor Makra din Ompolița.

Autoarea publică traducerea în limba română a celor două documente scrise în limba maghiară iar în completare menționează date despre satele din care s-au prezentat martorii indicați în documente.

IV, 2, 1941, p. 389—394

Neamțu Alexandru, CÎTEVA PROBLEME DE ISTORIE OGLINDITE ÎN ARHIVELE MINIERE DIN TRANSILVANIA

Autorul prezintă principalele aspecte care se desprind din cercetarea fondului Tezaurariatul minier cu anii extremi 1699—1931; funcționarea unor întreprinderi miniere din Transilvania, forța de muncă folosită, condițiile de muncă și de salarizare, forme ale luptei sociale, politica economică a Austriei în domeniile miniere ale Transilvaniei, nivelul tehnicii de extracție, organizarea sanitară și a asistenței medicale. Cercetarea fondului este înlesnită de existența unui index onomastic, toponomastic și pe materii.

1, 1958, p. 150—158

Oțetea Andrei, INFLUENȚA MOLDOVEI ȘI ȚĂRII ROMÂNEȘTI ASUPRA POLITICII PORȚII

Autorul demonstrează, pe baza studierii actelor diplomatice de la Arhivele din Moscova, influența pe care domnii țărilor române au exercitat-o asupra politicii guvernului otoman și interesul deosebit pe care diplomația rusă l-a manifestat față de corespondența lui Gentz și față de rapoartele elaborate de domni pe baza acestei corespondențe. Corespondența domnilor cu Poarta explică și marile sacrificii impuse țării pentru întreținerea unor poște rapide, ușurarea mersului administrației care permitea domnilor români să împiedice reclamațiile către Poartă.

1, 1960, p. 49—56

Panaiteșcu P. Petre, O DESCRIERE FRANCEZĂ NECUNOSCUTĂ A SERBĂRII PAȘTILOR ÎN PRINCIPATELE ROMÂNE LA SFÎRȘITUL VEACULUI AL XVII-LEA

Este un extras în limba franceză al lucrării lui De la Croix, fost secretar al ambasadei franceze la Constantinopol în vremea lui Ludovic al XIV-lea care și-a publicat în anul 1695 lucrarea asupra obiceiurilor religioase în Orient.

an. I, nr. 2, 1925, p. 291—292

95

Semo Voinca Șerban, „ACELE FRUMOASE FAPTE CE MĂRIA TA AI FĂCUT ÎN VEMEA ÎNCONJURĂRII VIENEI“

Articolul este consacrat atitudinii domnitorului Șerban Cantacuzino (1678—1688) în timpul asediului Vienei. Dotat cu o personalitate puternică, avind o carieră bogată în înalte demnități, spirit cultivat și protector al culturii, Șerban Cantacuzino s-a îngrijit în tot timpul domniei sale să găsească mijloacele cele mai sigure de a pune stavilă dominației turcești. Deși a fost obligat să se alăture armatei otomane care asedia Viena, el a întreprins o serie de acțiuni în favoarea forțelor creștine. De la urcarea pe tronul Țării Românești, a corespondat cu suverani din Europa pentru a le oferi informații în legătură cu pregătirile otomane. Sfatul pe care l-a dat marelui vizir de a nu asedia Viena deoarece asediații se aflau la capătul puterilor le-a acordat acestora un prețios răgaz. Intuiția sa politică și abilitatea sa l-au ajutat să-i convingă pe turci să-l lase să încerce tratative de pace. Celebra cruce găsită pe cîmpul otoman pe locul ocupat altădată de români constituie mărturia opțiunii lor în favoarea forțelor creștine. Toate aceste fapte le aflăm în scrisoarea din 29 februarie 1688 pe care generalul Waldstein a trimis-o lui Șerban Cantacuzino și care atestă faptele demne de laudă ale voievodului muntean.

3, 1983, p. 256—262

96

Stănică Vitalie, PREȚURILE DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ ȘI MOLDOVA ÎNTRE ANII 1601—1626

Autorul prezintă câteva considerații asupra prețurilor și evaluările din anumite domenii ale vieții sociale, culese din documentele de epocă ce permit concluzii în ceea ce privește existența unui comerț dinamic care, deși vehicula o parte din producția unei economii agrare, contribuia la acumulări importante de capital și de pământ. Se pot efectua studii comparative privind rolul cametei, valoarea principalului mijloc de producție, specificu dezvoltării comerțului la noi, ponderea și rolul lui în economia românească.

3, 1984, p. 282—289

Șerban Constantin, ASEDIUL VIENEI DIN 1683 OGLINDIT ÎN CITEVA MANUSCRISE ROMÂNEȘTI ȘI STRĂINE

Intenția autorului este de a comunica câteva date despre mai multe manuscrise românești și străine păstrate în Arhivele din România, care se referă la asediul Vienei, și care, deși semnalate în parte de unii cercetători, nu au făcut niciodată obiectul unui studiu special.

Printre manuscrisele românești, trei reprezintă traduceri separate ale scrierilor eruditului grec Ieremia Căcavela. Ele se datoresc mai multor copiiști din țările române și datează din secolul al XVIII-lea. Cele trei manuscrise oferă informații despre preliminariile războiului Imperiului Otoman cu Liga sfântă ca și despre începutul, desfășurarea și sfârșitul asediului Vienei din 1683.

Un al patrulea manuscris românesc reprezintă una din părțile unei cronici sirbești redactate în limba română. El conține comentarii despre consecințele acestui eveniment în viața politică europeană, mai ales pînă în 1686.

Printre manuscrisele străine, primul (redactat) în italiană dezvăluie legăturile secrete care au existat între Șerban Cantacuzino și asediați. Al doilea, scris în germană, atestă între altele, pe teritoriul fostului cîmp otoman de luptă a crucii de lemn pe care Șerban Cantacuzino a ridicat-o în semn de omagiu vitejiei locuitorilor Vienei asediate. Ultimul manuscris străin reprezintă un fragment în germană care descrie operațiunile militare pe care armata austriacă le-a desfășurat în cursul a citorva săptămîni în nordul Moldovei, după retragerea de la Viena.

3, 1985, p. 262—266

98

Turcu Constantin, DESPRE ȘTEFAN TOMȘA II (Originea domnească, începutul domniilor)

Sînt menționate: un manuscris (molebnic) din secolul al XVI-lea cu o însemnare din care rezultă originea domnească a lui Ștefan Tomșa al II-lea, contestată de alți istorici și un document din 12 ianuarie 1612 din care rezultă data exactă a ocupării tronului de Ștefan Tomșa al II-lea în prima sa domnie. În completare autorul aduce date noi asupra celei de a doua domnii a voievodului.

IV, 2, 1944, p. 397—401

99

Zaharia Dumitru, O CRONICĂ NAPOLITANĂ DESPRE PARTICIPAREA ROMÂNILOR LA ASEDIUL VIENEI

Autorul prezintă pe scurt conținutul unei cronici păstrate la Biblioteca Națională din Neapole care se referă la marea confruntare care a avut loc la

Viena în vara lui 1683, între armatele otomane și cele creștine. Subliniind atitudinea favorabilă a domnitorilor din Valahia și Moldova ca și cea a voievodului Transilvaniei față de lupta creștinilor, autorul reproduce fragmente din cronică pentru a demonstra prezența și atitudinea procreștină a domnitorilor români.

3, 1983, p. 267—269

100

Zotta Sever, MORMÎNTUL LUI VASILE LUPU

Pe baza unui document din 9 februarie 1678 autorul întărește constatarea lui Șt. Meteș că Vasile Lupu, mort la Constantinopol, a fost înmormintat la biserica Trei Ierarhi.

an, I, nr. 2, 1925, p. 297

SECOLUL al XVIII-lea

101

Bălan Teodor, CORDONUL BUCOVINEI

Autorul publică lista cu posturile de pază ale cordonului Bucovinei, alcătuită pentru anul 1787 care demarca linia de frontieră cu Austria.

VI, 2, 1944—1945, p. 231—239

102

Ciachir Nicolae, CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA POLITICĂ DESFĂȘURATĂ DE DIMITRIE CANTEMIR ÎN RUSIA (1711—1723)

Autorul aduce noi elemente asupra activității politice și al rolului avut în Rusia de Dimitrie Cantemir în calitatea sa de consilier al țarului Petru cel Mare. Analiza surselor rusești de documentare a permis constatarea existenței unui exemplar din tratatul de la Luțk, parafat de D. Cantemir și Petru I și a demersurilor fostului domn al Moldovei din anii 1711—1718 aflat în Rusia, însoțit de 4 000 de moldoveni. În această perioadă el a încercat să influențeze raporturile cu Turcia și cursul campaniilor rusești. Se arată rangurile acordate lui Cantemir de autoritățile rusești.

3, 1973, p. 453—463

Constantiniu Florin, IZVOARELE PRIVIND RELATIILE AGRARE DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ ÎN SECOLUL al XVIII-lea. UNELE CONSIDERAȚII

Studiul se referă la principalele surse documentare privind structura și funcționarea sistemului proprietății funciare în secolul al XVIII-lea, încercându-se evaluarea critică a informațiilor furnizate. Se evidențiază valoarea principalelor categorii de documente privind relațiile socio-agrare în veacul al XVIII-lea: acte de vânzare și de răscumpărare, condicile domnești, izvoare juridice (testamente), condici de venituri și cheltuieli ale moșiilor, documente din timpul ocupației austriece în Oltenia, documente otomane, izvoare narative, relații de călătorie.

4, 1971, p. 515—524

104

Duzinchevici Gheorghe, DATE NOI RELATIVE LA ISTORIA REGIMENTULUI I DE GRĂNICERI ROMÂNI DIN TRANSILVANIA (1762—1786)

Se prezintă activitatea Regimentului I de grăniceri români, înființat de Maria Tereza în 1762 împreună cu alte regimente de frontieră. Aspectele relevate se referă la: modul de recrutare și acordarea soldei, reședința regimentului (Brașov) și mutarea ei la Orlat, organizarea regimentului, inspecțiile organizate, înființarea școlilor de pregătire militară.

4, 1977, p. 422—428

105

Feneșan Costin, ECOURI BĂNĂȚENE ALE RĂSCOALEI LUI HOREA

Folosind documente inedite aflate la Hofkammer, din Münz-und Bergwesen, Viena, articolul prezintă ecourile răscoalei lui Horea în regiunea minieră a Banatului. Mărturiile contemporane reflectă neliniștea autorităților miniere în fața eventualei extinderi a răscoalei din Transilvania în Banat. Sint elocvente în acest sens apelurile repetate adresate de Direcția minieră din Banat autorităților militare înainte ca ele să pună la dispoziție și să doteze cu armamentul necesar un corp de gardă, ca și intenția de a confecționa armele necesare apărării topitoriilor minelor. Chiar după reprimarea răscoalei autoritățile miniere din Banat continuau să se preocupe de măsuri de siguranță excepționale.

4, 1984, p. 386—389

Gemil Tahsin, MĂRTURII DIN ARHIVELE TURCEȘTI REFERITOARE LA SFÎRȘITUL TRAGIC AL DOMNULUI MOLDOVEI GRIGORE AL. GHICA (1777)

Sînt puse în circulație mărturii turcești care deslușesc unele elemente ale evenimentului, mai ales sub aspectul consecințelor economice pentru Moldova; constituie noi probe împotriva unei însemnate părți a boierimii care a țesut complotul căruia i-a căzut victimă Grigore Al. Ghica.

3, 1984, p. 289—298

107

Ionașcu Ion, EVOLUȚIA POPULAȚIEI DIN VRANCEA ÎNTRE ANII 1774—1829. DUPĂ DATE STATISTICE INEDITE

Autorul face o serie de considerații istorice asupra evoluției demografice și social-economice a populației din regiunea Vrancea, veche obște teritorială de sate devălmașe, preexistentă formării statelor feudale românești, în care proprietatea colectivă țărănească asupra munților s-a menținut în linii generale pînă la mijlocul secolului nostru. Se folosesc și se interpretează date din izvoare statistice alcătuite în anii 1774, 1803 (Condica liuzilor), 1829 precum și dintr-o catagrafie a ținutului Putna, nedată (autorul aproximează anul 1814) aflată în Arhiva centrală de stat a actelor vechi din Moscova. În anexă Recensămîntul locuitorilor contribuabili și scutiți din Vrancea, alcătuit în 1773—1774.

2, 1965, p. 97—123

108

Jiga T. Caius, PAGINI DIN TRECUTUL BRESLEI MĂCELARILOR BRAȘOVENI

Pe baza unui material de arhivă inedit, provenit din surse locale și completat cu materiale publicate autorul prezintă principalele etape ale conflictului între breasla măcelarilor, care avea autorizație de funcționare și măcelarii din Schei care dispuneau de o altă autorizație. Cele două etape — de la 1711 la 1749 și de la 1749 la 1800 — sînt caracterizate prin intensificarea continuă a divergențelor generate de aceleași cauze: războaiele și greutățile economice, impozitele și greutățile în aprovizionare, epidemii frecvente și rigoarea măsurilor de combatere a lor. Toate acestea, în decursul anilor, au agravat restricțiile de ordin economic. Rivalitatea de natură economică evidențiază afirmarea tot mai pronunțată a elementului românesc în viața economică a Transilvaniei în secolul al XVIII-lea, favorizată de variatele legături existente în evul mediu între cele trei țări române.

2, 1969, p. 107—116

Matei Alexandru, CONSIDERAȚII PRIVIND ISTORIOGRAFIA
 RELAȚIILOR DINTRE TRANSILVANIA ȘI MOLDOVA ÎN SECOLUL
 al XVIII-lea ȘI LA ÎNCEPUTUL CELUI DE al XIX-lea

Autorul își concentrează atenția numai asupra lucrărilor care au nevoie de o documentație nouă sau care dau o interpretare originală, utilă pentru subiectul abordat.

În prima parte a studiului, consacrată relațiilor economice, sint analizate toate tipurile de lucrări istoriografice-sinteze ale istoriei românilor, monografiile, studii și comunicări, ediții de documente, cataloage, începînd cu primii ani ai secolului nostru pînă în prezent.

4, 1985, p. 361—367

110

Metș Ștefan, UN PORTRET NOU AL LUI HORIA ȘI CLOȘCA

Sint menționate trei portrete în mărime naturală ale capilor revoluției din 1784, aflate în posesia familiei contelui Vas Samu, pe baza unei scrisori din 1869 adresată de Vas Samu lui G. Bariț.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 140—141

111

Müller C., Rotaru Octavian, Știrban Marcel, DIN PROTOCOALELE
 MAGISTRATULUI ORAȘULUI SEBEȘ DIN ANII 1784—1785

Documentele la care se face referință scot în evidență participarea la răscoala din 1784 a populației române și săsești din suburbiile orașului Sebeș și completează informațiile cunoscute pînă acum asupra ariei de răspîndire a răscoalei. În anexă catalogul a 27 documente din anii 1784—1785 din arhiva Magistratului și Scaunului Sebeș de la Arhivele Statului din Alba Iulia.

1, 1963, p. 169—188

112

Popescu Mihail, VENITURILE RAIALEI HOTINULUI ÎN TIMPUL
 STĂPÎNIRII TURCEȘTI

Autorul prezintă organizarea raialei Hotin în timpul stăpînirii austriece începînd cu 24 octombrie 1788 pînă în august 1791 cînd a fost retrocedată Turciei. Din studierea documentelor acestei perioade reiese organizarea raialei, modul de administrare, dările la care erau supuși locuitorii, veniturile raialei, lista satelor care o compuneau.

nr. 5, anul 1928—1929, p. 394—402

Porțeanu Alexandru, DIN TRADIȚIILE ANTIMONARHICE ALE MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI OGLINDITE ÎN PRESA ȘI PUBLICAȚIILE SOCIALISTE

Studierea presei socialiste pînă la 1900 a permis autorului marcarea principalelor probleme antimonarhice abordate în ziarele și revistele apărute în această perioadă, sub formă de manifeste, articole, pamflete: *Telegraful*, *Socialistul*, *Emanciparea*, *Revista socială*, *Drepturile omului*, *Muncitorul*, *Rampa*, *Dreptatea* etc.

2, 1962, p. 39–64

Porțeanu Alexandru, *Iordache Anastase*, *Cincea Paraschiva*, ECOUL COMUNEI DIN PARIS ÎN PUBLICAȚIILE MUNCITOREȘTI ȘI SOCIALISTE DIN ROMÂNIA, LA SFÎRȘITUL SECOLULUI TRECUT (1871–1900)

Ecoul larg produs de evenimentele din 1871, cînd a luat ființă Comuna din Paris, în mai multe țări din Europa prilejuiește autorilor reliefaarea acestuia în România, îndeosebi în rîndul muncitorilor. În presa socialistă și muncitorească din țara noastră pînă la 1900 au apărut numeroase articole care analizează cauzele, istoricul, însemnătatea și învățămintele Comunei din Paris. La acestea se adaugă publicarea de evocări, amintiri, biografii, lucrări beletristice. Se menționează lucrările lui Marx și Engels despre Comună, dări de seamă asupra modului în care a fost sărbătorită în România, articole apărute în ziarele: *Femeia română*, *Înainte*, *Contemporanul*, *Emanciparea*, *Dacia viitoare*, *Drepturile omului*, *Muncitorul*, *Munca*, *Lumea nouă* etc.

2, 1961, p. 43–76

Pușcaș Ioan, VARIANTE BIHORENE ALE ULTIMATUMULUI LUI HOREA

Răscoala lui Horea a trezit un mare ecou în Europa și în același timp îngrijorarea marilor proprietari de pămînt, mai ales a celor din Transilvania. Două documente din arhivele austriece, două variante ale Ultimatumului lui Horea care au circulat în comitatul Bihor sînt o dovadă elocventă în acest sens.

4, 1984, p. 390–393

Ranca Ioan, PROTOCOLUL TABEREI NOBILILOR DE LA GĂNEȘTI (16 NOIEMBRIE—11 DECEMBRIE 1784)

Cercetările întreprinse asupra revoluției lui Horea evidențiază și o stare generală de revoltă de-a lungul Tîrnavelor și Mureșului mijlociu, semnalată de un protocol al unor nobili grupați în tabăra de la Gănești, atestată documentar în ultimele luni ale anului 1784. Prin conținutul său protocolul de la Gănești evidențiază mișcarea țăranilor care tindea să se generalizeze în Transilvania.

2, 1969, p. 117—126

Ranca Ioan, CARACTERISTICILE SERVITUȚII IOBĂGEȘTI DIN CENTRUL ȘI RĂSĂRITUL TRANSILVANIEI ÎN PERIOADA ELABORĂRII ORDONANȚEI „CERTA PUNCTA“ (1765—1769)

Așezămîntul „Certa puncta“ (Anumite puncte) elaborat de Maria Tereza în 1769, pe seama iobăgimii transilvane, reprezintă o etapă din șirul celor cinci încercări de reglementare a raporturilor feudale dintre iobag și stăpînul de pămînt și care pentru acel timp a avut și un rol pozitiv.

Autorul și-a propus pe baza studiilor întocmite pentru elaborarea normei „Certa puncta“ și a relatărilor Tabelor continue, analizarea caracteristicilor raporturilor feudale anterioare normei în comitatele și scaunele secuiești din centrul și răsăritul Transilvaniei, cu deosebire în comitatele Turda și Tîrnava. Prezentarea caracteristicilor servituții feudale cu toate componentele ei, robota, prestații și daturi în perioada pregătirii „Certa puncta“ pe baza unor izvoare oficiale care nu pot fi bănuite de părtinire față de iobag și nici de pornire tendențioasă față de nobilime, conduce la concluzia că toate acestea se numără printre cauzele care au determinat izbucnirea răscoalei conduse de Horea în 1784.

3, 1982, p. 222—230

Ranca Ioan, NOI ASPECTE ALE AFIRMĂRII CONȘTIINȚEI NAȚIONALE A ROMÂNILOR ÎN TIMPUL RĂSCOALEI CONDUSE DE HOREA

Pregătită și declanșată în Carpații Occidentali, răscoala lui Horea a cuprins o serie de aspecte naționale pe care acțiunea iobagilor români a evidențiat-o în același timp cu problemele sociale. Departe de a fi o dezlănțuire spontană, ea s-a dovedit o luare de poziție fermă a românilor din Transilvania împotriva exploatării sociale și a opresiunii naționale. Această mare răscoală se identifică prin scopul său cu ideologii Școlii Ardelene nu numai pentru că au coincis temporal dar pentru că fiecare a militat pentru drepturile națio-

nale și pentru unitatea tuturor românilor. Conștiința originii comune, dacoromane le-a dat țăranilor revoltați convingerea că ei acționau în propria lor țară.

Noile documente analizate de autor dovedesc, fără putință de tăgadă, conștiința națională proprie românilor din Transilvania.

4, 1984, p. 365—374

119

Roman Louis, LOCALITĂȚILE ȘI POPULAȚIA ȚĂRII ROMÂNEȘTI ÎN LUMINA LUCRĂRII CARTOGRAFICE MANUSCRISE DIN 1790—1791

Autorul analizează statistica din 1773—1774, memoriile generalului Bauer, harta austriacă din 1790—1791 și anexele sale iar rezultatul contribuie la mai buna cunoaștere a istoriei localităților din Valahia la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Se folosește un nou procedeu de demografie istorică: studiul dezvoltării populației prin intermediul cunoașterii dezvoltării localităților.

1, 1970, p. 57—74

120

Rusu Ion, CÎTEVA DATE PRIVITOARE LA ACTIVITATEA CĂRTURARILOR NĂSĂUDENI PENTRU APĂRAREA ARHIVELOR

Activitatea cărturarilor năsăudeni pentru apărarea arhivelor, a documentelor în general este prezentată în contextul evoluției istorice a acestei zone, ținut liber din cele mai vechi timpuri, care în 1475 a fost încorporat la orașul Bistrița. Această măsură a generat o împotrivire permanentă a locuitorilor care încercau să demonstreze drepturile lor moștenite din vechime. În anul 1876 districtul românesc al Năsăudului se desființează, înglobându-se în comitatul Bistrița-Năsăud. Utilizând informațiile documentare aflate în fonduri și colecții de la Filiala Arhivelor Statului Bistrița autorul punctează principalele momente ale luptei desfășurate de românii năsăudeni pentru menținerea libertății și dovedirea drepturilor lor, în care s-au remarcat o serie de intelectuali.

2, 1960, p. 168—176

121

Sabău V. Ioan, SUB INFLUENȚA RĂSCOALEI LUI HOREA. FRĂMÎNTĂRI, MIȘCĂRI, MĂSURI ÎN MARAMUREȘ

Folosind informații furnizate de documente de arhivă, studiul pune în lumină într-o manieră elocventă ecoul în comitatul Maramureș al răscoalei lui Horea. Desfășurarea răscoalei era urmărită îndeaproape de conducerea

comitatului, de autoritățile civile, militare și miniere din Sighet, Baia Mare, Baia Sprie și alte orașe care preconizau măsuri de apărare împotriva unui eventual atac din partea răsculaților. Cererile de ajutor transmise prin administrație invocau mai ales agitația care domnea printre „mulțimea de români” care trăia în Maramureș, refuzul lor de a-și achita obligațiile, legăturile pe care le întrețineau cu răsculații și atmosfera de tensiune care se putea transforma în orice moment într-o confruntare deschisă.

4, 1984, p. 375—386

122

Sabău Ion, FRĂMÎNTĂRI SOCIALE ȘI POLITICE ÎN MUNȚII APUSENI ÎN ANUL 1790

Se prezintă un episod al luptei maselor populare din Munții Apuseni ca o continuare a evenimentelor din anul 1784. Agitațiile s-au înregistrat în Transilvania și Ungaria și au cuprins pe lângă iobagi, nobilimea și slujbașii germani din cadrul aparatului de stat. Autorul aduce noi contribuții, pe baza informațiilor documentare, asupra luptei maselor populare din Munții Apuseni în primăvara și vara anului 1790 care amenința să se transforme în răscoală. Se menționează apelul la luptă numit „decretul țăranilor” ancheta guvernamentală din august—septembrie 1790 și alte acte oficiale care dovedesc amploarea și natura acestor frământări care nu au avut urmări deosebite. Ca rezultat pozitiv imediat se poate aprecia hotărîrea Dietei din Cluj din 1790—1791 privitoare la reglementarea situației iobăgimii. În anexă trei documente.

1, 1959, p. 236—251

123

Sassu Constantin, ȚĂRILE ROMÂNE SPRE SFÎRȘITUL VEACULUI al XVIII-lea. I

Se analizează situația țărilor române la sfîrșitul secolului al XVIII-lea pe baza raportului despre starea Moldovei și Țării Românești din perioada ocupației rusești, între anii 1768—1774 (originalul păstrat în arhiva de război din Viena), întocmit se pare de baronul Barco la Iași în 12 ianuarie 1774 în calitate de atașat pe lângă comandamentul armatei ruse pînă la încheierea păcii de la Kuciuk-Kainargi. Se mai folosește descrierea operațiilor militare din Moldova și Țara Românească și de la Dunăre din perioada 1772—1774. Autorul apreciază rolul nefast jucat de baronul Vincenz de Barco în ocuparea Basarabiei de către Austria și în moartea tragică a domnitorului Constantin Mavrocordat.

V, 2, 1943, p. 303—351

Sassu Constantin, ȚĂRILE ROMÂNE SPRE SFÎRȘITUL VEACULUI al XVIII-lea. II

Autorul își bazează studiul pe rapoartele generalului Barco aflate în arhivele vieneze, legate de răpirea Bucovinei de către Austria în 1774.

VI, 2, 1944—1945, p. 165—230

125

Vlaicu Monica, GEORG SOTERIUS ȘI SCRIERILE SALE DESPRE CONTINUITATEA ROMÂNILOR

Istoricul și colecționarul de documente Georg Soterius care a trăit în Transilvania secolului al XVIII-lea s-a remarcat prin scrierile sale despre românii din această provincie. El semnalează originea comună a românilor din Transilvania, Valahia și Moldova, prin limba română comună locuitorilor din aceste provincii. În opera sa *Historia Daciae Antiquae* se află expusă în amănunțime concepția despre originea limbii și a poporului român. Articolul de față se întemeiază pe observațiile făcute în studiul enciclopedic „Transilvania, celcbris” al cărui exemplar păstrat la F.A.S. Sibiu conține încă note marginale necercetate.

1, 1985, p. 36—43

126

Wetzler Eva, INFORMAȚII PRIVITOARE LA ACTIVITATEA LUI CONSTANTIN DIACONOVICI—LOGA

Folosind documente inedite păstrate la Arhivele Statului Timișoara autoarea prezintă câteva aspecte ale vieții și activității profesorului român Constantin Diaconovici Loga (1770—1850) mai precis strădaniile sale pentru luminarea poporului prin înființarea de școli și prin publicarea unor lucrări în limba română. Documentele relevă contribuția lui Constantin Diaconovici Loga la mișcarea progresistă a epocii sale, preocupările sale pentru educarea cadrelor didactice, atitudinea sa în timpul revoluției de la 1848 precum și dezvoltarea Banatului în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

2, 1967, p. 213—218

127

Zotta Sever, CÎND ȘI CUM A FOST ASASINAT GRIGORIE GHICA VOIEVOD

Pe baza unor știri contemporane evenimentului petrecut în anul 1777 deci cu 150 de ani în urmă autorul rectifică unele date în ceea ce privește asasinarea voievodului Grigorie Ghica.

an II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 227—229

128

Adamache Adrian, Dinu Cristina, Nichifor Octavia, POVESTEA UNUI TABLOU CELEBRU „ATACUL DE LA SMÎRDAN“ DE NICOLAE GRIGORESCU

Pe baza documentelor aflate în fondul Primăria Municipiului București se prezintă istoricul acestui tablou realizat de Grigorescu în timpul războiului pentru independență, tablou comandat pictorului de Primărie.

Supl. 1977, p. 115—119

129

Ajităriței Nicolae, UNIREA — DEZIDERAT AL REVOLUȚIONARILOR PAȘOPTIȘTI

Ideea realizării unității politice într-un singur stat național a constituit o necesitate în concepția revoluționarilor pașoptiști, generată de comunitatea economică, culturală și ideologică. Ea s-a exprimat în programele mișcării naționale din anii 1837—1838, a celei din 1840 care proclamau „suveranitatea română“, în organizarea societății secrete „Frăția“ care și-a extins activitatea și în Moldova și Transilvania, în discursul rostit de N. Bălcescu în noaptea de revelion 1848 intitulat „Privire asupra stării de față, asupra trecutului și viitorului patriei“.

Aceste programe sînt însoțite de o intensă activitate diplomatică și acțiune unionistă pentru aplicarea programului unitar.

Supl. 1973, p. 12—17

130

Antoși Ion, Andronic Alexandru, O ȘCOALĂ SĂTEASCĂ DIN MOLDOVA ÎN PREAJMA ANULUI REVOLUȚIONAR 1848 (Contribuție la istoricul școlilor sătești din Moldova)

Pe baza unor date edite și inedite, autorul prezintă momentul de început al organizării învățămîntului la sate în Moldova, pornind de la regulamentul din 1841 care include pentru prima dată dispoziția de înființare a școlilor la sate, cu scopul ca știința de carte să se răspîndescă cît mai mult în rîndul maselor populare. În efortul general de înființare a acestor școli, sînt prezentate cîteva din strădaniile deosebite ale obștilor sătești pentru întemeierea de școli, între care se remarcă cele din satul Drăguțești care a beneficiat de școală începînd cu 15 iulie 1847. Lărgirea învățămîntului public și la sate se prevede în „Așezămîntul“ lui Gr. Ghica din 1851.

2, 1958, p. 199—200

Apostol Mihai, Dumitrică Florica, DESPRE ÎNCEPUTUL PRELUCRĂRII PETROLULUI ÎN MUNTENIA.

Autorii prezintă documente referitoare la primele rafinării de petrol existente în țara noastră, cu noi date desprinse din documente. Se arată numele fondatorului primei rafinării — Marin Mehedinteanu — cu câteva date biografice necunoscute. Se menționează rafinăria Eduard Madasch, nemenționată pînă în prezent, se descrie forța de muncă, amplasarea rafinăriilor, tehnica de exploatare, numărul muncitorilor.

2, 1967, p. 233—240

132

Apostol Mihai, DE LA IORGU CARAGIALE LA TEATRUL DE STAT DIN PLOIEȘTI

Autorul face o trecere în revistă a dezvoltării acestei instituții în orașul Ploiești în perioada 1858 pînă la organizarea ca instituție de stat. Sînt utilizate documente aflate la Arhivele Statului din Ploiești. Sînt reliefate activitatea desfășurată de trupele conduse de Iorgu Caragiale, Matei Millo și a altor trupe teatrale, înființarea teatrului din Ploiești în 1859, spectacolele organizate. În anexă 10 documente.

2, 1961, p. 128—150

133

Apostol Stan, ADUNAREA NAȚIONALĂ REPREZENTATIVĂ ÎN PRACTICA REVOLUȚIEI DE LA 1848

Autorul prezintă revoluția română din 1848 ca un fenomen care a sădit în masele populare ideea organizării instituțiilor politice sub forma unui forum legislativ. Cunoscut ca un instrument principal al guvernării politice, corpul legislativ este în viziunea și practica revoluției o emanație a interesului burgheziei legat de cel al maselor populare, îndeosebi al țărânimii. În această situație s-au aflat românii din Transilvania care nefiind recunoscuți ca „națiune“ politică, au militat pentru drepturi electorale, pentru constituirea unei adunări în care poporul să fie larg reprezentat și avînd, deci, un rol decisiv în viața politică. În Țara Românească, printr-o serie de măsuri pentru organizarea unei Adunări constituante s-au aplicat ideile liberale și democratice înscrise în programul revoluției. Acest fapt a influențat dezvoltarea conștiinței politice și naționale a maselor populare. Experiența revoluției de la 1848 în organizarea instituțiilor politice în general, și a corpului legislativ, în special, va constitui un tezaur de idei care va inspira pe creatorii României moderne, în timpul luptei pentru edificarea și organizarea statului național.

3, 1978, p. 251—263

Apostol Stan, ADUNĂRILE OBȘTEȘTI ALE PRINCIPATELOR ROMÂNE ÎN LUPTA PENTRU APĂRAREA AUTONOMIEI STATALE (1831—1848)

Adunările Obștești sînt în Principatele Române primele instituții parlamentare care-și afirmă importanța politică de la începutul activității lor. Prin atribuțiile lor reprezintă inaugurarea sistemului politic modern. Ele au constituit prin activitatea desfășurată un instrument de afirmare a conștiinței naționale, de apărare a autonomiei statale și de sprijinire a curentului politic care acționa tot mai insistent pentru unirea principatelor și garantării existenței lor politice de marile puteri.

1, 1977, p. 40—47

135

Apostol Stan, FORME DE LUPTĂ A ȚĂRĂNIMII MUNTENE SUB REGULAMENTUL ORGANIC, PÎNĂ LA REVOLUȚIA DIN 1848

În perioada cercetată, deși constrinsă, țărănimea s-a opus neconținut opri-mărilor sub numeroase și diferite forme. Între acestea documentele de arhivă amintesc: fuga și strămutarea, refuzul de a presta diferite obligații, acțiuni împotriva proprietarilor și arendașilor, acțiuni care și-au menținut un caracter izolat în această perioadă.

2, 1961, p. 92—110

136

Arimia Vasile, ROMÂNIA ȘI MARILE PUTERI ÎN PERIOADA PREMERGĂTOARE ȘI ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI PENTRU INDEPENDENȚĂ

Folosind surse documentare se încearcă o analiză a intereselor și atitudinii generate de aceasta a marilor puteri: Austria, Rusia, Anglia, Franța.

Supl. 1977, p. 16—20

137

Barbu Paul, NICĂ B. LOCUSTEANU — PARTICIPANT LA REVOLUȚIA DE LA 1848 DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ

Cu scurte date biografice se prezintă activitatea revoluționarului Nică B. Locusteanu în timpul evenimentelor de la 1848; ideile sale progresiste. În perioada revoluției Nică B. Locusteanu a îndeplinit funcția de administrator în județul Romanși, s-a remarcat în acțiunea de recrutare și înarmare

a dorobanților și pandurilor voluntari, a fost găsit vinovat de arderea Regulamentului Organic. Din întreaga sa activitate rezultă că Locusteanu a acționat ferm pentru victoria revoluției.

Supl. 1973, p. 108—116

138

Barbu Gabriel, MEDICI SUB STEAGUL REVOLUȚIEI ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ

Se evidențiază activitatea cu caracter progresist desfășurată pe diferite platuri de o serie de medici în timpul revoluțiilor din 1821 și 1848. Între aceștia au fost: Petre Epitis, Mihail Hristari, Teodosie Gaeorghiade, Nicolae Gănescu, Nicolae Kretzulescu, Louis Mandl; Simion Thadeus Navara, Ioan sin Seben Micășeanu sau Sibineanu, Gheorghe Medgi.

Supl. 1973, p. 153—169

139

Bardașu Petre, REGIMENTUL NR. 1 OLTENIA ÎN TIMPUL REVOLUȚIEI DIN 1848. NOI CONTRIBUȚII DOCUMENTARE

Pe baza informațiilor furnizate de o serie de documente inedite se prezintă aspecte militare ale revoluției în Oltenia cu referiri la Regimentul nr. 1: situația Regimentului nr. 1 în timpul revoluției (efective, dotarea cu armament, echipament, dislocare); participarea Regimentului la revoluție, măsuri de epurare a elementelor contrarevoluționare, starea de spirit.

Supl. 1979, p. 96—100

140

Bălan Teodor, CONFLICTUL EPISCOPULUI EUGEN-HACMAN CU PREOȚII DIN BUCOVINA ÎN ANUL 1848

Autorul demonstrează pe baza interpretării unor noi documente pe care le publică în anexă substratul conflictului dintre episcopul Eugen Hacman și preoții din Bucovina, datorat despotismului și nedreptăților generate de acesta.

IV, 2, 1941, p. 314—334

141

Bălan Teodor, REDOBÎNDIREA UNEI AUTONOMII

Este prezentată lupta bucovinenilor în anii 1860—1861, când Austria a hotărât desființarea autonomiei Bucovinei cîștigată în 1849 pentru redobîndi-

rea acestui drept, rolul oamenilor politici care au contribuit la redobândirea autonomiei și activitatea dietei Bucovinei în primele două sesiuni.

În anexă se publică 11 documente pe baza cărora autorul și-a fundamentat studiul, aflate în arhivele vieneze.

VII, I, 1946, p. 57—73

142

Berindei Dan, LOCUL LUI GH. ȘINCAI ÎN ISTORIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ

Se evidențiază importanța și actualitatea operei lui Gh. Șincai, personalitate a începutului istoriografiei române moderne. Lucrările „Dialog despre români” și „Cronica” opere istorice ale lui Gh. Șincai se impun contemporanilor și respectului posterității. „Cronica” susține și demonstrează permanența și continuitatea românilor, lupta lor pentru libertate socială și națională.

2, 1979, p. 139—142

143

Berindei Dan, EUDOXIU HURMUZAKI ȘI ISTORIOGRAFIA EPOCHII SALE

Între operele realizate de istoricul Eudoxiu Hurmuzaki, colecția „Documente referitoare la istoria românilor” care-i poartă numele și care a fost continuată după moartea sa, constituie realizarea principală. Numai adunarea materialelor nu era suficientă pentru o amplă sinteză a istoriei românilor iar moartea sa prematură a împiedicat realizarea proiectului. Unele părți redactate în cinci volume au fost publicate între 1878—1886 în limba germană. Din acestea au apărut trei volume în limba română între 1879—1900.

4, 1974, p. 521—525

144

Berindei Dan, ACȚIUNI DIPLOMATICE PENTRU RECUNOAȘTEREA ȘI CONSOLIDAREA INDEPENDENȚEI NAȚIONALE

Se arată strădania României de a obține recunoașterea independenței pe plan european și se analizează atitudinea marilor puteri în această problemă, în general rezervată sau răuvoitoare: Turcia, Anglia, Austro-Ungaria, Germania, Italia, Piemontul.

Supl. 1977, p. 30—34

Berindei Dan, GHEORGHE LAZĂR, PURTĂTOR DE CUVÎNT AL
PROGRESULUI ȘI AL IUBIRII DE NEAM

Personalitate marcantă, creator și însuflețitor slujitor de cultură națională, Gheorghe Lazăr s-a afirmat măreț prin puterea modestiei și dăruirii sale patriotice. Cinstindu-i, memoria, se prezintă succint câteva date biografice și coordonatele esențiale ale prodigioasei sale activități în slujba culturii naționale și a învățămîntului românesc.

3, 1979, p. 281—283

146

Berza Mihail, EUDOXIU HURMUZAKI ȘI FAMILIA SA

Cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la moartea lui Eudoxiu Hurmuzaki (1812—1874) se evocă mediul familial de dezvoltare a istoricului: tatăl său și cei patru frați și două surori, toți participanți, sub diverse forme, la lupta națională a românilor și la mișcarea culturală a epocii.

4, 1974, p. 509—515

147

Boar Liviu, ECOUL EVENIMENTELOR REVOLUȚIONARE ROMÂNEȘTI DIN ANUL 1821 ÎN SCAUNELE SECUIEȘTI CIUC ȘI GIURGEU

Bazat pe documente arhivistice inedite, autorul menționează ecoul evenimentelor revoluționare desfășurate în Principatele Române în 1821 în scaunele secuiești Ciuc și Giurgeu. Se evidențiază îngrijorarea autorităților habsburgice și măsurile luate pentru stăvilirea eventualelor tulburări în rîndul maselor populare și oprirea pătrunderii elementelor revoluționare în imperiu.

2, 1981, p. 189—190

148

Bodea Cornelia, AVRAM IANCU ȘI CURTEA DE LA VIENA

Recapitulînd într-o viziune documentară lărgită întreaga atitudine a lui Avram Iancu față de Împăratul și Curtea de la Viena se încearcă o dezlegare a purtării lui din timpul vizitei imperiale din vara anului 1852, pe baza unor documente inedite, din care unele se publică în întregime. Este vorba de refuzul lui Avram Iancu de a primi decorația oferită de împărat și semnificația atitudinii sale.

4, 1972, p. 565—581

Brătescu Constantin, ACTIVITĂȚI CULTURALE BĂNĂȚENE ÎN SLUJBA IDEALULUI NAȚIONAL

Autorul prezintă, pe baza unor informații documentare inedite, aspecte culturale ale mișcării de afirmare națională a românilor din Banat. Se reliefează rolul deosebit de important al institutorilor în organizarea mișcării românilor și în asigurarea circulației cărții românești ceea ce a sprijinit constituirea și funcționarea, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, a primelor asociații și societăți culturale ale românilor care au contribuit la dezvoltarea și păstrarea tradițiilor limbii și literaturii române prin cei mai reprezentativi poeți și scriitori.

De asemenea, ele au contribuit la întărirea legăturilor permanente cu românii de peste Carpați și au stimulat mișcarea de rezistență a românilor din Transilvania, Banat și Bucovina. Sînt menționate acțiuni culturale organizate de aceste societăți pentru dezvoltarea idealului național al românilor.

3, 1978, p. 264—270

150

Burlacu Ioana, Rus Traian, CONTRIBUȚII DOCUMENTARE PRIVIND ROLUL LIGII CULTURALE ÎN FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

Folosind documente inedite create în activitatea Ligii Culturale (1891—1915), autorii relevă metodele și formele adoptate de Ligă în vederea aplicării programului inițial: trezirea conștiinței naționale a poporului român pentru realizarea statului național unitar român. Prima problemă a fost atitudinea Ligii față de mișcarea memorandistă. În 1907 după alegerea profesorului N. Iorga ca președinte al Ligii se constată o schimbare vizibilă în activitatea sa. Iorga a propus un nou și vast program de lucru prin care toate secțiile Ligii și-au intensificat activitatea. Între cele mai importante acțiuni care au contribuit la unitatea culturală se înscriu: propaganda prin conferințe, cursurile de la Vălenii de Munte, aniversarea celor mai importante evenimente din istoria poporului român, publicarea și difuzarea de cărți și reviste, dotarea școlilor, bibliotecilor etc. O altă problemă ilustrată de documente se referă la acțiunile Ligii în perioada neutralității (anii 1914—1915).

2, 1968, p. 105—119

151

Burtoiu Gh. Ion, CONTRIBUȚII LA ISTORICUL PETROLULUI ROMÂNESC

Autorul demonstrează, pe baza unor documente inedite, existența și funcționarea unei întreprinderi de exploatarea petrolului în anul 1865, proprietatea

„companiei române de petrol“, rectificând astfel data de 1877 menționată în Tratatul de istoria României.

Se face un istoric al fabricii, condițiile de muncă, pătrunderea capitalului străin etc.

2, 1958, p. 207—210

152

Bușe Constantin, PE MARGINEA UNUI MANUSCRIS AL LUI COSTACHE CONACHI

Autorul prezintă un manuscris inedit privind situația politică din Europa în anul 1825. Interesează îndeosebi aprecierile critice făcute de Costache Conachi sub formă de adnotări pe marginea manuscrisului. Datorită poziției sale sociale Conachi cunoștea situația internă din Moldova și a altor state europene. El milita pentru îmbunătățirea statutului Moldovei în vederea afirmării sale în rîndul statelor europene, ca stat progresist. În acest context el critică politica abuzivă a regimului, atitudinea retrogradă a bisericii în progresul societății.

2, 1967, p. 219—226

153

Bușe Constantin, CONSECINȚELE IMEDIATE ALE ÎNFIINȚĂRII PORTO FRANÇO LA GALAȚI (1837—1841)

Folosind documente inedite de arhivă autorul face o prezentare a comerțului din primii ani ai regimului Porto-Franco în portul Galați. Mai întii se tratează probleme referitoare la export și mărfurile care se exportau, prețurile lor, destinația acestor produse, apoi importurile de produse de manufactură și mărfuri industriale, proveniența lor, cantitățile importate. Nevoile comerciale de la Galați au impus dezvoltarea navigației pe Dunăre, înmulțirea numărului de pavilioane de navigație, extinderea portului și orașului și în consecință a populației, formată în general din negustori români și străini. Este tratată, de asemenea, problema înființării primelor consulate și vice-consulate la Galați. Concluzia autorului este că începînd de la 1 iunie 1837 regimul de porto-franco la Galați a însemnat pentru viața comercială a Moldovei din secolul al XIX-lea, începutul unui vast schimb comercial între Principate și străinătate, schimburi care se făceau în cea mai mare parte prin portul liber Galați.

1, 1970, p. 87—101

154

Caciora Andrei, PREZENȚE ARĂDENE ÎN REVOLUȚIA ROMÂNEASCĂ DE LA 1848

Se aduc în atenție citeva aspecte ale participării românilor arădeni la revoluția de la 1848: legăturile revoluționarilor arădeni cu cei din Transilvania, consecințele asupra românilor datorită participării la revoluție (morți, ră-

niți, condamnați), opoziția împotriva recrutărilor pentru armata maghiară, legăturile cu revoluționarii din Transilvania, după înăbușirea revoluției, cu cei din Țara Românească și Moldova, trimiterea unei deputații la Viena pentru a mijloci rezolvarea problemei naționale a românilor din imperiu.

Supl. 1973, p. 83—88

155

Caciora Andrei, Glück Eugen, NOI DATE PRIVITOARE LA LUPTA ROMÂNILOR DIN CÎMPIA ARADULUI PENTRU DREPTURI ȘI LIBERTATE NAȚIONALĂ (1849—1867)

Lupta românilor din Transilvania pentru drepturile naționale formulate în 1848 a continuat în condițiile regimului absolutist instaurat după revoluție. S-a menținut aspirația autonomiei Transilvaniei ca mijlocul cel mai bun pentru apărarea existenței naționale. Absolutismul instaurat la 1850 nu a putut împiedica manifestarea spiritului național. Românii încep să se organizeze politicește. În ianuarie 1861 se întrunesc în conferință națională la Sibiu iar în februarie același an organizează o întâlnire a reprezentanților tuturor naționalităților la Alba Iulia în problema modificărilor din structura politică a țării. În aceste condiții ia naștere ASTRA care preia, continuă și dezvoltă lupta românilor pentru înfăptuirea unității naționale. Activind pe multiple planuri: științific, literar, studii și cercetări social-culturale, școlar, sanitar, economic. Astra a militat constant pentru afirmarea intereselor vitale ale poporului român.

2, 1968, p. 85—103

156

Caciora Andrei, Timbus Mircea, CONSTITUIREA ȘI ACTIVITATEA PARTIDEI NAȚIONALE ROMÂNE DIN COMITATUL ARAD — PRIMUL PARTID POLITIC AL ROMÂNILOR DIN TRANSILVANIA

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea Aradul se afirma tot mai mult ca centru al luptei românilor pentru păstrarea ființei naționale în fața pericolului de deznaționalizare, pentru egalitate în drepturi a românilor cu celelalte naționalități, și mai tirziu, pentru făurirea statului național român unitar. În formele folosite se menționează: adunări, lupta pentru alegerea românilor în conducerea comitatelor (reinființate în 1861) convocarea unui „Congres al tuturor românilor din monarhia austriacă sau numai a celor din Transilvania, Banat și Ungaria“. Un rol însemnat l-a avut activitatea culturală, strîns corelată cu cea politică. La un an după înființarea Astei din Sibiu arădenii au reușit să obțină aprobarea înființării și la Arad a unei Asociațiuni naționale pentru cultura și conversarea poporului român“ (1862). Conferința din 14/26 decembrie 1867 de la Arad are marele merit de a fi pus

bazele Partidei Naționale Române din comitatul Arad, stabilind și programul acesteia. Este primul partid politic al românilor din Ungaria, constituit cu peste un an înaintea cunoscutelor partide naționale ale românilor din Banat și Transilvania, care s-a declarat adeptul principiilor de la 1848.

Supl. 1979, p. 222—227

157

Călușer Judita, REVOLUȚIA DE LA 1848—1849 ÎN BIHOR

Folosind o bibliografie amplă și surse documentare inedite păstrate la Arhivele Statului Bihor autoarea prezintă desfășurarea evenimentelor revoluționare în această zonă, după izbucnirea revoluției la 15 martie 1848 la Pesta. Sint reliefate astfel: alcătuirea proclamației către populație, votarea legii agrare de împărat care a nemulțumit țărănimea și împotrivirea acesteia; programul adunării de la Blaj și lupta pentru înfăptuirea lui; alcătuirea și răspindirea petițiilor „Înștiințare către românii de lege răsăriteană” și „Petiția neamului românesc din Ungaria și Banat”, integrarea tineretului român în realitățile momentului; anexarea Transilvaniei la Ungaria și acțiunile românilor pentru recunoașterea lor națională, manifestările de solidaritate cu lupta românilor; alcătuirea și înaintarea memoriului românilor la împărat la 25 februarie 1849 în care se cerea unirea tuturor românilor și asigurarea drepturilor naționale, demersurile în vederea unei înțelegeri între revoluționarii români și maghiari.

Supl. 1979, p. 43—49

158

Căpîlnean Vasile, LUPTA ROMÂNILOR MARAMUREȘENI PENTRU LIBERTATE ȘI UNITATE NAȚIONALĂ (1848—1918)

Lupta românilor maramureșeni pentru libertate și unitate națională, cuprinsă între anii de afirmare conștientă a idealului național și anul înfăptuirii sale a avut ca principală forță țărănimea românească căreia i s-au adăugat muncitorimea, țirgoveții și intelectualitatea. În perioada revoluției de la 1848 între cei 40 000 de participanți pe Cîmpia Libertății de la Blaj s-au aflat mulți români de pe cuprinsul actualului județ Maramureș. Începînd din primăvara lui 1848 și pînă în vara anului 1849 pe cuprinsul actualului județ Maramureș au avut loc adevărate bătălii între țaranii români răsculați și forțele maghiare.

În deceniile următoare lupta pentru libertate națională s-a dus pe tărîmul cultivării limbii române și al extinderii și dezvoltării învățămîntului românesc. În 1861 au avut loc mari acțiuni pentru obținerea dreptului de înființare a unui Congres național al românilor din monarhia austriacă. Alte inițiative au vizat intensificarea activității culturale prin intermediul Asociațiunii, înființarea unei biblioteci districtuale, sprijinirea luptei pentru independență în anii 1877—1878, înființarea mai multor bănci populare de

credit, sprijinirea mișcării memorandiste. În timpul primului război mondial maramureșenii au participat activ la înfăptuirea idealului de libertate și unitate națională: s-a organizat C.N.R. comitatens Satu Mare, C.N.R. pentru comitatul Maramureș și consilii naționale române și gărzi naționale în fiecare localitate. În această atmosferă de entuziasm s-au ales delegați și s-a participat la adunarea de la Alba Iulia.

Supl. 1979, p. 190—196

159

Căpîlnean Vasile, ARHIVELE MARAMUREȘENE — IZVOR DE INFORMARE PENTRU ISTORIA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI (1848—1919)

Pe baza informațiilor oferite de documentele aflate la Filiala Arhivelor Statului Baia Mare se abordează dezvoltarea învățămîntului în Transilvania după 1848, cînd a avut loc o participare mai activă a claselor sociale și a maselor populare la viața economică, politică și culturală a țării. Între problemele care se desprind din documente se menționează: preocuparea reprezentanților națiunii românești din nord-vestul Transilvaniei pentru înființarea de școli „în tot satul“ după cum rezultă din manifestul adresat de Iosif Selegianu, directorul școlilor românești din diecezele Oradea Mare și Muncaci, care prevedea dreptul la școală în limba națională al tuturor naționalităților din imperiul habsburgic. Documentele din perioada 1850—1918 atestă înființarea de școli în aproape toate localitățile din Maramureș și problemele legate de funcționarea lor: situația localurilor, frecvența școlară, situația la învățătură, salarizarea profesorilor, sprijinul acordat de săteni pentru funcționarea școlilor, preocuparea pentru înființarea de gimnazii, licee sau institute de fete și pentru înființarea de biblioteci școlare sau districtuale, funcționarea cercurilor și conferințelor învățătoarești, a „Reuniunii învățătorilor români din Maramureș“ etc.

2, 1973, p. 242—247

160

Căzănișteanu Constantin, Pîrvulescu Gheorghe, DIN ECOUL PROCESULUI MEMORANDIST

Procesul intentat în primăvara anului 1894 împotriva celor care au cerut recunoașterea drepturilor legitime ale românilor din Transilvania a declanșat un puternic val de proteste din partea tuturor claselor sociale. Presa și Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor au fost reprezentate. Prin numărul manifestărilor de protest, de rezoluții, de scrisori de adeziune față de cei implicați în proces, s-au condamnat abuzurile autorităților austriece.

Mișcarea memorandistă și acțiunile de solidaritate desfășurate în vechea Românie au atras atenția asupra rezolvării problemei naționale în

sud-estul european. Procesul „memorandului“ și mișcarea memorandistă au reprezentat cel mai concludent manifestarea dorinței pentru unirea românilor pînă la Marea Adunare de la Alba Iulia din 1 Decembrie, în pregătirea căreia mișcarea memorandistă constituie o fază importantă.

1, 1969, p. 105—117

161

Căzânișteanu Constantin, ORGANIZAREA ARMATEI ROMÂNE ȘI CONCEPȚIA DE APĂRARE A ȚĂRII ÎN PERIOADA 1830—1877

Autorul analizează structura militară a sistemului de organizare a armatei cu care România a intrat în războiul din 1877—1878 pentru cucerirea independenței de stat. Se evidențiază rădăcinile istorice ale acestei structuri, continuarea, în cursul secolelor, a luptei pentru libertate și caracteristicile acesteia, determinate de particularități autohtone demografice, economice și sociale și de forță numerică și dotarea tehnică a adversarului. În consecință, sistemul militar îngloba armata permanentă, unități teritoriale, miliția, gărzile civile la orașe și trupele înarmate la sate. Se crea în acest fel posibilitatea mobilizării forțelor armate și instruite în eventualitatea unui atac străin sau a unui război de eliberare.

Soliditatea sistemului autohton de organizare a puterii militare a fost demonstrată în timpul campaniei din Balcani, fapt subliniat de reprezentanți militari străini și români.

Articolul menționează efectivele trupelor care compun acest sistem, principalele particularități de dotare, instrucție și de morală.

2, 1977, p. 136—149

162

Cerghedeau Mihai, Marinescu Ștefan, DESFĂȘURAREA REVOLUȚIEI DE LA 1848-1849. ÎN COMITATELE HUNEDOARA ȘI ZARAND

Autorii își fundamentează comunicarea pe informațiile aflate în fonduri documentare păstrate la Arhivele Statului Deva. Sînt reliefate aspecte ale revoluției din această zonă și anume: mișcările țărănești din rîndurile țărănimii și orășenimii, adunarea de la Blaj din 3/15 mai 1848 și programul adoptat, acțiunile antif feudale, sociale și naționale pentru înfăptuirea lui în comitatele Zarand și Hunedoara, înăbușirea revoluției, activitatea revoluționarului român Ioan Buteanu, lichidarea rezistenței românilor din Munții Apuseni.

Supl. 1979, p. 49—59

163

Cervatiuc Ștefan, VIAȚA ȘI ACTIVITATEA MILITANTULUI PAȘOPTIST SCARLAT V. VÎRNAV

Precedată de scurte date biografice se prezintă activitatea desfășurată de Scarlat Virnav în anii premergători revoluției de la 1848, ca model de luptă

pentru realizarea idealului unității și independenței. Se reliefează activitatea sa în cadrul „Societății studenților români din Paris“ (înființată la 2/14 decembrie 1845) cu scopuri social-politice și culturale bine definite. El înființează în Paris „Biblioteca română din Paris“ cu un cabinet de studiu, o cancelarie pentru sediul Societății și un salon de întâlnire pentru românii de acolo, pe care a susținut-o și a subvenționat-o. Participă în limita posibilităților la evenimentele revoluționare din anul 1848 și după aceea militază pentru aceleași idealuri. Se află în rîndul celor ce susțineau lupta pentru unire și reformele inițiate de Al. I. Cuza.

Supl. 1979, p. 70—77

164

Chipurici Nicolae, DATE ȘI MĂRTURII DESPRE SOCIETATEA MUZICALĂ „DOINA“ DIN TURNU SEVERIN

La Turnu-Severin societatea muzicală „Doina“, fondată la 12 noiembrie 1897, ca societate culturală, de teatru cu filiale și școli în Severin, și-a adus o importantă contribuție la dezvoltarea legăturilor cultural-artistice cu populația românească din Banat, la răspîndirea culturii naționale și la educația patriotică a maselor. Prin corul său, dirijat mulți ani de profesorul patriot și compozitor I. Șt. Paulian, societatea a desfășurat o bogată activitate cultural-artistică. În repertoriul muzical al „Doinei“ au fost prezente creațiile muzicale românești ale epocii.

2, 1968, p. 121—126

165

Ciachir Nicolae, ASPECTE ALE RELAȚIILOR RUSO-ROMÂNE ÎN TIMPUL CAMPANIEI DUNĂRENE DIN RĂZBOIUL CRIMEII (1853—1854)

Autorul tratează problema raporturilor ruso-române reliefînd aspecte inedite sau mai puțin cunoscute pe baza informațiilor oferite de documente păstrate la Arhivele Statului din București, Dolj, Brăila și Arhiva Ministerului de Externe. Se analizează și bibliografia de specialitate asupra acestei perioade.

2, 1961, p. 77—91

166

Ciachir Nicolae, DATE CU PRIVIRE LA ARMATELE BELIGERANȚILOR ÎN RĂZBOIUL DIN 1877—1878

Autorul folosește documente din Arhive, lucrări de specialitate ale istoriografiei românești, ruse, sîrbe, bulgare și turce. Pentru a demonstra complexitatea războiului se fac referiri la ambele fronturi: din Balcani și din Cau-

caz și la faptul că rușii au luptat alături de români, sîrbi, muntenegreni, bulgari iar majoritatea populației din Balcani a sprijinit armata română. Grecia nu a intrat în luptă, dar a concentrat importante forțe la frontiera cu Turcia. În ceea ce privește armata română, soldați, ofițeri și generali articolul evidențiază că au luptat cu devotament împotriva unei armate otomane de elită iar la Plevna s-a decis soarta războiului. Întregul popor român a luptat pentru cucerirea independenței.

Studiul pune în evidență pentru prima dată informații privitoare la armatele: rusă, sîrbă, muntenegreană, turcă și detașamentele de voluntari bulgari.

2, 1977, p. 149—158

167

Ciachir Nicolae, ACȚIUNILE DIPLOMAȚIEI ROMÂNEȘTI PE PLAN BALCANIC ÎN PERIOADA 1878—1900

Autorul își bazează contribuția pe documente din Arhivele Statului București, pe cărți și periodice. În această perioadă diplomația română a întreținut relații de bună vecinătate cu statele balcanice. Acestea și-au intensificat eforturile pentru unitate națională și eliberarea teritoriilor care se mai aflau încă sub dominație otomană. În timpul conflictului din 1885 dintre Serbia și Bulgaria, România a mediat între cele două țări, a trimis ambulanțe ale Crucii Roșii și a depus eforturi pentru semnarea păcii de la București în 1886. De asemenea, guvernul român a sprijinit doleanțele macedo-românilor, ale macedonenilor și albanezilor.

2, 1978, p. 145—151

168

Ciachir Nicolae, Maksutovici Gelku, UNELE ASPECTE PRIVIND CONDIȚIILE CREATE PE TERITORIUL ROMÂNIEI MIȘCĂRII CULTURALE ALBANEZE LA SFÎRȘITUL SECOLULUI al XIX-lea — ÎNCEPUTULUI SECOLULUI al XX-lea

Bazindu-se pe documente inedite de arhivă, autorii tratează câteva aspecte ale dezvoltării culturii albaneze pe teritoriul țării noastre. După trecerea în revistă a condițiilor create elementului albanez pe teritoriul României pînă în anul 1878, autorii insistă pe perioada 1880—1912, momentul în care Adunarea din Vlora a proclamat independența Albaniei. Albanezii care se aflau în România au beneficiat de condiții din cele mai bune pentru publicarea de abecedare, cărți folosite în școlile naționale, ziare și reviste. Albanezii apelau la România ca la o a doua patrie și oameni de știință ca Hasdeu, V. A. Urechia și alții au susținut mișcarea culturală albaneză.

1, 1967, p. 103—110

Ciachir Nicolae, CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA ISTORIOGRAFIEI STRĂINE DESPRE RĂZBOIUL RUSO-ROMÂNNO-TURC DIN 1877—1878

Se prezintă principalele opere ale istoriografiei ruse și sovietice, otomane, bulgare, sirbe și iugoslave, muntenegrene, grecești, albaneze care au contribuit la crearea unei imagini de ansamblu asupra evenimentelor din Balcani în perioada 1875—1878. Autorul apreciază că cea mai mare contribuție o au lucrările apărute în statele implicate direct în criza orientală și în conflictul armat. Se menționează principalele lucrări cu caracter general și special, ediții de documente, monografii, memorii și opinii ale autorului asupra fiecăreia și interesul pe care-l prezintă pentru cercetarea istorică românească.

3, 1977, p. 243—254

170

Ciachir Nicolae, CONTRIBUȚII LA ISTORIA DÔBROGEI (APRI-LIE 1877—NOIEMBRIE 1878)

Pornind de la constatarea că perioada aceasta a fost mai puțin cercetată și cunoscută de cercetarea științifică, autorul aduce o serie de contribuții pe baza studierii unor documente și a unor lucrări de interpretare. Analiza acestei perioade este precedată de un scurt istoric al zonei în secolele anterioare. Se menționează înființarea sangeacurilor pe Dunăre, dintre care cel de la Tulcea cuprindea zona analizată de autor. Se arată modul de organizare și administrarea sangeacului Tulcea, repartizarea populației pe localități, situația acestui teritoriu după tratatul de la Berlin trecerea lui la România și demersurile în acest sens. Se menționează și dezvoltarea Dobrogei ulterioară acestui moment.

1, 1962, p. 161—177

171

Ciocan Eugenia, ACTIVITATEA REVOLUȚIONARILOR ROMÂNI ÎN STRĂINĂTATE DUPĂ ÎNFRÎNGEREA REVOLUȚIEI DE LA 1848

Pe baza documentelor de la Haus-Hof-und Staatsarchiv Wien autoarea face referiri la revoluționarii români care au luat calea emigrației și care au desfășurat o activitate neobosită pentru idealul național. Sunt menționate lucrările de propagandă tipărite în limbă română, scrisori ale lui Ștefan Golescu către mama sa, activitatea de propagandă desfășurată de C.A. Rosetti și altele.

Supl. 1979, p. 135—137

Cincea Paraschiva, DIN ISTORICUL EMANCIPĂRII ORAȘELOR ȘI TÎRGURILOR (1848—1865)

Pornind de la realitatea existentă în această perioadă de timp, de la sistemul de obligații ale orașenilor și țirgoveților față de proprietari, se analizează modalitățile prin care aceștia contestau privilegiile boierimii și mănăstirilor, ca manifestări ale procesului de emancipare a așezărilor urbane de sub dependența marilor proprietari funciari. Articolul este structurat în următoarele părți: 1. Desfășurarea procesului de emancipare a orașelor și Țirgurilor între anii 1848—1859, în care o serie de țirguri cum au fost Călărași, Calafat, Drăgășani, Oltenița și altele au cerut emanciparea. În Moldova procesul s-a desfășurat mai lent decit în Țara Românească, înregistrind însă o serie de succese; 2. Acțiuni progresiste din anii 1859—1865 favorabile emancipării orașelor și țirgurilor, respectiv în perioada domniei lui Cuza. Domnitorul sprijinea acțiunile de emancipare. Între acțiunile cu un oarecare succes în această perioadă se menționează: măsurile luate de autorități în Moldova de cercetarea actelor de proprietate; susținerea cauzei țirgoveților de organele de presă ale timpului; legiferarea primelor dispoziții privind răscumpărarea redevențelor emfiteotice; înființarea unei condiții în care să fie înscrși toți locuitorii bezmenari, secularizarea averilor mănăstirești din anul 1863, legea agrară din 1864. Rezultatele din această perioadă deși nu au fost deosebit de eficace, ele s-au dezvoltat în decursul deceniilor următoare.

2, 1964, 117—128

Cincea Paraschiva, DATE PRIVIND ȚĂRĂNIMEA EMBATICARĂ ÎNTRE ANII 1864—1921 ÎN FONDURI ALE ARHIVELOR STATULUI BUCUREȘTI

Emfiteoza practică în cursul Evului Mediu a fost intens folosită și în cursul epocii moderne. Articolul este structurat în următoarele părți: 1. Legislația referitoare la răscumpărarea embaticarilor; 2. Situația social-economică a țărănilor embaticari creată de raporturile lor cu proprietarii și arendașii; 3. Dificultăți în desfășurarea procesului de răscumpărare a embaticurilor. Acțiunea de răscumpărare a constituit un succes care a durat șapte decenii și care a integrat țărănimea embaticară în sistemul social-economic capitalist.

1, 1970, p. 131—145

Cinca Paraschiva, ÎNCERCAREA DETRONĂRII LUI CAROL DE HOHENZOLLERN ÎN MARTIE 1888

Se arată condițiile interne, influențele externe și organizarea complotului opoziției în martie 1888 în vederea detronării lui Carol, acțiune în care au fost antrenate partidele politice burgheze din România.

2, 1962, p. 211—218

175

Cohn Emilia, SPITALELE VREMELNICE ORGANIZATE ÎN BUCUREȘTI ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI DIN 1877—1878

În cadrul măsurilor generale pentru asigurarea serviciului sanitar necesar dotării trupelor între care amintim înființarea Societății de Cruce Roșie din România, organizarea de ambulanțe și formațiuni sanitare, se înscrie și organizarea spitalelor vremelnice pentru situația creată de război. Astfel de spitale au funcționat la Filantropia, Cotroceni, cazarma Malmaison, în casa Costaforu, în spitalul „Providența”. Aceste spitale au beneficiat de prezența unor renumiți medici români și străini, de ajutoare materiale și umane ale populației.

Supl. 1977, p. 100—103

176

Cohn Emilia, Adamache Adrian, SCRIITORI ROMÂNI PARTICIPANȚI LA REVOLUȚIA DE LA 1848 ÎN ȚĂRILE ROMÂNE.

Se face o trecere în revistă a principalelor activități desfășurate în timpul revoluției sau în exil de o serie de fruntași progresiști: N. Bălcescu, M. Kogălniceanu, V. Alecsandri, C. Bolliac, C. A. Rosetti, Ion Ghica, S. Bărnăuțiu, G. Barițiu, T. Cipariu și alții

Supl. 1973, p. 144—152

177

Cojocaru Ion, CUM S-A INTRODUS FORȚA ABURULUI ÎN INDUSTRIA MORĂRITULUI DIN MOLDOVA ȘI ȚARA ROMÂNEASCĂ

Legea agrară din 1864 nu a putut fi bine aplicată fără serioasa cunoaștere a situației din perioada care a urmat anului 1859. În concepția boierilor trecerea la noul regim nu presupunea degrevarea marilor proprietari de servituțiile feudale, ci transmiterea, pe cât era posibil, a întregii suprafețe a moșiilor în proprietate absolută, de tip capitalist. În perspectiva noilor reforme

după anul 1851 mulți boieri au recurs prin mijloace ilegale sau prin forță la deposedarea țăranilor de pământ pentru a nu fi obligați în viitor să-și împartă moșiile. Articolul este scris pe baza informațiilor documentare din perioada 1859—1864.

1, 1969, p. 91—104

178

Coliban Tiberiu, BRAȘOVUL — LOC DE ÎNTÎLNIRE AL REVOLUȚIONARILOR DE LA 1848.

Revoluționarii moldoveni aflați în drum spre Blaj sau la întoarcere au făcut popas la Brașov, unde principalul loc de întâlnire era „Casina Română”, înființată în 1835, care era abonată la toate publicațiile din Moldova și Țara Românească. Activitatea revoluționarilor moldoveni la Brașov în această perioadă reprezintă un moment important nu numai pentru legăturile politico-culturale între Brașov și Moldova dar și pentru situația generală ulterioară.

Supl. 1973, p. 71—75

179

Constantinescu Olga, CU PRIVIRE LA CONCEPȚIA LUI N. ROSETTI ROZNOVANU ASUPRA INDUSTRIEI

Articolul reprezintă o contribuție la istoria gândirii economice din țara noastră, ilustrată pe baza utilizării documentelor de arhivă. Este vorba, îndeosebi, de o scrisoare a lui N. Rosetti Roznovanu din perioada când îndeplinea funcția de șef al Departamentului de Finanțe. Autoarea examinează raportul veniturilor între agricultură și industrie, folosind o serie de argumente de ordin teoretic și practic. Din analiza făcută rezultă că N. Rosetti Roznovanu milita pentru dezvoltarea forțelor de producție, îndeosebi a industriei și a agriculturii. În anexă: scrisoarea în limba franceză.

1, 1963, p. 141—168

180

Copoiu Nicolae, REVISTA „CONTEMPORANUL” (1881—1981)

Cu prilejul a 100 de ani de la apariția primului număr al revistei socialiste „Contemporanul” se prezintă condițiile de apariție, tematica și rolul ei în viața social-politică românească, fenomenul istoric al dezvoltării mișcării muncitorești și socialiste din țara noastră în ultimele decenii ale secolului trecut. Alături de obiectivele anunțate se amintesc colaboratorii permanenți ai revistei pe parcursul celor 10 ani de apariție, între care se remarcă Ioan Nădejde. În tematica sa se înscriu: probleme de istorie, promovarea ideilor

socialiste, interpretarea științifică a lumii, demascarea plagiatorilor, analiza sistemului de învățământ, studii de teorie și critică literară. Prin materialele publicate „Contemporanul“ a adus o contribuție remarcabilă, timp de un deceniu la dezvoltarea celor mai importante probleme care au preocupat opinia științifică și culturală din țara noastră. Ea a creat un climat de esență socialistă.

3, 1981, p. 284—289

181

Corbu Constantin, MIȘCAREA MUNCITORILOR CĂRUȚAȘI DIN GIURGIU (1873)

Utilizând informații documentare autorul descrie mișcarea căruțașilor din Giurgiu, ale cărei forme extrem de ascuțite a îmbrăcat caracterul unei răscoale, organizată însă de o categorie de muncitori, numeroasă în orașul Giurgiu. Ea a avut o puternică înfrîurire asupra altor mișcări ulterioare.

2, 1965, p. 124—134

182

Corbu Constantin, CONDIȚIILE ȘI ÎMPREJURĂRILE INTERNE IMEDIATE ALE PROCLAMĂRII INDEPENDENȚEI DE STAT DE PLINE A ROMÂNIEI, LA 9 MAI 1877

După revoluția de la 1848 și reforma agrară din 1864 capitalismul a avut condiții favorabile de dezvoltare. Pentru o politică protecționistă față de industrie se impunea înlăturarea suzeranității otomane și asigurarea unei independențe complete. Suzeranitatea otomană, chiar în forme atenuate era incompatibilă cu dezvoltarea societății românești. Independența absolută devenise o condiție esențială pentru dezvoltarea economică, socială și politică a țării noastre. Toate clasele sociale aspirau la independența totală. Poziția maselor populare a determinat cercurile conducătoare să acționeze cu mai mult curaj în exterior. De asemenea, Consiliul de coroană reunit la București la 1 aprilie 1877 a hotărât apărarea țării împotriva pericolului extern. În fața acestei revendicări a poporului român pentru înlăturarea oricărei dominații străine și în fața pericolului unui atac turcesc pe Dunăre, cercurile conducătoare au recunoscut necesitatea proclamării independenței și a luptei armate. Desfășurarea evenimentelor interne și externe au pus în evidență caracterul obiectiv al proclamării independenței.

2, 1977, p. 126—136

Corfus Ilic, ÎNCERCĂRI DE SISTEMATIZARE A SATELOR DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ SUB REGULAMENTUL ORGANIC

Studiul se bazează pe o amplă documentare inedită în Arhivele Statului din București și analizează modul de desfășurare a acțiunii de sistematizare a satelor în Țara Românească. Acțiunea, desfășurată în mai multe etape: 1832—1837; 1837—1838; 1839—1843; 1844; 1844—1854, a urmărit modernizarea satului românesc. Rezultatul final al acestei acțiuni nu este consemnat arhivistic. Articolul realizează o imagine a satului în prima jumătate a secolului al XIX-lea în raport cu situația sa înaintea procesului de sistematizare.

2, 1967, p. 195—212

184

Cotenescu Mihai, DESFĂȘURAREA REVOLUȚIEI DE LA 1848 ÎN JUDEȚUL IALOMIȚA

Pe baza documentelor aflate la Arhivele Statului Ialomița și București se prezintă desfășurarea evenimentelor revoluționare pe teritoriul județului Ialomița: sărbătorirea proclamării constituției, schimbările administrative intervenite, activitatea comisarilor de propagandă, aplicarea decretelor emise de guvernul revoluționar, desemnarea delegaților pentru Comisia proprietății și înăbușirea revoluției.

Supl. 1979, p. 32—35

185

Cotenescu Mihai, ASPECTE ALE DEZVOLTĂRII ÎNVĂȚĂMÎNTULUI DIN JUDEȚUL IALOMIȚA ÎN ANII 1831—1848

Folosind surse documentare păstrate la Arhivele Statului Călărași autorul prezintă dezvoltarea învățămîntului în județul Ialomița. Între aspectele menționate se numără: înființarea de școli, sistemul de învățămînt și salarizarea profesorilor, înființarea în 1838 a școlilor preparatorii în orașe, preocuparea autorităților administrative pentru organizarea învățămîntului și eliminarea dificultăților care mai existau, îmbunătățirile care s-au adus procesului de învățămînt.

4, 1977, p. 404—411

186

Cristian Vasile, ISTORIA ȘI LUPTA PENTRU INDEPENDENȚĂ

Se arată influența exercitată de apelul la trecutul național în pregătirea spiritelor pentru lupta pentru independență, influență care diferă în funcție de epocă, posibilități culturale, mediu social. Acțiunea socială a istorio-

grafiei se manifestă cu maximă intensitate în perioada luptei pentru independență națională. Războiul pentru neatîrnare a devenit o temă esențială a mișcării noastre culturale, a constituit o temă majoră a istoricilor, literatura și arta au găsit o fecundă sursă de inspirație.

3, 1977, p. 308—312

187

Dinu Cristina, MĂRTURII DOCUMENTARE DESPRE CONTRIBUȚIA BUCUREȘTENILOR LA EFORTUL MATERIAL DE RĂZBOI

Pe lângă participarea directă la luptă a unora din cetățenii săi, Capitala, alături de întregul popor prin eforturi comune a susținut războiul pentru independență prin rechiziții și transporturi pentru armată, ofrande, îngrijirea răniților, bani.

Supl. 1977, p. 135—140

188

Dogaru Maria, Cosma Viorel, MARȘUL REVOLUȚIONAR „ÎN NUMELE GUVERNULUI“

Pornind de la constatarea că muzica a constituit o formă de exprimare a sentimentelor în timpul clocotitoarelor evenimente de la 1848, autorii, prin analiza cîntecelor create în 1848, evidențiază colaborarea românilor de pe ambele versante ale Carpaților.

Pe baza unor documente inedite cercetate la Arhivele Statului din București, autorii prezintă condițiile în care a fost creat marșul „În numele guvernului“ de Pascu Purcărea, un ofițer de linie în regimentul nr. 2 pe care îl trimite generalului Christian Tell și cu care participă la concursul organizat în 1861 în vederea adoptării imnului de stat al Principatelor Unite. Orhestrația cîntecului aparține autorului, fiind prima orhestrație românească. Partitura marșului „În numele guvernului“ unitară în ansamblu și românească în conținut constituie cea mai veche partitură românească pentru fanfară cunoscută pînă în prezent. În anexă opt documente.

Supl. 1979, p. 16—24

189

Dogaru Maria, ASPECTE DIN POLITICA ANTINAȚIONALĂ ȘI ANTIPOPULARĂ A MONARHIEI

Autoarea prezintă un scurt istoric al monarhiei pe baza documentelor aflate în fondul „Casa regală“ de la Direcția Generală a Arhivelor Statului. Sint marcate principalele momente legate de evoluția istorică generală și rolul acestei instituții pînă la înlăturarea ei în decembrie 1947.

2, 1963, p. 22—45

Dumitrică Florica, Rachieru Mihai, CONTRIBUȚIA PRAHOVENILOR
LA DOBÎNDIREA INDEPENDENȚEI DE STAT

Locuitorii meleagurilor prahovene, alături de întregul popor, au dovedit un înalt patriotism prin felul în care au înțeles să contribuie prin tot ce le-a stat în putință la susținerea războiului.

Au acceptat rechizițiile cu înțelegere, transporturile pentru armată le-au efectuat la timp, s-au înrolat cu hotărîre în armată au dovedit un înalt eroism pe cîmpul de luptă.

Supl. 1977, p. 140—143

191

Duzinchevici Gheorghe, RĂSCOALELE DIN MOLDOVA ÎN ANUL
1831 ÎMPOTRIVA REGULAMENTULUI ORGANIC

Pe baza studierii unor documente din Arhive, autorul relatează răscoalele țărănești din Moldova împotriva aplicării Regulamentului Organic. Punctele principale ale răscoalei au fost: Iași, Hirău, Săbăoani, Târnanța, Bârnova, Deleni. Față de numărul mare de răsculați, 60 000, mișcările au fost înăbușite în cursul lunii mai 1831. În anexă se publică șase documente în limba germană privitoare la evenimentele analizate.

V, 2, 1943, p. 352—366

192

Fănescu Mihail, CASELE LUI ION HELIADE RĂDULESCU ȘI
REVOLUȚIA DE LA 1848

Se descriu situația și refacerea caselor care au aparținut familiei Ion Heliade Rădulescu, în care acesta a locuit între anii 1828—1848, aflate pe Podul Tîrgului de Afară, la Bariera Moșilor sau Oborul Nou. Cu ajutorul măturilor contemporane se face o descriere a caselor, ce s-a întîmplat cu ele după 1848 cînd revoluționarul pașoptist a plecat în exil, îndeosebi cu tipografia instalată aici.

Supl. 1973, p. 125—133

193

Gal Ionel, DOCUMENTE DIN ARHIVELE STRĂINE REFERI-
TOARE LA REVOLUȚIA ROMÂNĂ DIN 1848

Pe baza cercetărilor efectuate în arhive și biblioteci din străinătate autorul consemnează câteva probleme menționate documentar asupra evenimentului: creșterea spiritului revoluționar al maselor în primăvara anului 1848 și legă-

turile existente între revoluționarii din cele trei țări române, izbucnirea și desfășurarea revoluției; rolul maselor populare în desfășurarea luptei revoluționare; înăbușirea revoluției și rolul diplomației europene în înfringerea luptei revoluționare a poporului român.

Supl. 1979, p. 12—16

194

Gal Ionel, Spiridoneanu Mircea, Socol Gheorghe, RĂZBOIUL PENTRU INDEPENDENȚA ROMÂNIEI REFLECTAT ÎN IZVOARE DOCUMENTARE STRĂINE

Cercetările întreprinse de Direcția Generală a Arhivelor Statului au permis identificarea unui mare număr de documente inedite străine. Documentele diplomatice dezvăluie politica externă a statelor iar articolele din presă situează cercetarea la nivelul relațiilor publice. Studiarea celor din urmă permite cunoașterea concepției politice oficiale și a opiniei publice europene referitoare la țara noastră, interesul general pentru România. Dacă diplomația era mai conformistă, presa dovedea o mare mobilitate și o sensibilitate prospectivă.

În condițiile agravării crizei orientale în 1876 România a adoptat o poziție de neutralitate. Când Poarta a emis constituția în decembrie 1876 înglobând România între provinciile Imperiului otoman, presa străină a desfășurat o adevărată campanie în favoarea României și a drepturilor sale indiscriptibile. Diplomația și presa străină au acordat, de asemenea, atenție structurii, instrucției și echipamentului armatei române.

Proclamarea independenței la 9 mai 1877 a fost comentată de observatorii europeni cu rezervă iar ziaristii au adoptat o poziție favorabilă. Studiul reliefează un aspect al războiului în care era angajată România: războiul de apărare început în aprilie pînă la trecerea Dunării de armata română. Participarea României capătă un caracter ofensiv după primele atacuri asupra Plevnei, deoarece frontul rus fiind în pericol exista posibilitatea ca operațiunile armate să se transfere la nord de Dunăre. Rațiuni de ordin politic și militar au determinat guvernul român să adopte războiul de apărare împotriva Imperiului otoman, primind adevizul întregului popor român, aspect sesizat de observatorii străini.

2, 1977, p. 158—171

195

Gal Ionel, RĂZBOIUL PENTRU INDEPENDENȚA ROMÂNIEI REFLECTAT ÎN IZVOARELE DOCUMENTARE STRĂINE

Utilizînd bogata informație oferită de izvoarele documentare externe autorul s-a oprit asupra următoarelor aspecte: proclamarea independenței și ecoul ei internațional, opinii exprimate de observatorii străini la adresa armatei române și aportul ei la război. În principal sînt folosite rapoarte diplomatice și informațiile de presă.

Supl. 1977, p. 34—36

Gal Ionel, ECOUL INTERNAȚIONAL AL UNIRII PRINCIPATELOR
REFLECTAT ÎN DOCUMENTE DIN ARHIVELE STRĂINE

Pe baza informațiilor oferite de documentele din colecțiile de microfilme păstrate de Direcția Generală a Arhivelor Statului se evidențiază eforturile conjugate pe plan intern și extern ale românilor în ampla lor acțiune pentru Unire. Unele puteri europene aveau o atitudine favorabilă Unirii: Franța, Anglia, Belgia.

Supl. 1979, p. 154—157

197

Geică Constantin, APĂRAREA SUVERANITĂȚII ȘI INDEPENDENȚEI NAȚIONALE — COORDONATĂ FUNDAMENTALĂ A POLITICII PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

În fundamentarea și aplicarea politicii de apărare a suveranității și independenței, Partidul Comunist Român a preluat și valorificat pe plan superior cele mai glorioase tradiții de luptă ale poporului nostru pentru eliberare socială și națională. Concepția partidului în această problemă are la bază ideea că atât construcția, cât și apărarea țării constituie două laturi ale aceluiași proces, cauză și operă a întregului popor, consfințite în Legea privind organizarea apărării naționale. Apărarea libertății și independenței naționale, condusă de P.C.R., constituie o coordonată esențială a securității europene, în concordanță cu cerințele obiective ale dezvoltării societății.

Supl. 1977, p. 40—42

198

Georgescu Elena, 1877 ȘI FEMEILE ROMÂNE

Studiul prezintă formele și mijloacele de subscripție pentru cumpărarea de arme și muniții, inițiativa și participarea directă a comitetelor și societăților de binefacere, colectele de ofrande pentru soldați, pentru spitale și copii etc. prin care femeile din toată țara s-au remarcat în cadrul acțiunilor generale ale populației civile pentru susținerea războiului pentru independență.

| Varietatea și originalitatea acțiunilor au demonstrat profunđa solidaritate umană, nobilele și mobilizatoarele sentimente ale femeilor române, dorința lor de a fi prezente în viața țării. Desfășurarea evenimentelor dovedește că femeile din țara noastră au fost prezente în acest moment important al istoriei românilor. Articolul subliniază înalta ținută revoluționară patriotică a femeilor în dezvoltarea actuală a țării, izvorită din trecutul istoric al altor generații.

2, 1977, p. 175—181

Glück Eugen, DATE INEDITE PRIVIND BIOGRAFIA LUI ION VIDU

Autorul prezintă principalele date biografice referitoare la compozitorul Ion Vidu și la familia sa. Aceste informații sînt oferite de actele de stare civilă din comuna Minerău, unde s-a născut, la 1/12 decembrie 1863, dată necunoscută pînă acum. Copilăria lui Ion Vidu coincide cu marile mișcări sociale și naționale. Moartea tatălui său atunci cînd el avea nouă ani a creat o situație din cele mai grele pentru familie. În ceea ce privește mama sa registrul de stare civilă al localității nu face nici o mențiune. În 1875 tinărul Ion Vidu este primit în casa lui Constantin Gurban din Buteni, centru economic, politic și cultural. Aici se înscrie la o școală „model” care pregătea elevi pentru gimnaziu, apoi intră la școala normală din Arad pe care o termină în 1881. În același an reușește la concursul pentru ocuparea unui post de institutor la Seleuș-Cighirel unde creează un cor cu care călătorește în toată regiunea. În 1848 Ion Vidu este numit profesor de muzică la institutul teologic-pedagogic din Arad și unde desfășoară o intensă activitate. Corul și orchestra elevilor săi și-au înscris în repertoriu cîntece românești și una din primele compoziții ale lui Ion Vidu. În 1888 își încheie activitatea la Arad, după care începe o intensă activitate, materializată în succesele corului din Lugoj.

4, 1975, p. 396—399

200

Gonceariu Constantin, CÎTEVA ȘTIRI DESPRE EXPLOATAREA PETROLULUI ÎN FOSTUL JUDEȚ PUTNA, LA MIJLOCUL SECOLULUI al XIX-lea

La mijlocul secolului al XIX-lea pe teritoriul fostului județ Putna documentele menționează citeva extracții de petrol pentru satisfacerea nevoilor locale. Acestea erau situate la Bîrsești în Vrancea, pe moșiile mănăstirilor Soveja și Vizantea. Studiarea documentelor dovedește că exploatarea de la Bîrsești era mai veche, începînd din secolul al XVIII-lea. Pe de altă parte se constată penetrarea elementului capitalist în economia rurală, faptul că populația cunoștea bogățiile subsolului și exploatarea lor prin mijloace rudimentare, specifice epocii.

2, 1967, p. 227—232

201

Gramă Viorel, CONTRIBUȚIA ȚĂRĂNIMII DIN CÎMPIA TRAN-SILVANIEI LA REVOLUȚIA DE LA 1848

Autorul reliefează lupta țărănimii din zona cuprinsă la nord între orașul Reghin și împrejurimi, la sud Luduș, la est comuna Sinpaul și la vest localitatea Vișinelu pentru înfăptuirea revendicărilor adoptate în adunarea de

la Blaj din 3/15 mai 1848. În acțiunea de luminare a maselor desfășurată de canceliștii târgumureșeni și de tineretul studios se atestă prezența la sate a lui Avram Iancu, Al. Papiu Ilarian, Vasile Moldovan ș.a. Se menționează organizarea și desfășurarea adunării din 8 mai 1848 de la Reghin, programul dezbătut aici, efervescența revoluționară și pregătirea adunării de la Blaj. Informațiile documentare reliefează adeziunea și solidaritatea românilor de pe Cimpie cu cei din întreaga Transilvanie, formele lor de manifestare.

Supl. 1979, p. 59—62

202

Horvath Emil, DOCUMENTE PRIVITOARE LA MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ EXISTENTE ÎN ARHIVELE STATULUI DIN TG. MUREȘ (1868—1914)

Din fondul Primăria orașului Tîrgu Mureș se prezintă tematica celor cca 400 documente care se referă la mișcarea muncitorească din această zonă: organizarea muncitorilor în asociații, forme ale împotrivirii acestora (demonstrații, greve, înaintarea de petiții) și reprimarea lor. În anexă: lista documentelor privitoare la mișcarea muncitorească din Tg. Mureș, înainte de 1914.

2, 1960, p. 128—133

203

Hostiuc Viorica, ACTIVITATEA LIGII CULTURALE ÎN LUPTA PENTRU UNITATEA POLITICĂ ȘI CULTURALĂ A TUTUROR ROMÂNILOR

Pe baza informațiilor oferite de fondul cu același nume autoarea prezintă înființarea și principalele coordonate ale activității Ligii Culturale. Liga Culturală se întemeiază la București la 24 ianuarie 1891 cu scopul de a întreține vie conștiința de solidaritate a întregului popor român, pe baza tezaurului cultural național. Liga a desfășurat o amplă activitate culturală și politică sprijinind lupta națională a tuturor românilor. Este reliefată îndeosebi activitatea de după 1915, mai puțin cunoscută, reflectată în documente de arhivă. Se redau lucrările congreselor Ligii, organizate anual și care reuneau cei mai de seamă reprezentanți ai mișcării naționale, sărbătorirea unor momente istorice importante, activitatea pentru ridicarea nivelului cultural al maselor, organizarea cursurilor de vară de la Vălenii de Munte, publicarea de cărți, răspîndirea culturii în mase prin conferințe, organizarea propagandei românești în străinătate etc.

Supl. 1979, p. 235—240

Hurezeanu Damian, MĂRTURII DOCUMENTARE ENGLEZE NEPUBLICATE DESPRE UNIREA PRINCIPATELOR

Se prezintă noi date privind Unirea Principatelor pe baza materialelor documentare aflate în arhiva britanică „Public Record Office“ din Londra. Sînt rapoarte consulare, în special ale consulilor englezi de la București și Iași care reflectă îndeosebi poziția guvernului britanic față de Unire. Se prezintă rapoartele din anii 1857 și 1859 pornind de la cantitatea și valoarea informațiilor pe care le conțin, în care un loc însemnat îl ocupă rapoartele lui Colqhoun.

2, 1969, p. 239—256

205

Hurmuzache Ștefan, SITUAȚIA POLITICĂ DIN BALCANI ÎN PRAJMA RĂZBOIULUI RUSO-ROMÂNNO-TURC DIN 1877

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea mișcarea de eliberare din Balcani este marcată de încheierea procesului de formare a națiunilor și va da naștere statelor balcanice. Programul de luptă națională capătă în deceniile V—VIII la popoarele balcanice expresia ideologică a istoricismului. Mișcările de eliberare națională iau forme de rezistență politică în teritoriile neeliberate, are loc procesul de maturizare internă a societăților balcanice iar concepțiile sociale și politice sprijină renașterea națională. Lupta politică a românilor s-a maturizat în sensul realizării unei politici diplomatice abile între marile puteri. Sînt analizate principalele aspecte ale problematicii legate de lupta națională a popoarelor din Balcani, în contextul căreia România și-a dat seama că trebuie să acționeze în conformitate cu situația general-europeană creată.

Supl. 1977, p. 7—12

206

Iavorschi Gheorghe, DATE NOI DESPRE TEATRUL NAȚIONAL DIN BRĂILA (1851—1852)

Inițiativa creării unui teatru în limba română la Brăila a fost materializată în vara anului 1851 prin încheierea unui contract între autoritățile din Brăila și Costache Halepliu, conducătorul unei trupe de actori. S-a organizat, de asemenea, o școală pentru actorii care-și făceau repetițiile, între care amintim pe Iancu Buzescu, Marița Negrescu, Caliopi Sărmanu etc. Greutățile financiare au făcut ca trupa să părăsească orașul în iunie 1852. Cu toate acestea, activitatea desfășurată în cursul unui an în cadrul acestui teatru care a reprezentat în limba română piese aparținînd repertoriului național și universal a constituit un eveniment important al vieții culturale din Brăila.

2, 1979, p. 136—138

Ionașcu Ion, DATE STATISTICE NOI DESPRE BUCUREȘTI ÎN ANII 1810—1811 CULESE DIN ARHIVELE MOSCOVEI

Prezentind izvoarele statistice cunoscute pentru orașul București autorul analizează un izvor inedit pînă la această dată. Este vorba de o catagrafie alcătuită din ordinul administrației militare ruse în 1810 la București și păstrată la Arhivele de Stat din Moscova. Tot la Moscova se află recensămîntul meșteșugarilor și al negustorilor din București întocmit prin Agia orașului la 1811 cu scopul repartizării unor sarcini bănești, a cărei interpretare permite o serie de concluzii privind stadiul dezvoltării economico-sociale a orașului. În anexă: extrase din ambele catagrafii.

1, 1959, p. 175—191

Iosefide Elena, Adamache Adrian, ASPECTUL DOCUMENTAR AL DESENELOR DIN JURNALELE DE CAMPANIE ALE PICTORILOR ROMÂNI PARTICIPANȚI LA RĂZBOIUL PENTRU INDEPENDENȚĂ.

La inițiativa guvernului român au fost invitați să participe la desfășurarea luptelor o serie de artiști români. Dintr-un număr mai mare inițial, grupul celor care s-a deplasat pe front a fost format din: N. Grigorescu, C. Popp de Szathmary, S. Henția și Mirea, cu formații artistice diferite din care a izvorit varietatea tematică a desenelor realizate. Fiecare este prezentat separat: formația artistică, operele realizate și analiza lor.

Supl. 1977, p. 108—115

Iosefide Elena, COMISARI DE PROPAGANDĂ — ELEMENTE ACTIVE ÎN REVOLUȚIA DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ

În vederea organizării acțiunilor de propagandă a ideilor revoluției mai ales la sate, Nicolae Bălcescu ia inițiativa dirijării acesteia prin numirea comisarilor de propagandă. Au fost aleși 105 comisari de propagandă cu o pregătire temeinică și devotați cauzei, care au fost trimiși în toată țara, (cite cinci pînă la nouă comisari în fiecare județ). Activitatea acestora este cuprinsă în documentele emise de Guvernul provizoriu și în cele ale Comisiei alcătuite pentru cercetarea faptelor revoluționare.

Supl. 1973, p. 104—107

Iscru. Gheorghe. O ÎNCERCARE DE REDESCHIDERE A ȘCOLILOR SĂTEȘTI ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ ÎN ANII 1851—1853

Învățământul rural public în Valahia, fondat în 1838, a avut un rol important dar insuficient relevat pînă în prezent, în pregătirea revoluției. Instituțiile rurale și conducătorii lor au devenit activi în timpul revoluției de la 1848, ca propagandiști ai ideilor revoluționare. Este una din cauzele principale a închiderii școlilor rurale și în consecință, învățătorii ajung în situația dinainte de 1838. Întrucît învățămîntul este o necesitate obiectivă a societății moderne și o obligație fundamentală a statului în această perioadă, învățămîntul rural public se redeschide în 1857, după o întrerupere de opt ani. În reorganizarea învățămîntului un rol important l-a avut mitropolitul Nifon Sevastias.

1, 1970, p. 103—109

211

Iscru D. Gheorghe, DATE ȘI CONSIDERAȚII PRIVIND ÎNVĂȚĂMÎNTUL DE SATE ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ ȘI MOLDOVA PÎNĂ ÎN 1838 (RESPECTIV 1851)

Se arată dezvoltarea procesului de învățămînt în țările române pînă la mijlocul secolului al XIX-lea. Primele forme atestate documentar sînt menționate în epoca feudală. După secolul al XVII-lea se constată extinderea rețelei școlare ca urmare a măsurilor impuse de transformările economico-sociale, între care un loc important îl ocupă înlăturarea obligațiilor feudale în secolul al XVIII-lea. În prima jumătate a secolului al XIX-lea acest fenomen se intensifică în cadrul reorganizării școlilor care a avut loc după anul 1821, perioadă care a cunoscut dezvoltarea, intensificarea și diversificarea activităților în aparatul administrativ și în cel instructiv de toate categoriile.

4, 1973, p. 597—607

212

Iscru D. Gheorghe, STEAGUL REVOLUȚIEI DIN 1821

Autorul încearcă o descriere și interpretare a steagului cel mare al lui Tudor. Structura articolului este următoarea: Istoria recuperării și conservării steagului; Simbolul ideii de unitate și independență al steagului, concretizată în culorile steagului.

2, 1981, p. 204—212

Ivănescu Dumitru, Isac Virginia, DATE NOI PRIVIND VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI ALEXANDRU IOAN CUZA PÎNĂ LA ALEGEREA SA CA DOMNITOR AL PRINCIPATELOR UNITE

Autorii încearcă, pe baza unor documente inedite, să clarifice cîteva date privind viața și activitatea lui Al. I. Cuza pînă la alegerea sa. Informațiile se referă la tatăl prințului Cuza, Ioan Cuza care a ocupat diferite funcții administrative și juridice și la fratele său Dimitrie. Informațiile se referă îndeosebi la activitatea lui Alexandru Cuza, care a fost rind pe rind, președinte al Tribunalului Covurlui, administrator al districtului Covurlui, director în Ministerul Afacerilor Interne, comandant militar și în 1858 membru în guvernul Moldovei.

4, 1971, p. 525—537

214

Ivănescu Dumitru, ALEXANDRU IOAN CUZA ÎN TIMPUL REVOLUȚIEI DE LA 1848

Se arată unele amănunte legate de participarea lui Alexandru Ioan Cuza la mișcarea din martie 1848 de la Iași. Prezența sa este semnalată în capitala Moldovei în lunile premergătoare evenimentelor. El s-a numărat printre cei care au semnat petiția program cu cele 35 puncte și a fost în fruntea celor strînși în casa Mavrocordat care au îndrăznit să opună rezistență armatei. A făcut parte din grupul celor 13 revoluționari socotiți cei mai periculoși și reușește ca împreună cu alți cinci tovarăși să se refugieze la viceconsulul englez la Brăila. Cu multe greutateți reușește să plece la Pesta de unde intră în Transilvania și participă la adunarea de la Blaj din 3/15 mai 1848, după care s-a îndreptat spre Viena. Din capitala austriacă a luat drumul Cernăuților de unde a avut un important rol în toate acțiunile întreprinse de Comitetul revoluționar moldovean. Din această perioadă datează o bogată corespondență cu prietenul său Iordachi Lambrino. Cuza își continuă călătoriile la Paris și Constantinopol, unde pledează pentru cauza revoluției.

Supl. 1973, p. 46—52

215

Ivănescu Dumitru, ECOURILE RĂZBOIULUI PENTRU INDEPENDENȚĂ ÎN DOCUMENTELE ȘI PRESA DIN IAȘI

Documente păstrate de Arhivele Statului Iași consemnează mai multe aspecte legate de participarea la război a locuitorilor și ecurile produse de desfășurarea evenimentelor. Între acestea menționăm: rechizițiile necesare armatei române, subscripțiile făcute în folosul armatei, incartiruirea armatei ruse, organizarea de spitale pentru răniți. Alte documente relatează desfăș-

șurarea ostilităților, principalele bătălii purtate, actele de eroism săvârșite de fiii orașului Iași, primirea în Iași, călduroasă și emoționantă a celor întorși acasă.

Supl. 1977, p. 85—88

216

Ivănescu Dumitru, DIPLOMAȚI STRĂINI DESPRE ALEXANDRU IOAN CUZA ȘI UNIREA PRINCIPATELOR

Studiul se bazează pe cercetarea documentelor din arhivele vieneze și prezintă atitudinea marilor puteri față de actul de voință al poporului român. Rapoartele diplomatice fac referiri la Turcia, Austria, Anglia, Franța.

4, 1983, p. 361—373

217

Ivănescu Dumitru, 150 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA ACADEMIEI MIHĂILENE DIN IAȘI

Academia Mihăileană este prima școală superioară românească care a fost creată la Iași în anul 1835 în timpul domniei lui Mihail Sturdza. Crearea nu a reprezentat un act singular, dar a semnat continuarea unei tradiții culturale și științifice existente în Moldova. Autorul prezintă structura organizatorică a Academiei, activitatea didactică desfășurată de cadrele sale, între care reprezentanți remarcabili ai culturii românești.

2, 1985, p. 159—168

218

Kandel Mauriciu, DIVERGENȚE SOCIALE LA GIURGIU DUPĂ DESFIINȚAREA RAIALEI

Folosind informații documentare, autorul arată divergențele care au avut loc între negustorii din Giurgiu și clasa dominantă a boierilor care se opunea reintroducerii privilegiilor lor în orașul Giurgiu în 1829, moment în care orașul revenea Valahiei. Lupta se încheie cu un compromis între negustori și noul guvern.

În anexă statistica pentru orașul Giurgiu cuprinzând: profesiunile, suprafețele însămînțate și producțiile obținute, numărul animalelor, principalele construcții.

1, 1970, p. 423—428

Leonăchescu P. Nicolae, INTRODUCEREA MAȘINILOR ÎN ȘANTIERUL ROMÂNESC DE CONSTRUCȚII

Întotdeauna, riurile care străbat localitățile au ridicat în fața oamenilor cel puțin două tipuri de probleme: protecția împotriva inundațiilor și prevenirea calmatării albiei. Cea de a doua problemă constituie obiectul prezentului studiu, consacrat operațiilor de dragare a Dimboviței, care trece prin București. Amănunțele furnizate de autor — preocuparea factorilor însărcinați cu luarea deciziilor, achiziționarea și exploatarea unui agregat de dragare în prima jumătate a secolului trecut — oferă o imagine clară a unei veritabile tentative de pionerat în materie de mecanizare a șantierelor din România.

3, 1985, p. 278—290

220

Lungu Corneliu, Tudorică Mioara, ACȚIUNI DESFĂȘURATE ÎN TIMPUL REVOLUȚIEI DE LA 1848 ÎN DEZBATERILE INSTANȚELOR JUDICIARE

O serie de documente de la Arhivele Statului din București aduc noi informații despre vigoarea evenimentelor desfășurate în cursul anului 1848, despre rolul maselor populare. Între aceste aspecte se menționează: distrugerea în numeroase localități a Regulamentului Organic, ca reprezentând vechea legislație. Împotrivirea maselor față de această legislație a fost amplu debătută de Comisia pentru cercetarea celor amestecați în faptele revoluționare. Actele create de această comisie dovedesc participarea directă a diferitelor categorii sociale la revoluție, varietatea formelor de participare în diferite județe ale țării, participarea armatei.

Supl. 1973, p. 99—103

221

Maciu Vasile, ÎNSEMNĂTATEA REVOLUȚIEI DE LA 1848 DIN TRANSILVANIA.

Revoluția de la 1848 a avut un caracter unitar în Moldova, Țara Românească și Transilvania. Condițiile particulare ale Transilvaniei au dat revoluției din cuprinsul ei un curs specific, ea continuând încă aproape un an după înăbușirea revoluției în Țara Românească. În cursul ei s-a afirmat voința poporului român de a forma un stat național propriu.

Supl. 1973, p. 7—11

Manole Vasile, UN ECOU AL CONFLICTULUI MILITAR TURCO-EGIPTEAN DIN ANII 1832—1833 ÎN DOCUMENTE DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ

Autorul evidențiază, pe baza documentelor din Arhivele Statului citeva implicații ale conflictului militar turco-egiptean din 1832—1833 pentru populația din Țara Românească. Rusia a folosit populația pentru a-i asigura mijloacele de transport necesare. Evoluția evenimentelor a făcut inutile pregătirile impuse populației românești. Prin pacea din aprilie 1833 de la Kütahya liniștea era restabilită.

2, 1979, p. 138—139

223

Manole Vasile, ÎNCĂLCĂRI ALE GRANITEI DUNĂRENE COMISE DE TURCI ÎN AJUNUL ȘI ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI PENTRU INDEPENDENȚĂ (1876—1877)

Redeschiderea problemei orientale în 1875 a creat Turciei o situație complicată. România a căutat să folosească acest prilej pentru obținerea independenței ceea ce a atras înăsprirea relațiilor cu Turcia. În a doua jumătate a anului 1876 și în 1877, au loc o serie de incursiuni la nordul Dunării și acte de piraterie pe fluviu, în condițiile în care România nu putea asigura paza întregii frontiere a fluviului. Au fost afectate satele Spanțov și Chiselet (judetul Ilfov), Fundu, Dudești și Găila din Ialomița, Borcea, Hirșova, Călărași, Bechet, Greaca, Ianca, Bistreț, Măceșu de Jos, Negoii, Seaca, Ismail etc.

Guvernul român a luat măsuri pentru apărarea, în special a zonelor mai frecvent bîntuite ceea ce nu a avut prea mare efect datorită insuficienței mijloacelor defensive ale românilor. S-au luat totodată măsuri prin care s-au denunțat actele comise de turci față de mai multe state europene, s-a întărit paza pe Dunăre, s-a înarmat populația satelor de pe malul Dunării. Toate acestea au avut ca efect răirirea incursiunilor iar după luna iulie 1877 să înceteze.

Supl. 1977, p. 63—66

224

Marinescu Beatrice, ANGLIA ȘI NEATÎRNAREA POLITICĂ A ROMÂNIEI

Atitudinea Marii Britanii în raport cu politica externă a României între 1875—1877 marchează o evoluție în sensul cooperării în timpul menținerii neutralității și de opoziție din momentul în care guvernul român s-a hotărât să cîștige cu orice preț independența națională. Principiul britanic al păs-

trării integrității Imperiului otoman intra în conflict direct cu proiectele românești de emancipare deplină de sub tutela Porții. În consecință, Anglia îi va rezerva României soarta celorlalte popoare oprimate de Poartă și nu va încuraja aspirațiile sale de independență. Se subliniază că ideea independenței a pătruns în toate teritoriile locuite de români. În lumina rapoartelor britanice se poate afirma că relațiile româno-engleze din perioada 1866—1867 sînt importante nu numai pentru cunoașterea unor aspecte ale istoriei politice naționale dar și pentru reconstituirea atitudinii uneia din marile puteri europene — Marea Britanie față de sud-estul european.

1, 1977, p. 62—75

225

Martin Vasile, DIN LUPTA PENTRU EMANCIPARE A ORAȘULUI CĂLĂRAȘI

Orașul Călărași era așezat pe proprietatea spitalului Colțea iar din 1833 devine reședința județului Ialomița. După această dată se constată că locuitorii săi vor începe o luptă susținută în vederea obținerii libertății care să le asigure prosperitatea. Dezvoltarea sa capitalistă era incompatibilă cu situația de oraș aservit. Între formele folosite de locuitori pentru eliberare se amintesc: jalbe adresate Ocirmuirii sau Eforiei spitalelor civile, domnitorului, construirea de locuințe fără aprobare, înscrierea între obiectivele revoluției de la 1848, pe lângă cele generale și emanciparea orașului, lucru care, de altfel, s-a și realizat în anii următori. Diferendul cu Eforia spitalelor se încheie în 1875 cînd Adunarea deputaților și Senatul au votat eliberarea absolută a orașului.

3, 1981, p. 290—297

226

Mateescu Tudor, ȘTIRI NOI DESPRE CIRCULAȚIA CĂRȚII ROMÂNEȘTI ÎN DOBROGEA ÎNAINTE DE 1877

Cărțile necesare vieții spirituale a românilor din Dobrogea, rămasă pînă în 1877 sub dominația otomană, neputînd fi editate aici, seseau din teritoriul românesc de pe malul stîng al Dunării. Majoritatea acestora nu au rezistat vicisitudinilor vremii, dar unele exemplare au mai rămas. Numărul lor era considerabil după cum reiese din analiza registrelor de vamă din Valahia din deceniul patru al secolului al XIX-lea. Aceste documente înregistrează an de an trecerea a numeroase cărți în Dobrogea, mai ales pentru nevoile școlilor și ale bisericilor românești.

4, 1982, p. 339—344

Mateescu Tudor, ȘTIRI NOI DESPRE PREZENȚA MOCANILOR ÎN DOBROGEA ÎN TIMPUL STĂPÎNIRII OTOMANE

Păstorii transilvăneni, cunoscuți sub denumirea de mocani, au jucat un rol important în istoria Dobrogei prin valorificarea pășunilor, dezvoltarea legăturilor între românii din Dobrogea și cei din provinciile de la stînga Dunării, aportul la viața spirituală și cea politică. După 1800 numărul lor crește considerabil. Pentru perioada 1830—1853 informațiile devin deosebit de numeroase datorită documentelor create de Comitetul carantinilor. În anexă 12 documente.

3, 1971, p. 391—417

Mateescu Tudor, MENȚIUNI DESPRE RUINELE DIN SATELE DOBROGENE ÎN ACTELE „COMISIUNII DE PARCELARE A DOBROGEI“

Folosind documente din fondul „Comisia de parcelare a Dobrogei“ autorul prezintă ruinele și cimitirele descoperite în satele din Dobrogea în anii 1882—1883, cu ocazia lucrărilor de delimitare a terenurilor. Pe un teritoriu de peste 80 de sate cu o suprafață de mai multe zeci de hectare s-au descoperit cimitire abandonate din timpul războiului ruso-turc. Toponimele menționate în documente servesc arheologiei și istoriei, geografiei și lingvisticii.

2, 1967, p. 241—250

Matei Alexandru, REVOLUȚIA DE LA 1848 — MOMENT DE SEAMĂ AL AFIRMĂRII IDEII DE SOLIDARITATE ȘI UNITATE NAȚIONALĂ LA ROMÂNI

Moment al afirmării ideii de solidaritate și unitate națională la români — revoluția de la 1848 a fost precedată de o serie de evenimente care au pregătit acest moment cînd s-a manifestat conștiința originii comune, a unității de limbă și continuității sale: legături economice permanente, solidaritatea manifestată de toți românii exprimată în lucrările cronicarilor din secolele XVII—XVIII, legături economice permanente între populația românească de-a lungul secolelor, organizarea apărării împotriva pericolului comun: imperiul otoman, afirmarea unității naționale, a încercărilor de unire a celor trei țări române în timpul domniei lui Mihai Viteazul și în perioada revoluției de la 1848.

Supl. 1973, p. 18—37

Matei Vasile, CÎTEVA DATE DESPRE REVOLUȚIA ROMÂNĂ DE LA 1848 REFLECTATE ÎN DOCUMENTE POLONEZE

Între numeroasele documente păstrate în Biblioteca Czartoryska din Cracovia se află un număr însemnat privind revoluția română de la 1848. Ele provin din activitatea prințului Czartoryski care a stabilit contacte cu revoluționarii români încă din anul 1838, în special cu Ion Cîmpineanu. Se menționează formele de colaborare cu românii, sursele de informații asupra evenimentelor care aveau loc.

Supl. 1979, p. 93—95

231

Mocioiu I. Nicolae, BRĂILA ȘI RĂZBOIUL PENTRU CUCERIREA INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI (1877—1878)

Sînt reliefate cîteva momente semnificative care integrează orașul Brăila în ansamblul general al evenimentelor din acești ani, și anume: incursiunile provocate de turci, luptele navale de pe Dunăre, primele din istoria modernă a României, la care a participat și armata română din marină, contribuția locuitorilor orașului și județului la susținerea războiului, eroii brăileni participanți la lupte și manifestările prilejuite în oraș și port de reunirea Dobrogei.

Supl. 1977, p. 66—69

232

Mocioiu Nicolae, ASPECTE PRIVIND FORMAREA ȘI DEZVOLTAREA MUNCITORIMII PORTUARE ȘI A PROLETARIATULUI INDUSTRIAL LA BRĂILA ÎN SECOLUL al XIX-lea

Folosind informații documentare, autorul prezintă formarea și dezvoltarea muncitorimii portuare și a proletariatului industrial din Brăila în secolul al XIX-lea, care a cunoscut cîteva aspecte specifice. Dezvoltarea economică a portului Brăila s-a accelerat după 1828. Țărănimea ruinată a constituit principala sursă a formării muncitorimii, principala formă cunoscută în porturile dunărene, ca fenomen social particular. În prima jumătate a secolului al XIX-lea a apărut sporadic munca salariată care s-a dezvoltat în a doua jumătate a secolului. La sfîrșitul secolului proletariatul industrial se formase la Brăila și iniția organizarea unor acțiuni care se integrau în lupta generală a clasei muncitoare din România. În anexă cinci documente din 1848—1868 reflectînd aspecte semnificative.

3, 1976, p. 249—256

Moisuc Elena, CÎTEVA DATE ECONOMICE PRIVIND MOȘIILE DIN MOLDOVA ALE FONDULUI BISERICESC BUCOVINEAN

Folosind documente inedite din Arhivele vieneze articolul evidențiază noi informații economice de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea asupra proprietăților funciare din Moldova aparținând fondului bisericesc bucovinean. Statisticile întocmite cuprind suprafețele moșiilor, numărul familiilor care locuiau pe aceste moșii, modul de exploatare a pământului, recoltele obținute, relațiile între Camera aulică și moșieri, elemente care completează informația istorică aflată în documentele interne. În anexă două statistici: lista pădurilor din Moldova ale Fondului bisericesc bucovinean și Lista cu moșiile, veniturile și suprafețele lor între 1789—1799.

1, 1973, p. 3—15

234

Moș Tiberiu, INFORMAȚII INEDITE PRIVIND EVENIMENTELE REVOLUȚIONARE DE LA 1848 ÎN LUGOJ

Informațiile documentare considerate pierdute, utilizate de autor, se referă la evenimentele petrecute la Lugoj și împrejurimi în perioada 30 octombrie—30 decembrie 1848 după manifestul imperial din 3 octombrie 1848 și mai exact după ocuparea Lugojului de către imperiali. Autorul rectifică data de constituire și de activitate a organelor locale ale puterii în timpul revoluției din 1848 care sînt cunoscute din relatările lui Ioan Boroș, inclusiv organizarea apărării armate.

1, 1981, p. 41—45

235

Naghiu E. Iosif, CÎTEVA COMUNICĂRI

Structura articolului este următoarea:

1. Coloniști spanioli la Becicherecul Mare
2. Un memoriu din Hațeg. Se publică un memoriu din 1860 adresat de preoții români din Hațeg împăratului Austriei, în care protestează împotriva alipirii la Ungaria.
3. Trei scrisori. Sînt trei scrisori adresate de împăratul Austriei în 1823 și 1825 episcopului Iosif Vulcan referitoare la Alexandru Dobra, viitorul episcop al Lugojului.
4. Diploma de doctor în teologie a episcopului Alexandru Dobra (1822)
5. O poezie despre Ioan Capistran
6. Anabapțiștii în Transilvania.

VI, 2, 1944—1945, p. 315—324

Neamțu Alexandru, SITUAȚIA SANITARĂ DE PE DOMENIUL MINIER AL ZLATNEI ÎN ANII REVOLUȚIEI DIN 1848—1849

Autorul face o analiză a situației sanitare a muncitorilor de pe domeniul minier al Zlatnei în anii revoluției din 1848/1849 pe baza informațiilor cuprinse în arhiva minieră a Tezaurariatului transilvan. Se arată starea sanitară a populației, bolile sociale și profesionale, accidentele de muncă înregistrate, măsurile luate de autorități pentru ameliorarea stării de sănătate, construirea de spitale, angajarea unui medic etc. În anexă patru documente.

2, 1959, p. 158—174

237

Negulescu Elisabeta, ANUL REVOLUȚIONAR 1848 ÎN JUDEȚUL PRAHOVA

Folosind documente din fondul Prefectura județului Prahova autoarea prezintă situația țărănimii din această parte în ajunul revoluției, formele specifice prin care și exprima nemulțumirea alături de muncitorii de la salinele Telega și Slănic, măsurile luate de Cîrmuirea Prahova pentru prinderea lui N. Bălcescu, aplicarea măsurilor guvernului revoluționar în Prahova, entuziasmul populației și adeviziunea deplină la măsurile cu caracter democratic, înfringerea revoluției.

Supl. 1979, p. 35—39

238

Nestorescu-Bălcești Horia, ANII DE STUDII AI LUI NICOLAE BĂLCESCU ÎN COLEGIUL NAȚIONAL SF. SAVA DIN BUCUREȘTI (1832—1835)

Pornind de la unele lacune care mai există în biografia lui Nicolae Bălcescu autorul consacră articolul perioadei de studii școlare și formării intelectuale a acestuia. Nicolae Bălcescu, după o serie de lecții particulare, urmează cursurile colegiului Sf. Sava din București. Documentele referitoare la această perioadă provin din anii 1832 și 1835 în care Bălcescu se remarcă în științele exacte. Lipsit de posibilități materiale pentru a urma studii superioare în străinătate, Bălcescu a urmat cursurile de filosofie de la București, sub conducerea lui Eftimie Murgu, care a exercitat o mare influență asupra tânărului Bălcescu. Mai târziu, aflindu-se în capitale și orașe din Europa, îndeosebi la Paris, Bălcescu a avut ocazia să-și perfecționeze ideile progresiste la școala revoluției franceze. În anexă trei documente din anii 1834—1835.

1, 1969, p. 65—79

Netea Vasile, RĂZBOIUL DE INDEPENDENȚĂ ÎN CONȘTIINȚA LITERARĂ A EPOCII

Un rol de seamă în mobilizarea națiunii, în mobilizarea tuturor resurselor ei spirituale și materiale l-au jucat publiciștii și scriitorii timpului, de pe ambele versante ale Carpaților, poeți, nuveliști, dramaturgi, istorici și critici literari, nume consacrate sau debutanți, ale căror lucrări s-au transformat în adevărate chemări la luptă, la susținerea războiului, la ajutorarea răniților, a văduvelor și a orfanilor. Atitudinea scriitorilor față de proclamarea independenței și a războiului nu era decît continuarea unei vechi tradiții. Mulți dintre ei au fost poeți și publiciști ai anului 1848 și ai Unirii Principatelor. Între cei evocați se numără: M. Kogălniceanu, I. Slavici, Titu Maiorescu, Ion Ghica, Al. Odobescu, Cezar Bolliac, Al. Macedonski, M. Eminescu, Vintilă C. A. Rosetti, Iosif Vulcan, George Barițiu, Aron Densusianu, Teodor Șerbănescu, Ioan Nețescu, Vasile Alecsandri, George Sion ș.a.

Supl. 1977, p. 43—63

240

Nichifor Octavia, INFORMAȚII PRIVIND PARTICIPAREA SOLDATILOR ROMĂNI LA RĂZBOIUL DE INDEPENDENȚĂ CULESE DIN REGISTRELE DE STARE CIVILĂ DIN BUCUREȘTI PE ANUL 1877

Întocmite de oficiile de stare civilă ale celor cinci primării ale capitalei aceste registre conțin și actele de deces ale soldaților români răniți pe front și transportați la București și care neputînd fi salvați au decedat aici. Actele de deces sînt scrise pe formulare tip și conțin următoarele date: numele și prenumele decedatului, vîrsta, meseria, locul nașterii, numele părinților, data și locul decesului, numele a doi martori, numele medicului verificador și al ofițerului de stare civilă. Nu se menționează cauza decesului și nu se păstrează foile de observație. Pe parcurs au intervenit unele schimbări în completarea formularului cum sînt: la ultimul domiciliu al decedatului se trecea locul luptei în care fuseseră răniți, alte amănunte cunoscute. Soldații aduși în aceste spitale erau: români, ruși, turci, sîrbi. În anexă se publică actele de deces transcrise în registrul stării civile al sectoarelor din capitală a unora dintre cei care s-au distins: căp. Valter Mărăcineanu, căp. Pană Nicolae, lt. Știurcă Mihail, lt. Nancovici Nicolae, sublt. Ulescu Constantin, sublt. Horocea Vasile.

Supl. 1977, p. 103—108

241

Nistor Nicolae, ASOCIAȚIA „ASTRA“ ȘI LUPTA PENTRU UNITATEA CULTURALĂ A ROMÂNILOR

„Astra” înființată în 1861, preia, continuă și dezvoltă în condițiile de asuprire națională și socială din imperiul habsburgic, lupta de veacuri a românilor pentru înfăptuirea unității naționale. Activitatea *Astrei* a fost orientată

constant spre promovarea intereselor naționale vitale ale poporului român. Realizarea acestor idealuri a fost urmărită prin multiple forme, mijloace și instituții, printr-o activitate vastă cuprinzând studii și cercetări, conferințe și prelegeri populare, organizarea de biblioteci publice și școli țărănești, bănci populare, muzee, expoziții, activitate editorială, organizarea tineretului, activitatea de alfabetizare, ocrotirea familiei și a copilului, igiena publică etc. Folosind informații aflate în fondul Astra de la Arhivele Statului Sibiu autorul prezintă aspecte ale activității asociației legate de: adunările generale și tematica lor, lupta pentru promovarea limbii naționale, alcătuirea unor biblioteci publice naționale românești, activitatea de cercetare științifică și de editare ș.a.

Supl. 1979, p. 227—231

242

Nițu Valeriu, TIMOTEI CIPARIU ȘI ADUNAREA NAȚIONALĂ DIN 3/15 MAI 1848 DE LA BLAJ

În cursul evenimentelor revoluționare din Transilvania, al Adunării de la Blaj este semnalată prezența lui T. Cipariu, care își manifestase aderența pentru ideile înaintate ale vremii.

Supl. 1973, p. 65—70

243

Olteanu Constantin, STRATEGIA ȘI TACTICA ARMATEI ROMÂNE ÎN RĂZBOIUL PENTRU INDEPENDENȚĂ

Războiul just, de neatîrnare din 1877—1878, a fost un important moment de afirmare a artei militare românești și un prilej de acumulare a unei noi și bogate experiențe de luptă, generalizată apoi în organizarea și instruirea armatei. Sînt expuse principalele etape ale războiului cu caracteristicile strategice și tactice. Se menționează: apărarea strategică a fluviului Dunărea în lunile aprilie-august 1877 și operațiile de la Plevna, Rahova și Vidin. Armata română în toate aceste acțiuni a dovedit înalte calități morale și de luptă; spirit de jertfă și sacrificiu.

Supl. 1977, p. 12—16

244

Oțetea Andrei, LEGENDA EXPATRIERII LUI TUDOR VLADIMIRESCU DUPĂ PACEA DE LA BUCUREȘTI (1812)

Consemnînd opiniile exprimate de C. Aricescu în legătură cu expatrierea lui Tudor Vladimirescu după războiul rusó-turc din 1810—1812 în Rusia sau în Transilvania bazate pe scrisori, provenind de la Nesselrode și Kiricov,

A. Oțetea demonstrează că Tudor nu s-a refugiat nicăieri, călătoria pe care a făcut-o la Viena avînd alt caracter. În sprijinul teoriei sale publică în anexă două documente: o scrisoare din 6 ianuarie 1816 a lui Kiricov către Nesselrode și o scrisoare vizirală a Porții către Caragea din 15 decembrie 1815.

2, 1959, p. 77—83

245

Paraschiv Ion, DIN ISTORICUL CĂILOR FERATE DIN ROMÂNIA

Pe baza documentelor păstrate la Arhivele Statului din București din a doua jumătate a secolului al XIX-lea se arată preocupările existente în România pentru construirea căilor ferate, proiecte de concesiuni și concesiuni acordate de statul român companiilor străine, convențiile încheiate, tratativele purtate.

2, 1960, p. 92—108

246

Pârnuță Gheorghe, FIGURI DE DASCĂLI REVOLUȚIONARI LA ANUL 1848

Folosind documente inedite autorul prezintă cîteva figuri de dascăli mai puțin cunoscuți care au activat în timpul revoluției. De obicei, profesorii și învățătorii au fost antrenați în calitate de comisari de propagandă. Între dascălii participanți la revoluție autorul menționează pe: Nicolae Nenovici, Ion C. Massim, Vasile Gredianu, I. D. Petrescu, Ion Filimon, Răducanu Burdeanu a căror activitate este prezentată pe scurt.

2, 1960, p. 150—167

247

Penea Ionel, PRECIZĂRI PRIVIND DATA NAȘTERII LUI ALE-SANDRU PAPIU ILARIAN

Cercetînd registrele parohiale din Ceaca, Bezded și Cernuc și comparîndu-le cu datele cunoscute pînă în prezent, autorul stabilește originea numelui purtat de revoluționarul de la 1848, Alexandru Papiu Ilarian, precum și data — 23 septembrie 1827 — și locul nașterii — satul Bezded — care erau pînă în prezent supuse îndoielii de către cercetători.

3, 1982, p. 231—233

248

Petrescu Ileana, SPRIJINIREA REVOLUȚIEI DE LA 1848 DE MASELE POPULARE DIN JUDEȚUL DOLJ

Se consemnează formele și mijloacele folosite de locuitorii din județul Dolj, atașamentul lor față de idealurile revoluției, pe baza informațiilor cuprinse în fondul Prefectura județului Dolj. Între aspecte menționăm: entuziasmul

populației față de obiectivele revoluției, acțiunile de înlăturare a încercărilor de sabotare a revoluției, activitatea lui Magheru în această zonă, adeziunea maselor țărănești și formele de împotrivire față de boieri, activitatea comisarilor de propagandă, înăbușirea revoluției. În anexă nouă documente.

2, 1964, p. 129—154

249

Pirvulescu Maria, MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ DIN ROMÂNIA — REALIZATOAREA IDEALURILOR REVOLUȚIONARE DE LA 1848

Autoarea prezintă principalele obiective ale revoluției de la 1848 și atitudinea muncitorilor în cursul evenimentelor, a socialiștilor și lupta lor pentru realizarea idealurilor naționale și sociale, crearea primului partid politic al clasei muncitoare din România în 1893, ridicarea pe noi trepte a luptei clasei muncitoare pentru făurirea P.C.R. în mai 1921.

Supl. 1973, p. 170—173

250

Platon Gheorghe, UNA DIN FORMELE DE LUPTĂ A MASELOR ȚĂRĂNEȘTI ÎMPOTRIVA EXPLOATĂRII FEUDALE DIN MOLDOVA ÎN PREAJMA ȘI ÎN TIMPUL REVOLUȚIEI DE LA 1848: FUGA PESTE HOTARE

În ansamblul frământărilor sociale din perioada 1846—1849 pribegirea locuitorilor peste hotare prin consecințele provocate fiscului, prin întreținerea stării de agitație internă și prin caracterul ei antifeudal a reprezentat o importantă formă de manifestare a luptei maselor populare. Pentru explicarea fenomenului sînt folosite documente păstrate la Arhivele Statului Iași. În anexă: statistica locuitorilor pribegiți în cursul anului 1846 și a celor din 1848.

1, 1963, p. 141—154

251

Platon Gheorghe, DESPRE EXPLOATAREA ȚĂRANILOR DIN REGIUNEA DE MUNTE A MOLDOVEI ÎN VREMEA REGULAMENTULUI ORGANIC

În perioada amintită are loc extindereaarendășiei ca formă a relațiilor marfă-bani. Pe baza unor documente inedite păstrate la Arhivele Statului Iași se redau aspecte ale relațiilor între arendași și țărani în satele de la munte. Se expune conflictul dintre aga Dimitrie Stan, care arendase în 1844 venitul moșiei Munții din ținutul Neamț și locuitorii satelor cuprinse în această moșie.

2, 1960, p. 177—192

Pleşa Ioan, Rotar Octavian, RĂZBOIUL PENTRU INDEPENDENȚĂ REFLECTAT ÎN DOCUMENTELE PĂSTRATE LA ARHIVELE STATULUI JUDEȚUL ALBA

Documentele din perioada războiului pentru independență păstrate la Arhivele Statului Alba reflectă atașamentul total al populației din comitatul Alba și din celelalte părți ale Transilvaniei față de cauza comună a independenței. În 1876 studenții și elevii organizează o serie de întruniri și manifestații patriotice, publică articole în presă care au îngrijorat autoritățile, ce iau o serie de măsuri pentru a împiedica acțiuni de acest fel. După proclamarea independenței, tineretul încearcă să-și manifeste sentimentele de solidaritate, fiind împiedicat de autorități. Și după începerea luptelor ei continuă să fie alături de cei care luptau, exprimându-se prin presă, creații proprii și solictarea presei și a publicațiilor apărute la București. Aceleași manifestații patriotice s-au înregistrat și cu prilejul victoriei pe front. Prin activitatea desfășurată se remarcă Societatea de lectură din Blaj. Ajutorarea propriu-zisă s-a concretizat, ca și în alte zone ale țării, în participarea directă la luptă, ofrande, bani pentru susținerea războiului.

Supl. 1977, p. 143—153

253

Pleşa Ioan, ALBA IULIA ÎN REVOLUȚIA DE LA 1848—1849

Utilizând informații edite și inedite autorul prezintă situația și rolul orașului Alba Iulia în timpul evenimentelor revoluționare: adunarea din 30 martie de adeziune față de programul revoluționar, formarea gărzii naționale compusă din 400 de oameni, organizarea legiunilor române, Alba Iulia intrând în legiunea I-a condusă de Axente Sever, organizarea administrației românești, ciocniri cu trupele maghiare sosite pentru reprimarea revoluției.

Supl. 1973, p. 76—82

254

Pleşa Nicolae, CONTRIBUȚIA ORGANELOR DE INFORMAȚII DIN ROMÂNIA ÎN LUPTA PENTRU INDEPENDENȚĂ ȘI UNITATE NAȚIONALĂ (1877—1878)

Autorul demonstrează rolul activității de informații și contrainformații în anii 1877—1878 pentru sprijinirea acțiunilor politice, diplomatice și militare, pentru contracararea spionajului străin precum și instruirea informativă a armatei române. La această activitate au contribuit agențiile diplomatice, autoritățile portuare, oficiile poștale și telegrafice, autoritățile administrative civile, tribunalele și presa.

Pe lângă alte aspecte se evidențiază contribuția activității de informații în bătălia decisivă de la Plevna când s-a acționat ca dușmanul să nu cunoască intențiile, dispozitivele și alte date despre armata română.

2, 1977, p. 171—175

255

Pleșiță Nicolae, ACTIVITATEA DE INFORMAȚII DIN ROMÂNIA ÎN SPRIJINUL CUCERIRII INDEPENDENȚEI

Se reliefează rolul important al activității de informații și de contrainformații în condițiile internaționale complexe dinaintea declanșării războiului precum și în perioada desfășurării luptelor. Pentru realizarea unei cât mai temeinice informări au fost angrenate toate organismele de stat care prin natura lor puteau să sprijine această activitate: agențiile diplomatice, căpitaniile de por-turi, oficiile poștale și telegrafice, organele administrației civile și polițienești, birourile de vamă, parcheturile, tribunalele și presa. Activitatea de informații și contrainformații militare a fost înfăptuită de instituții și unități militare. După declanșarea războiului măsurile adoptate au fost subordonate următoarelor obiective: asigurarea secretului planurilor de operații proprii, culegerea de informații asupra trupelor otomane, cu precădere asupra forțelor concentrate în cetățile de pe malul drept al Dunării, întreținerea unor relații strinse cu organele de informații rusești și sirbești pentru soluționarea unor probleme de interes comun. O importantă etapă a început odată cu trecerea armatei române la sud de Dunăre. Ținând seama de condițiile în care se acționa, trăgând învățăminte din unele greșeli, activitatea de cecetare și observare a urmărit prevenirea scurgerii de informații spre inamic și împiedicarea cercetării militare a acestuia, culegerea de informații despre situația forțelor otomane. Ca momente esențiale în această perioadă amintim: bătăliile de la Plevna și Vidin.

Supl. 1977, p. 23—30

256

Popă Liliana, MĂRTURII INEDITE DIN 1849 DESPRE AXENTE SEVER

Pe baza informațiilor oferite de documente cercetate în Arhivele Statului de la Sibiu în fondul Comandamentului militar districtual, autoarea prezintă amănunte legate de activitatea lui Axente Sever din septembrie 1849, când a arendat moșia contelui Banfy Iosif, pînă în noiembrie același an, perioadă în care autoritățile au primit mai multe reclamații împotriva exprefectului; s-a produs arestarea sa la 24 octombrie iar la 24 noiembrie eliberarea, sub o atentă supraveghere din partea autorităților, fără a se menționa adevărata cauză a arestării.

Supl. 1979, p. 62—67

97

▼ *Popa Liliana*, „SIEBENBÜRGISCHE — DEÜTSCHES TAGEBLATT“
DESPRE RĂZBOIUL PENTRU INDEPENDENȚĂ

Ziarul de limbă germană care apărea la Sibiu a consemnat în coloanele sale, încă din 1876, atitudinea României față de un eventual război, dorința sa de pace și năzuința spre independență, hotărîrea de a o cuceri cu orice preț. Din primăvara anului 1877 preocuparea pentru război sporește, toate evenimentele își găsesc reflectarea în paginile cotidianului. Se redau: mersul operațiunilor militare, moralul armatei române, manifestările de solidaritate ale românilor față de armata română etc.

Supl. 1977, p. 92—94

Popescu Teodor, PROIECTE INEDITE DE ORGANIZAREA ARMATEI ÎN TIMPUL DOMNIEI LUI ALEXANDRU IOAN CUZA

Între înfăptuirile importante ale domniei lui Alexandru Ioan Cuza menite să consolideze și să dezvolte statul național român modern, un loc important l-a ocupat organizarea, înzestrarea și pregătirea armatei naționale. Proiectele de organizare modernă a oștirii române țineau seama de progresele realizate în armatele statelor dezvoltate și mai ales de cerințele armatei române. Dintre aceste proiecte se analizează cel din 1859 de reorganizarea grănicerilor, un plan tot din 1859 de proveniență franceză, memoriul din 1860 al colonelului Macavei privind reorganizarea dorobanților.

1, 1979, p. 9—11

Popescu-Teiușan Ilie, UNELE DOCUMENTE CU PRIVIRE LA ÎNFIINȚAREA DE ȘCOLI SĂTEȘTI ÎN OLTENIA DE CĂTRE SĂTENII ÎNȘIȘI, ÎNAINTE DE 1838

Fără a fi prevăzute de legislația timpului, într-o serie de localități ale județului au funcționat școli sătești, pe cheltuiala locuitorilor, pînă în anul 1838 cînd se legitimează înființarea lor. Sînt menționate satele în care au funcționat astfel de școli, numărul de elevi, localurile în care își desfășurau activitatea.

2, 1964, p. 155—162

Popescu Mikail, RAIUA TURNUL

Istoricul fostei raiale turcești Turnul, desființată în 1829, prin tratatul de la Adrianopol, împreună cu celelalte din Muntenia, Brăila și Giurgiu. Teritoriul din jurul cetății Turnul, fiind prea mic, la început a fost alipit județului Olt

iar apoi încorporat județului Teleorman. Autorul își întemeiază studiul pe baza unui raport alcătuit în 1829 de Divanul Săvirșitor în urma cercetării făcute de Mihalache Roată. Din ordinul generalului Jeltuhin asupra raialei Turnul din care rezultă că organizarea și administrarea raialei Turnu era diferită de a celorlalte cu o organizare specific turcească. Era locuită numai de turci și servea exclusiv pentru întreținerea armatei din cetate. În momentul alipirii teritoriului la județul Olt, Divanul Săvirșitor ordonă o nouă cercetare cu care-l însărcinează pe Nicolae Popescu privind situația veniturilor și a dărilor. Acesta prezintă o dare de seamă amănunțită la începutul lui martie 1830. Tot pentru istoricul fostei raiale se menționează catagrafia locuitorilor.

În anexă se publică 19 documente din anii 1829—1831, aflate la Arhivele Statului București, referitoare la evenimentele tratate în partea introductivă.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 254—282

261

Popovici Victoria, Cojocaru Ion, UN EXEMPLU DE COLABORARE BILATERALĂ ACUM UN VEAC

Se remarcă un episod din istoria telecomunicațiilor din țara noastră, legat de conferința telegrafică de la Timișoara din anul 1860 la care din partea Moldovei și Țării Românești a fost trimis un singur reprezentant pentru a sublinia unitatea și independența principatelor; participarea României semnifică afirmarea ei pe arena internațională; strinsa colaborare româno-sirbă în cadrul conferinței a conferit autoritate propunerilor formulate de aceste state.

2, 1970, p. 640—642

262

Poștăriță Emilia, CONSIDERAȚII PRIVIND CARACTERUL UNITAR AL REVOLUȚIEI DE LA 1848 ÎN ȚĂRILE ROMÂNE

Se face o trecere în revistă a principalelor aspecte care au asigurat caracterul unitar al revoluției române: situația social-politică a societății românești, manifestarea aceluiași contradicții, obiective și revendicări, forme asemănătoare de exprimare.

Supl. 1973, p. 38—42

263

Răcoviceanu Sanda, REVOLUȚIA DE LA 1848 ÎN DOCUMENTELE CONSULATULUI BRITANIC DE LA BUCUREȘTI

Rapoartele Consulatului britanic de la București descriu momente ale revoluției, poziția Angliei față de evenimentele revoluționare din țările române.

Supl. 1973, p. 117—124

Racoviceanu Sanda, UNIREA PRINCIPATELOR ÎN DOCUMENTE
DIPLOMATICE EXTERNE

Folosind surse documentare belgiene autoarea redă momente ale actului Unirii și ale ecoului produs în Europa: desfășurarea ședinței Adunării electivă din București care a votat alegerea lui Al. I. Cuza, poziția diferitelor puteri față de această alegere, personalitatea lui Cuza.

1, 1979, p. 7—9

265

Radu I. Vasile, PROBLEMA OBTINERII INDEPENDENȚEI ROMÂNIEI ÎN RAPOARTELE DIPLOMATICE FRANCEZE DIN ANII 1866—1877

Autorul analizează un aspect al unei probleme fundamentale a istoriei patriei noastre: obținerea independenței politice reflectată în activitatea diplomaților români din deceniul care a precedat războiul din 1877. În realizarea scopului propus s-au folosit noi documente care provin din Arhivele Ministerului Afacerilor Străine al Franței. Studiul pune în evidență rapoartele trimise de reprezentanții diplomați francezi aflați la București între anii 1866—1877, interpretate într-o manieră critică. Se subliniază că ideea dobândirii independenței de România a fost urmărită de toate guvernele române din această perioadă. De asemenea, se arată că independența României era apreciată de marile puteri ca inevitabilă iar acestea își schimbau atitudinea în problema independenței după propriile interese în această zonă. Este meritul diplomaților români care au știut să folosească cu abilitate schimbările survenite în raportul de forțe între marile puteri pentru a-și atinge scopul: cucerirea independenței naționale.

1, 1977, p. 54—62

266

Radu Vasile, URBANIZARE ȘI URBANISM. STRUCTURI SOCIO-PROFESIONALE ÎN ORAȘELE DIN MUNTENIA. I. ORAȘE MARI

Studiul își propune să analizeze și să interpreteze din surse statistice publicate sau inedite datele oferite de statistica profesiilor din 1863, implicând procesul socio-economic pentru modernizarea urbană. În același timp analiza permite să se stabilească câteva aspecte social-economice urbane, proletariatul, intelectualitatea la începutul edificării statului român modern.

4, 1984, p. 403—413

Ranca Florica, PARTICIPAREA ÎNVĂȚĂTORILOR ȘI PROFESORILOR LA REVOLUȚIA DE LA 1848 DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ.

Folosind documente din fondul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice se reliefează activitatea desfășurată de învățători și profesori în timpul revoluției în calitate de comisari de propagandă, prefecti, administratori etc. După cum se știe, guvernul provizoriu a decretat chemarea învățătorilor în orașele de reședință în vederea instruirii lor pentru propagarea ideilor revoluției. Rapoartele trimise de aceștia Ministerului Instrucțiunii oglindesc munca depusă pentru înțelegerea programului revoluționar de către tot poporul, explicarea Proclamației. Sint date exemple din județele: Prahova, Olt etc. Sint menționate metodele folosite în activitatea lor.

Supl. 1979, p. 39—42

268

Ranca Ion, ÎNCERCĂRI DE IZOLARE DE MASE SAU DE ARESTARE A LUI AVRAM IANCU ȘI AL. PAPIU ILARIAN ÎN PRIMĂVARA ANULUI 1848

Utilizind informații documentare inedite, autorul aduce în atenție o problemă mai puțin abordată în istoriografia română: încercările autorităților din Transilvania, în primăvara anului 1848, de arestare a lui Avram Iancu. După o scurtă prezentare a conținutului și a tendințelor politice dominante în Transilvania în prima parte a revoluției, autorul descrie persecuțiile la care conducătorii revoluționari au fost supuși începînd din primăvara lui 1848.

4, 1972, p. 583—588

269

Ranca Ion, UN EPISOD AL SOLIDARITĂȚII TRIBUNILOR TRANSILVĂNENI CU INDEPENDENȚA DE STAT A ROMÂNIEI

Autorul evidențiază activitatea mișcării naționale a românilor din Transilvania. Activitatea desfășurată de generația revoluționarilor de la 1848 după revoluție a cunoscut forme variate. Conducătorii de la 1848 s-au situat în momentele importante care au urmat în fruntea națiunii, între care susținerea războiului pentru independența României din 1877—1878. Atașamentul românilor s-a exprimat în acțiuni potrivnice la adresa celor turco-file inițiate de clasele dominante din Austro-Ungaria. Între revoluționarii de la 1848 s-au remarcat Axente Sever, Simion Crainic, Dimitrie Moldovan. Marea mișcare de solidaritate a românilor din Transilvania cu independența României a cuprins o serie de manifestări organizate în mai multe localități. Se menționează prezența unui grup de patrioți români din Transilvania. foști tribuni ai lui Avram Iancu, în lupta pentru independența României,

2, 1977, p. 181—186

Ranca Ion, CAPITALA MOLDOVEI LA 1849 ÎN VIZIUNEA UNUI MEMORIALIST PĂȘOPTIST ARDELEAN

Ioan Oros-Rusu, viceprefectul Legiunii a III-a a Cetății de Baltă din armata de glotași a lui Avram Iancu prieten și coleg de studii cu acesta, descrie călătoria pe care a întreprins-o din Transilvania în Bucovina, după ce participase la principalele manifestări pentru afirmarea ființei naționale a poporului român. Alături de Nicu Hurmuzaki împreună cu care va vizita Iașul pe care îl prezintă așa cum i s-a înfățișat la 1849.

3, 1977, p. 307—308

Ranca Ion, PRECIZĂRI LA DATAREA UNUI TABLOU AL REVOLUȚIEI DIN 1848 DIN TRANSILVANIA

Autorul arată semnificația tabloului atribuit pictorului iconar Petcu, reprezentând adunarea din 2/14 mai 1848 de la Blaj din fața catedralei orașului, aducându-se rectificări de dată și loc tabloul fiind pus în circulație ca imagine a adunării de pe Cîmpia libertății de la Blaj din 3/15 mai 1848.

2, 1972, p. 332—338

Regleanu Mihai, AARON FLORIAN CA PARTICIPANT LA REVOLUȚIA DIN 1848 ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ

Pe baza informațiilor documentare aflate în fondul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice și în cel al Comisiei întocmite pentru cercetarea celor amestecați în fapte revoluționare se prezintă activitatea lui Aaron Florian în perioada evenimentelor revoluționare. În anexă: interogatoriul luat lui Aaron Florian de Comisie și jurnalele încheiate.

2, 1958, p. 32—50

Ripă-Buicliu Dan, *Nazare Ghiță*, *Vasilescu-Capsali Nicolae*, O CRONICĂ GERMANĂ ILUSTRATĂ A RĂZBOIULUI PENTRU INDEPENDENȚA DE STAT A ROMÂNIEI

Articolul se bazează pe informații din periodicul german ilustrat „*Illustrierte Zeitung*“ din Leipzig, un important izvor iconografic care a abordat și tematica războiului din 1877—1878 din care se reproduce un grup de șapte gravuri, semnate aproape exclusiv de corespondenți de presă și gravori germani, martori oculari care au surprins evoluția evenimentelor sub formă plastică.

Supl. 1977, p. 159—165

Rus Traian, DATE PRIVIND ECOUL MEMORANDUMULUI ÎN
OPINIA PUBLICĂ DIN ROMÂNIA

Mișcarea memorandistă (1892—1894), încadrată organic în lupta de eliberare națională a românilor, s-a manifestat sub diferite forme: articole de protest în presa vremii, mitinguri și demonstrații de stradă, telegrame și scrisori de îmbărbătare trimise memorandiștilor, organizarea de colecte publice, intervenții la autorități etc. Prin caracterul ei larg de masă ca și prin amploarea manifestațiilor pe care le-a prilejuit, de solidaritate a tuturor românilor, mișcarea memorandistă a dat un puternic impuls luptei pentru eliberarea națională a poporului român pentru înfăptuirea statului național unitar.

3, 1984, p. 309—313

275

Rusu Ion, ROMÂNII BISTRIȚENI ȘI NĂSĂUDENI ȘI RĂZBOIUL
DE INDEPENDENȚĂ. A. P. ALESSI ȘI MASSIMU POPU — AUTORII
PRIMEI MONOGRAFII CONSACRATE RĂZBOIULUI

Pe lângă celelalte forme entuziaste de participare a românilor bistrițeni și năsăudeni la război, se înscrie apariția, în anul 1878, a unui impunător volum, însoțit de fotografii, hărți și alte anexe intitulat „Resbelulu orientale illustratu“ scris de doi profesori năsăudeni, ca manifestare a simțămintelor populare. Articolul cuprinde date biografice ale autorilor, prezentarea lucrării și valoarea ei științifică. În anexă patru documente din 1878 privind tema tratată.

Supl. 1977, p. 153—159

276

Rusu Ion, DIN LUPTA PENTRU UNITATE POLITICĂ ÎN ȚINU-
TURILE BISTRIȚEI ȘI NĂSĂUDULUI ÎN PERIOADA 1859—1918

Ideea unității naționale se manifesta în forme variate. Azeziunea față de unirea realizată în 1859 studenții români din Viena și-au exprimat-o într-o scrisoare plină de entuziasm și recunoștință. În școli, de asemenea, ideea unității naționale era prezentă atât în mintea dascălilor cât și în cea a elevilor. Români din ținutul Năsăudului, după desființarea regimentului de graniță, pe baza comunității de avere colectivă a celor 44 de comune și pentru faptul că întreaga populație a acestui ținut eră românească ei cer înființarea unui district românesc cu jurisdicție proprie în care limba de administrație să fie română, care după multe opoziții și tergiversări se realizează. Alte aspecte ale luptei pentru unitate privesc acțiunile tineretului, legăturile ținuturilor Bistriței și Năsăudului cu instituțiile de cultură de peste munți. La începutul secolului XX lupta națională se intensifică. Partidul național român devine

activ, se înființează secția română a Partidului social-democrat. După primul război mondial și în această parte a țării se organizează gărzi naționale românești, editarea unor ziare și publicații în limba română. Toate aceste acțiuni au sprijinit împlinirea idealului național al unirii tuturor românilor.

Supl. 1979, p. 170—174

277

Rusu Ion, ÎNFIINȚAREA ȘI ORGANIZAREA DISTRICTULUI ROMÂNESC AL NĂSĂUDULUI

În contextul social-politic creat după înăbușirea revoluției de la 1848—1849 în Transilvania, al luptei duse de populația acestui ținut pentru drepturi politice și economice se prezintă acțiunile românilor năsăudeni pentru înființarea unui district năsăudean, aprobată de Curtea din Viena în 1861. Descrierea activității instituției se face pe baza documentelor aflate în fondul arhivistic creat. Rezultă că prin activitatea desfășurată, districtul românesc al Năsăudului este considerat ca unitate reprezentativă și progresistă în lupta pentru libertate națională și socială.

2, 1968, p. 79—84

278

Sacerdoțeanu Aurelian, COLONIZARE GERMANĂ LA 1860

Pornind de la discutarea, în ședința Consiliului de Miniștri din Țara Românească din 5 august 1860 în al cărei proces-verbal se consemnează prezentarea referatului asupra colonizării străinilor în Principatele Unite, se publică referatul Ministerului de Interne, Jurnalul Consiliului de Miniștri și Proiectul de lege pentru colonizarea în Principatele Unite. Autorul menționează că actele n-au fost semnate, ele rămânând în deliberarea Comisiei Centrale.

IV, 1, 1940, p. 154—156

279

Sacerdoțeanu Aurelian, ISTORIA ROMÂNILOR A LUI A. D. XENOPOL

Avînd în vedere valoarea deosebită a lucrării „Istoria românilor“ a lui A. D. Xenopol căreia i-a dedicat 30 de ani de muncă și în vederea precizării succesiunii textelor, autorul publică modul de elaborare a acestei lucrări.

2, 1970, p. 646—648

Saizu Elena și Ion, CÎTEVA PROPUNERI PRIVITOARE LA DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A ORAȘULUI IAȘI (1885)

În prima parte a articolului autorii prezintă situația economică a orașului Iași după unirea din 1859 și încercările burgheziei orășenești de a iniția o serie de măsuri care să conducă la dezvoltarea industriei. Între acestea se înscriu și propunerile de la sfârșitul anului 1885, promovate de comună, în scopul încurajării inițiativei particulare cu privire la dezvoltarea economică a orașului Iași. Pentru aceasta consiliul comunal trebuia să aplice legea din 1880 referitoare la concedarea domeniilor pentru înființarea de fabrici și în ce condiții.

Se propunea înființarea unor fabrici de fringhii, sfori, odgoane și saci de cînepă, în sau iută, ulei, de distilat ceara și de luminări, de săpun, de prelucrare a pieilor, de produse din vinuri, de preparate și conserve din carne și din fructe, de materiale de construcții etc.

Toate aceste propuneri urmăreau dezvoltarea economică a orașului Iași prin investiții mici și obținerea unei producții și pentru export.

2, 1961, p. 111—127

281

Sibechi Gheorghe, UN PAȘOPTIST MOLDOVEAN: DR. PETRU CAZIMIR

În prima parte se face o scurtă biografie a familiei și a viitorului participant la revoluție. Apoi se marchează principalele momente ale activității sale, ca militant pentru progres în scurta-i viață.

Supl. 1979, p. 67—70

282

Sibechi Gheorghe, GENERALUL MIHAIL CHRISTODULO CERCHEZ

Distins ofițer al armatei române, Mihail Christodulo Cerchez și-a afirmat calitățile ostășești în timpul războiului din 1877—1878 cînd este avansat la gradul de general de brigadă. La război participă în calitate de comandant al Diviziei I-a, cu trupele dislocate în zona Calafatului și apoi al Diviziei a II-a active, cu care contribuie la impresurarea Plevnei, îndeplinind totodată și alte misiuni de răspundere. În încheiere se redau aprecieri ale unor personalități ale vremii la adresa activității generalului Cerchez și arborele genealogic al înaintașilor după mamă.

Supl. 1977, p. 95—100

Simonescu Dan, DE LA ISTORIE LA ISTORIE LITERARĂ. APLICARE LA OPERA D-LUI ALEX. LAPEDATU

Este analizată activitatea de istoric-literar a lui Alex. Lăpedatu, pe baza volumului omagial „Fraților Alexandru și Ion I. Lăpedatu la împlinirea vârstei de 60 de ani“ din care se desprind contribuțiile istorico-literare ale lui Alex. Lăpedatu în următoarele patru direcții:

- I. Istoria literaturii române vechi
- II. Istoriografia ardeleană
- III. Literatura românească modernă
- IV. Istoria culturii românești (pagini din trecutul școlii)

vol. III, 1, nr. 6—7, p. 123—138

284

Siruni H. Dj., INSULA ADA-KALEH LA SFÎRȘITUL SECOLULUI al XIX-lea ȘI ÎNCEPUTUL SECOLULUI al XX-lea ȘI LEGĂTURILE EI CU MIȘCĂRILE REVOLUȚIONARE DIN IMPERIUL OTOMAN

Lunga domnie a sultanului Abdul Hamid II, caracterizată printr-o aspră politică antipopulară, a constituit preludiul unei dinastii care avea să conducă peste șase secole poporul turc și alte state de sub dominația sa. Pe teritoriul fostului Imperiu otoman lupta diferitelor popoare care acționau pentru înlăturarea dominației otomane s-a îmbinat cu cea a tinerilor turci care aveau inițiativa unor reforme innoitoare. Mișcarea tinerilor turci era susținută de două curente: primul era format de toți cei grupați în organizația „Unitate și progres“ fondată în 1889 la Constantinopol și care după 1896 și-a stabilit Comitetul central la Paris. Cea de a doua grupare a fost creată în 1905 sub denumirea „Liga de descentralizare și de inițiativă particulară“. Lupta elementelor progresiste a avut un larg ecou în țările din Peninsula Balcanică, și în România, unde în 1895 au început să se refugieze membri ai mișcării Junilor Turci. România a găzduit timp de câteva decenii elemente care luptau împotriva regimului hanidian și a căror activitate se putea desfășura mai liber pe solul României.

Datorită poziției geografice, insula Ada-Kaleh a constituit una din bazele folosite de sultanul Abdul Hamid pentru urmărirea mișcării popoarelor balcanice și propaganda Junilor Turci în rîndul populației musulmane din această regiune.

O serie de documente provenite de la Ada-Kaleh aflate la Arhivele Statului din București au permis autorului să reliefeze câteva aspecte ale luptei revoluționare.

1—2, 1974, p. 241—255

Soveja Maria, DOCUMENTE INEDITE REFERITOARE LA COMITETUL REVOLUȚIONAR DIN CERNĂUȚI ȘI LEGĂTURILE SALE CU REVOLUȚIONARIILE DIN MOLDOVA ȘI ȚARA ROMÂNEASCĂ.

Documentele create de Comitetul revoluționar din Cernăuți, constituit după înăbușirea mișcării din martie 1848, aflate la Arhivele Statului din București (procese-verbale, statute, corespondență) reconstituie activitatea Comitetului și legăturile intense pe care le-a întreținut cu revoluționarii din țară.

Supl. 1973, p. 43—45

Soveja Maria, CUCERIREA INDEPENDENȚEI DE STAT — CAUZĂ A ÎNTREGULUI POPOR ROMÂN

Se menționează principalele aspecte ale modului în care toate clasele sociale au înțeles să participe la războiul care a consfințit independența României: participarea directă la luptă, contribuții materiale, campania în presă, rechiziții.

Supl. 1977, p. 20—23

Stănciulescu Alexandru, SITUAȚIA ȚĂRANILOR DE PE MOȘIILE MĂNĂȘTIRII STREHAIA ÎN PREAJMA ANULUI 1848. DOCUMENTE INEDITE.

Pe baza cercetării documentelor aflate la Arhivele Statului din Drobeta-Turnu Severin și Muzeul Mitropoliei Olteniei, autorul relevă formele de împotrivire ale țăranilor de pe moșiile mănăstirii Strehaia, ctitorie a lui Matei Basarab, în timpul evenimentelor din 1848. În anexă cinci documente din anii 1848—1863.

Supl. 1979, p. 24—32

Stîngaciu Elena, Spiridoneanu Mircea, INDEPENDENȚA DE STAT A ROMÂNIEI ȘI PRESA EUROPEANĂ A TIMPULUI (1876 — MARTIE 1877)

Periodicele străine studiate din perioada enunțată oferă informații cu caracter general. Au fost identificate 137 periodice din 14 țări (Anglia, Austro-Ungaria, Belgia, Elveția, Franța, Germania, Grecia, Italia, Polonia, Rusia, Serbia, S.U.A., Turcia și Bulgaria) care apăreau în România. Din acestea autorii au cercetat 14. Multe informații au fost luate din periodice românești

care sesizau ecoul internațional al evenimentelor petrecute în țară. Din tematica largă cuprinsă în periodicele studiate menționăm: relansarea ideii unei Româniî puternice și independente, unirea forțelor din spațiul carpatobalcanic ca o posibilă cale spre independență, politica de neutralitate a României și dificultățile ei, România și puterile vecine: politica neutralității absolute, România și popoarele balcanice: politica neutralității active, conferința de la Constantinopol, apărarea drepturilor imprescriptibile ale României lezate de Constituția otomană. Referitor la România rolul presei străine din 1876—1878 rămîne totuși acela de a fi contribuit la crearea și întreținerea unui climat moral favorabil României.

Supl. 1977, p. 69—84

289

Strachină Olivia și Alexandru, RECONSTITUIREA STEAGULUI REVOLUȚIEI DIN 1821

Autorii încearcă să reconstituie descrierea steagului lui Tudor Vladimirescu și semnificațiile sale.

2, 1981, p. 213—216

290

Stroe Aurelian, MĂSURILE LUATE DUPĂ ÎNĂBUȘIREA REVOLUȚIEI DE LA 1848 PENTRU RESTABILIREA ORDINII ȘI PREVENIREA UNOR MIȘCĂRI ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ

Odată cu intrarea trupelor turcești în București la 13/25 septembrie 1848 și înfrîngerea revoluției s-a trecut la o serie de măsuri pentru restabilirea ordinii: numeroase arestări făcute în rîndul participanților, pentru interogarea cărora s-a instituit Comisia întocmită pentru cercetarea și asigurarea liniștii obștești; la 6 mai 1849 se emite porunca Departamentului din Lăuntru referitoare la arme și dreptul de a le purta, măsuri severe pentru trecerea frontierei și pentru curmarea oricărei împotrîviri. La acestea se adaugă măsurile armatei de ocupație ale domnitorului Barbu Știrbei, ale mitropolitului Neofit între care se remarcă lupta împotriva clopotelor (dăngănitul lor simbolizînd începutul revoluției la 11 iunie 1848).

Supl. 1979, p. 140—145

291

Suciu Ștefan, BRAȘOVUL ȘI RĂZBOIUL PENTRU INDEPENDENȚĂ

Războiul pentru independență a reprezentat cauza comună a românilor din toate teritoriile locuite de ei. În Brașov, ziarele și revistele românești nu aveau numai rol de informare ci au militat pentru obținerea independenței

naționale. „Gazeta Transilvaniei“ milita pentru promovarea și sprijinirea luptei de emancipare a românilor din Transilvania de sub dominația habsburgică. În acest context, în perioada războiului din 1877—1878, *Gazeta* dezbătea în paginile sale frământările legate de Criza orientală, semnificația proclamării independenței la 9 mai 1877 și entuziasmul românilor transilvăneni. Periodicul transilvănean a desfășurat o intensă campanie de presă în favoarea participării armatei române la operațiile militare pentru confirmarea deplină a independenței, a relatat cu lux de amănunte desfășurarea luptelor, a susținut acțiunile patriotice ale populației de ajutorare materială a războiului prin ofrande și donații.

Supl. 1977, p. 88—91

292

Szepsy Zoltan, GHEORGHE STUPA — PRIMUL FARMACIST ROMÂN DIN ARAD

Se prezintă biografia și activitatea farmacistului Gheorghe Stupa considerat primul farmacist din Arad, proprietarul farmaciei „Îngerul“.

2, 1970, p. 638—639

293

Ștefănescu Ștefan, LUPTA PENTRU LIBERTATE, UNITATE ȘI INDEPENDENȚĂ NAȚIONALĂ, PERMANENȚĂ A ISTORIEI POPORULUI ROMÂN

Proclamarea independenței în 1877 cu greu tribut de sînge, a reinviat virtuți care au făcut glorie poporului român în evul mediu și au înscris numele lui în istoria universală. Puterea de rezistență, sub forme diferite și forța de creativitate, în cele mai diverse domenii, au fost pilonii de sprijin, coordonate ale istoriei poporului român, care i-au permis să-și păstreze ființa națională și să dezvolte forme de civilizație pline de originalitate, să se afirme ca o viguroasă entitate în concertul popoarelor europene. În istoria României acestea s-au manifestat sub diferite forme: păstrarea unor elemente ale organizării din vremea stăpînirii romane, afirmarea de sine stătătoare în secolul al XIV-lea a statelor românești Țara Românească și Moldova, practicarea unei politici care să asigure stabilitatea statală ca premisă a unirii țărilor române, cooperarea și strînsele legături între țările române, întărirea capacității de apărare ca o condiție a independenței. În secolul al XVII-lea s-au înregistrat eforturi repetate de realizare a unității celor trei țări românești în lupta împotriva pericolului extern. În secolul al XVIII-lea, în contextul unor schimbări în cadrul politicii general europene se produce o criză statală românească, perioadă în care o serie de manifestări marcau trecerea de la conștiința de unitate etnică la conștiința de unitate național-politică a românilor. Pe linia ascendentă afirmării a conștiinței de sine, revo-

109

lupta din 1821 și cea din 1848 au constituit momente importante. Unirea din 1859 a deschis drumul afirmării statului modern român, a dreptului lui la independență și unitate deplină. Proclamarea independenței în 1877 și consfințirea ei pe cimpul de luptă în 1877—1878 au legitimat dreptul poporului român de a trăi într-un stat național independent și unitar.

Supl. 1977, p. 1—6

294

Tamaș Corneliu, MĂSURI PENTRU DEZARMAREA POPULAȚIEI VILCENE ȘI A SOLDAȚILOR PARTICIPANȚI ÎN TABĂRA LUI MAGHERU

Odată cu reprimarea brutală a revoluției, guvernul reacționar instaurat după 13 septembrie a luat măsuri pentru dezarmarea populației. Și în județul Vilcea administrația locală ia măsuri pentru stringerea armamentului și a muniției, iar la 26 octombrie 1848 se înființează o Comisie pentru stringerea armelor, condusă de ocîrmuitorul județului. Operațiunea s-a desfășurat anevoios. O altă măsură luată de autorități a fost prinderea și aducerea militarilor participanți în tabăra revoluționară a lui Magheru și răpindii prin satele județului. Se dau amănunte legate de desfășurarea acestei acțiuni în Vilcea.

3, 1973, p. 323—329

295

Teodorescu Z. Virgiliu, 1848 ÎN ARTA PLASTICĂ MONUMENTALĂ ROMÂNEASCĂ

Revoluția a avut ecou în toate domeniile artelor plastice. Operele plastice au redat cu autenticitate epoca de creație atât în portret cât și în scenele alegorice, în compozițiile în care sînt înfățișate masele populare. Autorul pledează pentru folosirea informațiilor documentare în aflarea acestor opere, pentru descrierea lor și a valorii pe care o reprezintă.

Supl. 1973, p. 139—143

296

Tucă Florian, ELOGIUL OȘTIRII ROMÂNE ÎN RĂZBOIUL PENTRU INDEPENDENȚA ROMÂNIEI PREZENTAT ÎN MONUMENTE ȘI LOCURI ISTORICE

Între creațiile care au perpetuat evenimentele din 1877—1878 se numără: opere ale unor renumiți sculptori, care aduc un meritat omagiu eroismului oștirii române, monumente, obeliscuri în mai multe localități ale țării (Bucu-

rești, Ploiești, Focșani, Vaslui, Pitești, Râmnicu Vilcea, Brăila, Botoșani, Tulcea etc.) toate evocînd peste timp fapte și momente de luptă emoționante, busturi ce înfățișează generali, ofițeri și soldați a căror vitejie a dobîndit valoare de simbol.

Supl. 1977, p. 37—40

297

Turcu Constantin, DOMNIA DIN 1806 A LUI SCARLAT CALLIMACHI ÎN MOLDOVA

Autorul reproduce o însemnare cu caracter istoric de pe un Chiriadromion din 1801 prin care se aduc lămuriri asupra domniei din 1806 a lui Searlat Callimachi în Moldova, pe care încearcă să le interpreteze în lumina noilor informații și să le coroboreze cu alte date istorice.

V, 2, 1943, p. 442—448

298

Tudorică Mioara, CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA EFORTURILOR MASELOR POPULARE PENTRU SUSȚINEREA MATERIALĂ A RĂZBOIULUI

În prima parte se face o prezentare a situației generale din România, a condițiilor în care țara a fost nevoită să participe la război, situația armatei. În raport de realitatea existentă s-a hotărît elaborarea legii rechizițiilor și a regulamentului de aplicare al ei care sînt explicate pe larg, principalele categorii de mărfuri și obiecte rechiziționate și cantitățile, abuzuri săvîrșite în aplicarea legii. Un rol nu mai puțin important în susținerea materială a războiului de către masele populare l-au avut numeroasele ofrande asupra cărora nu s-au putut întocmi statistici exacte. Ele au fost numeroase și variate și s-au făcut în: bani, alimente, obiecte necesare răniților. În acest sens un rol important a revenit Societății Crucea Roșie care a contribuit la stringerea ofrandelor și îngrijirea și ajutorarea răniților. Ultima parte a studiului evidențiază sprijinul acordat de românii din Transilvania la susținerea războiului.

Supl. 1977, p. 119—135

299

Ungureanu Gheorghe, DESPRE „PRIVILEGHIAȚI”: CONTRIBUȚIE LA CUNOAȘTEREA CATEGORIILOR FISCALE DIN MOLDOVA PÎNĂ LA 1862

Pe baza studierii catagrafiilor alcătuite în Moldova pînă la 1862 se fac unele considerații privind categoriile fiscale. În categoria „privileghiat” intrau persoanele care se bucurau de un privilegiu. Statul feudal se folosea pentru

slujbele sale de un însemnat număr de oameni cărora le acorda diferite scutiri care constituiau privilegiu față de cei încărcați cu obligații față de stat și de stăpînii de moșii. Aceste privilegii se reînnoiau la fiecare domnie și nu erau transmisibile. În perioada regulamentară se constată o înmulțire a numărului de privilegiați, explicabilă prin faptul că boierimea pierduse oamenii de scuteală și obținea de la domnie cărți de privilegiat. În schimbul privilegiului obținut, privilegiații erau obligați pe viață la executarea unor slujbe ori de cite ori era nevoie. În general denumirea de privilegiat desemna o categorie fiscală distinctă, întilnită pentru prima dată într-un registru din 1820 al privilegiaților din Moldova. Mai tirziu în 1828 și 1832 s-au alcătuit statistici asupra acestei categorii fiscale. După 1832, profesorii, avocații și medicii au fost incluși în categoria fiscală a „privilegiaților“. Reformele introduse în primii ani de domnie ai lui Al. I. Cuza au avut în vedere abolirea categoriilor fiscale.

2, 1969, p. 127—143

300

Ungureanu Gheorghe, ȚĂRĂNIMEA DIN MOLDOVA ȘI UNIREA ȚĂRILOR ROMÂNE

Folosind surse documentare editate și inedite, aflate în Arhivele Statului din Iași autorul prezintă problema țărănească în perioada funcționării Divanurilor ad-hoc și apoi rezolvarea ei în timpul domniei lui Alex. I. Cuza prin reforma agrară.

1, 1959, p. 125—134

301

Ungureanu Gheorghe, CONTRIBUȚII LA ISTORIA POMPIERILOR (ÎNFIINȚAREA ȘI ORGANIZAREA LOR ÎN MOLDOVA)

Pe baza informațiilor oferite de documente păstrate la Arhivele Statului din Iași, autorul prezintă înființarea și organizarea instituției publice a pompierilor în Moldova, de la începutul pînă la mijlocul secolului al XIX-lea.

2, 1958, p. 51—69

302

Velichi Constantin, ROMÂNIA ȘI MIȘCAREA DE ELIBERARE A POPOARELOR DIN BALCANI (1866—1876)

Autorul subliniază creșterea rolului politic al României în cursul deceniului 1866—1876 în regiunea Balcani, perioadă în care țările din această zonă se pregăteau în vederea realizării independenței. Începînd cu 1866 are loc o activare a mișcării de eliberare a sud-estului european iar teritoriul Ro-

mâniei devine centrul mișcării bulgare de eliberare. Prima perioadă a luptei revoluționare începe în primăvara 1866 pînă la sfîrșitul lui 1869 cînd se schimbă tactica revoluționarilor bulgari. În perioada 1870—1875 se înregistrează o oarecare acalmie. Din vara lui 1875 răscoala din Bosnia și Herțegovina a redeschis criza orientală. Serbia se pregătea pentru război iar Bulgaria pentru revoluție. România a adoptat o atitudine favorabilă de apărare a cauzei poporului bulgar și a protestat pe cale diplomatică împotriva atitudinii Turciei.

1, 1977, p. 47—53

303

Virtosu Emil, VERSURI INEDITE DESPRE 1821

Sînt versurile scrise de Gheorghe Hagi Toma Peșacov, chiar în timpul revoluției (ianuarie 1821). Se dau date biografice despre Gh. Peșacov, originar din părțile Olteniei.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 341—349

304

Vlad N. Iulian, CUCERIREA INDEPENDENȚEI NAȚIONALE — DESCHIZĂTOAREA UNOR MARI ÎMPLINIRI ALE IDEALURILOR DE LIBERTATE ȘI PROGRES SOCIAL

Proclamarea independenței la 9 mai 1877 a constituit un moment decisiv în istoria poporului român pentru progresul României. Independența a favorizat dezvoltarea forțelor de producție pentru evoluția întregii vieți sociale și politice din țara noastră.

România a obținut egalitatea juridică cu toate statele suverane. Relațiile internaționale au cunoscut o extindere fără precedent.

Cucerirea independenței a creat poporului român posibilitatea să-și dezvolte lupta pentru libertate socială și să-și intensifice mișcarea de libertate națională.

Autorul pune în evidență transformarea idealului independenței într-o permanență, concretizată în acțiunile mișcării socialiste și muncitorești.

Partidul Comunist Român a militat pentru apărarea ființei noastre naționale și lupta sa a culminat cu victoria insurecției din august 1944.

2, 1977, p. 123—125

•

305

Wymann Eva, UN CÎNTEC AL LUI WILHELM TELL CU MELODIE ROMÂNEASCĂ

Se relatează un episod din viața lui Alois Kùchler în Sarnen privind vizita pe care a făcut-o în România. în calitate de reprezentant al firmei Bücher

și Dürrer, în cursul căreia a achiziționat obiecte de artă populară românească și cintece populare pe care le-a cîntat la întoarcere.

IV, 1, 1940, p. 160—161

306

Zaharia Dumitru, CONTRIBUȚIA ROMÂNILOR AFLAȚI ÎN ITALIA LA ÎNFĂPTUIREA UNITĂȚII NAȚIONALE

Folosind documente din colecția Microfilme Italia se relevă contribuția militarilor români care refuzînd să lupte împotriva armatei italiene au trecut de partea „inamicului”. Prezența lor este semnalată de autoritățile italiene începînd din noiembrie 1915. Evoluția evenimentelor a mărit numărul acestora, fapt pentru care guvernul român inițiază activități cultural-educative în rîndul lor și ia o serie de măsuri organizatorice. Se înființează comitete „pro Rumania”, o legiune română (15 octombrie 1918) care a cunoscut un proces îndelungat.

Supl. 1979, p. 247—251

307

Zarzară Ion, NEMULȚUMIRI ȚĂRĂNEȘTI ÎN JUDEȚUL DOLJ DUPĂ ÎNFRÎNGEREA REVOLUȚIEI DE LA 1848

Țărănimea din județul Dolj a continuat lupta și după înfrîngerea revoluției. În toamna și iarna anului 1848 flacăra răscoalelor a cuprins aproape toate satele județului Dolj, îndeosebi cele din plasele Cîmpul și Balta. Încrederea în revenirea guvernului provizoriu și în idealurile revoluției susțineau acțiunile țărănimii și ale altor categorii sociale. Au loc astfel răscoale în satele Nedeia, Măceșu de Sus, Măceșu de Jos, Cîrna și altele în care țărani își exprimau nemulțumirea față de reintroducerea regimului regulamentar. Alături de răscoale se întîlnesc și alte forme de împotriviri ale țăranilor: atacarea conacelor, incendierea furajelor, nesupunerea la poruncile stăpînirii care se generalizează în toamna 1848. În toamna și iarna 1848—1849 mișcările cresc în amploare. Autoritățile vor ca țărani să despăgubească pe arendași.

Supl. 1979, p. 137—140

• 308

Zub Alexandru, M. KOGĂLNICEANU ȘI GR. A. GHICA — NOTE PE MARGINEA UNOR MANUSCRISE INEDITE

Se descriu patru manuscrise inedite ale lui M. Kogălniceanu, elaborate în timpul Războiului Crimeii, care evidențiază relațiile cu Gr. A. Ghica, domn al Moldovei.

1. Primul manuscris, autograf, polemic, este un fragment dintr-o lucrare mai vastă referitor la personalitatea lui M. Sturdza și domnia sa după Regulamentul Organic.
2. Al doilea manuscris evocă un episod al aceleiași domnii cu intenția de a evidenția oportunismul și corupția boierilor.
3. Al treilea datează din aceeași epocă (1855) cu o notă polemică mai accentuată. Este vorba de pamfletul inedit „Secția guvernamentală trimisă domnului Țării Românești“ sub forma unor sfaturi pe care Gr. Al. Ghica le adresează fictiv, domnitorului Barbu Știrbei. Partea cea mai importantă este retrospectiva evenimentelor de la 1848 în Moldova, confirmând participarea lui Kogălniceanu la mișcarea din martie.
4. Al patrulea manuscris este o critică la adresa domniei lui Gr. A. Ghica cu ocazia morții lui C. Balș, ginerele domnitorului. Scrisă în franceză, această relatare dezvăluie viciile guvernării: corupția, favoritismul, arbitrajul.

4, 1973, p. 609—629.

SECOLUL al XX-lea

309

LA A XI-a ANIVERSARE A REPUBLICII.

Se arată semnificația evenimentului aniversat pentru poporul român, realizările obținute pe plan economico-social în această perioadă de timp, precum și progresele arhivistice.

2, 1958, p. 3—8.

310

Adam I. Iosif, ROLUL FACTORILOR ECONOMICI ÎN UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA

Alături de ceilalți factori, național, social și cultural, cel economic a jucat un rol deosebit. Datorită omogenizării structurii economice, sociale și culturale între Țara românească, Moldova și Transilvania, au existat din cele mai vechi timpuri contacte și legături intense și permanente. Transilvania a format mereu, sub raport economic, o unitate cu Țara Românească și Moldova. Se arată tradiția străveche a acestor legături în care transhumația, comerțul, dezvoltarea meșteșugurilor au jucat un rol principal. Convenția din 1875 a avut, la rîndul ei, un rol important. Se menționează și alte forme ale legăturilor economice între provinciile românești.

Supl. 1979, p. 308—318.

Agrigoroaiei Ion, GLORIOASELE VICTORII DIN VARA ANULUI 1917 ȘI DEJUCAREA PLANURILOR DE ÎMPĂRȚIRE A ROMÂNIEI

În contextul desfășurării evenimentelor din timpul primului război mondial se prezintă situația României, adoptarea poziției de neutralitate și intrarea în război alături de Antantă în 1916, consecințele acestei atitudini în desfășurarea generală a evenimentelor. Se evidențiază importanța vitală a victoriilor din vara anului 1917 în lupta pentru eliberare națională, apreciată în raport cu interesele marilor puteri. Încercările marilor puteri de a ajunge la o pace separată sau de a sacrifica interesele statelor mici au eșuat, în mare parte și datorită mișcării de rezistență și de eliberare națională a popoarelor asuprite. De aceea victoriile de la Mărășești, Mărăști și Oituz au avut o importanță capitală, făcând să eșueze planurile de desființare a statului român. Prin ele s-a apărât independența și suveranitatea națională, s-a asigurat continuitatea statală și au contribuit la îndeplinirea idealului național.

1, 1978, p. 50–57

Anghel Eugenia Rodica, ROLUL UNIVERSITĂȚII IEȘENE ÎN LUPTA PENTRU DESĂVÎRȘIREA UNIRII

Fondul „Universitatea Al. I. Cuza“ aflat în păstrarea Arhivelor Statului din Iași oferă o largă arie de informații asupra rolului acestui for de învățământ superior în realizarea Unirii. Între acțiunile inițiate se menționează congresul studențesc din 1909, sărbătorirea semicentenarului Unirii din 1859, mai multe manifestări închinatăe Unirii, acordarea de sprijin moral și material refugiaților și voluntarilor ardeleni și celorlalți români, ajutorarea studenților români veniți la Iași. La toate acestea se adaugă manifestările entuziaste prilejuite de înfăptuirea Unirii la 1 decembrie 1918.

Supl. 1979, p. 242–244

Apostol Mihai. DIN CONTRIBUȚIA MASELOR POPULARE DE PE VALEA PRAHOVEI SUB CONDUCEREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN LA INSURECȚIA ARMATĂ DE LA 23 AUGUST 1944

Autorul, pornind de la importanța resurselor naturale ale Văii Prahovei, în contextul ocupației militare, prezintă sintetic jaful organizat al petrolului românesc în perioada războiului, situația întreprinderilor care lucrau pentru armată. În continuare se arată situația muncitorimii, formele de protest și de împotrivire pe care le adopta împotriva războiului și a situației economice precare, formele de sabotaj folosite, rolul P.C.R. în organizarea și lupta muncitorilor.

1, 1961, p. 179–193

Ardeleanu Ion, CONDUCEREA DE CĂTRE PARTIDUL COMUNIST ROMÂN A LUPTEI PENTRU INSTAURAREA PRIMULUI GUVERN DEMOCRATIC

Cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la instaurarea guvernului democrat-popular autorul readuce în atenție principalele momente care au condus la această victorie a clasei muncitoare: înfăptuirea Frontului Unic Muncitoresc în primăvara anului 1944, insurecția din august 1944 care a deschis calea înfăptuirii năzuințelor poporului român pentru libertate și progres, amplele mișcări sociale desfășurate sub conducerea P.C.R. care prin frecvență și participare au fost fără precedent în istoria luptelor de clasă, reorganizarea țărănimii, a tineretului, a femeilor, a sindicatelor; realizarea Frontului Național Democrat și publicarea programului său de guvernare care au determinat organizarea unor mari acțiuni muncitorești conduse de partidul comunist și instaurarea guvernului democrat.

1, 1975, p. 8-10

315

Ardeleanu Ion, P. C. R. ÎN ISTORIA POPORULUI ROMÂN

În contextul dezvoltării societății românești după primul război mondial, a dominat desăvârșirea procesului istoric de formare a statului național român unitar care a produs mutații profunde în poziția și structura claselor sociale, are loc un amplu proces de organizare a mișcării muncitorești. În cadrul acestuia se înscriu: ample acțiuni de unificare organizatorică a mișcării muncitorești, concretizată și prin „Declarația” Partidului Socialist și a Comisiei sindicatelor, Conferința mișcării socialiste din 1919 care a adoptat un program și o platformă electorală, ca program politic și electoral unic. S-a accentuat procesul de unificare pe scară națională a organizațiilor sindicale și de tineret. Organizațiile muncitorești din România s-au afirmat tot mai mult pe scena vieții politice românești.

Începând cu anul 1920 pe primul plan s-a situat convocarea congresului partidului în vederea unificării mișcării noastre muncitorești. S-au organizat congrese regionale. Congresul Partidului Socialist din Ardeal și Banat (1920) a proclamat unificarea acestuia cu Partidul Socialist din România. Greva generală din 1920 prin modul de organizare și de desfășurare a impus o reconsiderare a strategiei și tacticii de luptă în sensul necesității transformării Partidului Socialist în Partid Comunist. S-a desfășurat o amplă campanie de presă în acest sens, s-au publicat documente destinate congresului, s-a hotărât convocarea congresului la 8 mai 1921. Perioada dinaintea Congresului s-a caracterizat printr-o activitate deosebită. Delegații la Congres au votat pentru făurirea Partidului Comunist Român și afilierea la Inter-

naționala a III-a. Dezbaterile din cadrul Congresului și documentele adoptate au consolidat unificarea mișcării muncitorești, au marcat victoria ideologiei și teoriei socialismului științific în mișcarea muncitorească din țara noastră, au stabilit o strategie și tactică corespunzătoare etapei respective.

1, 1981, p. 15–22

316

Arimia Vasile, AGRAVAREA SITUAȚIEI ECONOMICE A ROMÂNIEI ÎN ANII 1943–1944

Folosind informații documentare din fondurile aflate la Direcția Generală a Arhivelor Statului, autorul arată că în acești ani dependența economică a României față de Germania se accentuează, cuprinzând îndeosebi ramurile: petrolieră, industrie metalurgică și minieră, agricultură, prin intermediul unor societăți care dirijau întreaga activitate. La aceasta se adaugă pagubele provocate de staționarea trupelor hitleriste, de tranzitul său de retragerea acestora. Economia a avut de suferit, populația era nemulțumită și revoltată datorită acestei stări de lucruri, care atrăgea scăderea nivelului de trai, greutatea economică din cele mai mari. Se evidențiază rolul P. C. R. în organizarea și conducerea acțiunilor maselor muncitoare împotriva războiului și fascismului.

1, 1964, p. 51–68

317

Arimia Vasile, GĂRZILE NAȚIONALE ÎN LUPTA PENTRU ÎNFĂPTUIREA UNITĂȚII DE STAT A ROMÂNIEI

Articolul se referă la necesitatea, rolul și atribuțiile gărzilor naționale române formate în toamna și iarna 1918–1919. În prima parte se analizează structura organizatorică care corespunde structurii organizării consiliilor naționale, gărzile fiind în realitate organele lor de execuție. Folosind material documentar inedit autorul prezintă modul de constituire a gărzilor, instruirea și dotarea cu armament în raport cu situația generală. Membrii gărzilor, aleși din rîndul populației locale s-au identificat cu aspirațiile maselor. Deși existența lor a fost de scurtă durată, contribuția lor în menținerea ordinii și a apărării drepturilor civice și a proprietății a fost recunoscută și evidențiată de forurile superioare.

2, 1968, p. 153–164

318

Arimia Vasile, FOLOSIREA BRESLELOR DE CĂTRE P. C. R. ÎN LUPTA ÎMPOTRIVA DICTATURII REGALE

Desființarea sindicatelor și înființarea breslelor în cursul anului 1938 de către dictatura regală a avut ca scop paralizarea activității clasei muncitoare. Partidul Comunist Român a adoptat noi forme de organizare și de luptă

folosind noua formă instituită — breslele — chemînd la luptă unită muncitorimea împotriva dictaturii regale. Comuniștii și-au impus punctul de vedere în organizarea și în activitatea unor bresle, au organizat acțiuni pentru obținerea de drepturi economice și politice, împotriva exploatării, fascismului și a războiului. Astfel, s-au organizat nenumărate acțiuni de protest, greve, s-au publicat articole în presa muncitorească ș.a. Activitatea comuniștilor în cadrul breslelor sau în afara lor nu a putut fi stăvilită. În 1940 de altfel, ele sînt desființate.

1, 1963, p. 99—114

319

Baicu Șt. Ion, Rașhieru Mihai, 1933. EROICELE LUPTE PROLETARE DIN VALEA PRAHOVEI

Articolul analizează factorii economici și social-politici, interni și externi, care au declanșat în 1933 eroicele lupte proletare de pe Valea Prahovei. Documentele de arhivă atestă încă de la începutul crizei economice, efervescența din rîndurile muncitorilor de la întreprinderile societăților petroliere Steaua Română, Româno-Americană, Astra Română, la postăvăria din Azuga, la imprimeriile din Ploiești.

Lupta muncitorilor împotriva exploatării capitaliste și a aservirii României trusturilor străine, împotriva gravei amenințări fasciste s-a intensificat în anii 1930—1932, atingînd apogeul în timpul luptelor din ianuarie-februarie 1933 la care a participat un mare număr de muncitori petroliști de la Română-Americană, Orion, Astra Română, Vega, muncitori tăbăcari și cizmari, țărani din satele vecine orașului Ploiești. Autorul subliniază unitatea de acțiune a clasei muncitoare, condusă de partidul comunist.

4, 1982, p. 361—369

320

Bantea Eugen, IZVOARELE ARHIVISTICE ȘI PREZENTAREA CE S-A DAT PÎNĂ ACUM FORTELOR LANSATE ÎN SEPTEMBRIE 1944 DINSPRE SUD-VEST ASUPRA ROMÂNIEI

Considerînd, pe bună dreptate, controlul arcului carpatic pe toată întinderea sa ca avînd o importanță strategică continentală și avînd în vedere faptul că insurecția română a constrins Wehrmachtul să dea drumul Alpilor Transilvaniei și celei mai mari părți din Carpații Occidentali, Comandamentele germane supreme au încercat să remedieze acest lucru ducînd o ofensivă strategică ce a condus unitățile lor pe tot traseul sistemului montan și pe defileele de trecere în marea cîmpie a Europei centrale. Această ofensivă a fost combătută prin ceea ce s-a numit „operația românească de acoperire din septembrie 1944 a cărei reușită a furnizat forțelor opuse Wehrmachtului, mai ales celor sovietice, un amplu „cap de pod“ în vestul României, de unde extinderea spre sud-est a Reichului nazist a putut să continue în

teren deschis. Pe baza datelor documentare s-au prezentat forțele germane atacante inclusiv pentru sud-vestul României (Banatul și defileul de importanță strategică continentală de la Porțile de Fier-Cazane). Această parte a frontului românesc de acoperire a fost atacată de un alt grup de anvergură al Wehrmacht-ului, respectiv de grupul armatelor F al cărui p.c. era la Belgrad.

Dar dezvoltarea unor operațiuni ale grupului de armată F și ale altor eșaloane subordonate, completează și corectează activitatea forțelor germane. Nu se remarcă dubla calitate a acestui mare comandament — virful întregului teatru de război din sud-est și existența unui eșalon intermediar, tot la Belgrad. De asemenea, datele comandamentelor românești erau incomplete, considerând că existau trei mari unități tactice, în realitate acestea operând într-un alt sector în Balcani. Cercetarea actelor operaționale germane lăsa să se întrevadă că stăruințele Wehrmachtului au avut o imagine greșită asupra forțelor românești. Interesant este faptul că partea germană a făcut cunoscută joncțiunea și mișcările de trupe sovietice care se apropiau de frontiera româno-iugoslavă și româno-ungară.

1, 1984, p. 20—36

321

Bardașu Petre, „FACLA MUNCII“ — UN ZIAR AL COMUNIȘTILOR VÎLCENI DIN ÎLEGALITATE

În cadrul luptei pentru făurirea Frontului Popular Antifascist Biroul județean al P.C.R. Vîlcea a hotărît în primăvara 1935 să editeze în mod nemișlocit un ziar menit să devină tribuna partidului pe plan local. Noul ziar numit „Facla muncii“ urma să apară ca „ziar de cultură, informații și îndrumări“ iar redacția a fost încredințată lui Ioan Gr. Gorun, din care au apărut două numere, al treilea fiind interzis de autorități. Se prezintă tematica și conținutul articolelor.

2, 1973, p. 329—331

322

Bobocescu Vasile, ACȚIUNI PATRIOTICE PENTRU APĂRAREA INDEPENDENȚEI NAȚIONALE ȘI ECOULOR INTERNAȚIONALE ÎN VARA ANULUI 1940

Pentru apărarea hotarelor țării în fața acțiunilor revanșarde în întreaga țară s-a declanșat o puternică mișcare patriotică de rezistență care a cuprins masele populare, armata, cea mai mare parte a naționalităților conlocuitoare. Aceste acțiuni s-au concretizat în: memorii adresate conducătorilor marilor puteri și opiniei publice internaționale de a nu admite dezmembrarea României, relatări ale corespondenților de presă străini prezenți la tratativele de la Turnu Severin despre justițea luptei poporului român, alte ecouri în străinătate — jurnalul de călătorie al ziaristei americane Rosie Phillipss. Sînt reliefate aspecte ale acestor acțiuni pe baza unor date documentare.

3, 1984, p. 262—269

Bobocescu Vasile, LUPȚA P.C.R. ÎMPOTRIVA FASCISMULUI ÎN
TIMPUL ALEGERILOR PARLAMENTARE DIN DECEMBRIE 1937.
I—II

Autorul prezintă, pe baza unor documente de arhivă inedite, legăturile secrete care s-au stabilit între Iuliu Maniu, personalitate a Partidului Național Țărănesc și Corneliu Zelea Codreanu, conducătorul partidului „Totul pentru Țară” și inițiatorul instaurării dictaturii fasciste în România. Cei doi conducători au stabilit o colaborare între cele două partide împotriva regelui Carol al II-lea pentru a împiedica formarea unui cabinet național — țărănesc condus de Ion Mihalache, susținut de forțele democratice și antifasciste conduse de P.C.R. Situația s-a agravat după încheierea pactului de neagresiune între P.N.T. și organizația legionară la care au aderat Partidul liberal georgist și Uniunea agrară a lui C. Argetoianu. „Pactul de neagresiune” a provocat o puternică reacție a opiniei publice din țară și critici violente ale conducătorilor celorlalte partide politice. O poziție fermă a adoptat P.C.R. care prin reprezentantul său, Lucrețiu Pătrășcanu a adresat „o scrisoare deschisă către Iuliu Maniu” prin care cerea categoric ruperea alianței cu gruparea legionară și denunțarea pactului de „neagresiune” P.C.R. a indicat membrilor săi și simpatizanților să voteze în alegerile din 1937 pentru candidații P.N.L. sau P.N.Ț. pentru a anihila mișcarea legionară.

1, 2, 1980, p. 39—45

324

Botoran Constantin, ECOUL INTERNAȚIONAL AL MARIИ UNIRI
DIN 1918

Presa din țările aliate și asociate a publicat, pe toată durata războiului, ample reportaje și articole care au pledat pentru cauza dreaptă a luptei duse de poporul român, au susținut năzuințele și drepturile românilor. Sînt menționate titluri de articole din diferite ziare și reviste care susțin ideea articolului.

Supl. 1979, p. 301—308

325

Botez Constantin, Botescu Dumitru, ASPECTE ALE LUPTEI MASELOR
POPULARE DIN MOLDOVA CONDUSE DE P.C.R. PENTRU
INSTAURAREA PUTERII POPULARE (23 AUGUST 1944—6 MARTIE
1945)

Sînt prezentate aspecte semnificative ale luptei maselor populare din această parte a țării pentru instaurarea guvernului democratic de la 6 martie 1945, clasele sociale antrenate, formele de acțiune folosite și contribuția lor la lupta generală a poporului român în înfăptuirea actului de la 6 martie 1945.

1, 1964, p. 205—223

Brestoiu Horia, Bobocescu Vasile, ASPECTE PRIVIND ROLUL INFORMAȚIEI ÎN VICTORIA ARMATEI ROMÂNE ÎN VARA ANULUI 1917

Pentru asigurarea eliberării teritoriilor cotoropite de monarhia austro-ungară s-a impus intensificarea activității organelor de informații și contrainformații române. În tratarea temei propuse articolul este structurat astfel: 1. Lupta serviciilor contra-informative românești în anii neutralității; 2. Pregătirea informativă a campaniei armatei române în vederea eliberării Transilvaniei; III. Contribuția organelor de informații și contrainformații în dobândirea victoriei de către armata română, în marile bătălii de la Mărăști, Mărășești și Oituz în vara anului 1917. Se arată formele și mijloacele folosite, dotarea armatei cu echipamentul corespunzător, organizarea acțiunii de rezistență etc.

1, 1978, p. 57—66

Brestoiu Horia, Bobocescu Vasile, MASELE POPULARE ALE NAȚIONALITĂȚII MAGHIARE ALĂTURI DE POPORUL ROMÂN ÎN LUPTA PENTRU APĂRAREA INDEPENDENȚEI NAȚIONALE ȘI A INTEGRITĂȚII TERITORIALE A ȚĂRII

Autorii analizează atitudinea adoptată de populația de naționalitate maghiară din România față de problemele cu care s-a confruntat poporul român între cele două războaie mondiale. În majoritate ea s-a situat pe poziții antifasciste, democratice, antirevizioniste pronunțându-se pentru apărarea independenței naționale a țării. Un rol activ în acest sens l-a avut organizația democratică antifascistă MADOSZ. Mai mulți oameni de știință și alți reprezentanți ai culturii maghiare, prin articolele lor antifasciste au fost alături de lupta poporului român pentru apărarea integrității teritoriale. Este semnificativ memoriul din noiembrie 1938 al populației maghiare din Transilvania prin care se solidariza cu lupta poporului român pentru apărarea independenței țării.

În primăvara anului 1939 când pericolul unei agresiuni din partea fascismului plana asupra României, populația maghiară s-a solidarizat cu poporul român pentru apărarea independenței naționale a țării. În vederea susținerii ideilor exprimate, autorii reproduc pasaje din documente inedite care dovedesc atitudinea patriotică și antifascistă a populației maghiare din România.

2, 1979, p. 131—136

Brestoiu Horia, Bobocescu Vasile, LUPTA POPORULUI ROMÂN ÎMPOTRIVA UNEI MARI NEDREPTĂȚI ISTORICE

Bazindu-se pe documente publicate sau inedite, autorii reconstituie atitudinea adoptată de poporul român față de dictatul de la Viena din 30

august 1940 cînd Germania hitleristă și Italia fascistă au rupt din trupul țării partea de nord-vest a Transilvaniei alipînd-o Ungariei horthyste. Masele populare s-au pronunțat ferm împotriva dictatului fascist de la Viena și pentru lupta armată în favoarea independenței naționale. La Cluj, Brașov, Alba Iulia, Arad, Oradea, Timișoara, Sibiu, București, Dej, Bacău ca și în alte orașe, au avut loc puternice demonstrații împotriva dictatului. În cursul demonstrațiilor din zilele de 30—31 august și 1—2 septembrie în toată țara s-a exprimat dezacordul față de dictatul de la Viena. Autorii evocă suita de împotriviri contra dictatului fascist de la Viena organizate de diferite asociații muncitorești, prin presa muncitorească și de către o serie de personalități ale vieții politice între care se amintește Nicolae Iorga, Iuliu Maniu, Sever Bocu și alții. În încheierea articolului se arată lupta pentru anularea dictatului fascist și pentru eliberarea părții de nord-est a Transilvaniei ce a constituit parte integrantă a rezistenței antihitleriste a poporului român în anii 1941—1944.

3—4, 1980, p. 303—316

329

Burlacu Ioana, Grozav Viorel, PAGINI DIN LUPTA ROMÂNILOR TRANSILVĂNENI AFLAȚI ÎN VECHEA ROMÂNIE (1908—1916)

Utilizînd informații documentare inedite se prezintă rolul și activitatea a două asociații create de românii transilvăneni „Cercul românilor de peste munți” și „Legiunea Ardeleană” în epoca desăvîrșirii unității naționale.

2, 1968, p. 127—132

330

Caciora Andrei, Timbus Mircea, ACTIVITATEA BLOCULUI PENTRU APĂRAREA LIBERTĂȚILOR DEMOCRATICE — ORGANIZAȚIA ARAD

Articolul relevă datele inserate în dosarul penal al procesului intentat în anul 1936 Blocului pentru apărarea libertăților democratice — organizația Arad de către organele de siguranță pentru „delictul de agitație contra guvernului și autorităților publice”. Documentele relevă momente semnificative ale mișcării antifasciste românești. Blocul democratic se încadra în rîndul organizațiilor de masă democratice care urmăreau mobilizarea unor largi categorii ale populației în vederea unirii lor într-un front democratic antifascist. Cu scurte date asupra înființării și activității organizației se prezintă indignarea provocată de interzicerea funcționării organizației, cu referire la secția Arad.

3, 1984, p. 249—252

Calafeteanu Ion, RECUNOAȘTEREA STATUTULUI DE ALIAT AL ROMÂNIEI DE CĂTRE MARILE PUTERI ÎN AJUNUL CONFERINȚEI DE PACE DE LA PARIS

Folosind informații în cea mai mare parte inedite provenind din arhive românești, franceze, americane și engleze, articolul relevă activitatea diplomatică desfășurată de guvernul român înainte de deschiderea Conferinței de pace de la Paris (noiembrie 1918—decembrie 1919) pentru a obține acordul Marilor Puteri aliate și asociate de recunoaștere a statutului de aliat al României și participarea ei în această calitate la conferință. În adoptarea poziției lor, marile puteri doreau să exercite presiuni asupra guvernului român pentru a-l determina să renunțe la politica sa de rezistență față de hotărârile lor.

Prin numeroase memorii adresate guvernelor occidentale și Conferinței de pace și folosind contradicțiile care existau între marile puteri, guvernul român a reușit să obțină în final ca România să fie tratată ca aliată — dar fără drepturi egale — de către marile puteri care-și asumau dreptul de a hotări asupra condițiilor de pace.

3, 1978, p. 277—287

Cârțână Iulian, DIN ACTIVITATEA DIPLOMATICĂ A ROMÂNIEI PENTRU DESFIINȚAREA COMISIEI INTERALIATE A DUNĂRII (1919—1920)

Autorul prezintă activitatea intensă politico-diplomatică desfășurată de România împotriva tendințelor marilor puteri aliate de a controla navigația pe Dunăre în perioada 1919—1920, prin crearea unui organism militar „Comisia inter-aliată”. Opunându-se acestor încercări, statul român, dorea a institui un regim de libertate completă pentru navigație, care trebuia să servească interesele generale ale tuturor statelor, cu respectarea suveranității și independenței statului român și ale celorlalte state riverane aliate.

1, 1969, p. 119—128

Căzănișteanu Constantin, CONTRIBUȚIA ARHIVELOR STATULUI LA ÎMBOGĂȚIREA BAZEI DOCUMENTARE CU PRIVIRE LA REVOLUȚIA DE ELIBERARE NAȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ, ANTIFASCISTĂ ȘI ANTIIMPERIALISTĂ DIN AUGUST 1944

Autorul arată că pe lângă numărul mare de ediții de documente și studii consacrate insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din august 1944, arhivele, îndeosebi cele din străinătate păstrează încă documente inedite de un mare interes. Se subliniază aria de investigare foarte largă

oferită de arhivele străine, care prin eforturile sistematice și laborioase ale Direcției Generale a Arhivelor Statului au fost puse la dispoziția cercetătorilor români. Se evidențiază, astfel, documente din S.U.A., Anglia, R.F.G., Franța, R.D.G., Cehoslovacia și din alte țări care au lărgit considerabil baza documentară necesară studierii insurecției românești, pregătirea și urmările sale.

3, 1979, p. 235–240

334

Căzanișteanu Constantin, INSURECȚIA — FORMĂ SPECIFICĂ DE LUPTĂ A POPORULUI ROMÂN PENTRU REALIZAREA ELIBERĂRII SOCIALE ȘI NAȚIONALE ÎN EPOCILE MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ

Autorul apreciază că insurecția a reprezentat o formă superioară a luptei pe care poporul român întotdeauna a purtat-o reflectând contradicțiile economice și social-politice determinate de schimbările în spațiul carpato-danubian. Este o caracteristică comună a evenimentelor care au avut loc între 1821 și 1848–1849 și cele petrecute cu 30 de ani în urmă. Se evidențiază legătura istorică între revoluția lui Tudor Vladimirescu din 1821, revoluția din 1848–1849 și insurecția din august 1944, trei evenimente care au influențat structura societății românești. Trăsăturile comune ale celor trei insurecții sînt: unanimitatea deplină a forțelor social-politice ale societății românești angajate în luptă, rolul hotărîtor al maselor populare în desfășurarea evenimentelor.

3, 1976, p. 245–249

335

Chipurici Nicolae, Petrescu Ileana, TRANSFORMĂRI ÎN REGIUNEA OLTENIA ÎNFĂPTUITE SUB CONDUCEREA PARTIDULUI

Pornind de la o scurtă retrospectivă a situației județelor Dolj, Gorj, Mehedinți, Romanați și Vilcea care intrau în componența regiunii Oltenia autorii prezintă, pe baza datelor oferite de documentele aflate în fondurile arhivistice dezvoltarea acestei zone după 23 August 1944. Se reliefează investițiile acordate pentru industrie, îndeosebi în ramurile: de mașini și utilaje agricole, constructoare de mașini, a materialelor de construcții, a petrolului, exploatarea forestieră și prelucrarea lemnului, industria ușoară, alimentară etc.

În aceeași măsură este cuprinsă și dezvoltarea agriculturii, saltul calitativ înregistrat în această ramură a economiei naționale, crearea și dezvoltarea sectorului socialist.

1, 1961, p. 236–258

Cimponeriu Elena, ASPECTE ALE ÎNCEPUTULUI LUPTEI DE REZISTENȚĂ DUSĂ DE MASELE MUNCITOARE DIN ROMÂNIA ÎMPOTRIVA DICTATURII MILITARE-FASCISTE ȘI A MAȘINII DE RĂZBOI HITLERISTE

În prima parte a articolului se face o trecere în revistă a evenimentelor care au urmat instaurării dictaturii militare-fasciste măsurile de represiune luate, intervenția Germaniei hitleriste. Ca urmare a situației create, masele muncitoare conduse de PCR au reacționat sub diferite forme: adunări de protest, în mai multe fabrici din București, răspindirea de manifeste cu conținut antifascist, acțiuni pentru îmbunătățirea condițiilor de viață, greve organizate în Capitală și în țară.

2, 1964, p. 103—116

Constantiniu Florin, REACȚIE ÎN LANȚ: CONSECINȚELE POLITICE ALE ACTULUI DE LA 23 AUGUST 1944 ASUPRA ȚĂRILOR SATELIT ALE AXEI

Studiul, bazat pe cercetarea unor documente din arhiva de război germană, demonstrează că 23 August 1944 a reprezentat unul din momentele decisive ale celui de al doilea război mondial prin faptul că a dezagregat sistemul militar german din Europa de sud-est și de nord și a declanșat un adevărat seism în aceste părți ale continentului provocând declanșarea unei crize politice în statele aflate în orbita Berlinului: Ungaria, Bulgaria, Croația și Finlanda, deschizind Poarta Focșanilor și oferind astfel armatei sovietice posibilitatea de a înainta în cele două direcții strategice. Revoluția din România a grăbit sfârșitul războiului cu 180—200 zile iar reacția în lanț provocată de acțiunea curajoasă a poporului român condusă de P.C.R. așează 23 August 1944 printre marile evenimente ale celui de al doilea război mondial.

2, 1984, p. 152—156

Corui Aurel, LUPTA ȚĂRĂNIMII BĂNĂȚENE PENTRU PĂMÎNT ȘI LIBERTATE SUB INFLUENȚA MARI REVOLUȚII SOCIALISTE DIN OCTOMBRIE

Izvoarele documentare păstrate la Arhivele Statului Timișoara atestă lupta dusă de țărănimea bănățeană pentru pământ, pace, libertate. Astfel de informații oferă îndeosebi fondurile administrative și cele agrare. Lupta țărănimii pentru pământ se amplifică, revendicările economice se împletesc cu cele politice. Situația țărănimii după anul 1918 a generat o serie de frământări. Țărănimea bănățeană lupta pentru pământ și pentru drepturi politice, avînd ca pricipal obiectiv reforma agrară și modul ei de aplicare. Se exemplifică cu informații din documente, se arată principalele forme de protest ale țărănimii și modul lor de reprimare de către autorități.

2, 1960, p. 66—78

Cotenescu Mihai, INFORMAȚII PRIVIND DESFĂȘURAREA LUPTELOR ANTIHITLERISTE DIN AUGUST 1944 ÎN ZONA DE SUD-EST A BĂRĂGANULUI

În județul Ialomița comuniștii au acționat în legătură cu unitățile militare din zonă a căror sarcină era capturarea trupelor hitleriste existente și asigurarea bunei funcționări a căilor ferate și rutiere, de legătură cu Valea Prahovei, Dobrogea și capitala țării. În zona sud-estică a Bărăganului a fost organizată o zonă de etapă pentru trupele retrase de pe front, în care au început să sosească trupe pentru reorganizare, autorități civile și militare și refugiați din zona Moldovei dizlocați în comunele și satele din județ. Eliberarea acestei zone a Bărăganului și lichidarea focarelor de rezistență hitleriste s-a făcut în două etape. În prima trupele române au acționat pentru dezarmarea formațiunilor hitleriste staționate în punctele cheie ale județului.

3, 1984, p. 269—272

340

Covaci Maria, Moldovanu Gheorghe, ACȚIUNI ALE MUNCITORILOR CEFERIȘTI ÎMPOTRIVA EXPLOATĂRII, A DICTATURII MILITARE-FASCISTE ȘI A RĂZBOIULUI HITLERIST (1940—1944)

În condițiile deosebite create de război, lupta muncitorilor ceferiști din toată țara se remarcă prin amploare și acțiunile organizate în care rolul conducător l-a avut P.C.R. Cauzele care au generat acțiunile muncitorilor ceferiști au fost variate și complexe, de aceea și acțiunile lor au cunoscut momente de încordare deosebite, revendicărilor economice li se adaugă cele politice. Între mijloacele folosite se remarcă: acțiuni de sabotaj, greve etc. care au intensificat starea de spirit antirăzboinică.

O atenție deosebită se acordă perioadei de pregătire a insurecției. Se arată și măsurile luate de dictatura antonesciană împotriva muncitorilor.

1, 1964, p. 85—110

341

Covaci Maria, Dragne Florian, ASPECTE ALE LUPTEI CLASEI MUNCITOARE DIN ROMÂNIA ÎMPOTRIVA DICTATURII MILITARO-FASCISTE ȘI A CRIMINALULUI RĂZBOI ANTISOVIETIC

În prima parte se arată situația economico-socială creată în urma instaurării dictaturii antonesciene, apoi formele de organizare și de luptă folosite de clasa muncitoare. Se menționează astfel: trimiterea delegațiilor de protest, naemorii, organizarea frontului unic, mitinguri și manifestații de protest, acțiuni de sabotare a războiului.

2, 1962, p. 83—120

Cuțișteanu Sergiu, ROLUL PRESEI ILEGALE CONDUSE DE P.C.R. ÎMPOTRIVA DICTATURII MILITARO-FASCISTE PENTRU SCOATEREA ROMÂNIEI DIN RĂZBOIUL HITLERIST ȘI ALĂTURAREA EI COALIȚIEI ANTIHITLERISTE (IUNIE 1941—AUGUST 1944)

Presa comunistă din această perioadă însumind peste 20 titluri se adresa clasei muncitoare, țăranilor muncitori, intelectualilor, soldaților, abordând cele mai actuale probleme, fiind purtătoarea idealurilor lor, le informau asupra liniei politice a partidului. Ea a avut rolul să mobilizeze masele muncitoare sub conducerea P.C.R. împotriva dictaturii antonesciene. Între ziarele apărute în această perioadă menționăm: Presa liberă, România liberă, Buletin, Libertatea poporului, Lupta patriotică. Pe baza studierii presei inițiate, îndrumate și conduse de P.C.R. autorul demonstrează aportul acesteia la înfăptuirea actului de la 23 august 1944.

1, 1964, p. 111—132

343

Deac Augustin, 1918: MAREA UNIRE

Studiul prezintă lupta multimilenară a poporului român pentru unitate și independență. Înconjuțați de mari imperii reacționare, românii, în îndelungata lor existență, și-au intensificat lupta împotriva politicii de forță și dictat a acestora. Pentru realizarea idealului lor de unitate și independență, românii au fost obligați să lupte pentru apărarea țării și pentru realizarea statului național prin unirea provinciilor locuite de români. În aceleași timp, românii au folosit și condițiile favorabile create de situația internațională. O astfel de ocazie a fost oferită de primul război mondial, la care România a participat printr-un război drept, just, național pentru unirea provinciilor istorice românești, aflate sub dominația austro-ungară. Autorul analizează argumentele și procesul istoric al unirii din 1918 când românii în mari adunări naționale cu caracter plebiscitar au hotărât unirea acestor provincii cu țara.

4, 1978, p. 386—400

344

Dima Romus, PROCESUL DE CLARIFICARE POLITICĂ ȘI IDEOLOGICĂ ÎN MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ DIN OLTENIA ÎN ANII 1918—1921

Autorul prezintă activitatea largă desfășurată de militanții revoluționari din Partidul Socialist în anii 1918—1921 pentru ridicarea pe un plan superior a procesului de clarificare politică și ideologică în mișcarea muncitorească din România, în care se integrează evenimentele din Oltenia.

În această perioadă, militanții socialiști din această parte a țării au participat activ la dezbaterile și rezolvarea unor importante probleme de teorie și practică a luptei proletarietului împotriva regimului burghez. Necesitatea înlăturării revoluționare a societății capitaliste și înlocuirea cu societatea socialistă, rolul istoric al proletarietului, alianța între muncitori și țărani, viabilitatea și legitimitatea socialismului în România, forme ale luptei proletarietului și aliaților săi împotriva exploatării sînt principalele domenii în care mișcarea socialistă din Oltenia s-a manifestat viguros.

Participarea activă a proletarietului din Oltenia la greva generală din 1920 constituie o pagină glorioasă a mișcării muncitorești și socialiste din Oltenia.

După greva generală, militanții socialiști din Oltenia au organizat, ca cei din alte țări, acțiuni orientate spre transformarea partidului socialist în partid comunist. La începutul anului 1920, secția din Oltenia a partidului socialist și-a exprimat adevărul unanim în favoarea acestei transformări în sinul mișcării socialiste românești. Ampla activitate organizatorică, politică și ideologică în anii 1918—1921 s-a finalizat prin realizarea obiectivului strategic fundamental al acestei etape: transformarea partidului socialist în partid comunist.

3, 1975, p. 274—281

345

Dinu Nicolae, TREIZECI DE ANI DE LA EROICELE LUPTE ALE MUNCITORILOR CEFERIȘTI ȘI PETROLIȘTI DIN 1933

Cu prilejul aniversării a 30 de ani de la grevele muncitorilor ceferiști și petroliști din februarie 1933 se evocă desfășurarea evenimentelor, măsurile luate de autorități pentru reprimarea lor, semnificația și urmările lor.

2, 1962, p. 19—28

346

Drăgan Gheorghe, Avramescu Vasile, NAȚIONALIZAREA ÎNTREPRINDERILOR DIN ORAȘUL BUCUREȘTI. ACTIVITATEA ORGANIZAȚIILOR DE PARTID PENTRU MOBILIZAREA MUNCITORILOR LA SUSTINEREA ȘI CONSOLIDAREA ACESTUI ACT REVOLUȚIONAR

În București, la fel ca în alte localități din țară, naționalizarea întreprinderilor industriale a fost realizată de muncitori sub îndrumarea directă a organelor P.C.R. Actul naționalizării a cuprins: identificarea întreprinderilor care urmau să fie naționalizate, pregătirea cadrelor de conducere, preluarea întreprinderilor etc. În Capitală au fost naționalizate 626 de întreprinderi după care s-a acționat pentru constituirea bazelor economice socialiste.

1, 1963, p. 84—98

Dumitrașcu Nicolae, DIN ISTORIA MIȘCĂRII REVOLUȚIONARE DIN BUZĂU ÎN PRAJMA CREĂRII PARTIDULUI COMUNIST DIN ROMÂNIA

Pe baza informațiilor oferite de fondul Prefectura județului Buzău se consemnează istoria mișcării revoluționare din județul Buzău în perioada 1917—1921: situația clasei muncitoare, formele de luptă folosite, lupta țărănimii, făurirea Partidului Comunist Român.

1, 1961, p. 129—144

Fătu Mihai, LUPTA MASELOR POPULARE, CONDUSE DE P.C.R. PENTRU ZDROBIREA COMLOTURILOR REACȚIUNII DIN AUGUST ȘI NOIEMBRIE 1945 — MOMENTE IMPORTANTE ÎN CONSOLIDAREA REGIMULUI DEMOCRAT-POPULAR

Autorul abordează evenimentele din această perioadă referindu-se îndeosebi la comploturile organizate de reacțiunea internă condusă de cele două partide P.N.Ț. și P.N.L. în vederea răsturnării guvernului democrat și preluării puterii. În scopul anihilării și împiedicării acestor acțiuni contrarevoluționare, P.C.R. a organizat masele în vederea înlăturării programelor economice de refacere a țării, înlăturării reformei agrare, închegarea și desăvârșirea alianței muncitorești-țărănești ca și ansamblul de măsuri pentru traducerea în viață a sarcinilor revoluției burghezo-democratice și trecerea la revoluția socialistă.

2, 1962, p. 139—156

Fătu Mihai, DOUĂZECI DE ANI DE LA ÎNFĂPTUIREA REFORMEI AGRARE DIN 1945

Utilizând date edite și inedite autorul arată momentele principale ale înlăturării reformei agrare din anul 1945 și importanța sa pentru evoluția ulterioară a României.

1, 1965, p. 91—110

Fătu Mihai, UNELE CONSIDERAȚII ASUPRA DINAMICII RAPORTULUI DE FORȚE SOCIALE ȘI POLITICE ÎN PERIOADA AUGUST 1944—6 MARTIE 1945

Autorul își propune să supună atenției câteva reflecții asupra dinamicii raportului de forțe sociale și politice, interacțiunii lui cu procesul revoluționar, cu tactica partidului comunist, revoluționar, modul în care raportul de forțe

s-a materializat în procesul de izolare a reacțiunii și de preluare a puterii de către forțele democratice. Analiza se realizează din două unghiuri de vedere: particularitățile lăuntrice ale raportului de forțe și modul în care el s-a corelat cu procesul preluării puterii politice în stat.

1, 1975, p. 10—13

351

Florescu Marin, MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ ȘI SOCIALISTĂ DIN ROMÂNIA ÎN FRUNTEA LUPTEI POPORULUI NOSTRU PENTRU REALIZAREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR

Pornind de la analiza realităților unei epoci istorice, când o parte însemnată a teritoriului național, se găsea sub dominația străină, când masele largi populare erau pătrunse de idealul făuririi statului național român unitar, mișcarea muncitorească și socialistă s-a pronunțat ferm în sprijinul împlinirii acestei aspirații a poporului român. În coloanele presei socialiste și muncitorești, în paginile unor lucrări teoretice, în cadrul întrunirilor și al altor manifestări, mișcarea muncitorească, militanții săi revoluționari recurgând la forța de convingere a argumentelor istorice au susținut dorința unanimă a poporului spre realizarea deplinei sale unități politice. În cuprinsul articolului sint punctate principalele momente ale activității socialiștilor români începând de la sfârșitul secolului al XIX-lea pînă la înfăptuirea Unirii de la 1 Decembrie 1918.

Supl. 1979, p. 158—164

352

Frățilă Ion, Ionaș Vasile, APORTUL POPULAȚIEI DIN JUDEȚUL HUNEDOARA LA UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA

În toamna anului 1918 într-o puternică atmosferă de efervescentă revoluționară, lupta de eliberare națională a românilor ia un nou avînt, intrînd pe un făgaș care va duce la rezultate decisive în procesul de formare a statului național român unitar. După constituirea Consiliului Național Român Central are loc o vastă mișcare de organizare a potențialului de luptă al românilor. Și în județul Hunedoara se organizează consilii naționale române și gărzi naționale care se redau pe larg. Este relatată desfășurarea adunărilor pentru alegerea delegaților la adunarea de la Alba Iulia și adunările organizate de cei care nu au putut participa la aceasta.

Supl. 1979, p. 182—186

353

Gămulescu Ielița, MOMENTE ALE LUPTEI POPORULUI ROMÂN PENTRU ÎNFĂPTUIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR REFLECȚATE ÎN DOCUMENTE DE ARHIVĂ SÎRBEȘTI

La începutul secolului XX se intensifică mișcarea de eliberare națională a transilvănenilor și acțiunile de sprijin ale românilor din celelalte provincii.

Se redau aspecte cuprinse în documentele sirbești aflate la Arhivele Statului din București sub formă de microfilm. Sint menționate îndeosebi rapoarte diplomatice care analizează situația și acțiunile României pînă la primul război mondial și în timpul acestuia, toate reliefînd dorința de unire a românilor.

Supl. 1979, p. 251—254

354

Gilcă Mircea, ECOURI ALE UNIRII ÎN PRESA ARGEȘEANĂ ȘI MUSCELEANĂ

Largul ecou al Unirii din 1 Decembrie 1918 s-a reflectat și în ziarele „Vocea Argeșului“, „Îndrumarea“, „România Mare“, „Cuvîntul Muscelului“ și revista „Glasul țării“. Pentru ilustrarea temei autorul citează articole și redă pe scurt conținutul lor.

Supl. 1979, p. 240—242

355

Goron E. Doru, PARTICIPANȚI SĂLĂJENI LA MAREA UNIRE

Autorul readuce în atenție participarea locuitorilor sălăjeni la adunarea de la Alba Iulia, relevînd aspecte izvorite din amintirile celor 15 participanți la Adunare, aflați încă în viață. Dintre aspectele relevate amintim: alegerea delegaților în județul Sălaj, participarea lor la Adunare și amănunte legate de acest eveniment.

Supl. 1979, p. 178—182

356

Goția Dorin, PUBLICAȚIILE ASTREI DESPRE UNIREA DIN 1918

Publicațiile ASTREI dedicate Unirii se constituie din articole înserate în revistele „Transilvania“, „Gîndul românesc“ și „Revue de Transylvanie“, în colecțiile „Biblioteca populară a Asociațiunii“, „Biblioteca Astra“ și în lucrări de mai mare amploare. În continuare, autorul exemplifică activitatea editorială a asociației cu cele mai semnificative titluri de articole și lucrări.

Supl. 1979, p. 231—235

357

Guziec Mihai, UNELE ASPECTE DIN LUPTA MUNCITORILOR GĂLĂȚENI ÎMPOTRIVA EXPLOATĂRII BURGHEZO-MOȘIEREȘTI SUB CONDUCEREA PARTIDULUI COMUNIST DIN ROMÂNIA (1921—1944)

Cu o introducere asupra situației generale din România în perioada menționată, se arată pe larg, pe baza documentelor păstrate la Arhivele Statu-

lui din Galați, dezvoltarea portului și rolul său economic și comercial în economia României, situația socială, dezvoltarea mișcării muncitorești. Cea de a treia parte se referă la acțiunile organizate de clasa muncitoare împotriva exploatării și asupririi. În anexă șapte documente din aceeași arhivă.

1, 1961, p. 145—163

358

Hurmuzache Ștefan, Adam Iosif, CONSILIILE NAȚIONALE ROMÂNE ÎN LUPTA PENTRU UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA

Se arată rolul Consiliului Național Român Central și al consiliilor naționale române — comitate, districte și comune — care au luptat pentru unirea Transilvaniei cu România, C.N.R.C. cu sediul în Arad s-a constituit la 31 octombrie 1918 iar consilile comitatelor s-au format în prima jumătate a lunii noiembrie 1918. Se arată modul de organizare al consiliilor naționale și rolul lor în exercitarea atribuțiilor administrative și de altă natură. S-au ales deputați români pentru adunarea de la Alba Iulia și pregătirea lucrărilor într-o atmosferă de un mare entuziasm național.

2, 1968, p. 133—151

359

Ioniță I. Gheorghe, CONTRIBUȚII LA STUDIAREA LUPTEI CEFERIȘTILOR ÎMPOTRIVA EXPLOATĂRII CAPITALISTE (1934—1937)

Pe baza utilizării informațiilor documentare autorul evidențiază mișcarea revoluționară a ceferiștilor, desfășurată sub conducerea P.C.R. în anii 1934—1937 care luptau împotriva exploatării burgheze, împotriva pericolului fascist, pentru pace, pentru apărarea independenței naționale. Reprimarea bătăliilor din 1933 n-a însemnat sfârșitul luptei feroviarilor ci un semnal pentru continuarea ei, cu forme și mijloace adaptate fiecărui moment.

1, 1965, p. 111—135

360

Ioniță I. Gheorghe, ROMÂNIA SOCIALISTĂ LA CEA DE A 30-a ANIVERSARE A REPUBLICII

Articolul prezintă condițiile istorice în care masele populare au impus acest memorabil act. Proclamarea Republicii a produs în toată țara o vie satisfacție și largi ecouri în străinătate. Autorul menționează ecouri din țară și din străinătate.

În a doua parte a articolului se arată că odată cu proclamarea Republicii la 30 decembrie 1947 România a intrat într-o nouă etapă de dezvoltare.

133

Cucerirea întregii puteri politice de clasa muncitoare, alianța cu țărănimea și alte categorii de oameni ai muncii, instaurarea regimului de democrație populară au marcat momentul trecerii la revoluția socialistă.

Autorul evidențiază marile succese obținute de România în toate domeniile de activitate și remarcă stadiul actual de dezvoltare în condițiile fărâșirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Articolul subliniază faptul că toate rezultatele obținute se datoresc actului istoric de la 30 decembrie 1947 și rolului conducător al Partidului Comunist Român, ca forță politică conducătoare a procesului revoluționar neîntrerupt.

4, 1977, p. 363—375

361

Ioniță I. Gheorghe, Mușat I. Mircea, PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — INIȚIATORUL, ORGANIZATORUL ȘI CONDUCĂTORUL INSURECȚIEI NAȚIONALE ARMATE ANTIFASCISTE ȘI ANTIIMPERIALISTE DIN AUGUST 1944

Autorii prezintă ampla activitate desfășurată de Partidul Comunist Român pentru inițierea, pregătirea și desfășurarea evenimentelor din august 1944. Se evidențiază faptul că insurecția antifascistă armată are rădăcini adânci în trecutul de luptă al poporului român. P. C. R., imediat după instaurarea dictaturii fasciste în septembrie 1940, a elaborat tactica necesară. Articolul trece în revistă principalele momente în care comuniștii au apărat cauza poporului român pînă la victoria finală asupra fascismului.

Articolul expune rolul maselor populare, al clasei muncitoare în special, în lupta pentru înlăturarea dictaturii și pentru instaurarea puterii populare. În acest sens autorii au reușit să prezinte rolul principal al comuniștilor, al maselor populare în realizarea actului din August 1944. Evenimentele interne sînt analizate în corelare cu cele care se petreceau pe plan internațional. Principalele concluzii ale articolului se regăsesc în excepționala apreciere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, adoptată ca motto al articolului.

3, 1974, p. 345—367

362

Ioniță I. Gheorghe, SEMNIFICAȚII ISTORICE

Autorul consemnează semnificația actului de la 23 August 1944 în istoria poporului român cu prilejul împlinirii a 35 de ani de la eveniment, menționînd rădăcinile istorice ale victoriei insurecției din August, ca rezultat al luptelor îndelungate ale poporului român pentru eliberare națională și socială.

Supl. 1979, p. 5—12

Ioniță I. Gheorghe, MĂRTURII DOCUMENTARE CU PRIVIRE
LA ACTIVITATEA FRONTULUI PLUGARILOR (6 SEPTEMBRIE 1940
—23 AUGUST 1944)

Folosind informații documentare inedite și publicate, articolul analizează activitatea desfășurată în condiții de ilegalitate în anii 1940—1944 de Frontul Plugarilor: aportul organizației la lupta maselor, sub conducerea Partidului Comunist Român, împotriva dictaturii fasciste. Activitatea acestei organizații în rindul țărănimii a contribuit la întărirea spiritului combativ, a voinței de luptă pentru obținerea drepturilor sociale și a întărit aportul ei la obținerea victoriei insurecției din August 1944.

2, 1967, p. 251—260

364

Ioniță Elisabeta, FEMEILE DIN ROMÂNIA ȘI MAREA UNIRE
DIN 1918

Femeile din România, în condiții deosebit de grele, când 2/3 din teritoriul țării era ocupat de trupele dușmane, iar partea rămasă liberă cunoștea mari dificultăți au desfășurat o însuflețită activitate, contribuind la efortul general într-un cald sprijin patriotic uman, moral și material. Muncitoare, sătence, intelectuale, soții ale unor personalități politice și militare, femei de diverse condiții sociale s-au aflat alături de lupta poporului nostru pentru zdrobirea și alungarea dușmanului. În această perioadă s-au organizat manifestații de protest, intruniri, s-au editat ziare și reviste, s-a acționat prin intermediul societății de Cruce Roșie. În perioada pregătirii adunării de la Alba Iulia femeile din toate zonele țării au ales delegați și au participat la istorica adunare. Tradițiile mișcării de femei sint continuate în perioada interbelică, îndrumate și influențate de Partidul Comunist Român.

Supl. 1979, p. 201—206

365

Ioniță Elisabeta, PRIMA ORGANIZAȚIE DE FEMEI DIN ROMÂNIA

Din 1921 pînă în 1924, perioadă în care P. C. R. și-a putut desfășura activitatea în condiții legale și-a consolidat, în primul rînd organizațiile sale și și-a definit linia sa politică generală. Preocupat în mod constant de strîngerea tuturor forțelor într-un puternic front proletar al luptei de clasă, P.C.R. era conștient de faptul că femeile reprezentau unul din detașamentele importante ale luptei revoluționare. Autoarea relevă existența în proiectul Statutului P. C. R. pus pe ordinea de zi a Congresului din mai 1921, a unui capitol distinct intitulat „Organizația de femei“ care singur poate fi considerat

ca adevăratul statut al primei organizații de femei creată și condusă de P. C. R. Studiarea documentelor permite autoarei să pună în evidență formele și mijloacele multiple pe care cercul comunist al femeilor le-a utilizat în activitatea desfășurată între 1922—1924.

4, 1982, p. 352—361

366

Kertesz Mihai, DIN VIAȚA SAVANTULUI-CETĂȚEAN TRAIAN VUIA

Articolul reprezintă o contribuție la cunoașterea unor aspecte ale activității lui Traian Vuia ca om politic, luptător devotat și curajos pentru progres în perioada dintre cele două războaie mondiale, participarea sa la mișcarea antifascistă.

2, 1962, p. 204—210

367

Kertesz Mihai, REVOLTA SOLDAȚILOR DIN REGIMENTUL 88 INFANTERIE DIN MARAMUREȘ (IULIE 1919)

Folosind documente din arhiva Ministerului de Externe și Ministerul Apărării Naționale se descrie revolta din 7 iulie 1919 a unei însemnate părți a Regimentului 88 infanterie din Sighet, represaliile organizate pentru înăbușirea ei. În anexă 12 documente ilustrând tema articolului.

1, 1960, p. 107—115

368

Kovacs Ion, LUPTA MARAMUREȘENILOR PENTRU UNIREA CU ROMÂNIA ÎN TOAMNA ANULUI 1918

Lupta pentru libertate națională și socială în Transilvania din timpul primului război mondial s-a îmbinat cu procesul unificării statului național român unitar. În continuarea tradițiilor seculare, locuitorii din Maramureș au participat în mod organizat la evenimentele care s-au desfășurat în această perioadă pe teritoriul Transilvaniei, contribuind la înlăturarea organelor locale ale puterii străine și crearea condițiilor favorabile pentru crearea în 1918 a unei filiale naționale proprii. Locuitorii Maramureșului, în majoritate români, răspunzând apelului Consiliului Național Central Român pentru pregătirea în vederea proclamării unirii Transilvaniei cu România, și-au ales reprezentanți pentru Adunarea Națională de la Alba Iulia și și-au formulat revendicările naționale și sociale în „moțiuni“ prezentate la 1 decembrie 1918

la forumul suprem național. Locuitorii din toate zonele Maramureșului au participat în număr mare la Alba Iulia, adoptînd în unanimitate rezoluția privind unirea Transilvaniei cu România.

2, 1968, p. 165—176

369

Lache Ștefan, 23 AUGUST 1944—9 MAI 1945

Studiul evidențiază semnificația evenimentelor la care România a participat în această perioadă de timp, sintetizate în lupta pentru independență, suveranitate națională și integritate teritorială apărate prin efortul întregului nostru popor. Participarea României cu întreaga forță la războiul împotriva Germaniei naziste, luptele grele purtate de ostașii români, sacrificiile uriașe făcute de întregul popor pentru obținerea victoriei finale asupra fascismului au demonstrat cu putere hotărîrea poporului român de a lupta pentru zdrobirea fascismului și lichidarea politicii imperialiste de dominație și asuprire, pentru democrație, pentru independență, înțelegere și colaborare în întreaga lume.

3, 1985, p. 241—248

370

Lungu Corneliu, ASPECTE ALE ACTIVITĂȚII LUI LUCREȚIU PĂTRĂȘCANU — AVOCAT AL APĂRĂRII ÎN PROCESELE ANTI-MUNCITOREȘTI (1928—1930)

Folosind ca punct de plecare o serie de documente din arhive și relatări de epocă, autorul pune în evidență activitatea laborioasă desfășurată de Lucrețiu Pătrășcanu în calitate de avocat al apărării în procesele intentate împotriva reprezentanților mișcării comuniste și muncitorești, între anii 1928—1930.

De la tribuna instanței, prin articole publicate în diverse periodice sau prin discursuri rostite cu ocazia diferitelor întîlniri sau manifestații, Lucrețiu Pătrășcanu s-a situat pe o poziție fermă, demonstrînd în același timp legalitatea luptei meselor, inconsistența capetelor de acuzare formulate de autorități. În același timp, participînd la numeroase procese, cum a fost cel de la Cluj intentat unui grup de 76 comuniști sau cel de la București organizat împotriva lui Alex. Dobrogeanu-Gherea, autorul menționează personalitatea avocatului Lucrețiu Pătrășcanu, a militantului revoluționar, înzestrat cu solide cunoștințe în domeniul doctrinei marxiste.

3, 1974, p. 436—441

Marin Ionel, Radu Gheorghe, LUPTA ANTIFASCISTĂ A MASELOR POPULARE DIN JUDEȚUL NEAMȚ (1940—1944)

Autorii prezintă activitatea politico-organizatorică a organizațiilor județene Neamț și Roman ale P. C. R. în conformitate cu obiectivele stabilite, în rindul muncitorilor și țăranilor pentru participarea acestora la lupta împotriva războiului, răsturnarea regimului antonescian, formarea unui guvern democrat și eliberarea țării de sub dominația hitleristă.

3, 1984, p. 253—254

Matei Alexandru, CLUJUL — CENTRU AL REZISTENȚEI FORȚELOR DEMOCRATICE DIN NORDUL TRANSILVANIEI ÎMPOTRIVA REGIMULUI FASCIST-HORTHYST

Articolul, elaborat pe baza izvoarelor documentare, analizează situația creată în nordul Transilvaniei după Dictatul de la Viena, organizarea luptei de rezistență a populației române majoritare, a ungarilor și a altor naționalități împotriva horthysmului. Orașul Cluj a devenit centrul rezistenței forțelor democratice din nordul Transilvaniei. În perioada care a urmat Dictatului de la Viena, Partidul Comunist Român a mobilizat masele populare împotriva horthysmului, pentru drepturi economice, sociale, politice și naționale, în vederea anulării dictatului.

Prima manifestare de protest a avut loc la 30 august, după care au urmat altele. Între măsurile inițiate pentru organizarea rezistenței în această parte a țării se înscriu: reorganizarea activității Comitetului teritorial al Partidului Comunist Român pentru Transilvania și Banat, constituirea noului secretariat regional pentru nordul Transilvaniei, crearea Comitetului național-revoluționar al românilor din Transilvania de nord care în noiembrie 1940 se va denumi Uniunea națională revoluționară a românilor din Transilvania de Nord.

4, 1978, p. 425—428

Matei Alexandru, DATE PRIVITOARE LA SITUAȚIA SOCIAL-ECONOMICĂ ȘI UNELE ACȚIUNI ALE MASELOR POPULARE DIN JUDEȚELE ALBA, HUNEDOARA, SIBIU ȘI TURDA-CLUJ ÎN PERIOADA PREGĂTIRII INSURECȚIEI ARMATE DIN AUGUST 1944

Autorul folosește date documentare privind situația social-economică a populației din aceste zone în perioada 1940—1944, acțiunile antifasciste și anti-războinice organizate care au contribuit la victoria insurecției din august 1944.

1, 1964, p. 185—203

Matichescu Olimpiu, 45 DE ANI DE LA PROCESUL MILITANȚILOR COMUNIȘTI ȘI ANTIFASCIȘTI JUDECAȚI LA BRAȘOV (27 MAI — 5 IUNIE 1936)

În lupta pentru realizarea Frontului Popular Antifascist, numeroși membri ai partidului comunist și alți patrioți au fost arestați și li s-au intentat procese politice. În seria proceselor comuniste, cunoscute în epocă sub denumirea de „processe antifasciste” se înscrie și procesul de la Brașov din primăvara anului 1936, proces politic cu ecou în mase în care a fost judecat și condamnat tovarășul Nicolae Ceaușescu. Alături de amănunte legate de desfășurarea procesului se reliefează informațiile asupra rolului hotărâtor pe care l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu în sensul transformării procesului în tribună de luptă împotriva pericolului fascist, în conformitate cu linia politică și tactică folosită de P.C.R. Documentele dau detalii în privința mărturiilor depuse în favoarea tovarășului Nicolae Ceaușescu în sensul activității sale revoluționare, de combateră a pericolului fascist și de evidențiere a necesității realizării Frontului popular antifascist. Partidul Comunist Român i-a încredințat tovarășului Nicolae Ceaușescu rolul principal în privința orientării politice a procesului, lucru demonstrat în timpul dezbaterilor. Documentele evidențiază ecoul procesului în opinia publică din străinătate. Procesul de la Brașov se detașează ca moment de o importanță aparte, cu multiple și valoroase semnificații.

1, 1981, p. 23—28

375

Matichescu Olimpiu, 50 DE ANI DE LA APARIȚIA ZIARULUI „SCÎNTEIA”

Se arată rolul și tematica ziarului „Scînteia” în cei nouă ani de apariție ilegală (1931—1940) cînd prin autoritatea și prestigiul său a influențat puternic importante straturi populare, a reflectat preocupările și rezultatele P. C. R. în afirmarea unității clasei muncitoare, a exprimat poziția sa patriotică pentru apărarea independenței și suveranității țării. În anexă șase documente reprezentînd articole publicate în „Scînteia”.

3, 1981, p. 274—283

376

Matichescu Olimpiu, UNELE ASPECTE ALE LUPTEI P. C. R. ÎMPOTRIVA REGIMULUI BURGHEZO-MOȘIERESC OGLINDITE ÎN „SCÎNTEIA” ILEGALĂ

Autorul prezintă tematica ziarului „Scînteia” în perioada apariției sale ilegale, 1931—1944, ca organ de presă al Partidului Comunist Român. Cele 124 numere apărute în decursul a nouă ani au cuprins rubrici ca: „Frontul muncii”, „Ecouri”, „Fapte diverse”, „Cifre grăitoare” etc. cu o tematică

bogată pusă în slujba intereselor maselor muncitoare. Din problematica variată abordată în paginile ziarului menționăm: lupta Partidului Comunist Român pentru întărirea ideologică și organizatorică, de stringere a legăturilor sale cu masele muncitoare, activitatea Uniunii Tineretului Comunist, lupta P. C. R. pentru încheierea Frontului Unic Muncitoresc, aspectele luptei clasei muncitoare din România pentru libertăți economice, politice și sociale, lupta antifascistă și pentru realizarea frontului popular antifascist; aniversarea unor evenimente ca ziua de 1 Mai etc.

1, 1963, p. 21—55

377

Maticescu Olimpiu, ACTIVITATEA DESFĂȘURATĂ DE P. C. R. CU PRILEJUL ZILEI DE 1 MAI PENTRU ORGANIZAREA LUPTEI OAMENILOR MUNCII ÎMPOTRIVA DICTATURII MILITARE FASCISTE ȘI A RĂZBOIULUI HITLERIST (1941—1944)

Activitatea desfășurată de Partidul Comunist Român în cadrul campaniilor politice de 1 Mai în anii 1941—1944, lupta antifascistă ca parte integrantă a luptei poporului român se înscriu în ansamblul evenimentelor din această perioadă. Cu prilejul zilei de 1 Mai, în acești ani, s-a desfășurat o susținută muncă de propagandă în rindul maselor muncitoare pentru organizarea unor acțiuni cu caracter antifascist. P. C. R. a folosit forme și metode multiple: agitația orală, editarea și difuzarea materialelor de propagandă, organizarea unor acțiuni care au contribuit la înfăptuirea actului de la 23 August 1944.

1, 1964, p. 133—165

378

Maticescu Olimpiu, ASPECTE DIN ACTIVITATEA DESFĂȘURATĂ DE ORGANIZAȚIA „APĂRAREA PATRIOTICĂ“ SUB CONDUCEREA P. C. R. ÎN PERIOADA 23 AUGUST 1944 — 6 MARTIE 1945

Organizație de masă a P. C. R. creată după instaurarea dictaturii militare fasciste, Apărarea patriotică a desfășurat o susținută muncă de lămurire și mobilizare a populației pentru sprijinirea armatei române, a formațiilor patriotice de luptă. În această perioadă, Apărarea patriotică a lansat numeroase chemări către masele populare, a strâns fonduri bănești, alimente și îmbrăcăminte pentru cei arestați sau eliberați din lagăre și închisori. S-au inițiat o serie de măsuri organizatorice pentru întărirea organizației, s-au introdus carnetele de membrii ai Apărării patriotice.

În toată această perioadă organizația, îndrumată și condusă de P. C. R. a participat activ la înfăptuirea tuturor acțiunilor cu caracter democratic, cu accent deosebit pe ajutorarea victimelor fascismului.

2, 1965, p. 135—152

Mazilu I. Dumitru, ASPECTE ALE ACTIVITĂȚII PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ÎN DOMENIUL CONSTRUCȚIEI DE STAT ÎN ȚARA NOASTRĂ ÎN PRIMA ETAPĂ A REVOLUȚIEI POPULARE

În relevarea caracterului complex al activității desfășurate în dezvoltarea social-economică în prima etapă a revoluției socialiste, autorul subliniază rolul decisiv al Partidului Comunist Român în direcția procesului de democratizare a organelor de stat, proces în care a fost necesară transformarea statului într-un instrument al revoluției populare, în vederea pregătirii trecerii la revoluția socialistă. Precizînd că actul de la 23 August 1944 a constituit începutul lichidării vechiului aparat de stat, autorul prezintă etapele creării noului aparat de stat.

2, 1966, p. 3—22

Măneanu Mite, ASPECTE ALE COOPERATIVIZĂRII AGRICULTURII ÎN JUDEȚUL MEHEDINȚI

În județul Mehedinți în care populația satelor era majoritară, reforma agrară din 1945 a împroprietărit cu pămînt 15 000 de familii de țărani iar după 1949 s-a început transformarea socialistă a agriculturii. Articolul prezintă pe baza informațiilor documentare de la F. A. S. Mehedinți dezvoltarea sectorului cooperatist al agriculturii pînă în 1962 cînd procesul de transformare socialistă a agriculturii a fost încheiat.

2, 1979, p. 128—130

Metes Ștefan, POPULAȚIA MAGHIARĂ DIN TRANSILVANIA

Studiul pornește de la analiza datelor recensămîntului din anul 1930: populația pe naționalități și zone în cele 19 județe ale Transilvaniei arătînd preponderența populației românești. În continuare se prezintă problema populației orășenești arătîndu-se date statistice din Transilvania, Maramureș și Banat; situația populației din zonele de graniță, pe plase și sate, componența etnică, populația românească din Ungaria. În ultima parte a studiului se prezintă situația securilor, dovezi istorice și etnografice, fără a putea fi cuprinși între unguri, raporturile între secui și unguri. Concluzia autorului pe baza datelor documentare este majoritatea covârșitoare a românilor în Transilvania, adevăr și realitate de necontestat.

IV, 1, 1940, p. 69—99

Mocioiu Nicolae, Dumitrescu Eugen, Anăstasiu Vasile, DOCUMENTE PRIVIND FRĂMÎNTĂRI ȘI ACȚIUNI MUNCITOREȘTI ÎN BRĂILA (1917—1944)

Articolul face o trecere în revistă a mișcării muncitorești din Brăila în această perioadă de timp, arătând și tradițiile ei începînd cu anul 1868. Sînt înfățișate: organizarea muncitorilor, formele de luptă, activitatea tineretului, rolul P. C. R. în lupta muncitorimii. În anexă se publică patru documente.

1, 1961, p. 164—178

383

Mocioiu Nicolae, PANAIT ISTRATI ȘI BRĂILA MUNCITOREASCĂ

Panait Istrati, scriitorul de notorietate universală născut la Brăila a întreținut în anii tinereții sale și mai tîrziu strînse legături cu mișcarea muncitorească din orașul său natal. Luînd contact cu mișcarea socialistă, Panait Istrati și-a dat seama de victoria socialismului.

Ca fruntaș sindical, activitatea sa a culminat în anul 1910, cînd Brăila a cunoscut momente de tensiune, participînd la organizarea acțiunilor locale, susținînd diferite alocuțiuni în fața muncitorilor, publicînd în „România Muncitoare” articole în sprijinul muncitorilor. Se publică trei documente din anul 1910 care evidențiază activitatea pe care viitorul scriitor a desfășurat-o în rîndul muncitorilor brăileni, mai puțin cunoscută decît gloria literară de care s-a înconjurat Panait Istrati.

2, 1984, p. 165—174

384

• *Moldovan Liviu, Furnea Ioan*, DEZVOLTAREA COOPERĂȚIEI MEȘTEȘUGĂREȘTI DIN REGIUNEA MUREȘ — AUTONOMĂ MAGHIARĂ OGLINDITĂ ÎN ARHIVA UNIUNII REGIONALE A COOPERATIVELOR MEȘTEȘUGĂREȘTI

În partea introductivă se prezintă un scurt istoric al cooperăției meșteșugărești, organizarea ei pe baza actelor legislative. În continuare articolul este structurat în următoarele părți: constituirea primelor cooperative meșteșugărești din regiunea Mureș-Autonomă Maghiară; dezvoltarea cooperativelor din regiunea Mureș-Autonomă Maghiară; realizările cooperativelor meșteșugărești pe linia creșterii producției; prestații de servicii neindustriale; activitatea comercială și cultural-educativă; activitatea de cultură fizică și sport.

1, 1961, p. 272—293

Muşat Mircea, MAREA UNIRE DIN 1918 ŞI CONFIRMAREA EI INTERNAŢIONALĂ

Autorul evidențiază condițiile istorice nefavorabile în care poporul român a luptat pentru unitatea și independența sa, pentru crearea unui stat național și pentru apărarea entității naționale. Se menționează lupta seculară, sacrificiile și eforturile depuse pentru unitatea și libertatea patriei, care au condus, în mod obiectiv, la crearea statului român modern, la dobândirea independenței totale a României și inaugurarea unei ere noi în lupta pentru edificarea statului național unitar. Se prezintă Marea Unire din 1918 a Transilvaniei cu România ca rezultat al voinței și acțiunii tuturor claselor și categoriilor sociale, a tuturor partidelor și grupărilor politice, acte care evidențiază unitatea idealului național, justețea și necesitatea creării statului român unitar.

4, 1978, p. 417—424

Muşat Mircea, LUPȚA PARTIDULUI COMUNIST, A MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI DIN ROMÂNIA PENTRU INDEPENDENȚĂ ȘI SUVERANITATEA PATRIEI

Se evocă principalele momente și procese istorice ale luptei pentru independență și unitate începând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea pînă la insurecția din August 1944: tradițiile mișcării socialiste și muncitorești, războiul pentru independență din 1877—1878, activitatea partidului politic al proletariatului din România și a socialiștilor români, desăvîrșirea unității național-statale a României, făurirea Partidului Comunist Român în mai 1921 și lupta sa pentru apărarea independenței și suveranității, mișcarea antifascistă din România, lupta comuniștilor în timpul celui de al doilea război mondial și victoria insurecției din august 1944.

2, 1981, p. 136—150

Nastovici Ema, CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA PLANURILOR AUSTRO-GERMANE DE ATRAGERE A ROMÂNIEI ÎN ANUL 1915

Folosind informații documentare inedite se prezintă atitudinea Puterilor centrale și încercările de atragere a României să acționeze ca aliat al lor: propunerile făcute României în raport cu interesele ei, cu compensațiile solicitate.

2, 1976, p. 165—170

Nichifor Octavia, SPRIJINUL DAT DE SOCIETĂȚILE CULTURAL-PATRIOTICE DIN BUCUREȘTI LUPTEI DE ELIBERARE DIN TRANSILVANIA ÎN ANII 1914—1916

Autoarea aduce în atenția cercetării, folosind informații inedite, aspecte ale activității desfășurate de românii transilvăneni refugiați la București, fie după înăbușirea revoluției burghezo-democratice din 1848—1849 fie după încetarea activității partidului național român din Transilvania, odată cu izbucnirea primului război mondial. Ei au înființat o serie de societăți (Transilvania, Iridenta română, Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor, Cercul românilor de peste munți, Legiunea ardelenilor, Acțiunea Națională etc.) menite să demaște politica de deznaționalizare și să susțină mișcarea de eliberare națională. Cu exemple semnificative se arată activitatea susținută a acestor societăți pentru realizarea idealului național și unitatea politică a poporului român.

Supl. 1979, p. 196—201

389

Nistor Alexandru, LUPTA PENTRU UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA ÎN TOAMNA ANULUI 1918 ÎN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD

Lupta năsăudenilor și bistrițenilor pentru libertate are rădăcini adinci. Între formele de manifestare ale acestei lupte, autorul menționează: strînse legături cu mișcarea din Transilvania și România, susținerea Memorandumului din 1892 și procesul care i-a urmat. La începutul secolului al XX-lea lupta națională a românilor capătă noi valențe: se organizează o campanie de intruniri, are loc intensificarea luptelor social-politice ale popoarelor subjugate din imperiul austro-ungar. Autoritățile maghiare menționează accentuarea dorinței românilor spre unitate națională. În perioada premergătoare Unirii au avut loc o serie de acțiuni cu caracter revoluționar pentru susținerea Consiliului Național Român Central prin care se susținea pe deplin politica inițiată de acest forum. În județul Bistrița-Năsăud au luat ființă consilii și gărzi naționale locale, unele consilii naționale s-au înființat din inițiativă proprie. Se redau aspecte ale activității Consiliului Național Comitatens Bistrița Năsăud pînă în preajma adunării de la Alba Iulia.

Supl. 1979, p. 175—178

390

Nistor Nicolae, Ciobanu Vasile, LUPTA ȚĂRĂNIMII DIN JUDEȚUL SIBIU ÎMPOTRIVA REGIMULUI ANTONESCIAN

Se menționează principalele forme de luptă ale țărănimii împotriva dictaturii antonesciene, în raport cu situația de fapt a țăranelor în această perioadă. Între acestea se menționează: procesele intentate țărănilor, refuzul

de a preda cerealele blocate, propaganda comunistă și democratică desfășurată de cei întorși de pe front, tăierea cablurilor telefonice, participarea țărănimii la lupta de eliberare socială și națională.

3, 1984, p. 253—261

391

Niculescu Petre, DOCUMENTELE DE PARTID, BAZA STUDIERII ȘTIINȚIFICE A GLORIOSULUI DRUM DE LUPTĂ A PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÂN

Cu prilejul împlinirii a 40 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român autorul prezintă drumul străbătut de partid în această perioadă de timp pe baza fondului arhivistic creat, menționează documentele cele mai semnificative ale luptei partidului.

1, 1961, p. 47—73

392

Oleanu Constantin, DIN LUPTA MASELOR POPULARE CONDUSE DE PARTIDUL COMUNIST ROMÂN PENTRU REFACEREA ECONOMIEI NAȚIONALE ÎN PERIOADA 1945—1947

Se menționează forme și modalități de participare la refacerea economică a țării, lichidarea distrugerilor provocate de război. Între măsurile inițiate de guvernul instaurat la 6 martie 1945 se menționează: legiferarea reformei agrare, înființarea Consiliului Interministerial Economic, introducerea unor norme privind repartizarea creditelor și a materiilor prime către întreprinderi, îmbogățirea excepțională a îmbogățiților de pe urma războiului, introducerea controlului muncitoresc. În cadrul acestor măsuri se reliefează rolul Conferinței Naționale a P.C.R. din octombrie 1945, greutățile întâmpinate în refacerea țării, eforturile muncitorilor pentru refacerea economiei și rezultatele obținute, crearea oficiilor industriale, rolul organizațiilor obștești.

1, 1964, p. 225—253

393

Paraschiv Ion, CONTRIBUȚIA ARHIVISTICII LA STRÎNGEREA LEGĂTURILOR CULTURALE ÎNTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

Autorul prezintă formele și mijloacele prin care știința arhivistică poate contribui la progresul societății, la înfăptuirea revoluției socialiste: sprijinirea propagandei de partid, a activității culturale, a economiei naționale, publicațiile editate de Arhive și expozițiile de documente, schimbul de experiență realizat între arhiviștii din diferite țări. Se menționează contribuția

României la dezvoltarea relațiilor pe linie de arhive cu țările socialiste prin formele menționate. În ultima parte a articolului se fac referiri la viața internațională a arhivelor.

1, 1959, p. 44—57

394

Pascu Ștefan, 1 DECEMBRIE 1918

Autorul demonstrează că actul de la 1 Decembrie 1918 prin care s-a hotărât Unirea Transilvaniei cu România, nu a fost o hotărâre spontană și nici rodul strădaniilor unei singure generații, ci faptul că el a însemnat încununarea unui proces de veacuri. În acest sens se menționează: ideea originii române a popoului român și latine a limbii române, ideea comunității etnico-lingvistice și cultural-spirituale, necesitatea unirii eforturilor în fața primejdiei otomane, tendințele unirii politice realizate de Mihai Viteazul și transformarea lor în secolul al XVIII-lea în luptă conștientă pentru realizarea unirii politice a țărilor române; revoluția de la 1848, Unirea Principatelor și crearea statului român modern au constituit pirghii spre desăvârșirea unirii; dobândirea independenței în 1877, mișcarea memorandistă din anii 1892—1894, condițiile create de primul război mondial, lupta românilor din Transilvania, consfințirea unirii tuturor românilor în adunarea de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918.

2, 1968, p. 3—10

395

Paliu Petre, DIN ACȚIUNILE DE SABOTAJ ALE MASELOR POPULARE ÎMPOTRIVA MAȘINII DE RĂZBOI FASCISTE

În raport cu situația creată în țară de război și ocupația germană, Partidul Comunist Român adoptă metode adecvate și variate de organizare a maselor muncitoare în luptă împotriva fascismului și războiului. Între formele de luptă folosite în această perioadă se menționează: acte de sabotaj a producției de război între care se remarcă cele ale minerilor și ceferiștilor; se intensifică activitatea pentru atragerea tuturor forțelor patriotice. Tărâ-nimea participă și ea la lupta antifascistă prin numeroase acte de împotrivire. Mențiunile autorului sînt însoțite de exemple concrete din documente.

1, 1964, p. 69—84

396

Petreanu Nicolae, REPUBLICA — DEZIDERAT AL GÎNDIRII ȘI LUPTEI POPORULUI ROMÂN PENTRU LIBERTATE, DEMOCRATIE ȘI PROGRES SOCIAL

Cu prilejul aniversării a 25 de ani de la proclamarea Republicii, autorul prezintă ideea de republică, tradițiile luptei antimonarhice în țara noastră mar-

cind principalele momente: încercările stolnicului Constantin Cantacuzino, acțiunile inițiate în perioada destrămării feudalismului și dezvoltării capitalismului, revoluției de la 1848 care a creat un climat politic și ideologic favorabil afirmării ideii de republică, manifestarea idealului de republică în gândirea socialistă în a doua jumătate a secolului trecut, lupta pentru realizarea statului național român, dezvoltarea tradițiilor luptei antimonarhice de către Partidul Comunist Român și antrenarea unor largi forțe democratice și progresiste, insurecția din august 1944 și evenimentele care i-au urmat până la proclamarea Republicii la 30 decembrie 1947.

4, 1972, p. 506—522

397

Pirvulescu Gheorghe, TREIZECI DE ANI DE LA FĂURIREA PARTIDULUI UNIC AL CLASEI MUNCITOARE DIN ROMÂNIA

Articolul, prilejuit de împlinirea a 30 de ani de la făurirea partidului unic al clasei muncitoare în 1948 face o trecere în revistă a tradițiilor revoluționare ale mișcării noastre muncitorești începând cu a doua jumătate a secolului trecut pentru a demonstra obiectivitatea procesului de afirmare și de organizare a clasei muncitoare în societatea românească, marcându-se momentele semnificative: crearea în 1893 a P.S.D.M.R., făurirea P.C.R. în mai 1921 și participarea la principalele evenimente din istoria României, actul de la 23 August 1944, realizarea unificării P.S.D. cu P.C.R. în 1948.

1, 1978, p. 43—50

398

Pirvulescu Gheorghe, 40 DE ANI DE LA MAREA DEMONSTRAȚIE ANTIFASCISTĂ ȘI ANTIRĂZBOINICĂ DE LA 1 MAI 1939

Articolul evocă tradiția existentă în România pentru sărbătorirea zilei de 1 Mai, înrădăcinată profund în istoria mișcării noastre muncitorești. În acest context marea demonstrație antifascistă de la 1 Mai 1939 ocupă un loc aparte. Munca politică organizată de PCR pentru sărbătorirea zilei de 1 Mai în 1939 se desfășura în condiții specifice, foarte diferite față de anii precedenți. Un rol important în organizarea ei l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu. Manifestările care au avut loc în România împotriva fascismului și războiului la 1 Mai 1939 se înscriu ca un moment remarcabil în cadrul general al acțiunilor revoluționare organizate și conduse de Partidul Comunist Român. În cadrul acestor demonstrații, comuniștii, socialiștii și social-democrații și-au unit eforturile pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice, pentru denunțarea pericolului fascismului. Ele s-au pronunțat pentru independență și suveranitatea de stat a României.

2, 1979, p. 121—128

147

Pleșa Ioan, Rotar Octavian, CONTRIBUȚIA ROMÂNILOR DIN
COMITATUL ALBA INFERIOARĂ LA MAREA ADUNARE NAȚIO-
NALĂ DIN 1 DECEMBRIE 1918

Folosind surse editate și inedite autorii prezintă aportul maselor populare din comitatul Alba Inferioară (azi județul Alba) la realizarea actului din 1 Decembrie 1918. Sint abordate următoarele aspecte: acțiunea împotriva organelor jandarmeriei și poliției, exproprierea unor terenuri aparținând străinilor, luarea în stăpînire a unor mine și uzine, înființarea consiliilor și gărzilor naționale române care preiau puterea politică și militară locală. În continuare se arată constituirea C.N.R. Blaj și C.N.R. Alba Iulia, apelurile lansate de acestea, constituirea consiliilor și gărzilor naționale în celelalte orașe a căror activitate a fost orientată spre realizarea dezideratelor naționale și finalizate prin organizarea Adunării Naționale din 1 Decembrie 1918

Supl. 1979, p. 165—169

Popescu Eufrosina, DEZBATEREA PROBLEMEI PRIVIND REVI-
ZUIREA CONSTITUȚIEI ÎN ANII 1914—1916

Studiul prezintă activitatea guvernului care a anunțat convocarea corpurilor legislative care trebuiau să se pronunțe asupra revizuirii constituției, apreciindu-se că prevederile constituționale nu mai corespundeau cu stadiul de dezvoltare social-economică. Se prezintă lupta desfășurată de Partidul Național Liberal, autorul constituției și celelalte forțe politice burgheze reprezentate de Partidul Conservator care se opuneau reformelor constituționale. Izbucnirea primului război mondial a obligat guvernul să amine această problemă. Evenimentele de la sfârșitul anului 1916 și începutul lui 1917 au impus guvernului readucerea pe ordinea de zi a reformelor constituționale, în care scop s-a convocat Parlamentul la Iași.

4, 1977, p. 411—422

Puia Ion, COMPONENTA ȘI EVOLUȚIA CLASEI MUNCITOARE
DIN ROMÂNIA ÎN PERIOADA 1934—1940

Evoluția, componența și gradul de concentrare a muncitorilor prezintă interes pentru înțelegerea unor procese și fenomene economice legate de condițiile de muncă și de trai ale clasei muncitoare. Se analizează pe baza statisticilor întocmite, situația muncitorilor din industria extractivă (petroliști, mineri, de la carierele de piatră și nisip), prelucrătoare în care era cuprins cel mai mare număr de muncitori, de la calea ferată și transporturi, cea a muncitorilor agricoli.

Evoluția numerică a clasei muncitoare, repartitia teritorială și concentrarea ei în unele centre industriale au avut loc în condițiile intensificării exploatării care la rîndul ei a generat unirea muncitorilor și lupta lor împotriva fascizării țării.

1, 1963, p. 115—140

402

Ranca Ioan, ASPECTE ALE STĂRII DE SPIRIT A MASELOR POPULARE DIN NORDUL TRANSILVANIEI ÎN TIMPUL OCUPAȚIEI HORTHYSTE

Utilizînd informații din fondul Tribunalul penal din Tirgu-Mureș autorul prezintă starea de spirit a populației românești din Transilvania în timpul ocupației horthyste. Documentele emise de autoritățile horthyste arată că imediat după ocuparea nordului Transilvaniei condițiile de trai au devenit deosebit de grele. Pentru a face față opoziției românilor și maghiarilor, loviți în interesele lor vitale și obligați să suporte o mare opresiune, autoritățile horthyste au întărit aparatul de represiune. Tribunalul județului Mureș își exercita atribuțiile asupra județelor Mureș, Turda, Ciuc, Odorhei și Trei Scaune. Documentele create de acest tribunal consemnează un număr impresionant de cazuri de reprimare de către organele de poliție și jandarmerie a opoziției manifestate de români față de situația social-politică și economică din această perioadă.

3, 1978, p. 287—290

403

Rus Traian, APLICAREA REFORMEI AGRARE DIN 1921 ÎN COMUNA NADĂȘ, JUDEȚUL ARAD

Folosind documente inedite din Arhivele Statului din București, autorul prezintă situația țăranilor din Nadăș, după desființarea raporturilor feudale, care au existat între proprietarii nobili și țărani înainte de 1848. Autorul evidențiază lupta țăranilor din Nadăș împotriva exploatării, ca rezultat al micșorării pămînturilor lor, lupta împotriva oprimării sociale și naționale. Această problemă agrară este prezentată în contextul general al luptei țăranilor din Transilvania la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX pentru eliberarea socială și națională. Reforma agrară reprezintă un moment important pentru satul Nadăș. Prezentînd limitele reformei agrare și urmările negative ale ei, deoarece s-a menținut încă domeniul proprietarului Iosif Grosz, autorul subliniază că în ansamblu pentru un mare număr de țărani s-a îmbunătățit situația materială și culturală și a favorizat dezvoltarea relațiilor capitaliste în viața economică și socială a acestui sat.

1, 1967, p. 111—120

149

Saizu Ion, Eșanu L., DIN LUPȚA P.C.R. ÎMPOTRIVA FASCIZĂRII ȚĂRII ȘI A PREGĂTIRILOR DE RĂZBOI (ASPECTE DIN MOLDOVA, 1934—1938)

Folosind date edite și inedite se prezintă aspecte ale luptei antifasciste din perioada 1934—1938 la care participă mase populare din ce în ce mai largi: realizarea unui larg front popular antifascist, a unității clasei muncitoare, aportul U.T.C. și a celorlalte organizații cu caracter democratic, acțiuni organizate în această perioadă.

2, 1962, p. 64—82

Scurtu Ioan, POLITICA INTERNĂ A GUVERNULUI BLOCULUI PARLAMENTAR (DECEMBRIE 1919—MARTIE 1920)

În urma primelor alegeri bazate pe votul universal, care au fost organizate în România în noiembrie 1919 nici un partid politic nu a obținut majoritatea absolută în parlament. Pentru constituirea guvernului s-a hotărât formarea unui Bloc parlamentar bazat pe largi reforme burghezo-democratice. Guvernul Blocului parlamentar, condus de Al. Vaida-Voievod a adoptat măsuri pentru limitarea inflației monetare și a haosului financiar, soluționarea lipsei de alimente, restrângerea numărului și atribuțiilor jandarmeriei. S-au recunoscut câteva revendicări ale muncitorilor. Activitatea guvernului a fost influențată de numeroasele crize ministeriale și de contradicțiile forțelor interne. Încercările de a elabora câteva legi mai democratice ca cea agrară sau cele alcătuite de dr. N. Lupu au determinat forțele reacționare să înlăture guvernul Blocului parlamentar. Regele Ferdinand a dizolvat guvernul la 13 martie 1920 și a chemat pe generalul Averescu la conducerea guvernului.

1, 1975, p. 47—57

Seftiuc Ilie, MOMENTE DIN ACTIVITATEA DIPLOMATICĂ A ROMÂNIEI LA CONFERINȚA DE LA LAUSANNE (1922—1923)

Bazindu-se pe surse documentare, în cea mai mare parte inedite, autorul analizează un aspect mai puțin cunoscut din istoria politicii externe a României după război și poziția diplomației române în câteva probleme litigioase înscrise în programul Conferinței de la Lausanne, probleme care frînau serios tratativele de pace. La început, autorul aduce o serie de informații asupra cauzelor care au determinat atitudinea României și prezintă aprecierile favorabile din străinătate la adresa poziției conciliante a României. Dar ideile de bază ale studiului se referă la analiza judiciară a acțiunilor întreprinse de diplomația de la București pentru aplanarea divergențelor existente între marile puteri victorioase și între acestea și Turcia, între Grecia și Turcia și evitarea eșecului Conferinței.

1, 1970, p. 147—163

Seişanu Radu, ROMÂNIA MARE DE IERI ŞI ROMÂNIA MICĂ DE AZI

Autorul menţionează pierderile suferite de România în 1940 (suprafaţă, populaţie) în comparaţie cu anul 1920 şi situaţia comparativă cu alte ţări.

2, 1941, p. 395–396

Surpat Gheorghe, PROGRESUL ECONOMIC ŞI SOCIAL AL ROMÂNIEI SOCIALISTE ÎN LUMINA DOCUMENTELOR PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

În opera de edificare a socialismului, partidul a desfăşurat o intensă activitate politico-organizatorică, a unit eforturile poporului în vederea propăşirii economice şi sociale a ţării. Partidul a condus eforturile oamenilor muncii pentru: refacerea economiei naţionale, dezvoltarea unei industrii moderne, organizarea sectorului de stat şi cooperatist în agricultură, înfăptuirea conducerii planificate a economiei. Importanţa Congresului al IX-lea al PCR (1965) pentru trecerea României la o nouă etapă de dezvoltare a societăţii socialiste, de consolidare a cuceririlor socialiste şi trecerea la făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Importanţa celorlalte congrese ale partidului şi ilustrarea succeselor obţinute în anii construirii socialismului. Se menţionează realizările remarcabile în dezvoltarea economiei naţionale, creşterea nivelului de trai, progresul învăţământului, ştiinţei şi culturii, artei, lărgirea democraţiei socialiste, conducerea ţării de către popor, importanţa Congresului al XII-lea al P.C.R.

2, 1981, p. 151–157

Ştefănescu Ştefan, SARCINI ALE CERCETĂRII ISTORICE ÎN ETAPA ACTUALĂ

Pornind de la rezultatele obţinute de istoriografia românească în ultimii ani, se arată direcţiile în care urmează să se desfăşoare cercetările istorice. Astfel, cercetările din ţara noastră urmează să ţină mai mult seama de rezultatele obţinute în alte ţări şi să se încadreze în eforturile istoriografiei mondiale. În domeniul istoriei vechi o atenţie deosebită se va acorda perioadelor geto-dace şi daco-romane, mai bune cunoaşteri a procesului de romanizare în zonele extracarpătine, utilizarea mai deplină a izvoarelor arheologice pentru perioada prefeudală şi feudal-timpurie. În medievistică sînt necesare monografiile asupra organizării administrative, fiscalităţii, armatei şi justiţiei, elaborarea unei Istории a agriculturii româneşti în evul mediu. Studiile de istorie economică vor trebui extinse ca şi cele de istorie socială.

În domeniul istoriei moderne problematica formării și dezvoltării națiunii, a făuririi statului național român, oferă largi posibilități de investigare. La fel abordarea multilaterală a fenomenului istoric de ambele părți ale Carpaților și corelațiile externe.

În domeniul istoriei contemporane se impun studierea vieții politice din România, cercetarea revoluției populare, a construcției socialiste în România. Apare necesară dezvoltarea studiilor de slavistică, bizantinologie, orientalistică etc. în domeniul filozofiei istoriei și teoria istoriei. La fel de necesară este extinderea publicării edițiilor de documente: Documenta Romaniae Historica, Colecția Hurmuzaki, colecțiile de cronică ale României și de inscripții medievale. Între instrumentele de lucru se impun Dicționarul istoric al localităților din România și Atlasul istoric.

3, 1981, p. 267—271

410

Sandru Dumitru, Saizu Ion, Tacu Petre, DEZVOLTAREA INDUSTRIEI TEXTILE IEȘENE ÎN ANII REGIMULUI DE DEMOCRAȚIE POPULARĂ

În cea de a doua parte se prezintă aspecte ale dezvoltării industriei textile ieșene în anii de după actul istoric din 1944 până la 11 iunie 1948, perioade în care s-au inițiat o serie de măsuri economice și politice care au pregătit actul naționalizării. După 1948 s-a trecut la dezvoltarea pe baze noi a acestor ramuri industriale.

p. 1, 1,1960
p. 2, 2, 1960, p. 31—58

411

Tamaș Cornel, Răcilă E., Dogaru Maria, ASPECTE ALE LUPTEI ȚĂRĂNIMII DIN REGIUNEA ARGEȘ ÎMPOTRIVA DICTATURII MILITARO-FASCISTE ȘI A RĂZBOIULUI ANTISOVIETIC

Prezentind situația generală a țării din această perioadă și folosind informații documentare din Arhivele Statului Argeș se relevă câteva momente ale luptei populației din județul Argeș în perioada dictaturii fasciste, încadrată luptei generale a poporului român.

2, 1962, p. 121—138

412

Tamaș Cornel, Răcilă E., ACȚIUNI ALE MASELOR MUNCITOARE DIN REGIUNEA ARGEȘ ÎMPOTRIVA DICTATURII MILITARO-FASCISTE

Utilizând documente păstrate la Arhivele Statului Argeș autorii prezintă situația maselor muncitoare din județul Argeș în perioada dictaturii antonesciene: condiții de muncă, nivelul de trai, greutățile generate de război

etc. Ca urmare a acestora masele muncitoare, sub îndrumarea și conducerea P.C.R. au militat pentru înlăturarea dictaturii fasciste. În această luptă au fost folosite diferite forme: acțiuni de propagandă, acțiuni de sabotaj, solicitarea drepturilor economice ale muncitorilor, părăsirea întreprinderilor militarizate etc. Se arată și principalele aspecte din timpul insurecției.

1, 1964, p. 167—184

413

Tatomir Constanța, Tatomir Virgil, ASPECTE DIN LUPTA MASELOR ȚĂRĂNEȘTI SUB CONDUCEREA P.C.R. PENTRU ÎNFĂPTUIREA REFORMEI AGRARE ÎN JUDEȚUL ILFOV (1944—1946)

Pe baza informațiilor oferite de fondul Ministerului Agriculturii se face un scurt istoric al județului Ilfov, cu predominant caracter agricol, situația proprietății agricole și modul de exploatare a pământului. În continuare se prezintă situația după actul de la 23 August 1944, principalele obiective ale perioadei între care exproprierea pământului moșieresc și împărțirea lui țărănimii. P.C.R. a considerat reforma agrară cheia dezvoltării țării, a inițiat organizarea țărănimii în vederea înfăptuirii reformelor democratice. Se dau exemple din diferite comune asupra modului în care s-a acționat, sprijinul acordat de muncitori țărănilor în înfăptuirea reformei agrare.

2, 1964, p. 84—102

414

Teodorescu Z. Virgiliu, INFORMAȚII REFERITOARE LA CURSURILE DE VARĂ DE LA VĂLENI DE MUNTE (1908—1909)

Cursurile Universității populare de la Vălenii de Munte au fost inițiate de profesorul Nicolae Iorga în vara anului 1908 din necesitatea întăririi legăturii românilor din întreg teritoriul locuit de ei. Aceste cursuri au dat posibilitatea participanților de a desprinde mesajul patriotic transmis de conferențieri la un alt nivel științific. Prin modul de organizare și alcătuire a temelor, primii ani de activitate au contribuit la crearea curentului de solidaritate națională.

Documentele reliefează, în același timp, personalitatea profesorului Nicolae Iorga și efortul său de a orienta activitatea Ligii Culturale pentru a contribui la realizarea idealului național al românilor, unitatea națională, ca act al întregii națiuni, exprimată la 1 Decembrie 1918.

3, 1978, p. 273—277

415

Teodorescu Z. Virgiliu, ARCUL DE TRIUMF DIN BUCUREȘTI, SIMBOL AL CINSTIRII ÎNFĂPTUITORILOR UNIRII

Arcul de Triumf din București este monumentul gândit și realizat de generația Unirii pentru a releva urmașilor momentul de înălțare națională reprezentat

de anul 1918. Reunind la data realizării sale cele mai bune cadre de arhitecți, artiști plastici, istorici, Arcul de Triumf a constituit un examen pe care trecerea timpului o demonstrează că el se înscrie în rindul valorilor spirituale ale poporului nostru ce au dreptul la perenitate. Pe lângă descrierea simbolurilor care-l compun, autorul exprimă câteva sugestii pentru o cit mai bună cunoaștere și valorificare a monumentului.

Supl. 1979, p. 245—246

416

Toacă Ion, OGLINDIREA LUPTEI PETROLIȘTILOR ÎN ZIARUL „SCİNTEIA PRAHOVEI“ 1934—1936.

Ziarul „Scinteia Prahovei“ a apărut la Ploiești în anii 1934—1936 ca organ al Comitetului regional Prahova al Partidului Comunist Român, în condiții de ilegalitate. Pe baza studierii celor șapte numere cit se mai păstrează din acest ziar se arată rolul său în organizarea muncitorilor și tematica abordată: îndrumări și recomandări pentru muncitori asupra modului de studiere și difuzare a gazetei, corpul de corespondenți ai gazetei, aspecte ale luptei petroliștilor și țăranilor, acțiunile organizate și obiectivele care se aveau în vedere, educarea tineretului în spiritul tradițiilor revoluționare, probleme interne ale vieții de partid etc.

2, 1963, p. 12—21

417

Toacă Ion, REZISTENȚA POPORULUI ROMÂN ÎMPOTRIVA REGIMULUI DE OCUPAȚIE (DECEMBRIE 1916 — NOIEMBRIE 1918)

Angajarea României în august 1916 în luptă alături de Antantă, retragerea sa în Moldova și ocuparea părții de sud a României de Puterile Centrale, au determinat numeroase forme de rezistență ale populației împotriva invadării țării, de eroism pentru apărarea libertății și unității naționale, caracteristici ale luptei poporului român în perioada 1916—1918. Conjugarea eforturilor tuturor românilor pentru înlăturarea dominației străine asupra teritoriilor românești, eliberarea părților provizoriu ocupate de Puterile Centrale sînt aspecte ilustrate prin diferite forme de luptă; sabotarea producției de război, întruniri, demonstrații și greve ale muncitorilor, memorii, fuga țăranilor de pe pămînt, refuzul prestațiilor pentru armata inamică, rezistența armată, lupta de partizani etc.

2, 1978, p. 151—159

418

Udrea Traian, ROLUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ÎN PREGĂTIREA ȘI ÎNFĂPTUIREA ACTULUI ISTORIC DE LA 23 AUGUST 1944

Pornind de la semnificația actului insurecțional de la 23 August 1944, autorul arată că el a fost rezultatul acumulării unor puternice contradicții, că s-a

datorat voinței întregului popor român de a se elibera de sub dominația fascismului. Se relevă rolul Partidului Comunist Român care din primul moment s-a ridicat împotriva participării României la războiul antisovietic și a chemat la rezistență activă împotriva și pentru doborârea dictaturii antonesciene. Bazat pe studierea unor documente de arhivă studiul prezintă principalele momente ale luptei organizate de P.C.R. în înfăptuirea actului de la 23 August 1944. Între acestea menționăm: atitudinea principalelor partide burgheze față de evenimentele care se derulau, manifestul emis de P.C.R. în august 1941 care aprecia că se creaseră condițiile pentru regurparea forțelor antifasciste, platforma din 6 septembrie 1941 și lupta pentru formarea unui front național unic de luptă hitlerist din ianuarie 1942 intitulat „Pieirea sau salvarea poporului român” care a creat premisele organizării în toamna anului 1942 a Uniunii Patriotice. În aceste condiții P.C.R. depune noi eforturi în vederea realizării unei largi coaliții antihitleriste a forțelor progresiste în care să fie antrenati și membri ai P.N.Ț. și P.N.L. În raport cu evoluția evenimentelor pe plan internațional, în toamna anului 1943 s-a constituit Frontul Patriotic Antihitlerist iar în iunie 1944 Blocul partidelor democratice și refacerea Frontului Patriotic Antifascist în Grup Patriotic Antifascist care cuprindea în plus Partidul Social-Democrat și o serie de militanți antifasciști. Insurecția — ca singura soluție eficientă a fost adoptată de toți factorii.

În încheierea studiului se prezintă rolul decisiv al P.C.R. ca singura organizație politică ce a putut contribui la pregătirea militară a insurecției de la 23 August 1944 datorită experienței acumulate în cei peste 20 de ani de conspirativitate, existența rețelei clandestine și aparatului militar, acțiunea formațiunilor patriotice etc.

2, 1984, p. 121—130

419

Unc Gheorghe, SOLIDARITATEA INTERNAȚIONALĂ — PERMANENȚĂ A MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI DIN ROMÂNIA

Solidaritatea militantă internațională s-a înscris ca permanență a partidului clasei muncitoare din România. Pînă la primul război mondial manifestările de solidaritate au îmbrăcat forme diferite: participarea la congrese, întîlniri cu reprezentanții partidelor muncitorești din străinătate, contacte și schimburi de experiență, sprijinirea luptei maselor populare din diferite țări, legături cu făuritorii socialismului științific, participarea la dezbaterile marilor probleme din diferite etape, sprijinirea fondării Internaționalei a II-a, lupta împotriva primului război mondial. Tradițiile de solidaritate internațională ale mișcării noastre muncitorești au fost continuate și ridicate pe o treaptă mai înaltă la Congresul din mai 1921. Un loc însemnat îl ocupă acțiunile de solidaritate cu insurecția din septembrie 1923 din Bulgaria, de realizare a unui larg front popular antifascist. În perioada celui de al doilea război mondial armata română a sprijinit lupta antihitleristă a popoarelor din alte țări. După victoria revoluției de eliberare națională și socială antifascistă și anti-imperialistă din august 1944, P.C.R. a dezvoltat puternic legăturile sale cu

toate partidele comuniste și muncitorești, relațiile de solidaritate între partidele clasei muncitoare. Perioada care a urmat este bogată în împliniri pe plan intern și dinamică în amplificarea relațiilor de solidaritate ale partidului nostru cu toate partidele comuniste și muncitorești și în care rolul hotărîtor în elaborarea liniei politice și a strategiei partidului revine tovarășului Nicolae Ceaușescu.

2, 1981, p. 158—167

420

Unc Gheorghe, CREAREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN — REZULTAT AL DEZVOLTĂRII MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI ȘI DEMOCRATICE DIN ROMÂNIA

Cu prilejul aniversării a 50 de ani de la făurirea P.C.R. se prezintă tradițiile progresiste începînd de la mijlocul secolului trecut ale proletariatului român și lupta sa pentru eliberarea socială, principalele momente și evenimente ale mișcării socialiste și muncitorești pînă la făurirea P.C.R. în mai 1921.

2, 1971, p. 179—191

421

Ungureanu Gheorghe, GOSPODĂRIA AGRICOLĂ COLECTIVĂ PRIBEȘTI — REGIUNEA IAȘI

În prima parte se face un istoric al satului pe baza documentelor existente în Arhive, apoi crearea și dezvoltarea gospodăriei colective în această comună, rezultatele obținute în agricultură, nivelul social-economic și cultural al comunei.

2, 1962, p. 175—203

422

Voinea Monica, Macaveiu Aura, ROLUL CORPULUI DIDACTIC DIN JUDEȚUL BRAȘOV LA LUPTA PENTRU UNITATE NAȚIONALĂ

Folosind informații documentare din fondurile păstrate de Filiala Arhivelor Statului Brașov, autoarele relevă contribuția școlilor din județul Brașov la realizarea unității naționale a poporului român. Această activitate s-a manifestat sub diferite forme: educarea națională a tinerei generații, organizarea de întruniri și conferințe, editarea de publicații pentru cultivarea limbii, literaturii și istoriei poporului român. Membri ai corpului didactic au făcut parte din Sfatul Național Român din Țara Birsei și din gărzile naționale, fiind o prezență activă la Marea Adunare de la Alba Iulia.

Supl. 1979, p. 186—190

Waisman Sergiu, DIN ISTORIA CONTEMPORANĂ A ORAȘULUI BOTOȘANI

Pe baza documentelor aflate în fondurile Prefectura și Primăria Botoșani este prezentată dezvoltarea municipiului Botoșani în perioada 1944—1959, remarcându-se progresul economico-social și cultural înregistrat, datorat înnoirilor socialiste ale patriei.

1, 1961, p. 259—271

2. ARHIVISTICĂ

LEGISLAȚIE

424

Decretul nr. 472 privind Fondul Arhivistic Național al Republicii Socialiste România

2, 1972, p. 199—216

425

Decretul nr. 472/1971 privind Fondul Arhivistic Național al Republicii Socialiste România republicat în temeiul art. V din Decretul Consiliului de Stat nr. 206/1974 pentru modificarea Decretului 472/1971, privind Fondul Arhivistic Național al Republicii Socialiste România, devenit legea nr. 20/1972 publicat în Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România, Partea I, nr. 131 din 31 octombrie 1974.

1, 1975, p. 22—28

426

H.C.M. nr. 311 privind criteriile de stabilire a valorilor nominale ale bunurilor din patrimoniul cultural național

2, 1975, p. 186

427

H.C.M. nr. 312 privind criteriile de stabilire a prețurilor de achiziție a bunurilor din patrimoniul cultural național

2, 1975, p. 186

Apan Mihai, CÎTEVA PROBLEME ÎN ATENȚIA COMISIILOR DE SELECȚIONARE DE LA ORGANIZAȚII

Experiența acumulată de F.A.S. județul Bihor în munca de îndrumare și control la organizațiile socialiste i-a permis autorului exprimarea unor puncte de vedere legate de obligațiile și răspunderile ce revin organizațiilor socialiste în activitatea de selecționare, pornind de la importanța deosebită a acesteia. Între acestea sînt menționate: cercetarea fiecărei unități arhivistice în vederea selecționării, aplicarea riguroasă a indicatorului termenelor de păstrare și a nomenclatorului actelor, corecta inventariere a documentelor.

4, 1983, p. 415—417

429

Arimia Vasile, LEGISLAȚIA ARHIVISTICĂ ȘI DOCUMENTELE DE LA PERSOANELE FIZICE

Prin modificarea Decretului 472/1971 între problemele care și-au găsit rezolvarea se află și documentele aflate în păstrarea diferitor persoane. Autorul explică reglementările referitoare la persoanele fizice care dețin documente istorice. Acestea se referă la: obligația ca persoanele fizice care dețin documente cu caracter istoric sau documentar ce fac parte din Fondul Arhivistic Național să le declare la Arhivele Statului. Se prezintă detalii legate de această nouă prevedere legislativă, tematica documentelor achiziționate etc.

2, 1975, p. 187—190

430

Blănaru Dorin, ASPECTE JURIDICE ALE ACTIVITĂȚII ARHIVISTICE PRIVIND DOCUMENTELE SECRETE DE STAT

Autorul explică modul de aplicare a prevederilor legislației și a actelor normative în vigoare referitoare la evidența, păstrarea și manipularea documentelor și datelor ce constituie secrete de stat, obligațiile ce revin unităților socialiste care creează astfel de documente.

2, 1985, p. 176—180

431

Căpățîna Nicolae, Livezeanu Dan, SANȚIONAREA CONTRAVENȚIILOR

Între noile modificări ale legislației arhivistice (Decretul 472/1971 republicat în 1974) se numără capitolul VI care stabilește contravențiile la prevederile decretului cărora le sînt aplicate dispozițiile Legii nr. 32/1968. Se prezintă modul de aplicare a sancțiunilor la contravențiile săvîrșite.

2, 1979, p. 158—159

Căpîlnean Vasile, CONSIDERAȚII PRIVIND APLICAREA ARTICOLULUI 10 DIN DECRETUL 472/1971

Articolul 10 din Decretul 472/1971 prevede obligativitatea întocmirii inventarelor de documente de către compartimentele creatoare de arhivă și precizează modul de inventariere. Autorul își exprimă opinia că pentru unitățile mai mici (cum sînt consiliile populare comunale, cooperativele agricole de producție, unitățile preșcolare, gimnaziale sau liceale) este suficient să se întocmească anual două rînduri de inventare: unul pentru documentele cu termen de păstrare permanent și unul pentru cele cu termen de păstrare temporar (1, 2, 5, 10, 15 ani). Autorul își justifică opinia prin reducerea cantității de muncă, cantitatea mică de arhivă care se creează, reducerea volumului de muncă la arhivă. În plus această metodă de inventariere nu contravine selecționării, contribuie la simplificarea și raționalizarea inventarierii curente.

4, 1983, p. 418—419

433

Chipurici Nicolae, UNELE CONCLUZII CU PRIVIRE LA APLICAREA PREVEDERILOR ART. 49 DIN DECRETUL 472/1971

Se explică modul de aplicare a art. 49 care se referă la sancționarea faptelor ca fiind contravenții, de către reprezentanții Arhivelor Statului: constatarea contravențiilor, persoanele care pot fi sancționate, întocmirea procesului verbal.

4, 1977, p. 431—432

434

Ciucă Elena, DIN EXPERIENȚA FILIALEI ARHIVELOR STATULUI MUNICIPIUL BUCUREȘTI PE LINIA ACTIVITĂȚII DE ÎNDRUMARE ȘI CONTROL LA ARHIVELE B.D.S.

În vederea aplicării prevederilor legislației în vigoare cu privire la documentele secrete de stat, Filiala Arhivelor Statului Municipiul București a efectuat o permanentă muncă de îndrumare și control asupra constituirii, inventarierii și selecționării documentelor create de B.D.S. Sînt prezentate principalele constatări făcute în activitatea B.D.S. și măsurile ce se impun pentru o cît mai riguroasă aplicare a legislației în vigoare.

4, 1985, p. 398—399

Condrea Constantin, PRECIZĂRI PRIVIND MODUL DE APLICARE A DECRETULUI 472/1971 LA ORGANIZAȚIILE DE RECUPERARE ȘI VALORIFICARE A MATERIALELOR REFOLOSIBILE

Se explică prevederile legislației arhivistice în vigoare referitoare la activitatea și obligațiile ce revin unităților de colectare (constituite prin Decretul 10/1980) ca întreprinderi de recuperare și valorificare a materialelor refoolosibile județene și ale municipiului București. În primul rând aceste organizații socialiste, în calitate de creatori de arhivă se află sub îndrumarea și controlul Arhivelor Statului. În al doilea rând, ele preiau și deșeurile de hirtie în cantități însemnate. O parte din deșeurile de hirtie provin din arhivele întreprinderilor și instituțiilor în urma selecționării documentelor, după confirmarea de către Arhivele Statului.

Pornind de la prevederile legale și obligativitatea respectării lor, autorul exemplifică situații constatate în județul Dimbovița care se abat de la acestea, îndeosebi prin primirea deșeurilor de hirtie fără aprobarea Arhivelor Statului. Pentru înlăturarea acestor abateri se arată necesitatea intensificării muncii de îndrumare și control, instruirea personalului de resort etc.

3, 1985, p. 306—307

436

Dinu Cristina, Nicula Vasile, CERCETAREA DOCUMENTELOR ÎN VEDEREA ELIBERĂRII DE CERTIFICATE, COPII ȘI EXTRASE

Menționind actele normative care reglementează această activitate se explică metodologia, modul de alcătuire a referatelor și de eliberare a actelor solicitate de cetățeni, genurile de acte care pot fi emise.

3, 1979, p. 305—307

437

Dogaru Maria, VECHI INSTRUCȚIUNI ARHIVISTICE PENTRU PRELUĂRI DE MATERIALE DOCUMENTARE (MOLDOVA, 1832—1838)

Se prezintă instrucțiunile arhivistice elaborate de Arhivele Statului din Moldova în primii ani după înființare referitoare la un domeniu important al activității lor: preluarea documentelor. Se evidențiază preocuparea lui Gh. Asachi pentru pregătirea documentelor la instituții în vederea predării lor la Arhivele Statului. O parte din instrucțiunile elaborate în anii 1832—1838 se referă la condițiile pe care trebuie să le întrunească documentele pentru a fi predate la Arhivele Statului. În încheiere se subliniază preocuparea înaintașilor pentru conservarea tezaurului documentar al țării și tradițiile progresiste ale arhivisticii românești.

1, 1966, p. 137—144

Drăghici Natalia, ACTIVITATEA DE STANDARDIZARE — PARTE INTEGRANTĂ A INFORMĂRII ȘI DOCUMENTĂRII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE

Se prezintă activitatea specifică de standardizare din Arhivele Statului, cu o sferă largă de aplicabilitate. Această activitate a fost canalizată spre două mari direcții: 1. Precizarea nivelului propriu atins în dezvoltarea bazei tehnico-materiale, în organizarea și desfășurarea lucrărilor destinate conserării și valorificării tezaurului documentar. În baza acestei direcții de activitate s-a desfășurat o intensă muncă în vederea realizării unor standarde specifice. 2. Preocupări legate de atribuțiile Arhivelor Statului pe linia cercetării științifice, în activitatea editorială.

4, 1981, p. 478—480

439

Florescu Ion, CONSIDERAȚII PRIVIND CONSTITUIREA FONDULUI DE ASIGURARE

Pornind de la prevederile art. 25 din Decretul 472/1971 care stabilește obligativitatea organizațiilor socialiste care dețin documente cu păstrare permanentă de a constitui pentru acestea un fond de asigurare pe bază de microfилme sau alte forme de reproducere, autorul arată argumentele acestei prevederi și modul în care trebuie procedat pentru îndeplinirea lor.

3, 1978, p. 301

440

Florescu Ion, ASPECTE PRIVIND APLICAREA ART. 26 DIN DECRETUL 472/1971

Se explică modul de interpretare și de aplicare a art. 26 care se referă la obligativitatea ce revine persoanelor care dețin documente cu caracter istoric ce fac parte din Fondul Arhivistic Național să le declare la Direcția Generală a Arhivelor Statului.

1, 1978, p. 86—88

441

Gal Ionel, FONDUL ARHIVISTIC NAȚIONAL — PARTE INTEGRANTĂ A PATRIMONIULUI CULTURAL AL NAȚIUNII

Se explică necesitatea, conținutul și semnificația noilor modificări ale legislației arhivistică cuprinse în Decretul 472/1971 republicat în 1974 în Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România. Aceste modificări converg

spre crearea cadrului juridic adecvat centralizării și păstrării iF.A.N. de către Arhivele Statului, valorificarea sa multilaterală în interesul științei și culturii.

1, 1975, p. 28—30

442

Ionescu Radu, GENURI DE ACTE FOLOSITE DE ARHIVELE STATULUI ÎN ACTIVITATEA DE REZOLVARE A CERERILOR OAMENILOR MUNCII — VALOAREA LOR JURIDICĂ

Respectînd dreptul de petiționare al cetățenilor, consacrat în Constituția Republicii Socialiste România, exercitat prin cereri, reclamații, sesizări și propuneri și avînd în vedere prevederile documentelor de partid și de stat, Direcția Generală a Arhivelor Statului și filialele sale județene eliberează certificate, copii și extrase de pe documentele pe care le dețin. Întrucît legislația arhivistică prevede obligativitatea ca certificatul să cuprindă denumirile documentelor pe baza cărora a fost întocmit, autorul menționează unele genuri de documente păstrate de Arhivele Statului pe baza cărora eliberează certificate de vechime: liste de plată, statele și registrele de salarii, decizii, ordine de încadrare, avansare, detașare sau scoatere din funcție, referate, procese-verbale, tabele și situații pentru acordarea unor drepturi personalului, statele de reținere pentru asigurări sociale de la firmele particulare, registrele de personal de la fostele bănci, registrele de evidență a foștilor militari în termen, fișele de salarizare etc.

Valoarea juridică a acestor categorii de documente este precizată în Decretul 472/1971.

4, 1985, p. 399—401

443

Ionescu Radu, CERCETAREA DOCUMENTELOR ÎN SCOPUL REZOLVĂRII CERERILOR OAMENILOR MUNCII

Pornind de la prevederile Decretului nr. 534 din 24 iunie 1966 cu privire la primirea, examinarea și rezolvarea cererilor, reclamațiilor, sesizărilor și propunerilor cetățenilor se arată modul în care această problemă se rezolvă la Arhivele Statului care sînt obligate să elibereze certificate, copii și extrase de pe documente. Referirile se fac la anul 1976 și primul semestru 1977.

3, 1977, p. 258—260

444

Livezeanu Dan, CONCLUZII PRIVIND CONTROLUL EFECTUAT LA ARHIVELE ORGANIZAȚIILOR DIN RAMURA MINIERĂ

Se prezintă constatările făcute cu prilejul controlului efectuat la unitățile socialiste din ramura minieră, în trim. IV al anului 1983 referitoare la:

cantitatea de arhivă păstrată din care numai 50% este inventariată și selecționată și o mică parte a documentelor pregătite pentru a fi predate la Arhivele Statului, starea de păstrare și conservare a arhivei, asigurarea spațiilor de depozitare. S-a apreciat că este necesară intensificarea lucrărilor de inventariere și selecționare, activizarea comisiilor de selecționare și pregătirea documentelor care urmează să se predea la Arhivele Statului.

2, 1984, p. 192—193

445

„MASĂ ROTUNDĂ“ LA IAȘI ÎN LEGĂTURĂ CU PREVEDERILE DECRETULUI 472/1971

Prin participarea mai multor specialiști s-au dezbătut modificările aduse Decretului 472, republicat în 1974 legate de necesitatea păstrării documentelor cu valoare documentar-istorică la Arhivele Statului, declararea celor aflate încă la persoane fizice.

2, 1975, p. 212—217

446

Mateescu Tudor, Mocanu Radu Marin, REGLEMENTĂRI NOI ÎN MUNCA DE ARHIVĂ

Se arată necesitatea elaborării Decretului 472/1971 având în vedere transformările revoluționare din țara noastră și principalele modificări care au intervenit față de legislația anterioară: înlocuirea noțiunii de Fond arhivistic de stat cu Fond Arhivistic Național care cuprinde în sfera sa și documentele create de culte și de persoane fizice; asigurarea unei mai bune protecții documentelor; stabilirea unor reguli mai precise pentru organizațiile socialiste, pentru culte și pentru Radiodifuziune, Televiziune și Arhiva Națională de filme. Se atribuie Direcției Generale a Arhivelor Statului îndrumarea, coordonarea și controlarea întregii activități privitoare la documentele din Fondul Arhivistic Național. Se precizează obligațiile organizațiilor socialiste în administrarea documentelor pe care le creează.

2, 1972, p. 399—403

447

Mărceș Ion, ASUPRA UNEI PROBLEME DE ARHIVISTICĂ: OR- GANIZAREA ARHIVELOR AUTORITĂȚILOR ȘI INSTITUȚIILOR PUBLICE

Pornind de la modificarea din 1932 a Legii Arhivelor prin care s-a instituit controlul Arhivelor Statului asupra arhivelor instituțiilor și autorităților publice, autorul explică modul de aplicare a noilor prevederi în organizarea

arhivei curente și criteriile de selecționare, propunând următoarele măsuri: introducerea constituirii dosarelor în toate arhivele, borderourile care se întocmesc să reflecte situația reală a arhivei (nr. dosarului, obiectul lui, nr. pieselor sau al filelor), centralizarea borderourilor la o autoritate superioară și trimiterea lor la Arhivele Statului.

IV, 2, 1941, p. 384

448

Mocanu Radu Marin, CU PRIVIRE LA PRELUAREA ÎN CUSTODIE

După publicarea și aplicarea Decretului 472/1971 privind Fondul Arhivistic Național, pe lângă preluările masive de documente de către Arhivele Statului s-a mai utilizat categoria de preluare în custodie. Această formă constă practic în preluarea inventarelor fondurilor și încheierea unui proces-verbal. Acest procedeu a impulsionat munca de îndrumare și control a Direcției Generale a Arhivelor Statului iar pe de alta perfecționarea activității de inventariere, evidență și păstrare la organizațiile socialiste, îndeosebi a pregătirii documentelor cu păstrare permanentă în vederea predării la Arhivele Statului

3, 1984, p. 325—327

449

Necșa Teodor, EVIDENȚA DOCUMENTELOR CREATE ȘI DEȚINUTE DE ORGANIZAȚIILE SOCIALISTE ȘI DE CELELALTE ORGANIZAȚII

Se explică prevederile Decretului 472/1971 legate de obligațiile ce revin organizațiilor socialiste în ținerea evidenței documentelor începînd de la înregistrarea lor, constituirea arhivei curente la compartimente, predarea ei la arhiva unității, luarea și scoaterea documentelor din evidența acestui compartiment. Rolul indicatorului termenelor de păstrare și al nomenclatorului.

4, 1979, p. 408—410

450

NORME TEHNICE PENTRU ÎNREGISTRAREA, GRUPAREA ÎN DOSARE, SELECȚIONAREA ȘI PĂSTRAREA DOCUMENTELOR SCRISE ȘI TIPĂRITE, A SIGILIILOR ȘI ȘTAMPILELOR DE CĂTRE ORGANIZAȚIILE SOCIALISTE ȘI CELELALTE ORGANIZAȚII

3, 1973, p. 513—520

Poștăriță Emilia, OBLIGAȚIILE REZULTATE DIN ART. 28 AL DECRETULUI 472/1971

Prevederile acestui articol se referă la obligațiile organizațiilor socialiste sau persoanelor fizice care dețin copii de pe documentele aflate în arhive străine de a le pune la dispoziția Direcției Generale a Arhivelor Statului pentru recopiere. Se menționează modul de aplicare și de respectare a acestor prevederi.

2, 1978, p. 166–168

452

Prună Livia, CÎTEVA PROBLEME REFERITOARE LA ELIBERAREA ACTELOR DE VECHIME ÎN MUNCĂ

Rezolvarea cererilor oamenilor muncii și eliberarea actelor de vechime reprezintă o atribuție a Direcției Generale a Arhivelor Statului izvorită din documentele de partid și de stat, din legislația în vigoare. În acest sens, pentru a răspunde într-o măsură cât mai mare solicitărilor oamenilor muncii, Arhivele Statului au luat măsuri pentru sporirea bazei documentare, intensificarea inventarierii documentelor, acordarea de audiențe, folosirea emisiunii „Răspundem ascultătorilor“ etc. Din totalul cererilor primite 81% au avut ca obiect vechimea în câmpul muncii. Toate scrisorile primite au fost rezolvate conform actelor normative.

3, 1983, p. 283–284

453

Prună Livia, SOLUȚIONAREA CERERILOR ADRESATE DE OAMENII MUNCII DIRECȚIEI GENERALE A ARHIVELOR STATULUI

Pe baza legislației în vigoare autoarea prezintă aspecte ale acestei activități desfășurate de Direcția Generală a Arhivelor Statului, îndeosebi în cursul anului 1978: numărul cererilor primite, modul lor de rezolvare, organizarea activității de rezolvare a cererilor oamenilor muncii la Arhivele Statului pentru a veni în sprijinul cetățenilor. Se arată modul de acordare a audiențelor la Arhivele Statului.

1, 1979, p. 25–26

454

Radu Gheorghe, O ARHIVĂ MODEL – I.A.S. GIURGIU

I.A.S. Giurgiu păstrează documente create de la constituirea lor în 1949 până în 1981, dar cu o evidență incompletă. Printr-o bună colaborare între Filiala Arhivelor Statului Giurgiu și conducerea I.A.S. Giurgiu s-au insti-

tuit măsuri avind drept scop perfecționarea muncii de arhivă în această unitate. S-au stabilit astfel responsabilități concrete, pe compartimente, în constituirea arhivei curente, s-a îmbunătățit structura comisiei de selecționare și reamenajarea spațiului afectat depozitelor de arhivă. S-a ajuns, astfel la situația ca, întreprinderea care creează de la 12 la 15 m.l. arhivă anual să dispună de instrumente de evidență adecvate iar selecționarea să se realizeze în conformitate cu normele în vigoare.

3, 1983, p. 281—283

455

Titileanu Gheorghe, PROBLEME ACTUALE ALE ACTIVITĂȚII ARHIVISTICE

Autorul subliniază multiplele preocupări ale Direcției Generale a Arhivelor Statului pentru buna desfășurare a muncii arhivistice la organizațiile socialiste pentru respectarea prevederilor noii legislații arhivistice privind crearea Fondului Arhivistic Național care stabilește principiile de bază ale activității arhivistice. În același timp, autorul arată obiectivele Direcției Generale în ceea ce privește munca cu documentele la instituții și întreprinderi.

Se relevă faptul că activitatea de valorificare a documentelor constituie principala latură a activității Arhivelor Statului. În acest sens se menționează edițiile de documente, ghiduri, cataloage și inventare prezentate pentru informare și orientare în Revista Arhivelor și activitatea științifică, culturală și educativă a Arhivelor. Se pun în evidență, în același timp acțiunile Arhivelor Statului destinate completării Fondului Arhivistic Național cu microfilme din arhivele străine, ca și măsurile luate pentru dezvoltarea fototecii și achiziționării de documente.

Autorul acordă un loc important perfecționării pregătirii profesionale și muncii de cercetare științifică desfășurată de Arhivele Statului, independent sau în colaborare cu alte instituții de cercetare pentru aflarea celor mai bune soluții în vederea conservării documentelor, pentru combaterea agenților de orice natură care deteriorează documentele și creării unui sortiment de hirtie care rezistă proceselor de degradare.

3, 1972, p. 353—361

456

Tatomir Virgil, PREGĂTIREA CADRELOR CARE RĂSPUND DE ARHIVELE ORGANIZAȚIILOR SOCIALISTE

Pornind de la cerințele formulate de documentele de partid, de prevederile legislației în vigoare, referitoare la perfecționarea pregătirii profesionale a cadrelor și îmbunătățirea calității muncii, autorul arată măsurile întreprinse de Filiala Arhivelor Statului Municipiul București pentru pregătirea responsabililor cu munca de arhivă. Între acestea se menționează: instruirii săptămânale ale celor nou angajați avind în vedere marea fluctuație a persona-

lului, ridicarea calificării celor cu o vechime mai mare în muncă prin instruire organizate la sediul filialei care au abordat probleme legate de constituirea arhivei curente, aplicarea legislației arhivistice, păstrarea arhivei etc., organizarea unor cursuri cu profil arhivistic, susținute de arhiviștii filialei prin intermediul Centrului de perfecționare. Prin aceste forme de pregătire s-a urmărit creșterea competenței celor care lucrează direct cu documentele.

1, 1979, p. 26–27

457

Interviu acordat de tovarășul *Alexandru Turcan*, secretarul Comitetului Executiv al Consiliului Executiv al Consiliului Popular județean Brăila în legătură cu măsurile pentru aplicarea Decretului 472/1971

Problematica abordată se referă la: măsurile pentru organizarea arhivei Consiliului popular județean Brăila, inventarierea arhivelor create de fostele primării și formele de colaborare cu Arhivele Statului.

3, 1977, p. 258–259

458

Ungureanu Gheorghe, CU PRIVIRE LA EVIDENȚA, PĂSTRAREA ȘI FOLOSIREA MATERIALELOR DOCUMENTARE AFLATE LA ORGANIZAȚIILE SOCIALISTE

Autorul analizează și explică pe baza noii legislații arhivistice, Decretul 353/1957, obligațiile ce revin organizațiilor socialiste pentru păstrarea, evidența și folosirea documentelor, cu exemple din arhivele organizațiilor din județul Iași.

2, 1961, p. 13–33

TEORIE ȘI PRACTICĂ ARHIVISTICĂ

459

Andrei Virgil, Nicula Vasile, IMPORTANTA MATERIALELOR DOCUMENTARE CREATE DE UNITĂȚILE SOCIALISTE DIN AGRICULTURĂ

Fondurile documentare create de unitățile din agricultură (G.A.C., S.M.T., G.A.S.) cuprind importante documente care reflectă procesul de transformare socialistă a agriculturii, nivelul producției agricole, creșterea nivelului

de trai al țărănimii, dotarea tehnică a agriculturii cu mașini și utilaje. Se arată modul în care trebuie organizate și inventariate aceste fonduri, condițiile de păstrare.

1, 1963, p. 197—205

460

Apostolescu Virgil, REFORMA DIN 1852 A CANCELARIILOR IS-PRĂVNICIILOR ȚINUTALE (MOLDOVA) ÎNIȚIATĂ DE MIHAIL KOGĂLNICEANU

Articolul tratează un aspect mai puțin cunoscut al activității desfășurate de Mihail Kogălniceanu în calitate de director al Departamentului Dinlăuntru al Moldovei (octombrie 1851—iulie 1852), calitate în care propune domnului înființarea unor condici necesare ispravnicilor și privighetorilor de ocol în munca lor de zi cu zi. Ofisul domnesc din 10 februarie 1852 către ispravnici dă explicații ample cu privire la modul de completare a condicilor, anexându-se și formularele acestora. Acest ofis reprezintă un adevărat act normativ arhivistic, emis cu scopul modernizării lucrărilor de cancelarie, respectiv a celor de arhivă, fixând și sarcinile lucrătorilor din cancelarie.

„Reforma cancelariilor din administrațiile departamentale” propusă de M. Kogălniceanu reflectă concepția sa avansată în materie de arhivă,

1, 1985, p. 93—96

461

Arimia Vasile, ARHIVELE — TEZAUUR DE INFORMARE ȘI EDUCAȚIE PATRIOTICĂ

Evidențind rolul și importanța arhivelor pentru istorie, autorul arată principalele fonduri și colecții de documente care se păstrează în Arhivele Statului, conținutul lor tematic ca și instrumentele de evidență care stau la îndemâna cercetătorilor. Se insistă asupra categoriilor de publicații elaborate de Arhivele Statului, instrumente de informare științifică, asupra altor mijloace de popularizare a documentelor precum și prin „Revista Arhivelor”.

3—4, 1980, p. 277—286

462

Arimia Vasile, ACȚIUNI ORGANIZATE DE ARHIVELE STATULUI (CU PRILEJUL SĂPTĂMÎNII INTERNAȚIONALE A ARHIVELOR,

Hotărîrea Consiliului Internațional al Arhivelor de a se organiza „Săptămîna internațională a Arhivelor” a prilejuit Arhivelor Statului din România o serie de activități menite să reliefeze rolul acestei instituții în păstrarea și folosirea tezaurului documentar național cit și în asigurarea documentelor

168

contemporane pentru generațiile viitoare, intensificarea acțiunilor de valorificare a documentelor. Între aceste activități se înscriu: consfătuiri pe teme de teorie și practică arhivistică (exemplu microfilmarea arhivelor, documentele de carte funduară), mai buna valorificare a bazei documentare, îndeosebi prin publicații, simpozioane, emisiuni radio și TV.

4, 1979, p. 398—399

463

Arimia Vasile, CÎTEVA PROBLEME PE LINIA APRECIERII VALORII DOCUMENTELOR

Autorul prezintă măsurile luate de Arhivele Statului pentru evaluarea bunurilor aparținând Patrimoniului Cultural Național, păstrate în depozitele sale: cărți vechi românești, cărți rare străine, apărute până în 1700 și documentele din secolele XIV—XVI.

Explicînd specialiștilor criteriile de evaluare ca și anumite experimente efectuate pînă la această dată, autorul le adresează invitația de a face sugestii și propuneri în vederea creșterii eficienței muncii reclamate de această importantă operație.

4, 1985, p. 391—393

464

Avakian Grigore, ARHIVELE RUSEȘTI DIN CETATEA ALBĂ ȘI IMPORTANȚA LOR PENTRU ISTORIA ROMÂNILOR

Se prezintă situația arhivei vămii rusești din Cetatea Albă, în mare parte distrusă și pierdută prin vînzarea ei ca maculatură la diferiți negustori, și a celei create de Administrația financiară Cetatea Albă.

Documentele studiate de autor relevă situația economică și socială a județului Cetatea Albă și a Basarabiei în general, în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

an. I, nr. 2, 1925, p. 189—200

465

Árvay Iosif, APLICAREA SISTEMULUI CLASELOR NUMERELOR DE BAZĂ ÎN ARHIVA COMITATULUI TREI SCAUNE

Alături de sistemele de clasificare: cronologic, pe fascicule și numărul de bază, utilizate în evidența documentelor din Transilvania, sistemul claselor numerelor de bază reprezintă cel mai evoluat sistem, aplicat pînă la 1918. În arhiva Comitatului Trei Scaune el a fost aplicat la seria actelor vicecomitatului din perioada 1878—1902 și în arhiva Comitetului administrativ din perioada 1902—1918. Se explică modul de aplicare a acestui sistem și de funcționare a Comitatului Trei Scaune.

1, 1972, p. 41—53

Balica Gheorghe, INFORMAȚII ARHEOLOGICE ÎN MATERIALELE DOCUMENTARE DIN ARHIVELE STATULUI DE LA IAȘI. I.

Scopul articolului este de a semnala specialiștilor date arheologice întâlnite în documente aflate la Arhivele Statului Iași care ar putea servi la descoperirea urmelor materiale ale culturii vechi, studierea și interpretarea acestora, restaurarea și conservarea lor. Datele au fost culese din fondurile: Vistieria Moldovei, Ministerul de Interne al Moldovei, isprăvnicile și judecătorile ținutale, Prefectura județului Iași, Primăria orașului Iași. Se arată preocupările acestor instituții, funcționarea a trei comisii arheologice, după anul 1830. Cu prilejul unor săpături din anul 1838 s-au desprins o serie de indicații toponimice care se pot grupa în trei mari categorii: locuri nesigure, locuri aproximativ sigure, locuri sigure. Aceste date se publică în anexa articolului.

2, 1963, p. 133—156

467

Balica Gheorghe, INFORMAȚII ARHEOLOGICE ÎN MATERIALELE DOCUMENTARE DIN ARHIVELE STATULUI DE LA IAȘI. II

Se prezintă un catalog al informațiilor documentare din Arhivele Statului Iași cuprinzând toponime unde s-au făcut descoperiri arheologice și categoriile de materiale descoperite.

1, 1965, p. 254—261

468

Balica Gheorghe, INFORMAȚII ARHEOLOGICE ÎN MATERIALELE DOCUMENTARE DIN ARHIVELE STATULUI DE LA IAȘI. III

Articolul completează celelalte două părți apărute în numerele 2/1963 și 1/1965. Informațiile pot fi utilizate în cercetările arheologice, în studierea și interpretarea lor. Articolul prezintă în mod sistematic informațiile arheologice cu privire la: construcții, inscripții, arme, ceramică, podoabe, îmbrăcăminte, monede. Se menționează în ordine alfabetică 42 de localități în care s-au făcut descoperiri arheologice.

2, 1971, p. 275—286

469

Barbu Paul, CÎTEVA DOCUMENTE PĂSTRATE LA FILIALA ARHIVELOR STATULUI DIN JUDEȚUL DOLJ CU PRIVIRE LA IZVOARELE DE APE MINERALE DE LA GIGHERA

Documentele păstrate de F.A.S. județul Dolj atestă că izvoarele de ape minerale, aflate în imediata apropiere a comunei Gighera care conțin sulf, fier, iod, clor, natriu și alte elemente chimice, au însemnate proprietăți terapeutice.

1, 1984, p. 49—50

Bardos Gertrude, CÎTEVA DOCUMENTE CU PRIVIRE LA SELECȚIONAREA ACTELOR ÎN TRECUT

Se prezintă mai multe acte normative și măsuri luate de autoritățile din Banat în secolele XVIII și XIX în ceea ce privește selecționarea și păstrarea documentelor. Articolul este elaborat pe baza documentelor din fondul Comandamentul General Bănățean. În anexă patru documente în limba germană ilustrând principalele momente ale activității în acest sens.

1, 1960, p. 257—266

471

Bădărău Sanda, Șindelaru Valeria, Stătic Mihai, MICROFILMAREA ÎN ARHIVE. I

Se prezintă experiența Arhivelor Statului din România în materie de microfilmare, articolul fiind structurat astfel: Generalități, Reprografie, microformă, microfilm; Categoriile de microfilm.

2, 1980, p. 207—217

472

Bădărău Sanda, Șindelaru Valeria, Stătic Mihai, MICROFILMAREA ÎN ARHIVE. II

În cea de a doua parte se tratează următoarele probleme:

- Microfilmarea de asigurare
- Microfilmarea de substituie
- Evidența microfilmelor
- Folosirea microfilmelor
- Păstrarea microfilmelor

2, 1981, p. 191—200

473

Bălan Teodor, ARHIVELE BUCOVINENE

Autorul prezintă istoricul acestor arhive, valoarea și importanța lor pentru istoria României.

an. II, nr. 3, 1926, p. 301—304

Bălan Teodor, ARHIVELE STATULUI DIN BUCOVINA

Se prezintă pe scurt organizarea arhivelor de stat în Austria, începând cu anul 1884, principiile care au stat la baza sistemului. Pentru arhivele din Cernăuți se arată organizarea lor începând cu anul 1913 și situația lor pînă după războiul mondial.

vol. III, 1, 1936—1937 nr. 6—7, p. 94—98

Bănanu Constantin, ORGANIZAREA ARHIVELOR STATULUI

Se prezintă prima Lege de organizare a Arhivelor Statului din 15 iunie 1925 și principalele ei prevederi, între care obligația depunerii la Arhivele Statului a documentelor, organizarea direcțiilor regionale și preconizarea unei activități științifice constante.

an. II, nr. 3, 1926, p. 417

Bejan Cezar, EXPOZIȚIA „DUNĂREA ÎN ISTORIA POPORULUI ROMÂN. DOCUMENTE DE ARHIVĂ“

Organizatorii expoziției permanente a Filialei Arhivelor Statului Galați au avut în vedere specificul istoric și geografic al orașului Galați, cu viața și activitatea permanent legate de marele fluviu, situîndu-l în contextul mai larg al istoriei întregului popor român. Pentru realizarea expoziției au fost utilizate documente din fondurile Filialei Arhivelor Statului Galați, de la Direcția Generală a Arhivelor Statului, de la alte filiale ale Arhivelor Statului și de la Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România.

Cele șase secțiuni ale expoziției prezintă istoria locală sub toate aspectele evoluției sale: economic, social, politic, cultural, precum și relațiile cu țările vecine și apropiate de mare.

4, 1985, p. 393—397

Bianu Ioan, VISURI GÎNDURI, ȘI PLANURI DINAINTE CU O JUMĂTATE DE SECOL PENTRU ORGANIZAREA BIBLIOTECILOR, ARHIVELOR ȘI MUZEELOR ȚĂRII

Sub forma unei scrisori adresate lui C. Moisil, I. Bianu își expune planul organizării celor trei instituții de cultură în anul 1888.

nr. 5, an. 1928—1929, p. 265—268

Blănaru Dorin, PREOCUPĂRI ALE CONSILIILOR POPULARE DIN JUDEȚUL VASLUI PENTRU APLICAREA ACTELOR NORMATIVE ÎN ACTIVITATEA DE ARHIVĂ

Autorul împărtășește o experiență proprie în ceea ce privește modul de aplicare a prevederilor legislației arhivistice în vigoare în munca de arhivă a consiliilor populare din județul Covasna în legătură cu: constituirea arhivei curente, condițiile de păstrare a documentelor, aplicarea indicatorului și nomenclatorului în activitatea curentă, modul de instruire a personalului.

1, 1980, p. 62–65

Bobaru Maria, Nicula Vasile, DIN EXPERIENȚA MUNCII DE ARHIVĂ DE LA MINISTERUL INDUSTRIEI METALURGICE

Autorii împărtășesc experiența acumulată în munca de îndrumare și control la Ministerul Industriei Metalurgice și la unitățile din subordinea sa în ceea ce privește: ordonarea, inventarierea, selecționarea documentelor, modul de constituire a arhivei curente, organizarea și funcționarea registraturilor. Direcția Generală a Arhivelor Statului a sprijinit elaborarea indicatorului termenelor de păstrare, a nomenclatoarelor, a participat la activități concrete de inventariere, a sprijinit instruirea responsabililor cu munca de arhivă, a efectuat controale de specialitate la mai multe unități.

1, 1984, p. 41–43

Bobulescu Graziela, TEHNICA REPROGRAFICĂ, MIJLOC DE CONSERVARE ÎN ARHIVE

Diversitatea și extinderea domeniilor de aplicare a reprografiilor în Arhive sînt consecința logică a multiplelor avantaje pe care acestea le oferă. Autoarea arată pe scurt modul de realizare a microfilmelor în cadrul Direcției Generale a Arhivelor Statului, noutățile în acest domeniu datorate specialiștilor români și avînd în vedere alte sisteme de miniaturizare a informațiilor documentare utilizate atît în România cit și în străinătate.

1, 1985, p. 51–55

Boeraș Florea, PAGINA ARHIVARULUI

Se arată scopul înființării în „Revista Arhivelor“ a rubricii „Pagina arhivarului“ ca un vechi deziderat al lucrătorilor din Arhive și un mijloc de lărgire a contactelor între Arhivele Statului și organizațiile socialiste, precum și principalele materiale pe care le va găzdui.

2, 1972, p. 251–258

Boeraş Florea, CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA NOȚIUNEA DE FOND ARHIVISTIC

Autorul încearcă să definească termenul de „fond arhivistic“ datorită însemnătății sale în cadrul operațiunilor arhivistice. Se arată sensul termenului în condițiile unor arhive de mică întindere și apoi schimbarea lui în condițiile impuse de dezvoltarea societății românești. Se analizează semnificația termenului în diferite epoci istorice având în vedere și creșterea numărului documentelor create. Utilizarea termenului de „fond arhivistic“ a început în anul 1957 adoptat prin instrucțiunile din același an. Din considerațiile asupra acestei noțiuni, autorul arată necesitatea cunoașterii istoriei instituțiilor care au funcționat în țările române, rezolvarea problemelor de fondare prin determinarea corectă a creatorului de fond, principiile care trebuie avute în vedere.

1—2, 1974, p. 269—274

483

Botezan Ioana, ASPECTE PRIVIND TEHNICA ÎNTOCMIRII REGISTRELOR ARHIVELOR PERSONALE ȘI ROLUL LOR ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ACTUALĂ

Autoarea împărtășește experiența filialei din Cluj a Bibliotecii Academiei R. S. România în întocmirea și editarea sau multiplicarea unor cataloage sau registre ale arhivelor personale. Începând cu definirea arhivei personale, se menționează șapte cataloage de arhivă personală alcătuite în cadrul Arhivei istorice din Cluj. Pentru exemplificare s-a ales arhiva personală George Bariț, cuprinzând 732 piese. Se redă sistemul de lucru, fazele de elaborare a catalogului, grupele și subgrupele de documente. Concluzia autoarei este că registrele (cataloagele) arhivelor personale trebuie să fie prezentări exhaustive ale documentelor.

2, 1973, p. 209—213

484

Botez Constantin, Balica Gheorghe, ARHIVELE, IZVOR BOGAT DE INFORMARE PRIVIND ISTORICUL EXPLOATĂRILOR FORESTIERE DIN MOLDOVA

Arhivele din România, atât de bogate în informații privitoare la problema forestieră din Moldova între secolele XV—XX, reliefează aspectele acestei probleme și prin fondurile și colecțiile arhivistice păstrate la Arhivele Statului Iași pentru care se face o trecere în revistă.

Autorul menționează pitorescul toponimiei moldovenești generată de elementul forestier și tratează următoarele aspecte: distrugerii iraționale de

păduri (defrișări, incendii, exploatare nesistematică etc.) care au determinat elaborarea „Pravilei pentru cruțarea pădurilor“ din 1843, însoțită de instrucțiuni; sistemul de exploatare, transportul lemnului pe apă și pe uscat; comerțul intern și extern, alte ocupații ale locuitorilor reliefind elementul forestier: pătrunderea capitalului străin în acest domeniu de activitate etc.

2, 1966, p. 101—124

485

Bounegru Stanca, DIN EXPERIENȚA ARHIVIȘTILOR DE LA F.A.S. BRĂILA. Prelucrarea și preluarea arhivelor de la C.A.P.-uri.

În împărtășirea acestei experiențe bazată pe activitatea practică desfășurată, autoarea arată mai întâi organizarea acestor unități, preluările făcute de F.A.S. Brăila cu propuneri asupra aprecierii valorii documentelor, între care participarea arhiviștilor la inventarierea documentelor și la selecționarea lor.

1, 1984, p. 57—59

486

Brătescu Constantin, ACHIZIȚII NOI, F.A.S. CARAȘ SEVERIN

1. Colecția scriitorului Petru Vintilă
2. Colecția Gheorghe Tolvay
3. Fondul „Reuniunea de cîntări și muzică „Gheorghe Tunea“ din Vărădia, județul Caraș Severin
4. Colecția avocat dr. Ion Matei
5. Colecția avocat dr. Nicolae Ștefănică
6. Colecția profesor Liviu Smeu
7. Colecția profesor Vasile Nemiș

1, 1983, p. 53—54

487

Brătescu Constantin, Necșa Teodor, UNELE CONSTATĂRI PRIVIND EVIDENȚA DOCUMENTAȚIEI CU CARACTER TEHNIC

Pe baza cunoașterii categoriilor de documente tehnice create se prezintă diferite sisteme de evidență folosite de creatori adoptate în scopul unei mai ușoare manipulări a documentelor în funcție de specificul institutului sau întreprinderii respective.

1, 1981, p. 46—50

175

Bulat T. Gheorghe, O ARHIVĂ CENTRALĂ LA CRAIOVA LA 1838

Cu o scurtă introducere asupra necesității înființării unei Arhive pentru cele cinci județe ale Olteniei, autorul publică documente provenind din anul 1838, care sprijină această inițiativă.

an, I, nr. 2, 1925, p. 201—203

Burlacu Ioana, ARHIVELE ȘI ARHITECTURA. INFORMAȚII DOCUMENTARE PRIVIND RESTAURAREA TURNULUI GOLIEI DIN IAȘI

Pornind de la una din temele supuse dezbaterii celui de al VII—lea Congres Internațional al Arhivelor de la Moscova (1972), intitulată „Arhivele Arhitecturii” autoarea analizează materiale arhivistice de această natură deosebit de interesante, dar mai puțin valorificate, aflate în fondul „Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice” care privesc conservarea și restaurarea monumentelor istorice din țara noastră. Începând cu anul 1892 se păstrează rapoarte, devize, schițe ale arhitecților, procese-verbale ale Comisiei monumentelor istorice, referate care reflectă contribuția Comisiei la progresul studiilor istorice și arhitectonice cu privire specială asupra monumentelor, stăruința de a crea o imagine asupra stării în care se găseau monumentele și aportul său la cultivarea spirituală a publicului. Pentru exemplificare s-a ales un singur exemplu: restaurarea Turnului Goliei din Iași, care străjuiește biserica cu același nume. Cu un scurt istoric asupra monumentului se arată fazele și etapele restaurării Turnului Goliei, efectuate de arh. N. Gabrielescu începând cu anul 1888 până în anul 1898 când acesta înaintea devizul general al lucrării.

2, 1973, p. 254—259

Caciora Andrei, SELECȚIONAREA DOCUMENTELOR ÎN INTERIORUL UNITĂȚILOR ARHIVISTICE DIN FONDURILE JUDECĂTORĂȘTI

Selecționarea în interiorul unității arhivistice din acest domeniu de activitate se impune ca o necesitate datorită cantității foarte mari de arhivă creată. Pe baza experienței dobândite de colectivul de arhiviști de la Filiala Arad, având în vedere principiile și criteriile după care se apreciază importanța și valoarea documentelor se prezintă modul de selecționare a fondurilor create de instanțele judecătorești de nivel județean, datorită faptului că filiala Arad dispune de o mare cantitate de documente din această categorie care fac obiectul selecționării și inventarierii. Se face precizarea că în această

ază se analizează selecționarea la nivel de dosare nu de documente, datorită volumului mare de arhive judecătorești și a faptului că 35% din numărul de documente se pretează la eliminare. În continuare se prezintă condițiile care trebuie îndeplinite de arhiviști în vederea realizării acestei activități. Se prezintă apoi principalele categorii de documente apreciate cu valoare documentară și care trebuie păstrate: rechizitoriul, fișe personale, mandate de arestare, întîmpinări ale părților sau replici, ordonanțe ale instanței, declarații ale martorilor, acte de punere sub acuzare, procese-verbale, contracte originale, bilanțuri ale organizațiilor implicate în proces, statute ale firmelor, corespondența părților, cereri de apel sau revizuire.

Autorul menționează și categoriile de acte care nu prezintă valoare documentar-istorică și care fac parte, în marea lor majoritate, din seria actelor de procedură penală sau civilă. În această categorie se pot include: citații, adeverințe și dovezi de înmînare a citațiilor, procese-verbale de afișare a citațiilor, adrese de înaintare a acestor adeverințe, procuri sau impunerici de reprezentare în proces, minutele completelor de judecată, procesele verbale de afișare a unor sentințe, liste cu termenele de judecată, procese-verbale de deschidere a dezbaterilor procesuale, ordonanțe, încheieri, extrase, avize poștale, adeverințe de pauperitate, certificate de moralitate, buletine oficiale, certificate medicale, decizii și ordine de poprire pe venituri, bonuri și chitanțe cu diferite cheltuieli, scrisori de trăsură, protestele cambiale etc. Autorul apreciază că selecționarea în interiorul dosarelor nu este justificată în care părțile sînt personalități din viața politică, socială, economică științifică a țării.

Selecționarea în interiorul dosarelor judecătorești nu este justificată în toate situațiile.

2, 1985, p. 169—172

491

Căpățîna Nicolae, RAMURA FINANȚE-BĂNCI

Din analiza datelor centralizate pe ramură în urma controlului din 1982, a rezultat că la cele opt instituții centrale există o cantitate totală de 21 005 m.l. din care 18 951 m.l. inventariată și selecționată. Spațiul de depozitare în general corespunde nevoilor. S-au constatat unele aspecte negative legate de evidența, selecționarea, inventarierea și păstrarea documentelor.

4, 1983, p. 406—409

492

Căpățîna Nicolae, FOLOSIREA DOCUMENTELOR DIN ARHIVELE ORGANIZAȚIILOR SOCIALISTE ȘI CELORLALTE ORGANIZAȚII ÎN SCOPURI ȘTIINȚIFICE ȘI PRACTICE

Se fac precizări și se explică prevederile Decretului 472/1971 în ceea ce privește modalitățile de valorificare a documentelor din arhivele organizațiilor socialiste: formele de folosire, în ce condiții se pot consulta documentele.

1, 1973, p. 37—42

Capîlnean Vasile, CÎTEVA ACHIZIȚII DE DOCUMENTE FĂCUTE DE ARHIVELE STATULUI BAIA MARE ÎN ANII 1971—1972

Se prezintă achizițiile din această perioadă grupate astfel:

1. Documentele familiei Bota (1609—1885)
2. Documentele familie Ciocaș (1774—1944)
3. Documentele familiei Pașca (1592—1932)

La acestea se adaugă documente create de Consiliile Naționale Române cercuale Baia Mare și Seini din perioada noiembrie 1918—aprilie 1919.

2, 1973, p. 415—417

494

Cernătescu Viorica, UN DOCUMENT DIN 1866 PRIVIND AMENAJAREA JIULUI PENTRU NAVIGAȚIE

Autoarea aduce în atenția specialiștilor un proiect de amenajare a Jiului din 1866 pentru a deveni navigabil pe o distanță de 2—3 poște, precum și necesitatea înființării unor „poduri umblătoare pe apele Jiului“.

1, 1984, p. 47—48

495

Chipurici Nicolae, PREOCUPĂRI ALE FILIALEI ARHIVELOR STATULUI MEHEDINȚI PENTRU CUNOAȘTEREA POTENȚIALULUI HIDROENERGETIC DIN ZONĂ

În ceea ce privește tema supusă dezbaterii, apreciind inițiativa specialiștilor din județul Dolj, autorul arată că F.A.S. județul Mehedinți și-a pus pe agenda de lucru adîncirea studiului cu privire la morile de apă din județ, deoarece fondurile arhivistice păstrate de filială conțin informații valoroase, cum este catagrafia puțurilor și fîntînilor deschise din județul Mehedinți și documentele privind apele minerale din Mehedinți și Vîlcea.

1, 1984, p. 45

496

Chipurici Nicolae, NOUA CASĂ MEHEDINȚEANĂ A ARHIVELOR STATULUI

Se prezintă noul local al Arhivelor Statului, se descriu funcționalitatea lui, condițiile deosebite care se asigură păstrării și conservării documentelor.

1, 1982, p. 82—83

Chipurici Nicolae, PRELUAREA DOCUMENTELOR DE LA UNITĂȚILE SOCIALISTE DIN JUDEȚUL MEHEDINȚI

În abordarea temei tratate autorul își propune următoarele probleme: aspecte de la organizațiile socialiste și de la Arhivele Statului; probleme comune celor două părți; probleme ale Arhivelor Statului față de diferite persoane juridice și fizice interesate în obținerea de date aflate în documente preluate.

În această problematică se disting: pregătirea documentelor de către organizațiile socialiste în vederea predării lor la Arhivele Statului, asigurarea spațiilor de depozitare, studierea priorităților, restructurarea indicatoarelor termenelor de păstrare și a nomenclatoarelor în sensul stabilirii ferme a documentelor care urmează să fie preluate de Arhivele Statului și mutarea centrului de greutate a muncii asupra documentelor care aparțin Fondului Arhivistic Național. Autorul opinează că nu toate documentele care în prezent sînt prevăzute, selecționate și păstrate permanent se justifică prin valoarea lor să fie preluate de Arhivele Statului. Este necesar, de asemenea, punerea de acord a normelor de lucru pentru Arhivele Statului și pentru organizațiile socialiste.

2, 1979, p. 160—162:

498

Ciochină Constantin, UNELE PROBLEME PRIVIND DOCUMENTELE CREATE ÎN PROCESUL DE PRELUCRARE AUTOMATĂ A DATTELOR

Articolul prezintă succint cîteva aspecte ale creării documentelor informatice și problemele izvorite din operațiunile arhivistice fundamentale. După definirea principalelor categorii de documente informatice, autorul prezintă experiența națională și internațională în ceea ce privește constituirea documentelor și clasificarea lor, operațiunile în vederea inventarierii, selecționării și arhivării lor. În final, autorul face recomandări în ceea ce privește înregistrarea documentelor informatice în registrele unice, pentru ordonarea, inventarierea și selecționarea arhivelor informatice. Toate aceste operațiuni pot fi integrate principiilor arhivistice clasice, ținîndu-se seama de similitudinea care există între arhivele informatice și cele tradiționale.

2, 1979, p. 143—150.

499

Ciucă Marcel Dumitru, ARHIVELE EXISTENTE ÎN DEPOZITELE ARHIVELOR STATULUI ȘI LA ALȚI DEȚINĂTORI

În tratarea temei autorul face o prezentare a criteriilor de clasificare a arhivelor: deținătorii arhivelor, etapele procesului de formare a arhivelor, perioadele de dezvoltare social-economică, etapele istoriei arhivelor, creatorii arhi-

velor, conținutul, felul materiei subiacente, modul de percepere de către om. Se arată și categoriile de arhive constituite în conformitate cu aceste criterii.

În prezentarea arhivelor din depozitele Arhivelor Statului s-a utilizat clasificarea după creatori distingându-se Arhivele centrale sau guvernative, Arhive administrative, Arhive judecătorești, Arhive polițienești, Arhive economice, Arhive sanitare, Arhive militare, Arhive sociale, Arhive de învățământ, Arhive eclesiastice, Arhive personale și familiale, Colecțiile de documente.

În raport cu documentele păstrate în Arhivele Statului se analizează o serie de probleme privind suportul documentelor, instrumentele de scris, forma sub care s-au păstrat, limba în care sint scrise.

4, 1978, p. 429—443

500

Ciucă Marcel Dumitru, ORDONAREA ȘI INVENTARIEREA DOCUMENTELOR AFLATE ÎN DEPOZITELE ARHIVELOR STATULUI

La începutul articolului autorul face un istoric al ordonării documentelor după crearea Arhivelor Statului. Fondurile primite în depozitele Arhivelor Statului nu erau ordonate de creatorii lor decît foarte tirziu, majoritatea din ele fiind dezorganizate iar multe documente pierdute. După al doilea război mondial s-a generalizat practica ordonării fondurilor după principiul provenienței, apartenenței, integrității și valorii documentelor. Ordonarea respecta metoda cronologică și cea tematică. Operațiile care precedau alcătuirea inventarului sint: ordonarea, întocmirea fișelor și dactilografierea. Autorul definește aceste operațiuni prezentînd principiile și metodele de lucru, ținînd seama de perioadele istorice din care provin documentele.

Elaborarea inventarului este operațiunea arhivistică prin care se încheie organizarea arhivistică a documentelor și se realizează prin metodă directă și prin cea indirectă. Inventarul este pentru cercetător instrumentu care-i furnizează informațiile necesare asupra fondurilor și colecțiilor. Autorul prezintă etapele elaborării inventarului, forma sa, părțile componente.

Autorul demonstrează necesitatea efectuării operațiunilor de ordonare și alcătuire a inventarului pe baza respectării principiilor cuprinse în legislația arhivistică actuală referitoare la instrumentele de informare științifică ce trebuie realizate la nivelul exigențelor actuale ale cercetării științifice.

3, 1979, p. 284—302

501

Cohn Emilia, ORDONAREA ȘI INVENTARIEREA ARHIVELOR ȘCOLARE

Din experiența dobîndită în munca de îndrumare și control autoarea împărtășește cîteva opinii asupra modului cum ar trebui să se procedeze în ordonarea și inventarierea arhivelor școlare. Primele operațiuni care trebuie efec-

tuată sint ordonarea, inventarierea și selecționarea lor și, pe aceasă bază, stabilirea unei evidențe exacte.

Este necesar să se vadă dacă în arhiva unei școli se păstrează și fondurile unor instituții desființate și determinarea fondurilor arhivistice. În cazul unei școli desființate sau comasate documentele se vor grupa pe probleme și în cadrul acestora pe ani. Școlile care sint în activitate și dețin fondul propriu de la înființare, vor ordona documentele pe ani, iar în cadrul anilor pe compartimente, iar în cadrul acestora pe probleme. Corespondența răvășită se va ordona în același fel. În timpul ordonării, documentele fără valoare se separă, urmînd să fie propuse pentru selecționare. Apoi urmează inventarierea documentelor. La fondurile închise numărul curent se dă în continuare pentru întregul fond. La școlile în activitate unitățile arhivistice se numerotează în cadrul fiecărui an. Se indică în detaliu modul de alcătuire a fișelor de inventar și a inventarului propriu-zis.

1—2, 1974, p. 265—267

502

Cohn Emilia, NOMENCLATORUL DE DOSARE ȘI INDICATORUL DE TERMENE DE PĂSTRARE — INSTRUMENTE DE BAZĂ ÎN ACTIVITATEA ARHIVISTICĂ

Articolul demonstrează necesitatea și importanța pentru activitatea arhivistică a elaborării nomenclatorului dosarelor și indicatorului termenelor de păstrare. Autoarea prezintă istoricul acestor instrumente de lucru de la crearea Arhivelor Statului pînă la noile reglementări ale legislației arhivistice. Se evidențiază preocupările arhiviștilor pentru elaborarea și perfecționarea acestor instrumente de lucru în raport cu evoluția vieții sociale și perfecționarea organizării administrative. Se prezintă tipuri de nomenclatoare și indicatoare elaborate în cursul anilor. Se arată, de asemenea, modalitatea de redactare a acestor instrumente și obligațiile care revin creatorilor de arhive pentru aplicarea corectă a legislației arhivistice.

1, 1979, p. 17—22

503

Coliban Tiberiu, GRĂBIREA RITMULUI PRELUCRĂRII MATERIALELOR DOCUMENTARE CONSTITUITE DUPĂ SISTEMUL NUMĂRULUI DE BAZĂ ȘI PĂSTRATE ÎN COLI DE CONEXARE

După o scurtă prezentare a evoluției sistemului de registratură folosit de instituțiile administrative din Transilvania, autorul explică metodele folosite de arhiviștii Serviciului regional al Arhivelor Statului Brașov pentru ordonarea documentelor constituite după sistemul numărului de bază și păstrate în coli de conexiune. Se emite părerea că în această situație se poate mări ritmul de lucru și exemplifică cu fondul „Primăria orașului Făgăraș”. Pentru actele care nu au registre de evidență s-au alcătuit inventare.

2, 1966, p. 205—208

Coman Voica, PREGĂTIREA PROFESIONALĂ A CADRELOR DE SPECIALITATE DIN ARHIVELE STATULUI

Se arată importanța, necesitatea, tematica și organizarea învățămîntului de specialitate al cadrelor din Arhivele Statului în vederea rezolvării problemelor teoretice și practice.

1, 1963, p. 293—301

505

Coman Voica, Slivăț Alecsenia, PUNEREA ÎN LUCRU A FONDURILOR DIN EPOCILE MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ

Punerea în lucru cu prioritate a fondurilor create în epocile modernă și contemporană de către Arhivele Statului izvorăște din nevoia satisfacerii într-o mai mare măsură a cercetării științifice și din faptul că acestea cuprind o mare varietate de informații. Se arată principiile care trebuie avute în vedere în stabilirea inventarierii acestora, a întocmirii evidenței lor, principalele măsuri adoptate de Arhivele Statului, tematica acestor fonduri care justifică atenția ce li se acordă.

2, 1963, p. 80—88

506

Coman Voica, INVENTARIEREA DOCUMENTELOR ORGANIZAȚIILOR SOCIALISTE

Decretul 472/1971 privind Fondul Arhivistic Național cuprinde un sistem unitar de prevederi care reglementează munca arhivistică la organizații. Între acestea inventarierea se efectuează de compartimentele fiecărei organizații. La alcătuirea inventarului este necesar să se stabilească corect informațiile cuprinse în documente și cunoașterea terminologiei specifice organizației sau domeniului de activitate respectiv pentru ca inventarul să reproducă cât mai exact elementele indispensabile pentru identificarea unităților arhivistice ca și conținutul documentelor care trebuie exprimat clar și concis. Documentele de același gen create într-un număr mare, cum sînt spre exemplu notele contabile, acte bancare etc. se inventariază în ordine cronologică pe zile, decade, luni, trimestre, semestre. De asemenea, inventarele pot fi alcătuite pe baza criteriului tematic sau alfabetic, în funcție de sistemul de organizare al documentelor. Un inventar bine alcătuit trebuie să oglindească complexitatea funcțiilor organizației creatoare, atribuțiile, specificul activității, realizări, venituri, cheltuieli, beneficii, perfecționarea activității etc.

3, 1981, p. 312—317

Coman Voica, SELECȚIONAREA DOCUMENTELOR ȘI DEPUNEREA LOR LA ARHIVELE STATULUI

În conformitate cu prevederile Decretului 472/1971 se arată și se analizează operațiunea de selecționare a documentelor. Selecționarea se efectuează de către comisii de selecționare numite de conducerile organizațiilor. Se explică modul de numire și funcționare a comisiilor, felul în care acestea procedează în vederea selecționării diferitelor categorii de documente. Se fac precizări în ceea ce privește selecționarea arhivelor judecătorești, a sigiliilor și ștampilelor și depunerea documentelor spre păstrare permanentă la Arhivele Statului.

1, 1973, p. 31—36

Coman Voica, SELECȚIONAREA DOCUMENTELOR

Se explică prevederile art. 14 și 15 din Decretul 472/1971, republicat, referitoare la selecționare, modul de aplicare a acestora și obligațiile care revin organizațiilor socialiste în selecționarea documentelor. Principalele probleme abordate sînt: activitatea și condițiile de funcționare ale comisiilor de selecționare, condițiile care se impun în vederea selecționării documentelor, constituirea în dosare și inventarierea documentelor.

2, 1979, p. 157—158

Coman Voica, SELECȚIONAREA DOCUMENTELOR LA ORGANIZAȚII

Selecționarea, operațiune arhivistică de cea mai mare importanță semnifică faptul de a judeca valoarea sau non-valoarea istorică a documentelor, decizia asupra păstrării lor permanente, alegerea documentelor care trebuie predate la Arhivele Statului sau care vor fi introduse în circuitul economic. Pentru selecționare nu sînt reguli invariabile și în consecință trebuie practicată ținînd seama nu numai de principiile și criteriile generale dar și de specificul fondului supus selecționării, esențială fiind valoarea istorică și documentară a documentelor. O condiție a selecționării este încredințarea ei unor specialiști cu multă experiență. În concluzie, autoarea apreciază că selecționarea, îndeplinită corect, în conformitate cu principiile și criteriile care dirijează această activitate constituie o garanție pentru conservarea și îmbogățirea tezaurului documentar al țării.

4, 1982, p. 370—376

Coman Voica, CONCLUZII PRIVIND SITUAȚIA ARHIVELOR
CREATE DE ORGANIZAȚIILE SOCIALISTE DIN RAMURILE IN-
DUSTRIEI UȘOARE ȘI FINANȚE-BĂNCI

Se prezintă concluziile desprinse din controlul efectuat în ramura industriei ușoare, în trimestrul II 1982, care a evidențiat faptul că ministerul și unitățile subordonate dețin 110.000 m.l. arhivă din anii 1902—1982, din care 93.800 m.l. sînt inventariați, iar din aceștia 3.682 m.l. sînt pregătiți pentru predare la Arhivele Statului. S-au desprins concluzii asupra dinamicii creșterii volumului de arhivă și asupra valorii diferitelor categorii de documente, precum și asupra unor deficiențe care mai există încă în activitatea acestor unități. Din constatările făcute se impun unele măsuri de îmbunătățire a activității: refacerea indicatorului termenelor de păstrare și a nomenclatoarelor, impulsionearea activității de selecționare și efectuarea unui control mai riguros din partea centralelor de profil asupra muncii de arhivă.

4, 1983, p. 406—409

511

Coman Voica, METODOLOGIA DE ELABORARE A NOMENCLATO-
RULUI DOSARELOR

Legislația arhivistică prevede pentru toate organizațiile creatoare de arhivă obligația de a elabora nomenclatoare care reprezintă instrumentul de lucru cu ajutorul căruia se ordonează arhiva curentă. Nomenclatorul trebuie alcătuit conform structurii de organizare a fiecărei instituții. Nomenclatorul trebuie să cuprindă tot ansamblul de probleme din competența unității respective și actualizat de fiecare dată cînd organizarea sa se modifică.

4, 1984, p. 414—419

512

Comănescu Ion, FONDUL ARHIVISTIC DE STAT ȘI ARHIVELE
INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI

Pornind de la crearea Fondului Arhivistic de Stat în 1953 și de la situația arhivelor create de instanțele judecătorești, autorul analizează măsurile întreprinse de Arhivele Statului și Ministerul Justiției pentru ordonarea și inventarierea acestora, în raport cu valoarea lor documentar-istorică. Se prezintă argumentele care au condus la emiterea instrucțiunilor din 1955 și se explică principalele lor prevederi.

2, 1959, p. 244—245

Comănescu Ion, PREGĂTIREA ARHIVARILOR DIN ORGANIZAȚIILE SOCIALISTE REGIONALE

În vederea aplicării unui sistem unitar de lucru în munca de arhivă la organizațiile socialiste, Direcția Generală a Arhivelor Statului și-a alcătuit pentru anul 1962 un program de pregătire a responsabililor cu munca de arhivă. Programul prevede pregătirea acestora pe ramuri de activitate și va consta din prelegeri, consultații, dezbateri și lucrări practice. Cursurile însumează teme legate de legislația arhivistică, alcătuirea nomenclatorului actelor și a indicatorului, selecționarea documentelor, evidența documentelor la Arhivele Statului și la organizații, valorificarea acestora, igiena și conservarea documentelor. Activitățile organizate vor contribui la îmbunătățirea muncii arhivistice.

1, 1962, p. 88—91

Comănescu Ion, ÎNDRUMAREA ȘI CONTROLUL MUNCII DE ARHIVĂ LA INSTITUȚII, ÎNTREPRINDERI ȘI ORGANIZAȚII SOCIALISTE

Scopul activității de îndrumare și control îl constituie asigurarea constituirii arhivei curente în condiții corespunzătoare, inventarierea și evidența documentelor create de organizațiile socialiste. Între cerințele acestei activități se înscriu: o judicioasă planificare pentru a cuprinde cât mai multe unități, buna organizare a acțiunii de control, competența celor care efectuează controlul, alcătuirea planului tematic. Modul în care se realizează această activitate, principalele etape, încheierea printr-un raport de teren și comunicarea concluziilor forurilor superioare.

1, 1963, p. 189—196

Constantinescu Paul, Sorescu Valentin, ABORDAREA SISTEMICĂ A METODELOR DE ÎNMAGAZINARE ȘI REGĂSIRE A INFORMAȚIILOR

Autorii își propun să înlesnească cunoașterea și însușirea limbajului informatic și printr-o serie de utilizări ale acestei științe în activitatea arhivistică. Se analizează conceptul de „informatică” în raport cu alte științe de informare: cibernetică, teoria informației, informatica. Se descrie fiecare sistem cibernetic, cel informațional-informatic și sistemul care permite păstrarea și regăsirea informațiilor, funcțiile sale, diferite categorii de sisteme de informare—documentare și locul automatizării în stocarea și regăsirea informației.

1, 1980, p. 49—57

Cotenescu Mihai, NOUL LOCAL AL ARHIVELOR STATULUI JUDEȚUL IALOMIȚA

Festivitatea de inaugurare a noului local al Arhivelor Statului din județul Ialomița s-a desfășurat în contextul manifestărilor dedicate aniversării a 65 de ani de la desăvârșirea formării statului național unitar român. Noul sediu, construit prin grija conducerii de partid și de stat în perioada 1980—1983, este amplasat în centrul municipiului Slobozia, dispune de patru niveluri, fiind construit într-o linie arhitecturală modernă. Este dotat cu depozite moderne, laboratoare, săli de studiu, birouri de lucru, spații pentru expoziții etc.

1, 1984, p. 40—41

Cozac Ion, CONSIDERAȚII ASUPRA ORDONĂRII ȘI INVENTARIERII DOCUMENTELOR DIN EPOCA CONTEMPORANĂ

În calitate de reprezentant al organizației socialiste, autorul prezintă aspecte principale legate de ordonarea și inventarierea documentelor pe baza aplicării Normelor tehnice de lucru elaborate de Arhivele Statului

1, 1979, p. 22—24

Cruceru Monica, RESTAURAREA UNUI PERGAMENT CU SIGILIU DE LA F.A.S. CLUJ

Documentele sînt scrise în principal pe trei feluri de suport: papirus, pergament și hirtie, materiale pe care apa sau focul pot să le distrugă, se pătează ușor și pot fi atacate de insecte. Deși diferă prin compoziția chimică și prin proprietățile fizice aceste suporturi au o proprietate comună: friabilele cînd sînt scorjite, își recuperează flexibilitatea la umiditate. Pergamentul este o substanță pe bază de proteine, în timp ce papirusul și hirtia sînt compuse din celuloză. Datorită caracteristicilor sale, restaurarea pergamentului reprezintă o succesiune de operațiuni cu un grad sporit de dificultate. Fluxul de restaurare a pergamentelor cuprinde următoarele etape: studiul asupra stării de degradare; precizarea tratamentului; fotocopiere; curățire uscată pergament; protejare pergament; curățire șnur; restaurare (întărire) șnur; izolare șnur; restaurare sigiliu; protejare sigiliu; microanalize pergament; protejare scris sau ornamente; restaurare pergament; dezinfecție, curățire umedă, emoliere, întindere, uscarea, consolidare; confecționare material de protecție; înregistrare în registrul de laborator; ambalare; predare beneficiar. Autoarea prezintă toate etapele parcurse pentru restaurarea unui pergament cu sigiliu din anul 1508 din Fondul Primăria orașului Bistrița.

3, 1985, p. 301—305

Cruceru Monica, RESTAURAREA UNUI DOCUMENT PE HÎRTIE DE LA FILIALA ARHIVELOR STATULUI VASLUI

Autoarea explică în amănunțime etapele restaurării unui document scris pe hirtie, datînd din anul 1685, recomandînd o soluție practică și în același timp autorizată pentru o operație adesea necesară pentru prelungirea „vieții documentelor“ vechi.

1, 1985, p. 55–59

Cruceru Monica, Lăzărescu Ovidiu, LABORATOARELE ARHIVELOR STATULUI ȘI FASCIMILAREA DE INTERES MUZEISTIC

Operațiunea de facsimilare realizată de Direcția Generală a Arhivelor Statului are la bază o întemeiată argumentație: protejarea originalelor, friabilitatea suportului documentelor etc. Se prezintă principalele faze ale procesului de facsimilare a documentelor și rezultatele obținute, cu exemplificarea a cinci lucrări de pe manuscrise realizate pentru Muzeul de artă al R.S. România.

3, 1982, p. 246–251

Damian Nicolae, Cristescu Vasile, NOI PROCEDEE TEHNICE DE ÎNTĂRIRE A DOCUMENTELOR DETERIORATE

În procesul de restaurare, întărirea hîrtiei constituie un element principal. Autorul prezintă procedeele folosite în laboratorul Direcției Generale a Arhivelor Statului pentru întărirea hîrtiei. Între acestea menționează întărirea cu celofan, acoperirea cu pelicule de rășini sintetice, acoperirea cu foi de acetat de celuloză. La fiecare se arată compoziția, proprietățile și rezultatele obținute.

2, 1960, p. 262–270

Dima Elena, DOCUMENTE IMPRIMATE

Folosind experiența proprie acumulată, autoarea prezintă cîteva generalități legate de documentele imprimate (definiție, categorii, istoric); documentele parțial imprimate și modul de prelucrare a acestora în Arhivele Statului.

1, 1980, p. 46–49

Istoricul înființării Arhivelor Statului din Craiova. Primele demersuri inițiate prin editarea revistei „Arhivele Olteniei” și ale prof. Const. Moisil și C. D. Fortunescu în urma cărora Ministerul Instrucțiunii aprobă funcționarea Arhivelor Statului în Craiova pentru județele din Oltenia, începând cu data de 15 aprilie 1831. După această dată începe preluarea de documente de la instituțiile publice, apoi prin cumpărarea altor documente din secolele XV—XIX precum și din depuneri particulare. Instituția funcționează fără prevederi bugetare, pînă în anul 1934 cînd se înființează direcția regională a Arhivelor Statului pentru Oltenia.

vol. III, 1, nr. 6—7, 1936—1937, p. 99—103

524

Dinu Cristina, DOCUMENTE INEDITE INTRATE ÎN PATRIMONIUL D.G.A.S. (1980)

Sînt documente emise în cancelariile domnitorilor Radu Paisie, Mihnea Turcitu, Mihai Viteazul, în general întăriri și danii de moșii, reglementări cu privire la obligațiile și dările feudale, starea țărănimii, situația unor localități. Alte documente se referă la evenimente importante din istoria noastră: revoluția de la 1848, războiul pentru independență, realizarea Unirii la 1 Decembrie 1918 etc.

3, 1981, p. 325—327

525

Dinu Cristina, Nicula Vasile, CONSTITUIREA DOSARELOR PE TERMENE DE PĂSTRARE

Preocuparea pentru constituirea documentelor în dosare este mai veche și a îmbrăcat mai multe denumiri, devenind tot mai complexă pe măsura evoluției sociale. Între operațiile de constituire a dosarelor se menționează: așezarea documentelor în bibliorafuri sau în mape în ordinea descrescîndă a numerelor de înregistrare în funcție de indicator și de nomenclator. După aceasta urmează definitivarea dosarului: aranjarea actelor în ordinea crescîndă a numerelor de înregistrare însoțite de anexele lor, se înlătură dubletele, notele, însemnările persoanele, ciornele etc., numerotarea filelor, coaserea și certificarea dosarelor, completarea copertei cu elementele de identificare a dosarului după nomenclator.

4, 1978, p. 444—446

Dogaru Maria, Pîrvulescu Maria, Strachină Olivia, EXPERIMENTAREA PRELUCRĂRII ELECTRONICE A DATELOR ÎN ARHIVELE DIN ROMÂNIA

Sînt prezentate aspecte ale experimentării prelucrării electronice a informațiilor păstrate în documentele din Arhive. Se explică modul de alcătuire a fișelor tip, și a listei de cuvinte cheie, tehnica de solicitare a datelor calculatorului

1, 1970, p. 489—503

527

Dogaru Maria, Hurmuzache Gabriela, CLASIFICATORUL TEMATIC — INSTRUMENT DE BAZĂ ÎN CERCETAREA TEMATICĂ

Elaborarea clasificatorului tematic în cadrul activității de cercetare a documentelor în vederea transpunerii lor pe calculator reprezintă o nouă modalitate de valorificare a documentelor. Se explică pe larg etapele de elaborare, principiile care au stat la baza alcăturii lui, structura claselor tematice, anele care-l însoțesc.

1, 1976, p. 50—52

528

Dogaru Maria, Mitrescu Elconora, ORGANIZAREA FIȘIERELOR TEMATICE

În munca de informare fișierul tematic are un rol important. El asigură valorificarea multiplă a informațiilor cuprinse în fondurile și colecțiile arhivistice, ca rezultat al activității de cercetare tematică. Se menționează principalele operațiuni de organizare a fișierului tematic: alcătuirea fișelor tematice, fixarea indicilor corespunzători clasei tematice, temei, subtemei, multiplicarea și repartizarea fișelor tematice în clasele fișierului. Prezentarea este însoțită de exemple.

2, 1976, p. 178—181

529

Îrdea Ioan, PROBLEME DE ARHEOGRAFIE DESPRINSE DIN OPERA ISTORICULUI IOAN BOGDAN

Articolul evidențiază latura arheografică a activității lui Ioan Bogdan și anume preocuparea sa de adunare, păstrare și publicare de numeroase izvoare istorice din diferite arhive, biblioteci sau de la persoane particulare.

Cu o scurtă prezentare a stadiului de dezvoltare al arheografiei românești se analizează preocupările lui Ioan Bogdan pe această linie: publicarea izvoarelor istorice — cronici și documente — însoțite de ample studii și documente, descrierea de manuscrise și de cărți vechi slavo-române aflate în biblioteci străine, traducerea, comentarea și editarea unor texte și documente etc. Se exemplifică cu titlurile unor lucrări publicate de Ioan Bogdan.

2, 1973, p. 269—276

530

Drăghici Natalia, UNELE ASPECTE ALE RESTAURĂRII CU ADEZIVI

Se prezintă o metodă folosită la Arhivele Statului din București în vederea restaurării documentelor deteriorate și anume: impregnarea hîrtiei cu soluții de adezivi, prin care se asigură crearea unor punți de legătură între fibre sau fragmente de fibre în scopul obținerii unei împîsliri rezistente a structurii fibrilare. Totodată, se realizează și fixarea scrisului în cazurile documentelor cu fibre dislocate, puternic fragmentate sau pulverulente. Cercetările efectuate au urmărit alegerea unor adezivi care să asigure eficacitatea tratamentului, stabilindu-se criteriile care au stat la baza alegerii adezivilor și adezivii utilizați în tehnica de restaurare din produși artificiali. Sînt prezentate sub formă de tabel caracteristicile fizico-mecanice ale hîrtilor înainte de tratare și după consolidare.

1, 1970, p. 477—487

531

Drăghici Natalia, ASPECTE ALE ACTIVITĂȚII TEHNICE ÎN ARHIVELE STATULUI

Autoarea prezintă activitatea laboratorului care funcționează în cadrul Arhivelor Statului în vederea asigurării, conservării și păstrării documentelor. Se reliefează principalele direcții de activitate ale laboratorului de reproducere care asigură microfilme, copii rapide, fotocopii sau xerografii, ale laboratorului de cercetare, utilat în mod corespunzător, care și-a stabilit o serie de teme de cercetare.

3, 1973, p. 555—560

532

Drăghici Natalia, Platon Margareta, Senchievici Eleonora, UTILIZAREA POLIETILENEI PENTRU RESTAURAREA MATERIALULUI DOCUMENTAR

Articolul se referă la folosirea polietilenei în consolidarea documentelor aflate într-un stadiu avansat de degradare, în special datorită acțiunii microorganismelor. Pentru restaurarea acestor documente folia de polietilenă se

aplică printr-un procedeu la cald, asigurându-le rezistența necesară pentru studierea și conservarea lor îndelungată. Din studiul efectuat asupra foliei de polietilenă și asupra documentelor restaurate prin această metodă, rezultă o bună eficacitate și o bună rezistență la uzură. Cercetările care s-au efectuat au fost axate pe analize fizico-mecanice, chimico-structurale și analize optice, determinările fiind făcute pe materiale inițiale cu instalații specifice pentru acest tip de experiențe.

1, 1969, p. 151—157

533

Dumitrescu Sorin, PROIECTE DE MICROHIDROCENTRALE ȘI ALTE AMENAJĂRI HIDROTEHNICE ÎN JUDEȚUL DOLJ ÎNTOCMITE PE BAZA CERCETĂRII DOCUMENTELOR DE LA FILIALA ARHIVELOR STATULUI DOLJ. II

Buna gospodărire a tuturor resurselor patriei noastre, între care valorificarea potențialului energetic al cursurilor de apă de mai mică importanță, ocupă un loc de seamă. În vederea valorificării integrale a potențialului hidroenergetic amenajabil s-a elaborat un program pentru etapa 1981—1985. În vederea realizării acestuia, una din problemele dificile a fost depistarea tuturor amplasamentelor favorabile apelându-se la toate informațiile organelor de specialitate. De un interes deosebit au fost informațiile documentare de la F.A.S. județul Dolj privitoare la vechile mori de apă de pe raza județului, identificarea lor etc.

1, 1984, p. 44—45

534

Dumitrică Florica, DIN EXPERIENȚA MUNCII DE ÎNDRUMARE ȘI CONTROL A SERVICIULUI REGIONAL AL ARHIVELOR STATULUI PLOIEȘTI

Se arată principalele aspecte ale muncii de îndrumare și control pentru ca aceasta să înregistreze eficiența necesară. Între acestea: pregătirea și planificarea judicioasă pe baza unui plan tematic temeinic alcătuit, încheierea proceselor verbale de control și urmărirea îndeplinirii măsurilor înscrise, desfășurarea muncii de îndrumare și control pe ramuri de activitate, pregătirea și documentarea arhivistului înainte de a efectua îndrumare și control, principalele obiective care trebuie urmărite, aplicarea legislației arhivistice, constituirea arhivei curente și organizarea registraturii, folosirea documentelor. În munca de îndrumare și control s-au folosit deplasările la fața locului și organizarea cursurilor de instruire a responsabililor de arhivă. În încheiere se prezintă unele propuneri pentru îmbunătățirea acestei activități.

2, 1963, p. 97—106

Dumitru Ion, Ciochină Constantin, APLICAREA INFORMATICII ÎN CERCETAREA DOCUMENTARĂ A ARHIVELOR DIN ROMÂNIA

Se fac referiri la aplicarea informaticii în cercetarea documentară în general și înlesnirile oferite de informatică pentru activitatea arhivistică. În prima parte se trec în revistă principalele noțiuni de bază ale sistemului informatic. În a doua parte se prezintă problemele de informatică arhivistică și modalitatea soluționării lor pe plan mondial. Introducerea informaticii în cercetarea arhivistică este rezultatul faptului că documentele din Arhive constituie sursa cea mai bogată de cunoaștere pentru toate domeniile de activitate. Se arată preocupările în domeniul informaticii ale Arhivelor Statului din România în sprijinirea cercetării științifice și a procesului cultural-educativ. În acest scop s-a creat sistemul automat de regăsire a informațiilor SARIAS.

4, 1973, p. 581—595

536

Duzinchevici Gheorghe, CONTRIBUȚII LA TEHNICA ÎNTOCMIRII FIȘELOR DE CATALOG ȘI INVENTAR LA DOCUMENTELE DIN TRANSILVANIA

Pornind de la dificultățile întâmpinate în fișarea documentelor din Transilvania, autorul își exprimă opiniile asupra metodei de fișare, explicând mai întâi rostul fișei și încercând o definiție a ei. În continuare, analizează elementele componente ale fișei cu unele comentarii: data documentului, localitatea de unde este dat documentul și localitățile din cuprinsul documentului, emitentul, destinatarul, sintetizarea cuprinsului documentului, transumpt, vidimus. În anexă câteva modele de fișe de catalog și inventar, însoțite de comentarii.

1, 1959, p. 252—269

537

Endre Peter, ASPECTE ALE ACTIVITĂȚII CONSILIULUI POPULAR JUDEȚEAN COVASNA ÎN MUNCA DE ARHIVĂ

Se redau aspecte ale constituirii arhivei curente a Consiliului Popular județean Covasna în raport cu modul de aplicare a normelor de lucru la organizațiile socialiste și cu nomenclatorul-indicator al actelor pentru această ramură, intrat în vigoare în anul 1970.

1, 1980, p. 61—62

Fănescu Mihail, DOCUMENTE DIN EXPOZIȚIA ORGANIZATĂ DE DIRECȚIA GENERALĂ A ARHIVELOR STATULUI CU OCAZIA CENTENARULUI UNIRII ȚĂRILOR ROMÂNE

Se prezintă piese semnificative din cadrul expoziției organizate cu prilejul centenarului Unirii Principatelor, în cadrul căreia s-au expus documente originale, fotografii, stampe, cărți, broșuri, afișe, manifeste, publicații contemporane începând din perioada alegerii divanurilor ad-hoc pînă la abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza.

1, 1959, p. 135—146

Fănescu Mihail, FOLOSIREA MATERIALELOR DOCUMENTARE ÎN ACȚIUNI CULTURAL-EDUCATIVE

Se enumeră principalele mijloace de valorificare a documentelor cu exemple izvorite din activitatea Arhivelor Statului. Între posibilitățile de cercetare și valorificare a documentelor se menționează: studii și comunicări publicate în presa de specialitate, emisiuni radio și TV., expoziții arhivistice, comunicări și conferințe, filme documentare, practica în producție a studenților, utilizarea lor la predarea istoriei în școli, organizarea expozițiilor documentare arhivistice, activități care contribuie la mai buna cunoaștere a istoriei patriei, la cultivarea sentimentelor patriotice și sporirea prestigiului științific al Arhivelor Statului.

2, 1964, p. 71—83

Fănescu Mihail, *Adam Iosif*, CONTRIBUȚIA ARHIVELOR STATULUI LA PUBLICAREA IZVOARELOR ISTORIEI PATRIEI

Baza documentară proprie, aflată în continuă dezvoltare, a permis orientarea activității spre sprijinirea istoriografiei naționale. Principala cale o constituie publicațiile Arhivelor Statului care oferă cercetării științifice informații inedite. Între acestea menționăm: edițiile tematice de documente, îndrumătoarele, cataloagele, inventarele arhivistice, indicii. La toate acestea se adaugă studii și documente publicate în „Revista Arhivelor”. Tematica acestor publicații este variată și largă, acoperind toate epocile istorice, ceea ce a permis autorilor concluzia că prin activitatea de publicații Arhivele Statului contribuie la dezvoltarea științei istorice românești, la cunoașterea mai aprofundată a unor perioade și evenimente.

1, 1964, p. 21—50

Furtună Dumitru, ARHIVELE SĂSEȘTI DIN TRANSILVANIA

Încearcă să demonstreze că greutățile întâmpinate de unii cercetători români în arhivele săsești din Sibiu, sînt neîntemeiate. Se publică o carte domnească din 1749 martie 5, prin care Grigore Ghica vv. adeverește lui Gheorghe Logofătul din Dorohoi stăpînirea unor case din mahalaua Scaunelor.

an. I, nr. 2, 1925, p. 298—299

Gal Ionel, ARHIVELE STATULUI ÎN CEI 30 DE ANI DE LA ELIBERARE

Se arată, îndeosebi, semnificația noii legislații arhivistice reprezentată de Decretul 472/1971 care însumează principiile de bază ale activității arhivistice, abordează problemele de principiu la nivelul de dezvoltare a societății și deschide noi perspective organizării și folosirii Fondului Arhivistic Național. Pe baza acestei legislații s-au stabilit norme unice de lucru în munca arhivistică. O importantă direcție de activitate a fost depistarea și aducerea în țară a copiilor de pe documente privind istoria românilor aflate în arhive străine. Legat de aceasta s-a dezvoltat popularizarea sub diferite forme a documentelor din Fondul Arhivistic Național, extinderea legăturilor cu instituții similare din alte țări.

În ultima parte a articolului se jalonează principalele direcții de activitate ale instituției în perioada următoare.

3, 1974, p. 339—343

Gal Ionel, MODERNIZAREA ȘI PERFECTIONAREA ACTIVITĂȚII ARHIVISTICE

Avînd în vedere sarcinile înscrise în Programul Partidului Comunist Român care deschide noi perspective cercetării științifice în domeniul științelor sociale și prevederile legislației arhivistice actuale, autorul evidențiază preocupările Arhivelor Statului pentru îmbogățirea bazei documentare, pentru conservarea și valorificarea sa sub toate aspectele în interesul științei și culturii. Perfecționarea și modernizarea activității Arhivelor Statului au fost înlesnite prin crearea cadrului juridic adecvat, de centralizarea și conservarea Fondului Arhivistic Național. Preocupările în acest sens s-au concretizat în: elaborarea actelor normative în vederea reglementării activității arhivistice pe principii unitare, completarea tezaurului documentar al Arhivelor Statului cu noi fonduri, colecții și documente, constituirea fondului de asigurare, cercetarea tematică a documentelor în vederea transpunerii informațiilor pe calculator, impulsionearea valorificării Fondului Arhivistic Național.

nal prin acțiuni științifice și cultural-educative, prin publicații, sesiuni științifice, simpozioane, expoziții, emisiuni la radio și TV, filme documentare etc.

Îmbogățirea fondului documentar al Arhivelor Statului a determinat, la rindul său, dezvoltarea bazei tehnico-materiale, concretizată în noi locuri de arhivă, în dotarea laboratoarelor cu aparatură modernă, în lărgirea spațiului de depozitare. Se subliniază necesitatea perfecționării permanente a pregătirii profesionale a întregului personal prin forme și mijloace adecvate. Aceste obiective stau în atenția Arhivelor Statului și pentru perioada următoare. Realizarea lor este condiționată de continua modernizare a activității arhivistice, sub aspect teoretic și practic, în același ritm cu cele mai avansate rezultate ale științei universale și va permite reliefaarea, pentru generațiile viitoare, a bogăției tezaurului istoric și cultural al poporului nostru.

1, 1976, p. 5—10

544

Gal Ionel, PRINCIPII UNITARE DE MUNCĂ ÎN ARHIVELE STATULUI

Pornind de la sarcinile izvorite din documentele de partid pentru știința istorică, autorul se referă la elaborarea de către Arhivele Statului a normelor tehnice privind desfășurarea cu eficiență a activității în toate compartimentele muncii de arhivă. Se prezintă motivele care au determinat elaborarea normelor, utilitatea lor și principalele aspecte de muncă la care se referă. Între acestea se menționează: ordonarea, inventarierea și selecționarea documentelor, inclusiv a celor fotografice, cercetarea tematică și aplicarea sistemului automat de regăsire a informației, gestiunea fondurilor și colecțiilor din depozitele Arhivelor Statului, asigurarea securității documentelor, păstrarea și conservarea lor, metodologia muncii de îndrumare și control. Se menționează elementele noi față de vechile reglementări.

3, 1976, p. 243—244

545

Gal Ionel, REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE ÎN ACTIVITATEA ARHIVISTICĂ

Se menționează principalele realizări ale anului 1977 în activitatea arhivistică: completarea și îmbogățirea bazei documentare cu documente din țară și străinătate, valorificarea superioară a documentelor, inventarierea documentelor, păstrarea și conservarea lor.

1, 1977, p. 3—7

Gal Ionel, NOI PERSPECTIVE ÎN ACTIVITATEA ARHIVISTICĂ

În lumina orientărilor Conferinței Naționale a Partidului Arhivele Statului se prezintă cu realizări importante care fac din anul 1977 anul eroismului colectiv de la 4 martie, anul Centenarului Independenței de stat a României, an de vîrf al activității arhivistice. Între obiectivele majore desprinse din documentele Conferinței Naționale pentru activitatea arhivistică se înscriu: valorificarea cit mai deplină a tezaurului documentar, completarea bazei documentare și introducerea în circuitul științific de noi valori documentare, perfecționarea activității arhivistice, modernizarea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale.

1, 1978, p. 33—37

Gal Ionel, BAZA DOCUMENTARĂ ÎN SLUJBA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Pornind de la sarcinile cuprinse în documentele de partid se arată preocuparea Arhivelor Statului pentru continua dezvoltare a bazei documentare și pentru valorificarea complexă a informațiilor cuprinse în documente, în slujba cercetării istoriografice.

4, 1978, p. 383—385

Gal Ionel, REALIZĂRI ȘI DIRECȚII DE DESFĂȘURARE A ACTIVITĂȚII ARHIVISTICE

Prima parte cuprinde realizările înregistrate de Arhivele Statului pe linia aplicării legislației arhivistice, a achiziționării de documente de la persoane fizice și sub formă de microfilm din arhivele de peste hotare, a valorificării Fondului Arhivistic Național sub diferite forme, a modernizării și perfecționării activității. Se indică principalele direcții ale activității viitoare.

2, 1979, p. 111—114

Gal Ionel, BILANȚ RODNIC, PERSPECTIVE LUMINOASE

Întîmpinarea Congresului al XII-lea al P.C.R. prilejuiește analiza activității desfășurate de Arhivele Statului în ultima perioadă de timp și prefigurarea sarcinilor de viitor. Direcțiile principale ale activității arhivistice au fost îndreptate spre aplicarea consecventă a legislației arhivistice la organizațiile socialiste, valorificarea științifică și practică a bazei documentare a

Arhivelor Statului, completarea Fondului Arhivistic Național și introducerea în circuitul științific a noi informații, modernizarea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale, perfecționarea pregătirii de specialitate a cadrelor.

Pentru etapa următoare, în lumina documentelor Congresului al XII-lea, Arhivele Statului vor avea în atenție dezvoltarea Fondului Arhivistic Național prin noi preluări de documente și prin cercetări în arhivele străine, ridicarea conținutului și eficienței activității de valorificare, intensificarea editării publicațiilor arhivistice, a procesului de modernizare în Arhivele Statului în toate laturile sale, asigurarea unei pregătiri de specialitate a cadrelor, a celei politico-ideologice.

4, 1979, p. 381—385

550

Gal Ionel, FONDUL ARHIVISTIC NAȚIONAL ȘI CONTRIBUȚIA SA LA CUNOAȘTEREA ISTORIEI PATRIEI ȘI A P.C.R.

Cu prilejul aniversării a 60 de ani de la făurirea P.C.R. se evidențiază ampla activitate desfășurată de Arhivele Statului pentru completarea și dezvoltarea bazei documentare cu documente din țară și străinătate, valorificarea pe multiple planuri a tezaurului documentar, îndeosebi prin publicarea unor volume de documente și instrumente arhivistice de informare.

2, 1981, p. 132—135

551

Gal Ionel, COORDONATE MAJORE ALE ACTIVITĂȚII ARHIVISTICE

Precedat de o scurtă introducere asupra semnificației celui de al II-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, articolul prezintă intervenția directorului general al Arhivelor Statului în cadrul Secțiunii pentru activitatea în domeniul artelor plastice, muzeelor și valorificarea Patrimoniului Cultural Național la cel de al XVI-lea Congres internațional de istoria științei.

3, 1982, p. 219—221

552

Gal Ionel, MODALITĂȚI DE VALORIFICARE A INFORMAȚIEI ECONOMICE DIN ARHIVE

Activitatea Arhivelor Statului în sprijinul economiei cunoaște o continuă creștere. În acest sens s-a elaborat un program de măsuri și s-au stabilit obiectivele de cercetare și valorificare a informației economice și se folosesc

modalități variate de lucru. Între formele de lucru se menționează: organizarea folosirii documentelor prin sălile de studiu, eliberarea de copii de pe documente, organizarea de întâlniri între lucrătorii din Arhive și reprezentanții organizațiilor interesate, alcătuirea unor informări.

2, 1983, p. 131—135

553

Gal Ionel, ARHIVELE CONTEMPORANE — IZVOR AL ISTORIEI SOCIETĂȚII SOCIALISTE ÎN ROMÂNIA

În prezent, completarea tezaurului arhivistic național se realizează în principal, prin preluările de documente contemporane create de organizațiile socialiste. O altă sursă o constituie achiziționarea de documente de la persoane fizice care au creat sau au moștenit astfel de valori. În ultima perioadă de timp în patrimoniul arhivistic au intrat cantități însemnate de documente cu o certă valoare istorică. În acțiunea de completare a bazei documentare s-au avut în vedere două principii: valoarea istorico-științifică a documentelor și integritatea fondurilor. În anul 1983 Arhivele Statului au preluat cca. 20 000 m.l arhivă.

1, 1984, p. 37—39

554

Gane Emil, ARHIVA ȘI RĂZBOIUL

Sînt prezentate distrugerile și pierderile de arhivă din timpul primului și al celui de al doilea război mondial în județul Buzău.

VII, 1, 1946, p. 143—147

555

Gheorghe Elena, CONTRIBUȚIA „REVISTEI ARHIVELOR“ LA SPRIJINIREA ACȚIUNII DE VALORIFICARE A INFORMAȚIILOR ARHIVISTICE ÎN SCOPUL DEZVOLTĂRII ECONOMIEI NAȚIONALE

Realizarea sarcinilor economice prioritare impune conlucrarea tuturor specialiștilor, intensificarea lucrărilor de cercetare tehnologică prin valorificarea tradiției existente în investigarea documentelor. De aici decurge și implicarea nemijlocită a Arhivelor Statului în valorificarea complexă a documentelor pe care le păstrează. În acest sens „Revista Arhivelor“ s-a străduit să slujească informarea și formarea cadrelor din Arhive și a altor categorii de beneficiari cărora li se adresează publicația. Între mijloacele folosite în acest acop menționăm: publicarea de studii, articole și prezentări de documente privind istoria economiei naționale (rapoartele și intervențiile susținute în

ședința tematică organizată la Muzeul Arhivelor în cadrul celui de al XVI-lea Congres internațional de istorie a științei, convorbirile purtate cu unii participanți la congres), mese rotunde consacrate documentelor economice, cronici ale consfătuirilor pe această temă.

3, 1983, p. 279—280

556

Gîrneață Ioan-Costică, NOUL LOCAL AL ARHIVELOR STATULUI VASLUI

1, 1981, p. 53—55

557

Gore Paul, ARHIVELE

Autorul prezintă modul de organizare a Arhivelor, sarcinile arhiviștilor, principalele părți componente ale Arhivei, condițiile pentru o bună păstrare a documentelor cu referiri și exemple din principalele arhive europene.

Se arată situația Arhivelor din Basarabia, principalele fonduri de documente și valoarea lor istorică, arătînd necesitatea intrării lor în patrimoniul cultural românesc.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 8—20

558

Halichias Ana—Cristina, ARHIVA CONSILIULUI POPULAR AL JUDEȚULUI GORJ

Articolul reprezintă un interviu realizat de redacție în probleme legate de activitatea arhivistică din cadrul Consiliului Popular județean Gorj. Acesta se referă la: colaborarea filialei Arhivelor Statului cu Consiliul popular județean în probleme de arhivă, tematica fondurilor și colecțiilor de documente păstrate și modul lor de organizare, inventarierea documentelor, activitatea de selecționare, modul în care noul indicator satisface nevoile muncii și condițiile de păstrare a arhivei.

2, 1984, p. 188—191

559

Hurmuzache Gabriela, ARHIVELE ȘI INFORMATICA

Autoarea prezintă câteva considerații care au determinat introducerea sistemului automat de prelucrare a informațiilor din documente. Se menționează utilizarea sistemului SARIAS pentru activitatea din Arhive și pentru

cercetarea științifică. De asemenea, autoarea prezintă, ca rezultat al activității Arhivelor din România, etapele în care se efectuează aceste operațiuni și câteva concluzii ale arhiviștilor români referitoare la avantajele introducerii informaticii în activitatea lor.

A doua parte a articolului este consacrată citorva rezultate obținute de arhiviștii din alte țări în același domeniu.

1, 1979, p. 12—17

560

Hurmuzache Gabriela, Rinziș FiloŢteia, Ionescu Codrin, PRELUCRAREA AUTOMATĂ A DATELOR PRIVIND ACTIVITATEA SĂLILOR DE STUDIU DIN D.G.A.S.

Autorii prezintă subsistemul evidenței datelor referitoare la activitatea sălilor de studiu (S.E.D.A.S.) implementat sistemului informatic al Arhivelor Statului (S.I.A.S.) realizat pe baza buletinelor de cerere ale cercetătorilor de la sălile de studiu. Se explică sistemul de lucru, modul de completare a formularului, indexarea, facilitățile create, aplicabilitatea subsistemului.

2, 1984, p. 176—180

561

Hurmuzache Ștefan, DOCUMENTELE ARHIVISTICE ÎN SPRIJINUL ECONOMIEI NAȚIONALE

Se consemnează opiniile exprimate de participanții la consfătuirea organizată la 8 iunie 1982 la filiala județeană Prahova a Arhivelor Statului cu tema „Arhivele prahovene în sprijinul cunoașterii și valorificării de resurse naturale”. La această consfătuire au participat activiști de partid, specialiști în domeniile prospecțiunilor geologice și al extracției de cărbune și petrol, cadre didactice de la Institutul de petrol și gaze, arhiviști și muzeografi. În cadrul dezbaterilor s-au abordat următoarele probleme: direcțiile de activitate pentru utilizarea documentelor de arhivă în vederea punerii în valoare a noi surse de materii prime, noi posibilități de lărgire a câmpurilor miniere, valoarea documentelor din Fondul Arhivistic Național pentru activitatea geologică, oportunitatea organizării unor astfel de consfătuiri tematice.

4, 1982, p. 376—384

562

Hurmuzache Ștefan, INTERVIU cu tov. *Mitrescu Eleonora și Ivănescu D.*

Tema convorbirii a abordat obiectivele pe care Filiala Arhivelor Statului Municipiul București și le propune pentru sporirea eficienței activității arhiviste la organizațiile socialiste, sarcinile care stau în fața Filialei Arhivelor Statului Iași pentru creșterea calitativă a întregii activități.

4, 1984, p. 361—364

Hurmuzache Ștefan, Arimia Vasile, NECESITATEA REEDITĂRII COLECȚIEI „EUDOXIU HURMUZAKI“

Se demonstrează necesitatea continuării publicării acestei valoroase colecții de documente externe arătându-se care sînt beneficiarii și realizatorii unui nou corpus, structura ediției, prefața, introducerea, lista documentelor, nota asupra ediției, textul documentelor.

3, 1981, p. 298—311

Ionescu Ana, Rusu Corneliu, UTILIZAREA INFORMAȚIILOR DIN DOCUMENTE ÎN PROIECTAREA ȘI EXPLOATAREA LUCRĂRILOR HIDROTEHNICE

Pornind de la prevederile Legii 1/1976 și ale Programului național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice ale R. S. România, autorii prezintă principalele aspecte ale problemei și anume: studierea resurselor de apă ale țării și regimul de variație în timp a acestor resurse în cadrul căreia un fenomen deosebit îl reprezintă scurgerea la ape mari. Pe baza informațiilor documentare se arată istoricul, evoluția fenomenului hidrologic din țara noastră, pe zone geografice și concluziile ce se pot desprinde din studierea lor pentru viitor. În încheierea comunicării, autorii fac zece propuneri în vederea utilizării cit mai complete a informațiilor privind inundațiile și ploile mari, consemnate în documente.

3, 1983, p. 275—278

Ionescu Radu, CÎTEVA PROBLEME REFERITOARE LA ELIBERAREA ACTELOR DE VECHIME ÎN MUNCĂ

Se menționează fondurile păstrate de Arhivele Statului din București care conțin documente pentru stabilirea vechimii în muncă sau pentru alte drepturi: arhiva fostei instituții Înalta Curte de Conturi (cu documente de la Ministerul Agriculturii și Domeniilor din anii 1908—1948, Ministerul de Finanțe, Administrația centrală și unitățile în subordine), fondul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare cu documente pînă în anul 1957, ale reformelor agrare din 1864, 1921 și 1945, fondul Ministerului Justiției, administrația centrală și instanțele judecătorești, fondul Ministerului de Interne — prefecturi, preturi, primării orașenești și rurale, de la P.T.T. statele pe anii 1908—1921, dosarele caziere pînă în anul 1949.

În a doua parte, pentru informarea celor interesați, se menționează unele ministere care păstrează arhivele referitoare la aparatul central și unitățile subordonate: Ministerul Construcțiilor Industriale.

1, 1984, p. 51—56

Isac Virginia, DESPRE ORIGINEA ALCĂȚUIRII UNOR CONDICI DE DOCUMENTE PRIVIND PROPRIETĂȚILE BISERICESTI DIN MOLDOVA

Autoarea expune, pe baza cercetării unor documente de la Arhivele Statului Iași, modul de alcătuire a condicilor de documente ale proprietăților bisericesti, începute în anul 1845. Această activitate a fost inițiată ca urmare a înființării Departamentului Averilor Bisericești (martie 1844) al cărui regulament prevedea că documentele privitoare la proprietățile eparhiilor urmau să rămână tot în păstrarea unităților bisericesti, cu obligația acestora de a le transcrie în condici speciale, care, alcătuite anevoios au fost depuse la Arhivele Statului din București.

1, 1960, p. 278—281

Isac Virginia B. P. HASDEU LA ARHIVELE DIN CRACOVIA

Folosind documente din fondul Direcției Generale a Arhivelor Statului, din perioada cît Hasdeu a funcționat ca doirector general al Arhivelor Statului, autoarea relevă noi informații asupra călătoriei de studii întreprinse la Cracovia în vederea depistării de noi documente privitoare la istoria românilor. Raportul întocmit de el menționează îndeosebi, cercetarea colecției Naruszewicz și necesitatea publicării documentelor transcrise într-o colecție aparte.

3, 1978, p. 363—364

Ivănescu Dumitru, VALORIFICAREA DOCUMENTELOR MOLDOVENEȘTI AFLATE ÎN ARHIVELE STATULUI

Modalitățile de valorificare a documentelor aflate în depozitele proprii: elaborarea instrumentelor de informare științifică și a edițiilor de documente care oferă informații privind istoria Moldovei pentru toate epocile istorice.

3, 1977, p. 306—307

Jako Sigismund, INSTRUCȚIUNI ARHIVISTICE ALE OFICIILOR DIN TRANSILVANIA 1575—1841. PROBLEMA REORGANIZĂRII ARHIVELOR VECHI DIN TRANSILVANIA

Pornind de la necesitatea ordonării arhivelor, autorul arată că în Transilvania această activitate se poate realiza prin restabilirea ordinii vechi după principiul provenienței, pe baza registrelor auxiliare. În munca de cercetare și de ordonare o importanță deosebită o are cunoașterea istoriei instituțiilor și funcționării cancelariilor.

Pornind de la această necesitate autorul prezintă organizarea oficiilor din Transilvania în epoca principatului și în epoca Habsburgilor și arhiva creată de aceste instituții.

În susținerea demonstrației sale autorul publică în anexă instrucțiuni pentru organizarea acestor arhive din perioada 1575—1841.

1, 1958, p. 34—81

Kiss Andrei, VECHILE INVENTARE, REGISTRELE AUXILIARE DE ARHIVĂ ȘI CELE DE REGISTRATURĂ DIN TRANSILVANIA

Între vechile instrumente de evidență folosite în Transilvania se numără vechile inventare, repertoriile de arhivă, registrele folosite de registratură, registrele auxiliare ale registraturii. Se descriu modul lor de alcătuire, de utilizare și rolul lor în evoluția arhivei.

1, 1978, p. 67—79

Kiss Andrei, CONTRIBUȚII LA STUDIUL NAȚIONALIZĂRII BĂNCILOR CAPITALISTE ȘI INTEGRAREA MATERIALULUI DOCUMENTAR ÎN FONDUL ARHIVISTIC NAȚIONAL

Autorul arată importanța acestei categorii de arhive economice și dezvoltarea sistemului bancar la noi în țară, începând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și urmărește organizarea și situația arhivelor create de aceste instituții. Explicând sistemul de funcționare al instituției, se arată categoriile de documente create și valoarea lor. Materialul este structurat în două părți: pînă la 1948 și după acest an pînă în 1960, cu menționarea necesității predării acestor materiale la Arhivele Statului.

1, 1964, p. 194—207

REFORMA ARHIVELOR ÎN RUSIA (Traducere din limba cehă după *Václav Letošník* de *Stoica Nicolaescu*)

Se prezintă organizarea arhivelor din Rusia, după reforma arhivelor inițiată de guvernul sovietic în anul 1918.

an. II, nr. 3, 1926, p. 312—316

Lupaș Ioan, UN TABLOU STATISTIC AL ARHIVELOR JUDEȚENE ȘI ORĂȘENEȘTI DIN TRANSILVANIA

În scopul cunoașterii tuturor documentelor referitoare la Transilvania, avînd în vedere vicisitudinile războiului, autorul publică în extras statistica cuprinsă în lucrarea lui Ludovic Thalloczy despre arhivele județene, orășenești și particulare din fosta Ungarie. Extrasul se referă la arhivele județene

și orașenești din Transilvania, pentru care se indică denumirea județului sau orașului, din ce an datează cel mai vechi document, dacă sînt documente anterioare bătăliei de la Mohaci (1526), cînd începe seria sistematică a actelor.

În continuare se arată soarta arhivelor din Transilvania, după alipirea la Ungaria, care prin hotărîrea parlamentului au fost transportate la Buda-pesta.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 73—76

574

Mateescu Tudor, ASPECTE ALE ACTIVITĂȚII ARHIVEI STATULUI DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ ÎN TIMPUL REVOLUȚIEI DE LA 1848

Utilizînd documente din fondul Direcției Generale a Arhivelor Statului, autorul prezintă cîteva aspecte ale activității Arhivelor Statului în timpul evenimentelor revoluționare, condusă de fruntași ai revoluției: numirea lui C. Ștefănescu ca director al Arhivelor Statului în urma demisiei lui I. Eliade-Rădulescu, folosirea unor documente aflate în păstrarea Arhivelor de către guvern, acțiuni de documentare efectuate în Arhive în problema alcătuirii unei noi constituții, cea a mănăstirilor închinată, aplicarea programului revoluției. În anexă nouă documente care susțin aspectele enunțate.

2, 1972, p. 217—232

575

Mateescu Tudor, ASPECTE ALE RELAȚIILOR ARHIVEI STATULUI DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ CU INSTITUȚIILE CENTRALE PÎNĂ LA 1862

De la înființare Arhiva Statului, pînă în 1862, s-a aflat în subordinea directă a Departamentului Trebilor din Lăuntru, din partea căruia s-a bucurat de toată înțelegerea și de tot sprijinul necesar în rezolvarea problemelor, precum și în relațiile Arhivei cu celelalte instituții. Astfel, încă din primii ani se solicită un local corespunzător care se concretizează în hotărîrea Sfatului Administrativ Extraordinar din 1837 pentru construirea unui local nou în curtea Mitropoliei. Alte solicitări priveau: lărgirea spațiului de depozitare, repararea încăperilor în care se depozita arhiva, procurarea mobilierului necesar. Relațiile cu celelalte instituții constau îndeosebi în preluarea documentelor de la acestea, aspect de care sînt legate mai multe reglementări și care constituie direcția principală a activității Arhivei Statului. În anexă trei documente (1838—1849) referitoare la preluarea de documente.

2, 1973, p. 198—206

Mateescu Tudor, ARHIVELE DIN DOBROGEA ÎN TIMPUL STĂPÎNIRII OTOMANE

Între 1417 și 1877, perioada dominației otomane în Dobrogea, pe teritoriul acestei provincii au funcționat numeroase instituții administrative ale puterii de stat. Acestea au creat arhive care au o importanță incontestabilă pentru istoria Dobrogei. În primăvara anului 1877, după declanșarea războiului ruso-turc, o parte a acestor arhive a fost evacuată la Constantinopol sau în alte locuri din Imperiul otoman. Acum aceste documente se află în Turcia sau Bulgaria. S-a început acțiunea de microfilmare a documentelor și aducerea lor sub această formă în țară. Pe lângă instituțiile de stat, un număr însemnat de documente au creat și cele eclesiastice. Se menționează și arhivele create de instituțiile altor naționalități, îndeosebi de cea greacă, rusă, germană. Toate aceste documente, ca și cele create de instituții pot fi depistate și integrate tezaurului arhivistic național.

1—2, 1974, p. 229—239

577

Mateescu Tudor, PROBLEME DE BAZĂ ALE TRATATULUI DE ARHIVISTICĂ

Se face o trecere în revistă a lucrărilor similare apărute în literatura străină și românească (se remarcă manualul lui Aurelian Sacerdoțeanu din 1971). Direcția Generală a Arhivelor Statului a inițiat elaborarea unui manual de arhivistică de către arhiviști și alți specialiști. Se prezintă scopul, metodele de lucru și de perfecționare ale lucrării, precum și proiectul planului tematic al lucrării.

2, 1978, p. 160—165

578

Mateescu Tudor, *Ciucă Marcel*, ARHIVA GENERALĂ A ȚĂRII ROMÂNEȘTI

Folosind bibliografia existentă și o serie de documente de la Arhivele Statului din București autorii prezintă istoricul funcționării unei arhive generale a Țării Românești la Mitropolie. Atestată documentar pentru prima dată într-un hrisov de la Matei Basarab din anul 1652, autorii presupun că practica depunerii documentelor la Mitropolie era mai veche. În continuare se arată modul de funcționare a arhivei generale la Mitropolie care a îndeplinit funcția unui organism de specialitate în stat, înființat, după cum se știe, în anul 1832. În anexă patru documente din perioada 1815—1829.

2, 1985, p. 213—222

Matei Alexandru, SELECȚIONAREA ARHIVELOR INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI. DIN EXPERIENȚA COMISIEI REGIONALE DE EXPERTIZĂ ȘI CONTROL A SERVICIULUI ARHIVELOR STATULUI CLUJ

Pe baza experienței dobândite, se arată importanța acestei activități, condițiile în care trebuie să se desfășoare. Între acestea, ordonarea și inventarierea sînt obligatorii, după care se poate face expertizarea. Se exemplifică cu situații întîlnite în inventarierea fondurilor judecătorești de la Filiala Cluj. În vederea expertizării s-a procedat astfel: alcătuirea istoricului instituției al cărui fond urmează să se expertizeze și a unei liste de dosare asupra cărora comisia urma să se pronunțe în mod deosebit, stabilirea unor criterii de apreciere între care menționăm emitentul documentelor, epoca în care au fost create documentele, conținutul, integritatea fondului. Articolul se încheie cu concluzia că se impune îmbunătățirea indicatorului Ministerului Justiției, deoarece au fost omise unele genuri de documente.

1, 1962, p. 92—101

Matei Alexandru, ARHIVISTICĂ ȘI DEMOGRAFIE ISTORICĂ .

Autorul încearcă să arate legăturile care există între arhivistică și demografia istorică, prin prisma analizei obiectului, metodelor și izvoarelor la care acestea apelează și cu care operează, precum și a legăturilor lor cu istoria. Se afirmă că arhivistica a fost și va rămîne indispensabilă demografiei istorice prin documentele pe care i le oferă spre cercetare.

2, 1973, p. 307—314

Mănescu Manea, IMPORTANȚA ORGANIZĂRII ARHIVELOR STATISTICO-ECONOMICE

Pornind de la necesitatea elaborării tratatului de istoria României, autorul demonstrează importanța istoriei statisticii pentru istoria poporului nostru. În acest context este reliefat rolul arhivelor în elaborarea istoriei statisticii românești, măsurile organizatorice inițiate în instituțiile de învățămînt superior. În continuare sînt prezentate principalele probleme care urmează să fie abordate în realizarea acestei sarcini:

— periodizarea istoriei statisticii prin folosirea documentelor din toate epocile istorice

— reconsiderarea gândirii economice și a instituțiilor economice. Se fac recomandări asupra modului de valorificare a documentelor, se dau indicații metodice asupra descrierii documentelor statistice.

În anexă se publică două documente inedite referitoare la istoria statisticii românești: 1. 1859 iulie. Decizia Departamentului din lăuntru pentru numirea de membri în Comisiile de statistică care urmează să alcătuiască recensămintele locuitorilor. 2. <1859>. Instrucțiuni tipărite asupra modului de completare a formularelor necesare realizării recensământului locuitorilor.

1, 1958, p. 13—21

582

Mărcuș Ion, CEVA DESPRE DISTRUGERILE DE DOCUMENTE. ASPECTE ȘI SUGESTII

Autorul își structurează articolul în trei părți, abordând următoarele probleme: 1. Colectționarea pieselor de arhivă. Pornind de la o prevedere a legii de organizare a Arhivelor care permitea unor deținători de documente să le păstreze, nefiind obligați să le predea autorul arată că sînt situații în care acestea sînt supuse în timp distrugerii neputînd intra în circuitul științific. 2. Selecționarea documentelor. 3. Conservarea materialului documentar în care se prezintă o serie de factori, în aparență inofensivi, care contribuie la distrugerea documentelor: atitudinea cercetătorilor, calamități.

VII, 1, 1946, p. 74—84

583

Mărcuș Ion, CÎTEVA PROPUNERI ÎN PROBLEMA FOLOSIRII MATERIALELOR ARHIVISTICE

Autorul propune cîteva soluții în vederea înlesnirii cercetării arhivelor: introducerea practicii obligatorii în arhive pentru studenții facultăților de istorie; intensificarea inventarierii, întocmirea de inventare corespunzătoare; organizarea și amenajarea sălilor de studiu în vederea evitării împrumuturilor de documente altor instituții; protejarea documentelor prin fotocopierea lor și folosirea fondurilor în principalele centre ale țării; o mai strînsă legătură cu muzeele; publicarea cataloagelor principalelor expoziții organizate de Arhivele Statului.

1, 1958, p. 186—194

584

Mărcuș Ion, ARHIVELE STATULUI DIN REGIUNEA CLUJ ÎN SLUJBA ȘTIINȚEI ȘI CULTURII

Se prezintă comparativ dezvoltarea unităților Arhivelor Statului din această zonă în anii imediat următori actului de la 23 August 1944. Se menționează noile unități înființate pe lîngă cele de la Cluj și Năsăud, la Aiud, Bistrița, Dej, Turda, Zalău, preluările de documente, activitatea de valorificare a acestora, aplicarea legislației arhivistice din anul 1953.

1, 1961, p. 294—309

207

Mărcuș Ion, CU PRIVIRE LA PRELUCRAREA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ A MATERIALELOR DOCUMENTARE CREATE DE INSTITUȚIILE DIN TRANSILVANIA

Pornind de la specificul documentelor create în Transilvania, autorul analizează constituirea fondurilor și evidența documentelor în evoluția istorică. Problemele abordate sînt următoarele: vechimea documentelor și modul de constituire a fondurilor (arhivele orășenești, arhivele comitatelor), sisteme de ordonare, păstrare și evidență a documentelor, ordonarea și inventarierea documentelor, expertiza valorii documentelor.

2, 1962, p. 265—280

Mărcuș Ion, SENSUL ARHIVISTIC AL UNITĂȚII DE PĂSTRARE ȘI NECESITATEA DEFINIRII ACESTUIA PENTRU ACTIVITATEA DE PRELUCRARE A MATERIALELOR DOCUMENTARE

Considerînd că în terminologia arhivistică noțiunea de unitate de păstrare este acceptată într-un sens larg, autorul încearcă definirea ei, ajungînd la următoarele concluzii: pentru ordonare, inventariere și selecționare o condiție esențială o reprezintă delimitarea între unitatea de păstrare și unitatea de inventariere. Constituirea unității de păstrare este determinată de necesitatea asigurării condițiilor optime pentru păstrarea documentelor ținînd cont de forma lor, de posibilitățile de manipulare, materialul de protecție folosit. Ea poate fi modificată după împrejurări, astfel încît o unitate de păstrare poate cuprinde una sau mai multe unități de inventariere.

Unitatea de inventariere este cuprinsă în inventar sub o poziție proprie și individualizată prin cotă.

2, 1968, p. 287—295

Mărcuș Ion, PROBLEME DE TERMINOLOGIE A MATERIALELOR DOCUMENTARE CREATE PE TERITORIUL TRANSILVANIEI

Autorul supune atenției o serie de termeni cu care sînt denumite documentele, explicînd și sensul accepțiunii lor, cu referire la Transilvania asupra căroră opiniază că trebuie efectuat un studiu profund și de durată. Astfel, termenul unitatea de păstrare se întrebuițează pentru a circumscrie materialele documentare din majoritatea fondurilor. În ceea ce privește Transilvania, documentele sînt denumite cu termeni ca: privilegii, scrisori deschise, scrisori închise iar instrumentele lor de evidență: regestum, repertorium, index. Un alt termen pus în discuție este legat de evidență și anume registrul inventarelor în care trebuie înscrise și instrumentele contemporane

de evidență. La rîndul lor și instrumentele de evidență poartă mai multe denumiri, după cum același instrument este denumit cu mai mulți termeni. Pentru Transilvania există: repertorium, index, regestum, protocollum exhibitorum, care trebuie considerate ca inventare. La acestea se adaugă instrumentele auxiliare de evidență: registrul de intrare și indexul alfabetic, registrul serial de arhivă. În continuare se explică termenii: număr de bază, foaie de conexare, unitate de păstrare, unitate de înregistrare.

În concluzie se arată necesitatea ca în stabilirea terminologiei pentru documentele create în Transilvania să se adopte metoda istorică în raport cu conținutul documentelor.

2, 1963, p. 67—79

588

Mărcuș Ion, CÎTEVA OBSERVAȚIUNI PRIVITOARE LA SELECȚIONAREA ARHIVELOR VECHI

Articolul arată mai întii factorii de care depinde selecționarea arhivelor: buna organizare, pregătirea corespunzătoare a personalului.

Din punct de vedere al organizării, legea arhivelor din 1925 prevedea obligativitatea instituțiilor de a trimite Arhivelor Statului un borderou cu dosarele formate în anul expirat, în vederea facilitării controlului Arhivelor asupra arhivelor instituțiilor publice. Această măsură tindea spre unificarea lucrărilor din administrație. În Transilvania selecționările de documente s-au făcut pe baza ordonanțelor date de ministere, de către funcționarii care cunoșteau foarte bine actele. În timpul celui de al doilea război mondial și după el au intervenit o serie de schimbări. În vederea unificării, raționalizării și simplificării s-au emis „Instrucțiunile pentru raționalizarea și simplificarea lucrărilor de birou“ de către Ministerul de Interne, în noiembrie 1942. Acelea cuprind și prevederi referitoare la selecționarea documentelor: documentele să fie predate Arhivelor Statului după 30 de ani de la creare pe bază de proces-verbal; cînd o instituție socotește necesar poate selecționa și acte cu o vechime mai mică de 30 de ani. Sînt comentate aceste prevederi și se dau exemple din arhivele din Transilvania. Selecționarea trebuie făcută de instituția creatoare sub controlul Arhivelor Statului.

Aceleași Instrucțiuni exceptau de a preda documentele la Arhivele Statului acele instituții care aveau colecții păstrate în ordine și în localuri corespunzătoare. De aici derivă necesitatea pregătirii de specialitate a personalului, în care sens propune organizarea de către Arhive a unor cursuri de specializare pentru arhivari.

În încheiere, autorul prezintă patru concluzii asupra temei analizate, în sensul celor arătate mai sus.

VI, 1, 1944, p. 91—98

209

Mărcuș Ion, Ungureanu Gheorghe, CONGRESUL EXTRAORDINAR
INTERNĂȚIONAL AL ARHIVELOR, Washington, 1966

Congresul, care și-a desfășurat lucrările între 9—14 mai 1966 a înscris la ordinea de zi probleme privind lărgirea accesibilității în arhive și aportul Arhivelor la munca de cercetare.

La tema „Liberalizarea accesibilității arhivelor“ s-au prezentat restricțiile care au existat în cercetarea documentelor, îndeosebi a celor contemporane. O problemă viu dezbătută a fost cea a arhivelor particulare cu exemplificări asupra modului de cercetare a acestor arhive în diferite țări.

O altă temă înscrisă pe ordinea de zi a Congresului a fost „Programele naționale ale publicațiilor de documente“.

„Folosirea microfilmului în arhive pentru cercetare și publicare“ a constituit o altă temă a dezbaterilor. Pe lângă scopul microfilmării în arhive s-au prezentat instrumentele de evidență a microfilmelor.

Ultima temă pusă în discuția Congresului a fost „Cooperarea internațională pentru înlesnirea accesului în arhive“ la care s-a arătat că mijlocul principal îl constituie întocmirea instrumentelor de informare științifică și schimbul acestora între Arhivele din diferite țări. La aceasta se adaugă schimbul de microfilme, cu unele avantaje și dezavantaje.

2, 1966, p. 161—166

Mărcuș Ion, Arimia Vasile, INSTRUCȚIUNILE ARHIVISTICE —
FACTOR DE SEAMĂ ÎN ÎMBUNĂTĂȚIREA MUNCII

La 10 ani de la constituirea Fondului Arhivistic de Stat se trec în revistă măsurile adoptate și rezultatele obținute prin aplicarea lor. În acest sens, pentru reglementarea unitară a muncii, o principală măsură a Direcției Generale a Arhivelor Statului a fost întreprinsă prin Decretul nr. 353/1957 și HCM 1119/1959, pe baza cărora s-au elaborat instrucțiuni pentru inventarierea documentelor, evidența centralizată a fondurilor și valorificarea lor în diferite domenii de activitate.

În anul 1957 au fost elaborate Instrucțiunile generale nr. 6720 pentru organizarea și funcționarea Arhivelor, organizațiilor și instituțiilor de stat economice socialiste și a instituțiilor publice. În 1961 s-au alcătuit Instrucțiunile nr. 3813 pentru expertiza materialelor documentare. Rezultatele și experiența arhivistică au permis elaborarea de instrucțiuni pentru fondarea, evidența și folosirea materialelor documentare în cursul anilor 1964—1965. Articolul analizează condițiile în care aceste instrucțiuni au fost elaborate, principalele probleme pe care le reglementează, modalități de aplicare și citeva rezultate obținute până în prezent. Eforturile s-au concretizat într-o evidență centralizată a documentelor. În același timp, evidența este un element principal în planificarea fondurilor care încă nu au fost inventariate pentru grăbirea ritmului inventarierii lor.

1, 1967, p. 3—20

Mera Laurențiu, F.A.S. CLUJ

În anii 1978—1980 peste 40 de donații și 20 achiziții.

Manuscrite, nuvele etc. ale lui Valeriu Sima, documente reflectând procesul de învățămînt din anii 1934—1940, manuscrite medievale, documente privind adunarea de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918, documente din anii 1757—1910 provenite de la Ioan Chindriș, corespondența lui Gyulai Farkaș, fond personal „Victor Deleu“. La acestea se adaugă alte documente care completează fonduri și colecții existente.

1, 1983, p. 50—53

592

Metes Ștefan, ARHIVELE DIN ARDEAL DUPĂ RĂZBOI

Prezentînd situația arhivelor județene și orașenești din Transilvania pînă la război, distrugerile de acte provocate de acesta, autorul arată necesitatea organizării arhivelor, aducerii în țară a celor mutate în timpul stăpînirii străine, pe baza hotărîrilor tratatelor de pace, și folosirii lor în scopuri științifice, misiune pe care consideră că o are de îndeplinit în calitate de director al Arhivelor Statului din Cluj.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 85—87

593

Metman Y, Auzary B., ARHIVELE JUDICIARE ȘI PRELUCRAREA LOR INFORMATICĂ

Se împărtășeste experiența Centrului de studii de istorie juridică din Paris de prelucrare automată a datelor din documentele fondului Parlamentului Paris, aplicîndu-se o metodă bazată pe o dublă prelucrare: analitică și sintetică. Se dau detalii ale acestor metode de prelucrare.

1, 1978, p. 82—85

594

Mihăilă Gheorghe, DIN ACTIVITATEA LUI BOGDAN PETRICEICU HASDEU LA ARHIVELE STATULUI: CUVENTE DEN BĂTRÎNI (t. I)

Autorul supune analizei primul tom din „Cuvente den bătrîni“ operă realizată de savantul român B. P. Hasdeu în perioada în care a fost director al Arhivelor Statului (17 mai 1876—1 aprilie 1900). Se evidențiază importanța acestei lucrări care cuprinde: vechi documente românești din secolele al XVI-lea și al XVII-lea (pînă la 14 noiembrie 1636) fiecare fiind însoțit de comentarii despre grafie, fonetică, lexic, morfologie și sintaxă, cuvinte ro-

mânești aflate în documente interne scrise în slavonă (1536—1593), etimologia anumitor cuvinte vechi (moștenite din latină, autohtone sau de altă proveniență), Hasdeu fiind cel care a avut o contribuție decisivă la edificarea, pe o bază fermă, a etimologiei cuvintelor autohtone sau de altă proveniență, precum și a cuvintelor autohtone de origine traco-dacă; cea mai veche din scrierile istorice în limba română — o cronică universală tradusă și compilată de călugărul Michael Moxa. Prin noutatea lor și prin valoarea textelor editate, opera citată a cunoscut pentru istoria limbii române, cea mai largă considerație atât în țară cât și peste hotare.

4, 1982, p. 344—352

595

Mihăilescu Petre, DIN EXPERIENȚA MUNCII DE ARHIVĂ ÎN RAMURA INDUSTRIEI METALURGICE

Autorul evidențiază organizarea corespunzătoare a arhivelor unităților din această ramură, preocupările organelor de resort pentru satisfacerea cerințelor actuale și de viitor, izvorite din legislația arhivistică. Preocupările în acest sens au vizat: încadrarea posturilor cu persoane care să efectueze lucrări de arhivă, instruirea periodică a acestora ceea ce oferă un cadru propice dezbaterilor și schimbului de experiență.

4, 1979, p. 410—411

596

Mocanu R. Marin, CONSIDERAȚII TEORETICE PRIVIND ȘTIINȚA ARHIVISTICĂ

Autorul încearcă să demonstreze caracterul științific al activității arhivistice și includerea activităților disciplinelor auxiliare în conținutul științei arhivistice, caracterul ei unitar. Totodată, se analizează de ce arhivistica are caracter auxiliar față de istorie și raportul ei cu părțile componente.

2, 1973, p. 206—208

597

Mocanu R. Marin, ROLUL DE ÎNDRUMARE ȘI CONTROL AL ARHIVELOR STATULUI

Articolul este structurat în următoarele părți: chestiuni generale, istoric, situația actuală, principiile acestei activități (al obiectivității, al selectării, al continuității, instructiv-educativ), principalele obiective care se au în vedere, formele, metodologia folosită în munca de îndrumare și control. În încheiere se arată că scopul acestei activități este asigurarea, pentru generațiile viitoare, a documentelor create în prezent.

4, 1979, p. 400—404

212

Mocioiu Nicolae, FOLOSIREA DOCUMENTELOR PENTRU EDUCAREA PATRIOTICĂ ȘI INTERNAȚIONALISTĂ A ELEVILOR PRIN EXPUNERI ȚINUTE LA ARHIVELE STATULUI

În activitatea largă de folosire a documentelor în educarea patriotică se prezintă experiența Filialei Arhivelor Statului județul Brăila într-o latură deosebită, aceea a întâlnirii directe între elevi și documente. Se arată modalitățile de folosire a documentelor în acest scop, temele care pot fi ilustrate cu documente, îndeosebi cele care se pot expune la Arhivele Statului, precum și cele de istorie locală. Se evidențiază necesitatea conlucrării între Arhivele Statului și școală în educarea patriotică a tinerei generații.

2, 1973, p. 235—242

Moga Aurel, ARHIVELE ÎN SLUJBA CERCETĂRII ETNOGRAFICE

Autorul relevă modul în care documentele de arhivă pot contribui la lărgirea documentației etnografice. Documentele narative sau descriptive cuprind informații etnografice care completează cercetarea de teren: indicațiile forurilor conducătoare prin care se reglementează activitatea instituțiilor, dările de seamă întocmite de instituții care cuprind informații asupra ocupațiilor specifice și grupurile sociale care le exercită, tradițiile de muncă etc., rapoartele de inspecție care evidențiază stadiul de dezvoltare a mijloacelor de producție, conscripțiile urbariale cu date bogate și variate care ilustrează procesele de producție, metodele de muncă, principalele ocupații ale locuitorilor, speciile de animale, destinația suprafețelor de pământ; inventarele de moșii și bunuri, scrisorile de împărțire care conțin informații asemănătoare conscripțiilor urbariale, circularele de urmărire care conțin descrieri amănunțite despre portul popular, minier și onomastică; socotelile orașelor care explică influența reciprocă între sat și oraș în diferite domenii ale vieții materiale și spirituale (creșterea producției de cereale, mărfurile ce se desfășeau pe piață, volumul schimburilor comerciale); corespondența orașelor; protocoalele de judecată; învoielile, scrisorile de chezășie care cuprind obiceiurile populației și ale țărânimii în mod deosebit.

2, 1964, p. 61—70

Moise Vasile, SARCINILE ARHIVELOR STATULUI ÎN LUMINA CELUI DE AL XIII-lea CONGRES AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Pe baza sarcinilor și orientărilor cuprinse în documentele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român și în alte documente de partid și de stat sînt prezentate sarcinile care revin Arhivelor Statului din țara noastră.

În acest context se enumeră principalele realizări ale Arhivelor Statului în anul 1984 și se creionează direcțiile de activitate ale instituției pentru perioada care urmează: munca de îndrumare și control la organizațiile socialiste, valorificarea complexă a documentelor, modernizarea și perfecționarea activităților care se desfășoară în Arhivele Statului, păstrarea, conservarea și asigurarea documentelor, perfecționarea pregătirii profesionale a cadrelor etc.

4, 1985, p. I-IV

601

Moisil Constantin, UN PROGRAM DE MUNCĂ

În calitate de director general al Arhivelor Statului, autorul expune principalele sarcini de viitor ale instituției. Pornind de la aprecierea că Arhivele Statului nu trebuie să se limiteze la adunarea și organizarea documentelor, „să rămână o instituție moartă“ ci să însoțească activitatea cu o muncă științifică, deoarece există și posibilitatea și nevoia acesteia, sînt prezentate direcțiile de acțiune: 1. formarea de specialiști care să poată folosi documentele pe care le au la dispoziție. Pentru aceasta este necesară înființarea unei „școli practice de arhivari—paleografi“ care să formeze cadrele necesare; 2. crearea unui interes cît mai mare față de documente prin publicarea unei „reviste speciale“ care să trateze probleme de științe auxiliare ale istoriei, legate de documente, să informeze publicul despre valoarea lor și să producă un interes sporit față de adunarea și studierea lor.

Alte sarcini se referă la:

- înființarea de ateliere pentru ornamentarea manuscriselor
- organizarea de expoziții permanente de documente, peceti, steme, care să dezvolte și să cultive interesul publicului pentru ele
- alcătuirea cataloagelor de documente pentru cunoașterea conținutului fondurilor și colecțiilor
- editarea documentelor istorice.

vol. I, nr. 1-3, 1924-1926, p. 1-2

602

Moisil Constantin, PROGRESSELE ARHIVISTICII

Autorul arată situația arhivelor în timpul primului război mondial, factorii care au contribuit la pierderea unei părți însemnate de documente: distrugerea depozitelor de arhivă, luarea unor documente și mutarea lor în alte țări, evacuarea documentelor. În continuare se prezintă principalele probleme care trebuiau rezolvate după război: restituirea documentelor avînd în vedere că s-a produs o modificare teritorială, îndeosebi la imperiile desființate, organizarea arhivelor în conformitate cu noile realități.

Datorită distrugerilor provocate de război s-a trezit în opinia publică mondială un interes deosebit față de arhive, reliefîndu-se marea lor importanță nu numai pentru știință dar și pentru interesele politice, naționale,

pentru recunoașterea drepturilor istorice etc. De aceea, s-a manifestat tendința de reorganizare a arhivelor în următoarele direcții: pregătirea științifică superioară a funcționarilor acestor instituții prin înființarea de școli speciale, care la rindul lor editează publicații care cuprind studii de specialitate, documente și cercetări în științele auxiliare istoriei, organizarea de congrese internaționale, organizarea de expoziții de acte și documente.

Pentru arhivele din România menționează trei probleme principale care trebuie rezolvate:

— Construirea de localuri proprii pentru cele patru arhive regionale și completarea celei din București

— Concentrarea tuturor arhivelor vechi ale autorităților centrale, județene și comunale la Arhivele Statului din Capitală și provincie, pentru a se asigura o bună păstrare a documentelor.

— Aplicarea Legii de organizare a Arhivelor Statului.

vol. II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 1—8

603

Moisil Constantin, DIN ISTORIA ARHIVELOR ROMÂNEȘTI: ARHIVE JUDEȚENE ȘI ȘCOALA DE ARHIVARI

Autorul face un scurt istoric al Arhivelor de la înființare în anii 1831 și 1832, adoptarea principiului centralizării după unirea definitivă a Țării Românești și Moldovei în 1862 și crearea unui depozit central la București cu o sucursală la Iași. Prin înființarea Direcției Generale a Arhivelor Statului în 1862, arhiva centrală primea spre păstrare numai arhivele ministerelor și ale celorlalte autorități centrale iar arhivele județene și comunale se păstrau la locurile lor. Datorită lipsei de organizare a celor din urmă și pericolului de distrugere, Gr. Manu, directorul general al Arhivelor Statului a adresat în 1870 un raport Ministerului Instrucțiunii și Cultelor în care cerea concentrarea depozitelor de arhive județene și comunale în capitala fiecărui județ și deci întemeierea de arhive județene. Gr. Manu solicita înființarea pe lângă Arhiva centrală din București a unor cursuri pentru formarea arhiviștilor.

an. II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 220—222

604

Moisil Constantin, ARHIVELE STATULUI ȘI REGULAMENTUL ORGANIC

Sint prezentate prevederile Regulamentului Organic pentru Moldova și Țara Românească pentru organizarea instituției Arhivelor și a altor acte normative ulterioare. În anexă șase documente privind organizarea Arhivelor.

nr. 5, an. 1928—1929, p. 269—298

Moisil Constantin, PROBLEMA ARHIVELOR ROMÂNEȘTI

În partea introductivă autorul arată importanța deosebită a arhivelor în viața popoarelor, lucru evidențiat de războiul mondial. Pentru arhivele românești înapoierea documentelor evacuate la Moscova a lărgit baza documentară și a creat noi piste de cercetare. Pornind de la noua optică asupra arhivelor, creată după război, se arată principalele activități desfășurate: colecționarea și păstrarea în bune condiții a documentelor din toate epocile istorice, tendința de a imprima o organizare unitară arhivelor de stat în scopul apropierii între popoare, alcătuirea de cataloage pe fișe standardizate care să cuprindă materialul mai important din toate arhivele lumii, instituirea Comisiei internaționale a arhivelor (1930) în scopul înlesnirii accesului cercetătorilor la arhive; pentru noi, cunoașterea documentelor din arhivele străine. Principalele sarcini ale arhivelor după război: adunarea, inventarierea și clasarea documentelor în care scop în unele țări s-au înființat secții noi sau arhive speciale, adunarea documentelor despre români aflate în arhive străine, publicarea de inventare și cataloage, înființarea de secții noi sau arhive speciale. În aceste acțiuni un rol determinant revine Școlii superioare de arhivistică și paleografie care pregătește specialiștii necesari. Se menționează necesitatea studierii tuturor documentelor din arhivele din țară și din străinătate pentru a se putea scrie istoria poporului român. În continuare, articolul este structurat în următoarele părți:

1. Arhivele românești înainte de războiul mondial. În acest capitol se arată situația arhivelor de stat și particulare existente în provinciile românești, evidențiindu-se cele care cuprind documente vechi românești.

2. Soarta arhivelor noastre în războiul mondial. Datorită greutăților generate de război arhivele de stat sau particulare au avut de suferit prin distrugerile unora sau evacuarea altora și dezorganizarea celor rămase. Cea mai mare parte din cele evacuate a fost recuperată.

3. Recuperarea arhivelor țărilor surori.

Se pornește de la prevederile tratatelor de la Saint-Germain (1919) și de la Trianon (1920) analizând articolele referitoare la arhive și desprinzând drepturile României asupra documentelor care-i reconstituie istoria.

4. Executarea clauzelor arhivistice din tratatele de pace. Pe baza prevederilor acestor tratate s-au încheiat convenții speciale pentru retrocedarea arhivelor. Se prezintă situația concretă a României izvorită din cele două tratate încheiate cu Austria și cu Ungaria și modul în care s-a procedat în tratativele cu Austria și cu Ungaria.

5. Concluzii. Autorul încheie studiul cu concluzia că atât în țară cât și în străinătate există o enormă cantitate de material arhivistic care oglindește dezvoltarea în toate ramurile de activitate a poporului român, în toate epocile istorice. Aceasta dovedește o foarte intensă activitate a cancelariilor domnești și a dregătoriilor din țările române, relațiile acestora și legăturile întinse și neîntrerupte pe plan intern și extern. Este, totodată, o dovadă, susține autorul a faptului că poporul român a utilizat scrisul pe scară largă, nu numai la orașe dar și la sate.

Având în vedere materialul recuperat, autorul arată necesitatea de a se continua acțiunea de readucere a documentelor în țară, motivând și

prin buna organizare a Arhivelor Statului la care mai sugerează înființarea unor noi direcții regionale și construirea de localuri moderne. Alături de aceste măsuri mai sugerează publicarea de inventare și cataloage arhivistice pentru documentele din arhivele de stat și particulare, măsura bazată pe existența unui personal bine pregătit.

vol. III, 1, nr. 6—7, 1936—1937, p. 1—46

606

Moldovan Liviu, UN VECHI REGULAMENT DE SELECȚIONARE A ARHIVELOR JUDEȚENE

Autorul publică „Regulamentul de selecționare a arhivei județului Mureș-Turda“, alcătuit în 1913 și aplicat după aprobarea lui de Ministerul de Interne.

2, 1958, p. 275—276

607

Moș Tiberiu, CONSIDERAȚII PRIVIND SELECȚIONAREA INTERIOARĂ A UNITĂȚILOR ARHIVISTICE

Pornind de la existența, încă, a multor documente lipsite de valoare, autorul pledează pentru selecționarea în interiorul unității arhivistice, acolo unde volumul acestor documente este mare. Referirile le face la două fonduri aflate la Filiala Arhivelor Statului județul Timiș: Inspectoratul de jandarmi Timișoara și Legiunea de jandarmi Timiș-Torontal din care peste 50% din volumul documentelor se poate elimina.

Efectuind această operațiune de mare importanță, arhiviștii filialei au ajuns la concluzia că genul actului nu este determinant în stabilirea valorii. De aceea, autorul pledează pentru selecționarea în interiorul dosarelor, atunci când volumul de documente fără valoare justifică acest lucru, alături de selecționarea care se efectuează pe parcursul inventarierii.

2, 1985, p. 172—175

608

Mureșan Alexandru, PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII ARHIVISTICE DIN ȚARA NOASTRĂ

Se trec în revistă succesele obținute de arhivistica din țara noastră, măsurile luate de stat pentru reorganizarea instituției între care se remarcă Decretul 353 privind înființarea Fondului Arhivistic de Stat. Se prezintă, în continuare principalele direcții ale activității viitoare, între care menționăm: intensificarea cercetării fondurilor create în perioada modernă și contempo-

rană, sprijinirea istoriografiei în realizarea unor lucrări fundamentale, îmbunătățirea tematicii și a sistemului de publicare, intensificarea activității de valorificare a documentelor, de îndrumare a muncii la organizații, asigurarea condițiilor de păstrare și conservare a documentelor, ridicarea nivelului de păstrare și conservare a documentelor, ridicarea nivelului științific al întregii activități.

1, 1959, p. 35—43

609

Mureșan Ioan, VALORIFICAREA INFORMAȚIILOR DOCUMENTARE PRIVIND EXISTENȚA UNOR SUBSTANȚE MINERALE UTILE PRIN CERCETĂRI GEOLOGICE

În efortul de asigurare a bazei de materii prime, cercetările geologice ocupă un loc principal. În cadrul acestora, în prima etapă, se impune informarea și documentarea geologică ce trebuie să furnizeze toate cunoștințele acumulate de predecesori asupra temei sau perimetrului respectiv. Sînt deosebit de valoroase lucrările publicate. Totodată, se impune utilizarea datelor din Arhive, verificarea lor în teren ceea ce poate duce la reducerea volumului de muncă și a unor lucrări costisitoare, la identificarea unor zone de interes economic, localizarea în teren a informațiilor documentare printr-o colaborare între specialiști și Arhivele Statului.

De o deosebită utilitate ar fi elaborarea de cataloage cu exponate existente în diferite colecții și muzee și alcătuirea unei documentații complete a tuturor lucrărilor de cercetare geologică.

2, 1983, p. 135—139

MUZEUL ARHIVELOR — 50 DE ANI DE EXISTENȚĂ

610

Pleșiță Nicolae, CUVÎNT DE DESCHIDERE a adunării festive organizate cu prilejul aniversării a 50 de ani de la înființarea Muzeului Arhivelor

4, 1976, p. 364

Ștefănescu Liviu, VALENȚE EDUCATIVE ALE MUZEOGRAFIEI ROMÂNEȘTI CONTEMPORANE

Între valențele educative ale muzeografiei românești se menționează: contribuția la autoperfecționarea omului societății socialiste, factor important de cultură în direcția istoriei naturii și societății. Se prezintă principalele valențe care slujesc aceste direcții de activitate și modalitățile folosite pentru realizarea lor între care se distinge acțiunea de largă cuprindere cultural-educativă.

4, 1976, p. 373—377

SALUTURI COLEGIALE prezentate la a 50-a aniversare a Muzeului Arhivelor de către:

- Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Municipiului București,
- Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România
- Muzeul de istorie a Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România
- Muzeul Militar Central
- Muzeul de istorie al Municipiului București
- Institutul de istoria artei
- Biblioteca Academiei R. S. România
- Revista Muzeelor și Monumentelor istorice
- Revue roumanie d'histoire
- Facultatea de drept a Universității București

4, 1976, p. 368—372

Teodorescu Z. Virgiliu, MUZEUL ARHIVELOR — 50 DE ANI DE EXISTENȚĂ

Se face un scurt istoric al preocupărilor pentru înființarea unui muzeu al Arhivelor, al realizării construcției, rolul și direcțiile de activitate ale Muzeului în perioada socialistă de dezvoltare a patriei noastre.

4, 1976, p. 364—367

Dogaru Maria, VALOAREA EDUCATIVĂ A SIMBOLULUI HERALDIC

Autoarea prezintă valoarea educativă a simbolului heraldic, ca parte integrantă a tezaurului istoric național, menționând reflectarea evoluției societății românești, concepțiile și aspirațiile oamenilor aparținând diferitelor categorii sociale, procesele sociale care s-au desfășurat pe teritoriul societății românești, legăturile permanente între provinciile românești, evoluția unor elemente folclorice etc.

4, 1976, p. 377—379

Tatomir Virgiliu, FORME ALF COLABORĂRII MUZEULUI ARHIVELOR CU INSTITUȚIILE CAPITALEI PENTRU ORGANIZAREA ACȚIUNILOR CULTURAL-EDUCATIVE

În cadrul vastei acțiuni de educație patriotică a oamenilor muncii Muzeul Arhivelor nu s-a mărginit numai la activitățile organizate în incinta Muzeului. S-a avut în vedere atragerea spre activitatea Muzeului a unui număr tot mai mare de vizitatori și difuzarea unor grupaje de documente la diferite instituții în vederea pregătirii unor activități cultural-educative. La acestea s-au adăugat: organizarea unor expoziții în întreprinderi, cluburi și școli din București. O atenție aparte s-a acordat educării patriotice a tineretului

prin acțiuni organizate în școli: expuneri, lecții deschise, expoziții itinerante și temporare axate pe diferite evenimente. Alte acțiuni ale Muzeului au vizat sprijinirea muncii politico-ideologice a sectoarelor de partid din Capitală și învățămîntul politico-ideologic.

4, 1976, p. 379–380

611

Nastovici Alexandru, EXPERIENȚE, INIȚIATIVE ȘI DEZIDERATE ÎN ACTIVITATEA ARHIVISTICĂ

La inițiativa redacției „Revistei Arhivelor“ de organizare a unor raiduri-anchetă privind arhivele create și păstrate de organizațiile din diferite ramuri de activitate se prezintă situația arhivelor universitare timișorene, anume Universitatea din Timișoara, Institutul politehnic „Traian Vuia“, Institutul de medicină și Institutul agronomic. Problematika abordată a cuprins fondurile și colecțiile arhivistice păstrate, perioada din care provin și tematica acestora, măsurile inițiate pentru o cit mai bună valorificare a documentelor și asigurarea bunei lor păstrări

2, 1984, p. 184–188

612

Nastovici Alexandru, ARHIVELE ÎN AJUTORUL PROSPECTIUNILOR GEOLOGICE ACTUALE

Pornind de la importanța materiilor prime pentru economia românească s-a studiat ajutorul pe care documentele de arhivă pot să-l acorde cercetării geologice. Spre exemplificare, se menționează fondurile de documente de la Filiala Arhivelor Statului Municipiul București. Se sugerează o mai bună colaborare între toți factorii interesați.

4, 1984, p. 419–424

613

Neamțu Alexandru, Ardevan Radu, ARHIVELE STATULUI DIN CLUJ — LABORATOR MODERN DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ

Se prezintă noul local al Arhivelor Statului din Cluj, arhitectura, dotarea, condițiile corespunzătoare de păstrare a documentelor.

2, 1979, p. 151–153

614

Nețsa Teodor, PRECIZĂRI PRIVIND ÎNTOCMIREA ȘI FOLOSIREA NOMENCLATORULUI ȘI INDICATORULUI ÎN ARHIVELE CURENTE

Se arată importanța și modul de constituire a arhivei curente care este de-

terminată, la rindul ei, de elaborare corectă a nomenclatorului și a indicatorului termenelor de păstrare. Se fac precizări asupra modului de alcătuire a acestor două instrumente de evidență, criteriile care trebuie avute în vedere. Se dau exemple din experiența altor țări socialiste.

1, 1975, p. 60—63

615

Necșa Teodor, APLICAREA ACTELOR NORMATIVE ÎN ACTIVITATEA DE ARHIVĂ

Evidențiind rolul și importanța prevederilor legislației arhivistice, respectiv al Decretului 472/1971 și a Normelor tehnice din 1973 privind activitatea de arhivă de la organizațiile socialiste se exemplifică modul de aplicare a acestor prevederi la Întreprinderea mecanică „Muscelul“ din Cîmpulung, județul Argeș.

4, 1978, p. 447—448

616

Necșa Teodor, Bolontoc Dumitru, ÎNREGISTRAREA DOCUMENTELOR ȘI CONSTITUIREA ARHIVEI CURENTE

Înregistrarea documentelor constituie o problemă nouă cuprinsă în Decretul 472/1971 datorită importanței ei în activitatea arhivistică.

Înregistrarea documentelor este operațiunea care marchează existența lor, actul de naștere al fiecărui document, de ea depinzînd în mare măsură păstrarea arhivelor. Autorii explică modul cum se procedează la primirea actelor și la repartizarea lor pe compartimente, urmărirea circuitului lor. De asemenea, se prezintă amănunțit modul de constituire a arhivei curente, alcătuirea nomenclatorului și a indicatorului, a inventarului și ordonarea dosarelor în arhivă.

2, 1972, p. 406—413

617

Neguleasa Dan, GORJUL, JUDEȚ CU UN BOGAT POTENȚIAL HIDROENERGETIC

Pentru cunoașterea acestei probleme în județul Gorj un interes deosebit prezintă statisticile din anii 1833 și 1909. Acestea relevă că la jumătatea secolului al XIX-lea s-a înregistrat cel mai mare număr al morilor de apă: 700. La acestea se adaugă un însemnat număr de pive și fierăstraie. În încheiere, autorul propune reluarea acestor activități în județul Gorj.

1, 1984, p. 47

Neguleasa Dan, ARHIVELE GORJENE ÎNTR-UN NOU LOCAL

Este prezentat noul local al Filialei Arhivelor Statului Gorj dat în folosință în anul 1983, care asigură condiții optime pentru păstrarea tezaurului arhivistic al județului, pentru modernizarea activității arhivistice: spații de depozitare și mobilier adecvat, mijloace de protecție a documentelor, de urmărire a umidității și temperaturii, activitatea laboratoarelor de legătorie și foto. În vederea popularizării tezaurului documentar al filialei se prezintă succint expoziția organizată la parterul clădirii, intitulată sugestiv „File de istorie și cultură gorjeană în memoria Arhivelor“.

2, 1984, p. 175—176.

Negulescu Constanța, FOLOSIREA ȘTIINȚIFICĂ A MATERIALELOR ARHIVISTICE LA SALA DE STUDIU DIN DIRECȚIA GENERALĂ A ARHIVELOR STATULUI

Se face o trecere în revistă a activității de la sala de studiu pe perioada 1955—1958 cu indicarea temelor cercetate pe domenii de activitate și a numărului de documente, lucrările publicate în urma acestor cercetări.

2, 1959, p. 260—274

Nicolaiasa Gheorghe, CERCETĂRI DE IZVOARE ISTORICE ÎN TRECUT

Se relatează un moment din istoria Arhivelor, din perioada de după înființare și anume activitatea Comisiei de la București, prezidată de mitropolit, în persoana episcopului Neofit al Râmnicului și Noului Severin pentru adunarea documentelor.

Se publică corespondența administrației cu Mitropolia, circularele acestora și răspunsurile primite din anul 1832 (20 documente) aflate într-o condică a Mitropoliei din București.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 88—104

Nicula Vasile, ORDONAREA ȘI INVENTARIEREA DOCUMENTELOR CARE NU AU FOST CONSTITUITE POTRIVIT NOMENCLATORULUI

În acțiunea de inventariere a acestor documente se vor efectua următoarele operațiuni: determinarea apartenenței documentelor la fonduri, ordonarea lor în raport de schema de organizare a instituției și de starea documentelor, inventarierea. Se dau explicații asupra modului de redare a conținutului, a emitenților actelor etc.

4, 1972, p. 596—599

Nicula Vasile. UNELE PROBLEME CU PRIVIRE LA COMPLETAREA BAZEI DOCUMENTARE PĂSTRATĂ LA ARHIVELE STATULUI

Se arată orientările și direcțiile acțiunii de completare a Fondului Arhivistic Național, epocile istorice din care trebuie achiziționate documentele, respectarea integrității și completarea fondurilor. Se dau exemple de fonduri a căror completare trebuie să stea în atenția arhiviștilor. Sursele de completare sînt instituțiile de stat, cultele și persoanele particulare. În vederea desfășurării corespunzătoare a acțiunii propune o cunoaștere temeinică a documentelor, pregătirea condițiilor de păstrare, o judicioasă planificare, evidența corespunzătoare a documentelor.

2, 1973, p. 341—346

Nicula Vasile. DOSARUL — UNITATE DE BAZĂ ÎN CONSTITUIREA ARHIVEI CURENTE

Formarea dosarului este elementul determinant în lucrările arhivistice ulterioare. De aceea legislația arhivistică se referă pe larg la procesul de constituire a arhivei curente. Între operațiunile care se efectuează, autorul menționează: gruparea documentelor în biblioraft în ordinea cronologică a înregistrării lor în raport cu grupele fixate în nomenclator pe baza diferitelor criterii, definitivarea dosarului, numerotarea, coaserea și certificarea, înscrierea elementelor de identificare pe copertă.

4, 1973, p. 631—635

Nicula Vasile. PRINCIPIILE RECONSTITUIRII FONDURILOR DEZORGANIZATE ȘI APLICAREA LOR LA UNITĂȚILE SOCIALISTE

În vederea ordonării arhivelor aflate la unitățile socialiste, se impune respectarea unor principii stabilite în raport cu organizarea lor inițială, starea și natura documentelor. Între acestea menționăm: unitatea și integritatea fondurilor, istorismul. Între operațiunile care se execută se amintește: ordonarea documentelor în cadrul fondului, ordonarea lor în cadrul dosarelor. Autorul dă explicații concrete cum trebuie să se procedeze în astfel de situații și exemplifică cu fondul creat de Ministerul Afacerilor Externe. Se amintesc mai multe sisteme posibile de ordonare a documentelor: cronologic, structural, după numărul de înregistrare.

În concluzie arată că în cazul fondurilor dezorganizate nu se poate aplica un sistem unitar de lucru ci trebuie găsite cele mai adecvate sisteme de organizare în vederea reconstituirii unității și integrității fondului.

3, 1975, p. 286—288

Nicula Vasile, DIN VIAȚA UNOR ARHIVE

Pornind de la obligațiile ce revin organizațiilor socialiste în aplicarea legislației arhivistice (Decretul 472/1971) se prezintă rezultatele obținute de o serie de întreprinderi și instituții în activitatea de inventariere, selecționare și păstrare a documentelor. Un accent deosebit se pune pe constituirea arhivei curente pe baza aplicării nomenclatorului și indicatorului. Între aceste organizații se menționează cele din ramurile industriei siderurgice, chimice, Ministerului Afacerilor Externe.

1, 1976, p. 52—53

Nicula Vasile, PUNCTE DE VEDERE PRIVIND FONDAREA ÎN ARHIVELE STATULUI

Autorul abordează câteva aspecte ale fondării documentelor, pornind de la principiul integrității fondului, modul în care pot fi soluționate o serie de situații care se întîlnesc.

3, 1984, p. 314—319

Niculescu Adrian, RAȚIONALIZAREA SISTEMULUI DE EVIDENȚĂ A DOCUMENTELOR

În vederea realizării acestui deziderat în noiembrie 1971 s-a înființat Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste care asigură unitatea metodologică de lucru a raționalizării sistemului de evidență precum și subcomisiile pentru perfecționarea sistemului informațional la nivelul organelor centrale și locale. Pe de altă parte aplicarea „Programului privind perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971—1980“ a determinat instituțiile să elaboreze lucrări privind raționalizarea sistemului de evidență pentru activități comune pe economie (investiții, programare, lansarea și urmărirea producției, financiar-contabilitate, invenții și inovații proiectare etc.).

Astfel a fost posibilă reducerea efortului financiar prin aplicarea formularelor „tipizate“ și asigurarea hotărîrii pentru factorii de decizie. Este necesară corelarea între instrumentele folosite în constituirea arhivei curente cu clasificatorul și codificarea acestora, precum și eliminarea paralelismelor care mai există în sistemele de evidență.

1, 1981, p. 56—58

Nițu V. Ion, Săveanu Dumitru, REZERVELE DE COMBUSTIBILI FOSILI ALE ȚĂRII NOASTRE OGLINDITE ÎN VECHI PUBLICAȚII ROMÂNEȘTI

Autorii analizează, pe baza surselor documentare și a unor lucrări publicate, posibilitățile de informare și documentare în ceea ce privește rezervele de cărbuni fosili existente în subsol, de petrol și evoluția extracției în decursul anilor. Se prezintă concluziile la care au ajuns specialiștii.

2, 1983, p. 139—141

Oprea Florea, INVESTIGAȚIA DE LABORATOR — ETAPĂ PRE-MERGĂTOARE RESTAURĂRII

Cunoașterea științifică aprofundată a stării de conservare a documentelor este o necesitate imperioasă atât pentru a stabili măsurile eficiente de protecție cit și pentru a le limita uzura, pentru a pune restaurarea la nivelul strict necesar, suficient și eficient. Studiul prezintă într-o manieră detaliată pe baze și etape de lucru, buletinul de investigare a stării de conservare a documentului, instrument important în serviciul restauratorului permițându-i să stabilească situația exactă a documentului în momentul intrării msale în laborator.

3, 1985, p. 291—301

Oprea Florea, TEHNOLOGIA DE CONSERVARE ȘI RESTAURARE A HĂRȚILOR ȘI PLANURILOR DIN FONDURILE ȘI COLECȚIILE PĂSTRATE DE ARHIVELE STATULUI

Hărțile și planurile păstrate în Arhivele Statului ridică o serie de probleme legate de mijloacele de conservare și cu atât mai mult de restaurare.

Autorul articolului propune soluții pertinente pentru conservarea hărților și planurilor și explică detaliat fazele restaurării acestui gen de documente.

1, 1985, p. 44—51

Oprea Florea, CERCETĂRI PRIVIND RESTAURAREA PERGAMENTELOR ȘI LEGĂTURILOR DIN PIELE

Autorul prezintă o experiență a Arhivelor Statului din România în acest domeniu, alături de rezultatele dobândite de Arhivele din S.U.A. și U.R.S.S.; se explică procedura într-o serie de șapte variante.

1, 1980, p. 58—60

Oprea Florea, TEHNICI ȘI SUBSTANȚE PENTRU TRATAMENTE DE DEZINFECTII ȘI DEZINSECTII ÎN ARHIVE

Pornind de la necesitatea tratării documentelor de arhivă în vederea combaterii agenților biologici care le degradează autorul prezintă câteva metode utilizate în Arhivele Statului din România: tratamente fizice, tratamente chimice.

1, 1975, p. 63—65

Oprea Florea, MĂSURI DE RECUPERARE A AERHIVELOR INUNDATE

Se prezintă principalele etape ale lucrărilor de recuperare a arhivelor inundate: scoaterea arhivei din mediul de inundație; curățarea documentelor de impurități și diverse rezidii; uscarea arhivei; recondiționarea mobilierului specific și a depozitelor și reintroducerea documentelor în depozite; dezinfectia arhivei, a mobilierului și a depozitelor; verificarea evidenței și organizarea recondiționării și restaurării fondurilor și colecțiilor arhivistice.

4, 1975, p. 452—454

Panaïtescu P. Petre, Donat, Ion, ARHIVELE ÎN SPRIJINUL CERȚĂRILOR ISTORICE

Se arată rolul important al documentelor în scrierea istoriei patriei. În acest sens se face o trecere în revistă a utilizării documentelor în studiile istorice începînd de la înființarea Arhivelor Statului pînă în perioada contemporană, se menționează principalele corpusuri și ediții de documente publicate care prezintă interes pentru toate epocile istorice.

1, 1963, p. 71—83

Paraschiv Ion, UN CORPUS DE DOCUMENTE PRIVIND ISTORIA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI (SEC. XVIII—XIX)

Pentru sprijinirea elaborării tratatului de istorie a României Direcția Generală a Arhivelor Statului a inițiat editarea unei colecții complete de documente economice privind secolele XVIII—XIX. Se prezintă metodologia acestei activități, etapele de lucru și temele mari care se vor avea în vedere în prima etapă.

1, 1960, p. 57—61

Paraschiv Ion, FOLOSIREA ARHIVELOR ÎN CONSTRUIREA SOCIALISMULUI

În prima parte a articolului, autorul face o trecere în revistă a situației arhivelor înainte de 1944, apoi prezintă domeniile de activitate în care arhivele dețin un rol principal: sprijinirea economiei naționale și a activității practice, a muncii de propagandă. În acest sens se dau exemple din diferite zone ale țării. În încheiere se menționează direcțiile de perfecționare a muncii arhiviste în vederea acordării unui sprijin mai eficient activității științifice și practice: continuarea inventarierii documentelor, perfecționarea activității de publicații, intensificarea valorificării documentelor.

2, 1959, p. 46—57

637

Paraschiv Ion, CUVÎNT ÎNAINTE

Articolul a fost scris cu prilejul reluării editării Revistei Arhivelor după o întrerupere de 10 ani. Autorul, director general al Arhivelor Statului, exprimă gândurile în legătură cu rolul și orientările tematice ale periodicului pentru perioada care urmează. Între preocupările viitoare menționăm: dezbateri arhiviste asupra principalelor aspecte ale muncii, informarea cercetării științifice, publicarea de documente, prezentări de fonduri arhiviste, prezentarea activității arhiviste din alte țări.

1, 1958, p. 3—6

638

Parpală Oprea, Marcu Nicolae, VALORIFICAREA UNOR VECHI TRADIȚII DIN AGRICULTURA ROMÂNIEI, ÎN SPRIJINUL SPORIRII PRODUCȚIEI AGRICOLE

Autorii pledează pentru reluarea cultivării unor plante cu tradiție în agricultura românească: meiul, sorgul, linte, bobul, hrișca și năutul, cu rol important în alimentația poporului român. Se prezintă câteva date statistice legate de aceste culturi, locul și rolul lor în agricultura României, eficiența economică a cultivării lor și necesitatea reintroducerii lor în cultură pe scară mai largă, coroborată cu asigurarea fondului de sămânță și reluarea activității de cercetare științifică în vederea îmbunătățirii cantitative și calitative a soiurilor.

3, 1983, p. 272—275

639

Păsculescu Nina, CÎTEVA PROBLEME REFERITOARE LA ELIBERAREA ACTELOR DE VECHIME ÎN MUNCĂ

Analiza desfășurării activității de rezolvare a cererilor oamenilor muncii adresate Arhivelor Statului a permis desprinderea unor concluzii pentru

viitor care să contribuie la creșterea eficienței acestei laturi a muncii noastre și anume: reducerea la minimum a corespondenței între Direcția Generală a Arhivelor Statului și solicitanți în care scop autoarea prezintă elementele pe care trebuia să le cuprindă o cerere cu unele explicații și pentru alte categorii de acte pe care le eliberează Arhivele Statului; îndrumarea corectă de la început a scrisorii spre unitatea care păstrează materialele pe baza cărora se eliberează certificatele. Și aici se aduc unele precizări asupra categoriilor și perioadelor de timp ale documentelor deținute de Arhivele Statului.

3, 1983, p. 284—287

640

Păun J., Oprea Florea, Goldhaar I., FOLOSIREA RADIATIILOR GAMMA PENTRU DEZINFECTIA DOCUMENTELOR DE ARHIVĂ

Se prezintă rezultatele cercetărilor privind efectele sterilizante ale radiațiilor gamma și posibilitatea folosirii acestora în dezinfecția documentelor; doza debit și energia radiațiilor gamma nu influențează tratamentul în condițiile aceleiași doze de iradiere; se subliniază că tratamentul provoacă o ușoară friabilitate a hîrtiei; se formulează posibilitatea folosirii unor doze de iradiere substanțial reduse în condițiile unor tratamente combinate cu căldură și raze gamma.

1, 1978, p. 79—82

641

Pîrvulescu Maria, COTELE DOCUMENTELOR ȘI CODIFICAREA LOR ÎN VEDEREA REGASIRII INFORMAȚIILOR

Introducerea sistemului automat de prelucrare a informațiilor din documente a impus stabilirea unei codificări a cotelor documentelor, care se deosebesc de toate sistemele de evidență cunoscute în alte domenii de activitate. Se arată cauzele care au condus la codificarea cotelor, definirea codului, modul în care s-a procedat la codificarea și redarea elementelor în fișa pentru calculator.

2, 1973, p. 213—217

642

Pleșa Ioan, Mavrodin Teodor, Zaharia Dumitru, DIN EXPERIENȚA MUNCII DE ÎNDRUMARE ȘI CONTROL A FILIALELOR ARHIVELOR ȘTAFULUI ALBA, ARGES, BAČĂU

Alba: În anul 1983 filiala Alba a intensificat munca de îndrumare și control dat fiind faptul că trebuia să preia în depozitele sale o cantitate mai mare de documente, să urmărească selecționarea documentelor la organi-

zațiile socialiste. În acest scop s-au stabilit organizațiile prioritare, intensificarea controalelor, angajarea într-o mai mare măsură a conducătorilor acestor organizații, instruirea la fața locului a responsabililor cu munca de arhivă, verificarea lucrărilor de selecționare și a inventarelor, informarea organelor locale de partid, repartizarea de sarcini concrete celor patru arhiviști ai filialei, instruirea personalului temporar angajat de organizațiile socialiste pentru efectuarea lucrărilor arhivistice. Toate aceste măsuri au condus la rezultate notabile în direcțiile menționate și la preluarea a cca 2 000 m.l. documente în depozitele filialei.

În controalele efectuate s-a avut în vedere și constituirea arhivei curente unde s-au mai constatat unele deficiențe și pentru care s-au indicat procedee pentru redresarea situației.

Argeș: Din experiența acestei filiale se evidențiază faptul că păstrarea, ordonarea, inventarierea și selecționarea documentelor sînt rezolvate. Între măsurile care au contribuit la aceasta se enumeră: controlul la unități din ramurile administrației de stat și agricultură, strînsa legătură cu organele de conducere, instruirea responsabililor cu munca de arhivă, îndrumarea la fața locului.

Bacău: Arhiviștii filialei Bacău au îndrumat în cursul anului 1983 un număr de 378 organizații socialiste, activitate menită să ajute activitatea arhivistică. Rezultatele constatate au fost analizate la cele șase consfătuiri organizate pe plan județean și în cadrul schimburilor de experiență organizate, precum și în îmbunătățirea constituirii arhivei curente, a selecționării documentelor și a pregătirii documentelor pentru predare la Arhivele Statului. Întreaga activitate a filialei Bacău a condus la eliminarea minusurilor prin măsuri eficiente.

2, 1984, p. 180—184

643

Pleșa Ioan, FILIALA ARHIVELOR STATULUI DIN JUDEȚUL ALBA ÎNTR-UN NOU LĂCAȘ

Inaugurat în anul 1982 noul local al Arhivelor corespunde prin construcție, funcționalitate, amplasament celor mai moderne cerințe de păstrare și valorificare a documentelor.

1, 1983, p. 129—130

644

Popescu Mihai, EXPOZIȚIA ARHIVISTICĂ DIN VIENA

Cronică asupra expoziției de la Viena din primăvara anului 1925 cuprinzînd stampe și documente din o serie de țări din Europa, organizată la Staatsarchiv.

an. I, nr. 2, 1925, p. 30,

Popescu Mihai, CONGRESUL ARHIVARILOR GERMANI

Se prezintă al XVI-lea Congres al arhivarilor de naționalitate germană, care a avut loc între 30 august — 2 septembrie 1925 și ordinea de zi.

an. II, nr. 3, 1926, p. 446—447

646

Postăriță Emilia, DIN ACTIVITATEA SĂLII DE STUDIU A DIRECȚIEI GENERALE A ARHIVELOR STATULUI BUCUREȘTI

Se prezintă activitatea desfășurată în cadrul sălii de studiu a D.G.A.S. prin intermediul căreia documentele sînt puse la dispoziția cercetării, modul de funcționare, principalele teme cercetate, numărul și structura cercetătorilor.

1, 1963, p. 285—292

647

Postăriță Emilia, CONDICA MAREI LOGOFETII DE TOATE CĂRȚILE LUI CONSTANTIN BRÎNCOVEANU vv. 1692—1713, DESCRIERE ARHIVISTICĂ. I

Prezentarea arhivistică a acestei condici este rezultatul preocupărilor pentru studierea istoriei arhivelor și a informațiilor pe care le cuprinde. Manuscrisul 705 de la Arhivele Statului din București conține transcrierea „in extenso” sau rezumatul actelor originale, reprezentînd o etapă distinctă din istoria Arhivelor — arhiva de registru, care începe cu perioada introducerii acestei practici a transcrierii documentelor emise de cancelaria domnească în condici speciale.

Prima condică de acest gen este cea descrisă în articolul de față. Ea abundă în informații istorice de o mare varietate referitoare la Țara Românească în timpul domniei lui Constantin Brîncoveanu. În prima parte a articolului se prezintă istoricul manuscrisului, se analizează sistemul de transcriere a documentelor, regulile de descriere a textului, materialul pe care s-a scris, dimensiunile, filigranele, scrisul. Descrierea internă a manuscrisului reprezintă un studiu asupra cancelariei domnești care se va publica în viitor.

1—2, 1974, p. 219—227

648

Potra George, CONTRIBUȚIUNI LA ISTORICUL ARHIVELOR ROMÂNEȘTI

Articolul este structurat în următoarele părți:

1. Considerațiuni generale. O incursiune în istoria universală a arhivelor și a celor românești.

2. Primele depozite arhivistice, în Transilvania, Muntenia și Moldova. Considerații asupra existenței arhivelor în cele trei provincii românești.

3. Ce se făcea cu actele emanate din cancelaria domnească și diferite instituții. Actele domnești se păstrau de fiecare demnitar, fiind considerate proprietate particulară. Instituțiile de stat care emiteau acte, logofeția nu păstra copii iar vistieria avea registrul cu numele și impozitul pe care trebuia să-l plătească.

4. Diferite locuri unde se păstrau actele. Înregistrarea și copierea lor.

a. Cancelaria domnească. Autorul presupune că, deși nu există dovezi scrise, a existat o arhivă domnească.

b. Mitropoliile, mănăstirile, episcopiile și bisericile. Considerații legate de păstrarea actelor în aceste locuri, pe baza unor informații extrase din documentele pînă în 1832.

5. Arhivele în epoca modernă. Autorul prezintă trei categorii de arhive: arhive de stat, arhive de instituții și arhive particulare, cu un scurt istoric al fiecăruia dintre ele.

6. Arhivele în epoca contemporană, perioada 1832—1866. Pentru această perioadă autorul menționează îndeosebi studiul lui Dimitrie Onciul intitulat „Din istoria Arhivelor Statului“. Este prezentată organizarea Arhivelor Statului în Moldova și Țara Românească după Regulamentul Organic.

În Țara Românească arhiva a început să funcționeze în mai 1831 cu un personal anume prevăzut cu sediul la Mitropolie, primul conducător fiind Iordache Rasti (1831—1837).

În Moldova serviciul Arhivei a început să funcționeze la 1 ianuarie 1832, fiind subordonată Înalțului Divan al cărui buget prevedea sumele necesare întreținerii arhivei. Costache Conachi în calitate de ministru al justiției al Moldovei a contribuit la organizarea arhivelor, s-a preocupat de constituirea dosarelor și actelor. În acest sens alcătuiește instrucțiuni referitoare la arhivă și arhivist. Primul conducător al arhivei în Moldova a fost aga Gheorghe Asachi, între 1832—1849.

Arhivele din cele două principate funcționau în localuri improprii și au funcționat separat pînă în 1862 cînd au fost unite într-o Direcțiune Generală a Arhivelor Statului și organizate printr-un Regulament propriu, subordonate Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice.

Sînt menționați conducătorii Arhivelor din această perioadă: Țara Românească: Iordache Rasti (1831—1837), Ion Eliade Rădulescu (1843—1848); Grigore Alexandrescu (1849—1854); Petrache Teulescu (1859—1862).

Moldova: Gheorghe Asachi (1832—1848; 1857—1858); Vasile Alecsandri, *tatăl poetului* (1849—1853); Gheorghe Sion (1855—1856); Teodor Codrescu (aprilie—octombrie 1856).

În 1862 cu Arhivele Statului s-a unit și Comisia documentală de la Mitropolia din București, înființată în 1841. După secularizare s-au mai adăugat documentele și condicile mănăstirilor închinat. Tot în 1862 s-a întocmit un Regulament al Arhivelor Statului. Conducătorul Direcției Generale a fost numit Grigore Bengescu.

S-au întreprins măsuri pentru construirea sau aflarea unui local corespunzător pentru Arhive. În 1866 Arhivele se mută în curtea mănăstirii Mihai Vodă, în urma unor lucrări de reparații și amenajări.

1866—1900: predomină strădaniile pentru construirea unui local corespunzător. Grigore N. Manu, director general între 1866—1871, Constantin Aricescu (1871—1876) și B. P. Hasdeu (1876—1900) au depus eforturi serioase pentru construirea unui nou local. În 1882 se instituie o comisie pentru alcătuirea planului clădirilor și proiectele de detaliu. Se deschid credite și o nouă comisie în 1900.

1900—1923. În 1900 în urma pensionării lui B. P. Hasdeu la conducerea instituției vine Dimitrie Onciul care face demersuri insistente pentru rezolvarea problemei localului. În activitatea sa a rezolvat două mari probleme: 1. a descentralizat organizarea instituției Arhivelor, întemeind sucursale în teritoriile alipite după primul război mondial; 2. a luptat pentru recuperarea arhivelor acestor teritorii.

1923—1938. După moartea, în 1923, a lui Dimitrie Onciul, urmează la conducerea instituției Alexandru Lapedatu pentru cîteva luni, după care este numit profesorul Constantin Moisiu pînă în 1938 ale cărui principale realizări au fost: editarea „Revistei Arhivelor“ în 1924, crearea Școlii de arhivistică și paleografie în același an, înființarea și organizarea Muzeului Arhivelor. A organizat pe lângă Arhive mai multe comisii: Comisiunea consultativă Heraldică, Societatea Numismatică Română, Societatea Bucureștii Vechi.

Urmează la conducerea instituției prof. Aurelian Sacerdoțeanu care a continuat munca predecesorilor săi.

VI, 1, 1944, p. 1—29

649

Predescu Valeria, UN ÎNDRUMĂTOR ÎN SPRIJINUL LUCRĂTORILOR DIN ARHIVE

Bazindu-se pe noua legislație arhivistică și pe instrucțiunile apărute ulterior, autoarea arată necesitatea, utilitatea, structura unui „Îndrumător arhivistic“. Acest instrument de lucru va sprijini munca arhiviștilor. Se prezintă proiectul de sumar al lucrării: o introducere și metoda de alcătuire; cap. I — Fondul Arhivistic de Stat; cap. II — Completarea Fondului Arhivistic de Stat; cap. III — Constituirea și predarea documentelor la arhiva organizației; cap. IV — Folosirea documentelor de la organizațiile socialiste; cap. V — Expertizarea documentelor; cap. VI — Evidența documentelor la Arhivele Statului; cap. VII — Prelucrarea tehnico-științifică a documentelor; cap. VIII — Arhivele fono-foto-cinematografice; cap. IX — Folosirea documentelor; cap. X — Organizarea documentației științifice; cap. XI — Îndrumarea și controlul la organizațiile socialiste; cap. XII — Biblioteca documentară a Arhivelor Statului; cap. XIII—XIV — Activitatea de publicații; cap. XV — Microfilmarea documentelor; cap. XVI — Localul de arhivă.

2, 1961, p. 34—42

Pricop Adrian, ARHIVELE STATULUI JUDEȚUL IAȘI — PRIVIRE RETROSPECTIVĂ

Privire retrospectivă a Arhivelor Statului Iași, de la înființare cu 140 de ani în urmă pînă în prezent.

3, 1977, p. 305—306

651

Purece Sergiu, INFORMAȚII ARHEOLOGICE ÎN DOCUMENTELE DE LA ARHIVELE STATULUI VÎLCEA

Informațiile arheologice constatate documentar se înscriu în mai multe categorii: date paleontologice, descoperiri monetare, descoperirea unor vestigii din diferite epoci, informații asupra unor cercetări arheologice mai vechi în județ, prezentarea unor colecții particulare. În anexă lista alfabetică a descoperirilor arheologice semnalate în documente și inventarul obiectelor luate în primire de la N. Măcelariu pentru expoziția generală din 1906 de către delegatul Prefecturii Vilcea.

2, 1973, p. 248—253

652

Pușcaș Ioan, PRINCIPII ȘI CRITERII DE SELECȚIONARE A DOCUMENTELOR

Creșterea vertiginosă a cantității de informații și, în consecință a volumului de documente, a adus în atenție selecționarea documentelor, ca operație de bază care permite păstrarea permanentă numai a celor cu valoare documentar-istorică. Autorul menționează patru principii, acceptate în literatura de specialitate: principiul concepției istorice sau al abordării istorice, principiul complexității, principiul multilateralității și principiul istorismului. Între criteriile care se au în vedere în procesul selecționării se menționează: conținutul informațional-documentar; evenimentele istorice reflectate de documente sau circumstanțele în care au fost create; autorul sau emitentul, vechimea documentului, valoarea sa practică, redescoperirea informațiilor în documente sintetice, reeditarea informației de alte documente; volumul documentelor unui fond, frecvența documentelor în Fondul Arhivistic Național; valoarea lor artistică, singularitatea suportului sau a semnelor de validare, starea de conservare.

3, 1982, p. 242—245

Racoviceanu Sanda, NOILE TEHNICI ARHIVISTICE PE PLAN MONDIAL

Tratarea temei se bazează pe dezbaterile din cadrul celui de al VII-lea Congres Internațional al Arhivelor (Moscova, 1972) izvorite din experiența acumulată de o serie de țări în acest domeniu. Se definește noțiunea de „tehnici noi arhivistice“ ca metode, procedee, tehnologii, mijloace sau procese de prelucrare specifice care au apărut de curind în practica arhivistică. Se menționează tehnicile noi care se folosesc în noua etapă de dezvoltare a arhivisticii: folosirea calculatorului, complexul de lucrări destinate păstrării documentelor, valorificarea superioară a documentelor, adaptarea conceptului de „bancă de date“; dezvoltarea metodelor de păstrare; liberalizarea accesului la arhive.

În raport cu aceste tehnici se prezintă experiența unor țări.

2, 1973, p. 217—222

654

Radu Ion, Mircea, OBSERVAȚII CU PRIVIRE LA CATALOGUL DOCUMENTELOR ȚĂRII ROMÂNEȘTI, 1369—1600

Autorul catalogului documentelor Țării Românești (1369—1600) explică modul cum a luat naștere această lucrare, pe baza unui ordin al Direcției generale a Arhivelor Statului din 1939 prin care arhivele din țară urmau să alcătuiască fișe de pe documente, care se trimiteau la Direcția Generală. Pentru uniformizarea lucrării s-au emis și norme de lucru. În continuare se arată modul de întocmire a fișelor pentru catalog, dificultățile întâlnite, felul de redare a genului documentului, modul de indicare a numelor proprii, realizarea indicelui, identificarea localităților.

În vederea realizării în viitor a unor cataloage de documente, autorul face unele propuneri pentru înlesnirea acestei activități: revederea inventarelor și completarea lor, extragerea numelor de proprietăți pe fișe care grupate apoi să constituie un fișier; fișarea documentelor în care să se indice îndeosebi numele de localități și constituirea unui fișier.

VII, 2, 1947, p. 264—277

655

Ranca Ioan, NOUL EDIFICIU AL FILIALEI ARHIVELOR STATULUI JUDEȚUL MUREȘ

La sfârșitul anului 1978 Filiala Arhivelor Statului județul Mureș s-a mutat într-un nou local, ca expresie a grijii partidului și statului nostru socialist față de păstrarea valorilor culturale. Cu acest prilej a fost inaugurată expoziția documentară dedicată unirii de la 1 Decembrie 1918. Momentul inaugural a mai cuprins o sesiune de comunicări științifice prezentate de cercetătorii și arhiviștii din diferite orașe.

3, 1979, p. 302—304

Rîpeanu B. T., DOCUMENTUL CINEMATOGRAFIC — SURSĂ A ISTORIEI CONTEMPORANE

Pornind de la valoarea specifică a documentului cinematografic izvorită din concretețea imaginii documentare, puterea de evocare și autenticitatea fixării evenimentului, autorul demonstrează valoarea filmului ca sursă documentară de primă importanță în studierea unei epoci. Se arată căile principale de folosire a documentului cinematografic.

2, 1973, p. 225—226

Rînzîș Filofteia, Klaus Maria, SISTEMUL INFORMATIC AL ARHIVELOR STATULUI ÎN SPRIJINUL ECONOMIEI NAȚIONALE

Se prezintă experiența dobândită de Arhivele Statului din România în prelucrarea automată a datelor, sistemele și subsistemele folosite în modalitățile obținerii de date cu caracter economic din documentele arhivistice.

2, 1983, p. 141—143

Regleanu Mihail, ALEXANDRU IPSILANTE VOIEVOD, PROTECTOR AL ARHIVELOR

Între reformele lui Alexandru Ipsilante din prima și a doua domnie din Țara Românească se numără instrucțiunile referitoare la păstrarea documentelor. În hrisovul din mai 1776 Alexandru Ipsilante hotărăște reorganizarea vieții monahale din mănăstiri și administrarea averii acestora. Hrisovul expune normele de conducere a acestor așezăminte în zece paragrafe. Prin hrisovul din 20 iulie 1797 același voievod înființează „Logofeția de obiceiuri“ ca serviciu de protocol, cu reguli obligatorii pentru diferite ceremonii, care avea și obligația de a aduna toate documentele privind istoria patriei, toate actele referitoare la frontierele țării noastre și privilegiile obținute. Cele două categorii de acte au fost înscrise în registre speciale iar originalul era înapoiat, spre păstrare Bisericii metropolitane ortodoxe. În alte registre se transcriau evenimentele cele mai importante de la începutul pînă la sfîrșitul domniei. Pentru demnitarii de stat erau registre în care se înscriau atribuțiile, drepturile și obligațiile acestora.

1, 1969, p. 43—47

Regleanu Mihail, INTRODUCEREA SISTEMULUI DE REGISTRATURĂ ÎN INSTITUȚIILE DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ

Utilizînd documente din Arhivele Statului București, autorul arată eforturile depuse de Ministerul de Interne și Ministerul de Finanțe pentru introdu-

cerea sistemului de registratură în instituțiile administrative și juridice din Țara Românească, începînd din 1831, după normele instituite în cancelaria Consiliului administrativ. Conform acestor instrucțiuni cele două ministere au elaborat instrucțiuni pentru evidența și circulația actelor, pentru constituirea dosarelor, păstrarea și predarea lor la Arhiva Statului, formulare pentru intrare, ieșire și rezolvarea actelor, pentru trecerea veniturilor și cheltuielilor precum și pentru înscrierea dărilor percepute de la contribuabili. Se stabilesc, de asemenea, atribuțiile fiecărei categorii de funcționari, măsurile pentru ordonarea arhivelor create de prefecturi înainte de anul 1831 și pentru preluare lor de Arhivele Statului, pentru amenajarea localurilor cu mobilierul necesara.

1, 1968, p. 53—72

660

Regleanu Mihail, ORDONAREA ȘI INVENTARIEREA DOCUMENTELOR FEUDALE DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ ȘI MOLDOVA

Se arată modul de inventariere a documentelor create în epoca feudală, succesiunea operațiunilor și metodologia realizării lor.

2, 1962, p. 247—264

661

Regleanu Mihail, ASPECTE DIN TRECUT PRIVITOARE LA MUNCA DE EVIDENȚĂ A FONDURILOR ARHIVISTICE LA ARHIVELE STATULUI DIN BUCUREȘTI

Se referă la sistemul de evidență al documentelor create de la înființarea Arhivelor Statului pînă în anul 1873 și la instrumentele de evidență utilizate.

Preocupările pentru păstrarea arhivei s-au concretizat pînă în 1831 în existența unor condici de documente, realizate din inițiativa lui Constantin Brîncoveanu și Constantin Mavrocordat. Astfel, se păstrează la D.G.A.S. două condici de la Constantin Brîncoveanu și 125 din perioada 1775—1829, iar la Iași 12 condici din anii 1741—1742 și una din 1763.

În anul 1831 se iau măsuri pentru înființarea registraturilor la toate instituțiile de stat, documentele create predîndu-se anual la toate instituțiile statului și organizate în trei despărțituri: Bunuri Publice, Administrative și Judecătorești. În anul 1840 printr-un regulament se enunță noua împărțire a documentelor. Autorul menționează în continuare modul de predare a documentelor la Arhivele Statului, sistemul lor de organizare, instrumentele folosite pînă la sfîrșitul secolului al XIX-lea.

2, 1959, p. 251—259

Regleanu Mihail G., CONSPECTUL SUMAR AL MANUSCRISELOR DE LA ARHIVA ISTORICĂ CENTRALĂ, cu un tabel de corespondența cotelor vechi.

Pornind de la prevederile ordinului din 12 decembrie 1940 pentru unificarea condicilor prin care s-a organizat la Arhivele Statului secția Manuscrise și pe baza unor operațiuni arhivistice efectuate, autorul publică un tabel de corespondența cotelor în două părți: 1. Condicile domnești; 2. Condicile mănăstirești.

1. În acest tabel sînt cuprinse 125 condici domnești cu copii de pe documente din anii 1775—1828. Acestea sînt în general: anaforale cu hotăriri domnești, orinduirea dregătorilor în alaiurile domnești, dispoziții pentru vânzarea vămilor, taxele vămilor, cărți pentru breslele de meșteșugari, cărți de vânzarea huzmeturilor, de milă și scutiri către mănăstiri și biserici, confirmări de proprietăți, privilegiu și scutiri pentru boieri, porunci către dregători, cărți de scutelnicie, zapise de vânzare și daune, hotărnicii și pitace.

2. În acest tabel sînt cuprinse condicile mitropoliilor, episcopiilor, mănăstirilor și schiturilor. Mitropolia Țării Românești are 44 de condici, Episcopia Argeș — 3 condici, Episcopia Buzău — 6 condici, Episcopia Rîmnic — 7 condici. Mitropolia Moldovei are 21 condici iar Episcopia Huși — 5 condici.

Autorul prezintă și unele concluzii care se pot desprinde din studierea acestor documente.

1, 1958, p. 195—216

663

Regleanu Mihail G., CITEVA OBSERVAȚII CU PRIVIRE LA CĂTĂREA MATERIALULUI FOLOSIT DIN ARHIVELE STATULUI

Menționînd citeva articole de istorie apărute care au citat incomplet sursele documentare, autorul indică necesitatea ca pentru documentele de la Arhivele Statului să se indice denumirea fondului, numărul dosarului și numărul filei sau paginii.

1, 1958, p. 320—321

664

Reli Simeon., CEVA DESPRE FONDURILE ARHIVISTICE DIN ARHIVELE BUCOVINEI

Autorul menționează principalele fonduri și documente și importanța lor pentru istoria românilor în perioada celor 143 de ani de dominație austriacă, sub aspect politic, cultural, economic și social.

an. II, nr. 3, 1926, p. 305—314

Rusu Ion, EXPOZIȚIA „GEORGE COȘBUC“

Prilejuită de împlinirea a 100 de ani de la nașterea poetului, expoziția a însumat documente din anii de școală ai poetului, de familie, manuscrise, ediții ale operelor sale, periodice la care a colaborat, material iconografic etc. Sint ilustrate principalele momente ale vieții și activității poetului.

2, 1966, p. 201—204

666

Sacerdoțeanu Aurelian, UNDE SE PĂSTRAU VECHILE ACTE NORMATIVE ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ

Autorul demonstrează, pe baza folosirii informațiilor documentare, tradiția statornică pentru conceptul de arhivă generală la mitropolie pînă în 1831, aducînd în sprijinul acestei demonstrații noi documente prin care se vede că locul arhivei generale nu a fost cedat altcuiva. Este vorba de documente din anii 1745 1746, 1775. Tradiția statornică pentru conceptul general de arhivă generală la mitropolie a fost înscrisă în Pravilniceasca condică din 1780 unde se jixează legal acest regim.

2, 1973, p. 175—181

667

Sacerdoțeanu Aurelian, DARE DE SEAMĂ DESPRE ARHIVELE STATULUI, FĂCUTĂ CĂTRE CONSILIUL DE PERFEȚIONARE (1 octombrie 1938—31 decembrie 1939)

Darea de seamă este făcută de la data numirii pro esorului Aurelian Sacerdoțeanu în funcția de director general și cuprinde următoarele capitole: Personal și salarizare; Material și întreținere; Lucrări; Publicații; Creșterea colecțiilor; Muzeul Arhivelor; Școala de arhivistică; Venituri și cheltuieli.

În anexă: rapoartele secțiunilor din București, Brașov, Cernăuți, Chișinău, Cluj, Iași, Craiova.

IV, 4, 1940, p. 110—143

668

Sacerdoțeanu Aurelian, DARE DE SEAMĂ DESPRE ARHIVELE STATULUI FĂCUTĂ DE CĂTRE CONSILIUL DE PERFEȚIONARE (1 ianuarie — 31 decembrie 1940)

Darea de seamă cuprinde următoarele capitole:

1. Lucrări de arhivă
2. Creșterea colecțiilor

3. Publicații
4. Personal și salarizare
5. Material și întreținere
6. Muzeul Arhivelor
7. Școala de arhivistică
8. Venituri și cheltuieli
9. Deziderate

În opt anexe se publică rapoarte și referate asupra activității secțiilor din Direcția Generală și ale celor regionale ale Arhivelor Statului.

IV, 2, 1941, p. 335—378

669

Sacerdoțeanu Aurelian, DARE DE SEAMĂ DESPRE ARHIVELE STATULUI PE 1941 FĂCUTĂ DE CĂTRE CONSILIUL DE PERFECȚIONARE

Darea de seamă este însoțită de cinci rapoarte ale secțiilor regionale.

V, 1, 1942, p. 166—209

670

Sacerdoțeanu Aurelian, GHIDUL ARHIVELOR STATULUI DIN BUCUREȘTI

Se prezintă demersurile făcute pentru alcătuirea unui ghid al Arhivelor Statului din București, emiterea unui ordin în acest sens și răspunsurile primite.

VII, 2, 1947, p. 368—375

671

Sacerdoțeanu Aurelian, DARE DE SEAMĂ DESPRE ARHIVELE STATULUI PE 1944, FĂCUTĂ DE CĂTRE CONSILIUL DE PERFECȚIONARE

În anexă rapoartele secțiunilor din Direcția Generală și ale celor regionale din: Cluj, Sibiu, Craiova, Brașov.

VI, 2, 1944—1945, p. 287—315

672

Sacerdoțeanu Aurelian, DARE DE SEAMĂ DESPRE ARHIVELE STATULUI PE 1942 FĂCUTĂ DE CĂTRE CONSILIUL DE PERFECȚIONARE însoțită în anexă de rapoartele secțiilor

V, 2, 1943, p. 395—428

239

Sacerdoțeanu Aurelian, DARE DE SEAMĂ DESPRE ARHIVELE STATULUI PE 1943 FĂCUTĂ DE CONSILIUL DE PERFECTIONARE

Anexe: rapoartele secțiilor din Direcția Generală a Arhivelor Statului din București, raport despre activitatea Direcției generale a Arhivelor Statului din Iași pe 1943, raport despre activitatea Direcției regionale a Arhivelor Statului din Cluj—Sibiu pe 1943, raport despre activitatea Direcției regionale a Arhivelor Statului din Chișinău pe 1943, raport despre activitatea Direcției regionale a Arhivelor Statului din Cernăuți pe 1943, raport despre activitatea Direcției regionale a Arhivelor Statului din Craiova pe 1943, raport despre activitatea Direcției regionale a Arhivelor Statului din Brașov pe 1943.

VI, 1, 1944, p. 99—128

674

Sacerdoțeanu Aurelian, ARHIVA GENERALĂ LA MITROPOLIE

Pe baza copiei ocolnicei satului Aref din județul Argeș făcută la 3 iulie 1775 de moșneni, spre a nu se pierde temeiurile satului și pe care o depun spre păstrare la Mitropolie, autorul desprinde procedura urmată, care constituie o contribuție la istoria arhivelor. Este prima mențiune despre păstrarea documentelor la Mitropolie.

VII, 2, 1947, p. 383—394

675

Sacerdoțeanu Aurelian, DARE DE SEAMĂ DESPRE ARHIVELE STATULUI PE 1945 FĂCUTĂ DE CONSILIUL DE PERFECTIONARE
Cuprinde următoarele capitole:

I. Lucrări de arhivă; II. Creșterea colecțiilor; III. Publicații; IV. Personal și salarizare; V. Material și întreținere; VI. Muzeul Arhivelor; VII. Școala de arhivistică; VIII. Venituri și cheltuieli.

În anexă se publică rapoartele secțiilor din Direcția Generală a Arhivelor Statului din București, rapoartele direcțiilor regionale din Cluj, Craiova, Brașov, Buzău, Timișoara.

VII, 1, 1946, p. 112—143

676

Sacerdoțeanu Aurelian, DEPENDENȚA ARHIVELOR

Autorul demonstrează necesitatea înființării unui consiliu de perfecționare pe lângă Arhivele Statului, format din specialiști din diferite domenii de activitate, care să se îngrijească de buna administrare a documentelor.

VII, 1, 1946, p. 162—164

Sacerdoțeanu Aurelian, INVENTARE ARHIVISTICE

Autorul încearcă să lămurească problema inventarelor arhivistice: ce sînt și care este cuprinsul lor. Se arată legătura strînsă care există între arhiva curentă și lucrările arhivistice și se prezintă instrumentele care se folosesc de registratură (registru de intrare-ieșire, indice alfabetic al registrului, repertoriul) care înlesnesc orientarea în arhivă.

După depunerea documentelor la Arhivele Statului se efectuează o serie de lucrări în vederea inventarierii lor. Se prezintă practicile din mai multe țări și instrumentele alcătuite în vederea repertorizării documentelor, cu diferite denumiri. Pornind de la probleme de terminologie — asupra inventarului, autorul încearcă să definească inventarul arhivistic, apelînd tot la lucrări similare alcătuite în străinătate, îndeosebi la manualul lui Casanova. În încheierea studiului, autorul indică mai multe tipuri de lucrări arhivistice: manualul istoric arhivistic, catalogul arhivistic, lista, repertoriul sau indicele; inventarul general, inventarul arhivistic, ghidul arhivistic cu îndemnul de a se chibzui îndelung asupra lucrărilor arhivistice.

VII, 2, 1947 (în interior 1946—1947) p. 217—238

Sacerdoțeanu Aurelian, PROBLEME ACTUALE ALE ARHEOGRAFIEI NOASTRE

Pornind de la necesitatea editării critice a izvoarelor istorice, ca bază a istoriografiei românești, autorul arată etapele obligatorii pe care un editor de documente trebuie să le parcurgă în această anevoioasă muncă:

a. Alcătuirea unui plan al lucrării foarte bine chibzuit, cunoașterea istoriografiei problemei, stabilirea judicioasă a titlului, selectarea documentelor, cunoașterea limbii în care sînt scrise documentele.

b. Transcrierea documentelor, colaționarea, critica de proveniență și de autenticitate, emendarea și alcătuirea comentariilor.

Autorul exprimă păreri în ceea ce privește modul de transcriere, rezolvarea prescurtărilor etc. Se insistă asupra necesității publicării textului original și a traducerii.

c. În această parte trebuie avute în vedere următoarele elemente: ortografia, punctuația, descrierea documentelor cu indicarea celor false.

În încheiere, autorul arată necesitatea folosirii în arheografie a unui limbaj științific comun autorizat.

1, 1958, p. 22—33

Sacerdoțeanu Aurelian, ARHIVISTICA DE PESTE HOTARE DUPĂ AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

Autorul prezintă principalele probleme de arhivistică în perioada care s-a scurs după al doilea război mondial: informarea reciprocă între țări realizată

prin publicarea de periodice, culegeri de studii și manuale de arhivistică și prin congrese și reuniuni internaționale și locale, comunicări și expoziții arhivistice, realizarea lucrărilor arhivistice tradiționale (inventare, repertorii, ediții de documente, studii). Între problemele acute ale arhivisticii, autorul se ocupă de: situația juridică a arhivelor, selecționarea arhivelor în raport cu spațiul de depozitare și mobilierul, constituirea arhivelor de fotografii, fonograme și microfilme, probleme de terminologie și metodologie arhivistică.

Problematica de mai sus este prezentată cu exemple din diferite țări cu concluzia progresului înregistrat de arhivistică în toate țările.

2, 1958, p. 117—159

680

S<assu> Constantin, O MARE PIERDERE ARHIVISTICĂ

Este expusă pierderea arhivei Ministerului de Interne și de Justiție din Viena în urma incendiului din 15 iulie 1927, cca 18 000 fascicule și 2 900 cartoane și consecințele pentru cunoașterea istoriei teritoriilor la care documentele făceau referire.

nr. 5, an. 1928—1929, p. 435—436

681

Savu Nicolae, director în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare: instituția noastră păstrează fondul creat în cursul unui secol și jumătate de când există, precum și fondurile arhivistice create de Ministerul Industriei Alimentare, Comitetul pentru valorificarea produselor agricole ș.a. Insumind la sfârșitul anului 1981 cca 10.000 m.l. arhivă. Cu sprijinul Direcției Generale a Arhivelor Statului s-au efectuat operațiuni de ordonare și selecționare a documentelor în urma cărora s-a putut preda Arhivelor Statului o cantitate de 3 500 m.l. Acțiunea va continua în anii următori. În ceea ce privește valorificarea informațiilor cu caracter economic, arhiva ministerului nostru oferă un câmp larg de investigații cu o problematică extrem de variată pentru toate științele agricole: măsuri de coordonare a agriculturii, date statistice la nivel de ramură care oglindesc evoluția agriculturii românești în toate laturile sale, înfăptuirea reformelor agrare, cu deosebire, a celei din 1945 etc.

3, 1983, p. 270—271

682

Scurtu Nicolae, G. CĂLINESCU — FUNCȚIONAR LA ARHIVELE STATULUI. CONTRIBUȚII DOCUMENTARE

Utilizând informații documentare inedite autorul consemnează aspecte ale activității lui G. Călinescu din perioada 1920—1923 cit a funcționat ca angajat în calitate de copist-paleograf la Arhivele Statului.

3, 1976, p. 325—326

242

Solomon Viorica, F.A.S. GALAȚI

Preluări de la persoane fizice: documente referitoare la proprietăți, stăpîniri, vânzări de pămînturi, sistematizarea orașului Galați și altele.

1, 1983, p. 53—54

Solomon Viorica, Duță Alexandru, NOUL LOCAL AL ARHIVELOR STATULUI DIN GALAȚI

1, 1981, p. 51—53

Soveja Maria, Lăzărescu Mihai, PRELUCRAREA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ A MATERIALELOR DOCUMENTARE DIN FONDUL ARHIVISTIC DE STAT

Se arată, pe baza prevederilor actelor normative în vigoare la această dată, modul de ordonare, fișare și inventariere a documentelor, utilizarea nomenclatorului și a indicatorului, modul de constituire a arhivei curente, alcătuirea inventarelor, modul de prelucrare a documentelor create înainte de aplicarea nomenclatorului și sistemele de ordonare.

2, 1962, p. 219—246

Stanciu Gheorghe, Botez Constantin, ARHIVELE ȘI CERCETAREA MONOGRAFICĂ

Se evidențiază importanța arhivelor, a documentelor în general, în realizarea monografiilor de localități, întreprinderi, instituții sau ale unor evenimente prin informațiile complexe și inedite pe care le cuprind. Referirile se fac îndeosebi pentru documentele din Moldova. și posibilitățile de informare pe care le oferă.

1, 1963, p. 56—70

Stepan Elena, INTRODUCEREA LIMBII GERMANE CA LIMBĂ OFICIALĂ SUB IOSIF al II-lea ȘI URMĂRILE EI ÎN CANCELARIILE TRANSILVANE

Una din multiplele reforme ale lui Iosif al II-lea a avut drept scop uniformizarea limbii oficiale în întreg imperiul, introducînd limba germană, ca limbă oficială și în cele două țări ale Imperiului, Ungaria și Transilvania,

care la rîndul ei a generat o serie de alte reforme în administrație și învățămînt. Premergătoare acestei reforme de germanizare a limbii de cancelarie a fost unificarea Cancelariei aulice cu cea ungară la 14 august 1782. Introducerea limbii germane ca limbă oficială s-a făcut prin rescriptul imperial din 11 mai 1784 și prin cel din 3 iunie 1786, stabilindu-se termene precise de introducere a limbii germane. Ea a vizat în primul rînd Cancelaria aulică ungaro-transilvană și forurile guvernamentale (Guberniu) care începînd cu 1 ianuarie 1785 vor trata problemele în limba germană. Reforma din 1784 a adus schimbări în sistemul de funcționare al instituțiilor: Cancelaria aulică, Guberniu, Tabla regească, Tezaurariatul. Toate aceste schimbări au determinat și reorganizarea oficiilor subordonate din Transilvania, comitate, scaune și orașe vizînd și organizarea arhivelor lor. Iosif al II-lea a dat norme și instrucțiuni unitare privind punerea în ordine a arhivelor create de dicaseriile provinciale din Transilvania. Urmărirea modului de aplicare a acestor reforme s-a realizat prin studierea evoluției arhivelor comitatelor, scaunelor și orașelor din perioada iozefină păstrate la Arhivele Statului Cluj.

Fiînd instituții subordonate celor centrale ele nu au ales în organizarea cancelariilor lor modelul cancelariei centrale imperiale ci pe cel al Guberniului. În 1787 Iosif al II-lea emite pentru comitate norme privind întocmirea instrumentelor de evidență a actelor create de comitat, care ulterior se vor aplica și la scaune și orașe. Limba germană s-a impus destul de greu la oficiile locale din Transilvania. După 1790 s-a renunțat în administrație, în general, la limba germană.

2, 1973, p. 192—197

688

Strachină Olivia, PROBLEME NOI ÎN ACTIVITATEA DE FACSIMILARE

Problema supusă atenției este dacă facsimilul reprezintă sau nu o copie a documentului original. Se fac considerații asupra termenului cu care este denumit facsimilul și modalitățile lui de folosire în muzee și arhive. Se susține opinia că facsimilul poate fi considerat ca un nou gen de copie a documentelor, deoarece facsimilarea totalizează trăsăturile fizice ale documentului, dar el nu va înlocui niciodată originalul.

2, 1973, p. 222—225

689

Strachină Olivia, FACSIMILAREA DOCUMENTELOR DE ARHIVĂ—O PROBLEMĂ DE ACTUALITATE

Se expun o serie de opinii privind tehnica facsimilării, clasificarea facsimilelor, terminologia utilizată în procesul de creație, paternitatea lor, perspectivele și organizarea munci etc. În anexă, reproducerea color a șase documente originale și a facsimilelor realizate de pe ele.

1, 1972, p. 81—85

Szasz Carol, OBSERVAȚII ASUPRA METODELOR DE ARHIVARE ÎN ARHIVA PRIMĂRIEI ORAȘULUI BAIJA MARE ȘI A PREFECTURII COMITATULUI MARAMUREȘ

Autorul prezintă la început măsurile luate în anii 1769—1770 de Maria Tereza și ulterior de Iosif al II-lea de a introduce norme și instrucțiuni unitare în modul de păstrare și arhivare al documentelor. În vederea formulării unor concluzii se arată modul de arhivare al celor două fonduri arhivistice, respectiv în ce măsură au fost respectate prevederile actelor normative menționate. Autorul accentuează că trebuie considerată unitate arhivistică fascicolul de documente, întocmit pe baza nomenclatorului pe probleme. Pachetul de documente constituit cronologic fără o legătură directă între acte nu poate fi considerat ca o unitate arhivistică. În încheiere arată că studierea sistemelor vechi de ordonare și arhivare permite, la rîndul ei, cunoașterea întregului mecanism de funcționare al unui oficiu, istoricul arhivei și al instituției.

1, 1959, p. 270—282

Szasz Carol, ARHIVELE ÎN SLUJBA CERCETĂRIILOR DE ISTORIA ARTEI

Documentele din Arhive oferă un bogat material de studiu pentru istoria artei în diferite laturi ale sale. Autorul exemplifică cu Arhiva orașului Baia Mare, pe documente din anii 1572—1850 care reflectă înflorirea artei argintăritului și dezvoltarea orașului ca centru al acestei arte. Se înfățișează aspecte ale activității breslei argintarilor, activitatea unor argintari renumiți. Alte documente reprezintă ele însele opere de artă prin minia turile pe care le cuprind și în care un loc important îl ocupă pictura heraldică. Acestea se întîlnesc de obicei, pe diplomele nobiliare. Studiarea comparativă a miniaturisticii din Moldova și Țara Românească cu cea din Transilvania reliefează strînsele legături între cele trei provincii românești. Sigilografia și heraldica oferă aceeași bogăție de informații cercetătorului de istoria artei. Pecetea și blazonul aveau în Evul Mediu rol juridic și social însemnat. De aceea, aceste două ramuri s-au dezvoltat în strînsă legătură cu arta gravării. Arta monetăriei face parte din îndeletnicirile din Evul Mediu care se include în rîndul celor artistice, deoarece tiparele de pe care se executau monezile erau lucrate de iscusiți meșteri gravori sau argintari. La aceasta se adaugă arta realizării pecetilor. Articolul este însoțit de o bogată ilustrație reprezentînd piese semnificative din domeniile menționate.

1, 1962, p. 46—69

Sucu I. Ion, SELECȚIONAREA ARHIVELOR JUDECĂTOREȘTI. PREGĂTIREA ȘI DATORIA ARHIVISTULUI

Autorul își întemeiază studiul pe concluzii izvorite din activitatea practică. Se prezintă situația arhivelor judecătorești, pericolele la care au fost expuse în anii 1927—1939 datorită goanei după maculatură. După natura pricinilor, arhivele instanțelor judecătorești se împart în două mari grupe: 1. Arhivele care prezintă importanță din punct de vedere juridic, istoric, economico-social și politic; 2. Arhivele de mai mică importanță. Sint prezentate categoriile de documente pentru fiecare grupă. Apreciindu-se selecționarea arhivelor ca examen care presupune din partea arhivistului conștiinciozitate și pregătire profesională sint menționate calitățile pe care trebuie să le întrunească arhivistul care efectuează selecționarea: cunoașterea temeinică și amănunțită a fondurilor și colecțiilor, o bună pregătire de specialitate la care se adaugă condițiile corespunzătoare de păstrare. Este redată în extenso circulara Ministerului de Justiție din 17 octombrie 1867 aflată în fondul Prefectura județului Prahova, către grefierii de la tribunalele din țară prin care li se atrage atenția de starea proastă în care se ține arhiva și măsurile ce trebuie luate. Felul în care s-a procedat și situația arhivei sint consemnate într-un proces verbal din 2 ianuarie 1868, pe care, de asemenea, autorul îl redă în întregime.

Legislația arhivistică, respectiv Legea de organizare a Arhivelor Statului din 1925 a prevăzut ca documentele cu o vechime de peste 30 de ani care nu mai sint necesare administrației să fie depuse la Arhivele Statului. Prevederea a fost inoperantă datorită lipsei unui local corespunzător. În ceea ce privește selecționarea arhivelor judecătorești, autorul apreciază că ea trebuie făcută de arhivist împreună cu reprezentantul instituției. Aceste opinii sint însoțite de exemple asupra modului de apreciere a valorii documentelor și de propuneri ca Arhivele Statului să preia toate documentele scrise cu caractere chirilice iar legea de organizare a Arhivelor să cuprindă un articol referitor la dreptul de control al arhiviștilor asupra arhivelor instituțiilor. În continuare, se dau exemple din presa timpului asupra atenției de care se bucurau Arhivele din partea societății. În încheiere autorul își exprimă câteva opinii asupra modului în care trebuie efectuată selecționarea arhivelor judecătorești.

VII, 2, 1947, p. 239—263

Sulescu Nicolae, STUDII PENTRU CONSTRUIREA UNUI PALAT AL ARHIVELOR STATULUI

Pe baza preocupărilor existente de realizare a unei clădiri destinate Arhivelor Statului, autorul arată condițiile care trebuie avute în vedere în raport cu specificul instituției. Sint tratate următoarele probleme: terenul, concepția

arhitecturală a terenului, descrierea edificiului și a sistemului său funcțional, corpul depozitelor, mobilierul, soluția adoptată pentru sistemul de rezistență, instalațiile. Se prezintă trei variante. În anexă lista planșelor și schițe.

1, 1960, p. 3—30

694

Tamaș Corneliu, FOLOSIREA SURSELOR DE APĂ CURGĂTOARE
ÎN JUDEȚUL VÎLCEA ÎN TRECUT

Utilizînd informații documentare editate și inedite aflate de F.A.S. județul Vîlcea autorul demonstrează vechimea morăritului cu ajutorul apei, încă din feudalism, felurile și destinația instalațiilor folosite.

1, 1984, p. 45—47

695

Tamaș Corneliu, NOUL SEDIU AL ARHIVELOR DIN RÎMNICUL
VÎLCEA

Se descrie noul local al Arhivelor vîlcene și se prezintă expoziția „Permanența, continuitatea și unitatea poporului român reflectate în documente”, organizată la parterul clădirii. În ultima parte, autorul menționează desfășurarea sesiunii științifice de comunicări organizată cu prilejul inaugurării noului local, intitulată „Istorie și contemporaneitatea în județul Vîlcea”. Manifestarea a inclus și alte activități cultural-științifice.

4, 1983, p. 402—406

696

Tatomir Virgil, ÎNTOCMIREA NOMENCLATORULUI DE DOSARE
ȘI A INDICATORULUI CU TERMENE DE PĂSTRARE ÎN ARHIVA
MINISTERULUI AGRICULTURII

Pornind de la importanța acestor instrumente în munca arhivistică se arată modul cum s-a procedat la Ministerul Agriculturii pentru alcătuirea lor. Se prezintă modelul de nomenclator și cîteva modele de nomenclator întocmite de unități teritoriale.

1, 1962, p. 70—87

697

Tatomir Virgil, UNELE OBSERVAȚII CU PRIVIRE LA STADIUL
DE ELABORARE A NOMENCLATOARELOR ȘI INDICATOARELOR
LA UNITĂȚILE SOCIALISTE DIN AGRICULTURĂ

Între măsurile inițiate de Arhivele Statului pe baza actelor normative care reglementează activitatea arhivistică se înscrie și elaborarea nomenclatoarelor

și a indicatoarelor termenelor de păstrare a documentelor. Această activitate se exemplifică cu măsurile luate de Consiliul Superior al Agriculturii pentru întocmirea acestor instrumente de lucru și modul lor de aplicare în ramura agriculturii, în vederea respectării Instrucțiunilor 6720/1957.

2, 1963, p. 89—96

698

Tatomir Virgil, DIN EXPERIENȚA FILIALEI ARHIVELOR STATULUI MUNICIPIUL BUCUREȘTI

Pornind de la obligația Arhivelor Statului de îndrumare și control a activității arhivistice la organizațiile socialiste, autorul împărtășește experiența Filialei București arătând câteva din mijloacele folosite: organizarea unor cursuri de instruire cu responsabili cu munca de arhivă, consfătuiri, instructaje ș.a., îmbinate cu lucrări practice. În cadrul acestor activități s-au explicat prevederile Decretului 472/1971 conținutul normelor tehnice și modul lor de aplicare.

2, 1975, p. 218—219

699

Tatomir Virgil, DIN EXPERIENȚA MINISTERULUI INDUSTRIEI METALURGICE PENTRU PREGĂTIREA PERSONALULUI CARE LUCREAZĂ ÎN ARHIVELE UNITĂȚILOR SALE

Ministerul Industriei Metalurgice s-a preocupat de pregătirea personalului care lucrează în compartimentele de arhivă. Programul de pregătire a inclus un curs de patru zile pentru personalul din sectoarele secretariat și arhivă din unitățile subordonate care a cuprins expuneri de teorie și practică arhivistică urmate de dezbateri, de legislație arhivistică, vizitarea unor depozite de arhivă, vizionarea filmului „Comori inestimabile”. Pregătirea s-a realizat în colaborare cu Arhivele Statului.

3, 1977, p. 257

700

Teodorescu Virgiliu, EXPOZIȚIA DOCUMENTARĂ „PUTNA 500“

Expoziția prilejuită de împlinirea a 500 de ani de la zidirea mănăstirii Putna, de către Ștefan cel Mare, a ilustrat cu documente și materiale arheologice aspecte ale vieții sociale și culturale din secolul al XV-lea și rolul mănăstirii Putna ca lăcaș de cultură.

2, 1966, p. 199—200

Teodorescu Virgiliu, INFORMAȚII REFERITOARE LA ACTIVITATEA DESFĂȘURATĂ DE CĂTRE COMISIA SUPERIOARĂ A MONUMENTELOR PUBLICE

Inițiativa creării unei școli de arhivistică în România este remarcată pentru prima dată în 1862 când colonelul Bengescu, primul director general al Arhivelor Statului a proiectat un Institut de paleografie. Ideea a fost concretizată în 1870 de Gr. Manu care a propus Ministerului Învățămintului Public înființarea unei școli de arhivistică. Inițiativa a rămas un simplu deziderat. Datorită insistențelor lui C. Moisil, în anul 1924, s-au pus bazele școlii de arhivistică ce a funcționat până în 1950. În cursul activității sale școala a cunoscut următoarele denumiri: Școala practică de arhiviști paleografi, Școala superioară de arhivistică și paleografie; Școala de arhivistică, Institutul de arhivistică, bibliografie și muzeografie. Școala de arhivistică a avut o largă sferă de activitate: formarea de specialiști pentru arhive de toate nivelurile, răspindirea în marele public a cunoștințelor pentru păstrarea documentelor, sigiliilor și stemelor pentru salvarea lor de la distrugere. Autorul prezintă etapele din dezvoltarea școlii, programele de studiu în diferite perioade, eforturile profesorilor pentru buna desfășurare a procesului de învățămînt. Școala de arhivistică a avut un important rol în formarea specialiștilor din trei domenii: arhive, biblioteci și muzee.

1, 1969, p. 129—150

702

Texe Rozalia, EVOLUȚIA SISTEMULUI DE REGISTRATURĂ CU EVIDENȚELE CREATE ÎN ARHIVELE COMITATELOR DIN TRANSILVANIA ȘI FOLOSIREA ACESTORA CA INSTRUMENTE DE INFORMARE ȘTIINȚIFICĂ

Se analizează sistemul de registratură la comitatele din Transilvania, apariția și evoluția acestuia, principalele caracteristici și etape. Pe scurt se prezintă și organizarea și funcționarea instituției. Sistemul de registratură a fost introdus în Guberniul transilvan la 1768 și se bazează pe individualitatea actelor prin înregistrarea lor la data intrării în circuitul unei instituții sau data expedierii lor, într-un registru care cuprinde pe câte un an de zile numere succesive începînd de la 1 pînă la numărul sub care va fi înregistrat ultimul act din an. Acest număr de înregistrare constituie principalul element al individualizării sale și al locului pe care-l va ocupa în ordinea dată actelor la instituția care-l păstrează. Instrucțiunile emise la introducerea sistemului de registratură în Transilvania prevăd păstrarea actelor în ordinea succesivă a numărului primit în registrul instituției. Odată cu introducerea sistemului de registratură se crează și instrumentele care să asigure evidența actelor intrate și emise: 1. Registrul de intrare, instrumentul de bază în care se consemnează elementele principale și distinctive ale actelor, în care se dă actului numărul care îl va individualiza și pe baza căruia se va clasa în arhivă; 2. Indicele alfabetic care permite aflarea numărului de înregistrare

al actului. Acesta a purtat mai multe denumiri și conține în ordine alfabetică cuvintele indici urmate de conținutul pe scurt al fiecărui act iar în dreptul acestuia numărul de înregistrare al actului; 3. Registrul serial de arhivă indică locul actelor după care sînt înregistrate sub diferite numere care avea două rubrici: numărul de înregistrare și numărul de bază.

Pe lângă aceste trei instrumente care constituie baza sistemului de registratură, autoarea a descris încă două feluri de registre care apar în arhivele comitatelor, făcînd parte din registrele de intrare: registrul prezidial și jurnalul, cu rubricile pe care le cuprind.

2, 1964, p. 32—60

703

Timaru Constantin, ASPECTE ACTUALE ALE PROBLEMEI ARHIVELOR DIN R.P.R.

Pornind de la Decretul 353/1957 pentru înființarea Fondului Arhivistic de Stat, autorul abordează trei aspecte importante ale activității arhivistice:

1. Păstrarea și folosirea arhivelor, reconsiderarea conceptului asupra valorii lor.
2. Realizarea integrității Fondului Arhivistic de Stat prin înlăturarea tendințelor de păstrare a unor documente importante la conducătorii de instituții.

. Reconsiderarea valorii documentelor contemporane.

1, 1958, p. 7—12

704

Timaru Constantin, DESPRE PREGĂTIREA CADRELOR DE SPECIALITATE ÎN DOMENIUL ARHIVISTICII

Pornind de la necesitatea unei temeinice pregătiri profesionale a arhiviștilor, în vederea satisfacerii tuturor cerințelor pe care le impune cercetarea științifică, autorul arată că în raport de aceste cerințe pregătirea profesională a cadrelor trebuie privită sub trei aspecte: pregătirea tehnică arhivistică și cunoașterea limbilor în care sînt scrise documentele; pregătirea politico-ideologică și pregătirea în domeniile din care se primesc documentele. Autorul analizează pe scurt situația învățămîntului arhivistic și minusurile lui pînă la legislația din 1957 și prezintă perspectivele de perfecționare a lui prin noile măsuri inițiate care să asigure o pregătire corespunzătoare. Între acestea menționăm: studiu individual dirijat pe baza unei tematici elaborate de Direcția Generală și a lecțiilor elaborate de colective de arhiviști pentru folosirea instrumentelor de evidență; studierea paleografiei chirilice și a unei limbi străine.

1., 1959, p. 164—174

Timbus Mircea, ARHIVELE STATULUI DIN ARAD ÎN LOCAL PROPRIU

Arhivele Statului din Arad au fost înzestrate în anul 1971 cu o nouă și modernă clădire de sediu, o reușită realizare arhitectonică. De dimensiuni mijlocii, clădirea satisface pe deplin exigențele actuale ale muncii în arhive, este dotată cu mobilier nou, de un înalt grad de funcționalitate. Depozitele dispun de o suprafață de 800 m.p. cu o capacitate de depozitare de 1 158 ml fiecare. Spațiile destinate activităților în arhivă au fost amplasate în vecinătatea depozitelor, ceea ce facilitează munca cu documentele. Noul local a permis efectuarea de noi preluări de fonduri și colecții de document și pe această bază dezvoltarea activităților de valorificare.

4, 1979, p. 404—407

706

Titileanu Gheorghe, ARHIVELE STATULUI LA 140 DE ANI

Cu prilejul împlinirii a 140 de ani de la înființarea Arhivelor Statului, autorul prezintă evoluția instituției și rolul său în viața social-științifică, principalele momente care i-au sporit atribuțiile și rolul ei în viața științifică, legislația arhivistică, dezvoltarea bazei documentare.

2, 1971, p. 267—274

707

Titileanu Gheorghe, PROBLEME ACTUALE DE ARHIVISTICĂ

În ansamblul dezvoltării societății socialiste, autorul formulează câteva rezultate ale Arhivelor Statului și deziderate de viitor: crearea, conservarea și valorificarea Fondului Arhivistic Național, elaborarea unei noi legislații care să corespundă mai bine stadiului actual al societății românești, elaborarea de lucrări științifice editate în colaborare sau de către Arhivele Statului, cercetări legate de rezolvarea problemelor create de apariția unor noi genuri de documentare.

2, 1973, p. 173—174

708

Toacă Ion, Tudor Gheorghe, DESPRE CULEGEREA DE AMINTIRI

Se reliefează un aspect al memorialisticii mai puțin cunoscut și publicat în literatura de specialitate, referitor la culegerea amintirilor, împărtășind experiența dobândită de Institutul de studii istorice și social-politice de pe

lingă C.C. al P.C.R. Între metodele utilizate în culegerea de amintiri se menționează activitatea care se desfășoară sub îndrumarea unei instituții acțiunile inițiale fără un scop imediat. Se arată importanța acestui gen de document în cercetarea istorică.

2, 1971, p. 319—322

709

Toacă Ion, Tudor Gheorghe, MEMORIILE — SURSĂ COMPLEMENTARĂ DE INFORMARE A CERCETĂRILOR DIN DOMENIUL ȘTIINȚEI ISTORICE

Pornind de la constatarea că în practica muncii de documentare în vederea întocmirii unor lucrări cu caracter istoric, literar sau artistic se apelează lot mai mult la memorialistica istorică autorii arată atenția deosebită care li se acordă memoriilor ca sursă complementară de informare. Se împărtășește din practica de culegere și înregistrare a memoriilor referitoare la activitatea Partidului Comunist Român și la aspecte ale mișcării muncitorești din România. Se exemplifică această activitate cu lucrările apărute și cu pasaje din memoriile culese de la reprezentanți ai mișcării muncitorești.

2, 1973, p. 231—235

710

Trandaf Vasile, DESPRE IGIENA ÎN DEPOZITELE DE ARHIVĂ ȘI UNELE MĂSURI DE CONSERVARE A MATERIALELOR DOCUMENTARE

Autorul arată măsurile luate în Arhivele Statului pentru păstrarea și conservarea documentelor cu referire la: depozitul de arhivă și condițiile pe care trebuie să le îndeplinească, mijloacele speciale de păstrare a documentelor, îngrijirea depozitului, modul de manipulare a documentelor, controlul periodic al documentelor.

1, 1960, p. 282—299

711

Trandaf Vasile, Damian Nicolae, FACTORI BIOLOGICI DĂUNĂTORI ARHIVELOR ȘI CÎTEVA METODE DE COMBATERE APLICATE ÎN ARHIVELE STATULUI DIN ȚARA NOASTRĂ

Sint prezentați cîțiva din agenții biologici mai frecvenți care acționează asupra hîrtiei și metode de prevenire și combatere a atacului biologic, metodele și rețetele folosite în laboratorul Direcției Generale a Arhivelor Statului.

2, 1958, p. 283—294

Tudorică Mioara, Dogaru Maria, UNELE CONSIDERENTE ÎN LEGĂTURĂ CU VERIFICAREA EXISTENTULUI ȘI A STĂRII MATERIALELOR DOCUMENTERE

Autoarele arată metodele folosite de colectivul care a efectuat verificarea existentului și a stării materialelor documentare din perioada feudală care se găsesc la Arhivele Statului din București. Concluzia asupra căreia se insistă este necesitatea unei bune evidențe.

1, 1967, p. 121—124

713

Tudorică Viorel, PROBLEMELE CONSERVĂRII FILMULUI ALB-NEGRU

Sé prezintă normele stabilite de F.I.A.F., prin comisia sa tehnică, pentru conservarea filmelor alb-negru și color și criteriile care au stat la baza acestor norme: acțiunea temperaturii și umidității, stabilitatea suportului și a emulsiei, protejarea emulsiei împotriva sporilor de ciuperci. Se fac referiri numai la conservarea filmelor alb-negru pe suport acetat.

2, 1973, p. 226—230

714

Ungureanu Gheorghe, CONTRIBUȚIE LA CUNOAȘTEREA ARHIVELOR MOLDOVENEȘTI PÎNĂ LA REGULAMENTUL ORGANIC (1832)

Deși nu există știri despre existența unor arhive publice pînă în secolul al XIX-lea, autorul folosește unele date care atestă începutul organizării Arhivelor în Moldova. Dintre acestea menționăm un document de la Iancu Sasul din anul 1581 februarie 20 despre existența unei condici în care erau trecute documentele eliberate la persoane particulare. Pe lângă instanțele de judecată nu existau arhive. Țirgurile, însă, aveau catastihe în care consemnau zilnic afacerile venite spre rezolvare. Breslele, de asemenea, aveau și ele un catastih. Visteria este instituția care a avut arhivă sub formă de condici în care erau trecute zilnic veniturile și cheltuielile.

În secolul al XVIII-lea, odată cu organizarea judecătorească, arhivele capătă mai mare importanță. Se alcătuiesc condici la isprăvnicii, la divanul domnesc și la cancelăria domnească iar boierii judecători erau obligați să-și treacă hotărârile într-un protocol. Majoritatea acestor condici au fost distruse în incendiul din anul 1827.

În secolul al XIX-lea arhivele se înmulțesc:

— Arhiva Visteriei Moldovei formată din condici și dosare. Sint prezentate condicile ce o compun și conținutul pe scurt al dosarelor.

- Arhiva Divanului domnesc, formată din condici și dosare.
- Departamentul criminalicesc, are arhiva formată din condici și dosare (începînd cu anul 1813).
- Divanul judecătoresc
- Logofeția cea mare sau a dreptății
- Departamentul pricinilor străine
- Hătămănia
- Vornicia de aprozi
- Vornicia obștei
- Arhiva Mitropoliei Moldovei și Sucevii
- Divanul împlinitor
- Comitetul sănătății
- Consiliile cercetătoare catahrisurilor
- Arhivele isprăvnicilor
- Obșteasca Adunare

vol. III, 1, nr. 6—7, 1936—1937, p. 63—78

715

Ungureanu Gheorghe, POETUL COSTACHE CONACHI ORGANIZATOR AL ARHIVELOR MOLDOVENEȘTI, 1831—1833

Este reliefat un moment din organizarea Arhivelor din Moldova, în perioada cînd Costache Conachi a funcționat ca „știitor al locului de vel logofăt al Justiției“. În această calitate în ianuarie 1832 el trimite judecătoriiilor ținutale instrucțiuni relative la arhivă pe care autorul le reproduce.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 334—340

716

Ungureanu Gheorghe, CU PRIVIRE LA SELECȚIONAREA ARHIVELOR ȘI ELIMINAREA MATERIALELOR NEFOLOSITOARE

Pornind de la prevederile Decretului 353/1957 privind înființarea Fondului Arhivistic de Stat în problema selecționării, se face un istoric al selecționării documentelor în Moldova, și respectiv România, pe baza documentelor păstrate la Arhivele Statului din Iași, în perioada 1832—1944: se prezintă prevederile actelor normative, modul lor de aplicare, măsurile întreprinse după înființarea în 1862 a Direcției Generale a Arhivelor Statului.

1, 1959, p. 91—108

717

Ungureanu Gheorghe, ÎMBOGĂȚIREA DEPOZITELOR ARHIVELOR STATULUI DE LA IAȘI CU MATERIALE DOCUMENTARE ÎN ANII REGIMULUI DE DEMOCRAȚIE POPULARĂ

Autorul și-a structurat articolul în următoarele părți:

— Materialele documentare adunate în Arhivele Statului de la Iași pînă în anul 1944. Se prezintă preluările de documente și sistemul lor de evidență în perioada 1832—1944.

— Materialele documentare adunate în Arhivele Statului de la Iași după anul 1944. Această parte cuprinde: principalele căi de îmbogățire a depozitelor (cu indicarea fondurilor achiziționate, a perioadelor din care provin și tematica acestora). În încheierea este prezentat modul de folosire a documentelor, pe genuri, dinamica numărului de cercetări.

2, 1960, p. 3—30

718

Ungureanu Gheorghe, ARHIVELE STATULUI DE LA IAȘI ÎN ANII REGIMULUI DEMOCRAT-POPULAR

Se prezintă un scurt istoric al Arhivelor ieșene de la înființare în 1832 și până în 1961.

1, 1961, p. 115—128

719

Ungureanu Gheorghe, PROBLEME DE TERMINOLOGIE ARHIVISTICĂ

În vederea mai bune cunoașteri a terminologiei arhivistice autorul abordează aspecte întâlnite mai frecvent în documentele din secolul al XIX-lea aflate la Arhivele Statului Iași. Sînt analizate unii termeni folosiți pentru denumirile de instituții, cuvinte și expresii ieșite din uz întâlnite în documente. Între acestea se află termenul de divan, denumirea instituției supreme de stat. În secolul al XIX-lea au funcționat: divanul judecătoresc, divanul obștesc, divanul domnesc, divanul apelativ, divanul întăriturilor, Divanul ad-hoc din 1857, Curtea apelativă, Curtea de confirmare, Curtea princiară, Curtea de casație și justiție, curțile cu jurați, Visteria, Departamentul finanțelor. În ceea ce privește denumirea documentelor se menționează: dosar, condică și registru. Între termenii sau expresiile care nu se mai folosesc azi se explică următorii: a lăsat medean, vleit, presudsfie, scrip, revaiș, sare de cirteală, butaș domnesc, breslele posturilor, privilegiat, căpitan, vornici de poartă, postelnici, polcovnici, haimana.

În încheierea articolului se sugerează adunarea tuturor acestor termeni și constituțirea unui glosar.

1, 1965, p. 3—22

720

Ursuțiu Maria, FORMAREA ȘI FUNCȚIONAREA UNEI ARHIVE FAMILIALE FEUDALE TRANSILVĂNENE

Folosind ca bază de documentare arhiva creată de familia Banffi, autoarea arată modul de constituire a acestor arhive, funcționarea arhivelor feudale transilvănene. Concluzia care se desprinde este că arhivele feudale transil-

vănene urmează și ilustrează evoluția familiei feudale, conservă și slujește proprietatea și privilegiul feudal al familiei. Ele reprezintă baza juridică a proprietății și a prerogativelor feudale și servesc acest deziderat.

2, 1973, p. 187—192

721

Ursuțiu Liviu, CONSIDERAȚII PRIVIND TEHNICA PRELUCRĂRII ARHIVELOR FAMILIALE FEUDALE

Pornind de la bogata colecția de fonduri familiale păstrată la filiala din Cluj a Bibliotecii Academiei R. S. România, autorul arată pe scurt situația acestora și exprimă câteva considerații legate de modul de inventariere în funcție de particularitățile fiecăreia. Se întâlnesc următoarele situații: 1. Arhive care au registre originale; 2. Arhive care au avut registre originale și documentele sînt ordonate după ele dar nu se păstrează; 3. Fragmente de arhivă care nu au avut o ordonare inițială. Se enumeră criteriile caare trebui avute în vedere și schema de organizare a unei arhive familiale.

4, 1972, p. 589—593

722

Vanghele Antoniu, REGULI VECHI PENTRU ORGANIZAREA ARHIVELOR STATULUI

Autorul publică 11 documentare din perioada 1831—1868 referitoare la istoricul Arhivelor din Țara Românească și anume: hotărîrile Sfatului Administrativ, proiectul de regulament și regulamentul Ministerului de Interne și al Ministerului Instrucțiunii Publice, reguli privind păstrarea arhivei, drepturile personalului, în general probleme privind organizarea instituției.

VI, 1, 1944, p. 60—90

723

Veres Andrei, UN NOU SISTEM DE CATALOGARE A ARHIVELOR

Autorul, pe baza unei experiențe proprii de cercetare în mai multe arhive europene, demonstrează necesitatea organizării arhivelor pe baza a trei criterii: buna organizare, catalogarea sistematică și punerea la dispoziția cercetătorilor în mod comod și practic a documentelor. Se menționează că sistemul propus a fost experimentat și aplicat la arhiva Muzeului Ardelean din Cluj, începînd din anul 1908. Aceasta constă în ordonarea cronologică a documentelor principiu aplicat și colecțiilor familiale. În acest scop autorul a întocmit o fișă generală (de format 13×23 cm) tipărită care constituie și fișa de inventar a documentului. Aceasta cuprinde: data documentului, numele emitentului, numele destinatarului, desemnarea moșiei sau a acțiunii,

limba în care este scris documentul, materialul pe care este scris, numărul filelor scrise și nescrise, numele contrasemnătorului, starea de conservare, descrierea pecetei, mărimea documentului, genul documentului, cancelăria din care a fost emis, alte mențiuni, felul documentului (original, copie extras, traducere), semnătura dacă e autentică sau nu, descrierea adresei modul de achiziționare al documentului, dacă a fost publicat și unde, dacă a fost transcris, denumirea colecției în care se păstrează și conținutul pe scurt (printr-un singur cuvânt) al documentului. Fișa generală tipărită se completează prin sublinierea **cuvintelor** care corespund cu documentul catalogat.

Pe lângă fișa generală autorul a mai alcătuit patru feluri de fișe mici de diferite culori, de format 7×11 cm, în care sînt cuprinse toate datele din fișa generală. Astfel, fișa roșie cuprinde emitentul documentului, fișa albastră destinatarului, fișa verde indică locul de emisie a documentului și data sau numele moșiei. Deci un document are o fișă generală și trei speciale, iar atunci cînd este nevoie se întocmesc fișe de trimitere, care se scriu în culoarea fișelor mici respective.

Pe lângă avantajele acestui sistem, autorul menționează că acesta nu se poate realiza decît cu multă forță umană și în timp îndelungat.

an, I, nr. 2, 1925, p. 177—188

724

Vilceanu Varvara, EXPOZIȚIA ARHIVISTICĂ A DIRECȚIEI GENERALE A ARHIVELOR STATULUI

Amplă prezentare cronologică și tematică a expoziției documentare a Direcției Generale a Arhivelor Statului, modul ei de constituire și utilizare.

1, 1963, p. 267—284

725

Virtosu Emil, UN DIPLOMATAR MANUSCRIS AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI (1841)

În continuarea primei părți se prezintă activitatea Comisiei documentale, înființată în 1852. Datorită greșelilor înregistrate în transcrierea documentelor Comisia anulează toate lucrările de pînă atunci, reluînd transcrierea după norme bine stabilite. În cei zece ani de activitate, Comisia a transcris 22 condiți aparținînd a 19 mănăstiri, pe care autorul studiului le descrie cu principalele caracteristici. În continuare sînt prezentate normele arheografice recomandate și aplicate la transcrierea documentelor.

Comisia documentală funcționează pînă în mai 1862, îndeplinindu-și numai o parte din planul inițial. În 1863 ia ființă Comisia pentru regularea averilor și documentelor mănăstirilor pămîntene zise „închinată” ca urmare a legii secularizării averilor mănăstirilor închinată. Comisia avea menirea de a cerceta și ordona actele mănăstirilor închinată. Autorul arată legătura

între comisia înființată la 1841 și cea de la 1863, elementele comune ale activității lor, rolul lui B. P. Hasdeu în cadrul comisiei mănăstirilor închinată calitate în care a publicat lucrarea „Arhiva istorică a României“ cuprinzând materiale adunate de Comisia documentală și de la Arhivele Statului.

În anexă 30 de documente reprezentînd înființarea și activitatea Comisiei documentale.

2, 1958, p. 70—116

726

Virtosu Emil, UN DIPLOMATAR AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI (1841)

Autorul prezintă și analizează un moment din organizarea condicilor de acte mănăstirești, reprezentant de ofisul nr. 541 emis de Al. D. Ghica voievod la 18 octombrie 1837 în care se arată necesitatea întocmirii unui diplomatar manuscris, cuprinzînd actele de proprietate ale mănăstirilor Țării Românești, întrucît acestea dețin averi care formează o parte însemnată a „averii nemișcătoare“. Prin același ofis se hotărăște înființarea unei comisii vremelnicești care să aducă la îndeplinire cuprinsul ofisului.

Prin hotărîrea Sfatului Administrativ Extraordinar din 24 decembrie 1837 se precizează alcătuirea, activitatea și salarizarea comisiei. Pe baza acestor prevederi Adunarea obștească emite legea din 7 iunie 1841, care explica necesitatea practică a întocmirii unui diplomatar, pentru dovedirea titlurilor de proprietate, în vederea apărării proprietăților respective în fața instanțelor de judecată. Comisia funcționează pînă în 1851 cînd i se întreprinde activitatea prin hotărîrea lui Știrbei voievod, Munca începută se continuă de Comisia documentală, instituită în urma raportului Comisiei de revizuire. Aceasta lucra cite patru ore, de două ori pe săptămînă, la Obștescul Divan, și era însărcinată să revizuiască lucrarea întocmită pînă atunci. Comisia Documentală, datorită inadvertențelor înregistrate, va face abstracție de munca de pînă la 1852, începînd o lucrare nouă.

1, 1958, p. 131—149

727

Zaborovschi Virgil, IMPORTANȚA ARHIVELOR VIENEZE PENTRU ISTORIA ROMÂNILOR

Studiul realizează o incursiune istorică a dezvoltării statului austro-ungar demonstrîndu-se că la Viena există depozite care păstrează arhive istorice bogate și complexe ale statelor și națiunilor din zona sau de sub influența Imperiului habsburgic, fără de care acestea nu-și pot cunoaște și completa istoria. Autorul demonstrează vechimea, unitatea și continuitatea românilor în vatra strămoșească, dezvoltarea politico-socială a națiunii române în Europa, legăturile ei cu celelalte state, oglindite în arhivele vieneze.

an. I, nr. 2, 1925, p. 145—176

Zarzără Ion, INFORMAȚII DIN ARHIVE PRIVIND CÎTEVA SURSE
DE ALIMENTARE CU APĂ A CRAIOVEI

Autorul prezintă, pe baza informațiilor oferite de documente, câteva date referitoare la resursele de apă de care dispune Craiova și posibila utilizare a acestora. Se menționează mai multe studii care pot să rețină atenția specialiștilor.

1, 1984, p. 48—49

729

Zotta Sever, CONDUCĂTORII ARHIVELOR STATULUI DIN IAȘI
ÎN CURS DE 100 DE ANI

Se publică lista conducătorilor Arhivelor Statului pe o perioadă de 100 de ani începînd de la 1849, pînă la 1940.

IV, 2, 1941, p. 381—382

*

730

SARCINILE ARHIVELOR STATULUI ÎN LUMINA DOCUMENTELOR
CONGRESULUI AL IX-lea AL PARTIDULUI

În ansamblul sarcinilor izvorite din documentele Congresului, Arhivele Statului își vor îndrepta activitatea în următoarele direcții: elaborarea de lucrări axate pe principalele momente istorice, inventarierea documentelor în scopul intrării lor în circuitul științific, organizarea de expoziții documentare, lărgirea bazei documentare, păstrarea și conservarea documentelor, permanenta pregătire a cadrelor etc.

2, 1965, p. 13—20

731

Editorial, DESFĂȘURAREA UNITARĂ A MUNCII ARHIVISTICE
ÎN ȚARA NOASTRĂ

În prima parte se prezintă principalele acte normative care reglementează activitatea arhivistică: HCM din 29 mai 1951 privind atribuțiile și normele de funcționare ale Arhivelor Statului; Instrucțiunile generale din 1954 privind organizarea și funcționarea arhivelor ministerelor, instituțiilor centrale și locale, organizațiilor obștești și cooperatiste, întreprinderilor GAS și GAC; Instrucțiuni pentru expertiza materialelor arhivistice; Decretul din 1957 și HCM din același an privind înființarea Fondului Arhivistic de Stat și organizarea și funcționarea Direcției Generale a Arhivelor Statului; Instruc-

țiunile generale 6720 din 1957; HCM nr. 1234 pentru ministere și organizații centrale; instrucțiunile 3813 din decembrie 1961 pentru expertizarea materialelor documentare. Toate aceste acte normative au contribuit la mai buna organizare a muncii.

În a doua parte a articolului se arată principalele direcții de dezvoltare a muncii arhivistice în raport cu întreaga dezvoltare social-economică. Între acestea se menționează: perfecționarea lucrărilor de secretariat, stabilirea mai exactă a categoriilor de documente ce urmează să se păstreze permanent; prelucrarea documentelor (inventariere, evidență, păstrare) și valorificarea lor. Se insistă asupra funcționării registraturii inițiate de Arhivele Statului în sensul noilor cerințe.

2, 1963, p. 3-11

732

Editorial: SARCINILE ACTUALE ALE ACTIVITĂȚII ARHIVISTICE ÎN LUMINA DOCUMENTELOR CONGRESULUI AL III-lea AL PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÂN

În prima parte a articolului se arată semnificația făuririi Partidului Comunist Român în urmă cu 40 de ani, progresele înregistrate de România și importanța Congresului al III-lea al P.M.R. în viața social-politică și economică a țării.

Se prezintă pe scurt istoricul Arhivelor de stat din țara noastră, starea în care se aflau ele la 23 August 1944, precum și principalele direcții de dezvoltare ale arhivisticii: reorganizarea arhivelor, stabilirea termenelor de păstrare a documentelor, popularizarea conținutului documentelor prin expoziții, întocmirea evidenței centralizate a fondurilor și colecțiilor. În vederea realizării acestor sarcini s-au emis instrucțiuni privind păstrarea, ordonarea și inventarierea, selecționarea, s-a efectuat îndrumare și control la întreprinderi și instituții s-a elaborat o nouă legislație arhivistică, Decretul 353/1957 de înființare a Fondului Arhivistic de Stat.

Principalele sarcini izvorite din sarcinile Congresului al III-lea:

— valorificarea documentelor în diferite scopuri: științific, economic, cultural

— întocmirea unei scheme de sistematizare a documentelor, stabilirea unei metode uniforme de lucru. Alcătuirea unui catalog tematic al fondurilor bazat pe fișierul tematic al documentelor.

— prelucrarea fondurilor documentare, inventarierea lor

— întocmirea instrumentelor de evidență pentru toate fondurile din depozitele Arhivelor Statului și de la organizații.

— elaborarea unor instrumente de lucru: cataloage, conspecte, ghiduri, îndrumătoare

— completarea cu documente prin achiziții sau preluări de la instituții.

1, 1961, p. 3-46

AL XVI-lea CONGRES DE ISTORIE A ȘTIINȚEI

Rapoarte și intervenții prezentate în cadrul ședinței tematice „Surse pentru istoria științei și tehnologiei, Tipologia surselor manscrise“

4, 1981, p. 427—463

734

50 DE ANI DE LA APARIȚIA „REVISTEI ARHIVELOR“

1. Telegramă adresată Comitetului Central al Partidului Comunist Român de participării la adunarea consacrată semicentenarului „Revistei Arhivelor“
2. Cuvînt de deschidere rostit de Ionel Gal — director general al Arhivelor Statului
3. Comunicări prezentate în cadrul sesiunii jubiliare
4. Saluturi colegiale

4, 1974, p. 475—508

735

MASA ROTUNDĂ A „REVISTEI ARHIVELOR“ — ARHIVELE PARTICULARE

Se prezintă Masa rotundă organizată de redacția „Revistei Arhivelor“ avînd ca temă arhivele particulare. În cursul dezbaterilor s-au pus în evidență o serie de probleme legate de aceste prețioase surse istorice a căror cercetare contribuie la lărgirea bazei de documentare a istoriei naționale. În acest scop redacția a alcătuit un chestionar difuzat tuturor invitaților săi, care reprezentau instituții culturale, pasionați colecționari de documente, deținători de arhive familiale, arhiviști.

Chestionarul a solicitat răspuns la trei probleme principale: ce se înțelege prin noțiunea de arhive particulare; cum se clasifică arhivele particulare; ce trebuie făcut pentru conservarea și valorificarea colecțiilor arhivistice particulare.

În finalul dezbaterilor asupra chestionarului redacția a publicat extrase de vedere exprimate.

3, 1972, p. 363—397

736

„MASĂ ROTUNDĂ“ LA CRAIOVA ÎN LEGĂTURĂ CU PREVEDE RILE DECRETULUI 472/1971

Scopul întîlnirii a fost dezbaterile și cunoașterea noilor modificări ale Decretului 472/1971 referitoare la rolul și contribuția persoanelor fizice la îmbogățirea

țirea patrimoniului arhivistic național și căile cele mai lesnicioase pentru a face cunoscute îndatoririle cetățenești care revin tuturor deținătorilor de documente istorice. Intervențiile participanților au reliefat necesitatea îmbogățirii zestrei documentare naționale cu documentele aflate în păstrarea diferitelor persoane pentru a se putea aduce dovezi temeinice și bogate istoriei naționale. S-au exprimat opinii legate de necesitatea unei largi popularizări a legislației arhivistice.

3, 1975, p. 282—286

737

CERCETAREA DOCUMENTELOR DE ARHIVĂ ÎN SPRIJINUL DEZVOLTĂRII ECONOMIEI NAȚIONALE

Pornind de la multiplele aspecte relevate de folosirea documentelor de arhivă în cercetarea științifică și în activitatea practică, în sprijinirea dezvoltării economiei și tehnicii, redacția „Revistei Arhivelor“ a organizat convorbiri cu reprezentanții unor instituții cu profil specific: Institutul de Meteorologie și Hidrologie și Consiliul Național al Apelor. Discuțiile au fost axate pe rolul acestor instituții în cadrul cercetării științifice din România și pe necesitatea studierii documentelor din Arhive care consemnează și păstrează experiența umană trecută.

2, 1982, p. 146—156

738

IMPORTANȚA DOCUMENTELOR ECONOMICE PENTRU CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ. MASĂ ROTUNDĂ

Dezbaterile despre importanța documentelor economice pentru cercetarea științifică au pus în evidență următoarele probleme: rolul arhivelor ca surse de documentare pentru fiecare program și plan de dezvoltare economico-socială, responsabilitatea care revine conducerilor instituțiilor și întreprinderilor în ceea ce privește documentele economice permanente create de ele; importanța valorificării documentelor economice aflate în fondurile și colecțiile arhivistice pentru îndeplinirea sarcinilor politice trasate specialiștilor de partidul comunist și de statul român; rolul îndrumării și controlului efectuate de Arhivele Statului; importanța indicatorului termenelor de păstrare, a selecționării documentelor și a activității desfășurate de comisiile de selecționare; importanța sistemelor informatice pentru evidența și utilizarea documentelor, necesitatea unei evidențe tematice centralizate a fondurilor și colecțiilor mai importante pentru cercetarea teoretică și practică în economie.

4, 1985, p. 368—391

262

OPINII PRIVIND ARHIVELE ECONOMICE

Se publică intervențiile exprimate de participanți la „Masa rotundă” organizată de redacție în ziua de 5 octombrie 1979 asupra conținutului, importanței și volumului documentelor cu caracter economic care se crează în diferite ramuri de activitate.

1, 1980, p. 132—138

740

DOCUMENTE DE ARHIVĂ ÎN SPRIJINUL CUNOAȘTERII ȘI VALORIFICĂRII RESURSELOR HIDROENERGETICE DIN OLTEȚIA. I.

Se publică comunicările susținute la consfătuirea organizată la Craiova în ziua de 19 mai 1983

Chiriță Victor, Izvoare documentare cu privire la potențialul hidroenergetic al Olteniei și posibilitatea de reactivare a unor obiective la nivelul descoperirilor științifice și tehnice actuale.

Panait Mihai, Preocuparea Direcției Apelor Tirgu Jiu pentru repunerea în valoare a potențialului hidroenergetic al cursurilor de apă din Oltenia. Necesitatea consultării documentelor din arhive în această direcție.

Pleniceanu V., Spătaru V., Valorificarea potențialului microhidroenergetic al cursurilor de apă din județul Dolj prin reactivarea construcțiilor hidrotehnice vechi.

4, 1983, p. 409—414

741

DARE DE SEAMĂ DESPRE ARHIVELE STATULUI PE ANUL 1946 FĂCUTĂ DE CĂTRE CONSILIUL DE PERFECTIONARE

Articolul cuprinde următoarele părți: I. Lucrări de arhivă; II. Creșterea colecțiilor; III. Publicații; IV. Personal și salarizare; V. Material și întreținere; VI. Muzeul Arhivelor VII. Școala de arhivistică; VIII. Venituri și cheltuieli; IX. Deziderate. În anexă: Rapoartele secțiilor din Direcția Generală; Raport despre activitatea Direcției regionale a Arhivelor Statului din Cluj pe anul 1946; Raport despre activitatea Direcției regionale a Arhivelor Statului din Craiova pe anul 1946; Raport despre activitatea Direcțiunii regionale a Arhivelor Statului din Brașov pe anul 1946; Raport despre activitatea Direcției regionale a Arhivelor Statului din Buzău pe anul 1946; Raport despre activitatea Direcției regionale a Arhivelor Statului din Suceava pe anul 1946; Raport despre activitatea direcțiunii regionale a Arhivelor Statului din Năsăud pe anul 1946.

VII, 2, 1947, p. 343—368

SITUAȚIA FRECVENȚEI PERSONALULUI ARHIVELOR STATULUI DIN BUCUREȘTI PE ANUL 1945

VII, 1, 1946, p. 216

DARE DE SEAMĂ PRIVIND SITUAȚIA FRECVENȚEI PERSONALULUI ARHIVELOR STATULUI DIN BUCUREȘTI PE ANUL 1943 ȘI PE 1944

VI, 2, 1944—1945, p. 353—354

CRONICA ARHIVELOR (sept. 1942—31 august 1943)

V, 2, 1943, p. 482—497

REPERTORIU AL ACTELOR OFICIALE CARE REGLEMENTEAZĂ ACTIVITATEA ARHIVISTICĂ ÎN ANUL 1938—1939

Între acestea menționăm ordinul circular din 24 octombrie 1938 privitor la întocmirea Inventarului Arhivelor Statului care cuprinde indicații amănunțite asupra procedurii de urmat, dîndu-se și un model pentru direcția generală.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 435—445

ACTIVITATEA DIRECȚIEI GENERALE ÎN INTERVALUL 1 SEPTEMBRIE 1939—31 AUGUST 1940 — ACTE EMISE

La Diverse — sărbătorirea lui C. Moșil cu prilejul pensionării

IV, 1, 1940, p. 200—204

CRONICA ARHIVELOR (1 septembrie 1940—31 august 1941)

Dare de seamă asupra activității instituției, corespondență, jurnale ale Consiliului de Miniștri, schema de organizare, chestionar cuprinzînd datele necesare organizării Arhivelor Statului

IV, 2, 1941, p. 449—467

NUMĂRUL DE ARHIVĂ

Articolul reprezintă un referat adoptat de Direcția Generală a Arhivelor Statului ca norme de lucru în practica arhivistică în vederea uniformizării, modul de folosire și redare a numărului de arhivă. Referatul cuprinde următoarele părți:

I. Diferitele procedee în darea numărului de arhivă folosite la Arhivele Statului din București

II. Ce prevăd instrucțiunile despre numărul de arhivă

III. Cum propunem să se dea numărul de arhivă și anume: înăuntrul compartimentelor rezultate din clasarea unui fond.

2, 1958, p. 277—282

PREZENTĂRI DE FONDURI ȘI COLECȚII

ACHIZIȚII NOI

749

Capîlnean Vasile, FILIALA ARHIVELOR STATULUI MARAMUREȘ

Între achizițiile din ultimii ani autorul menționează: colecția acad. dr Ioan Mihalyi de Apșa, precum și alte zeci de documente din secolele XVII—XIX donate de cetățeni-patrioți

1, 1984, p. 61—63

750

Cernăteascu Viorica, F.A.S. JUDEȚUL DOLJ — ACHIZIȚII PRIN DONAȚIE ȘI CUMPĂRARE ALE ANULUI 1977: 259 documente prin donația și 98 prin cumpărare și 11 sigilii, din secolele XVII—XIX

1, 1979, p. 28—30

751

Chiriță Victor, NOI DOCUMENTE ÎN PATRIMONIUL F.A.S. DOLJ

Între achizițiile din ultima perioadă de timp, autorul semnalează documente preluate de la organizațiile socialiste sau de la persoane particulare astfel: de la Sfatul popular regional Oltenia, documentele din perioada 1948—1968, fonduri școlare (Școala primară de băieți „Ion Eliade Rădulescu“ din Craiova și Școala primară de fete „Ștefan Româneanu“). Prin donații și achizi-

ții de la persoane particulare s-au preluat documente privind: activitatea Secției Craiova a Monumentelor istorice, activitatea organizațiilor comuniste din Oltenia pînă la 23 August 1944, situația social-economică a unor sate din zonă și dezvoltarea culturală.

3, 1983, p. 296—298

752

Dinu Cristina, UN NOU TEZAU R ÎN PATRIMONIUL ARHIVELOR STATULUI

4, 1977, p. 428

753

DOCUMENTELE ACHIZIȚIONATE DE ARHIVELE STATULUI ÎN ANUL 1976

Filiarele Arhivelor Statului din județele: Alba, Bacău, Brăila, Caraș-Severin, Cluj-Napoca, Galați, Harghita, Ialomița, Vaslui

1, 1977, p. 93—97

754

Duzinchevici Gheorghe, NOI ACHIZIȚII LA FILIALA ARHIVELOR STATULUI SIBIU

În depozitele Arhivelor Statului au intrat o serie de fonduri și colecții valoroase din care autorul menționează pe cele de la muzeul Bruckenthal din Sibiu cu o bogată tematică social-economică privind dezvoltarea Transilvaniei.

2, 1961, p. 197—209

755

Isac Virginia, NOI ACHIZIȚII LA ARHIVELE STATULUI DIN IAȘI ÎN ANUL 1976

3, 1977, p. 255—256

756

Ivănescu Dumitru, ÎMBOGĂȚIREA FONDULUI ARHIVISTIC NAȚIONAL LA F.S.A. IAȘI

În anul 1979 în depozitele filialei Iași au intrat 54.485 u.a. Între achizițiile anului se detașează colecția de documente „Epitropia generală a Casei spi-

talelor Sf. Spiridon“ conținând acte din secolele XV—XIX și fondul Universității „Alexandru Ioan Cuza“ din Iași din anii 1860—1944. Alte achiziții de documente s-au făcut prin donații sau cumpărare.

4, 1979, p. 412—415

757

Leonte Ileana, Papadopol Lucia, DIN MATERIALELE DOCUMENTARE ACHIZIȚIONATE DE ARHIVELE STATULUI ÎN ANUL 1962

Între documentele achiziționate se menționează: opt porunci domnești din perioada 1569—1636, un calendar tipărit din 1843, două hărți.

Filialele hzdețene au achiziționat un hrisov de la Ioan Vodă Viteazul (1574), documente din vremea revoluției de la 1848, altele privitoare la școlile din Transilvania, însemnări despre revoluția de la 1848, un manuscris al lui George Pitiș, porunci domnești, anaforale, zapise etc. din secolul al XVIII-lea, corespondența lui Iancu Ralet ș.a.

1, 1963, p. 302—306

758

Mera Laurențiu, NOI ACHIZIȚII LA ARHIVELE STATULUI CLUJ

Sînt prezentate cele peste 30 donații și achiziții făcute de filiala Cluj, provenind din secolele XVIII—XX. Dintre acestea menționăm documentele din perioada luptei pentru unire, cele referitoare la minierul din zona Munților Apuseni, la viața și activitatea unor personalități culturale și științifice etc.

2, 1985, p. 181—183

759

Mihăilescu Lidia, DIRECȚIA GENERALĂ A ARHIVELOR STATULUI STATULUI

Se prezintă importanța și valoarea arhivei familiei Lahovari din perioada 1823—1920.

1, 1979, p. 28—30

760

Moisuc Elena, NOI ACHIZIȚII DE XEROGRAFII DE PE DOCUMENTE DIN ARHIVELE VIENEZE

1, 1969, p. 181—193

Nastovici Alexandru, F.A.S. MUNICIPIUL BUCUREȘTI

În anul 1981, tezaurul documentar al filialei s-a îmbogățit cu 144 documente achiziționate de la fostul secretar al lui George Enescu. Documentele completează fonduri deja existente (George Enescu și Constantin Silvestri) s-au deschis rubrici noi (Dinu Lipatti).

Documentele achiziționate reprezintă corespondența adresată lui George Enescu de o seamă de personalități, fotografii, discuri etc. Cele mai importante piese pot fi considerate cele cinci file scrise de George Enescu în perioada 1949—1950 care conțin însemnări cu portativ referitoare la quartetul op. 22.

2, 1982, p. 151—152

Neguleasa Dan, F.A.S. GORJ (1979—1981)

În perioada 1979—1981 Filiala Gorj a achiziționat 441 documente din anii 1757—1923 de la mai multe persoane. Ele sînt hrisoave, zapise, foi de zestre, jalbe, hotărîri judecătorești, adeverințe etc. și se referă la relații de proprietate, ocupațiile locuitorilor, relațiile economice și sociale din zonele Motru, Vulcan, Tîrgu Cărbunești și Găleșoia, istoria comunei Săcelu, participarea locuitorilor acestor meleaguri la războiul pentru independență.

2, 1982, p. 153—154

Radu Gheorghe, F.A.S. NEAMȚ

Printre ultimele achiziții ale filialei Neamț, autorul menționează documente referitoare la mișcarea socialistă, contribuția locuitorilor acestor meleaguri la înfăptuirea idealului unității naționale în 1918 precum și la războiul pentru independență. Un loc aparte îl ocupă corespondența între Paul Bujur și Alexandru Vlahuță, din perioada martie 1906—martie 1907.

4, 1985, p. 405—407

Szasz Vasilica, F.A.S. COVASNA

În anul 1982 tezaurul documentar al filialei s-a îmbogățit cu 1412 documente din anii 1570—1919, din care multe întregesc fondul „Familia Hamar din Alungeni”, unele se referă la domenii nobiliare din Transilvania iar altele sînt reprezentate de lucrările compozitorului Carol Molnár.

1, 1984, p. 60—61

Tamaș Corneliu — F.A.S. VILCEA — achizițiile anului 1978 de la instituții (cca. 200 m.l.) și prin donație de la diferiți cetățeni, precum și de la muzeul județean.

1, 1979, p. 28—30

Tudor Constantin, F.A.S. CĂLĂRAȘI

Achizițiile de documente din ultima perioadă de timp cuprind: „Tratat de geografie sau pământul și părțile sale“ (1570—1646); 11 documente din perioada 1852—1911; 89 copii ale unor documente din perioada 1907—1944 care abordează problematica mișcării țărănești; extrase realizate de pe Registrul istoric al căpităniei portului Călărași. Alături de documente au fost achiziționate și cărți, unele rarități bibliofile.

2, 1982, p. 152—153

Vasilescu Veronica, NOI DOCUMENTE INTRATE ÎN DEPOZITELE ARHIVEI ISTORICE CENTRALE (1955—1960)

În această perioadă de timp au fost achiziționate cca. 12 000 documente, variate ca gen și tematică. Din acestea unele sînt foarte vechi: unul de la Ștefan cel Mare din 13 martie 1495, altul din 1503 dat de Bogdan voievod, altele provin din secolele XVI—XVII. Din tematica celorlalte documente se desprind: evenimentele din timpul Unirii Principatelor, istôricul unor instituții care au funcționat în Țara Românească și Moldova, viața și activitatea unor personalități științifice și culturale. Alte documente au fost create de unele instituții: Casa școalelor, Direcția Generală a Artelor, Muzeul Saint Georges, Departamentul Culturii, Ministerul Agriculturii, Casa Centrală a Împroprietăririi, Ministerul Justiției — direcția judiciară, o parte din fondul Prefectura Ilfov.

2, 1961, p. 183—196

Vătafu. Găitan Silvia, NOI FONDURI LA SALA DE STUDIU A DIRECȚIEI GENERALE A ARHIVELOR STATULUI (1984)

Documentele achiziționate în anul 1984 au fost constituite în 27 noi fonduri care au fost puse la dispoziția cercetătorilor prin sala de studiu. Între acestea menționăm fondul „Familia Crețulesu“, documentele rezultate din activitatea de cercetare a lui Dumitru I. Băjan din anii 1893—1940; fondul

„Prof. dr. Gheorghe Gr. Cantacuzino“ cu documente din anii 1733—1978; fondul personal „Paul Molda“ cu documente din anii 1884—1975; documente din anii 1914—1970 reflectând activitatea lui Adrian C. Corbu în domeniul juridic al artelor plastice și fotografice; fondul personal „Maria Damaschin“. Între donații menționăm pe cea făcută de Silvia Elena Tican formată din documente create în timpul vieții și activității scriitorului Mihai Tican Ru-mano, între anii 1905—1981.

4, 1985, p. 402—404

769

Adam Iosif, Justh Gyula (1850—1917)

Se prezintă tematica documentelor care alcătuiesc fondul personal Justh Gyula, membru al Partidului Independenței și președinte al Parlamentului. Probele cuprinse în fond se referă la activitatea desfășurată de J.Gyula și situația în cadrul Partidului Independenței.

2, 1967, p. 309—316

770

Aioanei Varvara, Ranca Florica, NOI INSTRUMENTE DE INFORMARE LA SALA DE STUDIU A DIRECȚIEI GENERALE A ARHIVELOR STATULUI

Sînt prezentate informațiile puse la dispoziția cercetării științifice prin sala de studiu, în anii 1983—1984, aflate în fonduri create de instituții de stat, fonduri familiale și în documente aduse sub formă de microfilm după documente păstrate în diferite țări.

1, 1985, p. 62—68

771

Amanței Maria, Rachieru Mihai, NOI ACHIZIȚII ȘI DONAȚII DE DOCUMENTE LA SERVICIUL REGIONAL AL ARHIVELOR STATULUI BACĂU

Între documentele achiziționate de această unitate a Arhivelor Statului, urice, cărți domnești, hrisoave, zapise, cărți de întărire, menționăm pe cele de la Alexandru cel Bun, Ioan vodă cel Cumplit, Bogdan voievod, fiul lui Ștefan cel Mare și Bogdan voievod, fiul lui Alexandru Lăpușeanu etc.

S-au mai achiziționat periodicele „Steaua Dunării“, „Zimbrul“ „Dobrobanțul 1877“, „Gazeta de Bacău 1883“ și o serie de cărți vechi.

2, 1966, p. 195—198

Andrei Vigril, FONDUL „INALTA CURTE DE CONTURI“ (1945—1948)

În prima parte se face un scurt istoric al instituției, organizarea și rolul ei în sistemul economico-financiar. În partea a doua se prezintă fondul în totalitatea sa, preluat de Arhivele Statului însumând 260 vagoane. Pentru perioada la care se referă autorul: 1945—1948 cantitatea de 10 vagoane documente se păstrează actele de cheltuieli ale tuturor ministerelor și ale Curții de Conturi. Fondul a fost inventariat la Arhivele Statului pe ministere în vederea regăsirii lor cu ușurință. Alături de actele financiare fondul mai cuprinde documente cu valoare documentar-istorică referitoare la probleme de ordin politic, economic și financiar.

2, 1960, p. 59—65

Axenciuc Vasile, Dogaru Maria, FONDUL UNIUNEA GENERALĂ A INDUSTRIAȘILOR DIN ROMÂNIA

În prima parte se arată rolul Uniunii Generale a Industriașilor din România în economia țării iar apoi valoarea și tematica documentelor create în anii 1922—1947. Între aspectele menționate se numără: dezvoltarea economico-socială în prima jumătate a secolului nostru, organizarea și luptă muncitorilor.

1, 1963, p. 302—318

Balica Gheorghe, PRIMĂRIA MUNICIPIULUI IAȘI (1832—1949)

În prima parte a lucrării se prezintă succint istoricul instituției. În a doua parte se reliefează organizarea fondului documentar creat și valoarea informațiilor. Tematica documentelor este structurată astfel: istoricul orașului, populația, probleme edilitar-urbanistice, sistemul de proprietate, industria, comerțul, cultura, instituții, oameni de seamă, relații cu alte țări.

1, 1967, p. 151—170

Bălintescu Alexandru, Petrescu Ileana, ARHIVELE ȘI CERCETAREA MONOGRAFICĂ

Autroii prezintă tematica și valoarea fondurilor și colecțiilor de documente aflate în păstrarea Serviciului regional al Arhivelor Statului Oltenia, a căror cercetare poate conduce la alcătuirea de monografii ale întreprinderilor

industriale care au funcționat în această zonă, ale dezvoltării agriculturii și vieții sociale, în perioada modernă a României. Se dau exemple din fondurile cercetate.

2, 1963, p. 107—132

776

Boar Liviu, Zepeczaner Eugen, COLECȚIA DE DOCUMENTE A MUZEULUI DIN ODORHEIU-SECUIESC

Această colecție de documente a fost preluată de Arhivele Statului județul Harghita și este constituită îndeosebi din documente adunate de Colegiul reformat din Odiorheiu-Secuiesc, înființat în anul 1670. Majoritatea documentelor se referă la activitatea breslelor din Odorheiu-Secuiesc, a unor familii care au avut un rol important în viața socială, economică sau politică a ținutului Odorhei. Se prezintă structura colecției.

3, 1984, p. 328—332

777

Boar Liviu, F.A.S. HARGHITA

Este prezentată donația constând din nouă scrisori adresate de Alexandru Vlahuță prietenului său Paul Bujor (1862—1952) provenind din perioada 1901—1918.

4, 1985, p. 404—405

778

Bodea Cornelia, SURSE DE INFORMARE ENGLEZE PRIVIND ȚARA NOASTRĂ

1, 1969, p. 201—209

779

Boeraș Florea, Soveja Maria, FONDUL „RESORTUL DE INTERNE“ DIN ARHIVA CONSILIULUI DIRIGENT DIN TRANSILVANIA (1917—1922)

Fondul prezentat cuprinde documente din perioada 1917—1922. Se arată condițiile înființării Consiliului Dirigent și modul de organizare. Se continuă cu prezentarea documentelor, sistematizarea lor în cadrul fondului și tematica acestora.

1, 1960, p. 93—106

Bogdan P. Damian, ȘTIRI DESPRE ROMÂNI ÎN CRONICI PUBLI-
CATE LA MOSCOVA

Se dau în traducere fragmente din cronici publicate la Moscova în 1975 în tomul 32 din PSRL referitoare la istoria românilor. Este vorba de cronicile Lituaniană, Jmoitică și a lui Byhovec. Sint referiri la anii 1454, 1587, 1498, 1499, 1531, 1573.

4, 1977, p. 439—446

781

Botezan Ioana, FONDUL DE DOCUMENTE IOAN MICU MOLDO-
VAN

Articolul prezintă la început date biografice ale creatorului fondului apoi modul de organizare a acestuia. Fondul este compus din 23 000 piese clasificate astfel: documente cu caracter didactic, cultural-științific, politic. Tematica acestora este variată, reflectind aspecte ale istoriei Transilvaniei din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Între acestea se menționează: condițiile grele în care funcționau școlile românești din satele transilvănene după încheierea pactului dualist, activitatea cultural-științifică a românilor transilvăneni, legăturile strânse cu o serie de centre urbane din România, reflectarea unor evenimente politice din România: proclamarea independenței, unirea din 1918, răscoala țăranilor din 1888, aspecte ale situației economice etc.

1, 1970, p. 505—516

782

Brătescu Constantin, FONDUL PERSONAL „ROMULUS NOVA-
COVICI“

Acest fond preluat de Filiala Arhivelor Statului Caraș-Severin în anul 1982 reprezintă documentele adunate sau create pe parcursul citorva decenii de învățătorul Emilian Novacovici din localitatea Răcădjidia, județul Caraș-Severin. Colecția de documente alcătuită de el prezintă o importanță aparte pentru istoria Banatului, prin frecvența documentelor referitoare la participarea românilor bănățeni la marile bătălii politice de la sfârșitul secolului al XIX-lea pînă la realizarea Marii Uniri din 1918. Între evenimente menționăm: trecutul memorandumilor în Banat; corespondența redacției ziarului „Poporul român“ din Budapesta cu Emilian Novacovici pentru pregătirea, în anul 1904, a unor întilniri ale românilor din Caraș cu dr. Aurel Vlad din Orăștie și pregătirea campaniei electorale din iarna 1905, acțiunile de protest organizate în mai multe localități din Caraș împotriva deznaționalizării treptate prin școală a românilor, înainte de 1918. Un loc aparte în cadrul

fondului îl ocupă corespondența lui Emilian Novacovici cu familia din perioada internării sale în zona Sopron, localitatea Kabold (13 septembrie 1916—ianuarie 1918); corespondența lui Emilian Novacovici cu Astra. După realizarea Unirii din 1918 în fond se remarcă rapoartele și situațiile întocmite de Emilian Novacovici cu ocazia alegerilor pentru Cameră și Senat din noiembrie 1919. Autorul apreciază că această colecție se impune cercetării științifice pentru cunoașterea istoriei Banatului și pentru aprofundarea unor aspecte ale vieții politice din Banat.

4, 1985, p. 408—412

783

Burlacu Ioana, CONTRIBUȚII LA ISTORICUL MUZEULUI ETNOGRAFIC AL TRANSILVANIEI DIN CLUJ

Autoarea folosește documente din fondurile „Fundatia culturală” și „Direcția generală a artelor și cultelor” care oglindesc perioada de înființare și de organizare a Muzeului etnografic al Transilvaniei din Cluj (1921—1928) precum și strădania conducătorilor săi pentru dezvoltarea instituției.

1—2, 1974, p. 257—264

784

Burlacu Ioana, ROLUL CASEI ȘCOALELOR ÎN DEZVOLTAREA CONȘTIINȚEI NAȚIONALE A TUTUROR ROMÂNILOR

Casa școalelor, instituție de învățămînt și cultură creată din inițiativa lui Spiru Haret în anul 1896, a jucat un rol important în afirmarea idealului național cu ajutorul culturii. Studiarea fondului arhivistic creat de această instituție evidențiază preocupările constante pentru construirea și dotarea localurilor de școală, pentru perfecționarea profesională a cadrelor didactice și pentru organizarea de muzee și biblioteci pedagogice prin care Casa școalelor acorda un interes deosebit limbii și literaturii române, istoriei și tradițiilor de luptă ale poporului pentru libertate și unitate, pentru dezvoltarea științei și artei.

Activitatea editorială desfășurată de Casa școalelor pentru dotarea bibliotecilor populare cu lucrări clasice a dezvoltat sentimentul național. Prezentarea unor conferințe în cadrul cercurilor culturale asupra istoriei poporului nostru, evocarea marilor personalități care s-au sacrificat pentru libertatea și unitatea românilor și prezentarea importanței sărbătorilor naționale au fost mijloace pentru consolidarea unității culturale și de neam în vederea pregătirii realizării statului național unitar român.

3, 1978, p. 264—273

274

Burlacu Ioana, Rus Traian, CASA ȘCOALELOR (1896—1948)

Înființarea Casei școalelor care a funcționat peste cinci decenii se înscrie în acțiunea haretistă de ridicare economică și culturală a maselor populare. Instituția a avut un pronunțat caracter economic, subordonat celui de instituție de învățămînt și cultură, de perfecționare pedagogică cu preocupări de tipărirea manualelor școlare, de organizarea muzeelor și bibliotecilor pedagogice, de stimularea morală și materială a elevilor, învățătorilor și profesorilor merituoși, devenind la scurt timp de la înființare un adevărat institut pentru organizarea și dirijarea activității extrașcolare a învățătorimii române. Arhiva creată reflectă cu pregnanță rolul și locul instituției în structura statului nostru. Articolul este structurat astfel: istoricul instituției, istoricul arhivei, prezentarea arhivei.

4, 1975, p. 403—418

786

Burlacu Ioana, Rus Traian, Al. CANDIANO—POPESCU — MEMORII

Militant activ al poporului român pentru triumful ideilor democratice de unitate și independență națională, Al. Candiano-Popescu a lăsat o operă literară modestă în care memoriile ocupă un loc important. Primul volum, intitulat „Amintiri din viața-mi“, publicat în 1944 evocă evenimentele din anii 1841—1867. Al doilea volum, nepublicat încă, al cărui manuscris se află la Arhivele Statului, creionează viața politică și locul României între statele europene în perioada 1871—1898.

2, 1981, p. 181—188

787

Camariano Nestor, O TRADUCERE ÎN LIMBA ROMÂNĂ A MANUALULUI DE LEGI AL LUI MIHAIL FOTINOPULOS PUBLICATĂ ÎN 1869

Autorul prezintă o traducere în limba română a manualului de legi al lui Mihail Fotinopulos, necunoscută încă. Structura articolului cuprinde: date biografice asupra juristului Mihail Fotinopulos care a trăit la sfârșitul secolului al XVII-lea, prezentarea manualului, traducerea sa în limba română publicată în 1869 și o copie manuscrisă a traducerii românești.

2. 1972, p. 233—249

Ciachir Nicolae, INFORMȚAII DESPRE ȚARA NOASTRĂ ÎN ARHIVELE DIN R.S.F. IUGOSLAVIA

Pe baza cercetărilor efectuate de autor în Arhivele din Belgrad, Sremski Karlovci, Novi-Sad, Zagreb, Ljubljana, Dubrovnik, Cetinje, Skoplje etc., îndeosebi asupra fondurilor din epocile modernă și contemporană, se reliefează principalele evenimente istorice asupra cărora documentele fac referiri. Între arhivele cercetate menționăm: Arhiva Institutului de Istorie din Belgrad, Arhiva Academiei de Științe, Arhiva de Stat a Serbiei, Arhiva Institutului de istorie militară din Belgrad, Arhiva istorică a orașului Belgrad, Arhiva regiunii autonome Voevodina, Arhiva istorică centrală a Republicii Populare Croația, Arhiva din Zadar, Arhiva din Dubrovnik, Arhiva Centrală din Muntenegru, Arhiva istorică centrală din Scoplije, precum și mai multe arhive locale.

2, 1966, p. 167—174

Ciocan Eugenia, CURTEA DE APEL BUCUREȘTI

Fondul „Curtea de Apel București“ a fost creat în perioada 1816—1852; instituția avind competența de a judeca după caz, apeluri contra sentințelor date de tribunale. Se prezintă câteva date despre evoluția istorică a instanței judecătorești și tematica principală a documentelor create. Între evenimentele consemnate documentar menționăm: relațiile de proprietate în cadrul luptei pentru pământ, aspecte sociale legate de lupta clăcașilor, aplicarea reformei agrare din 1864, începuturile industriei extractive românești, construirea rețelei naționale de șosele, aspecte ale mișcării muncitorești.

2, 1969, p. 231—237

Cernovodeanu Paul, ARHIVA DIPLOMATICĂ A LORDULUI WILLIAM PAGET (1637—1713)

Se face o prezentare a acestei arhive aflată în păstrarea Școlii de studii orientale și africane, avind caracter diplomatic și politic. Cele 10 000 de piese care o compun ilustrează relațiile renumitului diplomat cu țările române în perioada cît a funcționat ca ambasador la Viena și Constantinopol, între 1688—1702 și ca demnitar al Coroanei la Londra pînă în anul 1706. Din bogata arhivă se desprinde corespondența purtată de W. Paget cu Constantin Brincoveanu, stolnicul Constantin Cantacuzino și Constantin Duca. La acestea se adaugă alte corespondențe cu reprezentanți ai vieții politice și diplomatice ai timpului.

1, 1975, p. 80—92

Cherteș Aurel, JUDECĂTORIA MIXTĂ GHEORGHIEI

Precedată de o sumară prezentare a funcționării instituției, tematica documentelor păstrate (119 registre) reliefează aspecte ale vieții economico-sociale. Dintre acestea menționăm: reforma agrară din 1921, greva muncitorilor forestieri din 1925 din Valea Mureșului, composeosoratele de avere din mai multe sate care înfățișează situația proprietății și starea materială a locuitorilor etc.

2, 1965, p. 196—204

Chipurici Nicolae, ATELIERELE C.F.R. TURNU SEVERIN

În prima parte a articolului se prezintă existența Atelierului C.F.R. Turnu Severin de la înființarea sa, în anul 1874, organizarea și funcționarea sa, profilul activității, până în anul 1960. Fondul arhivistic cu același nume, păstrat la Filiala județului Mehedinți a Arhivelor Statului, prezintă mari lipsuri de documente (din perioada 1882—1916, 1919—1942). Din cele existente rezultă dezvoltarea șantierului naval, contribuția sa la industria județului, în viața politică și socială a țării.

3, 1985, p. 317—324

Chipurici Nicolae, ȘANTIERUL DE CONSTRUCȚII NAVALE TURNU SEVERIN

După un scurt istoric al șantierului de construcții navale din Turnu Severin (înființat, în anul 1858, cu prezentarea structurii organizatorice, autorul analizează tematica fondului de documente creat în perioada 1900—1948 (46 m.l.). Documentele fondului (dări de seamă, statistici industriale și sociale, rapoarte etc.) reflectă dezvoltarea șantierului, gradul investițiilor de capital și eficiența lor, factori interni și externi care au influențat dezvoltarea șantierului, politica economică a statului, aspecte sociale ale muncitorilor șantierului.

2, 1966, p. 215—228

Cohn Emilia, Nichifor Octavia, COLECȚIA MAVROCORDAT

Documentele provenind de la familia Mavrocordat se referă îndeosebi la proprietățile Căciulați-Pășcani și Măgurele-Filipești, Dărăști din județul

Ilfov. Cele mai vechi documente sînt din anul 1753. Documentele relevă: situația proprietăților, delimitările efectuate în cursul anilor, hotărnicii, vânzări, relațiile cu arendașii, aplicarea reformei agrare din 1921—1945, relațiile de familie etc.

4, 1977, p. 430

795

Constantinescu Radu, MANUSCRISELE SLAVO-ROMÂNE DE LA ARHIVELE CENTRALE DIN MOSCOVA (C.G.A.D.A.)

Între numeroasele mărturii privind istoria românească aflate în Arhivele Centrale de Stat din Moscova, autorul semnalează unele din fondul 181: o copie a istoriei războiului turco-austriac tradusă din italiană de Ieremia Căcavela, pravila slavă din secolele XVI—XVII, o copie grecească a sintagmei lui Matei Vlastaris, un tetraevanghel cu frontispicii remarcabile. Din fondul 188 autorul amintește un codice de origine românească din secolul al XV-lea, iar din fondul 196 Mazurin nouă manuscrise slavo-române, importante pentru istoria culturii asupra cărora dă scurte descrieri.

1, 1976, p. 11—18

796

Constantinescu Radu, DOCUMENTE RAGUSANE ÎN COLECȚIA DE MICROFILME A ARHIVELOR STATULUI

Se face o prezentare a documentelor din secolele XV—XVI din fondul de microfilme sirbești aflat la Direcția Generală a Arhivelor Statului, cu o importanță deosebită pentru istoria românilor. Ele au mai fost publicate în 1887 la Budapesta dar nu în întregime și uneori cu greșeli. Unele au rămas inedite. Originalele se află la Arhivele din Dubrovnik. Este un raport din 1416 adresat de municipalitatea din Dubrovnik regelui Sigismund al Ungariei despre incursiunea lui Mustafa în Bulgaria și Macedonia, un alt document din 1416 care atestă că Mehmed I izbutise să-l oprească la Salonic pe Mustafa, un al treilea raport către Sigismund din 1432 din care reiese că scopul principal al otomanilor era supunerea Moldovei, un alt raport din 1474 către venețieni vorbește despre pacea încheiată de Mehmed al II-lea cu Uzun Hassan și atacul asupra Moldovei, alte două documente din arhivele Ragusei sînt expediate de senatul din Dubrovnik regelui Vladislav al II-lea al Ungariei în 1512 și un alt raport despre înlocuirea voievodului Vlăduț al Țării Românești cu Neagoe Basarab. Ultimul document este din 1518, un raport trimis papei despre atacul tătăresc în Moldova la indemnul sultanului Selim I. Pentru îndreptarea unor erori din documentele publicate, se reproduc pasaje semnificative.

1, 1981, p. 34—40

Corivan Nicolae, DATE CU PRIVIRE LA UNELE FONDURI DOCUMENTARE DIN ARHIVA MINISTERULUI DE EXTERNE DE LA PARIS CARE CUPRIND ȘTIRI REFERITOARE LA ISTORIA ȚĂRII NOASTRE

Autorul prezintă fondul Ministerului de Externe de la Paris și interesul pe care-l are pentru țara noastră. Articolul începe cu prezentarea seriei „Memorii și documente” care cuprinde memoriile și corespondența a patrioților români din perioada Tratatului de la Paris.

Seria „Corespondența diplomatică” cuprinde rapoarte oficiale trimise de reprezentanții Franței din diferite capitale Ministerului de Externe francez și instrucțiunile acestuia. În anexă, autorul publică lista celor 92 de volume din Corespondența diplomatică, Turcia de la 1847—1871 în care se află mult material referitor la țara noastră. Pentru fiecare volum se indică anii extremi și numele ambasadorului de la Constantinopol.

Mai sînt prezentate din aceeași serie fondul Turcia, Bukarest, care pentru perioada 1848—1871 cuprinde 30 de volume (nr. 5—35), fondul Iassy care conține pentru perioada 1852—1870 11 volume (nr. 3—14), fondul Toulcha care cuprinde rapoarte dintre 1870—1880.

Din seria „Memorii și documente” fondul Turcia vol. 54 și 55 se publică sumarul și scurte rezumate ale documentelor inedite pînă la acea dată.

2, 1959, p. 215—224

798

Corui Aurel, DIRECTORATUL MINISTERIAL VII TIMIȘOARA

Instituția și-a desfășurat activitatea în anii 1930—1931 iar fondul arhivistic creat cuprinde informații privitoare la situația economică și social-politică din Banat și Crișana în perioada crizei economice (1929—1933) și la rolul acestei instituții în ierarhia administrativă a statului român.

1, 1966, p. 247—252

799

Costake Valentina, FONDURI PERSONALE INTRATE RECENT ÎN CERCETARE LA SALA DE STUDIU

Se pun în evidență fonduri personale care pot interesa cercetarea științifică. Pentru fiecare dintre acestea se dau anii extremi, genurile documentelor și câteva date asupra conținutului. Fondurile prezentate sînt: Paul Bataillard, Paulo Mercuri, Evloghie Gherorghiev, Hristo Gheorghiev.

1—2, 1974, p. 291—296

Costake Valentina, CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA DOCUMENTELOR DIN ARHIVA FOREIGN OFFICE-ULUI LONDRA PRIVIND ISTORIA ROMÂNIEI

Se prezintă tematica documentelor cercetate în această arhivă, precedată de structura Foreign-Office-ului și ordonarea documentelor. Tematica documentelor se prezintă pe grupe mari: General Correspondence (1837—1878; 1878—1905); Tratatate (1906—1925); Corespondență politică (1906—1925; 1944—1945); Cabinet Office (1938—1939). Autoarea menționează sursele care vor trebui să stea în atenția cercetărilor viitoare.

2, 1976, p. 182—188

801

Crăciun Victor, ARHIVA RADIOTELEVIZIUNII ROMÂNE

Autorul prezintă rolul informativ-propagandistic al Radiodifuziunii și rolul cultural-educativ, valoarea documentară a arhivei fonice și foto create, înregistrările mai deosebite păstrate. Avînd în vedere natura arhivei create: scrisă, sonoră și filmică și valoarea sa deosebită, Radioteleviziunii i s-au acordat atribuții speciale conform cărora poate păstra și valorifica arhiva creată.

4, 1976, p. 421—424

802

Dascălu Nicolae, FONDUL ROMÂNIA DIN ARHIVA BIROULUI PENTRU SERVICII STRATEGICE AL STATELOR UNITE ALE AMERICII (1941—1945)

Arhiva Biroului pentru Servicii Strategice al S.U.A. creat în 1941 constituie o sursă importantă a istoriei României. Pe scurt se prezintă istoricul acestui serviciu, conceput și structurat pentru culegerea de informații prin acțiuni de luptă ale unor unități speciale sau prin spionaj împotriva inamicului, apreciate de americani ca părți componente ale „războiului psihologic“.

Fondul „România“ cuprinde documente O.S.S. proprii, documente transmise de alte agenții guvernamentale americane, precum și documente luate din România de o misiune a organizației care a acționat la sfîrșitul lui august 1944. Fondul „România“ este organizat tematic și cuprinde cîteva mii de documente. Autorul prezintă cîteva piese reprezentative privind istoria României în anii marii conflagrații, situația generală din țară, bombardamentele Aliatilor și chestiunea petrolului, relațiile româno-germane, problema Transilvaniei, insurecția din August 1944.

4, 1983, p. 420—427

Dăscălescu G. Mihai, PRIMĂRIA MUNICIPIULUI GALAȚI

Se face un scurt istoric al instituției și al modului ei de funcționare, se dau câteva date asupra fondului de documente creat. În ultima parte se arată importanța documentelor care reflectă dezvoltarea economică, politică, socială și culturală a orașului, dezvoltarea portului, activitatea Comisiei de înfrumusețare a orașului, măsurile pentru încurajarea comerțului, situația demografică a orașului, dezvoltarea culturală, principalele evenimente istorice la care locuitorii au participat.

2, 1965, p. 181—195

804

Decei Aurel, 38 DE CĂRȚI MANUSCRISE ARABE ȘI TURCEȘTI ÎN ARHIVELE STATULUI DIN CRAIOVA

Sînt 38 de manuscrise care au intrat la Arhivele Statului din Craiova în anul 1962, provenind de la moscheea din Ada-Kaleh. Majoritatea sînt scrise în arabă și formează fondul moscheii turcești înființată de sultanul Mehmed I. Numai unul singur este scris în turcă. Tematica acestora este variată: geografie, istorie, gramatică, dicționare. Se evidențiază două din aceste cărți manuscrise: nr. 32 din anul 1409 și nr. 7 din anul 1415, care sînt cele mai vechi manuscrise arabe care există la noi în țară.

1, 1969, p. 3—12

805

Dima Elena, BIBLIOTECA DOCUMENTARĂ A DIRECȚIEI GENERALE A ARHIVELOR STATULUI

Articolul cuprinde următoarele părți:

1. Istoricul bibliotecii începînd din 1862, de la înființare, principalele căi de îmbogățire a fondului de carte

2. Fondul de publicații care cuprinde lucrări și periodice de: istorie, arhivistică, diplomatică, paleografie, heraldică, sigilografie, numismatică, etc. Între acestea se menționează: cărți rare, cărți vechi românești, cărți vechi străine.

2, 1963, p. 180—187

806

Dima Elena, BIBLIOTECA PROFESORULUI AURELIAN SACERDOȚEANU

Se prezintă pe scurt, conținutul tematic al bibliotecii profesorului Aurelian Sacerdoțeanu, achiziționată de Arhivele Statului din București, însumînd 3745 volume cărți și 840 periodice, colecții complete în care a publicat iz-

voare istorice. Preocupat să aibă la îndemână orice lucrare merită să-i înlesnească activitatea proprie de cercetare a istoriei medii a României, prof. Sacerdoțeanu a adunat în propria-i bibliotecă lucrări de sinteză, colecții de documente, culegere de cronică, instrumente de informare științifică, lucrările de istorie ale marilor noștri istorici (A. D. Xenopol, N. Iorga, C. C. Giurescu) etc. Autoarea menționează unele din raritățile bibliofile aflate în biblioteca prof. Cele 838 volume de istorie scrise de N. Iorga au fost grupate în serii. Un număr însemnat de volume îl constituie cele de arhivistică și de științe auxiliare ale istoriei, din care se exemplifică unele rarități. Se menționează de asemenea, colecțiile complete de periodice.

Din prezentarea făcută se desprinde concluzia că biblioteca prof. Aurelian Sacerdoțeanu constituie un sprijin substanțial în munca de informare, documentare, cercetare și pregătire profesională a arhiviștilor.

1, 1985, p. 68—71

807

Dogaru Maria, Tudorică Mioara, COLECȚIA „SPIRU HARET“

Colecția „Spiru Haret“ cuprinde 16 unități arhivistice alcătuite pe teme din anii 1897—1912, conținând scrisori primite de Spiru Haret, memorii privind situația învățătorilor și a școlilor, activitatea cercurilor culturale, corespondență referitoare la măsurile luate pentru buna funcționare a sistemului de învățământ, articole scrise de Spiru Haret etc. Tematica documentelor colecției cuprinde o paletă largă de probleme: activitatea lui Spiru Haret îndreptată spre reformarea învățământului, situația școlilor, aspecte ale situației social-economice și politice a satelor și strădania pentru ridicarea lor culturală, relațiile matematicianului Spiru Haret cu oameni de știință, de artă și cultură din țară și străinătate.

2, 1966, p. 258—266

808

Dragomir Reghina, DOCUMENTE PROVENITE DE LA UNII PARTICIPANȚI LA REVOLUȚIA ROMÂNĂ DIN 1848 AFLAȚI ÎN EMIGRAȚIE

Printre recente achiziții de documente ale Direcției Generale a Arhivelor Statului sînt scrisorile provenite de la emigranții din 1848. Acestea sînt scrisorile primite de arhitectul Melik de la Christian Tell, Alexandru G. Golescu și Nicolae Pleșoianu și oglindesc activitatea revoluționarilor în timpul emigrației.

O altă corespondență o reprezintă scrisorile din anii 1849—1858 trimise de Dimitrie Crețulescu de la Paris, Geneva, Constantinopol și St. Stefano-mamei și surorilor sale.

Supl. 1979, p. 128—133

282

Duca Doina, Vasilescu Veronica, DATE PRIVIND PROVENIENȚA PĂSTRAREA, DESCRIEREA ȘI CONȚINUTUL DOCUMENTELOR DIN COLECȚIILE „PECEȚI“ ȘI „SULURI“ DIN DEPOZITELE ARHIVELOR STATULUI BUCUREȘTI

Se face o prezentare a celor două colecții de documente. Colecția „Peceți“ păstrează 276 documente cu peceți atirnite din anii 1392—1876 și 14 peceți de la documente care s-au pierdut. Colecția „Suluri“ cuprinde 93 documente din anii 1602—1883. Majoritatea documentelor sînt scrise pe pergament, avînd caracter oficial, se descriu pecețile, se exemplifică cu cele mai semnificative. Se redă o bogată ilustrație de pe peceți și documente.

1, 1963, p. 222—243

810

Duță Alexandru, „CURTEA DE APEL“ GALAȚI (1864—1952)

Unirea Moldovei cu Țara Românească a determinat importante modificări și în domeniul modernizării și reorganizării justiției. Una din primele măsuri în acest sens a reprezentat-o înființarea Curții de Apel Focșani la 3/15 ianuarie 1864, avînd în jurisdicția sa județe din Moldova și Țara Românească. Se arată structura instituției, organizarea, personalul și modificările intervenite. Cea mai însemnată parte a articolului este rezervată prezentării tematicii documentelor, cantitatea lor în m.l. genurile de documente. Astfel, dosarele judecătorești sînt ordonate structural-cronologic și provin din perioada 1864—1952. Parchetul Curții de Apel Galați este constituit în fond separat. Acestea conțin informații asupra justiției, evoluției vieții economice, sociale, politice și culturale, ale urbanismului pe o perioadă de aproape 90 de ani. Fondul de arhivă conține numeroase informații cu privire la industrie (reglementarea concesiunilor petroliere de la Moreni, Cimpina, Telega, activitatea șantierelor navale din Galați și Brăila și a unor unități industriale, activitatea unor întreprinderi din industria alimentară), agricultură (proprietatea asupra pămîntului și relațiile de producție determinate de aceasta, aplicarea reformelor agrare din 1921 și 1945), dezvoltarea comerțului intern și extern, a transporturilor, a urbanisticii. O serie de documente reflectă aspecte ale vieții sociale și politice, lupta între diferite grupări politice, dezvoltarea mișcării muncitorești, activitatea P.C.R., presa muncitorească. O categorie aparte de informații în fond se referă la viața și activitatea unor personalități politice, culturale și științifice românești.

3, 1985, p. 308—316

811

Fănescu Mihail, ARHIVA SOCIETĂȚII DE CREDIT FUNCJAR URBAN DIN BUCUREȘTI (1874—1948). CONTRIBUȚII LA ISTORIA ORAȘULUI BUCUREȘTI

Tematica documentelor aparținînd fondului Creditul Funciar Urban este precedată de o scurtă prezentare a istoricului instituției care a funcționat

între anii 1874—1948. Din numeroasele informații documentare, autorul desprinde câteva teme mai importante: istoria orașului București (din punct de vedere edilitar, proprietari, configurația cartierelor și mahalalelor) și mențiuni despre alte orașe din țară (Sinaia, Constanța, Techirghiol, Turnu-Severin, Corabia, Alexandria, Giurgiu, Zimnicea, Turnu-Măgurele, Călărași, Galați).

2, 1960, p. 109—127

812

Fințescu Georgeta, INSTITUTUL DE FETE „SANTA MARIA“ DIN IAȘI

Pe baza informațiilor cuprinse într-o serie de dosare din fondul Mitropolia din Iași, autorul prezintă istoricul pensionului de fete din Iași, înființat în anul 1866.

V, 1, 1942, p. 226—236

813

Florea Dumitru, REZIDENȚA ȚINUTULUI TIMIȘ (1938—1940)

Această instituție a fost creată în timpul dictaturii regale. Ținutul, ca unitate administrativă avea atribuții economice, culturale și sociale. Atribuțiile sînt cele cunoscute din legislația care le reglementează activitatea. Fondul arhivistic creat a fost ordonat după sistemul numărului de bază iar ca instrumente de evidență s-au creat registrul de intrare-ieșire, indexul alfabetic și registrul serial de arhivă. Avînd în vedere că unele instrumente nu mai există, fondul a fost ordonat astfel: Cancelaria rezidentului ținutului, Serviciul administrației generale; Serviciul administrației locale; Serviciul financiar; Serviciul economic; Serviciul cultural, învățămînt, asistență și ocrotire socială; Serviciul mobilizare și organizarea națiunii și teritoriului; Serviciul tehnic; Serviciul contencios. Între genurile de acte create menționăm: note și rapoarte informative și de activitate ale celor cinci prefecturi din cuprinsul ținutului și ale polițiilor de siguranță, ale fostelor regiuni industriale Timișoara și Arad, ale fostelor camere de comerț și industrie ș.a. Documentele cuprind informații referitoare la: situația industriei și agriculturii, a instituțiilor bancare în această perioadă de timp, greutățile existente, lipsa de materii prime. Sînt informații referitoare la aspecte ale vieții sociale: activitatea P.C.R., situația clasei muncitoare, acțiuni de protest organizate, condițiile de muncă și de viață, aspecte ale situației de la sate etc.

1, 1968, p. 131—140

814

Frățila Ion, Wardegger Nicolae, SOCIETATEA DE ISTORIE ȘI ARHEOLOGIE A COMITATULUI HUNEDOARA

Sub această denumire s-au întrunit oțiva cărturari și intelectuali din orașul Deva în anul 1880 pentru a organiza efectuarea cercetărilor arheolo-

gice și istorice în străvechea vatră hunedoreană. Aceste preocupări științifice au fost determinate de bogata și frământata istorie a acestor meleaguri, de importantele vestigii ale trecutului aflate aici. Se prezintă date referitoare la constituirea societății, prevederile statutului de organizare, scopul ei, organizarea, membrii societății, organizarea adunărilor generale și tematica acestora, aspecte ale activității ei între care se remarcă cercetările științifice și lucrările de istorie. Se fac referiri, îndeosebi asupra colecției de documente a societății și a tematicii lor.

2, 1970, p. 517—524

815

Frățilă Ion, Andrițoiu Maria, SCAUNUL SĂSESC SEBEȘ

Fondul documentar creat însumează 149 m.l. cu anii extremi 1438—1876, cu documentele constituite în registre pe două categorii: administrative, economice și politice și a doua cele judecătorești. Parțial există și registre contemporane de evidență. Fondul a fost reordonat și reinventariat. Tematica cuprinsă în documente este vastă: dezvoltarea manufacturilor și activitatea breslelor, momente ale răscoalei din 1784, revoluția de la 1848 etc.

1, 1969, p. 159—166

816

Gămulescu Ielița, COLECȚIA MICROFILME BULGARIA

Documentele din această colecție provin din secolul al XIX-lea și prima jumătate a secolului XX și redau aspecte ale relațiilor economice, politice și culturale româno-bulgare și într-o anumită măsură balcanice. Se prezintă instituțiile creatoare de arhivă din care s-au selecționat documentele: Instituția monarhiei cu documente din perioada 1902—1939; Nikola Sakarov (1865—1939), Fondul nr. 111 (1876—1877) cu documentele în legătură cu pregătirea voluntarilor bulgari din România pentru declanșarea răscoalei împotriva ocupației turce; dr. Ivan Penakov-corespondența acestuia cu Mitiță Constantinescu, Grigor Vasiliev (1927—1941) corespondența referitoare la a treia Conferință Balcanică de la București (1932); Dimităr Stanciov — conferința de pace de la București (1913); Adunarea Națională; Ivan Simeonov și Frații Evloghie și Hristo Gheroghiev — Corespondență din perioada 1881—1885; Ministerul Învățămîntului Public (1890—1939); Teatrul Național (1910—1937); Anghel Leapcev (1886—1893); Consiliul de Miniștri (1885—1923); Banca Națională a Bulgariei; Banca de credit agricol (1933—1947); Fondul nr. 327 — documente asupra relațiilor româno-bulgare din perioada 1880—1918; Direcția Poliției, Ivan Gheșov, K. Stoilov (1882—1901); prof. dr. Paraschiv Stoianov, cu informații din perioada războiului pentru independență. De asemenea, s-au mai microfilmate documente din Arhiva orașului și regiunii Sofia, Arhiva de sta a regiunii Silistra, Arhiva de Stat a regiunii Tîrnovo, Biblioteca Națională „Chiril și Metodiu“, Sofia.

2, 1978, p. 174—180

Georgescu Dragomir, Câncea Paraschiva, DATE DE ISTORIE SOCIALĂ ÎN FONDUL CREDITUL FUNCİAR RURAL

Fondul a fost creat, prin apartenența sa, de o instituție economică și constituie o sursă valoroasă pentru istoria socială. Mai multe documente din acest fond conțin amănunte referitoare la decăderea economică a marilor proprietari funciari, descendenți ai familiilor de boieri și transformarea domeniilor, în primele decenii ale secolului XX în proprietăți ale reprezentanților burgheziei.

Alte documente reflectă fenomenul care a precedat această transformare treptată a fostelor familii boierești prin noile elemente burgheze, respectiv prin extinderea ipotecării moșiilor, fenomen temporar dominant prin crearea creditului funciar rural.

Aspecte ale relațiilor între marii proprietari de pământ cu fermierii și relațiile între țărani și proletariatul agricol sînt reflectate, de asemenea, în documentele fondului.

1, 1971, p. 61—67

Gonciariu Constantin, ARHIVA ISPRĂVNICIEI SAU STAROSTIEI ȚINUTULUI PUTNA

Arhiva Starostiei Putna, aflată în depozitele Filialei Arhivelor Statului Focșani este din perioada 1832—1858, iar dosarele din anii 1829—1831 se află la Iași. Denumirea de isprăvnicie sau starostie s-a folosit concomitent și desemnează aceeași instituție. Fondul se compune din 1707 unități arhivistice din care rezultă atribuțiile instituției. Se face un istoric al arhivei și al modului ei de funcționare. Tematica documentelor se referă la: evoluția administrației Putna, administrarea satelor și Țurgurilor, atribuțiile instituțiilor care existau, evoluția vieții sociale, începuturile dezvoltării capitaliste, situația agriculturii etc.

2, 1959, p. 275—283

Guboglu Mihail, DESPRE ARHIVA TURCO-ORIENTALĂ DIN BIBLIOTECA DE STAT V. KOLAROV, SOFIA, IMPORTANȚA EI PENTRU ISTORIA ROMÂNIEI ȘI A ALTOR STATE DIN SUD-ESTUL EUROPEI

În prima parte a articolului autorul prezintă formarea, dezvoltarea, folosirea și publicarea unei părți din arhiva Secției orientale a Bibliotecii „V. Kolarov” din Sofia precum și importanța ei pentru istoria popoarelor vecine și a Țărilor române. Din această arhivă pentru istoria României o importanță

deosebită o prezintă trei fonduri și colecții: O.A.K. (Arhivna Orientalaska Kasa), R. C. (Registrele cadiice, numite sigille) și Arhiva fostului sangeac otoman Tulcea. Autorul insistă asupra pieselor arhivistice din Fondul O.A.K. și registrele cadiilor dunărene mai ales sub raport economic.

Din aceste două fonduri partea cea mai însemnată o constituie documentele istorice emise de cancelaria sultanilor, a marilor viziri și de alte instituții centrale, precum și numeroase scrisori ale guvernatorilor Rumelei. Registrele cadiice reprezintă un fel de condici de corespondență cu populația și cu autoritățile centrale și locale și cu domnișorii provinciilor românești. În fondul O.A.K. se păstrează cca 600 000 piese iar în registrele cadiice câteva zeci de mii, care datează din secolul al XIV-lea, dar majoritatea provin din secolele XVIII—XIX. În continuare se fac mențiuni legate de formatul documentelor, analiză paleografică și diplomatică iar în ultima parte se prezintă conținutul bogat și variat al acestora. Ele cuprind informații cu caracter social-politic și economic și militar-administrativ. În anexă se publică o listă de documente din perioada 1683—1894 de zaherea, diverse materiale și muniții cu costul lor folosite în cetățile Isaccea și Belgrad.

2, 1959, p. 180—214

820

Guboglu Mihail, DESPRE ARHIVA TURCO-ORIENTALĂ DIN BIBLIOTECA DE STAT „V. KOLAROV“ — SOFIA. IMPORTANȚA EI PENTRU ISTORIA ROMÂNIEI ȘI A ALTOR STATE DIN SUD-ESTUL EUROPEI. II

Această arhivă reflectă, în general, viața feudală din Rumelia și din bazinul Dunării, cu referiri la trecutul Dobrogei și al unor porțiuni din stînga Dunării, așa numitele raiale (Brăila, Giurgiu și Turnu). Problematika vastă care se află în documente se referă la: sistemul de proprietate asupra pămîntului și modul de repartizare a acestuia, dările care grevau proprietatea, situația socială și mișcările cu caracter social care au avut loc în această perioadă. Un alt grupaj de documente sînt emise din cancelăriile domnitorilor români conținînd volumul dărilor către Poartă, aspecte ale relațiilor diplomatice etc. Altele emise de autoritățile centrale din Constantinopol sau de cele locale din peninsula Balcanică tratează probleme de natură militară, de comerț, organizare administrativă, situația juridică a imperiului. Sînt multe informații de toponimie istorică, de etnografie.

În anexă se publică un catalog al mai multor documente ilustrînd aspectele menționate de autor.

1, 1960, p. 134—182

821

Guboglu Mihail ARHIVA INSULEI ADA-KALE ȘI IMPORTANȚA EI
Arhiva a fost creată în perioada 1878—1923 și reflectă legăturile insulei Ada-Kale cu Țara Românească și cu Oltenia. În prima parte a prezentării se face un istoric al arhivei pînă la preluarea ei de Arhivele Statului. Aceas-

ta conține cca 8000 piese, din care majoritatea sînt scrise în limba turcă iar restul în germană, franceză, română, maghiară, sîrbă și bulgar) În perioada în care au fost emise documentele, insula Ada-Kale s-a aflat sub protectoratul Austro-Ungariei și stăpînirea Turciei. Autorul face o analiză diplomatică a actelor, le prezintă pe cele mai vechi.

Cea mai mare parte a articolului a fost rezervată prezentării tematicii documentelor. Aceasta se referă la următoarele probleme principale: legăturile economice și politice ale insulei Ada-Kale cu statele vecine; situația politică și strategică a insulei, instituții politice și administrative care au funcționat, comerțul și industria locală de mărfuri; transporturi; asistența publică, viața socială; regimul străinilor etc.

1, 1962, p. 117—147

822

Guboglu Mihail, DESPRE MATERIALELE ARHIVISTICE OTOMANE DIN TURCIA ȘI IMPORTANȚA LOR PENTRU ISTORIA ȚĂRILOR ROMÂNE

Relevind valoarea deosebită a imensului material documentar păstrat în bibliotecile, muzeele și arhivele din Istanbul pentru istoria medie și modernă a României, autorul apreciază că, în ansamblu acest material poate fi sistematizat în două părți: a. manuscrise și diverse registre de documente păstrate în biblioteci; b. acte și documente, diverse condici (defter) care sînt păstrate în arhive.

În ceea ce privește manuscrisele, autorul, care a studiat mai multe manuscrise inedite din 10 biblioteci, a acordat prioritate celor cu caracter istoric. Acestea, în general, sînt cronici otomane relatînd expediții de cucerire, tratate, misiuni sau rapoarte ale ambasadorilor, registre de documente care se referă la istoria politică a României, situația economică a țărilor române și organizarea lor administrativă, date de istorie socială, culturală și artistică, de toponimie istorică.

După o scurtă prezentare a arhivelor otomane, autorul prezintă principalele arhive din Istanbul care păstrează documente referitoare la țările române, modul lor de organizare, colecțiile de acte și documente, genurile și emitenții documentelor, limbile în care sînt scrise, instrumentele de informare care înlesnesc cercetarea.

2, 1966, p. 175—194

823

Guboglu Mihail, DOUĂ CĂLĂTORII ÎN TURCIA PENTRU CERCETAREA ARHIVELOR IMPETIULUI OTOMAN

Se prezintă tematica documentelor cercetate referitoare la istoria României.

1, 1969, p. 221—236

Se prezintă fondul de documente arabe păstrat la Biblioteca Națională din Paris care prezintă un interes larg pentru istoriografia românească, prin existența în aceste arhive a unor documente referitoare la istoria țărilor române în perioada dominației otomane. Autorul își întemeiază articolul pe descrierea făcută de Paul Dumont a arhivelor otomane din Turcia care a prezentat sistematic aceste arhive: cap. I: Arhiva Președinției Consiliului de Miniștri cu subdiviziunile ei; II. Alte arhive din Turcia. Se face o amplă prezentare a acestor arhive, cu menționarea documentelor de interes pentru istoria României.

3, 1979, p. 350—358

Iavorschi Gheorghe, FONDUL PERSONAL „GENERAL NISTOR TEODORESCU“

Fondul personal „General Nistor Teodorescu“ se păstrează la Filiala Arhivelor Statului Brăila, fiind preluat de la văduva acestuia în anii 1980—1982. El se compune din 175 documente și 11 publicații referitoare la activitatea generalului Nistor Teodorescu, în perioada 1915—1979, fostul comandant al primei unități românești care a întors armele împotriva trupelor hitleriste în seara zilei de 23 August 1944. Cele mai interesante piese, sînt manuscrisele conținînd memoriile de război, care deși descriu fapte cunoscute, mai există unele care nu au văzut lumina tiparului; corespondența cu diferiți colaboratori precum și documentele atestînd cariera generalului Nistor Teodorescu.

2, 1984, p. 194—196

Ion Floarea, Ionescu Gabriela, ARHIVA NAȚIONALĂ DE FILME, PĂSTRĂTOARE A FONDULUI NAȚIONAL DE FILME DOCUMENTARE

Investită cu atribuții speciale, în ceea ce privește documentele cinematografice, Arhiva Națională de Filme a fost creată în iunie 1957 iar atribuțiile sale principale sînt: depistarea și păstrarea filmelor cinematografice; clasarea, organizarea și sistematizarea lor după utilizare. Filmul documentar, prin modalitatea specifică de comunicare și cunoaștere reprezintă o sursă importantă care poate fi asimilată jurnalului cinematografic de actualități ce consemnează evenimentele petrecute în toate domeniile de activitate.

3—4, 1980, p. 295—302

Ionescu-Nișcov Traian, SEMNALĂRI TEMATICE. COLECȚIA DE MICROFILME CEHOSLOVACIA

Fondurile prezentate din care s-au microfilmato documente sînt: Ministerul Agriculturii, Arhiva de familie Metternich, Institutul pentru problemele exportului, Arhiva Academiei de Științe Agricole, Ministerul Agriculturii (Presă documentară). Documentele microfilmate provin din perioada 1927—1944; între care predomină problemele economice (acorduri și convenții comerciale, protocoale scrisori). Între problemele de natură politică se amintesc: raporturile româno-cehoslovace din perioada 1929—1934 etc.

1, 1978, p. 100—101

Ionescu Matei, CĂLĂTORIE DE DOCUMENTARE ARHIVISTICĂ ÎN ITALIA

Tematica documentelor cercetate privind istoria României

1, 1969, p. 244—244

Ionescu Radu, FONDUL BANCA ROMÂNEASCĂ S.A.—1910—1951

În prima parte se prezintă înființarea și organizarea acestei instituții bancare. În a doua parte se arată modul de organizare și inventariere a fondului care a respectat structura organizatorică a instituției. Cea mai mare parte a fondului o formează arhiva generală a băncii compusă din dosarele clienților. Aceasta este clasată pe ani iar în cadrul fiecărui an dosarele sînt ordonate alfabetic. Tot la centrala băncii s-au clasat și dosarele ce cuprind corespondența sucursalelor cu centrala băncii. Arhiva sucursalelor a fost clasată la fiecare sucursală pe ani și alfabetic. Documentele în majoritate sînt scrise în limba română, franceză, engleză și germană.

Categoriile de documente care compun arhiva sînt: bilanțuri anuale, dări de seamă, procese-verbale ale ședințelor consiliului de administrație, corespondență. Ele reflectă aspecte ale situației social-economice din perioada de funcționare a băncii.

1, 1962, p. 148—160

Ioody Paul, SCURTĂ PREZENTARE A ARHIVEI FOSTULUI JUDEȚ MARAMUREȘ

Prezentarea fondului arhivistic al fostului județ Maramureș este precedată de un scurt istoric al instituției și cuprinde două părți:

— Partea I — 1418—1870, este formată din diplomele familiilor maramureșene. Din această parte mai importante sînt: colecția „Rakociana”,

colecția de scrisori „Litterae Missiler Comitatus Maramorosiensi Sonantes“, registrele de procese-verbale ale adunărilor comitatului. Actele administrative propriu-zise încep cu anul 1693 și sint grupate după conținut în grupe iar în cadrul acestora cronologic. În această parte prezintă un interes deosebit documentele referitoare la familiile vechi din Maramureș.

— Partea a II-a 1871—1920 este compusă din mai multe grupe: Autorul menționează importanța acestei arhive pentru cercetarea științifică, pentru dovedirea permanenței și continuității populației românești pe aceste meleaguri.

2, 1958, p. 265—271

831

Isac Virginia, BIBLIOTECI PERSONALE ÎN MOLDOVA ÎN SECOLUL al XIX-lea

Se exprimă câteva considerații asupra existenței bibliotecilor personale și a contribuției lor la mai buna cunoaștere a dezvoltării culturale, pe baza unor informații inedite aflate în Arhivele Statului de la Iași. Se fac referiri la câteva biblioteci aparținând lui: Ion Balș, familiei Rossetti—Roznovașu, a agronomului Ion Ionescu de la Brad și fratelui său Nicolae Ionescu, a Anei Conta Kernbach și a lui Vasile Adamachi.

1, 1969, p. 49—63

832

Jula Nicolae, ARHIVA INSTITUTULUI DE ETNOGRAFIE ȘI FOLCLOR

În prima parte se prezintă activitatea de culegere, studiere și valorificare a creației populare de către Institutul de etnografie și folclor iar apoi structura colecțiilor, componența, organizarea în funcție de natura documentelor, evidența lor. S-au avut în vedere cerințele de tezurizare și de valorificare a culturii populare.

2, 1971, p. 301—306

833

Leonte Ileana, CONDICA MĂNĂSTIRII RADU VODĂ DIN BUCUREȘTI (manuscrisul nr. 256 de la Arhivele Statului din București) Descriere arhivistică

Pornind de la numărul mare de manuscrise existente în Arhivele Statului, autoarea prezintă un model de descriere a acestora, exemplificând cu manu-

scrisul mănăstirii Radu vodă din București. Pentru realizarea unei astfel de descrieri, autoarea propune următoarea structură:

I. Generalități; II. Materialul și mărimea; III. Caracterele exterioare; IV. Descrierea internă; V. Concluzii.

În anexă citeva modele de filigrane existente pe hirtia manuscrisului descris.

2, 1969, p. 87—105

834

Leonte Ileana, CERCETĂRI ÎN ARHIVELE DE STAT ALE
R. P. POLONE

1, 1969, p. 237—240

835

Limona Elena și Dumitru CATASTIHELE CASEI COMERCIALE
IOAN MARCU DIN SIBIU

Sînt prezentate sub formă de catalog șase catastihe ale firmei comerciale Ioan Marcu și 50 de scrisori adresate negustorului Mihail Țambu din Brașov păstrate în fondul „Companiei Grecești din Sibiu“. Catalogul documentelor este însoțit de prezentarea activității comerciale a acestei case, volumul desfacerilor etc. În anexă se dau: categoriile de mărfuri vieneze, clienții casei din Rîmnicu Vilcea și Sibiu. Articolul se încheie cu un glosar.

2, 1959, p. 225—243

836

Limona Dumitru, CASA DE COMERȚ NICOLAE D. PACIURA
DIN SIBIU

Casa Nicolae D. Paciura a activat cu precădere în forma specializată a comerțului de tranzit și a desfășurat o bogată activitate oglindită în registrele contabile și copierile de scrisori care s-au păstrat. Fondul documentar creat (1812—1827) constituie un prețios izvor de informație cu privire la viața economică de la începutul secolului al XIX-lea nu numai din țara noastră ci și din alte țări europene. Articolul se referă la următoarele aspecte: Cîteva date biografice despre D. N. Paciura și relațiile cu compania greacă; N. D. Paciura, expeditor al Curții domnești din București; Comerțul de comision; Comerțul de monede; Comerțul cu mărfuri.

1, 1965, p. 265—285

Limona Dumitru, Moisuc Elena, CASA COMERCIALĂ IOAN HAGI MOSCU ȘI ȘTEFAN. I MOSCU DIN BUCUREȘTI I.

Bazat pe un bogat și inedit material documentar scris în grecește și germană aflat la Arhivele Statului din București și la Arhivele din Viena, articolul reprezintă prima parte dintr-un studiu mai amplu asupra uneia din cele mai mari case comerciale care a funcționat în București la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul celui de la XIX-lea. Activitatea acestei importante case de comerț, evidențiază istoria economică a Țării Românești în secolul trecut.

Prima parte a articolului este consacrată activității desfășurate de Casa Moscu înainte de 1829 moment important al istoriei economice a țărilor române, tratatul de la Adrianopol desființând monopolul turcesc asupra comerțului. Se face un scurt istoric al casei comerciale cu prezentarea unor date biografice ale întemeietorului ei. După 1820 Ioan Hagi Moscu își ia ca asociat pe fiul său Ștefan ceea ce-i permite extinderea afacerilor, generată și de evoluția economică și politică a țărilor române.

3, 1975, p. 256—274

838

Limona Dumitru, Moisuc Elena, CASA COMERCIALĂ IOAN HAGI MOSCU ȘI ȘTEFAN I. MOSCU DIN BUCUREȘTI (II)

Cea de a doua parte a studiului privind Casa comercială Moscu din București se referă la activitatea acesteia din perioada 1829—1837 sub diferite aspecte.

Informațiile documentare atestă că proprietățile casei Moscu erau unele din cele mai mari din Țara Românească, modul lor de exploatare și administrare pentru a imprima producției agricole un caracter comercial. Preocupările lui erau îndreptate spre producția de cereale și alte mărfuri destinate exportului, importarea de semințe selecționate, organizarea activității agricole. Se menționează mărfurile care se exportau precum și operațiunile bancare ce se efectuau, creditele pe care le avea în diferite capitale. Alte informații se referă la activitatea industrială a Casei Moscu.

4, 1977, p. 376—404

839

Limona Dumitru, ASOCIAȚIA CENTRALĂ FILANTROPICĂ DIN DACIA (1866)

Mișcarea revoluționară națională, aproape endemică în secolul al XIX-lea a popoarelor aflate sub dominația otomană, izbucnește cu o forță deosebită în Creta în iulie 1866. Provocată de refuzul Porții de a satisface revendicările locuitorilor insulei de micșorare a impozitelor și taxelor de răscumpărare de serviciul militar precum și pentru eliberarea patriei, revolta ia proporții.

Sprrijinul acordat de grecii din Principate luptei de eliberare a locuitorilor din Creta se reflectă în documente ale fondului Ioan St. Stamu, unul din principalii negustori ai vremii, originar din Meșovă, stabilit la București în 1820. Corespondența acestuia cu cîțiva membri ai „Societății amicilor” din Atena ca și cu negustori și arendași greci aflați în Principate constituie o sursă importantă de informații asupra acestei probleme. Articolul prezintă crearea și activitatea Asociației centrale filantropice din Dacia, asociație politică avînd ca scop sprijinirea revoluționarilor din Creta și pregătirea revoluției în Epir, Thesalia, Macedonia și în regiuni din Turcia. În anexă: statutele asociației, listă de subscripții, apel.

1, 1973, p. 17—29

840

Maksutovici Gelcu, INFORMAȚII DIN ARHIVELE ALBANEZE
DESPRE ROMÂNIA

Pe baza cercetărilor efectuate în Arhivele Centrale și ale unor institute de cercetări din Albania se prezintă documentele și lucrările legate de istoria poporului nostru: tipărituri din secolele XVI—XIX cu informații despre țările române, Abecedarul tipărit în 1844 la București de Naum Vegilhargi, participant la revoluția din 1821, lucrări ale unor oameni de știință și cultură română, ale unor intelectuali albanezi tipărite pe teritoriul României. Alte lucrări se referă la modul în care personalități românești au susținut cauza poporului albanez, schimburile culturale româno-albaneze etc.

3, 1977, p. 261—263

841

Marcu Nicolae, DOCUMENTE DIN ARHIVELE FRANCEZE PRIVITOARE LA ISTORIA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI

1, 1969, p. 211—219

842

Mărcuș Ion, ÎNSEMNĂRI DESPRE ARHIVELE VECHI SĂTEȘTI
DIN TRANSILVANIA

Autorul prezintă situația arhivelor sătești din Transilvania, distruse în mare parte în timpul războiului, și valoarea lor pentru cercetarea istorică. Într-un tabel dpe județe se prezintă situația informațiilor despre arhivele sătești precum și un tabel cu satele și situația arhivei.

V, 2, 1943, p. 454—460

Marin Maria, COLECȚIA DE DOCUMENTE A FILIALEI ARHIVELOR STATULUI MUNICIPIUL BUCUREȘTI

Colecția de documente a Filialei Municipiului București alcătuită din achiziții de la persoane fizice și din preluări de la muzee conține 1579 unități arhivistice și este în întregime inventariată. Aceasta cuprinde: porunci domnești de danie sau de întărire a proprietății, porunci ale unor dregători pentru soluționarea pricinilor de judecată, zapise de vânzare-cumpărare, hrisoave, pentru acordarea unor privilegii, anafonale, jalbe, catagrafii, hotărnicii, perilipsisuri, testamente, condici de documente, cărți de judecată, corespondență și datează din perioada 1437—1980. Marea majoritate a documentelor sînt originale. Tematica lor este deosebit de variată și cuprinde o arie largă de aspecte ale vieții economice, social-politice și culturale românești.

4, 1984, p. 425—427

Mateescu Tudor, GOSPODĂRIA AGRICOLĂ COLECTIVĂ COMANA, REGIUNEA DOBROGEA

Folosind date edite și inedite, autorul prezintă înființarea, organizarea și funcționarea G. A. C. Comana din regiunea Dobrogea (1950—1962) prima regiune colectivizată din țara noastră, gospodărie formată din locuitorii satelor Comana și Orzani. Prezentarea este însoțită de un istoric al satelor.

1, 1964, p. 255—283

Metes Ștefan, NICOLAE IORGA ȘI ARHIVELE DIN TRANSILVANIA ȘI UNGARIA

Sînt prezentate arhivele cercetate de N. Iorga și principalele lucrări elaborate pe baza studierii documentelor acestora, și anume: arhivele din Brașov, arhivele din Sibiu, arhiva orașului Bistrița, arhiva Țirgului Rupea, arhiva muzeului ardelean din Cluj, arhiva Țirgului Secuilor, arhiva din Alba Iulia, arhivele din Făgăraș, arhivele din Hațeg, arhiva bisericii unite din Hunedoara, arhiva școlii primare din Rășinari, arhiva mitropoliei din Blaj, arhiva episcopiei unite din Oradea Mare, arhivele din Budapesta, arhiva județului Bihor, arhive publice și private.

IV, 2, 1941, p. 214—223

Metes Ștefan, ARHIVELE ISTORICE ROMÂNEȘTI DIN BUDAPESTA

Autorul prezintă principalele arhive din Budapesta care conțin documente românești:

I. Arhiva guvernului ardelean cu următoarele fonduri:

1. Cista diplomatica

2. Procesele verbale originale ale dietelor ardeleno din perioada 1691—1843; articole dietale ale guvernului, cărțile regești ale guvernatorilor cu

actele anexe, colecția Homagialia Instrumenta, privilegiile și statutele tuturor orașelor și comunelor libere ardelenene, statutele tuturor asociațiilor, copii de pe actele din arhivele Capitlului din Alba Iulia și Conventului din Cluj, Tomi fragmentorum, 12 volume intitulate Collectia Historica pentru orientare în arhivă.

3. Pura fiscalitates, actele domeniilor coroanei: Deva, Gherla, Gilău, Făgăraș, Gurghiu, Zlatna, Hunedoara și altele, ocele de sare, toate documentele privind starea de drept, rostul și istoria proprietăților fiscale.

4. Marea colecție de rescripte regale și ordine aulice primite prin cancelaria aulică transilvană din Viena cu anexele lor, începând din anii 1771, arhiva prezidială a guvernului ardelean și a dietei ardelenene, arhiva revoluției de la 1848—1849, colecția de convolute.

5. Arhiva principală publico-politică din anii 1701—1872

6. Arhiva judecătorească

7. Arhive ale unor oficii afiliate

II. Arhiva Conventului din Cluj—Mănăstur—locus credibilis

III. Arhiva capitlului episcopiei catolice din Alba-Iulia — locus credibilis.

IV. Arhiva Cancelariei aulice transilvane care a funcționat între 1694—1867 formată din protocoalele de ședință și din diferite depuneri de acte particulare, actele prezidiale și cărți auxiliare.

V. Arhiva fiscului din Transilvania

VI. Urbaria et conscriptiones — cuprinzând urbarii și conscripții din secolele XVI—XVIII ale cetăților regale-fiscale de care aparțineau mai multe sate românești.

VII. Colecții diferite: secția camerală; Conscripțiile dicale; Arhiva Capitlului din Oradea Mare; Arhiva Tablei regești ardelenene Diplomataria, Transylvania, Banatia, Illyria.

vol. III, 1, nr. 6—7, 1936—1937, p. 50—62

847

Mihai Rusanda, EPITROPIA BISERICII SF. ILIE CRAIOVA

Documentele create în activitatea acestui lăcaș sînt organizate în 1561 u.a. provenind din anii 1557—1929. Fondul este constituit din documente și registre manuscrise, planuri și privesc familia Otetelișanu. Fondul a fost reordonat și inventariat iar o parte din documente publicate în lucrarea „Meșteșugari și neguțători în trecutul Craiovei“. Documentele oferă informații asupra istoricului orașelor Craiova și Calafat, situația socială, economică și culturală la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

1, 1969, p. 173—179

848

Miloiu Ion, ARHIVELE BANATULUI

Prezentarea începe cu menționarea lucrării lui Pesty Frigyes din 1872 despre istoria Banatului și a colecției de documente apărute după moartea sa. Co-

lecția cuprinde documente din care multe nu se mai păstrează și dovedește romanitatea acestei provincii.

— Arhivele Banatului sînt prezentate de la 1718 cînd s-a instituit administrația austriacă, iar documentele sînt mai numeroase:

— Arhivele din Transilvania

1. Arhiva administrației Banatului (sec. XVIII—XIX)

2. Arhiva militară veche (secolele XVIII—XIX)

3. Arhiva Municipiului Timișoara

4. Arhiva Muzeului Banatului

5. Arhiva Episcopiei Catolice

6. Arhiva Episcopiei ortodoxe sirbești

7. Arhiva tribunalului

8. Arhiva subprefecturii

— Arhivele din Caransebeș

1. Arhiva veche a primăriei

2. Arhiva „Comunității de avere“

3. Arhiva tribunalului

4. Arhiva episcopiei

5. Arhiva Oficiului de sare

— Arhivele din Lugoj

1. Arhiva județului Caraș-Severin

2. Arhiva primăriei

3. Arhiva bisericii ortodoxe

4. Arhiva episcopiei unite

— Arhivele din Oravița

1. Arhiva veche austriacă

2. Arhiva societății U.D.R. (1835—1861)

3. Arhiva „Reuniunii române de cîntări“ (1874—1900)

4. Arhiva Casinoului român din Oravița

5. Arhiva Băncii Orăviceana

6. Arhiva comunei Oravița-Montană (1860—1890)

7. Arhiva judecătoriei

8. Arhiva băncii „Sparkasse“

9. Vechea arhivă a Căilor Ferate

În încheiere, autorul își exprimă părerea că arhivele Banatului sînt destul de bogate cu toate că o bună parte din ele s-au distrus, îndeosebi pentru secolele XVIII—XIX. Pentru această perioadă ca și pentru cele mai vechi se poate apela la cercetarea arhivelor din Viena și Budapesta.

vol. III, 1, nr. 6—7, p. 79—93

849

Miron Vasile, PREFECTURA JUDEȚULUI BAIJA. ISTORICUL INSTITUȚIEI, ORGANIZAREA ARHIVEI ȘI VALOAREA EI DOCUMENTARĂ

Se arată modul de organizare și de funcționare al instituției pe baza legislației existente, situația fondului documentar creat și valoarea tematică a documentelor.

3, 1973, p. 525—537

297

Mocioiu Nicolae, PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BRĂILA

În prima parte se prezintă istoricul instituției care a purtat mai multe denumiri: Magistratul orașului (1831—1854), Municipalitatea orașului (1855—1863); Primăria urbei (1864—1889), Primăria orașului (1890—1924), Primăria municipiului Brăila (1925—1949). Se arată atribuțiile instituției, structura organizatorică și principalele etape de organizare.

A doua parte a articolului prezintă tematica și valoarea documentelor create, importante pentru cunoașterea dezvoltării economice, îndeosebi al celei portuare. Se menționează informații legate de dezvoltarea unor ramuri industriale, activitatea comercială internă și schimburile externe, societățile care au funcționat, sistemul taxelor vamale. Între instituțiile economice se remarcă: Deputăția mercantilă, Camera de comerț și Tribunalul comercial.

Alte informații se referă la situația socială asupra căreia statistica din 1832 oferă date importante, evoluția edilitară și demografică a orașului, probleme privind situația sanitară, a învățămîntului de toate gradele. Principalele evenimente din istoria patriei sînt reflectate în documentele fondului: războiul pentru independență și susținerea lui de populația locală, situația populației în timpul ocupației din primul război mondial, obligațiile la care au fost supuși locuitorii, situația muncitorilor și formele de organizare. ❏

1, 1964, p. 299—318

851

Moisuc Elena, TEMATICA COLECȚIEI DE DOCUMENTE MICROFILMATE DIN ARHIVELE R. F. GERMANIA. I

Vastul material documentar microfilmă, pentru înlesnirea cercetărilor și a orientării, se prezintă grupat tematic: Transilvania în secolele XVI și XVIII; tinerii din țările române la școala militară din München în prima jumătate a secolului al XIX-lea perioada 1848—1866; războiul pentru independență, situația politică a românilor din Transilvania în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea; mișcarea socialistă.

3, 1981, p. 328—336

852

Moisuc Elena, Adam Iosif, TEMATICA DOCUMENTELOR MICROFILMATE DIN ARHIVELE VIENEI

Documentele microfilmate din Arhivele Vienei sînt prezentate în trei categorii: 1. Documente cu caracter descriptiv, privind cadrul geografic (descrieri de provincii, regiuni, localități, hărți, planuri. Acestea sînt grupate

pe provincii indicându-se anul redactării și autorul; 2. Documente economice (documente create de Cămara Aulică între care se menționează recensămintele de mai multe feluri) care se indică în raport de localitățile la care se referă, în ordine alfabetică; 3. Documente privind evenimentele istorice între care se menționează cele referitoare la: domnia lui Mihai Viteazul, Oltenia sub austrieci (1718—1739); răscoala țărănească din 1784; ocupația austriacă din anii 1788—1791, războiul ruso-turc din 1806—1812, revoluția condusă de Tudor Vladimirescu din 1821, Unirea Principatelor din 1859, lupta pentru unitate națională, mișcarea socialistă, răscoala țărănească din 1907, politica internă și externă a României în anii 1918—1937 etc.

3, 1976, p. 267—286

853

Moisuc Elena, TEMATICA COLECȚIEI DE DOCUMENTE MICRO-FILMATE DIN ARHIVELE R. F. GERMANIA. II

Se continuă prezentarea tematicii acestei colecții de documente pentru perioada primului război mondial și cea dintre cele două războaie mondiale.

2, 1983, p. 172—181

854

Moldovan Liviu, INSTANȚELE DE CARTE FUNCİARĂ ȘI ARHIVELE LOR

Instanțele de carte funciארă au funcționat ca instituții de drept civil specifice pentru Transilvania și Banat și o parte din zona Suceava. Ele au fost introduse treptat pe baza următoarelor acte: patenta din 1794 a Ministerului de Justiție austriac, ordonanța din 1859 a aceluiași minister pentru comitatele din vestul Transilvaniei (Partium), ordonanța din 1870 a Ministerului de Justiție pentru Ardeal.

Autorul arată importanța instanțelor de carte funciארă și arhivele create, modul lor de inventariere cu propuneri de îmbunătățirea sistemului de evidență și inventariere.

Articolul este structurat în următoarele părți: principiile și atribuțiile instanțelor de carte funciארă; cărțile funciare locale, centrale și miniere, sistemul de registratură, dosarele și registrele de carte funciארă; registrul de intrare, condica raportorului, condica de predare, condica de repartitie, condica de expediție, alte condici de evidență, constituirea dosarelor de carte funciארă, condica semnelor de arhivă, condica serială a arhivei, biroul de păstrare a cărților funciare, registrul de comenzi al copiilor de carte funciארă, prelucrarea arhivelor de carte funciארă: ordonarea, inventarierea și expertizarea.

17 anexe cu modelele registrelor.

2, 1964, p. 3—31

299

Moldovan Liviu, COLECȚIA DOCUMENTELOR FEUDALE A BIBLIOTECII TELEKI-BOLYAI DIN TÎRGU-MUREȘ

Această colecție a fost creată de colegiul reformat din Tîrgu-Mureș în cadrul căruia a funcționat biblioteca. Autorul face un scurt istoric al colegiului reformat și al bibliotecii sale, cu peste patru veacuri de existență. Pe lângă fondul de cărți, biblioteca mai păstrează 394 manuscrise, unele înainte de folosirea tiparului. Cel mai vechi este de la sfîrșitul secolului al XIII-lea. La acestea se adaugă opera celor doi Bolyai care cuprinde peste 10 000 file de studii, planuri de lecții, note etc.

Biblioteca păstrează și o sumă de documente Colecția documentelor feudale (356 documente) din secolele XV—XVIII, scrise în limbile latină și maghiară asupra cărora s-a întocmit un catalog.

Tematica documentelor se referă la Transilvania și la alte zone ale țării. Menționăm: istoria orașului Tîrgu Mureș, dezvoltarea meșteșugurilor, aspecte ale luptei sociale. Mai multe documente oglindesc iobăgia în secolul al XVII-lea din Transilvania sub diferitele ei aspecte: chezășii, angajări de iobagi și diferite tranzacții legate de iobagi. Autorul analizează mai pe larg: fuga iobagilor și chezășii, angajări de iobagi, donații de iobagi, împrumuturi.

Documentele feudale de la Biblioteca Teleki-Bolyai oglindesc sistemul feudal al legiurilor.

1, 1971, p. 69—82

856

Moldovan Andrei, TABELELE DE IMPUNERE DIN ARHIVA COMITATULUI SOLNOCUL INTERIOR ÎNTRE ANII 1790—1848 ȘI VALOAREA LOR DOCUMENTARĂ

Procedind la studierea a 7316 tabele de impunere a populației din 275 localități din Comitatul Solnocul Interior din perioada 1790—1848, autorul subliniază valoarea documentară a acestei categorii de informații, care trebuie puse în atenția cercetătorilor. Studierea lor crează posibilitatea cunoașterii vieții economice și sociale de pe teritoriul Transilvaniei după instaurarea dominației habsburgice și de asemenea, categoriile sociale din acest comitat, numărul contribuabililor și obligațiile lor fiscale, evoluția diferitelor clase sau pături sociale într-o perioadă de peste șase decenii, situația proprietății și dinamica utilizării ei, ocupațiile locuitorilor, raporturile între stat și diverse categorii de contribuabili, între stăpînii de pămînt și exploatați, situația demografică, diferite forme de rezistență ale oprimaților etc.

2, 1966, p. 131—138

Moș Tiberiu, DOCUMENTE PRIVITOARE LA ȚARA NOASTRĂ
ÎN ARHIVELE DE RĂZBOI DIN VIENA

Se prezintă cercetările vieneze din anul 1966 care s-au axat pe studierea fondurilor de la Haus-Hof-und Staatsarchiv și la Kriegsarchiv. Problematika documentelor se referă la primele două decenii ale secolului XX: criza balcanică, relațiile româno-austro-ungare și România în timpul primului război mondial.

2, 1967, p. 279—288

858

Nastovici Alexandru, FONDUL FAMILIAL „BASARAB BRÎNCOVEANU“

Prezentarea fondului, provenind din achiziții și donații este precedată de scurte date biografice asupra familiei Brîncoveanu. În continuare, se arată modul de organizare a documentelor în conformitate cu normele arhivistice în vigoare și valoarea științifică a pieselor componente. Fondul provine din perioada 1864—1964 și este completat cu documente cartografice și fotografice.

1, 1985, p. 60—62

859

Negulescu Constanța, DOCUMENTE PRIVIND MOȘIA TÎRGULUI
BÎRLAD

Articolul prezintă cele 115 documente intrate în depozitele Direcției Generale a Arhivelor Statului referitoare la moșia târgului Bîrlad, din perioada 1697—1912. Documentele reflectă aspecte economice și sociale precum și politica ce caracterizează această lungă perioadă. Documentele prezentate completează informațiile asupra orașului Bîrlad.

2, 1966, p. 125—130

860

Negulescu Elisabeta, PREFECTURA JUDEȚULUI PRAHOVA

Se prezintă fondul documentar creat de Prefectura județului Prahova, cu anii extremi 1830—1949. Situația fondului, modul de organizare a documentelor sînt urmate de tematica acestora cu referiri la situația economică și social-politică.

3, 1971, p. 433—440

Nicolaescu Stoica, MĂNĂSTIREA SF. FILOTEIU DIN SFÎNTUL MUNTE ATHOS

În prima parte se prezintă aşezarea şi descrierea mănăstirii, istoricul ei. Din condicile mănăstirilor de la muntele Athos sînt reproduse fragmente referitoare la români. Se menţionează în ultima parte, odoarele mănăstirii, hrisoavele pe care le păstrează.

V, 2, 1943, p. 433—442

Nussbächer Gernot, CONTRIBUŢII LA ISTORICUL ARHIVEI BISTRIŢA ÎN SECOLELE XVI—XX

Articolul prezintă succint, organizarea arhivei Bistriţei, una din cele mai bogate arhive orăşeneşti, pe care arhivistul Albert Berger a ordonat-o în anii 1888—1908. Fondul arhivistic a fost împărţit în următoarele diviziuni: I. Documente; II. Acte; III. Registre; IV. Registre de venituri şi impozite; V. Colecţii de legi, VI. Biblioteca arhivelor, VII. Repertorii. Cel mai bun inventar arhivistic al Bistriţei a fost elaborat în anul 1562 de notarul Georgius Seraphin, care conţine 150 documente în limba latină şi germană. Prin modul de redactare a rezumatelor este cel mai bun inventar din Transilvania pînă la inventarierea arhivistică din secolul al XVIII-lea.

Menţionînd studiile din secolele XVII şi XVIII asupra clasificării şi inventarierii, autorul expune evoluţia categoriilor de acte în perioada 1701—1784. Sînt menţionaţi mai mulţi arhivişti care s-au ocupat de această problemă.

Albert Berger, în cursul anilor 1888—1908 a reorganizat clasificarea documentelor şi a început numerotarea şi inventarierea lor. Principiile de clasificare sînt expuse în amănunţime.

1, 1970, p. 5—22

Nussbächer Gernot, TIPĂRITURI SIBIENE NECUNOSCUTE DE PE LA 1600

Autorul descrie cîteva fragmente de tipărături necunoscute datînd din anul 1600 şi provenind din tipografia de la Sibiu. Aceste materiale se află în fondul primăriei oraşului Sighişoara şi au fost folosite ca maculatură pentru împachetarea cărţilor. Cel mai vechi text este un poem istoric din 1597, al doilea este un calendar mural pentru anul 1602 cu o bogată ilustraţie, altele două sînt calendare imprimate în 1606 sub formă de carte.

1, 1966, p. 113—118

Olteanu Constantin, DIN ACTIVITATEA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN PENTRU ETATIZAREA B.N.R. ȘI PENTRU FOLOSIREA EI ÎN OPERA DE REDRESARE ECONOMICĂ A ȚĂRII

Înființată în 1880 sub forma unei societăți cu caracter mixt, Banca Națională a României, bancă de scont, circulație și emisiune a avut un rol important în viața economică a României. Pe baza studierii documentelor aflate în fondul băncii și a unor materiale publicate se arată rolul ei până la 23 August 1944 și în mod deosebit după această dată până la etatizarea ei în anul 1946 principalele direcții de activitate, principalele credite acordate etc.

2, 1963, p. 46—66

865

Oszöczki Coroman, Sabău Ion, DIRECȚIA MINELOR ȘI UZINELOR METALURGICE BAIA MARE

Prezentarea tematicii documentelor create de această instituție este precedată de un scurt istoric al mineritului în zonă și al funcționării instituției. Între problemele cuprinse în documente menționăm: exploatarea minelor, tăriei, producția, veniturile și cheltuielile acestora, contracte și înțelegeri, înzestrarea tehnică, impozitele plătite, inventarul bunurilor minelor și moneferitoare la exploatarea minelor, probleme economice și sociale legate de această ramură, cea mai veche în Maramureș, condițiile de muncă și de trai. În anexă, tabelul producției de aur și argint în perioada 1875—1939.

1, 1967, p. 179—198

866

Pal Antal Al., SCAUNUL MUREȘ ÎNTRE ANII 1861—1876

Scaunul Mureș reprezintă una din formele de organizare și de administrație autonomă din Transilvania. El s-a constituit și s-a dezvoltat în timpul Evului Mediu, având caracteristici proprii inexistente la celelalte comitate și scaune. Treptat, el suferă modificări esențiale determinate de transformarea regimului feudal în regim capitalist.

Articolul analizează evoluția scaunului Mureș după revoluția de la 1848, în perioada 1861—1876, când administrația locală a fost adoptată nevoilor politice și sociale ale capitalismului. În 1876 sint înlăturate ultimele rămășițe ale instituțiilor feudale și înlocuite cu comitatele.

Informațiile referitoare la scaunul Mureș sint bazate pe documente care oglindesc rolul și particularitățile acestei instituții.

1, 1971, p. 27—46

Paliu Petre, FUNDAȚIA CULTURALĂ (1921—1949)

Fundația Culturală, înființată ca prima instituție centrală creată în scopul unificării activității culturale de pe întreg teritoriul țării, a parcurs cîteva etape importante cunoscînd și unele modificări de structură. Fondul documentar creat cuprinde perioada 1921—1948 și este constituit din dări de seamă ale căminelor culturale și bibliotecilor, cronici ale echipelor studențești, corespondență privind înființarea de cămine culturale, programe, studii demografice asupra stării sociale a țărănimii, culegeri de folclor, corespondență referitoare la participarea României la tîrguri și expoziții de carte, corespondență privind înființarea Muzeului satului din București etc. Autorul reliefează concepția care a stat la baza activității Fundației, mai ales după anul 1933 cînd la conducerea ei s-a aflat prof. Dimitrie Gusti. Fondul prezintă o importanță deosebită pentru cunoașterea vieții culturale sătești între cele două războaie mondiale, prin intermediul bibliotecilor și al căminelor culturale.

2, 1966, p. 243—257

868

Panaïtescu P. Petre, ÎNCEPUTURILE TIOGRAFIEI ÎN UCRAINA

Se prezintă lucrarea „Începuturile tipografiei în țările ucraine“ editată în 1924 și principalele ei capitole legate de istoria tiparului.

an II, nr. 3, p. 117—418, 1926

869

Pescariu Olivia, CONSCRIPTIILE URBARIALE. ÎMPREJURĂRILE ÎN CARE AU FOST CREATE ȘI VALOAREA LOR DOCUMENTARĂ

Conscripțiile urbariale reprezintă un izvor documentar principal pentru istoria social-economică a Transilvaniei medievale. Studiul este structurat în următoarele părți: 1. Documente care cuprind date statistice create înainte sau concomitent cu conscripțiile urbariale, între care se menționează scrisorile privilegiale, testamentele particulare, scrisori de danie, conscripțiile dicale, listele de dijme. Sistemul de evidență urbarial apare la începutul secolului al XVI-lea cuprinzînd starea materială a gospodăriilor țărănești. Cel mai vechi urbariu cunoscut este din anul 1525 al domeniului cetății Siria; 2. Conscripțiile urbariale cu cele două categorii (conscripțiile urbariale întocmite în folosul stăpînului feudal și conscripțiile oficiale), modul de alcătuire a lor, scopul, caracteristici; 3. Conscripțiile oficiale întocmite de stat cu menționarea celor mai importante: conscripțiile de dare, conscripții pentru stabilirea numărului rcmânilor pe confesiuni, conscripțiile pentru recensămîntul populației din 1750 și 1785; 4. Reglementări urbariale datorate situației eco-

nomice a Transilvaniei; 5. Valoarea documentară a conscripțiilor urbariale care vizează în principal: raporturile economice și sociale între feudali și supuși, formele de muncă, organizarea administrativă a Transilvaniei, evoluția demografică stratificarea socială a populației, situația economică etc.

1, 1965, p. 39—72

870

Pescariu Olivia, ARHIVA COMITATULUI CLUJ (1605—1920)

Prima parte a articolului cuprinde organizarea și funcționarea comitatului și organelor de activitate (scaunul general de judecată, scaunul parțial și scaunul filial, Tabla Continuă, Cancelaria comitatului) direcțiile sale de activitate (legislativă), judecătorească și administrativă). În ceea ce privește arhiva creată, cea mai importantă parte o formează protocoalele comitatului Cluj până la 1848, repartizat în cinci categorii. Acestea sînt scrise în limba latină. După anul 1867 protocoalele sînt scrise în limba maghiară. Se face o descriere a fiecărei categorii de protocoale, cu menționarea instrumentelor de evidență care există pentru informarea cercetătorilor.

Arhiva comitatului Cluj între 1848 și 1920 cuprinde și arhiva Sedriei orfanale (1848—1918) și documente ale serviciilor care au funcționat în cadrul județului, documente provenite de la 16 preturi.

1, 1962, p. 102—116

871

Petrescu Ion, ARHIVA INSPECTORATULUI MINIER CRAIOVA (1900—1950)

Inspectoratul Minier Craiova, înființat în anul 1900 a funcționat cu rol de supraveghere și control asupra tuturor carierelor de var, mine de cărbuni, izvoare minerale etc. din cuprinsul județelor Dolj, Mehedinți, Romanați, Vilcea, Gorj și Argeș. Arhiva creată de această instituție reflectă dezvoltarea industriei miniere în Oltenia, modul de organizare a exploatării bogăției subsolului, forța de muncă folosită, condițiile de muncă.

În anexă șapte documente cuprinzînd exploatările existente pentru materiale de construcții, condițiile de muncă și corespondență.

1, 1960, p. 250—256

72

Pleșa Ion, CAMERA AGRICOLĂ A JUDEȚULUI ALBA

În prima parte a articolului se prezintă istoricul Camerei agricole a județului Alba, înființată prin legea 1209/1925, modul de organizare și funcționare al acestui organism ajutător al Ministerului Agriculturii, atribuțiile pe care

le avea, structura organizatorică pînă în anul 1949 cînd se înființează secțiile agricole.

În a doua parte se dau date despre fondul documentar creat de Camera agricolă a județului Alba, din anii 1925—1949, în cantitate de 19 m.l. iar în continuare se expune tematica documentelor din fond. Aceasta reflectă activitatea instituției, precum și dezvoltarea economică, politică și socială a județului Alba, dezvoltarea agriculturii în mod special, a zootehniei.

nr. 2, 1966, p. 229—242

873

Poștariță Emilia, Șindelaru Valeria, COLECȚIA DE MICROFILME FRANȚA. I

Colecția cuprinde documente microfilmate de la Arhivele Naționale care se referă îndeosebi la istoria economică și relațiile economice româno-franceze, situația financiară. Arhivele diplomatice ale Ministerului Afacerilor externe cuprind surse importante de informații pentru o perioadă mare de timp, cu o largă arie tematică. Se menționează seriile de documente din care s-a microfilmato, anii și evenimentele la care se referă documentele. ■

3, 1978, p. 296—300

874

Poștariță Emilia, Șindelaru Valeria, COLECȚIA DE MICROFILME FRANȚA. II

În Arhivele istorice militare de la Vincennes se află un bogat material documentar privitor la istoria României. Din fondul Ministère de la Guerre-Etat Major de l'Armée au fost microfilmate documente din perioada 1834—1920 cu informații din timpul războiului pentru independență, a războaielor balcanice, primul război mondial. Din seria Mémoires et reconnaissances au fost selectate documente din anii 1774—1886 care conțin informații privind situația economică, socială, politică, administrativă a țărilor române.

La Biblioteca Națională din Paris, de la Departamentul Manuscriselor, Periodicelor, Imprimatelor și Noilor Achiziții au reținut atenția manuscrise grecești, turcești din secolele X—XVII și altele.

1, 1979, p. 31—33

875

Preda Dumitru, INSPECTORATUL GENERAL AL INSTRUCȚIUNII MILITAR ȘCOLARE

Problema instruirii fizico-militare a tineretului, în special a tineretului școlar, a fost pusă în discuție și parțial aplicată începînd cu a doua jumă-

306

tate a veacului al XIX-lea. Un moment important în această activitate îl reprezintă legea din 4 martie 1906 pentru introducerea instrucțiunii militare obligatorie în școlile primare, secundare și profesionale de băieți.

Fondul aflat la Direcția Generală a Arhivelor Statului, ilustrând această activitate, cuprinde 211 unități de păstrare și oferă o imagine cuprinzătoare asupra activității desfășurate de Inspectoratul general al Instrucțiunii militare școlare între 1906—1909. Fondul conține rapoarte, dări de seamă, memorii, procese-verbale asupra inspecțiilor, declarații ale corpului didactic, corespondență cu ministerele, situații statistice etc. El atestă experiența introducerii unui sistem generalizat de pregătire premilitară în școlile din România.

3, 1982, p. 272—276

876

Pușcaș Ioan, ARHIVA EPISCOPIEI CATOLICE DE ORADEA. ISTORIC, SISTEME DE ARHIVARE, IMPORTANȚA DOCUMENTARĂ

În partea a doua se arată principalele sisteme de arhivare utilizate, având în vedere că în cele 19 serii de acte se constată o mare varietate a criteriilor de ordonare a actelor, a înregistrării și folosirii semnelor de arhivare. Se arată structura arhivei și importanța documentară a arhivei capitulare și a celei episcopale. Cele mai vechi documente provin din anii 1318 și 1329.

1, 1980, p. 125—131

877

Pușcaș Ioan, Maxim Virgil, O LUCRARE NECUNOSCUTĂ PRIVIND ISTORIA TRANSILVANIEI LA MIJLOCUL SECOLULUI AL XVII-lea

Se prezintă cronică intitulată: „Știri despre ultimele războaie din Transilvania și Ungaria între împăratul Leopold I, sultanul turcilor Mehmed IV — George Rakóczy și alți principii următori din Transilvania“, scrisă de Maurizio Nitri, tipărită la Veneția în 1666. Autorul descrie evenimente și prezintă câteva documente din perioada 1613—1665. Lucrarea se păstrează în puține exemplare, la noi în țară la Filiala Arhivelor Statului din Oradea. Se descrie cartea și conținutul ei pe larg.

1, 1972, p. 133—138

878

Pușcaș Ioan, ARHIVA EPISCOPIEI CATOLICE DE ORADEA. ISTORIC, SISTEME DE ARHIVARE, IMPORTANȚA DOCUMENTARĂ

Funcționarea Episcopiei romano-catolice de Oradea se confundă cu aceea a Capitlului. În prezentarea sa autorul și-a structurat articolul astfel: Arhiva capitulară căreia-i prezintă istoricul, acordând un spațiu mai larg probleme-

lor refacerii și dezvoltării ei începînd de la sfîrșitul secolului al XVII-lea. Documentar, atribuția de loc de adevărire a Capitlului este atestată la începutul secolului al XIII-lea prin Registrul de la Oradea. Ulterior arhiva Capitlului a cunoscut o existență zbuciumată, suferind mari pierderi. În cadrul ei se păstrează corespondența episcopilor, documente referitoare la ședințele Capitlului, situații de venituri și cheltuieli, dări de seamă în legătură cu obligațiile iobagilor, conscrieri urbariale și inventare, rescripte imperiale documente create de Scaunul de judecată și de Oficiul fiscal. În ordonarea arhivei se deosebesc trei perioade: 1786—1790; 1790—1801; 1813—1828.

Arhiva domestică constituită din trei categorii de acte a fost ordonată în șase serii de acte: protocoalele ședințelor capitulate; actele ședințelor capitulare începînd cu anul 1790; documentele tuturor caselor administrate de Capitlu începînd cu 1790; documentele referitoare la drepturile Captlului; actele găsite la notarul Vizer.

Ordonarea efectuată în perioada 1786—1828 a rămas în linii generale aceeași pînă la desființarea sa în 1948; 1. Arhiva regnicolară; 2. Arhiva domestică; 3. Arhiva economică.

2, 1979, p. 175—181

879

Racoviceanu Sanda, TEMATICA INFORMAȚIILOR REFERITOARE LA ȚARA NOASTRĂ CUPRINSE ÎN ARHIVELE BELGIENE

Autoarea prezintă tematica documentelor aduse sub formă de microfilm din arhivele belgiene în anii 1966—1974.

La început se face un scurt istoric al relațiilor româno-belgiene care explică existența acestor documente în arhivele Belgiei. În continuare, sînt prezentate sursele belgiene cuprinzînd informații referitoare la România și care sînt ordonate după structura și fondurile din care fac parte. Se află documente diplomatice ordonate tematic și grupate după evenimentele importante din istoria României.

1, 1977, p. 98—102

880

Racoviceanu Sanda, CORESPONDENȚA REPREZENTANȚEI DIPLOMATICE A BELFGIEI ÎN ROMÂNIA (1852—1920)

Între documentele aduse sub formă de microfilm din arhivele străine se numără și corespondența diplomatică aflată în Arhiva Ministerului de Externe și cea a Ministerului Comerțului Exterior al Belgiei. Documente provenite dela reprezentanța Belgiei în România expun situația țărilor române în perioada războiului ruso-turc (1853—1856) cu consecințele pe care le-a avut asupra țărilor române, situația economică și social-politică după acest război, perioada de intensă efervescență care a precedat Unirea Principatelor, cucerirea independenței naționale în anul 1877, procesul de dezvoltare care a urmat pînă la primul război mondial situația României în conjunctura primului război mondial; relațiile internaționale ale României în toată această perioadă de timp.

2, 1973, p. 353—360

Regleanu Mihail, O CONDICĂ A VISTERIEI ȚĂRII ROMÂNEȘTI
(14 OCTOMBRIE 1731—31 IANUARIE 1732)

Este un manuscris din secolul al XVIII-lea conținând o condică a Visteriei Țării Românești asupra căreia autorul face o descriere structurată astfel: descrierea manuscrisului, proveniența, expunerea celor 21 de paragrafe cuprinzând centralizarea cheltuielilor făcute de Visteria Țării Românești de la 14 octombrie 1731 la 31 ianuarie 1732, în perioada mazilirii lui Mihai Racoviță și orinduirea în scaun a lui Constantin Mavrocordat.

2, 1967, p. 119—128

Regleanu Mihail, CONSILIUL DE STAT

Instituție înființată în 1864 de Alex. Ioan Cuza a avut un rol însemnat în dezvoltarea social-politică a statului. Se prezintă amănunțit componența, modul de funcționare și atribuțiile cuprinse în legea din 11 februarie 1864. În a doua parte a articolului se prezintă tematica fondului documentar: procesul de desăvîrșire a statului român modern, aprobarea legilor și regulamentelor (constituția, legea electorală, legea administrativă și comunală, cea a consiliilor județene, legea asupra cumulului funcțiilor, legea pensiilor, codul penal, legea pentru organizarea judecătorească, legi din domeniul militar, pentru dezvoltarea industriei, comerțului și caselor de credit) etc.

1, 1967, p. 137—150

Regleanu Mihail, O CRONICĂ NECUNOSCUTĂ CU PRIVIRE LA
DOMNIA LUI GRIGORE D. GHICA (1822—1828)

Manuscrisul se păstrează la Arhivele Statului din București și este original scris în limba franceză și cuprinde citeva informații referitoare la domnia lui Grigorie Dimitrie Ghica. Autorul presupune că a fost scris de Apostol Arsachi, care deținea în acel timp, funcția de ministru al afacerilor străine, avînd, deci posibilitatea să cunoască evenimentele din Țara Românească. Prin publicarea manuscrisului se completează informațiile din perioada procesului de destrămarea a feudalismului. Manuscrisul se situează alături de cele scrise de Dionisie Eclesiarhul, Naum Rîmniceanu, Zilót Românul.

4, 1971, p. 47—59

Reli Simeon, ARHIVELE STATULUI DIN CERNĂUȚI

Articolul cuprinde trei părți:

1. Istoricul înființării și funcționării arhivelor din Cernăuți
2. Prezentarea fondurilor și colecțiilor de documente păstrate de arhivele din Cernăuți.
3. Prezentarea bibliotecii.
4. Personalul angajat.

IV, 2, 1941, p. 248—255

Rus Traian, Burlacu Ioana, Hurmuzache Ștefan, FRONTUL RENAAȘTE-RII NAȚIONALE (1939—1940)

Folosind documentele create de această instituție se arată condițiile generale în care s-a înființat, organizarea, funcționarea și scopul activității ei în condițiile în care regimul din România încerca să creeze impresia unei „ere a renașterii naționale“. De asemenea se prezintă tematica și valoarea documentară a fondului, ca o reflectare a situației social-economice din perioada respectivă.

1, 1964, p. 285—297

Rus Traian, FONDUL PREȘEDINȚIEI CONSILIULUI DE MINIȘTRI

În prima parte se arată organizarea instituției de la înființare, după 1830 și structura sa fixată în 1920 în cadrul a două direcții: administrativă și politică precum și organizarea fondului după preluarea la Arhivele Statului.

În a doua parte autorul prezintă tematica documentelor care reflectă dezvoltarea economico-socială și politică a României în perioada pînă la 1944.

2, 1963, p. 188—200

Rusenescu Mihai, Tatimir Virgil, DIRECȚIA REFORMEI AGRARE

Direcția reformei agrare a luat ființă în anul 1936 ca urmare a reorganizării Ministerului Agriculturii și Domeniilor, pentru a se ocupa cu aplicarea legilor și regulamentelor privind exproprierea și împroprietărirea, administrare, proprietății funciare a statului, împroprietărirea veteranilor și reangajaților

lichidarea operațiunilor financiare ale proprietarilor expropriați etc. Fondul cuprinde documente din perioada 1920—1944. Fondul creat reflectă aplicarea reformei agrare, abuzuri, nemulțumirile țăranilor, ocuparea unor pământuri moșierești de către țărani.

2, 1965, p. 205—216

888

Sacerdoțeanu Aurelian, COLECȚIA „HURMUZAK I“

Seria de documente externe intitulată „Documente privitoare la istoria românilor culese de Eudoxiu Hurmuzaki“, numită obișnuit Colecția Hurmuzaki, este cea mai importantă sursă de informații occidentale pentru relațiile politice ale țărilor dunărene și din Balcani. Inițiativa, colaborarea și realizarea ei sint prezentate astfel: I. Istoricul colecției în care se dau date asupra culegerii materialului și un tabel cuprinzând volumele, anul tipăririi, numărul de pagini, planșe, facsimile, numărul de documente, anii extremi ai documentelor și editorii; II. Metode de lucru în care se indică bibliografia folosită în editarea colecției; III. Depozite de arhive cercetate, fonduri și colecții familiale; IV. Cuprinsul documentelor, în care predomină rapoartele consulare dar și numeroase documente care pot servi la istoria arhivelor în perioada feudală și pentru serviciul de registratură; V. Realizarea tehnică în care se redau pe volume toate titlurile sub care au apărut, cu indicarea modului în care se va cita. În încheiere se dau câteva indicații metodologice asupra modului cum va trebui procedat dacă se va relua publicarea colecției.

2, 1969, p. 31—57

889

Saizu Ion, Șandru Dumitru, DIN ISTORICUL FABRICII „TEXTILA ROȘIE“ IAȘI

Folosind documente păstrate la Arhivele Statului Iași, autorii și-au propus să prezinte evoluția fabricii Textila-Roșie-Iași între anii 1886—1944, cu cele două etape înregistrate în dezvoltarea ei: prima 1886—1905, de la înființare pînă la transformarea ei în societate anonimă, a doua de la 1905—1944.

1, 1960, p. 62—92

890

Sasu Elisabeta, TEZAUURUL DOCUMENTAR AL RADIOTELEVI-ZIUNII

O istorie completă a societății românești în ultima jumătate de secol nu poate fi scrisă fără cercetarea activității Radioteleviziunii, fără prezentarea

contribuției acestei instituții la mișcarea de idei a epocii, la afirmarea unor creatori de seamă. Cu un scurt istoric al Radiodifuziunii române, înființată la 1 noiembrie 1928, și al Televiziunii (31 decembrie 1956), autoarea prezintă valoarea fondului documentar creat în cursul acestei activități de Radio și Televiziune, arată varietatea genurilor de documente și suportul lor, subliniază necesitatea bunei conservări a documentelor fonice, filmelor de televiziune și arhivei scrise, subliniind organizarea lor corespunzătoare.

3—4, 1980, p. 287—294

891

Sirbu Constantin, ARHIVA MĂNĂSTIRII CÔTROCENI

Se face un scurt istoric al mănăstirii Cotroceni, construită de Șerban Cantacuzino în anii 1679—1681 și se prezintă valorosul fond documentar creat îndeosebi ca proprietară a numeroase moșii, sate și vii în județele Ilfov, Prahova, Ialomița, Mușcel. Arhiva creată cuprinde hrisoave de întărire a proprietăților, anaforale, hotărnicii și cărți de judecată, condici de documente. Toate acestea reflectă procesul de descompunere a obștei țărănești, legăturile economice între provinciile românești, deposedarea de pământ a țăranilor, forme de împotrivire ale acestora, numeroase aspecte ale domniei lui Mihai Viteazul, informații genealogice etc.

1, 1966, p. 253—264

892

Somesfălean Livia, SCAUNUL ARIEȘ

Se prezintă organizarea și funcționarea instituției, documentele create și valoarea lor documentar-istorică.

3, 1976, p. 287—295

893

Stan Gligor, INSPECTORATUL REGIONAL AL MUNCII GALAȚI

Cu o evoluție similară cu celelalte instituții de acest gen, fondul documentar creat de Inspectoratul regional al Muncii Galați este format din memorii și reclamații, tabele și situații statistice, procese-verbale, referate, formulare etc. Tematica acestora privește: dezvoltarea industriei și comerțului condițiile de muncă din întreprinderi, formele de împotrivire ale muncitorilor și pentru satisfacerea revendicărilor social-economice etc.

1, 1967, p. 171—178

Stanciu Marin, PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CONSTANȚA (1878—1944)

Fondul Arhivistic al Primăriei Municipiului Constanța, în cantitate de 230 m.l. din perioada 1878—1944, oferă date asupra evoluției și funcționării instituției în această perioadă. În prima parte se prezintă modul de organizare și structura instituției iar în a doua, valoarea documentelor. Se menționează: construcția podului peste Dunăre și Borcea de Anghel Saligny, modernizarea portului Constanța, sistematizarea orașului, dezvoltarea edilitară, reflectarea principalelor evenimente istorice în viața orașului, situația social-economică a orașului.

2, 1964, p. 224—236

895

Stanciu Gheorghe, Botez Constantin, ISTORICUL BĂNCII „PRIMA SOCIETATE DE ECONOMIE DIN URBEA IAȘI“ (1871—1948)

Pe baza informațiilor documentare desprinse din cercetarea fondului se arată: înființarea, în 1871 a primei instituții financiare în capitala Moldovei, scopul acesteia, funcționarea și organizarea ei, transformările legate de evoluția generală a societății românești, structura fondurilor, statutele de organizare etc.

2, 1963, p. 157—179

896

Stavarache Petre, Grozav Viorel, Ciocan Eugenia, PREFECTURA JUDEȚULUI ILFOV

Prezentarea reflectă structura acestui gen de materiale și anume: istoricul instituției și legislația pe baza căreia a funcționat, situația fondului arhivistic creat (preluarea lui la Arhivele Statului, inventarierea, lipsurile existente) tematica documentelor fondului.

1, 1966, p. 235—246

897

Stavarache Petre, COMISARIATUL GENERAL AL PREȚURILOR (1942—1949)

Comisariatul general al prețurilor, în contextul perioadei de frământări în care a funcționat, a avut un loc aparte, ceea ce conferă și fondului documentar creat un caracter special. Acest fond de arhivă constituie o bază de documentare pentru cercetarea istorică în probleme legate de fixarea și regle-

mentarea prețurilor în timpul celui de al II-lea război mondial, istoricul și forma juridică a majorității întreprinderilor economice, capacitatea și evaluarea producției lor.

În prima parte se arată atribuțiile instituției și modul de organizare cu toate modificările intervenite. În continuare se face o prezentare a fondului documentar cu indicarea genurilor de acte care-l compun și modul său de organizare, procesul de inventariere. În ultima parte se arată tematica documentelor care prezintă interes îndeosebi de ordin economic, apoi politic și practic. Aici se păstrează actele trimise de întreprinderi privind reglementarea prețurilor pentru fiecare produs, putîndu-se urmări evoluția lor. Dintre documente rețin atenția: listele sau tabelele de prețuri, diagrame cu evoluția salariilor în diferite ramuri industriale; fișele, rapoartele de expertiză oglîndind capitalul investit, numărul muncitorilor, beneficiul realizat, producția obținută etc. La acestea se adaugă dările de seamă și rapoartele de activitate, statute și acte constitutive care oglîndesc istoricul întreprinderilor.

1, 1970, p. 199—208

898

Suciu D. Ion, Demeny Ludovic, Glück Eugen, ARHIVA VUCOVICS

Documentele prezentate provin din arhiva comisarilor instituți de guvernul revoluționar maghiar în Banat și Bacica, ale cărei documente încep cu anul 1848, odată cu numirea lui Petru Csernoves în funcția de comite suprem al comitatului Timiș și comisar al guvernului însărcinat cu înăbușirea revoluției. Documentele sînt grupate astfel: 1. Acte privitoare la situația minerilor și starea lor de spirit în timpul revoluției; 2. Documente privitoare la unii fruntași români și la răscoalele țărănești din Banat împotriva autorităților maghiare; 3. Rapoarte despre revoluționarii sîrbi și măsurile luate împotriva lor; 4. Coordonarea și dirijarea luptelor împotriva trupelor imperiale după rescriptul din 3 octombrie 1848; 5. Rapoarte, informații, ordine, manifeste primite sau trimise de Vucovics.

Reliefînd importanța pe care această arhivă o prezintă pentru evenimentele revoluționare de la 1848 autorii arată necesitatea strîngerii documentelor care o compun într-un singur loc.

2, 1967, p. 297—308

899

Suciu D. Ion, Glück Eugen, ARHIVA DIECEZEI ARADULUI

Prezentarea fondului documentar creat de episcopia ortodoxă din Arad (1738—1918) începe cu un scurt istoric al instituției urmat de prezentarea tematicii documentelor constituite în principal din procese-verbale care reflectă evenimente social-politice importante: frămîntări ale românilor din prima jumătate a secolului al XIX-lea, acumularea de capital în agricultura arădeană, revoluția română de la 1848—1849, mișcări țărănești în anul 1848 în comi-

tatul Arad, activitatea ASTREI, activitatea edilitară. O mare parte din documente provin din perioada primului război mondial și care evidențiază printre altele mișcarea națională a românilor.

2, 1969, p. 219—229

900

Szabo Nicolae, ARHIVA SFATULUI POPULAR AL ORAȘULUI TG. MUREȘ (SEC. XV—XIX)

În prima parte se prezintă activitatea instituției apoi situația arhivei create, modul de organizare și de arhivare a documentelor, măsurile instituite pentru ordonarea ei.

1, 1960, p. 234—249

901

Șindelarua Valeria, CERCETĂRI ÎN ARHIVELE DE PESTE HOTARE ÎN AÑUL 1968

1, 1969, p. 195—199

902

Șoiculescu Victoria, LIGA DREPTURILOR ȘI DATORIIILOR FEMEII

Se prezintă fondul documentar creat de societatea „Liga drepturilor și datoriilor femeii“ înființată la 10 noiembrie 1911 cu o susținută activitate pacifistă. Documentele reflectă activitatea Ligii și a filialelor sale, legăturile de solidaritate internațională, atitudinea față de război.

4, 1971, p. 557—560

903

Ștefănescu Liviu, FONDUL DOCUMENTAR „MATEI BASARAB“ DE LA MUZEUL DE ISTORIE A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI, CATALOG I

Catalogul celor 10 documente este precedat de o analiză pertinentă a informațiilor documentare grupate în 12 teme astfel: relațiile sociale și de producție feudale, înfrățirea ca formă de vânzare-cumpărare; statutul orașului București în cadrul relațiilor feudale; condițiile de cumpărare a pământului; căile de constituire a domeniului feudal; practica dobânzilor; proba testimonială în cadrul litigiilor; practicile de vânzare-cumpărare în secolul XVIII; modul de realizare a schimbului de producători liberi, instituția „descălecatul țării“, unități ale sistemului de măsură.

2, 1985, p. 184—190

Tamaș Cornel, MAGISTRATUL ORAȘULUI PITEȘTI

Magistratul în acest oraș a fost înființat în anul 1831 cu un președinte și trei membri aleși anual. Între atribuții se numărau: asigurarea, păstrarea și administrarea veniturilor orașului provenite din diferite taxe și dări, aprovizionarea orașului, stimularea comerțului, întreținerea școlilor de stat și a celor de sănătate publică, a secției de pompieri, iluminatul public, coordonarea construcțiilor edilitare, organiza tirgurile, controla listele de alegători, centraliza tabelele pentru recrutarea tinerilor, activități de notariat etc. Fondul documentar creat a fost preluat în mai multe rânduri și oferă date importante în legătură cu: modul de organizarea și administrare a orașului, organizarea alegerilor pentru Divanul ad-hoc, sistemul de dări, organizarea meșteșugurilor și categoriile de meseriași care confecționau, activitatea comercială și intensificarea schimbului de mărfuri, dezvoltarea industriei, aspecte edilitar-gospodărești, culturale, de sănătate etc.

1, 1969, p. 167—171

905

Tatomir Virgil, FOLOSIREA FONDULUI ARHIVISTIC AL MINISTERULUI AGRICULTURII ÎN LUMINA DOCUMENTELOR PLENAREI C.C. AL P.M.R. DIN 30 IUNIE—1 IULIE 1961

Se prezintă modul de organizare a fondului, măsurile luate de conducerea ministerului în vederea asigurării condițiilor de păstrare a documentelor precum și tematica acestora din punct de vedere științific și practic.

2, 1961, p. 3—12

906

Teodor Pompiliu, Triteanu Mihail, Ursuțiu Liviu, ARHIVA ISTORICĂ A BIBLIOTECII FILIALEI DIN CLUJ A ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Arhiva istorică a Bibliotecii filialei din Cluj a Academiei cuprinde fonduri începînd cu secolul al XIII-lea și oglindesc istoria Transilvaniei și relațiile ei cu provinciile vecine. În această arhivă se păstrează multe fonduri familiale și personale care reflectă realități economico-sociale și culturale. O parte importantă a acestei arhive o reprezintă colecțiile de documente (personale sau constituite de arhiviști). Autorii arată valoarea și importanța documentelor acestei arhive.

1, 1967, p. 125—136

Timbus Mircea, UZINELE DE VAGOANE DIN ARAD ÎN ANII
PUTERII POPULARE

Se prezintă dezvoltarea uzinelor de la înființare pînă în 1964 pe baza documentelor păstrate în arhiva întreprinderii: evoluția și dezvoltarea fabricii, utilajul folosit, producția, procesul de modernizare, organizarea secțiilor.

2, 1964, p. 208—223

Timbus Mircea, ASTRA — DESPĂRȚĂMÎNTUL CULTURAL ARAD

Asociația arădeană a jucat un rol important în propagarea culturii și științei printre românii din cîmpia Aradului, contribuind la lupta pentru eliberarea națională a românilor. Înființarea ei la scurtă vreme după constituirea „Astrei“ din Sibiu, avînd în vedere că Aradul era încorporat regatului Ungariei. Scopul asociației era dezvoltarea literaturii române și a culturii naționale, obiective pentru care asociația acorda ajutoare în bani studenților și tinerilor români care se pregăteau pentru diferite profesii; sprijinea elaborarea operelor literare românești; organiza o bibliotecă pentru membrii societății și se îngrijea de un local corespunzător pentru ședințele societății. Se explică modul de organizare al societății, condițiile de înscriere. Fondul documentar păstrat la Filiala Arad a Arhivelor Statului cuprindea 362 unități arhivistice, anii 1861—1924, cu multe lipsuri. Dintre documente atrag atenția procesele verbale ale adunărilor generale sau ale ședințelor de direcții care oglindesc cel mai complet activitatea asociației. La aceasta se adaugă corespondența asociației. Sînt menționate principalele activități desfășurate: înființarea de școli românești și sprijinirea celor existente; funcționarea învățămîntului în limba română; sprijinirea înființării academiei române de drept; dezvoltarea industriei și comerțului printre românii din comitatul Arad. Activitatea asociației cunoaște un suflu nou, după unirea din 1 Decembrie 1918 și transformarea ei în despărțămînt al Astrei din Sibiu (1924).

1, 1970, p. 191—197

Timbus Mircea, INSPECTORATUL INDUSTRIAL ARAD

După actul de la 1 Decembrie 1918 în cadrul operei de instalare a administrației românești în Transilvania și Banat preluarea pirghiilor care susțineau industria a constituit unul din obiectivele de deosebită importanță. Organizarea, controlul și supravegherea întreprinderilor industriale din Transilvania și Banat au fost încredințate inspectoratelor industriale în număr de nouă. Inspectoratul industrial Arad funcționînd de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și-a continuat activitatea și după 1918 cu modificări în organi-

zare. El avea competență asupra regiunilor industriale care cuprindeau județele Arad și Hunedoara, dar după 1940 și județul Bihor.

Forurile sale centrale au fost pe rînd: Ministerul Industriei și Comerțului, Ministerul Economiei Naționale, Ministerul Industriei. Și-a desfășurat activitatea pînă în anul 1948. Între atribuții se înscriu: urmărirea aplicării legilor, decretelor și instrucțiunilor privitoare la activitatea industrială, efectuarea anchetelor industriale lunare și anuale.

Inspectoratul industrial a creat un volum mic de arhivă din care s-a mai pierdut pe parcurs. Fondul cuprinde dosare constituite pentru fiecare întreprindere din raza sa de activitate în care se află statisticile anuale, autorizațiile de funcționare și acordare a legii de încurajare a industriei naționale. Documentele fondului se referă la: ramurile industriale din raza inspectoratului, puterea economică, numărul angajaților și evoluția acestor elemente, evoluția economico-socială pînă la naționalizare, perioadele de criză, influența mișcării muncitorești, a Particului Comunist Român.

1, 1968, p. 121—130

910

Tinculescu Doina, Ciucă D. Marcel, COLECȚIA GH. NICOLAIASA

Colecția cuprinde 114 documente emise între anii 1500—1902 în Moldova și Țara Românească, organizate cronologic. Din numărul total numai 3 sînt copii, restul sînt originale. Ele conțin date însemnate privind viața economică și social-politică cu referire, în special, la secolele XVII—XIX: probleme legate de stăpînirea pămîntului, relații de muncă și sociale, lupta țărănimii împotriva exploatării; exploatarea bogățiilor subsolului etc. Autorii fac o serie de precizări legate de formularul documentelor, ornamentația și sigiliile lor. În anexă se publică trei documente mai semnificative din secolele XVIII—XIX și patru reproduceri fotografice.

1, 1970, p. 165—189

911

Trandaf Vasile, Matei Pompiliu, GOSPODĂRIA AGRICOLĂ DE STAT „ALEXANDRU SAHIA“

Se prezintă istoricul acestei gospodării agricole de stat începînd de la primele atestări documentare de la mijlocul secolului al XIX-lea pînă în 1947, pe baza datelor cuprinse în fondul „Casa regală“. Devenită în 1898 proprietate a Casei regale moșia Mănăstirea este administrată și exploatăată de slujbașii acesteia. Se prezintă pe larg situația moșiei în această perioadă, situația culturilor și a sectorului zootehnic, aspecte sociale. În a doua parte a articolului, autorii prezintă dezvoltarea gospodăriei Agricole de Stat „Alexandru Sahia“ fostă Mănăstirea după anul 1948, noua organizare și administrare, mijloacele de modernizare a lucrărilor, rezultatele obținute. În anexă se publică 12 documente din perioada 1898—1946.

2, 1959, p. 192—226

Trandafirescu Natalia, FONDUL PERSONAL „DOCTOR APOSTOL ARSACHI“

Acest fond personal conține documente din a doua jumătate a secolului al XIX-lea referitoare îndeosebi la activitatea doctorului Apostol Arsachi și la viața economico-socială și politică din țările române. În anexă două documente din 1819 și 1840 referitoare la administrarea moșiilor.

3, 1984, p. 333—338

Ungureanu Gheorghe, INSTRUMENTE DE LUCRU PENTRU CERCEȚĂTORII MATERIALELOR DOCUMENTARE PĂSTRATE ÎN ARHIVELE STATULUI DIN U.R.S.S.

Autorul menționează importanța Îndrumătorului pentru o rapidă orientare în bogăția de documente aflate în Arhivele din URSS.

Între îndrumătoarele editate se menționează:

— Arhivele Statului URSS — scurt îndreptar, 1956. Lucrarea cuprinde pe scurt date despre situația documentelor existente la 1 ianuarie 1956, în Arhivele Statului centrale, republicane, de ținut de regiune, de district național și despre arhivele orașenești. Lucrarea este prevăzută cu bibliografie și cu un indice bogat.

— Îndrumătorul în Arhiva Istorică Centrală de Stat din Leningrad 1956, care cuprinde date referitoare la cele mai importante fonduri, iar fondurile mai mici s-au dat sub formă de tabel în date sumare. Lucrarea cuprinde următoarele grupe: I. Fondurile Consiliului de Stat, ale Dumei de Stat, ale Comitetului și Consiliului de Miniștri și ale instituțiilor de calificare,

II. Fondurile Senatului și Sinodului, III. Fondurile ministerelor și direcțiilor generale; IV. Fondurile extraministeriale și interdepartamentale; V. Fondurile instituțiilor și organizațiilor obștești și particulare; VI. Fondurile de proveniență particulară; VII. Biblioteca științifică documentară.

— Îndrumătorul în Arhiva Centrală de Stat pentru literatură și artă din Moscova, 1951 cu două părți: descrierea fondurilor literare și a celor artistice.

Alături de îndrumătoare autorul menționează și utilitatea inventarelor diferitelor fonduri publicate.

2, 1956, p. 261—264

Ungureanu Gheorghe, Șandru Dumitru Ion, MATERIALE DOCUMENTARE PRIVITOARE LA MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ AFLATE ÎN ARHIVELE STATULUI DIN IAȘI

Autorii prezintă valoarea informațiilor cuprinse în documentele aflate la Arhivele Statului din Iași din perioada 1918—1943 referitoare la mișcarea de-

915

Ungureanu Gheorghe, DOCUMENTE PRIVITOARE LA ISTORIA ROMÂNIEI PĂSTRATE ÎN ARHIVELE STATULUI DIN MOSCOVA ȘI LENINGRAD

Se face o amplă prezentare a documentelor păstrate în Arhive din URSS privitoare la istoria patriei noastre. La Arhiva centrală de stat a actelor vechi din Moscova se află documente începând cu secolul XI. Sînt documente de la voievozii Moldovei și Țării Românești. Din secolele XVIII—XIX se remarcă o bogată corespondență a instituțiilor administrative privind situația economică, justiția, probleme administrative, organizarea poștală, alcătuirea catagrafiei din 1774, revoluția din 1821. La Arhiva istorică centrală de stat din Moscova se păstrează documente începând cu secolul al XV-lea pînă în 1917. Fondul Dașcov cuprinde documente referitoare la Moldova și Țara Românească din perioada 1826—1832.

Arhiva centrală de stat istorico-militară din Moscova păstrează fonduri de arhivă din secolul al XVII-lea pînă în anul 1918. Despre România sînt documente privind evenimentele social-economice, politice, culturale din primele decenii ale secolului al XIX-lea. Se remarcă prin bogăția informațiilor lucrările comisiei alcătuite în 1829 pentru statistica din 1833 și 1834 intitulată „Descrierea statistică a principatului Valahiei“ și „Descrierea statistică a principatului Moldovei“, aflată de asemenea în fond.

În Arhiva generală a Ministerului de Externe din Moscova s-au cercetat documente din anii 1827—1834.

Arhiva centrală istorică de stat din Leningrad, cea mai mare arhivă a URSS cuprinde un număr mare de documente referitoare la români, din care autorul s-a oprit îndeosebi asupra celor din anii 1828—1848.

916

Ungureanu Gheorghe, DOCUMENTE STATISTICE ÎN ANII 1820—1859 AFLATE ÎN PĂSTRAREA ARHIVELOR STATULUI

Documentele statistice din anii 1820—1859 se păstrează în mai multe fonduri și au fost grupate în modul următor:

1. Lucrări statistice dintre anii 1820—1828 care se limitează la recensămintele fiscale sau catagrafii făcute de Vistierie. Se remarcă cea din 1820 din care se păstrează 13 condiți care cuprind toate satele și locuitorii pe categorii fiscale, proprietarii, ocupațiile și averea locuitorilor.

2. Lucrări statistice din anii 1828—1831 din care se menționează cele din 1828 și recensămîntul din 1829—1831 care cuprinde peste 650 de dosare.

3. Lucrările statistice între anii 1831—1858 care cuprind două grupe: recensămintele populației (catagrafiile) executate din șapte în șapte ani și „statisticești științi“, unele efectuate în fiecare an, altele după diferite nevoi. În anul 1831 se întocmește recensămintul locuitorilor Moldovei pe ținuturi și târguri iar următoarele se alcătuiesc în 1838, 1845, 1851. Din a doua grupă se menționează: statistica orașelor și târgurilor din 1932, statistici privind comerțul și cele efectuate de Comitetul sănătății și Miliția Moldovei. La acestea se adaugă și altele, din diferiți ani.

4. Lucrările statistice din anul 1859 efectuate sub conducerea lui Ion Ionescu de la Brad în vederea reorganizării țării.

Aceste documente se referă la o sferă foarte largă și variată de probleme social-economice, politice și culturale.

1, 1963, p. 206—221

917

Ungureanu Gheorghe, Marcu Nicolae, ARHIVE ȘI BIBLIOTECI FRANCEZE, SURSE BOGATE DE CERCETARE PENTRU ISTORIA ROMÂNIEI

La Paris și Marsilia s-au făcut cercetări în: Arhivele Ministerului Afacerilor Străine, Arhiva istorică militară a Franței, Arhivele Naționale, arhiva Camerei de comerț din Marsilia, Biblioteca Națională și Biblioteca Arsenalului. Documentele depistate se referă la perioada primului război mondial, la a doua jumătate a secolului al XVIII-lea (dezvoltarea economică, construirea primelor căi ferate etc.).

3, 1971, p. 419—432

918

Ungureanu Alexandru, HĂRȚI REFERITOARE LA ȚĂRILE ROMÂNE ÎN ARHIVELE ȘI BIBLIOTECILE FRANCEZE

Cea mai mare parte din aceste hărți sînt generale distingîndu-se patru categorii diferite:

— hărți anterioare apariției primelor lucrări cartografice autohtone;
— hărți inspirate de lucrări cartografice autohtone. Această categorie cuprinde hărți alcătuite de M. Stier, M. Seutter, G. Levasseur, J. Hofmann ș.a.

— hărți bazate pe măsurători topografice austriece și ruse, alcătuite la sfîrșitul secolului al XVIII-lea.

— hărți ale Mării Negre.

4, 1973, p. 637—652

919

Ursuțiu Maria, ARHIVA FAMILIEI BETHLEN DE IKTAR

Arhiva Familiei Bethlen de Iktar este una din cele mai mari arhive familiale, provenind de la una din cele mai vechi, mai puternice și mai influente fami-

lii nobiliare transilvănene. Din rîndurile ei se ridică principii Gabriel Bethen (1613—1629) și Ștefan Bethlen (1632). Arhiva cuprinde 183 documente medievale (1320—1534) în majoritate acte privilegiale; cea mai mare parte o constituie evidențele privind administrarea moșiilor și întreținerea curților nobiliare, conscripții și inventare de bunuri, rapoarte economice, acte de hotărnicie, tranzacții asupra moșiilor sau altor bunuri, acte procesuale, convenții, contacte, arendări corespondență etc. Arhiva a fost ordonată și dispune de registre numerotate de la 1 la 10. Pentru a facilita orientarea cercetătorilor se prezintă conținutul arhivei pe grupe mari de documente:

I. Acte de proprietate, conscripții, inventare, șocoteli, hotărnicii, tranzacții asupra moșiilor sau diverselor bunuri etc. (în ordinea alfabetică a satelor la care se referă)

II. Acte princiare de la Gabriel Bethen, Ștefan Bethlen, Gheorghe Rakoczi I, Gheorghe Rakoczi II, Mihail Apafi

III. Chestiuni bănești

IV. Contracte

V. Testamente

VI. Acte procesuale

VII. Misive

VIII. Genealogii

1, 1971, p. 83—99

920

Ursuțiu Maria, ARHIVA FAMILIEI ANDERCO DE HOMOROD

Arhiva acestei familii cuprinde actele de familie aparținind lui Alexie Anderco și familiei sale și provine de la mijlocul secolului al XIX-lea pînă în primii ani ai secolului nostru. Se dau date biografice despre principalul creator al fondurilor documentare și despre ceilalți membri de familie. Fondul este grupat în trei părți: Fondul familial, Fondul Alexie Anderco și Fondul Artenim Anderco. În cadrul fiecărei părți documentele sînt grupate pe fascicole după conținut, iar în cadrul acestora în ordine cronologică. Arhiva are un catalog care reprezintă inventarul. Se prezintă o schiță genealogică a familiei Anderco și în anexă repertoriul arhivei familiei Anderco de Homorod.

2, 1972, p. 435—440

921

Veress Andrei, ISTORICUL THALLOCYZ DESPRE ARHIVELE STATULUI

Autorul menționează cîteva știri aflate în Arhivele din România cu prilejul excursiei în Ardeal a Societății Istorice Ungare din luna august 1879.

an. II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 223—227

Vidis Alinta, NOUL EROTOCRIT

Noul Erotocrit — una din cărțile populare de circulație din secolul trecut se păstrează în biblioteca Filialei Arhivelor Statului din Brăila. Compusă în versuri de Anton Pann, cartea a apărut în 1837 în tipografia lui Gheorghe de Clozius din Sibiu. Din cele cinci volume se păstrează numai două: 4 și 5. Autoarea prezintă conținutul cărții și descrie cele două volume.

1, 1972, p. 138—141

Vidis Gabriela, ȘCOALA PUBLICĂ NR. 1 BRĂILA (1851—1906)

Pe baza informațiilor oferite de documentele filialei se prezintă înființarea, organizarea și funcționarea Școlii publice din Brăila, de la 1 decembrie 1832 primul lăcaș de instrucție în limba română din județul Brăila. În partea a doua este relevată tematica documentelor fondului din perioada 1851—1906 relevând dezvoltarea învățămîntului în această parte a țării.

1, 1984, p. 64—68

Zaborovski Eugen, CEVA DESPRE COLECȚIA HURMUZAKI

Autorul propune completări și precizări ale Colecției de documente Hurmuzaki pe baza studierii arhivelor vieneze.

vol. I nr. 1—3, 1924—1926, p. 133—135

Zaharia Ecaterina, ARHIVA BĂNCII COMERCIALE ITALIANĂ ȘI ROMÂNĂ

Banca Comercială Italiană și Română reprezintă în România, la data înființării ei (1920) unul din trusturile bancare în fruntea căruia se află „Banca Comerciale Italiana” din Milano. Banca Comercială Italiană și Română avea ca scop „de a face atît pentru propriul său cont cît și pentru contul altora, în România și în străinătate, toate operațiunile de bancă comerciale, financiare și industriale, ocupîndu-se în special cu dezvoltarea relațiilor economice între România și Italia.” Se arată în continuare activitatea băncii, capitalul, operațiunile efectuate, modul de organizare și arhiva creată.

2, 1960, p. 79—85

*** INFORMAȚII DIN ARHIVELE EXTERNE PRIVIND INDEPENDENȚA ROMÂNIEI

Se menționează informațiile referitoare la războiul pentru independență cuprinse în colecțiile de microfilme din Anglia, Austria, Belgia, Franța, R. F. Germania, Italia, Iugoslavia.

2, 1977, p. 227—232

PREȚUITORI AI ARHIVELOR

927

Ungureanu Gheorghe, DIN ACTIVITATEA LUI VASILE ALECSANDRI CA ARHIVIST AL STATULUI

Din perioada în care poetul a ocupat funcția de arhivist al statului (1850—1853) s-au păstrat documente care dovedesc strădania sa de a ridica prestigiul instituției și pentru salvarea documentelor. În anexă cinci documente din anii 1850—1851.

2, 1964, p. 259—280

928

Sacerdoțeanu Aurelian, CONSTANTIN D. ARICESCU (18 martie 1823—18 febr. 1886)

Autorul începe cu o incursiune în secolul al XIX-lea arătându-i principalele caracteristici care au influențat și personalitățile vremii. Printre acestea îl menționează pe Constantin D. Aricescu cu scurte date biografice și prezentarea activității și operei, din care remarcă contribuția sa în problema conservării și popularizării documentelor cuprinse în arhive.

Articolul este însoțit de un portret al lui C. D. Aricescu, păstrat la Arhivele Statului.

V, 2, 1943, p. 297—302

929

Maria Soveja, CONSTANTIN D. ARICESCU.

Cu prilejul împlinirii a 80 de ani de la moartea lui C. D. Aricescu, autoarea prezintă viața și activitatea istoricului îndeosebi ca director general al Arhivelor Statului în perioada 1869—1870, principalele direcții ale activității

sale în această calitate. Între acestea menționăm: organizarea muncii în păstrarea, folosirea și publicarea documentelor, pregătirea și specializarea cadrelor, probleme de organizarea instituției, înființarea arhivelor județene, îmbogățirea fondului documentar, alcătuirea de publicații arhivistice și ediții de documente interne și din arhivele de peste hotare.

2, 1966, p. 209—214

930

Ungureanu Gheorghe, GEORGHE ASACHI

Însoțit de câteva date biografice, articolul reliefează activitatea ca director al Arhivelor din Iași pe care Asachi o desfășoară între anii 1832—1849, 1857—1858, strădania sa de îmbogățire a fondului documentar al Arhivelor, de îmbunătățirea organizării instituției și evidenței documentelor aflate în păstrarea Arhivelor Statului. Activitatea științifică desfășurată și lucrările alcătuite pe baza cercetării documentelor.

2, 1963, p. 201—231

931

Dima Elena, Ranca Florica, MEDICUL GABRIEL BARBU

Prezentind personalitatea medicului Gabriel Barbu, autoarele evidențiază atenția pe care a acordat-o documentului de arhivă, pe care l-a folosit în elaborarea diferitelor monografii, studii, comunicări. Din dorința sa expresă, o parte din cărțile personale, cca 500 volume, au fost donate Arhivelor Statului, reprezentând tratate și monografii, dicționare, enciclopedii, lexicoane și bibliografii, lucrări de istoria artei etc.

3, 1985, p. 349

932

Hurmuzache Ștefan, TEODOR BĂLAN

Din laborioasa activitate a omului de știință se subliniază numai partea pusă în slujba Arhivelor Statului, în perioada dintre cele două războaie mondiale și orientată spre păstrarea și ordonarea arhivelor după primul război mondial. Propune instituirea unei comisii a Arhivelor pentru Bucovina, din care a și făcut parte, se ocupă de arhivarea instituțiilor administrative și judecătorești. Autorul apreciază că activitatea desfășurată de Teodor Bălan în slujba documentului de arhivă este exprimată în valoroasa sa operă.

1, 1975, p. 66—69

Ionescu D. Gion, UN IUBITOR AL ISTORIEI: ING. MIHAI BĂLĂIANU ȘI DONAȚIA SA DE DOCUMENTE

Se prezintă pasiunea pentru istorie a ing. Mihai Bălăianu, concretizată îndeosebi în transcrierea de documente (șapte volume) care au fost donate Arhivelor Statului din București, împreună cu o serie de documente originale. Alte documente au fost donate filialei Arhivelor Statului din județul Dolj.

3, 1984, p. 348

934

Rus Traian. Pirvulescu Maria, CEZAR BOLLIAC

Se evidențiază activitatea desfășurată de Cezar Bolliac în perioada 1864—1866 cit a funcționat ca director al Arhivelor Statului din București. Între preocupările sale din această vreme se înscriu: găsirea unui local corespunzător pentru Arhive, preluarea de noi documente, condiții corespunzătoare de păstrare, asigurarea păstrării documentelor la instituții, publicarea de documente referitoare la istoria patriei, pregătirea profesională a lucrătorilor din Arhive.

1, 1966, p. 227—234

935

Ursușiu Maria, TIMOTEI CIPARIU — EDITOR DE DOCUMENTE

În rindul celor care au pus temelile istoriografiei românești moderne s-a situat și Timotei Cipariu. În spiritul convingerilor sale că documentele ocupă un loc însemnat în edificiul istoriei, editează în anul 1855 „Acte și fragmente latine — românești pentru istoria bisericii române, mai ales unite“, volum care anticipează concepția și metodologia muncii de editor a cărturarului blăjan. Se adaugă „Arhivul pentru filologie și istorie“ (1867—1872) în care va insera toate categoriile de izvoare istorice, completate cu o vastă bibliografie. Tot aici include materiale privind științele auxiliare ale istoriei; texte din autori antici, izvoare epigrafice. Se menționează strădaniile lui Cipariu pentru editarea unor monumente de limbă veche românească.

2, 1980, p. 223—227

936

Macarovici Nicolae, GRIGORE COBĂLCESCU (1831—1892)

Studierea mai multor fonduri păstrate la Arhivele Statului din București și Iași, la Biblioteca Academiei R. S. România a oferit autorului posibilitatea cunoașterii activității didactice și politice a profesorului Grigore Co-

bălcescu, cunoscut om de știință român din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și patriot ardent, fondator al catedrei de geologie — mineralogie de la Universitatea din Iași.

2, 1966, p. 144—152

937

Rachieru Mihai, NICOLAE CAROL DEBIE

Unul din cei mai de seamă colecționari și prețuitori ai arhivelor din județul Prahova, rămîne Nicolae Carol Debie, inginer, doctor în chimie, laureat al Premiului de Stat, autor a peste 20 de lucrări de specialitate și pasionat muzician. Pe lângă bogata activitate științifică, Nicolae Debie și-a făcut din istorie și cercetarea arhivelor o a doua pasiune. A publicat mai multe studii. Dintre lucrările sale în domeniul istoriei se remarcă lucrarea în 16 volume intitulată „O cronică ploșteană între anii 1825—1974” pe care a donat-o Filialei Arhivelor Statului din județul Prahova, de o deosebită utilitate științifică și practică.

3, 1983, p. 323—324

938

Gheorghe Ungureanu, PREȚUIREA ARHIVELOR DE CĂTRE MIHAI EMINESCU ȘI ION CREANGĂ

Pe baza unor documente păstrate la filiala Iași a Arhivelor Statului, autorul prezintă laturi ale activității desfășurate de M. Eminescu în cadrul revizorului școlar și de Ion Creangă în calitate de institutor, legate de ordonarea arhivei, constituirea în dosare, inventarierea ei. Articolul este însoțit de fotocopii de pe documente.

1, 1958, p. 267—276

939

Tatomir Constanța, Tatomir Virgil, CONSTANTIN ESARCU

Autorii reliefează personalitatea complexă și activitatea cultural-științifică desfășurată de Constantin Esarcu pe baza documentelor aflate în fondul Ateneul Român. Alături de celelalte laturi ale activității sale se arată munca de cercetare și prețuire a izvoarelor documentare și de valorificare a celor referitoare la istoria poporului român, accentul pe care îl pune pe scrierea istoriei pe baza documentelor.

1, 1976, p. 22—25

Reglcanu Mihail, NICOLAE FILIMON

Cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la încetarea din viață se aduc în atenție principalele momente ale activității lui Nicolae Filimon și rolul său în cadrul Arhivelor Statului de ordonare și evidență a documentelor, atît de mult prețuite de el.

2, 1965, p. 164—168

Gorovei Ș. Ștefan, ARTUR GOROVEI

Se evidențiază activitatea desfășurată de folcloristul Artur Gorovei în cercetarea arhivelor și legăturile sale cu o seamă de istorici, harnici răscolitori de arhive, în care se remarcă studiile de genealogie.

2, 1969, p. 257—262

Gheorghe Elena, MIHAIL GUBOGLU

Cu prilejul acordării diplomei de membru corespondent al Societății turce de istorie, cel mai înalt for științific din Turcia, se prezintă o listă selectivă a lucrărilor publicate în țară și străinătate de distinsul cercetător și prețuitor al arhivelor.

3, 1981, p. 377—382

Sacerdoțeanu Aușlian, BOGDAN PETRICEICU HASDEU

26 febr. 1838—25 aug. 1907

Viața și activitatea lui B. P. Hasdeu la 35 de ani de la moartea acestuia.

V, 1, 1942, p. 1—10

Regleanu Mihail, BOGDAN PETRICEICU HASDEU

Autorul prezintă activitatea laborioasă și strădania lui B. P. Hasdeu, în calitate de director al Arhivelor Statului, începînd cu anul 1876 pentru buna păstrare a documentelor, promovarea celor mai adecvate mijloace de conser-

vare existente pe acea vreme, construirea unui local corespunzător la care se adaugă prodigioasa activitate științifică concretizată într-o sumă de lucrări apărute.

2, 1963, p. 232—249

945

Sacerdoțeanu Aurelian, BOGDAN PETRICEICU HASDEU — ARHEOGRAF

Activitatea arheografică desfășurată de B. P. Hasdeu este demonstrată de importanța pe care a acordat-o documentelor, criticii de proveniență a izvoarelor, criticii de autenticitate și comentariul lor și planificarea publicării lor. În scopul reliefării prodigioasei opere arheografice a lui Hasdeu, autorul a structurat studiul în trei părți: 1. Cunoașterea și folosirea documentelor însoțite de critica istoriografică ce se impune. Activitatea sa în acest sens prin editarea revistelor „Arhiva istorică a României“, „Cuvente den Bătrini“; 2. Studiarea izvoarelor în scopul editării prin: critica de proveniență, tehnica transcrierii, a colaționării și a emendării, critica de autenticitate și comentariile; 3. Redarea cuprinsului documentelor prin rezumat și regist sau descrierea lor, probleme de ortografie. În încheiere se tratează probleme legate de terminologia folosită și de onestitatea științifică a lui Hasdeu.

2, 1965, p. 21—45

946

Fiñescu Georgeta, DIN VIAȚA DE STUDENT A LUI NICOLAE IORGA.

Sînt publicate 32 documente din arhiva Universității din Iași referitoare la obținerea licenței la secția istorico-literară, prin susținerea tuturor examenelor într-un singur an, demersurile pentru obținerea catedrei universitare (1895), din care reiese personalitatea istoricului Nicolae Iorga.

IV, 2, 1941, p. 224—247

947

Zub Alexandru, NICOLAE IORGA ȘI EDITAREA IZVOARELOR ISTORICE ÎN CADRUL ACADEMIEI ROMÂNE

Activitatea lui N. Iorga de aproape o jumătate de secol în cadrul Academiei Române s-a remarcat prin colecționarea și editarea surselor istorice. În cadrul cercetărilor efectuate în biblioteci și arhive din străinătate a adunat un mare număr de documente, a elaborat studii și comunicări publicate prin Academie. Din vasta bibliografie istorică a lui N. Iorga, autorul menționează trei volume de documente publicate în colecția Hurmuzaki, colecția „Acte și fragmente

329

cu privire la istoria românilor“, „Documente noi, în mare parte românești, relative la Petru Șchiopul și Mihai Viteazul“, „Socotelile Brașovului de la 1550 la 1714“, colecția „Studii și documente“ etc. După editarea documentelor, Iorga le oferea întotdeauna Academiei. Iorga a arătat rolul Academiei în descoperirea și valorificarea izvoarelor istorice. El însuși a fost angajat în această misiune prin volumele de documente publicate, dar și prin alte lucrări, evidențiind necesitatea unei vaste investigații documentare în scrierea istoriei.

3, 1971, p. 367—373

948

Sacerdoțeanu Aurelian, NICOLAE IORGA ÎN MIȘCAREA ARHIVISTICĂ ROMÂNEASCĂ

Autorul prezintă activitatea lui Iorga și pregătirea tezei de doctorat, cercetînd cunoscute arhive europene unde a aflat documente inedite. A publicat mai multe volume de documente de o mare valoare pentru istoria românilor. După ce la 23 de ani a devenit profesor de istorie universală la Universitatea din București, activitatea sa de colecționar și editor de documente nu încetează. De asemenea, a sprijinit crearea și promovarea învățămîntului arhivistic la noi. A militat pentru prevenirea distrugerii de documente.

3, 1971, p. 351—359

949

Ivănescu Dumitru, NICOLAE IORGA

Se prezintă activitatea desfășurată de Nicolae Iorga în slujba istoriografiei românești și a documentului. În prima parte a articolului se menționează câteva date biografice, urmate de principalele preocupări și momente legate de munca cu documentul ale marelui savant.

2, 1960, p. 271—285

950

Kandel Mauriciu, NICOLAE IORGA — ÎNDRUMĂTOR ÎN FOLOSIREA ARHIVELOR ȘI ÎN CERCETAREA ISTORICĂ

Cu ocazia aniversării a 100 de ani de la nașterea istoricului român Nicolae Iorga autorul, bazîndu-se pe lucrarea „Generalități cu privire la studiul istoriei“ prezintă câteva opinii ale acestuia cu privire la cercetările în arhive străine. Se menționează rezultatele însemnate și metoda acestor cercetări

3, 1971, p. 361—365

Sacerdoțeanu Aurelian, NICOLAE IORGA

La un an de la moartea prof. N. Iorga, autorul îl readuce în memoria contemporanilor prin câteva date biografice și prin prezentarea operei.

IV, 2, 1941, p. 205—213

Arimia Vasile, NICOLAE IORGA

Este reliefată viața și prodigioasa activitate a savantului cu prilejul împlinirii a 94 de ani de la naștere.

2, 1965, p. 153—163

Burlacu Ioana, G. T. KIRILEANU. 100 DE ANI DE LA NAȘTERE

Cu scurte date biografice se arată activitatea desfășurată de G. T. Kirileanu de prețuire și valorificare a documentului de arhivă prin publicarea de monografii, a edițiilor operei lui Ion Creangă, a documentelor istorice, punind accentul pe cele inedite. În anexă trei documente (1936, 1951, 1956) între care lista publicațiilor lui G. T. Kirileanu cu fotocopii de pe documente.

2, 1972, p. 259—270

Zub Alexandru, MIHAIL KOGĂLNICEANU

Istoric de vocație, Mihail Kogălniceanu a avut în atenție problema conservării documentelor, esențială pentru dezvoltarea studiilor istorice. La orientarea lui spre valorificarea vestigiilor istorice a contribuit și tradiția cărturărească a familiei. El a acordat Arhivelor Statului un interes constant, militând pentru adunarea documentelor într-o instituție centrală aflată sub controlul statului și pentru editarea lor în colecții sistematice. După 1840 el editează revista „Arhiva românească” reflectând preocuparea pentru valorificarea documentelor istorice în care publică documente și cronici interne. A depus o stăruință permanentă pentru aflarea și publicarea documentelor de preț. Alături de publicarea documentelor interne s-a preocupat de explorarea fondurilor arhivistice străine în beneficiul istoriei naționale. De asemenea, ca director al Departamentului din Lăuntru s-a interesat cu stăruință și pricepere de organizarea Arhivelor. A adunat cu meticulozitate actele privitoare la evenimentele contemporane, la care a participat el însuși, din care o bună parte le-a publicat. Ca și alți cărturari din vremea sa, Kogălniceanu poate fi considerat ca arhivist în sensul cel mai larg al termenului.

1, 1968, p. 113—120

Grigoriu Paul, G HEORGHE POPA-LISSEANU (1866—1945)

Se evidențiază activitatea cercetătorului, profesorului, istoricului și publicistului Popa-Lisseanu desfășurată pentru cercetarea arhivelor străine, elaborarea de manuale școlare, bulegeri de texte și izvoare istorice. Ca temă principală de cercetare s-a oprit asupra originii și continuității populației autohtone, în care scop s-a preocupat de editarea izvoarelor istorice.

2, 1975, p. 220—221

Rusu Ion-Sărățeanu, IULIAN MARȚIAN

Între personalitățile a căror activitate de cercetare științifică și colecționare de documente se află și Iulian Marțian. Se remarcă prin laborioase cercetări de istorie, arheologie și colecționarea de documente. Rezultatele cercetărilor sale le-a publicat în mai multe publicații. Colecția de documente și cărți rare s-a remarcat prin valoarea pieselor sale și apreciată de cunoscuți oameni de știință. Colecția sa de documente se păstrează la Arhivele Statului din județul Bistrița-Năsăud.

3, 1982, p. 289—293

Matei Alexandru, ȘTEFAN METEȘ LA 85 DE ANI

Alături de scurte date biografice se prezintă principalele direcții ale activității lui Șt. Meteș: organizarea și dezvoltarea Arhivelor Statului din Transilvania al cărui director a fost începând din anul 1922, preocupare pentru formarea unor noi generații de arhiviști, studii de istorie care l-au impus printre istoricii de seamă ai țării noastre și alegerea sa ca membru corespondent al Academiei.

1, 1972, p. 55—61

Grozav Viorel, ILIE MINEA

Cu câteva date biografice se prezintă activitatea istorică și didactică a profesorului Ilie Minea, evidențiindu-se legătura sa cu documentul arhivistic.

4, 1971, p. 561—567

***** OMAGIU PROF. CONSTANTIN MOISIL, FOST DIRECTOR GENERAL AL ARHIVELOR STATULUI.**

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 185—462

960

Poștăriță Emilia, PREOCUPĂRI ALE LUI CONSTANTIN MOISIL PENTRU DEZVOLTAREA REȚELEI ARHIVELOR STATULUI ȘI ÎMBOGĂȚIREA PATRIMONIULUI

Se evidențiază activitatea lui Constantin Moisil în perioada când a funcționat ca director general al Arhivelor Statului (1923—1938) calitate în care va asigura dezvoltarea și organizarea instituției în raport cu progresul științei: elaborarea unei legi de organizare a instituției și apoi strădania pentru aplicarea ei, îmbunătățirea organizării instituției prin înființarea de filiale județene, preluarea și achiziționarea de documente și valorificarea lor.

1, 1977, p. 76—78

961

Matei Alexandru, CONSTANTIN MOISIL ȘI ÎNFIINȚAREA LA CLUJ A DIRECȚIUNII ARHIVELOR STATULUI PENTRU TRANSILVANIA

În martie 1920 se înființează Arhivele Statului la Cluj, din inițiativa Direcției Generale. Această nouă unitate se va ocupa de adunarea fondurilor arhivistice de pe tot cuprinsul Transilvaniei, de păstrarea lor, ceea ce a făcut ca zestrea documentară să crească considerabil.

1, 1977, p. 78—79

962

Hurmuzache Ștefan, CONSTANTIN MOISIL ȘI REVISTA ARHIVELOR

Primul editor al Revistei, convins de importanța covârșitoare pe care o are arhiva pentru cunoașterea istoriei politice, economice, militare și culturale a oricărei națiuni, a încredințat Revistei Arhivelor studii de istorie și de științe auxiliare ale istoriei. Este primul care a reușit să stabilească multiple modalități de reflectare în paginile Revistei a realităților arhivistice din țară, a dezvoltării instituției și a rolului ei în contemporaneitate. Mentorul Revistei Arhivelor a dat numerelor pe care le coordona țeluri noi spre atingerea desăvârșirii pe care o dorea. A reușit, de asemenea, să cheme în jurul Revistei

nume de prestigiu din știința românească: Ioan Lupaș, Ioan C. Filitti, Sever Zotta, Gh. Ghibănescu, Ștefan Meteș, Teodor Bălan, Stoica Nicolaescu, Aurelian Sacerdoțeanu și mulți alții.

1, 1977, p. 84—85

963

Burlacu Ioana, CONSTANTIN MOISIL ȘI ȘCOALA DE ARHIVIS- TICĂ

Creator, conducător și profesor al acestei instituții culturale, Constantin Moisil a deschis o nouă filă în istoria învățămîntului din țara noastră. Demonstrează necesitatea și scopul învățămîntului arhivistic din țara noastră, se preocupă de elaborarea normelor de organizare și funcționare ale școlii, care și-a deschis porțile la 1 noiembrie 1924, cu următoarele obiecte de studiu: arhivistica, paleografia (română, latină și slavă) izvoarele istoriei românilor, sigilografia, heraldica, diplomatia instituțiile vechi românești, dreptul vechi românesc. Pe lângă obiectele de studiu o atenție deosebită a acordat procurării materialului didactic, creării unui laborator fotografic, editării unui anuar al școlii și unor albume de paleografie.

În 1931 elaborează un nou regulament de funcționare al școlii, lărgindu-i-se sfera de activitate.

În 1938 școala este încadrată în rîndul școlilor superioare cu denumirea de Școala de arhivistică cu o durată de 3 ani. În sistemul de învățămînt din țara noastră ea a îndeplinit misiunea de a pregăti specialiști care să păstreze și să conserve tezaurul documentar al țării. În anexă, memoriul înaintat de C. Moisil Ministerului Învățămîntului pentru înființarea școlii de arhivistică.

1, 1977, p. 85—87

964

Teodorescu Virgiliu, CONSTANTIN MOISIL ȘI MUZEUL ARHIVE- LOR

Prin strădania directorului general al Arhivelor Statului C. Moisil, în anul 1924 se inaugurează Muzeul Arhivelor, a cărui înființare oficială se consemnează în 1925. C. Moisil se preocupă îndeaproape de dotarea muzeului, inaugurarea sa, stabilirea programului, integrarea sa în sfera muzeistică a ansamblului Mihai vodă. Toată această activitate a înscris Muzeul Arhivelor alături de instituțiile de cultură ale Bucureștiului, ca un factor de răspîndire a științei și culturii. Concepția sa s-a materializat prin conferințele săptămînale cu o tematică variată și în alte mînifestări științifice, de popularizare a arhivelor.

1, 1977, p. 87—89

Petre Zoe, CONSTANTIN MOISIL, ÎN MEMORIA FAMILIEI

Se evocă personalitatea acad. C. Moisil în laturile sale intime și esențiale: discreție, tenacitate, modestie, lipsă de vanitate, severitate, cinste, cu o activitate excepțională nu numai sub aspectul inovației și calității ei și al volumului de muncă efectuat.

1, 1977, p. 90—92

Dima Elena, CONTRIBUȚIA LUI CONSTANTIN MOISIL LA ÎMBOGĂȚIREA PATRIMONIULUI BIBLIOTECILOR ARHIVELOR STATULUI

În perioada cît a funcționat ca director general al Arhivelor Statului, bibliotecile din București, Iași, Cluj, și din alte orașe și-au îmbogățit patrimoniul cu publicații diverse. Majoritatea bibliotecilor documentare ale Arhivelor Statului au fost înființate prin legea de organizare a instituției din 1925. Pe această bază C. Moisil s-a îngrijit de îmbogățirea bibliotecilor nu numai cu material didactic de strictă specialitate ci și cu lucrări necesare formării unei culturi generale. S-a realizat, totodată, un intens schimb de publicații cu alte țări. Completarea fondurilor se străduiește să o realizeze și prin achiziționare, cu sume repartizate în buget. Un merit deosebit îi revine lui Constantin Moisil în întregirea colecțiilor cu biblioteca Hasdeu, care timp de 25 de ani a funcționat ca director general al Arhivelor Statului.

1, 1977, p. 89—90

Cândea Virgil, PAUL MIHAIL

Cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani a istoricului Paul Mihail, aflat în plină creație științifică, autorul prezintă principalele realizări a 57 de ani de cercetare și publicistică. Dintre acestea menționăm: descoperirea a 1021 documente originale slavo-române din secolele XV—XVIII în arhiva Metocului Sf. Mormint de la Constantinopol, cercetarea pentru prima dată a unui fond arhivistic constituit în urma secularizării averilor mănăstirești de către Al. I. Cuza, valorificînd o ipoteză de lucru ce s-a dovedit exactă, aceea că depozitele de documente din Europa de sud-est și Mediterana orientală trebuie să cuprindă un număr neașteptat de important de izvoare privind trecutul poporului român. În munca de descoperire și valorificare a izvoarelor de arhivă, Paul Mihail a reușit să recupereze originale și să le aducă în țară (ele provin din Grecia și Bulgaria, Serbia, Turcia) preluate în corpusurile de documente publicate ulterior sau folosite în studii de alți cercetători. Din cercetarea manuscriselor vechi românești și slavo-române Paul Mihail

a publicat texte valoroase, din care manuscrisul Mihail al cronicii lui Ion Neculce. Paul Mihail a adus remarcabile contribuții la cunoașterea istoriei culturii românești.

Paul Mihail a încredințat Arhivelor Statului din Iași documente originale din care s-a constituit fondul personal „Paul și Zamfira Mihail” format din acte personale, manuscrise ale lucrărilor științifice, corespondență cu personalități științifice și culturale și documente originale din secolele XVII—XVIII.

4, 1985, p. 446—448

968

Gal Ionel, DIMITRE ONCIUL — DIRECTOR GENERAL AL ARHIVELOR STATULUI

Cu prilejul a 125 de ani de la naștere, se reliefează bogata activitate desfășurată de cunoscutul istoric în perioada 1900—1923 cînd a funcționat ca director general al Arhivelor Statului în direcția: îmbogățirii tezaurului documentar, asigurarea condițiilor de păstrare a documentelor, pregătirea personalului etc. În anexă 10 documente din arhiva Direcției Generale a Arhivelor Statului.

4, 1981, p. 464—474

969

Adamache Adrian, Nichifor Octavia, AL. ODOBESCU — APĂRĂTOR AL FONDULUI ARHIVISTIC NAȚIONAL ROMÂNESC

Valorificînd documente inedite, autorii aduc în atenția cercetătorilor activitatea lui Al. Odobescu din perioada cînd a funcționat ca ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice. În acest timp se pregătea secularizarea averilor mănăstirești. În această funcție Al. Odobescu, avînd în vedere faptul că mănăstirile dețineau un imens număr de documente și opere de artă și pentru evitarea înstrăinării lor, face demersuri acceptate de Al. I. Cuza pentru asigurarea și securitatea documentelor, se instituie o serie de măsuri în acest sens. Această activitate a permis preluarea unui mare număr de documente de la mănăstirile pămîntene închinete.

1, 1976, p. 19—22

970

Sacerdoțeanu Aurelian DIMITRE ONCIUL (1856—1923)

Cu o introducere asupra necesității reconstituirii operelor de valoare pentru istoria românilor se prezintă pe scurt biografia istoricului Dimitre Onciul, fost director general al Arhivelor Statului între 1900—1923. Intrucît opera sa istorică are caracterul permanenței, autorul arată necesitatea reeditării ei, inclusiv a manuscriselor inedite.

IV, 1, 1940, p. 1—5

Nussbächer Gernot, DIN ACTIVITATEA ARHIVISTICĂ A LUI CHRISTIAN POMARIUS

Se redau date din viața și activitatea unuia din reprezentanții de seamă ai umanismului orășenesc din Transilvania care prin concepția sa nouă asupra istoriografiei medievale și asupra rolului și importanței documentelor, prin activitatea sa rodnică de organizator al arhivelor orășenești din Sibiu, Brașov și Bistrița a contribuit la organizarea arhivelor în țara noastră. Articolul este structurat în următoarele părți: 1. Viața lui Christian Pomarius; 2. Pomarius despre importanța documentelor; 3. Inventarele arhivelor din Sibiu și Brașov; 4. Problema inventarului arhivei de la Bistrița.

2, 1965, p. 169—180

Mihai Regleanu LA 60 DE ANI

Principalele aspecte ale activității arhivistului Mihai Regleanu angajat la Arhivele Statului din anul 1926.

2, 1965, p. 338—339

Matei Alexandru, ION RUSU-SĂRĂȚEANU

Se prezintă viața și activitatea arhivistului și istoricului Ion Rusu-Sărățeanu născut în 1922. În anexă: lucrări științifice publicate.

2, 1985, p. 223—225

Ghinea M. Nicolae, H. DJ. SIRUNI

Cîteva date biografice preced prezentarea activității laborioase desfășurate de cunoscutul orientalist H. Dj. Siruni. Prin cercetările efectuate ca specialist și bun cunoscător al culturii armenе și musulmane, turco-arabe-persane, a contribuit la lărgirea cunoașterii trecutului nostru istoric, a relațiilor țării române cu Poarta otomană și a legăturilor noastre cu armenii. A inventariat o seamă de documente scrise în limbile pe care le cunoștea, a publicat numeroase studii, articole, comunicări, s-a preocupat de formarea tinerilor cercetători.

2, 1973, p. 413—414

Stenner a fost între 1878 și 1897 arhivarul Asociației bărbățești de cîntări din Brașov, membru al Asociației colecționarilor brașoveni. În cei 25 de ani de activitate ca arhivar, arhiva orașului. Brașov a primit o organizare care în linii mari s-a păstrat pînă în prezent. Pentru documente a creat zece grupe de clasificare, a alcătuit colecția de documente cunoscută azi sub denumirea „colecția Stenner“. De asemenea, a efectuat ordonări de acte la diferite fonduri, evidențe și a participat activ la elaborarea operei capitale a dascălului său Franz Zimmermann, colecția de documente „Urkundenbuch“. Vastele sale posibilități de documentare s-au concretizat într-o serie de lucrări la a căror elaborare a participat. Cea mai importantă lucrare a sa este „Lista funcționarilor publici din Brașov“. În activitatea arhivistică pe care a desfășurat-o, Stenner s-a preocupat de dotarea arhivei cu mobilierul necesar.

Se prezintă coordonatele vieții și activității cărturarului Virgil Șotropa, care a ocupat un loc de seamă în activitatea științifică, didactică și culturală din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului nostru din județul Bistrița-Năsăud. Între acestea se menționează: cercetarea stăruitoare a documentelor referitoare la istoria acestor ținuturi, salvarea și păstrarea vechilor acte privind istoria nord-estului Transilvaniei și preocuparea pentru publicarea lor, domeniu în care a abordat mai multe teme de interes deosebit. Activitatea sa se poate sintetiza în următoarele categorii de lucrări: lucrări sintetice, lucrări privind situația anterioară militarizării, lucrări relative la întemeierea graniței militare; lucrări privind situația comunelor grănicerești și istoria regimentului, lucrări privind perioada de după desființarea instituției graniței militare.

Întreaga activitate a lui Virgil Șotropa a fost legată de viața fostului district năsăudean pentru care a adunat și publicat mărturii documentare. Meritele i-au fost recunoscute prin alegerea ca membru al Academiei Române.

Rusu Ion, VIRGIL ȘOTROPA (1867–1954)

Se prezintă viața și activitatea intelectualului progresist, legat de aspirațiile poporului român și interesat de arhivele născudene pe care o bună parte le-a adunat și păstrat pentru a dovedi vechimea și drepturile poporului român pe aceste meleaguri.

2, 1967, p. 269–278

979

Burlacu Ioana, ALEXANDRU ȘTEFULESCU

Autoarea prezintă activitatea lui Alexandru Ștefulescu în cadrul muzeului Gorjului și munca asiduă pentru adunarea și studierea documentelor istorice. În anexă patru documente din anii 1893–1894 asupra activității științifice a lui Al. Ștefulescu.

2, 1971, p. 307–315

980

Iosefide Elena, ION ȘUCU

1, 1978, p. 113

981

Grigoriu Paul, GRIGORE G. TOCILESCU

Articolul omagiază personalitatea omului de știință, a istoricului care și-a alcătuit studiile pe baza cercetării documentelor. Se dau scurte date biografice și principalele aspecte ale operei științifice. Între acestea se remarcă prin tematică și conținut manuscritele care conțin și corespondența purtată.

4, 1979, p. 438–442

982

Teodor Bălan, VASILE ȚINTILĂ

Prima parte cuprinde date biografice despre Vasile Țintilă, primul român bucovinean care a deschis drumul scrisului românesc, primul autor al unui „calendar veșnic“, apărut în 1814, și al mai multor calendare în limba română.

A doua parte prezintă activitatea lui Vasile Țintilă, tipărirea calendarului veșnic în limba română în 1814.

În anexă se publică 20 documente din perioada 1797—1823 reprezentând principalele momente ale activității lui Vasile Țintilă. Se reproduce în fotocopie și calendarul apărut în 1814, cu dimensiunile 75×46 cm în 63 exemplare.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 185—206

983

Arimia Vasile, GHEORGHE UNGUREANU LA 60 DE ANI

Cu scurte date biografice, se prezintă rezultatele obținute de Gheorghe Ungureanu în cei 40 de ani în calitate de conducător al Arhivelor ieșene: inventarierea fondurilor și colecțiilor de documente, elaborarea de lucrări științifice, studii, articole, organizarea de expoziții.

2, 1966, p. 326—328

984

Minea Ilie, UN VECHI CERCETĂTOR AL ARHIVELOR NOASTRE.

Este prezentată viața și activitatea lui Iurii Venelin sau GHEORGHE HUȚĂ, originar din Maramureș (1802—1839) care a alcătuit și publicat cea mai veche colecție de documente româno-slave, în urma unei călătorii în Moldova, Țara Românească și Bulgaria în anii 1830—1831.

vol. III, 1 nr. 6—7, 1936—1937, p. 47—49

985

Mateescu Tudor, IENĂCHIȚĂ VĂCĂRESCU

Se prezintă viața și activitatea acestui reprezentant de seamă al culturii și vieții politice din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea care a fost în același timp un sirguincios cercetător al arhivelor și, în general, al documentelor pe care le-a utilizat atât pentru scrierile sale istorice cit și pentru interese superioare de stat. În același timp el și a format și o bogată colecție de documente vechi și contemporane.

2, 1979, p. 210—215

ISTORIA INSTITUȚIILOR

986

Avrigeanu Domnica, CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA INSTI-
TUȚIEI CENTUMVIRILOR DIN ORAȘUL SIBIU (1495—1876)

Meșteșugarii, principala forță din Transilvania, după dobândirea unor poziții economice, au aspirat la puterea politică, reprezentanții lor cei mai autorizați solicitând încrederea de a conduce treburile publice.

În aceste împrejurări se constituie la Sibiu, în 1495, comunitatea centumvirilor, sub presiunea meșteșugarilor care revendicau drepturi economice și politice. Centumvirii erau recrutați în cea mai mare parte dintre membrii celor mai importante bresle: aurari, măcelari, croitori, cizmari, cojocari, pielari, curelari, țesători, negustori, juriști, medici etc. Conducătorul lor se numea orator. Comunitatea era considerată ca un organism consultativ al Magistratului orașului și subordonat acestuia. Centumvirii au colaborat cu Magistratul la îmbunătățirea statutelor orașului și prin măsuri de ordin administrativ, financiar, comercial și sanitar au făcut cunoscute formele de îmbunătățire a acestor sectoare. Comunitatea Centumvirilor poate fi apreciată ca o instituție necesară și progresistă. Ea a reprezentat interesele unei mari părți a meșteșugarilor care prin atitudinea lor au împiedicat corupția conducătorilor și a înalților demnitari.

1, 1970, p. 22—32

987

Bălan Teodor, AU FOST ÎN MOLDOVA VĂTAFI DE ȚINUT?

Pe baza informațiilor furnizate de documente, autorul abordează problema existenței în Moldova a vătafilor de ținut, presupunând că vătafilor de curte li s-a spus vătafi de ținutul Suceava.

Autorul arată în încheiere că problema nu este clară deoarece în documente se amintește numai satul de origine.

IV, 2, 1941, p. 382—383

988

Chipurici Nicolae, CĂPITĂNIA DE MARGINE DE LA CERNEȚI.
DATE PENTRU ISTORICUL INSTITUȚIEI

Pe baza unor date edite și inedite se face un scurt istoric al căpitaniei de la Cerneți, instituție cu atribuții fiscale, administrative și juridice la nivelul județului.

4, 1975, p. 892—896

Constantiniu Florin, Papacostea Șerban, ASPECTE ALE RUMÂNIEI ÎN ULTIMELE DECENII ALE VEACULUI AL al XVII-lea

Folosind documente de arhivă inedite, necuprinse în corpusul de documente al Academiei, autorii relevă unele aspecte legate de dezvoltarea acestei instituții în a doua jumătate a secolului al XVII-lea. Principalele probleme tratate sînt: rumânii pe domeniul boieresc și mănăstiresc, desfășurarea procesului de rumânire a țărănilor liberi în ultimele decenii ale veacului al XVII-lea, rumânirea în silă, eliberările din rumânie. Se atrage atenția asupra bogatului material documentar existent în arhive asupra instituției rumâniei. Concluzia studiului este că rumânia nu a dispărut în această perioadă ci numai în secolul al XVIII-lea cînd s-au creat condiții pentru desființarea ei în 1746 prin așezămîntul lui C. Mavrocordat.

2, 1960, p. 226—247

Fănescu Mihail, CONDICA JUDEȚULUI ȘI LOGOFETII CONDICARI

Cu prilejul reorganizării justiției în Țara Românească în anul 1775 în timpul domniei lui Alex. Ipsilanti s-a introdus la isprăvnicia fiecărui județ obligativitatea ținerii de condici, ce erau date în sarcina unor dregători numiți condicari la județe sau logofeți condicari. Aceștia aveau, printre altele, sarcina să transcrie în condici sau registre, unele hotăriri și documente de interes general. Se urmărea, mai ales, curmarea abuzurilor săvîrșite cu ocazia vînzărilor de moșii, de venituri, de vii etc. Introducerea condicilor, adică a arhivei de registru începuse în Moldova și Țara Românească, în unele ramuri ale administrației mai de mult. Măsura luată în 1775 s-a dovedit eficientă și de aceea a fost menținută în legislația juridică și publicată la București în 1780 sub titlul de „Pravilniceasca Condică”. Ulterior, funcționarea acestei dregătorii a fost îmbunătățită printr-o serie de dispoziții domnești ce pot fi considerate ca primele încercări sistematice de organizare în Țara Românească a arhivei constituită din condici. Înființarea acestei dregătorii a corespuns unei necesități de mult resimțite în administrația Țării Românești nu numai la nivel județean ci și la unele instituții centrale cum sînt Vistieria, ministerele și Divanul domnesc.

1, 1968, p. 73—88

Conceariu Constantin, JUDEȚELE SĂTEȘTI DIN MOLDOVA ȘI ARHIVELE LOR PÎNĂ LA APLICAREA LEGII COMUNALE (1832—1864)

Se prezintă organizarea, rolul și evoluția acestei instituții rurale, mai puțin cunoscută și cercetată în istoriografia noastră, documentele create pînă în 1860 și după această dată, cînd are loc aplicarea regulamentului lui M. Kobașniceanu, organizarea cancelariei sătești și valoarea documentelor create

1, 1965, p. 73—90

Ionașcu Ion, MARI DREGĂTORI ÎN DOMNIA LUI ANTONIE VODĂ DIN POPEȘTI (1669—1672)

Studiul se referă la accentuarea luptelor dintre taberele boierești: a Cantacuzinilor și a Bălenilor, domnia lui Antonie vodă marcînd poziția dominantă a fracțiunii cantacuzinești.

Autorul enumeră în ordine ierarhică marii demnitari din domnia lui Antonie vodă și cu exemplificări nominale, care sînt citați în actele domnitorului: mare ban, mare vornic, mare logofăt, mare spătar, mare clucer, mare postelnic, mare paharnic, mare stolnic, mare comis, mare sluger, mare serdar, mare pitar, logofăt al doilea. Pe lingă aceștia mai apar și alți mari dregători care nu sînt divaniți.

2, 1966, p. 41—48

Iscru D. Gheorghe, UN DREGĂTOR MAI PUȚIN CUNOSCUȚ: ISPRĂVNICUL DE „UNGURENI” ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și la începutul celui de al XIX-lea, în Transilvania se accentuează exploatarea feudală conjugată cu persecuțiile asupra populației românești majoritare, ceea ce a determinat o migrație intensă a acestei populații în celelalte țări române. În Țara Românească (și fenomenul este valabil și pentru Moldova) această realitate s-a impus din ce în ce mai mult în condițiile destrămării feudalismului. Densitatea populației, fluctuația demografică — rezultînd din diferite cauze — au determinat clasa conducătoare să instituie măsuri cu caracter general de repopu-

lare a satelor și de înființare a unora noi. Astfel, emigranții transilvăneni (numiți în documente „ungureni“) în cele două țări române, găsesc condiții prielnice de locuire.

În acest context se întâlnește în Țara Românească, în 1776, un ispravnic de „ungureni“, instituție aparținând migrației și stabilirii transilvănenilor în această parte de țară.

Înlăturată în timpul războiului din 1787—1792, reînființată în 1813 și desființată în cursul anilor 1818—1819, această instituție a funcționat până în 1831. Fenomenul migrației românilor din Transilvania în Țara Românească și Moldova a durat câteva secole, cu o amploare deosebită în epoca formării conștiinței naționale a poporului român. În anexă patru documente din anii 1785, 1814, 1831 reflectând activitatea instituției menționate.

1, 1968, p. 35—52

994

Kiss Andrei, FORUL DOMENIAL ÎN TRANSILVANIA

Autorul încearcă să prezinte istoricul instituției utilizând dispozițiile normative cu privire la forul dominal, urbariile și instrucțiunile privind administrarea cîte unui domeniu, fără folosirea celor provenite direct de la forul domenal în care se consemnau judecățile. Se face un istoric al organizării și funcționării acestei instituții care consfințea dreptul egal de judecată al nobilimii asupra supușilor săi, în mod generalizat asupra iobagilor și care a constituit pînă în secolul al XVII-lea principalul instrument de constringere al mării nobilimi. O altă problemă tratată se referă la dreptul material aplicat în fața acestor instanțe. Autorul analizează izvoarele pentru problemele asupra cărora consideră necesar să atragă atenția, privitoare la dreptul cutuniar popular care poate fi evidențiat pe baza documentelor create de forul domenal.

2, 1969, p. 59—70

995

Matei D. Vlad, „RUPTOAREA“ O INSTITUȚIE CARACTERISTICĂ REGIMULUI FISCAL AL SATELOR DE COLONIZARE DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ ȘI MOLDOVA (SECOLELE XVII—XVIII)

Autorul prezintă, folosind o informație documentară în mare parte inedită, „Ruptoarea“ instituție feudală mai puțin cunoscută dar caracteristică regimului fiscal al satelor de colonizare din Țara Românească și Moldova. Sînt tratate două probleme: momentul în care „ruptoarea“ a devenit un element de impunere și de percepere și cauzele care i-au dat naștere. Se arată consecințele pozitive care au rezultat din generalizarea regimului „ruptoarei“ în domeniul fiscal și demografic, precizîndu-se că primii care au profitat de pe urma lui au fost marii proprietari feudali. Foloase au avut toți „ruptașii“ care au văzut în această instituție o stare socială mai ușor de suportat precum și alți țărani aserviți care au tîns spre adoptarea modului fiscal și de organizare, care-i apropia de regimul juridic al țărănilor liberi.

2, 1969, p. 71—86

Moldovan Andrei, DISTRICTUL CHIOARULUI. PERIOADA DE FUNCȚIONARE ȘI ARHIVA CREATĂ

Districtul Chioarului și-a luat numele de la o cetate aflată pe țărmul stîng al Lăpușului, fiind una din cetățile cele mai puternice din Transilvania. Menționată pentru prima dată în 1367 sub denumirea de „Castrum Kewar“ era deja constituită deoarece Ludovic I dăruiește Chioarul voievozilor români Drag și Bala cu satele aparținătoare din Comitatul Solnoc. Pînă în 1556 el s-a aflat în stăpînirea familiei Zapolia și apoi pentru o perioadă în posesia familiei Bathory. În această perioadă Districtul Chioar a aparținut de comitatul Solnocul de Mijloc, după care a primit o organizare aparte, condus de un căpitan și cuprinzînd 67 localități. Datele sînt cuprinse în conscripția din 1566 din care se desprinde organizarea și situația social-economică a districtului. Majoritatea populației o formau românii cu o organizare proprie și specifică. Autorul prezintă, de asemenea, activitatea juridică și administrativă.

2, 1971, p. 287—299

997

Moldovan Liviu, TABLA REGEASCĂ DIN TRANSILVANIA. I

În această primă parte a studiului autorul tratează istoricul instituției pe parcursul mai multor ani. Se menționează, printre altele, măsurile luate de Carol al VI-lea și Iosif al II-lea care au influențat Tabla regească nu numai din punct de vedere al organizării dar și din punct de vedere al funcționării. Bazîndu-se pe un bogat material bibliografic, autorul oferă cititorilor informații interesante atît din punct de vedere istoric cît și juridic care contribuie la crearea unei imagini clare asupra sistemului juridic din Transilvania.

2, 1975, p. 197—201

998

Moldovan Liviu, TABLA REGEASCĂ DIN TRANSILVANIA. II

A doua parte a studiului este consacrată organizării și funcționării acestui important organism. După analiza structurii și organizării Tablei se menționează funcțiile sale, atribuțiile fiecărei părți componente. Autorul se ocupă de atribuțiile Tablei regale în cadrul căreia se judecau două categorii de procese. În prima instanță se judecau procesele care, în conformitate cu legile în vigoare, nu puteau merge la instanțele superioare, nici la tribunale inferioare. A doua categorie era formată din procese judecate de Tabla regească în recurs.

Folosind o bogată documentație, autorul analizează detaliat fiecare gen de proces și delict care puteau să constituie obiectul dezbaterilor în cadrul Tablei regești.

3, 1975, p. 247—256

Moldovan Liviu, TABLA REGEASCĂ DIN TRANSILVANIA. III

În această parte autorul arată atribuțiile protocoliștilor Tablei și ale arhiviștilor. Se prezintă arhiva Tablei regești, registrele, indexurile și diferite acte păstrate. Unele documente au fost înapoiate pentru diferite cauze și integrate arhivelor de stat.

4, 1975, p. 374—383

1000

Modovan Liviu, DIN ISTORIA CANCELARIEI ORAȘULUI TÎRGU MUREȘ

Între reformele progresiste ale lui Iosif II în administrația Transilvaniei se înscriau măsurile pentru modernizarea cancelariei și pentru introducerea noilor metode de clasificare a actelor și a indexării lor în cadrul magistratului orașului Tîrgu Mureș. Una din deciziile sale din anul 1801 precizează că 12 membri din senatul orașului trebuiau să lucreze efectiv în activități administrative, care datorită administrației austriece deveneau din zi în zi mai dificile. Se menționează hotărîrea de modernizare a unor registre și introducerea, din anul 1801 a registrelor de intrare-ieșire. În a doua parte a articolului, autorul prezintă metodele de clasificare și inventariere a documentelor, începînd cu clasarea cronologică și pînă la transcrierea lor în inventare, care s-au practicat în tot cursul secolului al XIX-lea.

Cunoașterea acestor metode arhivistice astăzi este utilă pentru ordonarea și inventarierea documentelor create de arhivele orășenești. În anexă instrucțiunile din anul 1819, în traducere românească, pentru ordonarea arhivelor.

1, 1969, p. 33—41

1001

Mototolescu Dumitru, HERIIE

Prima parte a studiului despre instituția juridică „herlie“ tratează istoricul acesteia în secolele XIV—XVI, denumirile sub care apare în documente și explicarea conținutului de diferiți autori care s-au ocupat cu studierea ei. În esență „herlia“ reprezenta suma depusă de partea cîștigătoare, într-un proces, ca zălog pentru împiedicarea redeschiderii procesului de partea pierzătoare.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 109—115

Munteanu Negruți Ecaterina, NUMĂRUL SLUJITORILOR DIN MOLDOVA ÎN INFORMAȚIILE STATISTICE DE LA SFÎRȘITUL SECOLULUI al XVIII-lea ȘI PRIMELE DECENII ALE SECOLULUI al XIX-lea

Sursele statistice cuprinzând numărul slujitorilor de la diverse dregătorii sînt pentru Moldova numeroase dar din păcate de proveniență diversă și incomplete. Autoarea prezintă pe larg materialul statistic existent, împărțit în două categorii: informații provenind din surse narative și statistice interne oficiale. Analizînd acest material se constată că în cadrul aceleiași categorii de dregători au existat fluctuații numerice de la un an la altul, variații importante în decursul citorva decenii și nepotriviri privind cifrele cuprinse în statistici pentru același an.

Din studierea numărului de slujitori, la diversele dregătorii se constată sporirea celor care serveau în administrația civilă și micșorarea numărului slujitorilor cu caracter militar, ca rezultat al condițiilor politice, decăderea stării materiale. Sporirea numărului slujitorilor care serveau în organele executive și fiscale, în instituțiile edilitare din capitală este deosebit de semnificativă. Crearea la începutul secolului al XIX-lea a unor noi instituții, ca vornicia poliției și cea a obștei, dezvoltarea instituțiilor cu caracter edilitar, la care s-au adăugat breslele sînt noi dovezi că societatea moldovenească simțea nevoia unor noi resorturi administrative care să sprijine dezvoltarea economică și socială.

1, 1968, p. 89—106

1003

Pall Francisc, CANCELARIA VOIEVODULUI TRANSILVANIEI LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI al XIV-lea

Caracteristica principală a voievodatului lui Ladislau Kán (1294—1315)—constă în tendința sa de a face din Transilvania un principat aproape autonom față de Ungaria. Această tendință se reflectă și în datele cu privire la organizarea cancelariei sale și în cadrul acesteia la practica ei de sigilare. Este vorba de faptul că Ladislau a fost primul voievod al Transilvaniei care a întrebuițat două forme de peceti pentru întărirea documentelor sale emise la începutul secolului al XIV-lea, ca o încercare de a ridica importanța dregătoriei voievodale la un grad mai înalt. Se arată și personalul folosit în cancelaria voievodală transilvăneană. Autorul emite concluzia că la începutul secolului al XIV-lea cancelaria voievodală era încă departe de a fi o instituție temeinic organizată, fiind mai mult un organ „familiar“. Se conturează totuși procesul ei de transformare într-un for teritorial al Transilvaniei.

1, 1960, p. 266—277

Pál Antal Alexandru, SCAUNUL MUREȘ. ISTORICUL INSTITUȚIEI SCAUNALE (SECOLUL al XIV-lea — 1849)

Scaunul a fost una din instituțiile feudale cu caracter administrativ, politic, juridic, fiscal și militar. Articolul analizează originea și evoluția acestei instituții, dezvoltarea Scaunului Mureș în timpul voievodatului și Principatului și în timpul ocupației austriece în Transilvania (1691—1849). Se dau amănunte legate de organizarea Scaunului, atribuțiile sale, instanțele juridice și funcționarii de stat. Aceste considerații se bazează pe documente arhivistice care evidențiază rolul și particularitățile acestei instituții feudale.

2, 1967, p. 129—146

Pescariu Olivia, COMITATUL ALBA DE SUS

Autoarea expune condițiile în care s-a format Comitetul Alba de Sus în timpul reformelor administrative ale Mariei Tereza și perioada în care el a funcționat ca o unitate administrativă autonomă, cu o jurisdicție proprie, respectiv o perioadă de 100 de ani. Se insistă asupra factorilor care au determinat înființarea sa. Autoarea prezintă documente care dovedesc că el este rezultatul unei realități locale create ca urmare a numirii în 1774 a doi comiți pentru două subdiviziuni administrative — cercul de jos și de sus — ale Comitatului Alba.

După descrierea particularităților acestui comitat în raport cu alte comitate din Transilvania, se arată organizarea acestuia, subliniindu-se că ea nu diferă de organizarea administrativă și juridică a celorlalte comitate din Transilvania. Se arată, de asemenea, schimbările survenite în arhiva comitatului în timpul activității și după desființarea sa pînă în anul 1924, cînd fondul a fost preluat de Arhivele Statului din Cluj. El conține documente din perioada 1753—1848. Se subliniază tematica fondului Comitatul Alba de Sus, reflectînd situația socială, economică și politică din această perioadă. Se exemplifică cu citeva documente, din numeroasele existente, care ilustrează istoria Transilvaniei: răscoala lui Horea și revoluția din 1848—1849, relațiile comerciale ale Transilvaniei cu Moldova și Țara Românească.

1, 1970, p. 33—55

Sacerdoțeanu Aurelian, INSTITUȚIILE SUPREME ALE MOLDOVEI ÎN SECOLELE XIV ȘI XV

Articolul a izvorît din cercetările efectuate de autor pentru stabilirea listelor marilor dregători ai Moldovei și se referă la instituțiile supreme ale Moldovei pînă la sfîrșitul domniei lui Ștefan cel Mare: domnia, marea adunare a țării și sfatul domnesc.

Domnia: este electivă, reprezentînd o putere de tip feudal cu atribuții limitate la respectarea obligațiilor reciproce existente între domn și slujbașii săi. Acestea se referă la transmiterea dreptului de proprietate și la alte prerogative care erau limitate de drepturile tradiționale ale boierilor și care se modifică la sfîrșitul domniei lui Ștefan cel Mare în sensul că domnia capătă o autoritate din ce în ce mai mare în conducerea statului.

Marea adunare a țării: era convocată numai în cazuri excepționale, de către domnitor, iar hotărîrea revenea membrilor săi.

Sfatul domnesc. La acest capitol sînt tratate: precăderea sfetnicilor, componența sfatului, ierarhia funcțiilor și demnităților.

În concluzie, autorul arată că instituțiile supreme ale Moldovei își au originea într—o perioadă anterioară întemeierii statului. După aceea a început procesul de unificare teritorială și a instituțiilor, domnul lucrînd cu ajutorul mării adunări și al sfatului.

2, 1966, p. 23—40

1007

Sacerdoțeanu Aurelian, DIMITRE ONCIUL DESPRE UNELE INSTITUȚII ROMÂNEȘTI VECHE

Se prezintă o serie de puncte de vedere ale lui Onciul cu privire la cîteva instituții vechi românești care pot constitui un punct de plecare în cercetări viitoare. Instituțiile se referă la probleme de conducere, la virfurile societății, sisteme de apărare și unele ocupații. Ele sînt cuprinse în lucrările sale și în cursurile universitare. Între acestea se menționează: cetatea, judicia și județul, cnezatul, voievodatul, boierimea, dualismul voievodal, posesiunea, păstoritul, sculca.

3, 1973, p. 435—451

1008

Ungureanu Gheorghe, CANCELARIA INSTITUȚIILOR DIN MOLDOVA ÎN ANII 1800—1828

Articolul se bazează pe o serie de documente inedite din perioada 1800—1828 care se păstrează în Arhivele Statului Iași și contribuie la cunoașterea instituțiilor din această epocă și a cancelariei lor, îndeosebi activitatea de registratură cînd se introduce registrul pentru actele intrate și ieșite. După o scurtă analiză asupra modului de organizare a cancelariei instituțiilor importante care au funcționat în Moldova în perioada 1800—1828: Divanul domnesc, Divanul judecătoresc, Departamentul afacerilor criminale, Visteria, Departamentul afacerilor străine etc. autorul insistă asupra instituțiilor de interes local cum este isprăvnicia.

2, 1967, p. 93—118

Bogdan P. Damian, DESPRE JURĂTORI ȘI DOUĂ RĂVAȘE DIN SECOLUL XVI

În partea introductivă autorul face un scurt istoric al instituției jurătorilor din vechiul drept românesc, prezentind preocupările în acest domeniu din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și secolul XX. Menționind că informațiile documentare cunoscute proveneau din secolul al XVII-lea, se publică două răvașe domnești necunoscute de convocare a jurătorilor, emise în secolul al XVI-lea. Pe baza noilor amănunte oferite de aceste două documente, autorul analizează numele slave sub care sînt cunoscuți jurătorii și procedura care se urma.

Documentele sînt din anii 1581 de la Mihnea domnul Țării Românești și de la Mihai Viteazul din 1594 octombrie 5 care se reproduc în facsimil, textul slav și traducerea în limba română.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 216—226

ISTORIA DREPTULUI

1010

Condurachi I. D., DESPRE PROPRIETATE

Autorul analizează vechimea și originea proprietății la români, structurind studiul în următoarele părți: Vechimea proprietății la români; Denumirile proprietății; Originea proprietății; Clasificarea lor; Transmisia proprietății între cei vii. Menționăm că studiul este alcătuit pe baza informațiilor documentare și reprezintă un fragment din cursul Istoria vechiului drept românesc ținut la Școala de arhivistică.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 227—239

1011

Mureșan Triteanu Elena, CONTRIBUȚII LA ISTORIA DREPTULUI ROMÂNESC DIN TRANSILVANIA

Folosind datele din „Protocoalele din Săliște“ păstrate la Sibiu se prezintă procedura juridică obișnuită la românii din Transilvania. Se începe cu primul volum, din 1585—1588, se enumeră juzii și pîrgarii din Săliște, Cacova, Galeș, Sibiel, Tilișca și Valea, se arată pe scurt procedura juridică, după care se dau în traducere documentele.

V, 1, 1942, p. 237—246

Metuş Ştefan, CERCETĂRI ŞI SENTINŢE JUDECĂTOREŞTI PRIVITOARE LA ROMÂNII DIN ȚINUTUL CETĂȚII DE PIATRĂ (CHIOARA) ÎN SECOLUL AL XVII-lea (1661)

Pornind de la lipsa studiilor de istorie a dreptului românesc în Transilvania autorul publică un document aflat la Arhivele Statului din Cluj care contribuie la cunoașterea fenomenului judiciar din veacul al XVII-lea în Transilvania, respectiv în 86 de sate din ținutul românesc al Cetății de piatră (Chioara).

Documentul este precedat de un studiu pertinent asupra trecutului ținutului și asupra procedurilor judiciare în Transilvania.

VII, 1, 1946, p. 10—56

1013

Mănescu Manea, CU PRIVIRE LA INFLUENȚA STATISTICII RUSE ASUPRA DEZVOLTĂRII STATISTICE DIN PRINCIPATELE ROMÂNE ÎN SECOLELE XVIII ȘI XIX

Pornind de la importanța izvoarelor statistice pentru istorie, se prezintă etapele de elaborare a lucrărilor statistice la noi începând din perioada feudală pînă la sfîrșitul secolului al XIX-lea.

În anexă se publică 15 documente din anii 1829—1834 cuprinzînd norme și instrucțiuni pentru alcătuirea documentelor statistice.

2, 1958, p. 9—31

1014

Mănescu Manea, CENTENARUL STATISTICII ROMÂNEȘTI

Articolul include un scurt istoric al statisticii în general și asupra modului ei de organizare în țara noastră, insistîndu-se asupra momentului organizării ei cu 100 de ani în urmă, după Unirea principatelor din 1859: înființarea unui birou statistic, întocmirea regulamentului de funcționare, fixarea atribuțiilor și a bugetului etc. În anexă se publică 19 documente referitoare la înființarea, organizarea și funcționarea Oficiului statistic.

1, 1959, p. 58—90

1015

Apostolescu Virgil, ANALIZA DIPLOMATICĂ A DOUĂ DOCUMENTE DIN 1803 ȘI 1806 PRESUPUSE FALSE, FĂCUTĂ DE CĂTRE O COMISIE INSTITUITĂ SPECIAL ÎN 1845

Analiza se bazează pe cercetarea a două jurnale, încheiate de o comisie constituită special pentru analizarea autenticității a două decrete domnești de boierie. Jurnalele au fost încheiate în anii 1845 și 1846 și se publică în anexă.

2, 1965, p. 89—96

1016

Apostolescu Virgil, CU PRIVIRE LA UNELE FALSIFICĂRI DE MATERIALE DOCUMENTARE DIN TRECUT ÎN MOLDOVA

Se analizează câteva genuri de falsificări, modalitățile de falsificare, legislația cu privire la interdicția acestui delict și metodele utilizate pentru descoperirea lor. S-au folosit documente de la Arhivele Statului Iași precum și ediții de documente din secolul al XVIII-lea. Scopul principal al falsurilor a fost interesul material. Se impune analiza falsurilor cunoscute, a descoperirii altora și a dovedirii autenticității unor documente.

1, 1963, p. 244—266

1017

Bogdan Damian, ACTE FALSE ATRIBUITE LUI ALEXANDRU CEL BUN

Se analizează, pe baza criticii interne și externe, cinci documente false atribuite lui Alexandru cel Bun. Ele sînt din anii: 1400 februarie 11, 1416 februarie 14, 1411 aprilie 13, 1411 iunie 28 și 1428 decembrie 28. Documentele se redau în fotocopie.

2, 1965, p. 46—82

1018

Feneșan Costin, UN FALS IMAGINAR. LĂMURIRI NECESARE DESPRE CNEZII HAȚEGANI LA 1435

Autorul considerînd necesară lămurirea mai multor aspecte legate de un document din anul 1435 privindu-i pe cnezii români din Hațeg, a cărui autenticitate a fost contestată, îl publică susținînd caracterul apocrif al documentului. Publicarea lui este precedată de o pertinentă analiză diplomatică.

1, 1984, p. 80—93

1019

Furtună Dumitru, ORIGINEA CUVINTULUI „TÂRTAN“

Autorul emite părerea că cuvintul „târtan“ înseamnă în zona Tecuci „om voinic dar leneș“, în județul Romanați „uriaș din vremuri“, în legătură cu ipoteza emisă de Sever Zotta în același volum, p. 297.

an. II, nr. 3, 1926, p. 419—420

1020

Grigoraș Nicolae. INTRODUCEREA ALFABETULUI LATIN ÎN ȘCOLILE DIN MOLDOVA

(Discuțiile din Consiliul școlar, 1856—1860)

Articolul arată pe scurt perioada în care s-au făcut încercări de înlocuire a alfabetului chirilic cu alfabetul latin în Moldova. Demersurile din anii 1858—1859 din cadrul Consiliului școlar și continuate în 1860 într-o serie de reviste s-au finalizat cu înlocuirea totală a alfabetului chirilic cu cel latin

1, 1960, p. 126—133

1021

Guțu Olimpia, RECONSTITUIREA UNOR ACTE DE PROPRIETATE ÎN CANCELARIA LUI RADU ȘERBAN

Autoarea încearcă reconstituirea unor documente emise în cancelaria lui Radu Șerban. Sînt șase fragmente de acte provenite din cancelaria Țării Românești aflate la Biblioteca națională „Chiril și Metodiu“ din Sofia, publicate și comentate de Tr. Ionescu-Nișcov și Vitalie Stănică. Analiza lor și compararea cu două documente emise de cancelaria aceluiași domnitor în anii 1607 și 1609 conduce la concluzia că aceste fragmente provin din documente de la începutul secolului al XVII-lea prin care se confirmă dreptul de proprietate asupra unor pămînturi.

2, 1983, p. 182—192

1022

Guțu Olimpia, IOAN BOGDAN ȘI MANUSCRISUL 1343

Autoarea descrie și analizează manuscrisul cu nr. 1343 de la Arhivele Statului din București, cuprinzînd 91 file, din care 85 sînt note ale distinsului slavist, reprezentînd preocupări pentru o ediție critică Ion Neculce.

3, 1985, p. 344—348

353

1023

Ionescu C. D., UN DOCUMENT PALIMSEST ATRIBUIT LUI MIRCEA CEL BĂTRÎN

Autorul readuce în discuție un document din fondul Mănăstirea Tismana, atribuit lui Mircea cel Bătrîn. Pe baza analizei diplomatice interne și externe se susține părerea că palimsestul din 1392 este un document indoelnic, al cărui text este aproape identic cu cel al documentului din 27 ianuarie 1387. emis de același voievod mănăstirii Tismana.

2, 1964, p. 304—310

1024

Kiss Andrei, GHEORGHE ȘINCAI ȘI ȘTIINȚELE FUNDAMENTALE ALE ISTORIEI

Se prezintă opera istorică de sinteză a lui Gheorghe Șincai „Hronica românilor și a mai multor neamuri în cât au fost iale așa de amestecate cu românii, cât lucrurile, întâmplările și faptele unora fără de ale altora, nu se poate scrie pe înțeles, din mai multe mii de autori în cursul de 34 de ani culeasă și după anii de la nașterea domnului alcătuită“, rod al unei activități de aproape 40 de ani de informare și culegere de izvoare. Autorul analizează stadiul dezvoltării disciplinelor auxiliare în perioada cînd Șincai a început documentarea pentru opera sa, principalele etape ale muncii de elaborare a celor 27 de tomuri ale lucrării și contribuția lui Șincai la dezvoltarea științelor auxiliare, ale istoriei prin munca laborioasă de redactare a Hronicii, fiind primul care a încheiat prima colecție sistematică de izvoare privind istoria românilor.

2, 1973, p. 259—269

1025

Minea Ilie, ARGUMENT NOU ÎN CONTRA AUTENTICITĂȚII URICULUI ATRIBUIT LUI IURG CŌRIATOVICI

În completarea analizei pe care autorul o face în lucrarea „Principatele Române și politica orientală a împăratului Sigismund“ se aduc noi argumente prin care se exclude autenticitatea documentului atribuit lui Iurg Coriatovici.

an. II, nr. 3, 1926, p. 397—399

1026

Nussbächer Gernot, PROPUNERI DE DATARE A UNOR DOCUMENTE DIN COLECȚIA STENNER

Autorul supune atenției acele documente din colecția susamintită pentru care propune o datare nouă. Se dă lista documentelor cuprinzînd numerele

de inventar, data propusă de autor, rezumatul documentului și publicațiile în care a fost reprodus documentul. În încheiere se exprimă argumentele care au determinat noile propuneri de datare.

1, 1981, p. 85—89

1027

Postărița Emilia, CONDICA MAREI LOGOFETII DE TOATE CĂR-
ȚILE LUI CONSTANTIN BRÎNCOVEANU VV. (1692—1713). Descrierea
internă II.

În a doua parte se face descrierea internă a manuscrisului 705 menționându-se problemele de istorie care se desprind din studierea documentelor cuprinse în condică: procesul de destrămare a obștei țărănești, extinderea mării proprietăți feudale la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul celui următor, dezvoltarea comerțului, consolidarea mării proprietăți, politica fiscală a lui Constantin Brîncoveanu.

1, 1975, p. 43—47

1028

Sacerdoțeanu Aurelian, FORMULARUL ÎN DIPLOMATICA RO-
MÂNĂ

Pentru exemplificarea formularului folosit în cancelaria domnească se publică un document din 1710 prin care Constantin Brîncoveanu scutește de dări pentru săliște pe Nanul, ginerele lui Dobromir din Pade-Dolj.

V, 1, 1942, p. 246—248

1029

Sacerdoțeanu Aurelian, AUTOGRAFE ALE LUI TEODOSIE, MARE
LOGOFĂT AL LUI MIHAI VITEAZUL

Autorul reproduce și comentează două autografe ale logofătului Teodosie Rudeanu, biograful lui Mihai Viteazul, aflate pe două documente ale domnitorului din anii 1597 ianuarie 11 și 18, păstrate la Arhivele Statului din București.

IV, 2, 1941, p. 396—397

1030

Sacerdoțeanu Aurelian, CEVA DESPRE TRANSCRIEREA DOCU-
MENTELOR ROMÂNEȘTI

Pornind de la greutățile existente în publicarea documentelor din transliterația în caractere latine a documentelor românești scrise în chirilică, autorul analizează și dă soluții. Studiul constituie un îndreptar și cuprinde

următoarele părți: alfabetul chirilic la alte popoare neslave; latinitatea românilor, scrisul și alfabetul românesc, încercări de transcriere, evoluția scrisului; limba slavă și transcrierea textelor, transliterația scrierii chirilice. În text un tabel cu valoarea sunetelor în slava veche, chirilică, rusă, bulgară, sirbo-croată, cehoslovacă, polonă și română.

Concluzia autorului este că limba română a fost scrisă înainte de epoca din care s-au păstrat documente și trebuie avute în vedere caracteristicile alfabetului chirilic. De aceea, primele texte editate în caractere latine după transliterații cu totul personale și greu de reprodus nu pot fi folosite în editarea documentelor.

Autorul propune ca normă de transcriere transliterația, păstrându-se caracteristicile de limbă și de cancelarie. Se redă un tabel al transliterației propuse care este mai simplu și cât mai posibil, exact. Studiul reprezintă lecția de deschidere a cursului de diplomatică de la Școala de arhivistică, din noiembrie 1933.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 283—312

1031

Sacerdoțeanu Aurelian, METODA ALCĂTUIRII UNUI STUDIU DE ISTORIE

Autorul prezintă sistematic etapele elaborării unei lucrări;

I. Mijloace de lucru

1. Informarea: generală indirectă
specială
indirectă
2. Cercetarea unor mărturii inedite
3. Folosirea materialului adunat sub forma edițiilor de documente sau a studiilor

II. Tehnica edițiilor de documente

1. Tematica edițiilor
2. Studiarea literaturii temei
3. Aflarea documentelor necesare
4. Alegerea documentelor
5. Stabilirea noutății documentului
6. Prelucrarea documentului

III. Tehnica studiilor de istorie. Se exemplifică cu monografia comunei Costești din județul Vilcea: tematica, alcătuirea unui plan de lucru provizoriu, adunarea materialului informativ, informația de bibliotecă; informarea de arhivă; informația de teren; planul final al lucrării.

1, 1967, p. 21—34

Soveja Maria, CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA PROBLEMATII PĂ CARE O RIDICĂ CERCETAREA DOCUMENTELOR DIN TIMPUL LUI MATEI BASARAB (1632—1654)

Încercînd o statistică a documentelor cunoscute existente în Arhivele Statului, autoarea face o serie de considerații de natură diplomatică asupra documentelor emise în cancelaria lui Matei Basarab. Se menționează activitatea unor logofeți ai cancelariei cum au fost Udriște Năsturel, Dumitru logofăt, Dumitru logofăt Boldiciu, Tudor Spudei; tehnica aplicării sigiliului; funcționarea cancelariilor pe lângă marii dregători.

2, 1973, p. 182—187

1033

Stahl Henri, EXPERTIZA GRAFICĂ

Pornind de la obiectul expertizei grafice, autorul tratează următoarele probleme: Identificări în care se analizează scrisul și diferite tipuri de scris; Falsul și rolul expertizelor grafice în identificarea lor; Reînvierea scrisului în identificarea și redarea pentru cercetare a unor documente. Comunicarea reprezintă lecția de deschidere ținută la școala de arhivistică la 14 noiembrie 1938.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 327—333

1034

Stătescu Ion, Stătescu Victoria, DIN ISTORIA UNUI FALS

Articolul analizează un document care este, în parte, un fals, nesemnalat pînă în prezent, deși a fost reeditat de mai multe ori. Impunînd unui examen sever sursele, autorii ajung la concluzia că documentul din 11 ianuarie 1500, prin care Radu cel Mare confirma posesia moșnenilor din Cacovia (Vilcea) asupra unui domeniu din satul Bunești, a fost falsificat între 1700 și 1745 de către Nicolaie Cheianu, în favoarea moșnenilor din Cheia. Beneficiarul falsului a fost, în cele din urmă episcopul de Rîmnic, între documentele căruia s-a păstrat și documentul respectiv.

3, 1983, p. 293—295

1035

Slusanschi Dan, DUNĂREA DE JOS ȘI CAMPANIA LUI VLAD TEPEȘ DIN IARNA 1461—1462 (PRECIZĂRI FILOLOGICE)

Analiza filologică a epistolei voievodului Vlad Tepeș trimisă regelui Matias al Ungariei la 11 februarie 1466 în legătură cu campania împotriva turcilor la Dunărea de Jos (iarna 1461/1462) tinde să dovedească caracterul genuin

al acestei misive. Scopul acestui studiu este de a stabili, în primul rînd că, cuvintele „qui locus infra versus Kiliam parve distancie alicuius existit, usque ad locum Zemonit et Gigni nuncupotum“ sînt de fapt o glosă pătrunsă în text, ceea ce precizează clar anvergura campaniei lui Vlad (între Rahova și Oblucița/Kilia). S-a încercat, de asemenea, să se corecteze identificarea a citorva toponime mutilate în copiile de la München și Wolfenbüttel, cea mai importantă fiind locul de emiteră a documentului, respectiv Wywar (pentru Wmginar în W și Wmginar în M) adică ungurescul Ujvâr = Cetatea Nouă (de la Dimbovița) = București, noua capitală militară a voievodului Vlad, de cînd el a dirijat atacul — surpriză împotriva fortărețelor turcești la Dunărea de Jos.

4, 1985, p. 434—437

1036

Simanschi Leon, FALSIFICAREA PARȚIALĂ A UNUI DOCUMENT DIN VREMEA LUI ALEXANDRU CEL BUN

Autorul analizează și demonstrează un fals parțial deosebit de sugestiv în ceea ce privește scopul mistificării cit și modul în care a operat autorul ei: documentul cu data de 28 iunie 1411, despre care s-a susținut că ar fi un fals total.

3, 1971, p. 479—488

1037

Turcu Constantin, DIN CULTURA VECHILOR DIECI MOLDOVENI

Din studierea condicilor de acte transcrise de grămățici sau dieci se desprind concluzii interesante privind: lămurirea unor termeni denumind instituții vechi românești; tehnica traducerilor și explicarea unor termeni tehnici, analiza textelor din punct de vedere diplomatic, juridic și al autenticității, probleme de toponimie. Dintre translatorii de vechi documente se remarcă clucerul Pavel Debrici, „Dascăl“ la Mitropolie și profesor la școala de pe lângă această instituție, precum și tilmaci în Divanul Domnesc, pentru preocupările sale asupra problemelor menționate. Aceste preocupări se exemplifică cu documente traduse sau transcrise de acesta.

2, 1960, p. 201—212

1038

Ungureanu Gheorghe, DATE INEDITE CU PRIVIRE LA MODUL DE REDACTARE A ACTELOR ÎN CANCELARIA LUI MIRON BARNOV-SCHI

Autorul prezintă concluziile asupra redactării actelor în cancelaria lui Miron Barnovschi pe baza studierii și analizei unei cărți domnești din 1627 emisă

în urma reclamației făcute domnului de mănăstirea Ețcani împotriva dregătorilor tirgului Suceava, care nerespectînd vechile privilegii domnești sileau vecinii mănăstirii la obligații similare cu ale tirgoveților.

2, 1965, p. 83—88

1039

Vasilescu Veronica, CÎTEVA ÎNCERCĂRI DE CERCETARE A AUTENTICITĂȚII ACTELOR DE CANCELARIE

Între atribuțiile cancelariei domnești intră și constatarea autenticității actelor. În acest sens se dau cîteva exemple din practica de cancelarie cu cîteva documente emise de Mihai Racoviță, domnul Moldovei, Nicolae Mavrocordat și cu altele. În anexă un document din 1744 de la Mihai Racoviță și unul de la Nicolae Mavrocordat din 1714.

2, 1973, p. 276—285

1040

Veress Andrei, DESPRE SEMNĂTURA LATINEASCĂ A LUI MIHAI VITEAZUL

Pe baza analizei semnăturilor lui Mihai Viteazul cu litere latine, autorul demonstrează că acestea nu erau scrise „manopropria“ ci de către scriitorii cancelariei. Semnătura autografă s-a înregistrat numai în caractere chirilice.

an. II, nr. 3, 1926, p. 409—411

1041

Vlaicu Monica, OBSERVAȚII ASUPRA SISTEMULUI DE PRESCURTĂRI ÎN DOCUMENTE TRANSILVĂNENE CŪ SCRIERE GOTICĂ DIN SECOLELE XV—XVII

Prin cercetarea unui număr mare de documente scrise în limba germană, provenind din secolele XV—XVIII, autoarea prezintă cîteva considerații privind sistemele de prescurtare pe care le clasifică astfel: abrevierea prin suspensie, abrevierile din interiorul cuvîntului sau prescurtarea prin contracție, abrevierea prin litere suprascrise. Se redau sub formă de fotocopie planșe cuprinzînd exemplificații ale considerațiilor teoretice și anume: pentru fiecare literă s-au redat principalele forme ale majusculor și ale minusculor sub care se întîlnesc în documente din secolele XV—XVII. În cadrul fiecărei litere se dă lista cuvintelor abreviate și variantele respective. La transcrierea exemplelor s-a folosit scrierea gotică clasică respectîndu-se ortografia, punctuația și toate prescurtările din document. În ceea ce privește traducerea textului german s-a încercat o traducere fidelă originalului.

1, 1979, p. 48—66

Voiculescu Mircea, PROBLEME LEXICOGRAFICE RIDICATE DE
CERCETAREA FONDULUI DOCUMENTAR DIN ARHIVE

Autorul analizează manuscrise sub aspect lingvistic, între aspecte menționându-se: selectarea materialului, excerptarea exhaustivă a materialului lexical, analiza structurală a diferitelor imbinări sintactice, alcătuirea unor liste de cuvinte, selectarea exemplor în vederea alcătuirii dicționarului.

2, 1973, p. 291—294

1043

Zotta Sever, CONTRIBUȚII LA ORIGINEA CUVÎNTULUI TÂRTAN

Folosind informații documentare autorul susține părerea lui D. Onciul în legătură cu originea cuvintului Târtan, anume că acesta reprezintă o poreclă dată unor oameni din Moldova, provenind din perioada trecerii tătarilor prin țările române.

an, I, nr. 2, 1925, p. 297—298

PALEOGRAFIE

1044

Asanache Gheorghe, Mărcuș Lucia, AMPRENTA — POSIBILITĂȚI
DE STUDIU ÎN DIPLOMATICĂ ȘI ÎN ANTROPOLOGIA ISTORICĂ

Articolul studiază amprenta digitală ca semn de validare al actelor, din două puncte de vedere:

— modul de realizare. Punerea amprente pe crucea executată în prealabil pe un suport a dat naștere la unele rezerve. O experiență efectuată pe hirtie de epocă a condus la concluzia că dispunerea amprente pe suport este diferită: deasupra numelui, dedesubtul numelui sau în poziție mediană, când este una singură; când sint mai multe ele pot fi dispuse în poziție aproximativ orizontală, urmînd deci direcția scrisului sau în poziție aproximativ verticală. În ceea ce privește modul de realizare s-au efectuat studii comparative pe suport de epocă, cu cerneală și tuș, ajungîndu-se la unele concluzii:

Amprenta, ca semn de validare oferă antropologiei istorice elemente de studiu etnic și genetic, avînd valoare de unicat. Localizarea în timp și spațiu a amprente este dată de document.

Utilizînd o bogată documentare, autorii analizează în amănunțime fiecare tip de amprentă.

3, 1975, p. 271—274

Guboglu Mihail, CONTRIBUȚII LA PALEOGRAFIA ȘI DIPLOMATICA TURCĂ

Autorul exprimă o serie de considerații pornind de la analiza lucrării lui Fuat Bayramoğlu, secretar general al Președinției Republicii Turcia asupra firmanelor împărătești ornate în aur și culori. Se arată categoriile de firmane pe care le prezintă lucrarea, diverse aspecte ale paleografiei și diplomatiei turco-osmane și ale autografelor imperiale, principalele elemente componente ale firmanului împărătesc. Un loc important îl ocupă semnul de validare, autentificare și legalizare desenat artistic, textul și forma tura-lei. Se redau caracteristicile celor 21 de firmane și turale reproduse în lucrare în condiții grafice deosebite.

2, 1978, p. 207—214

1046

Guțu Olimpia, Halichias Ana-Cristina, NOTE PRIVITOARE LA SCRISUL ÎN LIMBA ROMÂNĂ ÎNAINTE DE 1550

În virtutea împrejurărilor istorice, informațiile despre limba română vorbită sînt foarte sărace pînă la sfîrșitul secolului al XIII-lea. Mărturiile scrise în română sînt mai recente, datînd prin excepție, din primul sfert al secolului al XVI-lea (scrisoarea lui Neacșu din Cimpulung, 1521) și în mod curent din a doua jumătate a acestui secol.

Pe baza unor argumente filologice și istorice, oferite de documentele slavo-române și latine de cancelarie din țările române, autoarele demonstrează că se scria în română încă înainte de data primului text cunoscut și păstrat pînă în zilele noastre.

Concluziile articolului sînt următoarele: în secolele XIV și XV limba română vorbită era unitară și dispunea de forța necesară pentru a fi limba folosită. În același timp, era o limbă deja constituită, ceea ce i-a permis să-și pună amprenta pe limbile conservatoare ca latina și slavona. Documentele în latină și slavonă emise în cancelariile din Țara Românească și Moldova cuprind un mare număr de elemente românești (în lexic, morfologie și sintaxă). Urmărind tipurile de fenomene lingvistice de proveniență română întîlnite în documente latinești ca și în cele în slavonă se constată că se suprapun perfect. Aceasta dovedește că scribii erau fie români care gîndeau și vorbeau românește și care, constrînși să folosească un alt lexic și în cadrul unei alte structuri gramaticale, romanizau latina și slavona, fie străini care învățaseră românește. Aceste convințeri proprii limbii române al căror număr crește pe măsură ce avansăm în secolul al XV-lea aduc argumente în favoarea aserțiunii potrivit căreia în cancelariile princiare se scria în românește chiar înainte de 1521.

4, 1983, p. 390—401

Guțu Olimpia, UNELE PROBLEME ACTUALE DE PALEOGRAFIE ROMÂNNO-SLAVĂ

În contextul scrierilor medievale din sudul și centrul Europei, autoarea abordează două probleme: textul ca sursă de informare; grafia folosită în alcătuirea manuscrisului.

În izvoarele paleografiei româno-slave se includ cărțile manuscrise și documentele. Între acestea o atenție specială o acordă autoarea codexurilor. În scopul cunoașterii acestui fond documentar se propune editarea unui catalog unic al cărților manuscrise româno-slave datate, produse pînă la sfîrșitul secolului al XVII-lea în țările române. Pe lîngă acesta este necesar un catalog unic al cărții manuscrise româno-slave nedatate și nelocalizate. Se fac propuneri și sugestii legate de editarea unui astfel de instrument de lucru deosebit de util.

4, 1979, p. 427—429

1048

Halichias Ana-Cristina, CÎTEVA OBSERVAȚII PE MARGINEA LATINEI DE REDACȚIE ROMÂNEASCĂ A DOCUMENTELOR DIN SECOLUL AL XVI-lea

Autoarea prezintă cîteva trăsături specifice ale latinei medievale de redacție românească pe baza studierii corespondenței purtate de domnii Țării Românești și ai Moldovei cu orașele din Transilvania. În analiza efectuată, s-a avut în vedere: lexicul și structura gramaticală. Opiniile sînt însoțite de exemple.

1, 1980, p. 111—115

1049

Halichias Ana-Cristina, PENTRU UN LEXICON MEDIO ȘI NEO-LATIN PRIVITOR LA ȚINUTURILE ROMÂNEȘTI

Autoarea demonstrează necesitatea și utilitatea unui lexicon al limbii latine medievale utilizînd documentele și tipăriturile referitoare la istoria României în care sens s-a stabilit o colaborare între Arhivele Statului și Institutul de lingvistică. Elaborarea lucrării se va realiza în etape între care se numără: întocmirea unei liste bibliografice signaletice, selectarea și descifrarea textelor, fișarea termenilor, confruntarea și verificarea acestora, redactarea finală, valorificarea.

Această lucrare urmează să completeze Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române.

2, 1983, p. 144—145

Jakó Sigismund, CONCEPTIA MODERNĂ A PELAOGRAFIEI ȘI APLICAREA EI ÎN CERCETĂRILE DE PALEOGRAFIE LATINĂ DIN ȚARA NOASTRĂ

În prima parte a studiului se definește paleografia ca știință auxiliară a istoriei și principalele direcții de dezvoltare care au creat trei ramuri principale: cunoașterea scrierii vechi, codicologia, istoria scrierii.

În a doua parte se face un scurt istoric al paleografiei latine pe teritoriul țării noastre, întemeiat pe specificul scrierii autohtone, orientările acestei științe în țara noastră.

A treia parte se ocupă de istoria scrierii latine de care paleografia este strins legată. Autorul distinge mai multe perioade deși ea este unitară în dezvoltarea sa: stilul de scriere gotic sau umanist, în cadrul căruia se disting mai multe feluri sau tipuri de scriere, la rândul lor cu variante care au luat naștere în centre de scriere. Delimitarea felurilor sau anilor de scriere se face pe baza tehnicii, a formelor și a ductului.

În ultima parte se arată principalele sarcini care stau în fața paleografiei indeosebi în domeniul codicologiei.

1, 1965, p. 23—38

1051

Laurent V., L'HOMILIAIRE MARIAL DU COISLIN GR. 274 ET L'ACTIVITÉ PALÉOGRAPHIQUE DU MÉTROPOLITE DE MÉTHYMUE GABRIEL SUMMARIPA

Autorul își bazează studiul pe două scrisori aflate în arhivele Vaticanului adresate cardinalului François Barberini, directorul bibliotecii Vaticanului după 1627 de Gabriel Méthymue.

VI, 2, 1944—1945, p. 146—155

1052

Manolescu Radu, SCRIEREA LATINĂ ÎN MOLDOVA ȘI ȚARA ROMÂNEASCĂ ÎN EVUL MEDIU

În Evul Mediu, paralel cu alfabetul chirilic și limba slavă, s-a folosit în Moldova și Țara Românească, alfabetul și limba latină, atât pentru treburile interne, cât mai ales pentru nevoi externe de redactare a tratatelor politice și a corespondenței purtate între instituții sau persoane oficiale. Între piesele păstrate cele mai numeroase și cele mai importante din punct de vedere paleografic, lingvistic și istoric, pe care se bazează studiul de față, sînt documentele și corespondența între principii, boierii și conducătorii orașelor și alte persoane din Moldova și Valahia cu consiliile municipale din Brașov, Sibiu, Bistrița. Pentru redactarea actelor și a corespondenței în limba latină

corespondenții moldoveni și valahi foloseau copiiști permanenți sau ocazionali, recrutați din mediul local sau din Transilvania. Scrierea cu alfabet latin, folosită în Moldova și Valahia a apărut în secolul al XIV-lea și s-a dezvoltat sub influența scrierii contemporane din Transilvania, Ungaria, Polonia și poate fi periodizată astfel:

1. Scrierea gotică (sec. XIV, XV și prima jumătate a sec. al XVI-lea)
2. Scrierea umanistă (a doua jumătate a secolului al XV-lea și prima jumătate a secolului al XVI-lea)
3. Scrierea modernă (a doua jumătate a secolului al XVI-lea, secolele al XVII-lea și al XVIII-lea).

2, 1966, p. 67—82

1053

Onu Liviu, ASPECTE ALE SCRIERII CHIRILICE ROMÂNEȘTI DE LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI al XIX-lea. LITERE CU VALORI AMBIGUE ȘI CONFUZII DE LITERE

Autorul tratează câteva aspecte mai puțin studiate ale scrierii chirilice românești de la începutul secolului al XIX-lea; litere cu valoare ambiguă și confuzie de litere. Exemplele sînt extrase din manuscrisul românesc nr. 3499 păstrat la Biblioteca Academiei R. S. România, datînd din anul 1816 și care reprezintă singura copie de pe cea mai veche traducere a Istoriilor lui Herodot (secolul XVII) care s-a păstrat. Articolul pledează pentru o colaborare mai strînsă între istorici, filologi și paleografi pentru ca aceste aspecte să nu fie ignorate.

4, 1984, p. 448—453

1054

Sacerdoțeanu Aurelian, ORIENTĂRI ÎN PALEOGRAFIA ROMÂNĂ

Scrisul s-a transmis grafic prin cuvinte și sunete ale unei limbi vorbite. În cursul timpului această înregistrare a căpătat forme diferite clasate teoretic în mai multe grupe: pictografic, ideografic, silabică și alfabetică. Istoria fiecărei forme constituie obiectul a numeroase studii. Datorită scrisului, care impune paleografului cunoștințe temeinice și o formație multilaterală solidă, se pot clarifica multe aspecte ale dezvoltării culturii și civilizației de-a lungul secolelor. Din necesitatea unei lecturi corecte a scrisului vechi s-a născut paleografia al cărui obiect îl constituie citirea scrisului vechi, o disciplină principală în rîndul științelor auxiliare ale istoriei. Principiile paleografiei au determinat-o ca o știință unitară, cu metode bine definite. În practică sînt mai multe feluri de paleografii în funcție de limbă, de semnele grafice și evoluția lor, ceea ce determină specificul fiecărei paleografii.

Scrisul vechi românesc a creat, de asemenea, o paleografie specifică. Primele opere literare, diplomatice și epigrafice ale românilor au fost scrise în limbile latină și slavonă. Pentru scrisul slavon s-a folosit alfabetul chirilic.

Ulterior acesta a fost adoptat pentru limba română și a fost utilizat pînă în secolul trecut. Textele scrise în acest alfabet constituie obiectul paleografiei române. Textele românești vechi scrise în alte alfabete sînt mai puțin numeroase. În articolul de față autorul clarifică particularitățile scrisului românesc și arată dificultățile întîlnite. Astfel, articolul este structurat în felul următor: introducerea în paleografia română care reprezintă un ghid în literatura de specialitate existentă; prezentarea sistematică a problemelor care se ridică; transcrierea textelor din alfabet chirilic în alfabet latin. În același timp, autorul sugerează principalele caracteristici ale acestui domeniu de cercetare. De aceea, studiul reprezintă un compendiu al paleografiei române. Exemplele sînt însoțite de reproduceri fotografice de pe documente.

1, 1968, p. 3–34

1055

Sacerdoțeanu Aurelian, TRANSCRIEREA DOCUMENTELOR ROMÂNEȘTI

Autorul tratează problema transcrierii textelor românești chirilice, încă nerезolvată, pornind de la legea de organizare din 1925 în care se prevedea obligația Arhivelor Statului de a păstra copii autentice de pe toate actele mai vechi de anul 1881 care se vor prezenta spre traducere sau transcriere. Se propun două sisteme de transcriere: ale lui Sacerdoțeanu și Drăganu, primul apropiat de transliterație, al doilea de interpretare.

Alte probleme legate de transcrierea și traducerea documentelor;

— modul de redare a cuvintelor străine.

— descrierea documentului

— colaționarea

În încheierea articolului autorul exemplifică cu transcrierea unui document din anul 1626.

VII, 1, 1946, p. 3–9

1056

Slușanschi Dan, PERSPECTIVE NOI ASUPRA CERCETĂRII LATINITĂȚII MEDII PRIVITOARE LA TERITORIUL ȚĂRII NOASTRE

În susținerea acestei idei, autorul face un scurt istoric al cercetării textelor latine și prezintă câteva concluzii pe marginea cursului organizat de Centrul de perfecționare a cadrelor de pe lângă Direcția Generală a Arhivelor Statului în vederea perfecționării specialiștilor în limba și paleografia latină.

3, 1981, p. 362–363

1057

Andrițoiu Maria, Cerghedean Mihai, SIGILII SĂTEȘTI ÎN COMITATELE HUNEDOARA ȘI ZARAND

Articolul face o prezentare tematică a sigiliilor sătești din comitatele Hunedoara și Zarand din perioada 1851—1881. Pentru a explica apariția, frecvența lor mai mare sau mai mică, deosebirile și asemănările cu altele, autorii fac la început o prezentare sumară a perioadei în care ele sînt atestate, administrația și în special administrația satească. Datorită varietății și valorii lor documentare s-a apreciat necesară publicarea lor. Satele, în alegerea simbolului lor au ținut seama de realitățile locale și au exprimat sintetic fiecare caracteristică a comunității respective. Legenda este scrisă în limba română. Trebuie ținut cont că aceste sigilii au apărut imediat după eliberarea comunelor de sub dominația feudală în condițiile ecoului produs de ideile revoluției de la 1848, ca o manifestare a conștiinței de sine a satelor din Transilvania.

1, 1971, p. 3—26

1058

Balogh Adalbert, EVOLUȚIA SIGILIIILOR FOLOSITE DE AUTORITĂȚILE ADMINISTRATIVE DIN COMITATUL MARAMUREȘ ÎN SECOLELE XV—XVIII

Articolul, bazat pe arhiva creată de fostul comitat Maramureș și pe matricele sigilare păstrate la Filiala Maramureș a Arhivelor Statului, prezintă tipurile de sigilii folosite de autoritățile comitatense și de cele cinci orașe și târguri privilegiate (Cîmpulung, Hust, Sighet, Teceu și Vișc) însoțite de reproduceri fotografice.

4, 1982, p. 413—422

1059

Berindei Dan, Dogaru Maria, PETIȚIA DE LA 11 IUNIE 1861, COMITETUL PENTRU SUBSCRIPȚIE ȘI SIGILIUL SĂU

Petiția din 11 iunie 1861 reprezintă un episod al acțiunii organizate de gruparea radicală din Principatele Unite pentru susținerea prințului Alexandru

Ioan Cuza în vederea realizării unificării administrative și politice a celor două țări — Țara Românească și Moldova — și pentru o reformă electorală menită să lărgască numărul cetățenilor cu drept de vot. Conservatorii au opus acestei petiții o alta destinată să producă dificultăți care susținea aducerea unui prinț străin. Cele două petiții au circulat în principate, prima îmbinând azeziunea generală a maselor (peste 800 000 de semnături), întrucît ea corespundea aspirațiilor lor. Pentru deschiderea oficială a campaniei de culegere a semnăturilor radicalii au ales ziua de 11 iunie cînd a fost convocată o mare adunare populară la Filaret. Noul consiliu municipal ales a consacrat victoria radicalilor. Organizatorii au acordat importanță însemnelor heraldice, care au reconstituit atmosfera din ziua de 11 iunie 1848. Elementul semnificativ l-a constituit tricolorul (roșu, galben și albastru) arborat în diferite locuri. Alături de el se afla stema unită, înălțarea unei statui a libertății. Se păstrează, de asemenea, o matrice sigilară care a aparținut Comitetului pentru subscripție la petiția din 11 iunie care se descrie în elementele sale componente.

3, 1981, p. 318—324

1060

Berindei Dan, CONSTANTIN MOISIL ȘI COMISIA CONSULTATIVĂ HERALDICĂ A ROMÂNIEI

Înființată în iunie 1921 Comisia Consultativă Heraldică a avut ca membri pe lângă alte nume prestigioase, pe Constantin Moisil fiind considerat membru fondator prezent la întreaga ei activitate și în funcția de director general al Arhivelor Statului, oferind ospitalitatea instituției lucrărilor Comisiei. Realizările Comisiei în perioada ei de funcționare (1921—1940) sînt legate, fără îndoială, de contribuția lui C. Moisil ca membru al ei timp de două decenii, atît datorită cunoștințelor sale remarcabile de heraldică cit și prin spiritul său organizator.

1, 1977, p. 81—82

1061

Berindei Dan, CÎTEVA INFORMAȚII GENEALOGICE REFERITOARE LA DESCENDENȚA LUI ALEXANDRU D. GHICA

Bazîndu-se pe rapoarte consulare austriece din epoca Unirii Principatelor, documente bogate în informații referitoare la personalități politice marcante din această perioadă, autorul oferă cîteva cercetări genealogice privitoare la descendența lui Alexandru D. Ghica.

În același timp, documentele menționate oferă o serie de informații asupra candidaturii lui Alexandru Ghica la tronul Țării Românești în toamna anului 1858.

2, 1975, p. 210—211

Câncea V. Ioan, SIGILIILE CAIMACAMILOR CRAIOVEI

Sint prezentate următoarele sigilii:

1. Sigiliul lui Constantin Samurcaș (1810)
2. Sigiliul lui Constantin Sutz (1816)
3. Sigiliul lui Nicolae Sutz (1818)
4. Sigiliul lui Gheorghe Sutz (1819)

vol. III, 1, nr. 6—7, 1936—1937, p. 178—179

1063

Cernovodeanu Dan, Mănescu N. Ioan, NOILE STEME ALE JUDEȚELOR ȘI MUNICIPIILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA. STUDIU ASUPRA DEZVOLTĂRII ISTORICE A HERALDICII DISTRICTUALE ȘI MUNICIPALE ROMÂNEȘTI

Studiul reprezintă o sinteză a heraldicii românești prilejuit de reintroducerea în țara noastră, prin decret al Consiliului de Stat, a stemelor județene și municipale care reflectă realizările societății românești sub raport economic, social și politic. Prețuirea trecutului glorios de luptă al poporului român, respectul față de tradițiile strămoșești ale neamului se întâlnesc în noua heraldică județeană și municipală a României socialiste. Procesul de elaborare a noilor steme a antrenat la diferite nivele masele de oameni ai muncii și a îmbogățit gândirea heraldică din țara noastră, punând în evidență formule noi de îmbinare a tradiției istorice cu realitățile actuale și cu aspirațiile societății românești. În structura heraldică a noilor steme se reflectă profundele prefaceri sociale ale contemporaneității. Studiul este structurat astfel:

1. Țara Românească și Moldova (secolele XIV—XIX). Această parte cuprinde evoluția istorică, descrierea și reproducerea reprezentărilor heraldice și a emblemelor județelor muntene, începând cu sigiliile mari domnești de la sfârșitul secolului al XVIII—lea, precum și a stemelor ținuturilor Moldovei. Pentru Transilvania este descrisă practica regională sau municipală începând cu secolul al XIII-lea.

2. România, secolul XX. Se evidențiază stemele județene și ale orașelor elaborate de Comisia Consultativă Heraldică între anii 1921—1928 cu descrierea principalelor caracteristici.

3. În cea de a treia parte se reproduc și se descriu stemele celor 39 județe și 47 municipii existente în anul 1972.

Textul este redat în versiune românească și franceză.

1—2, 1974, p. 3—218

1064

Dogaru Maria, PE MARGINEA FOLOSIRII SIGILIILOR CU CARACTERE TURCEȘTI DE CĂTRE DOMNITORII ȚĂRII ROMÂNEȘTI

Autoarea demonstrează că față de cele cunoscute în legătură cu primele sigilii cu caractere turcești folosite de domnitorii români (Vasile Lupu în Mol-

dova și Grigore Ghica în Țara Românească, Gheorghe Ghica a autentificat un document cu un sigiliu ce avea în emblemă stema Moldovei iar legenda scrisă cu caractere turcești. Documentul este o scrisoare în limba turcă (decembrie 1659) prin care Gheorghe Ghica îl informa pe marele vizir despre devastările produse de Djan-Pașa. Se descrie sigiliul, se redă textul legendei și se fac comentarii pertinente asupra semnificației lui.

1—2, 1974, p. 307—308

1065

Dogaru Maria, STEMA ORAȘULUI TULCEA

Stema orașului Tulcea, utilizată la începutul secolului XX se include în categoria celor care evocă un moment istoric memorabil. Principalul său element îl constituie monumentul independenței din acest oraș, înălțat în anul 1900. Se descriu elementele componente și semnificația lor.

1, 1978, p. 109—110

1066

Dogaru Maria, INSTRUMENTE DE EVIDENȚĂ ȘI INFORMARE ȘTIINȚIFICĂ PENTRU IZVOARELE SIGILARE

Se enumeră instrumentele de evidență și informare științifică existente în Arhivele Statului pentru sigilii (inventare, cataloage și ediții de documente) și includerea unor elemente în fișa tematică și în formularele cartele de date, mijloace care răspund parțial cerințelor de cercetare științifică a acestui gen de izvoare. În vederea realizării unei informări cuprinzătoare, autoarea sugerează câteva propuneri: alcătuirea unor cataloage sigilografice, repertorii ale sigiliilor, fototeca sigilară; îmbunătățirea prezentării și descrierii sigiliilor în lucrările arhivistice de informare.

2, 1979, p. 154—156

1067

Dogaru Maria, CONSERVAREA STEMELOR JUDEȚENE ÎN SIGILIILE DOMNEȘTI

Pornind de la studiul efectuat de C. Moisil asupra unor sigilii domnești emise în perioada 1793—1819, având pe margine stemele județelor din Țara Românească și Moldova, autoarea constată că astfel de sigilii au existat înainte de data menționată și cu o arie de folosire mult mai largă. Primul document cunoscut care include stemele este din 1782, emis în cancelaria lui Nicolae Caragea. Se arată principalele caracteristici ale acestor sigilii din perioada 1782—1821. Aceleași elemente se indică pentru perioada domniilor pămîntene. Articolul este însoțit de reproduceri fotografice.

2, 1973, p. 295—302

Dogaru Maria, SIGILIILE CANCELARIEI DOMNEȘTI A ȚĂRII ROMÂNEȘTI ÎNTRE ANII 1715—1821

Importantele modificări apărute la igiliile domnești din epoca fanariotă (1715—1821) au izvorit din evoluția societății românești și datorită influențelor exercitate în ceea ce privește structura emblemei și a legendei și tehnica, de confecționare, elemente care demonstrează necesitatea și importanța studierii acestor sigilii.

Prima parte a studiului este consacrată concluziilor care se desprind din studierea sigiliilor domnești din această perioadă sub aspectul tipurilor de sigilii, a legendei, formei, dimensiunilor și tehnicii de confecționare. Din punct de vedere al emblemei, tipul heraldic și tipul combinat sînt realizate prin imbinarea celor două tipuri: tradițional și iconografic, continuînd să existe în cursul secolului al XVIII-lea și în primele decenii ale secolului al XIX-lea. Se utilizează mult sigiliile avînd emblema reunită și realizată din emblemele tradiționale ale Moldovei și Valahiei. În sigiliile cîtorva domnitori fanarioti s-a introdus scena săgetării corbului, inspirată din legenda Corvineștilor, ca expresie a alianței care a existat între familia Huniade și familia domnitoare din Țara Românească. Se constată, de asemenea, apariția unui nou tip sigilar, cuprinzînd emblemele județelor. Din punct de vedere al tehnicii de confecționare, sigiliile domnești din această epocă sînt aplicate, imprimate sau conservate în capsule metalice.

Partea a doua cuprinde descrierea sigiliilor utilizate de fiecare domnitor între 1715—1821.

1, 1970, p. 385—421

Dogaru Maria, SIGILIILE CANCELARIEI LUI ȘTEFAN CEL MARE

Analizînd bibliografia problemei, autoarea apreciază că în cancelaria lui Ștefan cel Mare (1457—1504) s-au folosit patru matrice sigilare, păstrîndu-se deci patru categorii de impresiuni sfragistice ale căror caracteristici sînt descrise:

1. Sigiliul mare constatat în perioada 1460—1503
2. Sigiliul mijlociu, rotund
3. Sigiliul mic, rotund
4. Sigiliul inelar, rotund pe care autoarea îl menționează în practica de sigilare a voievodului

În continuare sînt descrise tipurile de sigilii folosite din punct de vedere al tehnicii de confecționare, rolul juridic al acestora pentru autentificarea actelor, cu contribuția științifică a autoarei în aceste probleme. Se menționează, de asemenea, că sigiliile folosite în vremea lui Ștefan cel Mare exprimă înflorirea culturală proprie perioadei, preocupările domnului vizînd mai buna organizare a activității social-economice, realizarea unui model al stemei Moldovei care a persistat în timp.

2, 1984, p. 197—202

Dogaru Maria, CONTRIBUTII LA CUNOAȘTEREA HERALDICII ȚĂRII ROMÂNEȘTI. PRIMELE STEME REPREZENTATE ÎN CULORI

Subliniind faptul că smalțurile heraldice s-au bucurat în cancelariile țărilor române de o atenție deosebită, autoarea reamintește viile dezbateri din istoriografia românească pe marginea cromatismului emblemelor colorate.

În ceea ce privește Țara Românească, lucrările publicate până în prezent consideră că primul exemplar colorat al acestor embleme este cel cuprins în albumul ex-primarului orașului Sibiu din 1616, blazon constituit dintr-o compoziție pe albastru, cu pasărea heraldică neagră iar crucea și stelele de aur. Studiarea actelor de cancelarie din secolul al XVII-lea i-a permis autoarei concluzia că primele embleme oficiale colorate figurează pe frontispiciul unui pergament domnesc din 9 februarie 1608 și cuprinde: un scut roșu închis, cu acvila avînd în cioc crucea de aur. Tot din cancelaria domnitorului Radu Șerban s-a emis un act la 29 mai 1608 avînd în frontispiciu emblema al cărui scut avea cîmpul albastru cu acvila de aur. Este, de altfel, tipul care s-a impus de vreme ce se regăsește în fruntea mai multor documente din secolul al XVII-lea.

Fără îndoială, utilizarea smalțurilor de felul celor menționate, aur și roșu, constituia un mijloc de a sublinia autoritatea foarte diferită a puterii, de a sugera într-o manieră plastică statutul independenței statului.

3, 1983, p. 288—293

1071

Dogaru Maria, ÎNSEMNE HERALDICE REFLECTÎND IDEEA UNITĂȚII NAȚIONALE

Autoarea încearcă clasificarea în ansamblu a vestigiilor ce atestă modul în care fenomenul heraldic reflectă idealul național, după formă și semnificație. Articolul este însoțit de o bogată ilustrație (30 de reproduceri) și este structurat astfel:

1. Izvoare heraldice reflectînd unirea Țării Românești și a Moldovei
2. Insemne heraldice sugerînd unirea tuturor românilor
3. Devize exprimînd ideea unității
4. Tricolorul — simbol național

Supl. 1979, p. 206—222

1072

Dogaru Maria, EXPOZIȚIA INTERNAȚIONALĂ DE SIGILOGRAFIE

Se prezintă tematica și exponatele expoziției internaționale de sigilografie, organizată la Muzeul Arhivelor în septembrie 1978, alcătuită din piese aduse sau trimise de Arhivele naționale din: Anglia, Belgia, Franța, R. F. Ger-

mania, Olanda, Spania și România. Din punct de vedere al genului documentelor expoziția a cuprins: mulate sigilare confecționate din sulf, tercuit, gips și ceară, fotografiile realizate în diferite tehnici și mărimi de pe sigilii aparținând tuturor categoriilor de posesori; planșe realizate în alb-negru sau color de elevii unor școli generale și școli de artă din Paris, lucrări de specialitate editate în diferite țări.

3, 1979, p. 345—349 (l. română și franceză)

1073

Dogaru Maria, DOCUMENTE PRIVIND INTERFERENȚA ÎNTRE SIGILOGRAFIA ȘI DIPLOMATICA ROMÂNEASCĂ

Se prezintă un catalog al documentelor cuprinse în expoziția permanentă a D.G.A.S. referitoare la vestigiile sfragistice rare. Catalogul este structurat în următoarele părți: I. Sigiliile capitulurilor au avut întotdeauna un rol deosebit în garantarea conținutului actelor pe care aceste instituții le-au transmis; II. Cazurile rare de sigilare; III. Rolul și importanța tipurilor de sigilii (mare mijlociu, mic, inelar) în cancelaria princiară; IV. Dovadă a rolului juridic pe care l-a avut sigiliul, unele documente rămase nevalidate, datorită vicisitudinilor vremii, sînt autentificate de către domnitorii ce au urmat; V. Documentele cosigilate ridică interesante probleme pentru sigilografie și critica diplomatică; VI. O formă excepțională de validare o constituie aplicarea pe acte a două sigilii de text; VII. În secolul al XVIII-lea se constată tendința posesorilor de acte de a obține întărirea conținutului acestora în domniile succesive sau de către domnitorii care au urmat emitentului, recunoscîndu-se valabilitatea actelor, se aplică un nou sigiliu; VIII. Unele sigilii constituie rarități demne de cercetat sub aspectul conținutului din emblema; IX. Interesul general pentru căutarea falsurilor a creat o grupă deosebită pentru confecționarea și păstrarea matricelor sigilare.

3, 1979, p. 340—344

1074

Dogaru Maria, SIGILIILE DE TIP ICONOGRAFIC UTILIZATE DE DOMNII ȚĂRII ROMÂNEȘTI

Primul sigiliu de acest tip, cunoscut pînă în prezent, validează un act din 1403 emis de Mircea cel Bătrîn. Etapele înregistrate în evoluția acestui tip de sigiliu au fost următoarele: 1403—1583 caracterizată prin faptul că întreaga suprafață sigilară era ocupată de stema iconografică iar legenda indică numele și titlul posesorului; 1583—prima jumătate a secolului al XVII-lea în care are loc contopirea tipului heraldic cu cel iconografic, compoziția denumindu-se „tipul combinat“. Din această etapă se menționează sigiliile lui Mihai Viteazul și Șerban Cantacuzino; a treia etapă cuprinde perioada de la sfîrșitul secolului al XVII-lea și prima jumătate a secolului al

XIX-lea, caracterizată prin schimbarea înfățișării și rolului celor două personaje. Autoarea apreciază că acest tip de sigiliu a cunoscut o evoluție diferită față de alte țări, avînd în vedere originea latină a țării noastre, considerînd că el constituie o expresie a originalității sigilografice românești.

3, 1979, p. 333—337

1075

Dogaru Maria, CONTRIBUȚIA LUI CONSTANTIN MOISIL LA DEZVOLTAREA SIGILOGRAFIEI ROMÂNEȘTI

Preocupările sale pentru cercetarea izvoarelor sigilare s-au înscris în cadrul cercetărilor heraldice. C. Moisil aprecia că sigiliile fac parte din monumentele de cultură românească, ele reflectă mentalitățile generațiilor, mentalitățile sociale, completează informațiile din documente, militează pentru adoptarea unei terminologii corespunzătoare, valorificarea multiplă a acestor izvoare îndeosebi, prin corelarea lor cu probleme fundamentale ale istoriei românilor. A inclus heraldica între obiectele de studiu ale Școlii de arhivistică alături de alte științe auxiliare. Prin activitatea sa în acest domeniu a lărgit aria de investigație asupra izvoarelor sigilare și a aprofundat cercetările în determinarea locului, originii și semnificației elementelor din emblemă.

1, 1977, p. 82—84

1076

Dogaru Maria, SIMBOLUL DACIEI ȘI SIGILIILE LUI MIHAI VITEAZUL

Sînt descrise trei impresiuni sigilare din timpul domniei lui Mihai Viteazul, folosite în perioada cînd a unit sub sceptrul său cele trei țări române, datînd din 3, 27 și 29 iulie 1600, toate sigiliile mijlocii. Aceste sigilii au fost studiate și de alți cercetători. Autoarea aduce unele precizări legate de interpretarea legendelor acestor sigilii.

2, 1975, p. 169—171

1077

Dogaru Maria, COLECȚIA DE SIGILII A DIRECȚIEI GENERALE A ARHIVELOR STATULUI

Se realizează o descriere a colecției de matrice sigilare a Arhivelor Statului din București, cuprinzînd 5976 exemplare, din care circa 5450 sigilii administrative. Descrierea se face din punct de vedere al provenienței, al tipului heraldic, al legendei. Prezentarea este însoțită de reproduceri fotografice ale unor matrice.

2, 1969, p. 155—171

Dogaru Maria, CONCEPȚIILE REVOLUȚIONARILOR PAȘOPTIȘTI OGLINDITE ÎN SIGILII

Conducătorii revoluției de la 1848 au acordat o importanță deosebită simbolurilor. Astfel, primul decret emis de Guvernul provizoriu a fixat steagul iar în altele ulterioare s-au stabilit condițiile de folosire a eșarfelor tricolore, modul de redactare a actelor, confecționarea unor sigilii proprii pentru autentificarea acestora. Pe lângă sigiliul Locotenenței domnești care reprezenta o sinteză sigilografică se descriu sigiliile adoptate de alte instituții în această perioadă. La acestea se adaugă sigiliile personale ale unor revoluționari, însoțite de reproduceri fotografice.

Supl. 1973, p. 134—138

1079

Dogaru Maria, DOCUMENTE EXCEPȚIONAL VALIDATE

În urma studierii documentelor cancelariei domnești din perioada 1715—1821, autoarea descrie încă două modalități de sigilare a documentelor: validarea succesivă cu două sau trei sigilii ale aceluiași emitent și autentificarea cu două sigilii mari de text. Aceste două procedee sînt exemplificate cu documente validate în acest fel provenind din cancelariile lui Constantin Brîncoveanu, Șerban Cantacuzino, Alexandru Ipsilanti, Alexandru Constantin Moruzi.

2, 1972, p. 325—332

1080

Dogaru Maria, MULAJE SIGILARE DIN FLANDRA ȘI BRABANT

Se reproduc fotografic și se descriu 38 mulate sigilare belgiene care au fost oferite de Arhivele Generale ale Regatului Belgiei Arhivelor Statului din România. Colecția cuprinde patru serii de mulate de pe sigilii din secolele X—XVIII. Se descriu: forma, tipurile cărora aparțin, materialele și tehnica de confecționare, semnificația emblemei, legenda.

4, 1975, p. 418—426

1081

Dogaru Maria, SIGILIUL LUI AVRAM IANCU

Autoarea descrie sigiliul păstrat la Arhivele Statului din Sibiu și documentul însoțitor, atribuit lui Avram Iancu. Este un sigiliu din ceară roșie, a cărei matrice nu a fost confecționată special pentru Avram Iancu, dar folosit de acesta în funcțiile pe care le-a ocupat în timpul revoluției.

3, 1972, p. 694—695

1082

Eftimiu Elena, ANTIMIIA, FATA VORNICULUI GRIGORE URECHE. CONTRIBUȚIE DOCUMENTARĂ

Cu o scurtă introducere asupra familiei Ureche, autoarea publică un document din anul 1657 ianuarie 25 cu amănunte inedite asupra uneia din fiicele lui Grigore Ureche, Antimiia. Se menționează importanța genealogică a documentului și faptul că fata lui Grigore Ureche era învățată, știutoare de carte, fiind printre puținele femei culte din perioada respectivă.

an. II, nr. 3, 1926, p. 370—372

1083

Filitti C. Ioan, SCHITUL ANINOASA — CISLĂU (BUZĂU) ȘI NEAMUL DOAMNEI NEAGA

Pornind de la cel mai vechi document care atestă localitatea Cislău din 1655 și care menționează moșia Cislău din vremea lui Vladislav vv. la 1523—1525, autorul face o incursiune istorică asupra localității și a stăpînitorilor de moșii de aici.

În continuare, sint menționate date biografice ale doamnei Neaga, fiica lui Vlaicu clucer, soția lui Mihnea Turcitul. Aceasta a clădit biserica din Cislău pe locul celei din Aninoasa. Se arată modul de administrare al ctitoriei și al moșiilor acesteia, atît în timpul doamnei Neaga cît și de către urmașii ei. Studiul se încheie cu un arbore genealogic al neamului doamnei Neaga.

an. I, nr. 2, 1925, p. 210—226

1084

Filitti C. Ioan, RECTIFICĂRI ISTORICO-GENEALOGICE

Se fac precizări legate de biografia lui Nestor Craiovescu și a postelnicului Ianache

an. II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 234—235

1085

Gherghel Ilie, PARCUA ROMANORUM: PABULA IULII GAESARIS II

Autorul răspunde unor observații critice făcute de N. Iorga pe marginea articolului său.

an. II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 235—237

1086

Gorovei Ș. Ștefan, CANTEMIREȘTII. ESEU GENEALOGIC

Studiul este consacrat genealogiei familiei Cantemir, mai puțin cercetată pînă în prezent și pornind de la studiul lui Sever Zotta asupra acestei familii. Se adîncesc unele ipoteze formulate de Zotta, lămurind chestiuni lăsate în suspensie și aflînd noi știri despre rude și strămoși. Studiul este structurat în următoarele părți: I. Răzeșii silișteni pînă la Cantemir; II. Cantemir: cariera; primele două căsătorii; III. Anița Bantăș, nepoata doamnei lui Duca vodă; IV. Varia cuprînzînd problemele ce urmează a fi clarificate în cercetări viitoare.

3, 1973, p. 481—512

1087

Gorovei Ș. Ștefan, CONTRIBUȚII LA GENEALOGIA FAMILIEI DOMNITOARE TOMȘA

O afirmație eronată a lui N. Beldiceanu referitoare la inscripția de pe epitaful oferit de Ștefan Tomșa bisericii Sf. Nicolae Domnesc din Iași a determinat autorul să întreprindă o cercetare genealogică asupra familiei care a dat doi domnitori Moldovei și doi domnitori Țării Românești: familia Tomșa.

Bazat pe o solidă informare, autorul descrie în amănunt toate elementele și formulează observații cu caracter istoric. De asemenea, se completează genealogia familiei Tomșa.

3, 1971, p. 375—390

1088

Gorovei Ș. Ștefan, CU PRIVIRE LA METODOLOGIA CERCETĂRI-LOR DE GENEALOGIE MEDIEVALĂ ROMÂNEASCĂ

Se încearcă descrierea modului de abordare a cercetărilor de genealogie medievală românească în perspectiva studiilor teoretice ale acestei științe. Studiul este structurat astfel: 1. Generalități. Definiție; 2. Cîmp de cercetare; 3. Principii genealogice. În încheiere se menționează principalele sarcini ale istoriografiei românești care vor contribui la progresul științei istorice. Acestea sînt legate de elaborarea a trei lucrări fundamentale: genealogia, prosopografia și scurgerea proprietății în secolele XIV—XIX.

2, 1973, p. 285—291

1089

Ionescu D. Gion, SĂSENI DIN BÎSCENII DE JOS. SPIȚĂ DE NEAM

Autorul subliniază importanța documentelor de familie și a celor păstrate de Arhivele Statului pentru stabilirea arborelui genealogic al unor familii

de moșneni. Prima familie Săseanu, locuind la Bîscenii de Jos a fost întemeiată de Radu (II) Săseanu, originară din valea Nișcovului, căsătorit cu o Mărgineanu. Cu timpul, moșnenii Săseanu (șase descendenți aparținând celei de a treia generație și 15 la a patra) vor juca un rol social important chiar în administrația Țării Românești. Tudor, din a treia generație, fiul lui Mihai este membrul cel mai important al acestei genealogii, ca vătaf de plai la Buzău, apoi Moise și Bănică la a patra generație, ultimul ca polcovnic și, în sfârșit, fiul celui dintii, Costache ca trei logofăt al Divanului.

4, 1984, p. 454—463

1090

Iordache Gh. Stelian, STAMPILA DE DATARE GALAȚI — MOLDOVA

Către mijlocul secolului al XIX-lea, într-o perioadă de dezvoltare economică și demografică impetuoasă, la Galați, port principal al Moldovei, erau puse în circulație primele sigilii postale din Moldova.

Autorul prezintă, pe baza studierii unor documente păstrate de filiala Galați a Arhivelor Statului, într-o viziune dinamică, sigiliul Galați—Moldova (1858—1867), stabilește toate elementele necesare încadrării cronologice și furnizează probele autenticității lor, ajutând astfel la datarea documentelor dificil de datat.

4, 1985, p. 437—445

1091

Karadja Constantin I. DESPRE STEMELE ROMÂNEȘTI ALE LUI RICHENTAL

Pornind de la articolul publicat de Mihail Popescu despre stemele Principatelor Române editate de Richental și reproduse ulterior de alți autori, articolul aduce o serie de precizări asupra unor greșeli care s-au strecurat în reeditările ulterioare, recomandând folosirea stemelor editate de Richental.

nr. 5, an. 1928—1929, p. 436—437

1092

Leonte Ileana, O FORMĂ RARĂ DE VALIDARE A DOCUMENTELOR ÎN CANCELĂRIA DOMNEASCĂ A MOLDOVEI

Documentele emise în țările române în perioada feudală prezintă forme de redactare și caracteristici ale perioadei. Redactarea actelor juridice a înregistrat o simplificare. În țările române autenticitatea actelor era asigurată

de sigiliul celui care emitea actul și de semnătura acestuia. Autoarea arată că una din formele rare de validare a documentelor, folosită în cancelaria domnească a Moldovei, a fost autentificarea cu același sigiliu a două acte cu date diferite și cu emitenți diferiți. Articolul este însoțit de ilustrații.

2, 1968, p. 245—252

1093

Mănescu N. Ioan, STEMELE LUI DIMITRIE CANTEMIR ȘI LOCUL LOR ÎN HERALDICA ȚĂRILOR ROMÂNE

Se subliniază unele amănunte în legătură cu statutul lui Dimitrie Cantemir și al pribegilor moldoveni, stabilit în linii mari prin diploma lui Petru I din 1 august 1711, și anume cel legat de acordarea titlului de svietleștii cneaz, serenissim principe și de gospodar al Moldovei lui Dimitrie Cantemir. Se descriu și se reproduc stema și sigiliile adoptate de Cantemir în timpul șederii în Rusia.

3, 1973, p. 465—480

1094

Moisil Constantin, STUDII DE SIGILOGRAFIE ROMÂNEASCĂ

Studiul este structurat în următoarele părți: I. Sigilii de dregători:

1. Sigiliile iconografice ale vornicilor mari din Țara Românească. Într-o primă parte se prezintă trăsăturile generale ale acestor sigilii apoi se face o descriere amănunțită cu rezumarea documentelor pe care sînt aplicate și cu reproducerea fotografică a imaginii lor. Astfel, sînt descrise sigiliile lui: Preda Brincoveanu din anul 1652, Radu Popescu din 1670, Radu Krețulescu din 1675, Badea Bălăceanu din 1678, Alexandru Alexianu din 1694, Șerban Cantacuzino din 1708, Iordache Krețulescu din 1724 și Ștefan Văcărescu din 1758, toate aplicate pe cărți de judecată.

2. Sigilii cu însemnele dregătoriei, categorie în cadrul căreia descrie: sigiliul marelui spătar Grigore Filipescu (1823), sigilii de mari armași și sigiliul Agiei din București.

II. Sigilii domnești cu stemele județelor, în care sînt prezentate sigilii cu stemele județelor Țării Românești, sigilii cu stemele județelor Moldovei, sigilii cu stemele județelor Olteniei.

vol. II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 426—449

1095

Moisil Constantin, SIGILIILE LUI MIRCEA CEL BĂTRÎN

Bazat pe un număr mare de documente și sigilii păstrate de la Mircea cel Bătrîn autorul își structurează studiul în următoarele părți:

— Sigilii și monete

— Notițe bibliografice

- Caracteristici generale
- Sigilii mari domnești
- Sigilii mici domnești
- Încheiere

Reproduceri alb-negru ale unor sigilii.

VI, 2, 1944—1945, p. 256—286

1096

Moisil Constantin, INELE SIGILARE DOMNEȘTI DE AUR

Dintre puținele sigilii inelare domnești care s-au păstrat, autorul le descrie pe cele cunoscute provenind din vremea domniei lui Vasile Lupu, de la Petru Cercel sau Radu Paisie, Constantin Brîncoveanu.

V, 1, 1942, p. 212—224

1097

Moisil Constantin, LICITAȚIE DE SIGILII DOMNEȘTI

Sînt descrise sigiliile domnești provenind de la Scarlat Calimah și de la Alexandru Calimah, socrul său, ambii foști domni ai Moldovei.

V, 1, 1942, p. 209—212

1098

Moisil Constantin, NOI STUDII DE SIGILOGRAFIE ROMÂNEASCĂ

1. Sigiliul lui Mihai Viteazul ca domn al Țării Românești, Ardealului și Moldovei.

Se fac noi precizări legate de sigiliul din 27 iulie 1600 al lui Mihai Viteazul publicat și comentat de mai mulți specialiști înaintea sa. Față de vechea interpretare, conform căreia în sigiliu era reprezentată stema Transilvaniei, se demonstrează că acest sigiliu al domnitorului român înfățișează stemele Moldovei și Țării Românești.

2. Primele sigilii cu stema unită a Moldovei și Țării Românești. Față de sigiliile cunoscute reprezentînd stema unită a Moldovei și Țării Românești provenind de la Nicolae Mavrocordat, autorul descrie alte sigilii cu aceeași stemă aplicate pe documente emise de Gheorghe Duca (trei sigilii mari domnești din 1691), tip sigilar care mai tîrziu a simbolizat ideea unirii principatelor.

IV, 1, 1940, p. 100—109

Moisil Constantin, BULE DE AUR SIGILARE DE LA DOMNII
ȚĂRII ROMÂNEȘTI ȘI AI MOLDOVEI

Studiul este structurat în următoarele părți: introducere, bule de aur sigilare, bula de aur de la Alexandru al II-lea al Țării Românești, bula de aur de la Mihnea al II-lea Turcitul al Țării Românești, bula de aur de la Petru Cercel al Țării Românești, bula de aur de la Petru Șchiopul, domnul Moldovei, bula de aur de la Matei Basarab, domnul Țării Românești, bula de aur de la Grigore Ghica, domnul Țării Românești, Încheiere.

Pornind de la necesitatea și importanța studierii izvoarelor sigilare, autorul prezintă categoria pecetilor de metal, care se întrebunțau numai la documente de importanță excepțională.

În a doua parte a articolului, autorul prezintă elemente generale asupra bulelor de aur sigilare, modul lor de folosire, categoriile de acte pe care se aplicau, menționând că la noi nu se cunosc decât bule de aur de categoria a doua, lamelare (alcătuite din două plăci de aur, rotunde și bombate, lipite prin sudarea metalului).

Autorul menționează că la noi s-au conservat șase bule de aur, din care numai una păstrează și diploma dată de Grigore Ghica în 1664.

În continuare, sint descrise în ordine cronologică cele șase izvoare sigilare, se redau inscripțiile, se datează cele care nu au dată certă etc.

În încheiere se demonstrează importanța deosebită a acestor izvoare sigilare pentru istoriografia românească prin raritatea lor, prin metalul și arta din care au fost confecționate, semnificația lor istorică, culturală și artistică. Se reproduc imaginile față-verso ale bulelor descrise.

an, I, nr. 2, 1925, p. 249—265

1100

M <oisil > C <onstantin >, COMISIUNEA CONSULTATIVĂ HERALDICĂ

Cronică asupra înființării în 1921 a Comisiunii Consultative Heraldice, sub președinția lui D. Onciul. Activitatea desfășurată de Comisie pentru alcătuirea stemelor județelor, comunelor și altor autorități și instituții a regulamentului de folosire a lor. Componenta Comisiei. Numirea, în 1923, ca președinte al Comisiei a lui M. Seulescu, în urma decesului lui D. Onciul.

an I, nr. 2, 1925, p. 299—300

1101

Mosco Emanuil Hagi, RECTIFICĂRI ISTORICO-GEOGRAFICE

Comentarii și îndreptări pe marginea spiței de neam a lui Isar Mihul clucer din 1842 publicată de Sever Zotta în „Revista de Istorie” din 1927.

O altă opinie legată de articolul lui N. Iorga tot din „Revista istorică“ se referă la numele lui Andonie Andronache.

Rectifică numele unor boieri care apar în documentul din 1634 publicat de C. Moșil în „Revista Arhivelor“ numai cu prenumele.

an. II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 229—234

1102

Pirvulescu Maria, Dogaru Maria, INTRODUCEREA ȘI REGĂSIREA INFORMAȚIILOR PRIVIND IZVOARELE SFRAGISTICE ÎN MEMORIA ECHIPAMENTULUI ELECTRONIC

Introducerea și regăsirea informațiilor despre sigilii în memoria electronică se poate realiza pe două căi: odată cu prelucrarea automată a documentelor sau printr-un program special elaborat în acest scop.

Prima soluție este mai ușor de realizat, întrucât odată cu introducerea în calculator a informațiilor din documentele feudale se descriu și sigiliile. Informațiile referitoare la sigilii se pot introduce și în limbaj natural sub formă de rezumate. Se exemplifică cu modul de regăsire a informațiilor în sistemul SARIAS, în cadrul căruia se pot regăsi toate sigiliile conservate într-o anumită epocă istorică.

A doua metodă, elaborarea unui sistem special pentru prelucrarea informațiilor privind izvoarele sigilare presupune uniformizarea terminologiei folosite de specialiști și codificarea datelor astfel încât în memoria calculatorului să se poată concentra cât mai multe informații.

3, 1979, p. 337—340

1103

Popescu Mihail, SIGILIUL LUI SIGISMUND BATHORI, PRINCEPELE TRANSILVANIEI

Autorul descrie în amănunțime sigiliul voievodului Transilvaniei, Sigismund Bathori, folosit și de urmașii săi. Articolul este însoțit de reproduceri alb-negru ale sigiliului descris.

an. II, nr. 3, 1926, p. 328—332

1104

Popescu Mihail, CAPETELE DE ARABI DIN STEMA BASARABILOR

Autorul demonstrează falsitatea teoriei capetelor de arabi în stemele Moldovei, Țării Românești și Transilvaniei, arătând că aceste elemente au fost introduse de autori occidentali în lucrările lor.

vol. II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 150—155

Popescu Mihail. COROANA LUI ȘTEFAN BACSKAI

Autorul comentează problema controversată a posesiunii coroanei fostului principe al Transilvaniei, Ștefan Bacskai (1605—1606), iscată în urma încheierii tratatului de la Trianon.

an. II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 237—238

1106

Rădulescu Gabriela, SIGILIILE CANCELARIEI DOMNEȘTI A MOLDOVEI ÎNTRE ANII 1711—1821

Se realizează o repertoriizare a sigiliilor domnești ale cancelariei Moldovei între anii 1711—1821, prezentînd concluzii în ceea ce privește modelul sigilar și semnificația lor. Sigiliile descrise aparțin următorilor domnitori: Dimitrie Cantemir, Nicolae Al. Mavrocordat, Mihail Racoviță, Grigore II Ghica, Constantin N. Mavrocordat, Ioan Mavrocordat, Constantin Racoviță, Scarlat Ghica, Matei Ghica, Ioan Th. Callimachi, Grigore I. Callimachi, Grigore III Ghica, Constantin D. Moruzi, Alexandru Mavrocordat Delibei, Alexandru I. Mavrocordat Firaris, Alexandru Ipsilanti, Alexandru C. Moruzi, Mihail C. Suțu, Alexandru I. Callimachi, Constantin Al. Ipsilanti, Alexandru I. Suțu, Scarlat Al. Callimachi, Mihail Gr. Suțu. Se reproduc 58 imagini fotografice ale celor mai reprezentative sigilii.

2, 1969, p. 173—218

1107

Rezachevici Constantin, CEL MAI VECHI SIGILIU INELAR (MATRICE) DE DREGĂTOR MOLDOVEAN (SECOLUL al XV-lea) PĂSTRAT ÎN POLONIA

Se descrie inelul sigilar de aur, păstrat în colecțiile castelului regal Wawel de la Cracovia, care a aparținut unui înalt dregător moldovean din veacul al XV-lea, reprezentînd cea mai veche matrice sigilară de dregător din țările române de la sud și est de Carpați, păstrată pînă în prezent. Autorul datează matricea în perioada 1468—1475.

3, 1984, p. 340—347

1108

Rezachevici Constantin, FAMILIA LUI ȘTEFAN CEL MARE. ÎMPREJURĂRILE OCUPĂRII TRONULUI

Cercetări recente îi permit autorului să susțină că voievodul Moldovei era fiul natural al lui Bogdan II, fratele lui Alexandru cel Bun și al Mariei Oltea, descendentă dintr-o familie din Țara de Jos a Moldovei. Domnitorul

moldovean nu a fondat o dinastie, dar din arborele Mușatinilor (mai precis al Bogdăneștilor precizează autorul) s-a desprins vlăstarul cel mai viguros, fiind singurul care a continuat spița inaugurată de Bogdan I al Maramureșului, până la stingerea dinastiei la începutul secolului al XVIII-lea. Trei căsătorii consecutive, dintre care două de scurtă durată și cei nouă copii dau imaginea familiilor fondate de Ștefan cel Mare. În ciuda numărului mare de descendenți, Ștefan cel Mare a avut nefericirea de a-și vedea aproape toți fiii pierind. Numai doi dintre ei — Bogdan Vlad (Bogdan III) și Petru Rareș, i-au supraviețuit, iar dintre fiice, Elena s-a căsătorit cu unul din fiii lui Ștefan cel Mare iar Maria Chiajna a deveni soția domnitorului polonez Teodor Wisnowiecki.

2, 1982, p. 117—124

1109

Rinziș Filofteia, SIGILIILE LUI CONSTANTIN ȘERBAN (1654—1658)

Prin compoziția emblemei și forma scutului, prin modul de realizare artistică, sigiliile lui Constantin Șerban constituie o verigă în evoluția heraldică românească și a artei gravurii. Acestea sînt sigiliu de tip combinat și de tip heraldic. Se analizează și se descriu sigiliile acestui domnitor și se reproduc cîteva.

1, 1982, p. 86—90

1110

Ruzicka Leon, CIFRUL LUI ȘERBAN CANTACUZINO

Două documente aflate în Arhiva Ministerului de Interne din Viena, unul o scrisoare din 16 aprilie 1687 adresată împăratului Leopold I de Șerban Cantacuzino și al doilea tot o scrisoare a aceluiași voievod din 5 decembrie 1687, ambele scrise în întregime cu alfabet cifrat, avînd și transcrierea făcută în cancelaria imperială.

În continuare se redă alfabetul cifrat folosit de Șerban Cantacuzino.

an. II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 237

1111

Sacerdoțeanu Aurelian, SIGILIUL DOMNESC ȘI STEMA ȚĂRII. CONCEPTUL DE UNITATE A POPORULUI ROMÂN PE CARE ÎL REFLECTĂ ȘI ROLUL AVUT ÎN FORMAREA IDEII DE UNIRE

Studiul se întemeiază pe un bogat și variat material ilustrativ din care s-au selectat cele mai reprezentative piese. În prima categorie se descriu reprezentările sigilografice, în care se constată o strînsă continuitate. Sînt re-

produse și descrise principalele tipuri de sigilii reflectind ideea de unitate, începând din vremea lui Mihai Viteazul, din ambele țări românești: Moldova și Țara Românească, până la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Un alt mijloc de manifestare a ideii de unire a fost stema unită răspândită pe calea tiparului (1716—1830), a cărei evoluție se descrie în 19 reprezentări. Se prezintă, de asemenea, stemele care împodobesc hrisoavele. Alte manifestări ale ideii de unire s-au reflectat în lucrări realizate în piatră, în lemn și pe monede ca și în arta plastică concretizată în portrete de domnitori care poartă stema unită. Toate exemplele sînt însoțite de reproduceri fotografice și de concluzii.

2, 1968, p. 11—68

1112

Sacerdoțeanu Aurelian, HRISOVUL ȘI SIGILIUL LUI MIHAI VITEAZUL DIN 27 IULIE 1600

Pe marginea interpretărilor lui Const. Moisil în legătură cu sigiliul lui Mihai Viteazul aplicat cu tuș roșu pe documentul din 27 iulie 1600 autorul aduce în discuție problema datei sigiliului, dacă respectă stilul vechi sau stilul nou, remarcînd că în intervalul 18 iulie/5 august 1600 Mihai Viteazul nu s-a aflat la Iași.

IV, 1, 1940, p. 161—162

1113

Sacerdoțeanu Aurelian, AUTOGRAFE ȘI SIGILII DE LA MIHAI VITEAZUL

Pornind de la importanța studierii acestor elemente și evidențiind rolul lor în determinarea autenticității documentelor, autorul demonstrează necesitatea alcătuirii repertoriului autografelor și sigiliilor românești, din care cele ale lui Mihai Viteazul reprezintă o contribuție. Studiul este bazat pe documentele emise de Mihai Viteazul ca domn al Țării Românești.

Descrierea autografelor de pe 15 documente este însoțită de nouă reproduceri și este precedată de prezentarea stadiului la care a ajuns cercetarea în această problemă.

Sigiliile, la rîndul lor, sînt prezentate în cinci tipuri reprezentative, folosite de Mihai Viteazul.

IV, 2, 1941, p. 296—313

1114

Sacerdoțeanu Aurelian, IA RĂȘI DESPRE SIGILIUL LUI MIHAI VITEAZUL

Autorul publică un document inedit din 3 iulie 1600 din fondul mănăstirii Neamț prin care se confirmă lui Dosoftei de la mănăstirea Secul drepturile

asupra finaturilor de la Aristaria pină la chiliile Toptisului. Documentul este însoțit de o traducere de la începutul secolului al XIX-lea.

Sigiliul aplicat acestui document este cunoscut, însă față de descrierea făcută de Const. Moisil autorul apreciază următoarele deosebiri: nu este vorba de un pom desrădăcinat iar leii afrontați stau pe un fel de scoici nu movile. Se redă în transcriere legenda din bandă și exergă.

Din analiza sigiliului rezultă că acesta nu aparține lui Mihai Viteazul ci fiului său Nicolae Pătrașcu.

VI, 2, 1944—1945, p. 330—333

1115

Săucești-Sturdza Marcel, Nistor Nicolae, SIGILIILE BOIERILOR DIN SFATUL LUI RADU CEL MARE DE LA CONVENȚIA CU SIBIUL DIN 1507

Această convenție de pace încheiată de Radu cel Mare la 3 decembrie 1507 cu cetățenii din Sibiu și cu cele șapte districte săsești din Transilvania are o certă valoare istorică și documentară și o importanță specială din punct de vedere sigilografic. Convenția poartă, pe lângă sigiliul mare domnesc, 12 sigilii de martori domnești. Studiarea acestora permite stabilirea caracteristicilor sigilografice ale unei perioade de peste un secol (secolul XV și începutul celui de al XVI-lea) din istoria Țării Românești, Analiza atentă a sigiliilor permite desprinderea unor concluzii valoroase privind genealogia boierilor români, principalele momente pentru ocuparea funcțiilor. Figurile heraldice din sigilii atestă legăturile nobilimii din Transilvania cu cea din Țara Românească. Aceste relații sînt confirmate prin faptul că unele sigilii au fost confecționate în Transilvania. Se descriu cele 12 sigilii boierești.

1, 1967, p. 73—90

1116

Săucești-Sturdza Marcel, TRICOLORUL ROMÂNESC-SIMBOL AL UNITĂȚII NAȚIONALE SUB MIHAI VITEAZUL

Istoricul drapelului național românesc a fost prezentat ca fiind introdus în anul 1834 și adoptat ca însemn național al revoluționarilor de la 1848. După Unirea Principatelor, într-un discurs din 1867, M. Kogălniceanu afirmă că tricolorul simbolizează unitatea românilor din toate teritoriile locuite de ei. Cercetări recente au confirmat această ipoteză, autorul ajungînd la concluzia că tricolorul românesc de azi, este același cu cel folosit în secolul al XVI-lea. Se fac o serie de considerații asupra simbolurilor folosite de Mihai Viteazul și semnificația lor. În anexă se reproduc cinci blazoane de familie.

2, 1968, p. 69—78

Ungureanu Gheorghe, SIGILIUL ORAȘULUI IAȘI ÎN SECOLUL AL XIX-lea

În arhiva creată de organul municipal al orașului Iași între anii 1832—1900, ca și în alte fonduri și colecții de documente autorul a găsit imprimat sigiliul orașului Iași, cu emblema, legenda și dimensiunile, modificate în această perioadă de evoluția vieții politice și sociale. În prezentarea diferitelor amprente de sigilii ale orașului Iași, după prima sa formă din 1834, autorul prezintă pe baza documentelor inedite istoricul acestei instituții și tratează, de asemenea câteva probleme legate de necesitatea modificării sigiliului. Din studierea documentelor se desprinde problema generală a confecționării unui nou sigiliu, prin consultarea celor care cunoșteau orașul Iași și trecutul său, orașul fiind pînă în 1859 capitala provinciei istorice Moldova.

2, 1966, p. 83—100

Vlădescu Nicolae M., DIN TRECUTUL BOIERIMEI ROMÂNEȘTI — VEL COMISUL ȘERBAN PÂRVU VLĂDESCU

Pe baza informațiilor documentare din arhiva familiei Vlădescu, autorul prezintă viața și activitatea marelui comis Șerban Vlădescu, fiul marelui vistier Pârvu Vlădescu, unul din cei patru plenipotențieri ai soliei trimise la Viena în anul 1688 de domnul Țării Românești, Șerban Cantacuzino, pentru apărarea intereselor Țării Românești. Sînt arătate funcțiile deținute de Șerban Vlădescu, relațiile cu domnia și rolul său în istoria politică și economică a Țării Românești în timpul activității sale.

an. I, nr. 2, 1925, p. 227—248

Zotta Sever, DESPRE NEAMUL CANTEMIREȘTILOR. I

În Introducere autorul arată motivele care l-au îndemnat la alcătuirea acestui studiu: aniversarea bicentenarului morții lui D. Cantemir și o serie de afirmații „inexacte cuprinse în „Vita Constantin Cantemyri“.

Studiul începe cu reproducerea din „vita Constantini Cantemyri“ a datelor genealogice, după care se analizează toate, argumentîndu-se cu informații documentare. Se reproduc câteva genealogii alcătuite de autor încheind cu cea privitoare la Dimitrie Cantemir și copiii săi.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 61—72

Zotta Sever, DOI FRAȚI AI LUI RĂDU MIHNEA VV.

Autorul aduce precizări în legătură cu doi frați călugări ai lui Mihnea „Turcicul“ pe baza unei anaforele din 1618 privitoare la o pricină din 1854 între mănăstirea Buhalnița județul Neamț și frații Leon și Gr. Cantacuzino pentru împresurarea moșiei de către mănăstire.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 136—137

1121

Zotta Sever, UN INDICIU GENEALOGIC PRIVITOR LA DOAMNA MARGHITA (MELANIA) A LUI SIMEON MOVILĂ VV.

Pe baza informațiilor unui document de la Arhivele Statului din București din 1692 iulie 23, privitor la satul Brândești, autorul readuce în discuție originea soției lui Simeon Movilă, presupusă de origine polonă.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 139

1122

Zotta Sever, TREI SURORI NECUNOSCUTE ALE LUI VASILE ALECSANDRI

Pe baza unei spițe genealogice din 24 iulie 1846 alcătuită de A. Avram, stolnic, autorul indică trei fiice necunoscute ale lui V. Alecsandri moarte necăsătorite: Profira, Smaranda și Teodosia, Totodată, se precizează originea munteană după mamă a lui V. Alecsandri prin strămoșul Gheorghe Cozoni, care locuia în orașul București.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 139—140

1123

Zotta Sever, DESPRE NEAMUL CANTEMIREȘTILOR II. UN „FRATE“ NECUNOSCUȚ AL LUI C. CANTEMIR VV.

Se menționează lipsa documentelor privitoare la neamul Cantemireștilor, înainte de domnia lui Constantin, datorită faptului că familia nu avea moșii ale căror documente puteau transmite date pentru o genealogie completă.

Pe baza interpretării unor documente, autorul arată originea și starea socială a familiei: autohton, nobil de condiție modestă. Relațiile cu boierimea Moldovei sînt demonstrate de informațiile documentare precum și legăturile de afinitate cu persoane de condiție modestă: Burbunzii din Fălcu, neamul răzășesc Buga din Chilieni.

În ceea ce privește identificarea acestui „frate“ Iordachi, autorul menționează greutățile întâmpinate din cauza lipsei numelui patronimic sau a unei boierii. El a fost identificat dintr-un rezumat din anul 1866 iulie 14 al unui zăpis din 1662 iunie. Reiese că Iordachi „fratele“ lui Cantemir a fost nepot de fiică lui Dabița paharnic. Cantemir cu Iordachi a fost sau frate numai după tată, din a doua soție a lui T. Silișteanul, sau cumnat, sau văr primar, deci o legătură de rudenie foarte apropiată. Această constatare permite noi interpretări în ceea ce privește originea familiei și vechimea ei. Sînt arătate legăturile de rudenie cu o mare parte a boierimii, ceea ce explică unanima alegere a lui Cantemir la mijlocul secolului al XVII, imposibilă altfel dată fiind mentalitatea epocii.

an. I, nr. 2, 1925, p. 204—209

1124

DIN LUCRĂRILE REUNIUNII COMITETULUI INTERNAȚIONAL DE SIGILOGRAFIE, București, 27—29 septembrie 1978

Cuvîntările rostite, programul reuniunii, comunicările reprezentanților români și sarcinile de viitor.

3, 1979, p. 326—333

1125

IZVOARE SPECIALE, DOVEZI ALE PERMANENȚEI ȘI CONTINUITĂȚII POPORULUI ROMÂN ÎN VATRA STRĂMOȘEASCĂ I (manifestare organizată în cadrul Săptămîinii internaționale a Arhivelor, București, 26 noiembrie — 2 decembrie 1979)

Gal Ionel, DIRECȚII DE DEZVOLTARE A VALORIFICĂRII IZVOARELOR SPECIALE

Berindei Dan, VALORIFICAREA IZVOARELOR HERALDICE ȘI SIGILARE-MIJLOC IMPORTANT DE POPULARIZARE A ISTORIEI ȘI CULTURII

Ștefănescu Ștefan, SĂ ACORDĂM O ATENȚIE SPECIALĂ ACESTUI DOMENIU DE CERCETARE

Teodorescu Răzvan, ÎNTREPĂTRUNDEREA DINTRE ISTORIE, ARTĂ ȘI CULTURĂ REFLECTATĂ DE IZVOARELE HERALDICE ȘI SIGILARE

Crișan Ion Horațiu, ÎNSCRIEREA HERALDICII ȘI SIGILOGRAFIEI ÎN CONTEMPORANEITATE

Panaït I. Panaït, DATELE ARHEOLOGICE ȘI CORELAREA LOR CU
INFORMAȚIILE DIN ARHIVE

Mitrea Bucur, INTERDEPENDENȚA DINTRE ARHIVISTICĂ ȘI NU-
MISMATICĂ

Kogălniceanu Ion, IMPORTANȚA DATELOR GENEALOGICE

2, 1982, p. 180—187

IZVOARE SPECIALE, DOVEZI ALE PERMANENȚEI ȘI CONTINU-
TĂȚII POPORULUI ROMÂN ÎN VATRA STRĂMOȘEASCĂ. II.

Intervenții susținute de:

Golimas Aurel, FORMAREA SPECIALIȘTILOR, ȘI NECESITATEA UNUI
INSTITUT DE ARHIVISTICĂ

Periețeanu Alexandru, SĂ PUNEM ÎN CIRCUIȚUL ȘTIINȚIFIC REZUL-
TATELE CERCETĂRII GENEALOGICE

Iscru Gheorghe, CERCETAREA GENEALOGICĂ ȘI IMPLICAȚIILE EI
CONTEMPORANE

Iordache Constantin, MEDALIILE ȘI EXPUNEREA LOR ÎN MUZEE

Pleșa Dan, DATELE GENEALOGICE ȘI ISTORIA FEUDALISMULUI
ROMÂNESC

Iliescu Octavian, STUDIILE COMPARATE DE HERALDICĂ ȘI SIGILO-
GRAFIE ȘI ORIGINILE STEMELOR ȚĂRII ROMÂNEȘTI

Știrbu Constantin, EXTINDEREA COLABORĂRIILOR PENTRU ADÎN-
CIREA CERCETĂRII IZVOARELOR SPECIALE

Mănescu Jean N., SĂ ÎNTREPRINDEM STUDII TEMATICE DE HERAL-
DICĂ ȘI SIGILOGRAFIE PE BAZA DOCUMENTELOR ROMÂ-
NEȘTI AFLATE ÎN STRĂINĂTATE

Arimia Vasile, DEZBATERI COMUNE PENTRU ORIENTAREA ȘI STI-
MULAREA CERCETĂRIILOR DE SPECIALITATE

Berindei Dan, CONCLUZII

3, 1982, p. 277—284

Nicolaiasa Gheorghe, CHESTIUNI PRACTICE DE CRONOLOGIE ROMÂNEASCĂ VECHĂ

1. Diferite ere și stiluri. În această primă parte autorul prezintă diferite elemente de cronologie întâlnite în documentele eminate în cancelariile din Moldova și Țara Românească, în redarea anilor s-au folosit: era de la zidirea lumii sau era bizantină și era creștină. În ceea ce privește stilul calendaristic există o mare varietate de sisteme, autorul indicându-le pe toate cele întâlnite în documente și analizând toate elementele de datare: anul, luna, ziua.

2. Mijloc practic de prefacerea anilor creațiunii după era actuală. Autorul arată că raportarea anilor biblici la era creștină se face de regulă scăzând din numărul leatului diferența dintre cele două ere (5508 pentru lunile ianuarie—august și 5509 pentru lunile septembrie—decembrie). Autorul explică un sistem propriu de transpunere a anilor în era actuală în care: toți anii între 7000 și 7007 (sau 7008) se vor citi 1492 plus cifra de la unitățile numărului anului bizantin; toți anii între 7008 (sau 7009) și 7099 se vor citi 1500 plus zecile de la anul bizantin micșorate cu o zece și unitățile mărite cu una sau două unități. Pentru secolele următoare se va aplica aceeași regulă.

vol. II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 9—18

CODICOLOGIE

Bogdan P. Damian, DESPRE CODICOLOGIE

Studiul reprezintă partea a doua a celui publicat în nr. 1/1966 p. 62—90. Autorul începe a doua parte a studiului prin menționarea primelor instrumente de lucru în codicologie. Se subliniază dezvoltarea codicologiei în secolul al XIX-lea prin înființarea Comisiei de arheografie din Rusia, apariția catalogului general al manuscriselor din bibliotecile publice și departamentele din Franța și a celui publicat în România de Alexandru Odobescu crearea în Marea Britanie a Comisiei manuscriselor istorice. Capitolul „Codicologia ca știință aparte” prezintă contribuția savanților I. Traube, K. Löffler, B. van Groninger, Ch. Samaran, A. Dain etc. „Denumirile științei codicologie” constituie un capitol în care se precizează că termenul de codicologie, creat de știința franceză, este folosit de specialiștii francezi, belgieni, români, cehoslovaci, sovietici și englezi, germanii și albanezii utilizează denumirea de Handschriftenkunde; există un al treilea termen, cel de Arheolo-

gia cărții manuscris, folosit de codicologii belgieni și francezi. Capitolul „Organe științifice cu preocupările codicologice“ relevă activitatea în domeniul codicologiei desfășurată de Fondul național de cercetare științifică din Belgia, Institutul de cercetări și istoria textelor din Paris, Institutul de cercetare științifică a manuscriselor vechi din R. S. S. Armenia, Comisia germană pentru inventarierea manuscriselor literare germane, Comisia de istoria științei filologice de pe lângă Academia de științe a U.R.S.S., Comisia cehoslovacă pentru catalogarea manuscriselor. „Instrumentele de lucru ale codicologiei“ este capitolul în care se subliniază aportul unor specialiști în domeniul menționat. Capitolul „Avântul cercetărilor codicologice, în secolul al XX-lea relevă, între altele, că centrul studiilor de codicologie se deplasează din Germania spre Franța și Belgia, prin crearea la Paris a Institutului de cercetări și istoria textelor și la Bruxelles a Centrului național de arheologie și istoria cărții și fondarea revistei „Le Scriptorium“.

2, 1966, p. 49—66

1128

Jakö Sigismund, CODICELE LATINE MEDIEVALE DIN BIBLIOTECA LUI TIMOTEI CIPARIU

Comunicarea prezintă primele rezultate ale cercetărilor făcute de autor pentru depistarea și alcătuirea unei evidențe a codicelor latine din evul mediu, anterioare secolului XVI care se păstrează în bibliotecile din România. Timotei Cipariu (1805—1887) poate fi considerat cel mai mare bibliofil român din secolul trecut. În bogata sa colecție de cărți vechi și rare, el a adunat codice latine din evul mediu, între anii 1850—1860 de la anticari din Viena sau din diferite provincii ale Imperiului habsburgic, din Italia de nord, din Germania și Ungaria etc. Colecția de codice medievale a lui Cipariu se caracterizează prin faptul că predomină literatura clasică latină având toate operele lui Cicero și cele umaniste.

În anexă catalogul codicelor latine din biblioteca Cipariu.

1, 1967, p. 35—72

CARTOGRAFIE

1129

Ivaniuc Florența, RARITĂȚI CARTOGRAFICE DIN COLECȚIA SERAFINA ȘI GHEORGHE RĂUT

În colecția de artă „Serafina și Gheorghe Răut“ se află două lucrări cartografice originale. Prima este o hartă a Transilvaniei editată de Ioannes Sambucus în 1566 la Viena, numărându-se printre primele documente cartografice referitoare la țările române (editată în 1938 de Marin Popescu-Spi-

neni și reeditată în 1978). Izvorul cartografic menționat este reprodus sub formă de fotocopie și descris în amănunțime reliefându-se localitățile românești cuprinse, compoziția etnică a populației Transilvaniei. Se apreciază că prin bogăția informațiilor conținute, harta lui Ioannes Sambucus a depășit proporțiile unei obișnuite publicații cartografice din secolul al XVI-lea, dobândind valoarea unui izvor documentar complet, încercând pentru prima dată să localizeze așezări cunoscute numai din izvoarele narrative.

Cea de a doua lucrare este harta lui Jacopo Castaldo întocmită la 1584 (reprodusă în formă de fotocopie) realizată într-o tehnică asemănătoare, cu date interesante despre țările române, cu includerea unor localități medievale foarte variate ca importanță economică și politică (pe lângă capitale și localități cunoscute sînt cuprinse mici țirguri sau sate românești).

Autoarea, în analiza pe care o face celor două izvoare cartografice, desprinde semnificația elementelor componente și valoarea istorică.

2, 1985, p. 148—159

NUMISMATICĂ

1130

Golimas Aurel, CONSTANTIN MOISIL, CTITOR AL NUMISMATICII ȘTIINȚIFICE ROMÂNEȘTI

C. Moisil a studiat cu rivnă și înțelepciune, a descifrat și interpretat documente de metal inedite pentru a dovedi romanitatea, continuitatea și unitatea poporului român. Beneficiind de îndrumări din partea unor prestigioși istorici (Al. Odobescu, Gr. Tocilescu, D. Onciul, V. A. Urechia, N. Iorga) a început să publice studii de specialitate încă în perioada dobrogeană (1899—1910) Apoi i se încredințează organizarea Cabinetului numismatic de pe lângă Academie, își susține doctoratul tot cu o teză de numismatică. Devine și președintele Societății numismatice. Își expune tezele și rodul cercetărilor într-o seamă de lucrări și studii, peste 170, stabilește o clasificare a monedelor românești, dace. Își împletește această activitate cu studierea documentelor.

1, 1977, p. 79—81

MEDALISTICĂ

1131

Buzdugan George, MEDALII

Se descriu și se reproduc fotografic următoarele medalii aflate în colecția autorului: Medalia inaugurării sistemului hidroenergetic și de navigație.

392

„Porțile de Fier“; Medalia centenarului primei fondării din România devenită „Uzina de utilaj petrolier Tîrgoviște; Medalia jubileului a 50 de ani de industrie chimică din Făgăraș; Medalia centenarului liceului industrial de mecanică agricolă din Craiova; Medalia 75 de ani de la apariția revistei sanitare militare; Medalia constituirii Societății „Prietenii muzeului Bălcescu“

1, 1973, p. 141—146

GEOGRAFIE ISTORICĂ

1132

Berciu Dumitru, REPERTORIUL ARHEOLOGIC DE STAȚIUNI ȘI DESCOPERIRI PREISTORICE ÎN ROMÂNIA. MATERIAL PENTRU UN DICȚIONAR DE GEOGRAFIE ISTORICĂ *

II. Neoliticul — epoca pietrei lustruite

Cu o scurtă caracterizare a perioadei istorice se continuă publicarea, în ordine alfabetică a localităților în care s-au făcut descoperiri:

A. Stațiuni cu o civilizație încă nedeterminată: descoperiri izolate și întimplătoare, de la numerele 95—528

V, 1, 1942, p. 22—68

1133

Mateescu Tudor. SATE DOBROGENE DISPĂRUTE ÎN CURSUL SECOLULUI AL XIX-lea. II

În continuarea primei părți a studiului apărut în Anuarul Institutului de istorie și arheologie „A.D. Xenopol” din Iași se prezintă o nouă serie de așezări rurale dispărute de pe harta Dobrogei în cursul secolului al XIX-lea.

3, 1984, p. 298—309

DEMOGRAFIE ISTORICĂ

1134

Caciora Andrei, Glück Eugen, EVOLUȚIA DEMOGRAFICĂ DIN COMITATUL ARAD ÎN SECOLUL AL XVIII-lea

Utilizînd izvoare documentare păstrate la Arhivele Statului din Arad, precum și literatură de specialitate, autorul analizează situația și evoluția demografică din comitatul Arad, în funcție de împărțirea administrativă din perioada respectivă și în funcție de reorganizările din cursul acestui secol (1744). De asemenea au loc conscrieri ale populației în anii 1745, 1776 și 1798 a căror

* Prima parte a materialului a apărut în *Rev. Arh.*, V, 2, 1941, p. 280—295.

analiză și comparație cu cele anterioare permit o mai bună cunoaștere a situației demografice, compoziției naționale a populației și a stratificării sociale din această zonă a țării. Se exemplifică afirmațiile cu situații și tabele.

2, 1973, p. 315—323

MINIATURISTICĂ

1135

Teodorescu Virgiliu, DIONISIE ECLESIARHUL — MINIATURIST

Cu câteva date biografice se prezintă caracteristicile operei lui Dionisie Eclesiarhul în cele 25 condiți realizate de el, ca miniaturist, scriitor și traducător de documente din limba slavonă, activitatea literară și istorică. Textul este însoțit de reproduceri ale unor miniaturi ale artistului.

2, 1973, p. 302—306

1136

Vasilescu Veronica, ORNAMENTAȚIA ȘI MINIATURILE DOCUMENTELOR DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ PÎNĂ LA CONSTANTIN BRÂNCOVEANU

Articolul reprezintă un studiu al documentelor create în timpul revoluției de la 1848 din punct de vedere al autentificării. Se prezintă tipurile de sigilii folosite de conducătorii revoluției de la 1848, se evidențiază preocuparea pentru stabilirea emblemelor. Sigiliul guvernului provizoriu era de formă rotundă cu diametrul de 3,5 cm., cu menținerea elementului tradițional al Țării Românești — acvila, încoronată cu două fascii romane încrucișate, ținând în ghiara dreaptă o sabie, în cea stângă un sceptru. Se menționează că matricele sigiliilor menționate se păstrează la Arhivele Statului.

2, 1968, p. 265—270

FILIGRANOLOGIA

1137

Bogdan P. Damian, FILIGRANOLOGIA CA DISCIPLINĂ ȘTIINȚIFICĂ

Autorul tratează filigranologia ca disciplină științifică prezentându-se: obiectul acesteia, istoricul, calitatea și formatul hîrtiei, formele în care se fabrică această materie vegetală cu elementele lor constitutive, liniile orizontale și verticale, filigranele (denumirea, definiția, atestarea primelor filigrane și contramărci, aspectul lor, imitația, contrafacerea, semnificația, conținutul,

originea și numărul, locul ce-l ocupă în cuprinsul hirtiei cu filigran stampilele seci, aspecte ale filigranologiei românești, indicații metodologice și practice.

2, 1967, p. 3—40

BIBLIOTECONOMIE

1138

Georgescu N. Tistu, PREGĂTIREA BIBLIOTECARULUI ȘI A BIBLIOGRAFULUI

În legătură cu tema tratată, autorul își structurează studiul în următoarele părți:

1. Stările din țara noastră. Se prezintă primele încercări de alcătuire a unor bibliografii, cursuri temporare pentru bibliotecari, problema depozitului legal și a creării unor servicii de informație și orientare bibliografică. Din prezentarea situației existente se arată necesitatea unei temeinice pregătiri profesionale a bibliotecarilor în cadrul unei școli la care se adaugă practica în instituții. La noi, începutul învățămîntului bibliologic datează din anul școlar 1925—1926 cînd Al. Sadi-Ionescu a ținut un curs de biblioteconomie la Școala superioară de arhivistică și paleografie din București. În 1929 cursul a fost reluat de autorul acestui articol. Cursurile durează doi ani.

2. Ce s-a realizat în străinătate. Este prezentă bogata tradiție existentă la Paris, prin funcționarea Ecole de Chartes (1821), în Germania, Italia, Anglia, Statele Unite ale Americii, Austria, Ungaria, Rusia, Bulgaria. Pe larg pregătirea bibliotecarilor din Cehoslovacia cu programul de studiu.

3. Concluzii: pregătirea profesională a bibliotecarilor și bibliografilor s-a pus mai amplu cu prilejul Congresului mondial bibliologic din iunie 1929 de la Roma-Venetia. Cursuri de bibliologie sau școli speciale s-au organizat după răzoiul mondial. Se pledează pentru pregătirea cadrelor prin cursuri speciale și practică ori stagiu în biblioteci. Cursurile de nivel superior urmează să fie organizate pe lângă Universități.

vol. III, 1, nr. 6—7, p. 139—149

1139

Paliu Petre, CATALOGUL CĂRȚILOR BIBLIOTECII DOMNITORULUI A. D. GHICA

Autorul prezintă Catalogul cărților bibliotecii prințului Alexandru Dimitrie Ghica, necunoscut și aflat recent în Arhivele Statului. Acest catalog conține peste 700 titluri, este scris în franceză și începe cu o listă alfabetică de autori și este împărțit în capitole și subcapitole. Avînd în vedere că nu se indică data alcătuirii lui, autorul opinează că el a fost elaborat imediat după 1840. Valoarea catalogului este incontestabilă și dovedește cultură istorică, politică, economică, filosofică, juridică, literară și de artă militară a autorului lui. În anexă: extras. din catalog.

1, 1967, p. 91—96

1140

Sacerdoțeanu Aurelian, UN ACT ORIENTAL MEDIEVAL ÎN ARHIVELE NOASTRE

Este un document aflat în tezaurul descoperit la Concești din județul Dorohoi datind de la sfârșitul perioadei medievale. Actul are dimensiunile 20×7 cm. și este scris pe hîrtie din bumbac vopsită în negru și scrisă cu alb pe patru rînduri. Cercetarea scrisului a condus la concluzia că sînt caractere tibetane, din cele care seamănă foarte mult cu literele davanagari. Vechimea tezaurului în care a fost descoperit este apreciată de arheologi în jurul anului 400 iar vechimea scrisului în jurul secolului VIII fiind folosit pînă în secolul al XIV-lea.

2, 1970, p. 379—384

1141

Feneșan Costin, DOUĂ SCRISORI DE HOTĂRNICIE DIN BANAT (SECOLELE XIV)

Primul document, reproducînd în transumpt și textul porun:ii regale, se referă la hotărnicia din 1335 a moșilor Martunteleke din comitatul Zarand și Bata din comitatul Arad, aflate în stăpînirea castelanului de Șoimuș, magistrul Șinca. Documentul reprezintă cea mai veche atestare scrisă a localității Bata și a locurilor de origine — Chura și Scentkiral — ale celor doi martori desemnați de puterea centrală.

Cea de a doua scrisoare de hotărnicie, din 1454, cu mult mai cuprinzătoare decît prima, se referă la stabilirea hotarelor și a semnelor de hotar ale moșiei Jadani (județul Timiș), stăpînite de capitlul din Cenad, prin acțiunea capitlului din Arad. Autorul apreciază că cele două documente din 1454 coroborate cu alte documente edite, vor contribui la o mai bună cunoaștere a domeniului stăpînit de capitlul episcopal din Cenad, devenit în secolul al XV-lea unul din marii stăpîni feudali din Banat.

3, 1965, p. 329—337

1142

Ungureanu Gheorghe, UN DOCUMENT FRANCEZ DIN 1362

Este un document din anul 1362, cumpărat de Mihai Costăchescu în 1924 de la un anticar din Leipzig cuprinzând relatarea lui Guillaume din Saint Avy, ajutor de portărel către debitorul bunurilor materiale ale doamnei de Montpipeau, la cererea fratelui Philippe Evrart, administratorul spitalului din Saint-Jeau din Ierusalim, pentru plata datoriilor religioase ale acestui spital.

2, 1971, p. 323—325

1143

Simanschi Leon, UN PRETINS ACT MOLDOVENESC DE LA IUGA VOIEVOD

Autorul readuce în atenția cercetării științifice un document din anul 1399 prin care Iuga voievod confirmă fraților Ioan Cormeleu și Trofin stăpînirea asupra satelor Brăila de Sus și Brăila de Jos, document considerat fals. Față de vechiul regist după care era cunoscut actul, în 1960, s-a publicat traducerea prescurtată internă a actului care aduce noi lămuriri. Analiza diplomatică internă a actului, temeinic fundamentată îi justifică concluziile.

1—2, 1974, p. 297—305

1144

Metes Ștefan, DIN RELAȚIILE ȚĂRII ROMÂNEȘTI CU UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

În prima parte a articolului se publică un document din 3 iulie 1400 prin care regele Sigismund al Ungariei dă ordin ca soția lui Mircea cel Bătrîn, voievodul Țării Românești să nu mai ia vamă în satul ei Tomai, deoarece locuitorii sînt scutiți prin diferite privilegii regale. Documentul este publicat în colecția „Zata vármegeye története“.

În a doua parte se prezintă nobili români aflați de o parte și de alta a Carpaților care stăpîneau o serie de moșii: Toma Kendy, Tudor Ciocora Vornicul, Ștefan Fogarosi, Mihail Mikes, Preda postelnicul căruia i se dă și arborele genealogic.

V, 1, 1942, p. 11—21

1145

Olteanu P. Petre, UN PERGAMENT CU TEXT CROATO-GLAGOLITIC DIN TRANSILVANIA

Este un document din colecția Achiziții Noi de la Direcția Generală a Arhivelor Statului scris pe patru pagini de pergament, în secolul al XIV-lea

cu text glagolitic în care se dau sfaturi morale în legătură cu ligușirile și cu jurământul. Autorul analizează documentul din punct de vedere paleografic al limbii, al stilului.

2, 1964, p. 163—207

1146

Dumitriu-Snagov Ion, CODEX LATINUS PARISIMUS — 7239

În colecția de manuscrise a Bibliotecii Naționale din Paris se află enciclopedia tehnică, aparținând în 1688 Bibliotecii din Constantinopol. Ea a fost înregistrată sub numele Codex Latinus — 7239. Acest manuscris reprezintă o sursă principală de informații pentru istoria sud-est europeană. El conține informații asupra poporului român în conexiunile sale continentale, în confruntarea cu Imperiul otoman în timpul lui Mircea cel Bătrîn.

Studiul de față prin analiza diplomatică, paleografică și lingvistică și folosirea unei valoroase bibliografii, demonstrează că documentul de la Paris aparține unui anonim de la sfârșitul secolului al XIV-lea, retras în Banat de la curtea lui Sigismund de Luxemburg. A fost o perioadă de doi ani pentru organizarea cruciadei antiotomane care s-a încheiat cu bătălia de la Nicopole, la 25 septembrie 1396.

Codex Latinus — 7239 păstrează date complexe de istorie tehnică și cartografică a României medievale. Acestea se referă la epoca cînd poporul român, prezență continentală în spațiul său de formare, a desfășurat o activitate politică de înalt nivel, și prin apărarea libertății sale apărînd libertatea continentului.

2, 1975, p. 201—210

SECOLUL AL XV-lea

1147

Berechet Ștefan, DOCUMENTE SLAVE PRIVITOARE LA BASARABIA ÎN TIPĂRITURI RUSEȘTI.

Se redau rezumatele a 21 documente din perioada 1407—1698 emise de domnitori ai Moldovei, extrase din colecția „Notițele societății pentru istorie și antichități din Odesa”, vol. XIII.

an. II, nr. 3, 1926, p. 332—337

1148

Feneșan Costin, RAGUZA (DUBROVNIK) ȘI BANATUL ÎN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI al XV-lea

Din istoria legăturilor între Banat și Raguză convenția din 1426 reprezintă un moment semnificativ. Este o convenție încheiată în fața capitlului de la

Tinin de Bartolomeu de Perdwe, împreună cu fiii săi Ștefan și Nicolae, care au zălogit lui Pascu și Maroia din Raguza, nobili de Ghertenis pe timp de 20 de ani moșia lor Abradfalwa din comitatul Caraș, în schimbul sumei de 450 florini regali noi. Prezintă importanță condițiile stabilite cu această ocazie. Documentul se publică în original și traducere, cu o fotocopie.

2, 1979, p. 186—191

1149

Bobulescu C., UN DOCUMENT DE LA ALEXANDRU CEL BUN

Se publică numai în traducere, făcută în 1816, textul documentului emis la Suceava în anul 1427 octombrie 15 de Alexandru cel Bun vv. prin care dăruiește lui Oancea și soției sale Nasta și fiilor lor, un sat Grabove (Cărpiniș).

an. I, nr. 2, 1925, p. 271—272

1150

Bogdan P. Damian, UN HRISOV DE LA VLAD DRACUL

Este un hrisov din 2 august 1437 scris pe pergament în slavonă, prin care întărește lui Ruteș, Coico, Novac și Strațimir o serie de sate.

3, 1971, p. 475—478

1151

Tahsin Gemil, OBSERVAȚII REFERITOARE LA ÎNCHEIEREA PĂCII ȘI STABILIREA HOTARULUI DINTRE MOLDOVA ȘI IMPERIUL OTOMAN (1486)

Autorul stăruie asupra unui document turcesc publicat, în traducere românească în seria de „Izvoare orientale privind istoria României“ datorită însemnătății sale deosebite în descifrarea cadrului politico-juridic în care s-au desfășurat relațiile dintre Moldova și Poarta otomană în faza lor de început. Este vorba de raportul original al cadifului de Aidos, Mustafa adresat Porții în legătură cu misiunea sa oficială privind stabilirea la fața locului, a hotarelor dintre Moldova și orașele-cetăți Chilia și Cetatea Albă, căzute în stăpînire otomană în 1484. Pînă în prezent acest raport este cel mai vechi document original de arhivă care atestă așa-numitele „capitulații“. Întrucît raportul nu este datat s-au exprimat mai multe supoziții. Autorul, pe baza analizei formei și conținutului, susține că a fost emis în 1486 (august-septembrie).

2, 1983, p. 117—128

1152

Turcu Constantin, O TRADUCERE NECUNOSCUȚĂ A UNUI DOCUMENT DE LA ȘTEFAN CEL MARE

Se publică suretul documentului din 31 iulie 1463 de la Ștefan cel Mare al cărui original slavon nu este cunoscut, dar despre existența căruia există câteva dovezi. Dintre acestea este traducerea făcută de Procopie, uricar prin 1766 pe care autorul o publică, precum și altele ulterioare. Se face o prezentare a tuturor dovezilor despre document și se precizează elementele noi ale suretului lui Procopie, după care se redă textul acestuia.

2, 1958, p. 272—274

1153

Sacerdoțeanu Virginia, UN DOCUMENT DE LA REGELE UNGARIEI, MATEIAȘ CORVIN

Se publică un document din 15 februarie 1467 prin care regele Ungariei, Mateiaș Corvin confirmă donația sa din anul 1464 făcută nobililor români Dionisie, fiul lui Vlad, fratelui acestuia Andrei și fratelui lor de moșie Petru, anume moșiile Fărcădinul de Jos și Crăguișul din ținutul Hațeg. Documentul este menționat în colecția Hurmuzaki, vol. II. Autoarea publică documentul, cu cota Peceți nr. 238 de la Arhivele Statului din București datorită interesului juridic și diplomatic pe care îl prezintă și anume înlănțuirea de vidi-musuri din care este format.

VII, 2, 1947, p. 321—329

1154

Ghibănescu Gheorghe, DIN DOCUMENTELE MOȘIEI URDEȘTI

Se publică două documente:

1. 1467 iunie 30. Hrisov prin care Ștefan vv. întărește lui Stoica și fiului său Manciul cumpărătura ce au făcut cu 45 zloți tătărești și jumătate de sat Urdești de la fiii lui Florin: Ion, Danciul, Mihalco, Toma și Simion.

2. 1531 martie 13. Hrisov prin care Petru Rareș vv. întărește împărțirea moșiei Urdești, jumătate cumpărată de Stoica și de fiul său Manciul în 1467 de la cei cinci copii ai lui Florin.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 117—120

1155

Bogdan P. Damian, PATRU ACTE DE LA ȘTEFAN CEL MARE

Autorul publică în original și în traducere cu reproduceri foto, patru documente inedite emise de Ștefan cel Mare în anii 1475, 1490, 1499 și 1500. Se

reliefează, pe lângă conținutul lor, particularitățile grafice, ortografice și lingvistice și se face o descriere diplomatică a lor. Sint acte de întărire sau de confirmare a unor pămînturi.

1, 1969, p. 245—262

1156

Tahsin Gemil, FETIH-NAME A SULTANULUI MEHMED al II-lea
PRIVIND CAMPANIA DIN 1476 ÎMPOTRIVA MOLDOVEI

Feti-nameaua (carte sau scrisoare de cucerire) prezentată se referă în exclusivitate la campania otomană din 1476 condusă de sultanul Mehmed al II-lea împotriva Moldovei și la marea luptă ce a avut loc la Războieni. Acest document se află într-un manuscris, probabil de la începutul secolului al XVI-lea. Documentul se publică în original, însoțit de traducerea în limba română.

3, 1982, p. 252—258

1157

Nicolaescu Stoica, AJUTOARE BĂNEȘTI ȘI DANII ALE DOMNILOR ROMÂNI CĂTRE MĂNĂSTIREA FILOTEI DIN MUNTELE ATHOS

Autorul prezintă un scurt istoric al daniilor făcute de domnitorii români către Muntele Athos, enumerînd hrisoavele de danie către mănăstirea Filotei. În continuare publică în original și traducere hrisovul lui Vlad Călugăru din 1488—1492 prin care dăruiește mănăstirii Filotei, de la Muntele Athos un ajutor anual de 4000 aspri și 300 aspri cheltuieli de drum pentru oamenii care vor veni anual să ia acest ajutor.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 125—130

1158

Saim Mirela, O REFERINȚĂ INEDITĂ A LUI LORENZO DE MEDICI LA DACIA

Se fac referiri la lucrarea dramatică a lui Lorenzo de Medici intitulată „La scara rappresentazione di San Giovanni ex Paolo” reprezentată în 1491, care cuprinde un fragment referitor la daci, nementionat de literatura de specialitate. Acțiunea piesei se petrece în vremea împăratului Constantin cel Mare și a urmașilor acestuia. Mențiunea se referă la o victorie a dacilor asupra lui Gallicon care apoi au fost înfrinți de acesta. Luptele sînt descrise cu amănunte. Opera reflectă interesul umaniștilor italieni pentru Dacia.

3, 1977, p. 336—338

Ungureanu Gheorghe, DOCUMENTE ROMÂNEȘTI DIN SECOLELE XV—XVI AFLATE LA BIBLIOTECA NAȚIONALĂ DIN PARIS

Între documentele cercetate la Biblioteca Națională din Paris, autorul semnalează patru pergamente din secolele XV—XVII (1491, 1546, 1575 și 1624). Ele sînt originale, fiecare purtînd peceti voievodale, reprezentînd ispisoaace sau urice domnești privitoare la oameni și locuri din Moldova. Documentele se publică în original și în traducere în limba română cu reproduceri fotografice.

2, 1972, p. 271—292

1160

Solomon Constantin, Stoide Constantin, UN URIC NECUNOSCUȚ DE LA ȘTEFAN CEL MARE PRIVITOR LA SATELE POLIȚENI ȘI TOMEȘTI DIN TUTOVA

Se publică un document din 17 ianuarie 1495 emis la Vaslui cuprinzînd cea dintîi atestare a satelor Polițeni și Tomești de pe valea Tutovei. Documentul este scris de pisarul Mătei și cuprinde două părți care se referă la aceleași persoane, Nica și Micul. În a doua parte a documentului se întărește acestora cumpărătura făcută în Polițeni și în Tomina. Textul original și traducerea în limba română sînt însoțite de comentarii pertinente asupra informațiilor oferite de document.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 313—326

SECOLUL al XVI-lea

1161

Gonceariu Constantin, Constantinescu Gheorghe, DOUĂ DOCUMENTE ROMÂNOSLAVE DIN DEPOZITELE MUZEULUI DE ISTORIE DIN FOȘANI

Unul din documente a fost emis de Radu cel Mare la 3 mai 1502, la Tirgoviște prin care se întărește proprietatea paharnicului Suica asupra unei vii nelocalizate. Al doilea document datează din 22 martie 1622 fiind emis de domnul Ștefan Tomșa al II-lea. Documentul este cunoscut dintr-o traducere prescurtată a documentului din anul 1813. Este un act de întărire a proprietăților paharnicului Ionașcu Jora și ale soției lui Simina. Documentele se prezintă în transcriere și traducere împreună cu fotocopiile.

2, 1969, p. 263—269

1162

Cumpănașu Dumitru, DOCUMENTE PRIVIND SATUL GRĂDIȘTEA DIN JUDEȚUL VILCEA

Documentele reflectă complexitatea proceselor și evenimentelor din istoria satului Grădiștea pe o perioadă de cinci secole între care predomină cele referitoare la situația pământului, procesul de destrămarea a obștei moșnenilor, forme ale luptei țăranilor, situația meșteșugarilor etc.

3, 1976, p. 296—304

1163

Costăchescu Mihai, TREI URICE VECHI MOLDOVENEȘTI

1. 1522 mai 6, Hârlău. Suret de la Ștefan vv. prin care întărește vânzarea făcută de Neacșa pentru a treia parte din săliștea Nicotovă, numită Păulenii de pe Turie către Nicoară și nepoților lui, Toader și sora sa Odochia pentru 130 zloți tătărești.

2. 1584 noiembrie 17, Iași. Suret de la Petru vv. prin care întărește vânzarea unei părți din satul Păuleni pe Turia de către Drăgan Tărăță, fiul Nastei lui Vâscan și soției sale Marica, pentru 70 zloți tătărești.

3. 1603 aprilie 1. Iași. Uric prin care Ieremia Movilă vv. întărește satul Păuleni din ținutul Iași moștenitorilor legali, datorită pierderii privilegiilor pe care aceștia le-au avut.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 121—124

1164

Soveja Maria, ACTE INEDITE DIN CANCELARIA DOMNEASCĂ A ȚĂRII ROMÂNEȘTI — SECOLELE XVI—XVII

Sînt acte emise de domnitorii: Radu de la Afumați, Radu Șerban și Radu Mihnea, toate scrise în slavonă prin care se întăresc ocine și stăpîniri de pămînturi, se acordă scutiri de dări.

1, 1973, p. 43—52

1165

Chipurici Nicolae, DOCUMENTE INEDITE DIN SECOLUL al XVI-lea DE LA F.A.S. MEHEDINȚI

Se publică patru documente inedite, cele mai vechi, din colecția Constantin Gherghinescu, referitoare la hotarele, moșiile și așezările moșnenești din regiunea Văilor sau a Jilțurilor din județul Gorj.

1, 1980, p. 66—68

Grigoraș Nicolae, UN DOCUMENT DE LA DOMNUL MOLDOVEI
PETRU RAREȘ

Documentul din 25 mai 1543 emis la Hirlău de Petru Rareș a fost publicat pentru prima oară, cu câteva greșeli după o copie slavă, în colecția Documente privind istoria României. Originalul considerat pierdut, a fost în anul 1942 la prof. Fr. Babinger, care voind să-l publice în revista „Cercetări istorice“ din Iași a predat numai fotocopia, prof. Ilie Minea, directorul revistei. Documentul, nemaipublicându-se, prof. M. Costăchescu și-a făcut o fotocopie după cea care se afla la I. Minea și care se află azi la Arhivele Statului Iași. Autorul a considerat oportună republicarea acestui document cu textul slav și cu o nouă traducere, împreună cu fotocopia.

2, 1966, p. 321—322

1167

Duzinchevici Gheorghe, UN VECHI INVENTAR DE ARHIVĂ, POMARIUS, 1546

Este vorba de inventarul arhivelor sibiene, un manuscris de 207 pagini, legat în pergament, scris pe hîrtie în limba latină în 1546 de Christian Pomarius (notar sibian între 1546—1547) sub titlul „Regestum literarum in cellas ordinatorum 1546“. Inventarul este prevăzut cu un indice.

1, 1958, p. 257—262

1168

Moisuc Elena, O SCRISOARE AUTOGRAFĂ A LUI NICOLAUS
OLAHUS

Este o scrisoare originală, păstrată în arhivele vieneze a lui Nicolaus Olahus, cancelar al regelui Ferdinand I adresată Mariei de Ungaria, sora regelui, asupra pericolului turcesc.

4, 1972, p. 691—693

1169

Tonk Alexandru, DIPLOMELE DE ÎNNOBILARE ALE LUI NICOLAUS
OLAHUS — UNELE PROBLEME PRIVIND GENEALOGIA
OLAHUS

Cu prilejul a 400 de ani de la moartea umanistului Nicolaus Olahus se evidențiază personalitatea și activitatea sa. În vederea completării datelor cunoscute se publică două diplome de înnobilitare acordate lui Nicolaus Olahus

care constituie surse autentice asupra genealogiei sale, cunoscută pînă în prezent din ediții eronate, bazate pe copii tîrzii. Documentele păstrate la Arhivele din Budapesta reliefează probleme legate de familia umanistului de origine română.

1, 1968, p. 13—31

1170

Veliman Valeriu, DOCUMENTE TURCO-OSMANE PRIVIND VILAIETUL (EIALETUL) TIMIȘOARA

Autorul prezintă succint, pe teme mari, conținutul unor documente turco-osmane referitoare la „vilaietul“ Timișoara, unitate administrativă otomană constituită în 1552, după cucerirea capitalei Banatului. S-au avut în vedere numai documente din Arhiva Președinției Consiliului de Miniștri, în-deosebi cele aflate în bogata colecție „Condicii privind probleme importante“. Din tematica acestora, pentru instalarea și funcționarea administrației otomane în Banat menționăm: instituirea regimului feudelor acordate reprezentanților administrației otomane, pentru asigurarea mijloacelor de subzistență în funcție de rang și merite personale. Acordarea acestor feude, după acțiunea de înregistrare a pămînturilor, marchează instalarea efectivă a administrației otomane în teritoriile cucerite. Documentele referitoare la acest proces ar permite întocmirea unei situații asupra potențialului economic al populației rurale, stabilirea mai exactă a configurației și limitelor vilaietului Timișoara. De asemenea, documentele cuprind date referitoare la situația fiscală și legat de aceasta la împărțirea Banatului în unități și subunități specifice, situația agriculturii. Alte informații privesc raporturile administrației otomane cu Transilvania.

În anexă se publică cinci documente din perioada 1554—1716 oglindind aspecte ale administrației otomane în Banat, textul original și traducerea în limba română.

4, 1985, p. 413—427

1171

Ionescu Gion, DOUĂ CĂRȚI DOMNEȘTI RELATIVE LA MOȘII DE PE VALEA RÎULUI BÎSCA CHIOJDULUI

Sînt două copii de pe o traducere a unui hrisov de la Pătrașcu vv. Primul document este deosebit de important pentru istoria comunei Calvini, fiind cea mai veche atestare scrisă a unei moșii și a unui sat din cele arondate azi comunei și cea mai veche ocolnică din zonă. Se publică copia din 1553.

Al doilea document este o carte de întărire dată de Matei Basarab moșnenilor din Drăgoi pentru ocină în Ceptura, județul Secuieni.

2, 1983, p. 155—158

Moldovan Liviu, DOCUMENTE PRIVITOARE LA ISTORIA CNEJILOR DIN DISTRICTUL BEIUȘULUI ÎN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI al XVI-lea

Cele zece documente din anii 1559—1575 oglindesc situația cnejilor într-o perioadă despre care se cunosc mai puține lucruri. Se redă pe larg cuprinsul documentelor apoi se publică textul original, în limba latină. Autorul însoțește documentele de comentarii asupra istoriei cnejilor din această parte a Transilvaniei, natura și valoarea informațiilor pe care le oferă.

2, 1960, p. 248—261

1173

Vasilescu Veronica, Ciucă Marcel Dumitru, HRISOAVE MUNTE-NEȘTI INEDITE

Sînt patru documente din anii 1561, 1571, 1580 și 1582 originale, scrise în limba slavă, achiziționate de Arhivele Statului din București și din Bacău. Primele două provin din cancelariile lui Petru cel Tânăr și Alexandru al II-lea Mircea și se referă la satele Fieni și Cucuteni. Al treilea document este un hrisov de la Mihnea voievod prin care întărește pămînturi. Documentul din 1582 este tot un hrisov de întărire de pămînt de la Mihnea Turcitul. Se face și descrierea sigiliilor. Documentele se publică în original și în copie

2, 1982, p. 154—165

1174

Holban Theodor, NOI ȘTIRI DESPRE ION ERACLIDE DESPOT DOMN AL MOLDOVEI

Cele patru documente inedite care se dau publicității nu cuprind date spectaculoase ci completează unele laturi mai puțin cunoscute ale domniei lui Despot Vodă legate de încercările sale de a ocupa tronul Moldovei și relațiile cu polonii în timpul domniei sale.

3, 1976, p. 323—325

1175

Soveja Maria, Ionescu Nișcov Traian, TREI ACTE DE CANCELARIE DOMNEASCĂ INEDITE DIN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI al XVI-lea

Sînt trei documente provenind de la Alexandru al II-lea Mircea și Mihnea voievod reprezentînd acte de întărire a stăpînirii asupra unor pămînturi.

4, 1971, p. 569—574

1176

Petroșanu Dragoș P., SCHITUL LIPOVUL DIN JUDEȚUL DOLJ

Pe baza a patru documente aflate la Arhivele Statului din București din 1569, 1686, 1689 și 1739, autorul prezintă istoricul schitului Lipovul din județul Dolj, necuprins în repertoriul publicat de I. Donat. În anexă se publică cele patru documente în original și în traducere.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 366—375

1177

Rusu Alexandru, FILE DINTR-UN MANUSCRIS MEDIEVAL DESCOPERIT ÎN COPERTA UNUI REGISTRU

Sint descrise 69 file dintr-un manuscris din anii 1572—1608 scris cu caractere gotice, găsite în legătura cu pielea a unui registru din secolul al XVIII-lea privind veniturile și cheltuielile pieței orașului Aradul-Nou. Conținutul filelor se referă la contracte privind cumpărarea și împărțirea unor pământuri aparținând lui Maximilian Burea, precum și testamentului acestuia.

1, 1958, p. 265—266

1178

Stănică Vitalie, Tamaș Victor, TREI DOCUMENTE ROMÂNNO-SLAVE INEDITE

Unul din documente provine de la Ion vodă cel Cumplit iar celelalte două de la Radu Mihnea și Gavril Movilă prin care se întăresc pământuri. Documentele se publică în original și în traducere.

2, 1967, p. 345—354

1179

Tahsin Gemil, DOCUMENTE TURCEȘTI INEDITE (SFÎRȘITUL SECOLULUI al XVI-lea — SECOLUL AL XVII-lea)

Documentele se păstrează în colecția de Microfilme Turcia. Primul document reprezintă diploma de investire a lui Mihnea al II-lea pe tronul Țării Românești, stipulând obligații bilaterale, relevă caracterul contractual al raporturilor româno-otomane. Al doilea document este copia unui raport prezentat de marele vizir Kodja Sinan pașa în 1589 sultanului Murad al III-lea în legătură cu acțiunile antiotomane ale lui Petru Cercel. Cel de al treilea document este un firman de întărire a autorității domnului Moldovei, Constantin Cantemir asupra întregului teritoriu al țării.

3, 1981, p. 351—361

Siruni H. Dj., ACTE TURCEȘTI PRIVITOARE LA HOTARELE DUNĂRENE ALE ȚĂRII ROMÂNEȘTI

În partea introductivă se arată organizarea administrativă a Imperiului otoman: cele două beilerbeilicuri, Anadolu și Rumelia. Rumelia la rîndul ei cuprindea șapte provincii sau eyalete, care la rîndul lor erau împărțite în mai multe sangeacuri. Eyaletul Ozu cuprindea mai multe cadilicuri. În continuare se prezintă organizarea judecătorească din Rumelia. Pentru apărarea granițelor europene, turcii au construit unele cetăți întărite și prevăzute cu un teritoriu împrejur (raia) sau mărci de graniță.

Din cele 13 documente care se publică, primele șapte privesc un litigiu între locuitorii din Giurgiu și cei din Țara Românească în probleme de hotar (anii 1578—1820). Unele din documentele publicate aici sînt cuprinse și în ediția lui Mihai Cantacuzino. Autorul menționează că a reluat publicarea lor pentru a le da o traducere mai fidelă. Fiecare document este însoțit de o reproducere fotografică a originalului

Celelalte șase documente se referă tot la litigii de hotar și provin din anii 1825—1826.

Autorul însoțește documentele de un glosar de cuvinte turcești și termeni geografici.

V, 1, 1942, p. 129—165

1181

Chelcea Ion, Vasilescu Veronica, PATRU DOCUMENTE INEDITE DIN SECOLELE XVI—XVII PRIVIND SATUL BOTENI

Documente care se publică sînt emenate din cancelariile voievozilor: Mihnea Turcitul, Petru Cercel și Matei Basarab și cuprind informații de ordin istoric, lingvistic. Două dintre ele se păstrează sub formă de fotocopii executate de pe originalele slave iar două sînt traduceri din slavonă făcute în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. Aceste acte de cancelarie prezintă o deosebită importanță pentru istoria satului Boteni, pentru istoria instituțiilor (date legate de instituția feudală denumită înfrățire), evidențierea unor evenimente (lupta din 1603 purtată de Radu Șerban cu Moise Secuiul, extinderea haiduciei ca formă a luptei de clasă). Publicarea documentelor în original și traducere în limba română este însoțită de elemente de analiză diplomatică a lor.

2, 1970, p. 547—558

1182

Tamaș Corneliu, Soare Ion, ACTELE MOȘIEI URLUIEȘTI

Sînt prezentate pe scurt 17 documente de la Filiala Arhivelor Statului județul Vâlcea. Documentele provin din perioada 1583—1806 și consfințesc dreptul

de stăpînire asupra unor proprietăți și se asigura celui căruia îi erau date statutul de om liber. Documentele reflectă diferite aspecte privind evoluția domeniului feudal și a proprietății țărănești. Se publică în original și traducere două documente din secolul al XVI-lea, din anii 1583 și 1587.

4, 1982, p. 385—391

1183

Dinculescu N. Gheorghe, TREI DOCUMENTE INEDITE

Autorul publică trei documente inedite din anii 1584, 1668 și 1671 aflate la Arhivele Statului din Craiova, provenite de la particulari. Primul este o carte a lui Mihnea Turcitul prin care se rectifică data primei domnii a voievodului. Al doilea este o poruncă a lui Radu Leon voievod și al treilea o copie din 1840, care evidențiază rolul de ostași ai moșnenilor.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 350—356

1184

Simionescu Valentin Radu, O PRECIZARE CU PRIVIRE LA PRETENDENTUL IOAN BOGDAN (1591)

Sînt două fragmente din copierul de corespondență din anii domniei reginei Elisabeta I care se referă la pretendentul român Ioan Bogdan. Cele două texte din anii 1591, 1592 se păstrează la secția manuscrise a bibliotecii British Museum din Londra. Ambele texte sînt o recomandare a pretendentului făcută de regina Elisabeta principilor suverani de pe continent. Documentele se publică în întregime.

2, 1970, p. 629—630

1185

Guboglu Mihail, MIHAI VITEAZUL ÎN DOCUMENTE TURCEȘTI

Din mulțimea de documente privitoare la domnia lui Mihai Viteazul păstrate în arhivele și bibliotecile din Turcia, autorul publică 18 piese din anii 1592—1600 care relevă iminența răscoalei antiotomane a țărilor române din anii 1592—1593, situația și poziția acestora în contextul evenimentelor de la sfîrșitul secolului al XVI-lea, relațiile țărilor române cu austriecii, cazacii, polonii și tătarii. Documentele sînt publicate în original și în traducere românească.

2, 1975, p. 143—157

Poștăriță Emilia, MIHAI VITEAZUL ÎN CONȘTIINȚA EUROPEANĂ

Cu prilejul împlinirii a 380 de ani de la moartea viteazului voievod, autoarea publică în traducere un grupaj de documente inedite care redau personalitatea voievodului, concepțiile sale politice, calitățile militare, rolul și contribuția sa în organizarea apărării Europei împotriva pericolului otoman, ecoul european al acțiunilor lui Mihai Viteazul.

3, 1981, p. 337—350

1187

Decei Aurel, DOCUMENTE DIN ARHIVELE VATICANULUI PRIVIND ANUL 1595

Din bogata arhivă a Vaticanului se publică 88 de documente din anul 1595, reprezentind „avizuri” primite de Curtea pontificală din diferite părți ale Europei în legătură cu țările române. Pe lângă materialul cunoscut asupra anului Călugărenilor, aceste avizuri aduc completări prețioase și interesante asupra ecoului în străinătate, eliberării țărilor române de sub suzeranitatea turcească. Documentele se publică numai în original.

1, 1967, p. 199—238

1188

Feneșan Cristina, UN IZVOR OSMAN REFERITOR LA EXPEDIȚIA LUI SINAN PAȘA ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ (1595)

Se menționează și se analizează fragmente inedite din cronica lui Abdul Kadir asupra luptelor lui Mihai Viteazul cu otomanii intitulată „Istoria dinastiilor osmane” care oferă informația cea mai cuprinzătoare. Cronica lui Abdul Kadir înfățișează confruntarea de forțe de la Tîrgoviște.

1, 1980, p. 77—86

1189

Decei Aurel, IZVOARE TURCEȘTI DESPRE MIHAI VITEAZUL

Se publică două izvoare inedite privind raporturile lui Mihai Viteazul cu turcii. Unul este un extras dintr-o cronică turcească iar celălalt un raport trimis din Țara Românească de un ceauș la Poartă.

Primul este traducerea pasajelor privind anul 1595 extrase din marea istorie a lui Mustafa Ali „Substanța informațiilor”. Pasajele respective cuprind faptele marelui vizir Sinan pașa întreprinse în Țara Românească pentru a-l alunga sau ucide pe Mihai Viteazul, culminind cu înclăștarea de la Călugăreni.

Al doilea reprezintă un raport trimis din Țara Românească de ceașul Osman aga la Poartă la 6 septembrie 1599, care dezvăluie caracterul independent și combativ al lui Mihai Viteazul. Documentele se publică în original și în traducere românească.

2, 1975, p. 157–169

1190

Corfus Ilie, JURNALUL EXPEDIȚIEI POLONE ÎN MOLDOVA DIN 1595

Jurnalul expediției lui Zamoyski în Moldova din 1595, publicat în original și în traducere românească, aflat la Arhiva centrală de acte vechi din Varșovia cuprinde date precise asupra drumului parcurs de armata polonă pînă la Țuțora, precum și ample informații privind soliile sosite de la domnii români și de la Sigismund Bathory, proclamarea de către Zamoyski a lui Ieremia Movilă domn al Moldovei, ceremonia instalării acestuia la Iași, situația capitalei etc. Pe baza confruntării textului s-a constatat că autorul jurnalului este Pavel Piaskowski.

2, 1970, p. 525–546

1191

Rachieru Mihai, ORIGINALUL UNUI DOCUMENT DE LA MIHAI VITEAZUL

Este un hrisov original din 3 iunie 1595 aflat la Filiala Arhivelor Statului Prahova, cunoscut numai după traduceri, prin care Mihai Viteazul întărește lui Lupu și fraților săi ocină în satul Bărbuiul de Sus, județul Vilcea. Originalul redat în fotocopie.

2, 1975, p. 178

1192

Ciortan Ion, ȘTIRI DESPRE MIHAI VITEAZUL ÎN HĂRȚILE EPOCII

Se evidențiază importanța izvoarelor cartografice pentru perioada domniei lui Mihai Viteazul. În acest sens se menționează: o hartă germană din anul 1595; o culegere de portrete aparținînd lui Domenicus Custos care cuprinde și portretul lui Mihai și două hărți gravate în aramă din anul 1596 care menționează și bătăliile voievodului. În aceste hărți se încearcă redarea unor steme ale Valahiei și Moldovei, harta elaborată de olandezul Halsius Levinus în 1596, gravată în aramă, cu două știri despre Mihai Viteazul.

2, 1975, p. 183–185

1193

Soveja Maria, ACTE DE CANCELARIE DE LA MIHAI VITEAZUL

Sint trei documente achiziționate recent de Arhivele Statului. Dintre acestea se remarcă hrisovul din 1598, scris pe pergament, ornat în aur, care atestă procesul de formare al mării proprietăți rurale. Pe lângă informațiile social-economice documentele prezintă importanță sub aspect toponimic și onomastic. Textul original al documentelor se reproduce sub formă de fotocopie.

2, 1975, p. 171—178

1194

Regleanu Mihail G., O CONDICĂ DE MOȘTENI DÎMBOVIȚENI: DRAGODĂNEȘTII, CÂNDEȘTII ȘI ANIINIȘANII

Este prezentată o condică aflată în păstrarea lui Toma Voiculescu din comuna Dragodănești județul Dimbovița. Documentele se prezintă în ordine cronologică, nu în ordinea din condică, din perioada 1597—1900 în întregime și după 1800 pînă la 1912 în regist.

V, 1, 1942, p. 115—128

1195

Potra George, O COPIE DIN SECOLUL AL XIX-lea DE PE UN DOCUMENT DE LA MIHAI VITEAZUL

Este un document inedit, păstrat în copie de la mijlocul secolului al XIX-lea. Este un hrisov din 8 iunie 1598 emis la Tîrgoviște, prin care Mihai Viteazul întărește lui Stoica anumite părți de moșie în satul Popești, județul Teleorman.

2, 1975, p. 182—183

1196

Ranca Ion, PATRU DOCUMENTE SIGHIȘORENE EMISE DE MIHAI VITEAZUL

Sint patru documente originale emise de Mihai Viteazul în 1599 și 1600 aflate în fondul Decanatul evanghelic sighișorean. Prin ele Mihai confirmă comunităților evanghelice din jurul Sighișoarei privilegii mai vechi în vederea cîstigării sprijinului și simpatiei sașilor cu care întreținea relații. Documentele sint scrise pe hîrtie în limbile latină și maghiară și se publică în original și traducere în limba română.

1, 1974, p. 101—106

1197

Matei Alexandru, CELE DOUĂ SCRISORI APOCRIFE ALE LUI MIHAI VITEAZUL DIN 1 MAI 1601

Se publică două scrisori pe care Mihai Viteazul le-ar fi expediat boierilor Udrea, Negrea și Stoichiță și alta vizirului turc de Timișoara, Ibrahim Pașa cărora autorul le contestă paternitatea. Se arată condițiile de elaborare a celor două scrisori, reacția contemporanilor și aprecierea valorii istorice, cu elemente de critică diplomatică a documentelor.

3, 1976, p. 256—266

1198

Moisuc Elena, Paicu Mircea, MIHAI VITEAZUL ÎN RELAȚIILE CU IMPERIALII

Sînt puse în circuitul științific cinci documente inedite din arhivele austriece care dovedesc fidelitatea lui Mihai față de împăratul Rudolf II, relațiile sale cu maghiarii etc. Documentele se publică în original și în traducere românească.

2, 1975, p. 178—182

1199

Balș Zoe G., DOUĂ ACTE DE LA MIHAI VITEAZUL

Se publică textul a două documente latine de la Mihai Viteazul. Primul din 1600 martie 27, emis la Alba Iulia este o poruncă adresată capitlului din Szerdahely pentru ca pastorii bisericilor de acolo să pregătească cai buni pentru traseul instrumentelor de război, căruțe și conducători. Al doilea este dat tot în Alba Iulia, la 17 aprilie același an și repetă în mare parte prima poruncă adresată judecătorilor și cetățenilor orașului și scaunului Szerdahely. Probabil aceste porunci au fost date în vederea pregătirii campaniei din Moldova. Ambele documente poartă semnătura cu caractere chirilice a lui Mihai Viteazul.

an. I, nr. 2, 1925, p. 266—268

1200

Duzinchevici Gheorghe, NOI DOCUMENTE DE LA MIHAI VITEAZUL

Autorul publică cinci documente din anul 1600 păstrate la Arhivele Statului din Sibiu, din care patru sînt emise înaintea intrării în Moldova și unul după acest eveniment. Documentele cuprind amănunte asupra stăpînirii lui Mihai Viteazul în Transilvania.

VII, 2, 1947, p. 378—381

413

1201

Soveja Maria, Ionescu-Nișcov Traian, TREI ACTE DE CANCELARIE INEDITE DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ DIN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XVII-lea

Documentul din 1605 constituie o dovadă a formării mării proprietăți rurale, tendința de acaparare a pământurilor țărănești, iar celelalte două ilustrează tranzacția de proprietate făcută între Dumitru, mare pitar care cumpără de la Fătul din Corbușori ocină la Nușoară, împreună cu șase vecini, cu delnițele lor. Publicarea documentelor, în original și traducere este însoțită de pertinente comentarii diplomatice.

2, 1970, p. 559-667

1202

Guboglu Mihail, ȘAPTE DOCUMENTE TURCEȘTI DIN ARHIVELE BRAȘOVULUI PRIVIND RELAȚIILF TRANSILVANIEI CU POARTA OTOMANĂ LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI al XVII-lea

Documentele inedite care se publică se referă la domnia principilor Ștefan Bocskai, Sigismund Rákóczi și Gabriel Báthory (1607—1613). Documentele sînt precedate de un amplu studiu asupra perioadei în care au fost emise și a relațiilor între Poartă și Transilvania.

1, 1965, p. 213—253

1203

Pricop Adrian, Caproșu Ioan, DOCUMENTELE SATULUI BOROȘENI

Cele 11 documente provin din colecția Bogdan Gailov din Botoșani și privesc satul Boroșeni. Cele 11 copii după acte originale sînt scrise foarte îngrijit într-o condică, legată și parafată, autentificate de Divanul Apelativ al Țării de Sus. Deși documentele nu constituie seria cronologică completă a actelor privitoare la satul Boroșeni, evoluția procesului de aservire a micii proprietăți din acest sat este bine ilustrată, începînd cu momentul cumpărării unei optimi din sat de Nicoară Prăjescu, fost logofăt. În secolul al XVIII-lea satul ajunge în posesia Sturzeștilor.

4, 1979, p. 416—426

1204

Minea Ilie, UN DOCUMENT DESPRE EXPEDIȚIA PRINCIPELUI ARDELEAN GAVRIIL BATHORI ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ (1611)

Documentul se păstra la data publicării în arhiva Muzeului Ardelean din Cluj. Este un document de la Gavriil Bathori, principele Transilvaniei din 1611 referitor la înlăturarea lui Radu Șerban de la domnie datorită uneltirilor sale împotriva Ardealului, la legăturile neîntrerupte dintre boierimea munteană și nobilimea ardeleană.

an, I, nr. 2, 1925, p. 286—287

1205

Mustafa A. Mehmet, Demény Ludovic, NOI DOCUMENTE TURCEȘTI PRIVITOARE LA ISTORIA TRANSILVANIEI DIN SECOLUL al XVII-lea

Se publică sub formă de catalog peste 100 de documente din anii 1620—1689 depistate în fondul Cista diplomatica „Istoria (F 126) din cadrul Arhivei Guberniului Transilvaniei. Majoritatea documentelor sînt scrise în limba maghiară, altele în latină și română și se referă la aspectele vieții politice interne și externe a Transilvaniei. Sînt prezentate numai cele scrise în limbile turcă și tătară. Catalogul este precedat de o amănunțită descriere diplomatică a documentelor.

1, 1970, p. 209—237

1206

Ionescu-Nișcov Traian, UN ACT DE CANCELARIE INEDIT DE LA ȘTEFAN TOMȘA II

Documentul, păstrat la Arhivele Statului din Sibiu, este din timpul celei de a doua domnii a lui Ștefan Tomșa al II-lea în Moldova. Obiectul actului îl constituie pricina de judecată dintre feciorii lui Lupul Virlan și Alexa, fost cămăraș pentru „niște părți de ocine din satul Buțcăteani“. Documentul conține o singură instituție „feriia“, care avea menirea să împiedice redeschiderea procesului.

4, 1984, p. 428—431

1207

Chircă Haralamb, UN DOCUMENT DIN 1625 AL MITROPOLITULUI ȚĂRII ROMÂNEȘTI, LUCA

Este vorba de cartea mitropolitului Țării Românești, Luca din 1625 ianuarie 12 prin care închină schitul Cotmeana ca metoh mănăstirii Cozia. Autorul însoțește textul original al documentului de o traducere din anul 1781.

VII, 2, 1947, p. 382—385

Soveja Maria, Ionescu-Nișcov Tr., ORIGINALUL ACTULUI DE CANCELARIE DIN 1628 APRILIE 2

Documentul a fost publicat pentru prima dată în traducere românească de C. S. Nicolaescu-Ploșor în anul 1923, reluat în DRH, XXII. Originalul se păstrează la Arhivele Statului din București în cadrul colecției Documente muntenești, I/3, însoțit de o altă traducere făcută de Zamfir Arbure. Întrucât ambele traduceri conțin o serie de erori și omisiuni față de textul original s-a considerat necesară publicarea textului original însoțit de traducerea autorilor. Documentul este emis de Alexandru Iliș voievod prin care întărește moșnenilor din Risipiți, județul Mehedinți, satul cu același nume, la capătul unei îndelungat proces cu neamul Buzeștilor.

1, 1971, p. 107—112

1209

Stoide A. Constantin, NOI DOCUMENTE BRAȘOVENE

Se publică 16 documente, din perioada 1628—1712 aflate în Arhivele din Brașov, considerate de autor „cele mai vechi acte românești inedite“ însoțite de o prezentare asupra criteriilor de clasare a lor și asupra elementelor inedite pe care le conțin. Documentele sînt scrisori de proprietate, zapise de vânzare a unor vii în Țara Românească din care majoritatea aflate pe moșiile mănăstirii Glavacioc. Sînt prezentate și o serie de persoane care au deținut funcții importante în relațiile de comerț ale Brașovului cu Țara Românească.

VII, 1, 1946, p. 85—111

1210

Pirnuță Gheorghe, DOUĂ DOCUMENTE INEDITE DE LA MATEI BASARAB

Documentele se referă la satul Rucăr din Mușcel, atestat documentar din secolul al XV-lea. Prin hrisovul din 28 decembrie 1633 Matei Basarab acordă rucărenilor dreptul să se răscumpere de rumânie. Prin cel de al doilea hrisov dat de Matei Basarab la 25 iulie 1634 se întărește satului Rucăr vechile privilegii de scutire de dări.

2, 1959, p. 284—292

1211

Moisil Constantin, CARTE DE MĂRTURIE DIN 1634 PENTRU CONFIRMAREA PROPRIETĂȚILOR CLUCERULUI BARBUL POENARU

Se publică o carte de mărturie dată de Divanul domnesc la 10 august 1634, în vremea lui Matei Basarab, clucerului Barbul Poenaru, ale cărui acte au

fost distruse și prin care se confirmă, într-un singur act, stăpînirea tuturor proprietăților. Actul este semnat de boierii divanului prezenți sau de înlocuitorii lor, alături de care au pus și pecetea lor, cărora autorul le face descrierea sigilografică.

an. II, nr. 3, 1926, p. 378—382

1212

Andone Alecsenia, UNELE DOCUMENTE FRANCEZE ÎN ARHIVELE STATULUI

Sînt trei documente emise din cancelariile a trei regi ai Franței, Ludovic al XIII-lea, Ludovic al XIV-lea, Ludovic al XV-lea. Documentele poartă semnătura autografă a acestor suverani și se referă la evenimente din istoria Franței. Ele sînt scrisori prin care se ordonă măsuri cu caracter militar pentru regimentele contelui de St. Paul și ale cavalerului d'Aubeterre. Documentele se publică în original și în traducere în limba română.

1, 1976, p. 26—28

1213

Trandafirescu Natalia, UN DOCUMENT DESPRE TIPARNIȚA ȘI ȘCOALA DE LA GOVORA ÎNTEMEIATE DE MATEI BASARAB

Cu o introducere amplă asupra domniei lui Matei Basarab ca o perioadă fertilă dezvoltării culturii, de tipărire și răspîndire a cărților cu conținut laic, autoarea publică un document (textul original în limba greacă și traducerea în limba română) din 1636 din care reiese grija ce o purta voievodul muntean pentru ca tiparnița de la Govora să dea roade după numirea acolo a harnicului tipograf Meletie Macedoneanul. El se referă, de asemenea la înființarea la Govora a unei școli în care dascăli pricepuți aveau poruncă domnească să-i învețe pe elevi meșteșugul tiparului în afară de ceea ce se preda în mod obișnuit la școlile de pe lingă mănăstiri. În acest scop domnul dăruiește 1000 de galbeni mănăstirii pentru plata dascălilor și producțiile tipografice și orînduiește și persoanele care trebuiau să aducă la îndeplinire porunca sa.

3, 1982, p. 258—264

1214

Sacerdoțeanu Aurelian, CÎTEVA ACTE DIN JUPÎNEȘTI-MUȘCEL

Se publică 37 documente din perioada 1636—1836 referitoare la satul Jupînești din județul Mușcel, aflate în proprietate particulară. Autorul menționează că alte documente referitoare la acest sat se mai află în fondurile mănăstirilor Aninoasa și Vieroșul.

V, 1, 1942, p. 69—114

1215

Ionescu-Nișcov Traian, UN ACT DE CANCELARIE DOMNEASCĂ NECUNOSCUT DE LA MATEI BASARAB

Este un document emis în 1637 prin care Matei Basarab întărește lui Neagoe, fiul lui Stroe din Moșăști două cumpărături de ocine efectuate concomitent. Documentul se publică în original și în traducere.

2, 1979, p. 182—184

1216

Șucu Ion I., CONTRIBUȚIUNI LA ISTORICUL SATULUI MĂȚĂU- MUȘCEL

Cu intenția de a scrie o monografie a satului, autorul publică un document de la Matei Basarab din anul 1639 care vorbește despre vechimea satului pe vremea când el se afla pe valea Mățăului. Voievodul Țării Românești îi acordă scutiri de dări care sînt reinnoite și de alți domnitori în anii 1665, 1674, 1682 1716, 1717, 1721, 1735, 1736, 1761.

IV, 1, 1940, p. 143—154

1217

Chelcea Ion, Rădulescu Theodora, UN MĂNUNCHI DE DOCUMENTE INEDITE CU PRIVIRE LA SATUL MASTACĂN DIN JUDEȚUL NEAMȚ

Documentele prezentate au fost aflate cu prilejul cercetărilor etnografice de teren în satul Mastacăn pentru aducerea în Muzeul satului a unei gospodării țărănești și alcătuirea unei monografii a satului specific de răzeși. Se face un scurt istoric al satului, la care se adaugă informațiile oferite de documentele ce se publică. Acestea, în majoritate, se referă la destrămarea obștei țărănești. Ele provin din perioada 1642 — prima jumătate a secolului al XIX-lea.

2, 1972, p. 415—433

1218

Ionescu-Gion, UN HRISOV INEDIT DE LA MATEI BASARAB

O copie a unui hrisov emis de Matei Basarab prin care întărește slugii sale Stoica Mărgineanu și fraților acestuia părți de moșie în Biscenii de Jos, Conțești și Vălenii, podgorii din județul Săcuieni, cumpărate de aceștia cu sume diferite de aspri și taleri.

2, 1979, p. 184—186

1219

Ceredarec Nicolae, SOVEJA SAU DOBROMIRA

Se publică un suret de pe un uric, emis la Iași în anul 1646 noiembrie 17 de Vasile Lupu prin care se aduce o contribuție la istoricul mănăstirii Dobromira, adică Soveja, anume că la înzestrarea mănăstirii a contribuit și comisarul Radu, boier din Țara Românească.

VI, 2, 1944–1945, p. 327–328

1220

Iorga Nicolae, UN MĂNUNCHI DE ACTE PRAHOVENE

Sint publicate 10 documente din perioada 1647–1831 referitoare la satul Scorțeni, județul Prahova, sat de moșneni. Acestea se referă în principal la învoielile pentru pământ, vinzări și cedări pentru sărindare sau la plata în borhot a unei sume împrumutate.

vol. I, nr. 1–3, 1924–1926, p. 3–7

1221

Petrescu G. Z., O SCRISOARE A DOAMNEI ELENA MATEI BASARAB DIN 1653

Autorul publică o scrisoare din Arhiva Națională Săsească din Sibiu a doamnei Elena din 1653, prilejuită de rănirea lui Matei Basarab în bătălia de la Finta, însoțită de comentarii legate de informațiile cuprinse în ea.

nr. 5, an. 1928–1929, p. 439–441

1222

Ciucă Dumitru Marcel, Livezeanu Dan, DOCUMENTE DE LA ATHOS PRIVITOARE LA MĂNĂSTIREA JITIANUL (DOLJ) 1654–1813

Cele 29 documente depistate în arhiva mănăstirii Sf. Pavel, sint originale, scrise în limba română, cu excepția a două și au făcut parte din fondul documentar al mănăstirii Jitianul, metohul mănăstirii Sf. Pavel de la Athos. Ele completează știrile privitoare la mănăstirea Jitianul și la moșiile ei.

2, 1979, p. 191–200

1223

Mureșan Triteanu Elena, DIN LEGĂTURILE FAMILIEI NOBILE TRANSILVANE PETRU BUDAI CU ȚARA ROMÂNEASCĂ

Autoarea publică o scrisoare a lui Petru Budai din Hațeg din anul 1660, martie 5 însoțită de un larg comentariu asupra biografiei acestui boier român și asupra legăturilor între românii din Transilvania și Țara Românească.

VII, 1, 1946, p. 158–162

Minea Ilie, DOUĂ DOCUMENTE REFERITOARE LA MĂNĂȘTI-
REA GOLIA

Cele două documente oferă elemente de procedură din vechiul drept românesc. Documentele sînt: o poruncă a lui Ștefăniță Vodă din 23 iulie 1661 prin care ordonă să se restituie mănăstirii Golia moara făcută de Gheorghe Cătărgiul pe Răut și un ordin similar emis de Istratie Dabija în martie 1662 prin care stabilește drepturile mănăstirii.

IV, 2, 1941, p. 378—379

1225

Manole Vasile, DOUĂ DOCUMENTE INEDITE

În prima jumătate a secolului al XIX-lea litigiile pentru pămînt între bucu-reșteni și mănăstirile mari sînt frecvente. În cursul proceselor aduse în fața tribunalului, mănăstirile, pentru a-și susține pretențiile, prezentau copii legalizate de pe documente prin care li se acordaseră privilegiile. Un caz de asemenea natură îl reprezintă conflictul dintre mănăstirea Mihai Vodă și o orășancă, pe nume Tița pentru un teren pe care era construită o casă. Pentru a-și susține cauza, mănăstirea a prezentat instanțelor judecătorești copii de pe două documente prin care i se făcuseră danii și care s-au păstrat la dosarul de judecată. Primul document se referă la dania unui deal făcută de Grigore Ghica iar al doilea, de la Constantin Brîncoveanu, este o întărire dată mănăstirii Mihai Vodă.

1, 1976, p. 47—48

1226

Regleantul Mihail C., PRIMA CTITORIE DE LA COLȚEA. UN DO-
CUMENT INEDIT

Documentul din martie 1670, scris în limba greacă, este o carte a patriarhu-lui Dositei al Ierusalimului pentru întărirea închinării către Mitropolie a primei ctitorii bisericești de la Colțea.

Documentul este însoțit de comentarii asupra vechimii schitului și asupra întemeietorului său.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 375—379

1227

Zotta Sever, DESPRE NEAMUL CANTEMIREȘTILOR, III, ANEXE
Se publică trei documente însoțite de descrierea diplomatică:

1. 1675 aprilie 6. Gh. Buga, fiul lui T. Buga din Chilieni mărturisește că venind la Cantemir a luat pe un fiu al lui Antioh drept fiu de suflet și i-a dat diferite proprietăți.

2. 1728 august 18. Hrisant, patriarhul Ierusalimului și Palestinei face cunoscut că în 1720 a împrumutat pe Antioh Cantemir cu 500 lei pentru care acesta i-a zălogit moșia Scheia din ținutul Neamț. După moartea lui Antioh, moștenitorii acestuia neplătind datoria, moșia a fost scoasă la mezat fiind cumpărată de Șt. Iane.

3. 1733 ianuarie 12. Constantin Cantemir, vel comis și Dumitrașco Cantemir, fiii lui Antioh Cantemir, decedat dăruiesc surorii lor Anița din moștenirea părintească moșia Urlații din județul Fălciu și partea ce i se cuvine din moșia Țigani.

an. II, nr. 3, 1926, p. 316—327

1228

Pătrașcu Ion, UN DOCUMENT INEDIT DE LA CONSTANTIN VODĂ CANTEMIR

Documentul, original și inedit a fost emis de domnitorul moldovean Constantin Cantemir. Este un act de întărire a stăpînirii peste niște „ocine“ cumpărate anterior, care obligă pe Lupașco Bogdan să înfățișeze înaintea domnitorului 12 zapise în care sint amintite numeroase localități din Moldova și numele martorilor. Autorul apreciază că acest document este primul semnat de domnitor. Elementele de toponimie și onomastică prezintă un interes deosebit.

2, 1973, p. 409—412

1229

Șucu Ioan, DIN TRECUTUL SCHITULUI GOLEȘTI ȘI CARTEA DE ÎNCHINARE CĂTRE MĂNĂSTIREA CÎMPULUNG

Este o carte de închinare din 1676 a schitului Golești de către Grigorie, episcopul Buzăului, către mănăstirea Cîmpulung. Publicarea copiei documentului este însoțită de istoricul acestui așezămint.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 379—382

1230

Stoide A. Constantin, Stahiescu D. I., UN MĂNUNCHI DE DOCUMENTE PRIVITOARE LA SATUL LIEȘTI-TECUCI

Sint prezentate 16 documente din perioada 1768—1841 referitoare la satul Lieștii, însoțite de o scurtă descriere diplomatică.

...IV, 2, 1944, p. 256—279

1231

Minea Ilic, ȘTIRI NOI DESPRE PROPAGANDA CATOLICĂ ÎN MOLDOVA ÎN SECOLUL XVII

Se publică copia documentului emis la 28 martie 1678 de Congregațiunea de Propaganda Fide prin care Vito Pilutio era recomandat ca episcop de Marcianopol, funcție pe care a îndeplinit-o avînd reședința la Durostor.

an. II, nr. 3, 1926, p. 399—400

1232

Surdu Bujor, URBARIILE DOMENIULUI FĂGĂRAȘ

Este prezentat pe scurt conținutul conscripțiilor privitoare la domeniul Făgăraș puțin valorificate de cercetarea științifică. În secolele XIV—XV ținutul Făgăraș a aparținut domnilor Țării Românești, iar mai târziu principilor Transilvaniei. La sfîrșitul secolului al XVII-lea ajunge în proprietatea statului habsburgic, fiind organizat sub forma unui domeniu fiscal. Majoritatea urbariilor prezentate au fost întocmite în această perioadă și cuprind numai moșiile aparținînd fîscului. Proprietatea particulară era inventariată separat. Urbariile sînt scrise în limba latină, numai două sînt în maghiară. Colecția cuprinde urbariile următoarelor moșii: Curtea din Porumbacul de Jos, 1680; Curtea din Porumbacul de Jos, 1688; Curtea din Porumbacu de Jos 1726; Domeniul Făgăraș, 1726; Domeniul Făgăraș, 1758; Todorîța, 1763; Șercaia, Perșani, Grid, 1766; Porumbacul de Jos, 1766; Curtea din Voivodenii Mari, 1772; Porumbacul de Jos, 1787; Beclean, 1788; Berivoiul Mic, 1788; Breaza, 1788; Dridif, 1788; Orașul Făgăraș, 1788; Galați, 1788; Hurez, 1788; Ilienii, 1788; Mîndra, 1788; Riușor, 1788; Sevestrenii, 1788; Todirița, 1788; Voila, 1788; Herseni, 1789; Ludișor, 1789; Săsciori, 1789; Veneția de Sus, 1789; Orașul Făgăraș, 1808; Scorei 1809.

2, 1958, p. 233—247

1233

Tinculescu Doina, Găitan-Vătafu Silvia, DOCUMENTE DIN TIMPUL DOMNIEI LUI ȘERBAN CANTACUZINO (1680—1681)

Între achizițiile Direcției Generale a Arhivelor Statului sînt și cîteva cărți domnești și zapise din secolul al XVII-lea din timpul domniei lui Șerban Cantacuzino care completează informațiile despre moșiile Făcăeni și Togozeni din județul Ialomița.

1, 1981, p. 59—64

1234

Minea Ilic, DIN LEGĂTURILE LUI CONSTANTIN CANTEMIR CŪ PRINCIPELE MIHAIL APAFI

Documentul publicat în extenso, se păstra la Muzeul Ardelean din Cluj, inserat în „Istoria Ardealului în scrisori originale”. El a fost emis la Iași în

anul 1685 decembrie 12 și este o comunicare a domnului moldovean Constantin Cantemir către principele Mihail Apafi. Documentul dă amănunte despre primul an de domnie a lui Constantin Cantemir, condițiile în care acesta a ocupat tronul Moldovei.

an. I, nr. 2, 1925, p. 287—290

1235

Bălan Teodor, ȘASE DOCUMENTE POLONE DIN SECOLUL AL XVII-lea REFERITOARE LA MOLDOVA

Din cele șase documente două sînt emise de regele polon Ioan Sobieski, unul de regele August al II-lea, două de hatmanul Stanislav Iablonovski și unul de comandantul militar al oștirilor poloneze staționate în Pocuția, Francisc Gatețchi. Ele se referă la militarul moldovean Constantin Turculeț și la moldovenii Isae și Gheorghită Goian, la Isar, Alexandru Ciurar și Arsenie Volcinschi. Primii patru se aflau în serviciul militar polonez și au chemat în judecată pe Arsenie Volcinschi învinuit, că și-a însușit o moșie care nu-i aparținea. Autorul însoțește documentele de comentarii asupra persoanelor care sînt menționate în text. Documentele sînt din anii 1687—1689.

VII, 2, 1947, p. 330—342

1236

Săucești-Sturdza Marcel, Hurmuzache Ștefan, DOCUMENTE DESPRE IONIȚĂ SANDU STURZA

Cele 36 de documente din perioada 1689 — sfîrșitul secolului al XIX-lea, selecționate din arhiva familiei, se referă în general la situația proprietăților înaintașilor sau urmașilor domnitorului Ioan Sturza. Între aspectele reliefate menționăm: delimitarea pămînturilor răzeșești și boierești de pe moșii din ținuturile Neamț, Bacău și Roman, procesul destrămării obștei prin depozedarea răzeșilor de loturile lor, situația veniturilor și cheltuielilor Vistieriei. Se menționează valoarea documentului intitulat „Amănuntele istoriei — familiale” scrise de Gheorghe Sturdza, nepotul domnitorului, cu referiri la evenimentele revoluționare din anul 1821.

4, 1972, p. 611—657

1237

Burlacu Ioana, Săndulescu Natalia, O SCRISOARE A LUI CONSTANTIN BRÎNCOVEANU CĂTRE LUDOVIC AL XIV-lea

Este o scrisoare autografă a lui Constantin Brîncoveanu către regele Franței, Ludovic al XIV-lea trimisă la 11 octombrie 1690 din „tabăra așezată în apropiere de Corona”, deci la cîteva săptămîni după ce la Zărnești oștile românești și tăfărești, în frunte cu domnul Țării Românești au învins oștile imperiale austriece, conduse de generalul Heissler. Prin această scrisoare Brîncoveanu solicita lui Ludovic al XIV-lea sprijin pentru a dobîndi protecția Imperiului otoman.

1—2, 1974, p. 305—307

Gyulai Petre, O MĂRTURIE CU PRIVIRE LA SOARTA UNEI
VECHI ARHIVE ÎN SECOLUL al XVII-lea

Se publică o listă aflată într-un registru, scris în limbile latină și maghiară din Arhiva Exactoratului Principatului Transilvaniei, întocmită la 2 octombrie 1696, cuprinzând documente referitoare la gospodărirea centralizată a veniturilor Principatului, despre a căror existență nu avem alte informații. Lista enumeră 103 documente, cu mențiunea că în lada în care se aflau mai existau și altele. Documentele enumerate cuprind o perioadă de 21 de ani (1651—1672).

1, 1969, p. 263—268

1239

Cernovodeanu Paul, DIN CORESPONDENȚA DIPLOMATICĂ A LUI
CONSTANTIN BRÎNCOVEANU, I.

Prezintă bogata activitate diplomatică externă a domnitorului muntean, rezultând îndeosebi din corespondența purtată, însumând 282 scrisori, autorul menționează că publicarea acestor 11 scrisori inedite reprezintă încă o dovadă a prodigioasei sale activități. Scrisorile au fost studiate cu prilejul unor cercetări în arhivele din R. P. Polonă și R. P. Ungară. Toate sînt originale, dictate de domn și traduse în limba latină de diecii de cancelarie, purtînd iscălitura sa autografă. După cuprins și adresanți ele se referă la relațiile domnului — în contextul situației internaționale existente cu nunțiul apostolic de la Viena, cu regele Poloniei și marele hatman al coroanei și cu principele Rakoczi.

1, 1985, p. 78—84

1240

Cernovodeanu Paul, DIN CORESPONDENȚA DIPLOMATICĂ A
LUI CONSTANTIN BRÎNCOVEANU II

Se publică încă patru documente din anii 1698—1707, în original și traducere.

3, 1985, p. 338—343

1241

Leonte Ileana, DOUĂ ETALOANE: PALMA LUI ȘERBAN VODĂ
ȘI A LUI CONSTANTIN BRÎNCOVEANU

Cu o scurtă prezentare a diferitelor unități de măsură pînă la introducerea sistemului metric, autoarea prezintă două unități aflate de dînsa între filele

mss. nr. 329 al mănăstirii Tismana, Prima de 246 mm lungime și 7 mm lățime reprezintă palma lui Șerban voievod iar a doua este de 257 mm lungime și 7 mm lățime reprezentînd palma lui Constantin Brincoveanu.

1, 1958, p. 217—219

1242

Ceredarec Nicolae, CÎTEVA DATE DESPRE UN SAT STRĂVECHI, IUBĂNEȘTI, IBĂNEȘTI DIN ȚINUTUL DOROHOIULUI

Documentul este o traducere germană de pe un document de la Antioh Cantemir, din 22 mai 1699 prin care învoiește pe egumenii mănăstirii Sucevița să aducă în hotarul seliștei Iubănești coloniști poloni, unguri și cazaci, acordîndu-le anumite înlesniri. Autorul însoțește documentul de comentarii asupra toponimicului Iubănești.

VI, 2, 1944—1945, p. 329—330

1243

Mehmet A. Mustafa, Démeny Ludovic, NOI DOCUMENTE TURCEȘTI PRIVITOARE LA ISTORIA TRANSILVANIEI DIN SECOLUL al XVII-lea

Se cataloghează peste 100 de documente din fondul Cista diplomatica „Istorie” din cadrul Arhivei Guberniului Transilvaniei păstrat în Arhiva Națională din Budapesta. Dintre documente au fost alese pentru prezentarea de față numai cele scrise în limba turcă. Ca gen, documentele sînt foarte diferite: firmane, scrisori vizirale, iarlicuri tătărești, chitanțe. Conținutul lor se referă la o arie largă de probleme: aspecte economice, politice și militare ale relațiilor Transilvaniei cu Imperiul otoman în secolul al XVII-lea. Rezumatele documentelor sînt ample încit oferă o informație istorică bogată. În anexă șase reproduceri fotografice de pe documente.

1, 1970, p. 209—237

1244

Dobrescu C. Ion, DOCUMENTE DE MOȘNENI (Brădet-Mehedinți)

Se publică integral sau sub formă de rezumat 53 de documente cuprinse într-o condică și un dosar. Documentele se referă la proprietatea indiviză a moșnenilor din Brădet, județul Mehedinți. Transcrierea documentelor în condică s-a făcut după anul 1838 la inițiativa lui popa Ion Bălan care stăpînea partea cea mai mare de pămînt. Transcrierea în caractere chirilice este unitară și caracteristică primei jumătăți a secolului al XIX-lea. Popa Ion Bălan a transmis condica fiului său Dumitrașco care și-a transcris singur ac-

tele de proprietate, ulterioare. Majoritatea documentelor sînt zapise și acte întocmite cu ocazia micilor neînțelegeri ivite între moșneni pentru determinarea hotarelor de moșii.

Documentele pînă la 1800 s-au publicat integral, iar după această dată, pînă la 1852 sub formă de rezumat.

VI, 1, 1944, p. 30—46

1245

Minea Ilie, VICARUL APOSTOLIC BARNABÉ

Autorul publică un document inedit păstrat la secția manuscrise a Bibliotecii universitare din Iași despre vicarul apostolic Barnabé, care completează lista propagandiștilor catolici în Moldova în secolul al XVII-lea.

IV, 2, 1941, p. 380

1246

Ciobanu Veniamin, DOCUMENTE POLONEZE DE LA MIHAI RACOVITĂ

La Biblioteca Czartoryska din Cracovia se păstrează un manuscris care cuprinde 12 scrisori adresate de Mihai Racoviță, domnul Moldovei, în 1709, lui Adam Mikolaj Sieniawski, marele hatman al coroanei, voievod de Belz, castelan al Cracoviei etc. Scrisorile originale constituie o parte a unei corespondențe mai vaste și reflectă relațiile moldo-polone în primii ani ai secolului al XVIII-lea și rolul Moldovei în contextul raporturilor turco-polone.

Din scrisori reiese interesul Turciei față de mersul evenimentelor de pe teatrul de luptă din Marea Baltică și interesul lui August al II-lea ca aceste evenimente să fie cunoscute la Istanbul. Domnul Moldovei nu a dat nici o informație privind evenimentele din Imperiul otoman, semnificativ fiind refuzul domnului de a permite trecerea prin Moldova a emisarilor trimiși de Sieniawski la Rakoczy. Alte informații se referă la raporturile economice moldo-polone îndeosebi comerțul cu vite și relațiile directe între Moldova și Polonia.

4, 1975, p. 455—464

1247

Paraschiv Ion, DOCUMENTE PRIVITOARE LA ISTORIA ROMÂNIEI PĂSTRATE ÎN ARHIVELE DE STAT ALE U.R.S.S.

Autorul menționează mai multe documente aduse sub formă de fotocopii și microfilme din arhivele U.R.S.S., din secolele XVII-XX, provenind de la domnitorii Vasile Lupu, Constantin Șerban, Constantin Brîncoveanu, altele cu caracter demografic sau privitoare la evenimente social-politice importante

cum a fost răscoala țărănească din anul 1907. În anexă se publică șase documente: un fragment din jurnalul de campanie al lui Petru I privind sosirea la Iași, în 1711, un raport din 1877, un raport al consulului general al Rusiei la Iași din martie 1907 și încă două documente din același an legate de răscoala țărănească.

2, 1958, p. 160—176

SECOLUL al XVIII-lea

1248

Minea Ilie, CEVA DESPRE MITROPOLITUL UNIT ATANASIE

Se publică două scrisori din anul 1701, scrise în limba maghiară în care sînt cuprinse amănunte ale activității mitropolitului Atanasie, legate de administrarea moșiilor.

an, I, nr. 2, 1925, p. 285—286

1249

Diaconescu Gh. Ilie, O OCOLNIȚĂ NECUNOSCUTĂ A MOȘNENILOR MIȘEI DE PE DIMBOVNIC

Scrisoarea, din anul 1705 semnaleză alegerea și hotărnicirea moșiei satului Mișei din dreapta Dimbovnicului și a părții Stancăi, jupineasa spătarului Preda Pirșoveanu, dobîndită prin zălogire de la Vistieria țării în a doua jumătate a secolului al XVII-lea. Se face o descriere diplomatică și se publică textul documentului.

2, 1973, p. 405—409

1250

Stoide A. Constantin, NOI DOCUMENTE BRAȘOVENE

În continuarea documentelor din numărul precedent se publică încă 22 (nr. 17—50) documente din perioada 1716—1752 privind istoria Brașovului.

VII, 2, 1947, p. 295—320

1251

Papacostea Șerban, CEL MAI VECHI STATUT DE BREASLĂ MEȘTEȘUGĂREASCĂ DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ

Din cercetarea arhivelor transilvănene autorul prezintă un statut de breaslă păstrat în arhiva muzeului Brukenthal din Sibiu, aflat în protocoalele admi-

nistrației oltene în timpul ocupației provinciei de către austriei (1718—1739). Este vorba de statutul breslei luminărilor și săpunarilor din Craiova din anul 1725, de fapt o confirmare acordată de administrație. Statutul conține indicații referitoare la principalele probleme care interesau breslele.

1, 1960, p. 215—218

1252

Andronic Alexandru, DOCUMENTE REFERITOARE LA PRINCIPATELE ROMÂNE AFLATE ÎN FONDUL VORONȚOV PĂSTRAT ÎN ARHIVA CENTRALĂ DE STAT A ACTELOR VECHI DIN MOSCOVA

Cu o scurtă prezentare a arhivelor rusești pentru istoria poporului român, autorul se referă la fondul de documente al familiei Voronțov păstrat la Arhiva centrală de stat a actelor vechi, purtând nr. 1261, cuprinzând 8000 unități arhivistice din perioada 1728—1890. Din acestea 55 unități arhivistice prezintă un interes deosebit pe care autorul le redă în anexă sub formă de regist.

1, 1958, p. 222—226

1253

Ionescu D. Constantin, UN DOCUMENT INEDIT DE LA MIHAI RACOVITĂ VOIEVOD

Este vorba de un document original din iulie, anul 1731 dat de Mihai Racoviță voievod, scris pe pergament, cu pecete aplicată în ceară roșie. Documentul confirmă o hotărâre de judecată, anume domnul, împreună cu sfatul marilor boieri de divan întărește lui Gavrilaşco biv vel postelnic toate cele rinduite de soția sa Ancuța Bucșanul. Documentul este foarte frumos împodobit cu ornamentații în care predomină auriul. El relevă amănunțit un procedeu de judecată din secolul al XVIII-lea în materie testamentară, faptul că acțiunile testamentare erau de resortul unui tribunal laico-ecclesiastic.

VI, 2, 1944—1945, p. 333—338

1254

Veress Andrei, ORÎNDUIELI ROMÂNEȘTI VECHI TIPĂRITE ÎN ARDEAL (1744—1848)

Autorul prezintă sub formă de catalog colecția de ordonanțe românești, începând cu cea mai veche din anul 1744 până în 1848 considerate primele tipărituri românești din Sibiu.

an. II, nr. 3, 1926, p. 332—365

1255

Regleanu Mihai, UN DOCUMENT NECUNOSCUȚ CU PRIVIRE LA VĂCĂRIT

Este un document din 1748 ianuarie 8, de la Grigore al II-lea Ghica, în a treia domnie din Moldova în legătură cu impunerea văcăritului, păstrat în fondul mănăstirii Cașin. Documentul pare să fie un concept și se adresează locuitorilor ținutului Iași. Ele erau înaintate boierilor însărcinați cu stringerea dării văcăritului, la care erau impuși toți locuitorii. Autorul face o analiză diplomatică internă și externă a documentului prin care domnitorul aduce la cunoștința locuitorilor că a reînființat darea văcăritului.

2, 1966, p. 318—320

1256

Ionașcu Ion, ASPECTE DEMOGRAFICE ȘI SOCIALE DIN BUCUREȘTI LA 1752

Prezentind evoluția Bucureștiului pe baza datelor cunoscute, autorul se oprește asupra catastihului din 15 octombrie 1750 păstrat numai în copie, alcătuit în urma hotărârii domnitorului Grigore Ghica de a ceda partea de răsărit a moșiei orașului București de cca 400 ha. mănăstirii și spitalului Pantelimon, înființate de el. Copia făcută după original în anul 1818, iscălită de mitropolitul Nicolae Trăsnea consemnează numele locuitorilor din cele 12 mahalale și locul viei domnești de lângă Curtea domnească cu suma pe care trebuiau să o plătească anual fiecare ca chirie. Acest catastih este cel mai vechi recensământ al unei părți din populația Bucureștilor. Analiza datelor din catastih permite desprinderea unor date privind componența socială a locuitorilor, alcătuirea slujitorimii din Țara Românească la jumătatea secolului al XVIII-lea care servea pentru ceremonialul curții domnești și baza orașului.

În anexă se dă un tabel cu categoriile sociale existente pe mahalale și „Catastihul din iunie 1752 cu numele capilor de familie pe mahalale pe o parte din suprafața teritorială a orașului, cind Grigorie vodă a dăruit-o spitalului Pantelimon.

2, 1959, p. 117—145

1257

Pâclișanu Zenovie, DOCUMENTE PRIVITOARE LA ISTORIA ȘCOALELOR DIN BLAJ

Autorul publică mai multe documente (1755—1794) din fosta colecție de acte vechi a Bibliotecii centrale arhidiocesane din Blaj, cu prilejul împlinirii a 175 de ani de la înființarea școlilor românești din Blaj. Documentele relevă începutul așezămintelor culturale românești în Blaj, activitatea desfășurată de acestea, setea de cultură a românilor din această parte a țării.

nr. 5, an. 1928—1929, p. 403—434

Virtosu Emil, UN HRISOV INOPERANT

Autorul descrie un hrisov adus spre transcriere la Arhivele Statului, emis de Scarlat Grigorie Ghica vv. Documentul, datat 20 noiembrie 1758, conține privilegiul acordat lui Voicilă, logofețelul divanului din București de a fi scutit de toate dările. Pe baza analizei diplomatice a documentului, a criticii interne și externe autorul demonstrează că este un fals. În anexă se publică în întregime transcrierea documentului.

an. 5, 1928—1929, p. 437—439

1259

Siruni H. Dj., O NĂVĂLIRE NECUNOSCUȚĂ A BANDELOR TURCEȘTI ÎN ȚĂRILE ROMÂNE LA 1769 DUPĂ DOCUMENTE TURCEȘTI DIN ARHIVELE STATULUI

Se publică 21 documente din perioada 1759—1774 aflate la Arhivele Statului din București legate de incursiunea turcească asupra orașului Giurgiu în 1769, despre care izvoarele contemporane și istoriografia nu vorbesc. Autorul însoțește publicarea documentelor de un studiu pertinent asupra incursiunilor turcești în țările române, prezentând evenimentele în succesiunea lor începînd dinainte de 1300. În ultima parte se publică un glosar în care se explică o serie de termeni turcești din cuprinsul documentelor.

IV, I, 1940, p. 6—68

1260

Mureșan-Triteanu Elena, UN DOCUMENT DIN DRĂGUȘ (FĂGĂRAȘ)

În susținerea și dovedirea continuității elementelor române în Transilvania, autoarea publică un document original din anul 1761 din satul Drăguș, județul Făgăraș în care toate numele de locuri și de persoane sînt românești, deși documentul este scris în limba maghiară.

VI, 1, 1944, p. 128—131

1261

Surdu Bujor, DOUĂ CURȚI NOBILITARE DIN TRANSILVANIA ÎN SECOLUL AL XVIII-lea: ROȘIA (COMIT. ALBA) și TIUREA (COMIT. CLUJ)

Autorul publică sub formă de extras un urbariu întocmit în noiembrie 1763 asupra moșiilor fiscale ale familiei Banffi din Roșia (comitatul Alba) și Tiurea (comitatul Cluj).

VII, 1, 1946, p. 148—158

1262

1764 aprilie 23

Hotărnicia moșiei Zimnicele, jud. Teleorman, fostă proprietate mănăstirii Cotroceni, din care rezultă că s-au mai făcut delimitări de frontieră legate de această moșie și în anii 1667 și 1717.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 131—132

1263

Ghibănescu Gheorghe, HRISOVUL LUI GR. A. GHICA VODĂ PENTRU ZAHARIEȘTIOT SUCEAVA

Suretul lui Grigore Alexandru Ghica vv. din 1765 august 5 referitor la moșia Zahariești din ținutul Suceava pe care au stăpinit-o mai multe familii. Autorul apreciază că documentul contribuie la cunoașterea familiei lui Tudosă Dubău, mare logofăt în secolul al XVII-lea.

an. I, nr. 2, 1925, p. 275—285

1264

Mărcuș Ion, FALSIFICATORI ȘI MONEDE FALSE LA 1766

Autorul publică un document din arhiva județului Cluj, reprezentând un ordin al Mariei Terezia către Guvernul ardelean, dat la Viena în 24 decembrie 1765 prin care se impunea urmărirea și prinderea Iulianei Müllner, cunoscută falsificatoare de bani. Se arată și caracteristicile monedei false.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 357—359

1265

Ionașcu Ion, DESPRE CATAGRAFIA ȚINUTULUI PUTNA DIN ANII 1773—1774

Se descriu catagrafiile întocmite în anul 1773—1774, în timpul războiului ruso-turc, pentru Moldova și Țara Românească păstrate în fondul „Afacerile moldovenești și muntenesti” la Arhiva centrală de stat a actelor vechi din Moscova. Autorul menționează că sint primele recensăminte de acest fel întocmite pentru țările române și însoțește prezentarea cu o analiză a modului cum trebuie interpretate datele.

1, 1958, p. 121—130

1266

Răduțiu Aurel, NEGUSTORI ȘI MEȘTEȘUGARI DIN BLAJ ÎN URBARIUL DIN 1772

Din numeroasele urbarii alcătuite pentru Transilvania autorul se oprește asupra celui din anul 1772 referitor la Blaj care cuprinde următoarele date: numărul familiilor și categoriile sociale cărora aparțin, numărul locuitorilor pe sexe, pe meserii, numărul animalelor și al stupilor aparținând fiecărei familii, naționalități, taxele la care erau supuși.

1, 1966, p. 295—306

1267

Bozac Ileana, „ARHIVA“ LUI HOREA

Așa numita „arhivă“ a lui Horea constă din 12 documente (un privilegiu de la Iosif al II-lea și 11 jalbe și petiții adresate autorităților) care nu au format obiectul cercetărilor, documente găsite la Cîrstea Nicula și păstrate în copie contemporană în fondul Tezaurariatul minier de la F. A. S. Cluj. Ele sînt scrise în limbile latină, germană, maghiară. Cele 11 jalbe au fost înaintate în numele satelor din domeniul de sus al Zlatnei și regiunea limitrofă și reflectă solidaritatea țărănimii în lupta pentru drepturi sociale. Ele sînt alcătuite în perioada premergătoare răscoalei în care țărănimea mai credea în eficacitatea petițiilor. Privilegiul lui Iosif al II-lea a fost acordat comercianților ortodocși supuși ai Porții otomane care aveau relații cu Viena pentru a celebra serviciul divin în capela Sf. Gheorghe din Steyerhof. Acest document a reprezentat „scrisoarea de la împărat“ cu care a fost îndemnat poporul la răscoală. Se publică textul original și copiile celor 12 documente.

2, 1961, p. 151—178

1268

Pescariu Olivia, DISPOZIȚIUNI DIN ANUL 1774 PRIVITOARE LA PERCEPEREA IMPOZITULUI ÎN ARDEAL

Documentul a fost emis de guvernul din Transilvania în octombrie 1774 și este o modificare a dispozițiilor de încasare a impozitului date în iunie 1773. Prevederile sale reflectă situația economică existentă înainte de răscoala lui Horea.

VI, 1, 1944, p. 131—136

1269

Sacerdoțeanu Aurelian, DOUĂ ZAPISE MOLDOVENEȘTI

Se publică două zapise din condica mănăstirii Fedeleşciori din anul 1782 de la Arhivele Statului din București, cuprinzînd donații moldovenești către mitropolitul Varlaam al Țării Românești, ca să-și facă un schituleț. Reiese și călătoria mitropolitului în Moldova.

VII, 2, 1947, p. 395—396

Rusu Alexandru, CONDICILE DE CIRCULĂRI BISERICEȘTI DIN SECOLELE XVII — XIX — UN BOGAT IZVOR PENTRU CERCEȚĂRI

Evidențiind importanța acestui gen de documente pentru istoria social-economică autorul publică 11 astfel de circulare aflate în păstrarea Arhivelor din Timișoara. Majoritatea acestora se referă la probleme școlare, de recrutare pentru armată, munca pământului, măsuri pentru a stăvili revolta poporului împotriva stăpînitorilor de pămînt. Circularele care se publică provin din condica oficiului parohial din comuna Satchinez.

2, 1960, p. 193—200

1271

Vianu Alexandru, GENEZA SENEDULUI DIN 1783

Publicarea documentului este precedată de o analiză asupra condițiilor care au generat emiterea lui în perioada de după încheierea păcii de la Kuciuk-Kainargi și a semnificației sale ca un nou pas înainte în afirmarea drepturilor poporului român. Documentul provine din Arhiva Ministerului de Externe al U.R.S.S.

1, 1960, p. 219—234

1272

Popescu Mihail, SPICUIRI NOI DESPRE HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN

Autorul publică textul original, în limba germană, a patru documente din Arhiva Ministerului de Interne, secția Ober Polizei și din Arhiva Ministerului de Finanțe cuprinzînd descrierea lui Horea și Cloșca în încercarea lor de a fugi spre Viena și plata sumelor de bani — drept recompensă trădătorilor acestora: Melter pădurarul și cei șapte țărani precum și scutirea lor și a urmașilor lor de dările către fisc. Documentele descriu executarea celor doi martiri, împreună cu 150 de tovarăși ai lor la Cluj în ziua de 3 ianuarie 1785.

an. II, nr. 3, 1926, p. 411—415

1273

Naghiu Iosif, UN DOCUMENT VAMAL DIN SECOLUL AL XVIII-lea

Un document din 16 octombrie 1793 reprezentînd o lege vamală care se referă la ținutul năsăudean în care sînt amintite punctele vamale Rodna și Telciu.

VII, 2, 1947, p. 390—93

1274

Șerban Constantin, DOCUMENTE DIPLOMATICE PORTUGHEZE DESPRE RĂSCOALA DIN 1784

Cele nouă extrase din rapoartele trimise Ministerului de externe de reprezentanții diplomați ai Portugaliei la Viena și St. Petersburg în anii 1784—1785 completează informația referitoare la eoul răscoalei conduse de Horea, Cloșca și Crișan pînă la Lisabona și St. Petersburg, permițînd concluzia că eoul răscoalei românilor din Transilvania a ajuns nu numai pe țărmurile europene ale Mării Baltice și Oceanului Atlantic ci chiar pe continentul american și în alte părți ale lumii.

1, 1985, p. 84—89

1275

Sabău Ion, ECOURILE RĂSCOALEI LUI HOREA ÎN PĂRȚILE DE NORD-VEST ALE TRANSILVANIEI

Autorul publică șase documente inedite privitoare la repercusiunile răscoalei lui Horea în părțile de nord-vest ale Transilvaniei, cu deosebire în regiunea Maramureș, pe teritoriul fostelor comitate din Satu Mare și Maramureș, eoul puternic al acestora și în alte zone.

1, 1962, p. 169—193

1276

Hurmuzache Ștefan, DIN LUPTA POPORULUI ROMÂN PENTRU LIBERTATE ȘI UNITATE NAȚIONALĂ

Aniversarea revoluției române de la 1848 prilejuiește prețuirea marelui eveniment în contextul luptei pentru unitate și libertate națională.

Documentele inedite care se dau publicității dezvăluie existența conștiinței naționale la țărani răsculați conduși de Horea, dornici să obțină o existență liberă: însuflețirea maselor populare la 1848, strădania de a impune statelor ce nu o doreau, respectarea autonomiei țărilor române, lupta românilor transilvăneni pentru drepturi egale, folosirea limbii și îmbogățirea culturii românești, înființarea societăților culturale, contribuția transilvănenilor la susținerea războiului pentru independență.

1, 1968, p. 141—192

1277

Duzincheviți Gheorghe, DOCUMENTE ȘI INTERPRETĂRI NOI RELATIVE LA RĂSCOALA ȚĂRĂNEASCĂ DIN ANUL 1784

Sînt patru rapoarte din noiembrie 1784 semnate de lt. col. Karp și maiorul de rangul II Stojanic, alcătuite după izbucnirea răscoalei. Rapoartele relatează aspecte ale izbucnirii răscoalei, extinderea, desfășurarea și încercarea de a infrînge a ei.

2, 1976, p. 199—202

1278

Feneșan Costin, O NOUĂ MĂRTURIE PRIVIND RĂSCOALA CONDUSĂ DE HOREA (1784)

Se publică o scrisoare a vicecomitelui Francisc Zambo adresată vicecomitelui Bihor asupra unor episoade ale răscoalei conduse de Horea, solicitînd sprijin în măsurile de reprimare.

3-4, 1980, p. 367-371

1279

Albu Nicolae, DATE NOI PRIVITOARE LA VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI PETRU MAIOR

Se publică 19 documente din perioada 1785-1821 necuprinse în volumul „Scrisori și documente inedite“ reprezentînd corespondența lui Petru Maior. Documentele au valoare inegală, unele sînt acte administrative, altele prezintă interes pentru viața și activitatea lui Petru Maior.

4, 1975, p. 575-593

1280

Duzinchevici Gheorghe, DIN ISTORIA REGIMENTULUI I DE GRĂNICERI ROMÂNI

Regimentul I de grăniceri români a participat în cadrul armatei austriece la războiul ruso-turc din 1787. Folosind datele furnizate de un manuscris anonim se relatează participarea acestui regiment la luptele care au avut loc, desfășurarea în general a războiului.

2, 1978, p. 181-188

1281

Surdu Bujor, ȘTIRI DESPRE DREPTUL ROMÂNESC DIN TRANSILVANIA. PROTOCOLUL DIN PORCEȘTI

Se publică un protocol de moșteniri din satul Porcești, județul Sibiu aflat în arhivele din Sibiu. Introducerea cuprinde o privire istorică asupra acestui sat locuit exclusiv de români, așezat în apropiere de pasul Turnu Roșu. Autorul menționează importanța cercetării acestor izvoare pentru cunoașterea vechiului drept românesc, a situației economice a satelor (inventare ale averii mobile și imobile),

Protocolul din Porcești este de format în folio, 38 × 23 cm alcătuit din șapte caiete, în total 157 pagini. Însemnările din registru au fost scrise între anii 1789-1814 și 1819-1820 și se referă la împărțirea averii celor

decedați. Textul este scris cu caractere chirilice, în limba română. Textul este însoțit de o fotocopie după o filă a protocolului. În încheiere un glosar cu cuvinte din text mai puțin cunoscute.

V, 2, 1943, p. 367—394

1282

Voiculescu Mircea, DOCUMENTE RĂZEȘEȘTI

Grupajul de documente aparține neamului Uricăreștilor și atestă tendința de menținere a stăpînirii răzeșești asupra pămîntului, manifestată și prin păstrarea actelor doveditoare; relațiile între răzeși pentru apărarea drepturilor lor etc.

1, 1975, p. 70—79

1283

Gane Emil, TESTATORII FILANTROPI AI ORAȘULUI BUZĂU

Sînt publicate cinci testamente din perioada 1792—1914 din fondul Primăria orașului Buzău prin care se fac o serie de donații primăriei pentru folosința publică.

VII, 1, 1946, p. 165—167

1284

Unțanu Nicodim, Slivăt Alecsenia, DOCUMENTE INEDITE FRANCEZE ÎN ARHIVE ROMÂNEȘTI

Sînt 14 documente originale din Arhivele Statului București care permit mai buna cunoaștere a evenimentelor din perioada 1794—1813, legate de revoluția franceză și a perioadei care i-a urmat. Scrisorile sînt scrise de o serie de generali cunoscuți care s-au remarcat în timpul revoluției și în campaniile napoleoniene și se referă la organizarea și deplasarea de trupe, aprovizionarea cu alimente și muniții a acestora, măsuri de ordine în rîndul armatei.

4, 1971, p. 595—607

1285

Popa Traian, DEZBATEREA PROCESUULI LUI GH. ȘINCAI ȘI SENTINȚA DE ELIBERARE DIN ÎNCHISOARE

Cu o scurtă introducere în care se explică motivul arestării lui Gh. Șincai la 27 august 1794, respectiv conflictul cu episcopul Ion Bob, se publică în

original și în traducere procesul verbal al sentinței din 23 iunie 1795 a procesului intentat lui Șincai de subprefectul Ion Ghilean dezbătut de sedes generalis pentru cuvinte care „ținteau la turburarea patriei și pentru faptele sale imorale“.

an. II, nr. 3, 1926, p. 404—406

1286

Constantiniu Florin, UN HATIȘERIF INEDIT DE LA SFÎRȘITUL VEACULUI al XVIII-lea

Se publică un hatișerif din 1796 adresat lui Alexandru Ipsilante de către sultanul Selim al III-lea, păstrat în traducere românească la Arhivele Statului din București. În porunca sa sultanul se arată alarmat de situația din Țara Românească în urma creșterii numărului boierilor și dregătorilor, a scutelicilor și poslușnicilor, ceea ce amenința perceperea regulată și integrală a dărilor pentru obligațiile către Poartă. Se remarcă, totodată, convergența direcțiilor de politică internă ale emitentului și destinatarului hatișerifului, precum și elementele necesare pentru înțelegerea raporturilor între Țara Românească și Poartă.

1, 1965, p. 203—212

1287

Tuducescu Iuliu, COMOARA. UN ACT DE SUPERSTIȚIE PETRECUT ÎN BUCUREȘTI ANCHETAT ȘI JUDECAT ÎN ANUL 1796

În introducere autorul prezintă organizarea Capitalei în secolul al XVIII-lea arătând că faptele relatate în documentul pe care-l publică s-au petrecut în mahalaua Ceauș Radu în care se afla biserica cu același nume, construită de Radul Ceaușul.

Documentul este un raport alcătuit la 25 iunie 1796 de marele spătar Dimitrie Manul, din porunca lui Alex. Constantin Moruzi, vv. asupra svonului ce se răspindise în mahalaua Ceauș Radu în legătură cu existența unei comori în împrejurimile bisericii.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, 55—60

1288

Motogna Victor, O PUBLICAȚIE DE AMNISTIE MILITARĂ ÎN LIMBA ROMÂNEASCĂ DIN ANUL 1797

Se publică documentul din 18 noiembrie 1797 reprezentând o publicație de grațiere a dezertorilor din regimentul II de graniță cu sediul la Năsăud, care au fugit, trecând munții, în Moldova. Documentul este scris în limba română, cu caractere chirilice.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 115—116

Metuş Ştefan, O ÎNVOIALĂ ROMÂNEASCĂ DIN ARDEAL

Autorul publică un document românesc din anul 1789 prin care popa Ion împrumută lui Crăţa Mitrea din satul Hidiş 8 florini.

an. I, nr. 2, 1925, p. 296—297

1290

Mustafa A. Mehmet, O CONDICĂ DOMNEASCĂ DIN A DOUA JUMĂTATE A VEACULUI al XVIII-lea SCRISĂ ÎN LIMBA TURCĂ, PRIVIND ȚARA ROMÂNEASCĂ

Autorul prezintă o condică domnească de la sfârșitul secolului XVIII-lea aflată la Biblioteca Academiei R. S. România. Aceasta conține corespondența voievodului Mihail Suțu din timpul celei de a doua domnii în Țara Românească (1791—1793) și a urmașului său Alexandru Moruzi (1793—1796). Documentele sînt scrise în limba turcă cu caractere arabe, fenomen rar întilnit la condicile domnești, de tipul rik'a. Condica cuprinde 44 copii de documente cu o tematică diferită, nefiind datate, cu o singură excepție, documentul din 25 martie 1792. Conținutul documentelor atestă diversitatea relațiilor Țării Românești cu Imperiul otoman, îndeosebi de natură economică, în perioada de după războiul ruso-autro-turc din 1787—1791.

În anexă se publică în traducere 44 din cele mai importante documente din condică.

2, 1958, p. 248—260

1291

Nicolăiasa Gheorghe, O PORUNCĂ A LUI ALEXANDRU MORUZI CU PRIVIRE LA GOSPODĂRIA MĂNĂSTIRILOR DIN MUNTENIA

Autorul publică două documente din 1799 cuprinzînd porunci ale lui Alexandru Moruzi vv. pentru buna administrare a moșilor mănăstirești și creșterea viermilor de mătase cu sfaturile necesare.

an. I, nr. 2, p. 269—271

1292

Gheorghiane Elena, ÎNSEMNĂRI PE MARGINEA TESTAMENTELOR ORIGINALE DIN ARHIVELE STATULUI IAȘI

Sînt reproduse fragmente din testamentele unor personalități: postelnicul Pețru Așachi, Grigore Balș, Const. D. Miclescu, Vasile Alecsandri, Vasile

Adamache, mitropolitul Iosif Naniescu, Mihail Kogălniceanu, Eleña Donici, Grazia Callimachi Catargi, Maria Stârcea, Ecaterina Asachi. Autoarea însoțește textul de comentarii asupra caracteristicilor diferitelor categorii de testamente.

V, 2, 1943, p. 428—432

1293

Duzinchevici Minodora, CÎTEVA DOCUMENTE ASUPRA FAMILIEI HURMUZAKI

Se publică cinci documente referitoare la familia Hurmuzaki, respectiv: cererea căminarului Doxachie Hurmuzaki prin care solicită aprobarea de a purta noul titlu primit de mare agă, actul prin care i se conferă acest titlu, un act de donație al fiilor acestuia Eudoxiu și Constantin a unor cărți școlii unde învățau și o cerere a lui Constantin de a i se acorda o sesiune extraordinară pentru examenul de fizică.

V, 2, 1943, p. 449—453

1294

Moldovan Liviu, REGISTRELE CONFESIONALE DE STARE CIVILĂ DIN TRANSILVANIA

Se prezintă conținutul și importanța registrelor confesionale de stare civilă păstrate la Arhivele Statului din Tg. Mureș, pînă la 1895 cînd s-au înființat registrele de stare civilă ale statului. Aceste registre consemnau nașcuții, căsătorii, morții, trecerile la și de la altă confesiune, numărul și starea credincioșilor, școlile și numărul învățătorilor, starea timpului etc. Se face istoricul folosirii acestor registre și se evidențiază importanța lor istorică. În anexă 13 documente reprezentînd extrase din registre de stare civilă.

1, 1958, p. 159—185

1295

Neamțu Alexandru, UN RAPORT OFICIAL AL DOCTORULUI IOAN PIUARIU-MOLNAR DIN AUGUST 1808

Este un raport întocmit de dr. Ioan Piuariu-Molnar alcătuit cu ocazia unei călătorii în Moldova din însărcinarea Guberniului Transilvaniei pe baza unui chestionar conținînd 13 întrebări. Prin acest chestionar se intenționa cunoașterea situației din Moldova în acea perioadă, cînd avea loc războiul ruso-turc. Alături de raportul dr. Ioan Piuariu-Molnar se publică scrisoarea sa către Guberniu în care înfățișează că și-a îndeplinit misiunea încredințată și adresa Guberniului Transilvaniei prin care înămtează raportul împăratului.

4, 1977, p. 433—439

1296

Lazea Alvina, NOI IZVOARE STATISTICE DIN ARHIVELE RUSE PRIVITOARE LA PRINCIPATELE ROMÂNE

Sînt două memorii inedite de natură statistico-financiară intitulată: Note scurte asupra Țării Românești cu privire la numărul populației, veniturilor, impozitelor, fertilității pămîntului și comerțului acestei țări, alcătuit la 1808 de Pavel Gavrilovici Divov; Dare de seamă generală asupra veniturilor și cheltuielilor Principatelor Moldovei și Țării Românești de la 1 mai 1828 pînă la 1832 fiind redactat la 1 martie 1832. În raport figurează bugetele principatelor cu date amănunțite privind modul de percepere a dărilor și diferitelor cheltuieli pentru întreținerea aparatului de stat, sumele împrumutate și plătite Serviciului de intendență al fostei armate a 2-a ruse.

1, 1973, p. 53—95

1297

Andone Alecsenia, Spiridonu Mircea, DOCUMENTE ALE FAMILIEI BONAPARTE

Se publică 20 de documente olografe, în original și în traducere, emanate în cea mai mare parte de la familia Bonaparte care reliefează relațiile de familie. Între acestea se remarcă conceptul scrisorii lui Napoleon prin care cere prințului regent al Angliei, după înfrîngerea de la Waterloo, să se așeze la vatra poporului britanic.

1, 1980, p. 86—98

1298

Pâclișanu Zenovie, CENZURA CRONICII LUI GH. ȘINCAI

Se face un istoric al elaborării operei pînă în momentul definitivării ei și înaintării la cenzura din Ungaria și din Ardeal. Se reproduce textul în limba latină al cenzurii din Transilvania înaintat guvernului la 5 mai 1814 prin care se interzicea tipărirea lucrării nu numai în Transilvania ci și în Ungaria. Textul cenzurii însoțit de rezoluția guvernului.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 20—30

1299

Simonescu I. Dan, O JALBĂ DE LA ÎNCEPUTUL VEACULUI AL XIX-lea — DOCUMENT MUSCELEAN

Cu o scurtă prezentare se publică textul plîngerii adresate la 5 martie 1814 de mai mulți țărani din satul Soslănești, comuna Mățău contra logofătului Nicolae Rucăreanu pentru abuzuri.

an. I, nr. 2, p. 272—275

1300

Duzinchevici Gheorghe, CONTRIBUȚII DOCUMENTARE LA ISTORIA BLAJULUI

După un scurt istoric al Blajului, autorul prezintă pe baza informațiilor documentare, un moment din istoria localității, de la începutul secolului al XIX-lea. Este perioada de intensificare a plîngerilor și nemulțumirilor taxaliștilor datorită măririi excesive a impozitelor. În demersurile lor au fost ajutați de avocatul român Vasile Aron. În anexă se publică scrisorile taxaliștilor români către avocat, către guvern și împărat. Documentele sînt scrise în limbile română și latină. 10 documente din anii 1914—1918.

VII, 2, 1947, p. 278—294

1301

Vianu Alexandru, DATE CU PRIVIRE LA EXPORTUL MOLDOVEI ÎN ANUL 1817

Informațiile sînt extrase dintr-un registru în limba turcă întocmit la cererea Porții de pe copia în limba rusă, care cuprinde date cu privire la produsele moldovenești exportate pe cale maritimă în anul 1917, la Constantinopol. Registrul specifică tipurile de corăbii, numele proprietarilor și al căpitanilor, produsele încărcate pe fiecare corabie, data expedierii și destinația.

2, 1964, p. 281—285

1302

Istrati Corneliu, ȘTIRI DESPRE DOCUMENTE MOLDOVENEȘTI ÎN TRANSILVANIA LA 1819

Se publică un document din anul 1819 conținînd relatările căpitanului Ion, vătaful sărdarului Vasile Brăescul de la Iurești, ținutul Hirleu privitoare la o ladă cu acte vechi văzute la un nemeș din Transilvania. Documentele se refereau la tîrguri, orașe și moșii indeosebi la Roman, Tîrgu Frumos, Ștefănești, moșia Toderești și altele.

2, 1967, p. 181—186

1303

Constantinescu Ioana, POPULAȚIA JUDEȚULUI OLT DUPĂ CATAGRAFIA DIN DECEMBRIE 1819 — IANUARIE 1820

Se publică și se analizează datele statistice privitoare la județul Olt alcătuite în decembrie 1819. Deși dispozițiile Vistieriei erau de a se alcătui registru pentru fiecare categorie fiscală, isprăvnicia județului Olt face excepție, înregistrînd într-un singur catastif întreaga populație, toate familiile, cu indi-

carea categoriei fiscale din care fac parte. Catagrafia contribuie la schițarea tabloului social al satului, pentru descifrarea structurilor fiscale și stabilirea moșiilor pe care erau așezate satele birnice.

4, 1976, p. 398—412

1304

Grozav Viorel, ȘTIRI NOI PRIVITOARE LA BURSIERII ROMÂNI ÎN STRĂINĂTATE (1820—1877)

Autorul oferă informații asupra bursierilor români care studiau în străinătate, în perioada 1820—1877, folosind un bogat material bibliografic și arhivistic. Se insistă deosebi asupra domniei lui Cuza, cînd numărul bursierilor crește. Din cercetarea documentelor rezultă: majoritatea studiau dreptul; activitatea acestora; obligativitatea trecerii unui examen pentru a obține bursa; atenția acordată de Cuza față de formarea intelectuală pentru ca tinerii să poată aplica reformele preconizate; contribuția universităților europene la formarea științifică și literară a studenților români. Autorul apreciază că prin activitatea ulterioară, mulți bursieri au dovedit că apreciază efortul statului și al poporului român în instruirea lor.

1, 1970, p. 111—129

1305

Virtosu Emil, UN CĂLUGĂR ADMIRATOR AL LUI TUDOR VLADIMIRESCU: ARHIMANDRITUL GHENADIE PÂRVULESCU, 1805—1873

Se publică însemnările din jurnalul lui Ghenadie Pârvulescu referitor la evenimintele din perioada revoluției lui Tudor Vladimirescu.

VI, 2, 1944—1945, p. 240—255

1306

Guboglu Mihail, UN MĂNUNCHI DE DOCUMENTE TURCEȘTI PRIVIND EVENIMENTELE DIN ȚĂRILE ROMÂNEȘTI ÎN JURUL ANULUI 1921

Autorul prezintă importanța arhivelor turcești pentru mai bună cunoaștere a revoluției din anul 1821, menționînd cîteva documente mai semnificative. În anexă publică 13 documente în traducere și în fotocopie din perioada 1819—1823 aflate la Arhivele Statului sau în lucrări din istoriografia turcă.

1, 1958, p. 234—286

1307

Sontag Freitag, INFORMAȚII DESPRE ECOUL ÎN TRANSILVANIA AL MIȘCĂRII REVOLUȚIONARE CONDUSE DE TUDOR VLADIMIRESCU

Se publică câteva documente, în original și în traducere, reprezentând scrisori și conceptul unui raport privind desfășurarea evenimentelor revoluționare din anul 1821 și măsurile preventive care au fost luate la granița transilvăneană.

2, 1967, p. 325—332

1308

Veliman Valeriu, ASPECTE ALE RELAȚIILOR ROMÂNNO-OTOMANE ÎN PERIOADA 1821—1828

Se publică 14 documente în original și traducere din perioada 1821—1825 din surse turco-osmane menite să contribuie la lărgirea ariei de informații acumulate cu privire la reacția Porții față de revoluția lui Tudor Vladimirescu și mișcarea eteriștilor, la intervenția armată otomană în Principate, restabilirea domniilor pămîntene și caracterul imprimat de acestea raporturilor româno-otomane pînă la 1828.

3, 1978, p. 309—325

1309

Moisuc Elena, ÎN LEGĂTURĂ CU CEL DINTÎI ARZ ÎNAINȚAT PORȚII DE CĂTRE TUDOR VLADIMIRESCU

Se publică originalul plingerii înaintate de Tudor Vladimirescu Porții la 23 ianuarie 1821, existent în Arhivele Vienei și scrisoarea de însoțire. Scrisoarea originală, prevăzută cu pecete de închidere, poartă data de 26 ianuarie 1821.

1, 1972, p. 87—89

1310

Iscru D. Gheorghe, ORIGINALUL „ÎNSCRISULUI“ DIN 23 MARTIE 1821 DAT DE TUDOR VLADIMIRESCU DUPĂ INTRAREA ÎN BUCUREȘTI

Documentul, cunoscut în literatura de specialitate cu numele de „Jurămîntul lui Tudor“ cunoscut nu după original ci după o copie publicată în 1927, este publicat după original care diferă foarte puțin de copia publicată. Autorul apreciază că a dat o interpretare în consens cu ansamblul izvoarelor cunoscute.

2, 1976, p. 203—204

Veliman Valeriu, NOI DOCUMENTE TURCEȘTI PRIVIND EVENIMENTELE DIN 1821—1822

Autorul semnalează și publică sub formă de fotocopie și în traducere câteva documente turcești inedite, cu succinte considerații asupra conținutului lor. Documentele fac parte din colecția „Scrisori imperiale“ de la Arhiva Președinției Consiliului de Miniștri din Istanbul. Ele se referă la perioada martie-aprilie 1821 când se decide deznodământul evenimentelor din Țara Românească în disputa diplomatică dintre Turcia și Rusia în privința hegemoniei în Principate. Se relatează probleme dezbătute atunci de reprezentanții Porții și ai curții imperiale ruse. Se consemnează de asemenea intervenția armată otomană.

1, 1981, p. 65—84

1312

Ștețcu Gr. Nicolae, Vataman Ion, UN MANUSCRIS NECUNOSCUȚ AL PONTURILOR LUI TUDOR VLADIMIRESCU

Este un manuscris păstrat în copie la Arhivele Statului Neamț de pe ponturile „cele adevărate ale lui Theodor“ dictate de Tudor Vladimirescu și care au circulat în mai multe copii, pentru a putea fi cunoscute de popor.

2, 1970, p. 599—604

1313

Zaharia Dumitru, DOUĂ DOCUMENTE DIN ARHIVIELE ITALIENE DESPRE MIȘCAREA REVOLUȚIONARĂ DE LA 1821

Documentele care se dau publicității provin din Arhivele Vaticanului și reprezintă articole din ziarul austriac „Observatorul austriac“ asupra începutului și desfășurării revoluției, atitudinii adoptate de Austria și Rusia, precum și un raport asupra situației din Balcani și măsurile întreprinse împotriva răzvrătiților din Principate.

2, 1970, p. 605—615

1314

Camariano Nestor, O PREȚIOASĂ PROCLAMAȚIE A ETERIȘTILOR ADRESATĂ POPOARELOR BALCANICE

Autorul publică o proclamație importantă adresată de eteriști popoarelor balcanice. Se cunosc mai multe proclamații dar aceasta este unică în felul său. Ea nu este datată și nici semnată și se află la Arhivele Statului din București. A fost publicată în 1962 de Emil Virtosu, atribuind-o din eroare unuia

din colaboratorii maiorului Nicolae Pangal care a condus corpurile de voluntari greci în 1807 la București. Autorul demonstrează că proclamația a fost tipărită la Iași în 1821 și nu în 1807, remarcând că în această proclamație se face apel la colaborarea balcanică pentru înlăturarea oprimării popoarelor grec, român, bulgar, albanez și sîrb. În același timp se arată că proclamația a fost elaborată de Manuel Vernardos.

1, 1967, p. 97—102

1315

Regleanu Mihai, UN NOU PAMFLET MOLDOVENESC DIN VREMEA ETERIEI

Autorul prezintă un manuscris din colecția „Achiziții Noi“ intitulat „Voroavă asupra Țării Moldovei“ care descrie starea socială din Moldova pe la anul 1821 și reprezintă o copie scrisă cu litere chirilice între anii 1822—1829 într-un târg din Basarabia. Se face o descriere diplomatică a manuscrisului și se încearcă interpretarea informațiilor pe care le cuprinde. În anexă: fragmente din manuscris.

1, 1960, 204—214

1316

Popescu Mihai; CONTRIBUȚIUNI DOCUMENTARE LA ISTORIA REVOLUȚIEI DIN 1821 .

Autorul publică 18 documente din arhivele vieneze reprezentînd rapoartele corespondenților publicațiilor „Wiener Allgemeine Zeitung“ și „Augsburger Allgemeine Zeitung“ în Principatele române ca să relateze despre mișcarea lui Tudor, un raport al lui von Hakenau, agentul Austriei la București, o scrisoare a soției lui Mihail Suțu către tatăl său, alte rapoarte și corespondență, toate cenzurate.

an. II, nr. 4—5, 1927—1929 p. 170—219

1317

Ungureanu Gheorghe, DOCUMENTE RELATIVE LA ÎNCEPUTUL DOMNIEI LUI IOAN SANDU STURZA VOIEVOD

Între documentele donate Arhivelor Statului Iași de Paul Gore se află o condică în care sînt transcrise documentele cămăcămiei lui Ștefanache Vogoride. Documentele fac precizări asupra începutului domniei lui Ioan Sandu Sturza. Autorul însoțește cele patru documente pe care le publică de un comentariu asupra cămăcămiei lui Vogoride în Moldova și condițiile numirii ca domnitor a lui Ioan Sturza. Documentele au fost emise în anul 1822.

VI, 1, 1944, p. 47—59

1318

Ionașcu Ion, VENITURILE ȘI CHELTUIELILE CASEI MANUC- BEI ÎN ANII 1815—1818

Se publică și se analizează o dare de seamă întocmită în 1822 pentru perioada 1815—1818 de Asvadur Avetov, administratorul averii lui Manuc. Se prezintă un studiu asupra activității și evoluției lui Manuc în calitate de proprietar și negustor, rolul său în viața economică a Bucureștiului.

4, 1971, p. 609—649

1319

Karadja Constantin, UN DOSAR DE PORUNCI DE LA IOAN SANDU STURDZA VOIEVOD

Se publică 19 documente din anii 1822—1823, deci din perioada de început a domniei, scrise pe hîrtie, întărite cu pecetea domnească. Sînt o parte din colecția de porunci rămasă de la logofătul Nicolae A. Suțu. Toate actele sînt adresate vornicului de aprozi Constantin Aslan. Din conținutul lor se desprinde următoarele aspecte: personalitatea domnitorului Ioan Sturza, principalele direcții ale politicii sale după ocuparea domniei (organizarea judecătorească, situația financiară) în condițiile unei situații precare moștenite de la domnia fanarioți).

Autorul menționează însemnătatea deosebită a acestor documente avînd în vedere distrugerea masivă de documente din perioada 1783—1827 în incendiul de la Curtea Domnească din Iași din anul 1827.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 39—54

1320

Osiac Vladimir, Petrescu Ileana, PARTICIPAREA PANDURILOR DIN OLTENIA ÎN RĂZBOIUL RUSO-TURC (1828—1829)

Documentele au fost depistate în Arhivele Statului din Turnu-Severin, Rîmnicu-Vilcea, Tirgu-Jiu și Craiova și reprezintă lista cuprinzînd numele pandurilor olteni participanți la războiul ruso-turc din 1828—1829 și unele date interesante cu privire la situația materială și socială a acestora.

3, 1978, p. 325—335

1321

Filitti C. Ioan, ARHONDOLOGIA MUNTENIEI DE LA 1822—1828

Se publică Arhondologia lui Grigore Ghica vv. cuprinzînd toate boieriiile acordate de domn în acest interval de timp la 505 persoane dintre care 342 au fost bioierii înția oară. Textul este însoțit de comentariile autorului asupra importanței documentului și concluziile ce se desprind.

vol. II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 19—49

Fierăscu Gheorghe, UN AUTOGRAF AL LUI GH. ASACHI

Se publică textul original în limba franceză al scrisorii adresate din Viena la 1 iulie 1823 de Gh. Asachi în calitate de reprezentant al Moldovei pe lângă guvernul austriac, bancherului vienez Popp, aflat atunci la București, prin care îl ruga să se intereseze de soarta unui tablou trimis de el baronului Hiller, pentru a-l înmîna domnitorului Grigore Ghica.

an. II, nr. 3, 1926, p. 415—416

Diaconescu Ilie, DOCUMENTE DE LA MOȘNENII DE PE DÎMBOVNIC

Documentele publicate, emise între anii 1824—1833 semnaleză litigii funciare urmate de hotărnicii, cărți de alegere și procese purtate de locuitorii satului Mișei de pe Dimbovnic. Actele conțin informații referitoare la hotarele moșiei și locuitorii acesteia, tehnica hotărniciei, alegerii și împărțirii ocinilor cu prăjina de 3 stînjeni, stabilirea vechilor hotare adevărate în cărțile de stăpînire ori de către bătrînii obștii ca și identificarea legăturilor de rudenie a cetelor de neam unitare, continue și statornice, sau îndatoririle logofătului hotarnic. Cele patru documente sînt scrise pe hîrtie filigranată cu chipul leonin și majusculele A, C, F, G, P, avînd dimensiunile 0,39 m × 0,27 m.

2, 1982, p. 166—168

Ungureanu Gheorghe, SEMNALAREA UNOR DOCUMENTE DIPLOMATICE INEDITE DIN PERIOADA UNIRII PRINCIPATELOR

Autorul semnaleză existența la Arhivele Statului din Iași a 89 documente din anii 1825—1863 aparținînd unionistului Costache Negri, reprezentant diplomatic la Constantinopol. Documentele, originale sau copii, cuprind printre altele: comunicarea Ministerului Afacerilor Străine al Moldovei, semnată de Vasile Alecsandri, către ambasadorii Rusiei, Angliei, Franței și Sardiniei la Constantinopol prin care le aduce la cunoștință alegerea ca domn a lui Alex. I. Cuza în Moldova; alte documente se referă la reorganizarea cancelariei Agenției diplomatice a Moldovei și a Principatelor Unite la Constantinopol; documente privind diferite evenimente din țară legate de organizarea Principatelor, organizarea militară, un regulament pentru exercitarea jurisdicției consulare în Principate etc.

2, 1958, p. 188—192

1325

Ciucă M. Dumitru, UN PERILIPSIS AL BÎLCIURILOR ȘI TÎRGURILOR DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ (1828)

Perilipsisul din 1828 este o listă incompletă a bilciurilor și târgurilor din majoritatea județelor Țării Românești. În total sînt înscrise 248 de bilciuri din care majoritatea se țineau în localitățile de deal și de munte, pe proprietăți boierești, mănăstirești, megieșești și orășenești. Perilipsisul cuprinde târgurile care se organizau în județele: Slam Rimnic, Buzău, Ialomița, Vlașca, Teleorman, Olt, Argeș, Mușcel, Romanai, Dolj, Mehedinți, Gorj, Prahova, Ilfov, Saac.

2, 1969, p. 271—280

1326

Filitti C. Ioan, AVEREA EPISCOPULUI COSTANDIE FILITTI MORT 1827

La 100 de ani de la naștere autorul publică o catagrafie făcută la 19 septembrie 1828 a averii fostului episcop de Buzău, care era exclusiv mobiliară, compusă din: argintărie, vestimente și blănuri, obiecte de cult, numerar și creanțe, care însuma 30 705 galbeni.

vol. II, nr. 4—5, 1925—1927, p. 156—169

1327

Ungureanu Gheorghe, ACTELE DE STARE CIVILĂ ÎN MOLDOVA PÎNĂ LA REGULAMENTUL ORGANIC

Autorul face un scurt istoric al acestei categorii de acte emise în Moldova. O primă perioadă este fixată pînă la anul 1829 cînd nu a existat o preocupare în acest sens. A doua perioadă de la 1829 înainte, înregistrează emiterea actelor de stare civilă sau mitrice de către Mitropolie.

În anexă cinci documente din anii 1829—1831 din fondul Mitropolia Moldovei prin care se reglementează înființarea și folosirea actelor de stare civilă.

1, 1958, p. 82—92

1328

Constantinescu Ioan, CÎTEVA ACTE DIN COSTEȘTI-VÎLCEA

Se publică 14 documente din perioada 1829—1871 referitoare la viața social-economică a satului Costești, județul Vilcea.

VII, 1, 1946, p. 167—177

Filitti C. Ioan, CATAGRAFIA OFICIALĂ DE TOȚI BOIERII ȚĂRII ROMÂNEȘTI LA 1829

Se publică catagrafia întocmită în anul 1829 pe județe cuprinzând următoarele rubrici: numele și porecla, locul nașterii, vîrsta, cinul, al cui fiu, locul hălăduirii, starea ce are. Ea cuprinde și completarea din anul 1830—1831.

nr. 5, anul 1928—1929, p. 290—359

1330

Ungureanu Gheorghe, ACTELE DE STARE CIVILĂ ÎN MOLDOVA SUB REGIMUL REGULAMENTULUI ORGANIC (1832—1874) II

În a doua parte a studiului autorul tratează următoarele probleme:

1. Legislația. În această parte se explică prevederile Regulamentului Organic, ale Instrucțiunilor Departamentului Averilor Bisericești din 1844 și ale Legii comunale din 1864 cu privire la organizarea și folosirea actelor de stare civilă.

2. Metodă de lucru, formulare, greutăți în aplicarea noii reforme. Se menționează primele formulare tipărite de Mitropolie pentru născuți și morți în vederea uniformizării datelor și a creării unui sistem unitar de lucru. Se dau modelele formularelor tipărite. În 1845 se emite un nou formular, iar în anul 1860 altul cu câteva rubrici noi. În 1864 se introduc alte formulare cu rubrici noi cerute de legea comunală, iar în 1865 formularele conform Codului Civil.

3. Folosirea actelor de stare civilă în lucrările de recensămînt (catagrafii), lucrările financiare ale Vistieriei, lucrările statistice, eliberări de extracte etc.

4. Cum au fost păstrate actele de stare civilă create între anii 1832—1864 și cite se mai păstrează astăzi în Arhivele Statului. În această parte se prezintă situația actelor de stare civilă, pierderea unei părți însemnate din ele și preocuparea din ultima vreme pentru adunarea lor la Arhivele Statului. Se prezintă un tabel cu mitricile aflate în păstrarea Arhivelor Statului din Iași, Roman, Fălticeni, Suceava, Bacău, Vaslui, Focșani, Huși, Botoșani, Galați, Birlad, Dorohoi, Piatra Neamț.

2, 1959, p. 58—76

1331

Popa N. Mircea, CONTRIBUȚII PRIVIND CIRCULAȚIA MONE-TARĂ ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ LA ÎNCEPUTUL VEACULUI al XIX-lea

Articolul reprezintă o contribuție la cunoașterea circulației monetare din Țara Românească după aplicarea Regulamentului Organic, în care nu s-a introdus o reglementare exactă și precisă, nu s-a aplicat un nou sistem monetar.

2, 1969, p. 145—153

Teodorescu Alexandru, SCRISORI INEDITE ALE LUI C. CONACHI
CĂTRE P. D. KISELEV

Se menționează corespondența aflată în Arhivele din Uniunea Sovietică (Leningrad și Moscova) purtată de Pavel Kiselev cu Mihai Sturza, Ioan Cuza, Gheorghe și Ioan Filipescu, Ioan Al. Filipescu, vicontele Gramont care cuprinde aspecte inedite ale istoriei românești de la mijlocul secolului trecut.

2, 1963, p. 252—256

1333

Apostol Mihai, DIN TRECUTUL MUZICAL AL ORAȘULUI PLOI-
IEȘTI

Folosind informații inedite din documente aflate în păstrarea Arhivelor Statului din Ploiești, autorul demonstrează existența unei vieți muzicale ample în Ploiești, dragostea ploieștenilor pentru muzică în perioada de la mijlocul secolului trecut până în mijlocul veacului nostru.

1, 1962, p. 239—254

1334

* * * PAGINI INEDITE DESPRE BUCUREȘTII ANULUI 1833

În cadrul condicilor statistice întocmite de Detașamentul geodezic al armatelor rusești staționate în Principatele Române în anii 1828—1834 se remarcă și descrierea orașului București realizată pe observația directă care a înlesnit relevarea unor aspecte variate și interesante din viața cotidiană a orașului. Descrierea cuprinde referiri la așezarea geografică, structura socială, dezvoltarea economică, administrativă, modul de viață al locuitorilor, obiceiuri, învățămînt, cultură, artă etc. Descrierea se publică în traducere românească.

1, 1969, p. 269—279

1335

Ungureanu Gheorghe, ȘTIRI INEDITE DESPRE CURSUL DE INGI-
NERIE ȚINUT DE GH. ASACHI LA ȘCOALA DOMNEASCĂ DIN IAȘI

Documentul aflat în fondul Epitropiei Moldovei cuprinde informații privitoare la durata cursului, cauzele încetării lui, programul de studiu: aritmetica, algebra, geometria, trigonometria dreaptă linie și sferică, însemnarea hărților topografice și practice, ridicarea planurilor de locuri și de moșii, cercetarea și deslușirea documentelor de moșii.

2, 1963, p. 250—251

Vătafu-Găitan Silvia, Mușetoiu Rodica, UN GEOLOG ENGLEZ VIZITEAZĂ CARPAȚII ROMÂNEȘTI

Se publică un document, datat după august 1833 care descrie o incursiune geologică efectuată de un mineralog englez în munții Carpați care a cuprins o întinsă zonă geografică a Țării Românești, județele Buzău, Râmnicu Sărat, Prahova, Dâmbovița, Mușcel, Argeș, Vilcea, Gorj. Relatarea, deosebit de pitorească, relevă o serie de bogății naturale ale munților noștri: munți de sare, puțuri sau izvoare de păcură, fier, aramă, plumb, cositor.

Documentul s-a păstrat în copie, în limba română, cu caractere chirilice.

3, 1985, p. 325–329

1337

Naghiu E. Iosif, RESCRIPTUL IMPERIAL DIN 19 NOIEMBRIE 1836 DESPRE LICEUL DIN BEIUȘ

În completarea istoricului liceului din Beiuș și a documentelor cunoscute, autorul publică diploma imperială a lui Ferdinand I din 19 noiembrie 1836, în original în limba latină.

VII, 2, 1947, p. 387–389

1338

Bardoș Gertrude, CITEVA DOCUMENTE CU PRIVIRE LA ISTORICUL FRĂMÎNTĂRIILOR SOCIALE ÎN OLTENIA LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XIX-lea

Folosind datele din 17 documente păstrate la Arhivele Statului din Timișoara, autoarea redă un moment al mișcării țărănești din anul 1836. Documentele reprezintă rapoartele unităților aflate în subordinea Comandamentului General Militar. Bănățean și dispoziții ale acestuia privind alungarea locuitorilor din satele Mărășești, Brebena, Sgindărești și Baia din ordinul lui Ștefan Hagi Moscu, proprietarul moșiei și intenția ca reprezentanții sătenilor să prezinte personal împăratului Rusiei plîngerea lor.

2, 1958, p. 241–220

1339

Popescu Mihai, DIN VIAȚA DE STUDENT A LUI CONSTANTIN HURMUZAKI LA VIENA

În partea introductivă se prezintă condițiile istorice din perioada emiterii documentului ce se publică: venirea la tronul Moldovei a lui Mihail Sturza și uneltirile boierilor împotriva lui, între care se înscrie și Constantin Hurmu-

zaki care începînd din 1836 publică o serie de articole în gazetele vieneze și germane. Documentul care se publică este un raport din 14 octombrie 1836 al lui Augsburg către Ministerul de Interne din Viena asupra constatărilor făcute în urma publicării seriei de articole ale lui Constantin Hurmuzaki.

Din raport reiese activitatea lui Constantin Hurmuzaki în perioada studiilor la Viena. Documentul nu se mai păstrează, fiind pierdut în timpul evenimentelor din 1927 de la Viena.

vol. III, 1, 1939, nr. 6-7, p. 150-163

1340

Băleanu Alexandru, ACTE PRIVITOARE LA DOMNIA LUI IOAN SANDU STURZA VOIEVOD

Se publică șase documente din anii 1836-1837 prin care se infirmă samalvolnicia încasării dărilor, în timpul domniei voievodului, venit în scaunul Moldovei după 100 de ani de stăpînire fanariotă. Documentele se păstrează la Arhivele Statului Iași.

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 207-215

1341

Dima-Drăgan Corneliu, CONTRIBUȚII LA ISTORICUL BIBLIOTECII NAȚIONALE DE LA COLEGIUL SF. SAVA

Se face un scurt istoric al înființării, organizării, funcționării și rolului bibliotecii Colegiului Sf. Sava, devenită prima bibliotecă publică după 1830.

2, 1965, p. 269-290

1342

Băleanu Alexandru, DOUĂ PROTESTE ALE LUI IOAN SANDU STURZA VOIEVOD

Se publică două documente din timpul domniei lui Ioan Sandu Sturza, domn pămîntean investit după revoluția condusă de Tudor Vladimirescu. Datorită reacției stîrnite de numirea sa și învinuirilor care i se aduceau, documentele care se publică constituie un răspuns la acuzațiile adresate domnitorului.

vol. III, 1, 1934, nr. 6-7, p. 164-170

1343

Andronic Alexandru, Antoni L., GH. ASACHI ȘI UNELE PROBLEME REFERITOARE LA INTRODUCEREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI PRACTIC ÎN MOLDOVA

Cîteva documente inedite aflate la Arhivele Statului din București arată străduințele depuse de Gh. Asachi pentru introducerea învățămîntului prac-

tic în Moldova. El a fost unul din pionierii care a pregătit și deschis calea către un învățămînt practic. Preocupările în acest sens au fost concretizate în proiectele alcătuite în această perioadă care condiționează înființarea institutului agronomic de existența unui teren pentru aplicații practice. Memoriul comitetului academic din 1 decembrie 1838 prezenta proiectul pentru înființarea unui institut agronomic-mecanic cu scopul de a forma cadre de specialiști care să susțină dezvoltarea unei agriculturi raționale, bazate pe o practică verificată. Se dau detalii asupra scopului și modului de organizare a institutului.

Un alt proiect privea înființarea unei școli mecanico-practice, care cuprinde schema de organizare și bugetul pentru funcționarea a șapte ateliere cu personalul corespunzător. Proiectul includea nevoile pentru care urma să se organizeze școala, modul de recrutare al elevilor, promovarea meseriașilor. Înființarea școlii de arte și meșteșuguri din Iași în 1841 reprezintă o concretizare a acestor eforturi. Concluziile autorului sînt următoarele: învățămîntul practic în Moldova în prima jumătate a secolului al XIX-lea a fost strîns legat de agricultură; școala mecanico-practică avea menirea de a pregăti meșteri autohtoni care să practice meșteșuguri variate; absolvenții acesteia urmau să constituie elementele viitoarei clase meșteșugărești, proiectele preconizate și susținute de Gh. Asaghi au fost concretizate în 1841 prin înființarea Școlii de arte și meserii.

1, 1960, p. 194—203

1344

Rachieru Mihai, UN DOCUMENT DE LA STICLĂRIA AZUGA

Este o catagrafie a sticlăriei din Azuga, înființată în 1830 pe moșia vornicului Alexandru Filipescu care a funcționat pînă în 1837. În 1838 este scoasă la licitație, cu care prilej s-a întocmit și inventarul ce se publică (1838 aprilie 1).

2, 1970, p. 637—638

1345

Dima-Drăgan Corneliu, UN CATALOG NECUNOSCUT AL BIBLIOTECII STOLNICULUI CONSTANTIN CANTACUZINO

Documentul care se publică aflat în păstrarea Arhivelor Statului din București reprezintă un catalog al bibliotecii mănăstirii Mărgineni din anul 1839 care cuprinde 264 de titluri de cărți aparținînd stolnicului Constantin Cantacuzino.

2, 1964, p. 286—303

1346

Virtosu Emil, ELIADE CA TIPOGRAF. DOCUMENTE INEDITE

Autorul publică documente privind activitatea lui Ion Eliade Rădulescu, ca tipograf și proprietar al tipografiei de la „Cișmeaua lui Mavrogheni” și

crează o privire generală asupra stadiului acesteia în preajma anului 1840. Documentele care se publică se referă la amanetarea tipografiei pentru obținerea unui împrumut de la Vistierie.

an. II, nr. 3, 1926, p. 366—369

1347

Iancovici Liuba, O HARTĂ A ȚĂRII ROMÂNEȘTI DIN DECENIUL AL PATRULEA AL SECOLULUI AL XIX-lea

Este o hartă tipărită a Țării Românești, scrisă în limba română cu litere chirilice, alcătuită de Fr. Valbaum. Ea înfățișează Țara Românească din punct de vedere fizic, economic și administrativ-politic. Descrierea amplă a hărții este însoțită de lista satelor pe care le cuprinde, în număr de 1349 numite și 413 nenumite, pe județe.

4, 1973, p. 653—668

1348

Popovici Valerian, UN IMPORTANT DOCUMENT PRIVIND ÎNCEPUTURILE INDUSTRIEI DE HÎRTIE DIN MOLDOVA.

Pe lângă datele cunoscute și publicate, legate de înființarea și funcționarea primei fabrici de hîrtie din Moldova de către Gg. Asachi, autorul publică hrisovul din 1 mai 1842 emis de Mihai Sturdza pentru deschiderea primei fabrici de hîrtie în Moldova.

1, 1958, p. 227—233

1349

Miodrag Milin, DIN CONSEMĂRILE AGENȚIEI SERBIEI LA BUCUREȘTI (1842—1848)

Agenția bucureșteană a Serbiei, constituită în anul 1836 pentru reprezentarea intereselor cneazului în promovarea comerțului cu sare din țările române, a îndeplinit și funcții politice. Rapoartele trimise periodic de agenție înregistrau cele mai semnificative evenimente din viața social-politică românească.

Se redau, numai în traducere românească, șase rapoarte cu referire la acțiunile revoluționare din Brăila, urmările revoltei brăilene din 10 februarie 1842 în viața politică internă, judecarea participanților și activitatea lor în 1848 situația militară de la hotarele Țării Românești la începutul lui septembrie 1848.

3, 1983, p. 299—303

1350

Limona Elena, UN DOCUMENT PRIVITOR LA MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ DIN PRAGA DIN ANUL 1844

Autoarea publică în traducere o scrisoare din 27 iunie 1844 în limba germană, adresată de arhiducele Ștefan, principelui Windisch-Grätz prin care-i mulțumește pentru restabilirea ordinii în rândul muncitorilor fabricilor de stambă imprimată din Praga și împrejurimi. Documentul se păstrează la Arhivele Statului, județul Brașov.

1, 1958, p. 263—264

1351

Negruți Ecaterina, CONDICA OBLIGAȚIILOR DE BOIERESC A ȚĂRANILOR DE PE DOMENIUL GHICA-COMĂNEȘTI (1846)

Este descrisă condica nr. 1482 din Colecția de manuscrise de la Arhivele Statului Iași și cuprinde obligațiile de boieresc a 691 țărani clăcași de pe domeniul Ghica-Comănești în anul 1846. Fiecare țăran este notat cu numele, prenumele, unele specificări, averea mișcătoare, locurile de hrană, ce datorește (cu rubricile lei, parale și număr), ce au dat (cu rubricile: lei, parale, număr). Numele sînt trecute în ordine alfabetică. Autoarea însoțește prezentarea de o analiză a datelor cuprinse în condică și semnificația lor economico-socială. În acest sens prezintă două tabele alcătuite pe baza datelor din condică cuprinzînd sumele datorate de țăranii clăcași și sumele achitate de aceștia.

2, 1958, p. 221—232

1352

Duzinchevici Dorina, CONTRIBUȚII DOCUMENTARE LA ISTORICUL TIPOGRAFIILOR DIN BRĂILA ÎN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI al XIX-lea

Folosind informații documentare inedite aflate la Arhivele Statului din Iași se menționează funcționarea întreprinderii tipografice Karl Hilental din Brăila, începînd din anul 1845, fiind singura în acest oraș. Ea și-a încetat activitatea înainte de septembrie 1848.

1, 1976, p. 48—49

1353

Gonța I. Alexandru, CUM ARĂTA O VELNIȚĂ ȘI BERĂRIE ÎN VEACUL AL XIX-lea

Precedat de o scurtă introducere asupra importanței cunoașterii și publicării documentelor care se referă la descrierea uneltelor de producție și la procesul

de producție din toate ramurile de activitate, autorul publică un document inedit din colecția „Achiziții Noi“ de la Arhivele Statului din București, respectiv catagrafia velniței de la Pașcani a lui Nicolae Rosetti Roznovanu. Din cele trei catagrafii alcătuite pentru această velniță (una din 1877 și două în 1866) autorul s-a oprit la cea din 1847 deoarece a considerat-o cea mai amănunțită prezentare a unei asemenea întreprinderi.

2, 1966, p. 305—317

1354

Ungureanu Alexandru, O MIȘIUNE FRANCEZĂ ÎN ȚARA ROMĂNEASCĂ, MOLDOVA ȘI DOBROGEA ÎN ANUL 1848

Se prezintă documente ale misiunii franceze care în august-octombrie 1848 a întreprins o călătorie de recunoaștere în țările române, sub auspiciile ambasadei Franței la Constantinopol. Aceste documente cuprind: un memoriu asupra Valahiei și Moldovei, redactat de căpitanul Cr. Sabatier, două jurnale de călătorie, corespondență, traseul urmat și o hartă a itinerariului. Toate aceste documente sînt bogate în informații asupra țărilor române la mijlocul secolului al XIX-lea privitoare la: cadrul natural, populație, ocupații, autorul memoriului propunînd o serie de reforme pentru îmbunătățirea situației sociale și economice a Țării Românești și Moldovei. În anexă se publică lista localităților menționate cu toponimia franceză, localizarea lor și populația evaluată de membrii misiunii.

1, 1969, p. 81—90

1355

Potîrcă Tiberiu, DOCUMENTE INEDITE DESPRE MARȘUL REVOLUȚIONARILOR PAȘOPTIȘTI DIN ȚARA ROMĂNEASCĂ

Din corespondența aflată în fondul Ministerul Instrucțiunii Publice și al Cultelor se publică cîteva piese din anul 1901 care dovedesc că și în Țara Românească a fost compus un cîntec asemănător celor două marșuri ale revoluționarilor pașoptiști din Moldova și Transilvania. Versurile și muzica marșului din Țara Românească au fost culese de folcloristul Gheorghe S. Vasiliu în a doua jumătate a secolului al XIX-lea din Muntenia și Oltenia care le-a armonizat așa cum au fost interpretate, în 1848.

3, 1983, p. 321—322

1356

Trandafirescu Natalia, DOCUMENTE INEDITE PRIVIND REVOLUȚIA ROMÂNĂ DE LA 1848. II

Partea a doua cuprinde opt documente grecești din fondul „Eudoxiu Hurmuzaki“ referitoare la revoluția de la 1848 în țările române. Sînt scrisori

1357

Burtoiu Ion, ECOUL PROCLAMAȚIEI DE LA IZLAZ ÎN ORAȘUL VĂLENI

Se publică o scrisoare din 26 iunie 1848 trimisă de N. Stere din Ploiești lui Ion Gherasim Gorjan care reflectă aspirațiile spre libertate și progres ale maselor populare.

1, 1958, p. 280—281

1358

Turcu Constantin, ȘTIRI DESPRE REVOLUȚIA DIN ANUL 1848 ÎN ORAȘUL IAȘI

Se redă o însemnare făcută de Mihail Dim. clucer pe forzațul unei cărți vechi de cult care în 1847 se afla în biserica din satul Cobiceni, pe Jijia. Însemnarea se referă la momentul ciocnirii între răzvrățiți și miliție, la casa Mavrocordat de la Copou și la evenimentele care au urmat, faptul că în anul 1848 au fost „tulburări“ și în alte țări ale Europei. Însemnarea mai cuprinde știri cu caracter social (epidemia de holeră, invazia lăcustelor etc.)

2, 1958, p. 193—194

1359

Apostol Mihai, MĂRTURII ISTORICE

Sint prezentate fragmentele unor articole publicate de Nicolae Bălcescu și Cezar Bolliac în ziarul „Buciumul“ din 1863 asupra obiectivelor revoluției de la 1848 și rolul unor conducători ai acesteia.

1, 1959, p. 233—235

1360

Berindei Dan, NOI DOCUMENTE PRIVIND REVOLUȚIA DE LA 1848

Se pun în circulație documente inedite referitoare la activitatea revoluționară de la 1848. Sint listele a șapte județe (Romanați, Muscel, Rîmnicu Sărat, Brăila, Mehedinți, Olt, Ialomița) alcătuite de comisiile extraordinare județene de anchetă, instituite pentru cercetarea participanților la revoluție. Ele

conțin date biografice ale celor 271 persoane înscrise în ele; date privind desfășurarea revoluției în cele șapte județe, elemente noi privind baza socială a revoluției, remarcându-se masiva participare a orășenilor, țăranilor și micii burghezii, date biografice necunoscute și activitatea unor fruntași ai revoluției.

1, 1962, p. 194—220

1361

Apostol Stan, PARTICIPAREA ȚĂRĂNIMII MUNTENE LA REVOLUȚIA DE LA 1848 ÎN LUMINA UNOR NOI DOCUMENTE.

Autorul publică cinci documente inedite păstrate la Arhivele Statului din București, referitoare la lupta țăranimii în timpul revoluției pentru abolirea obligațiilor feudale, măsurile guvernului provizoriu pentru stăvilirea acțiunilor țăărănești, atitudinea burgheziei față de țăărănime.

1, 1962, p. 221—238

1362

Arvay Iosif, DOUĂ DOCUMENTE PRIVITOARE LA ACTIVITATEA EMIGRANȚILOR POLONEZI ÎN MOLDOVA ÎN ANUL 1848

Precedate de o scurtă introducere asupra rolului emigrației poloneze în Moldova, documentele care se publică din fondul Scaunul Treiscaune (Arhivele Statului Covasna) completează datele cunoscute privitoare la „complotul revoluționar din munți“, organizat de emigranți polonezi în vara și toamna anului 1848 în Moldova. Aceste documente se referă la scopul, numărul, componența, armamentul, comandanții și sprijinitorul unei unități de polonezi. Este vorba de raportul judeului regal adjunct al Scaunului Orbai către prim-judele regal al scaunului Treiscaune și de copia procesului verbal de interogatoriu luat lui Adam Ksizzopolski.

1, 1960, p. 183—193

1363

Popescu Mihail, PRECIZĂRI DOCUMENTARE PRIVITOARE LA MIȘCAREA DIN ANUL 1848 ÎN MOLDOVA

Autorul publică trei documente din Arhivele Ministerului de Interne și Justiție din Viena, toate din aprilie 1848 din care reiese că revoluția din Moldova a început la 10 aprilie aspecte ale desfășurării și înăbușirii ei.

nr. 5, an. 1928—1929, p. 389—393

Zotta Sever, RAPORTUL GENERALULUI PUCHNER DESPRE
SITUAȚIA TRANSILVANIEI ÎN TOAMNA ANULUI 1848

Se publică în original raportul din 1 noiembrie 1848 înaintat de comandantul armatelor austriece din Transilvania, baronul Puchner, principelui Windischgrachz, comandantul suprem al oștirilor imperiale, în legătură cu evenimentele revoluționare.

an. II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 223—227

1365

Bogdan N. A., PAMFLETE POLITICE ÎMPOTRIVA LUI MIHAIL
GR. STURZA-VODĂ

Sînt prezentate mai multe pamflete tipărite în perioada pregătirii revoluției de la 1848 în Moldova, împotriva domnitorului Mihai Gr. Sturza, de către principalii reprezentanți ai mișcării revoluționare. Se publică în întregime textul din 1848 al poeziei lui Vasile Alecsandri intitulată „Către români” nesemnată la data respectivă, însoțită de schimbările făcute de autor în momentul publicării în volum. Se reproduce, de asemenea, și textul în limba germană al acestei poezii, fără să se cunoască traducătorul.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 31—38

1366

Cărăbiș Vasile, REFUGIUL LUI BEM ȘI KOSSUTH ÎN OLTENIA

Autorul aduce noi precizări asupra traseului urmat de armatele lui Bem și Kossuth în drumul lor de refugiu spre Turcia. Astfel, generalul Bem s-a îndreptat spre trecătoarea Vulcan mergînd pe drumuri și poteci ascunse, de la Dobra a mers pe drumul Hațegului, de acolo s-a îndreptat spre Uricani de unde a străbătut Carpații adăpostindu-se în satul Sănătești din județul Gorj la pitarul Ion Drăghiceanu-Hirgot.

Pentru Kossuth situația fiind mai critică și nemaiputînd străbate Banatul s-a îndreptat și el în fugă spre Oltenia, trecînd munții Mehedințului și adăpostindu-se la Baia de Aramă la același pitar revoluționar Ion Drăghiceanu-Hirgot. Deci, Iosif Bem și Ludovic Kossuth s-au refugiat în 1849 peste Carpați în Oltenia, pe drumuri separate, iar Baia de Aramă a fost centrul lor de întîlnire, unde au fost găzduiți de pitarul Ion Drăghiceanu-Hirgot.

După înfrîngerea revoluției pentru prinderea conducătorilor ei s-au răspîndit foi volante cu semnamentele lui Bem și Kossuth pentru urmărirea și arestarea lor. În anexă se publică cele două documente inedite, păstrate în Arhivele Statului de la Craiova.

1, 1985, p. 89—92

Trandafirescu Natalia, ODISEEA UNUI REVOLUȚIONAR (CORRESPONDENȚA LUI DIMITRIE KREȚULESCU 1848—1857)

Printre cei care au luat drumul pribegiei după înfrângerea revoluției de la 1848 a fost și Dimitrie Krețulescu. Plecat din București în septembrie 1848 în tabăra lui Magheru, Dimitrie Krețulescu va colinda toată Europa. Din toate locurile pe unde a colindat Dimitrie Krețulescu a trimis mamei sale Anita Krețulescu scrisori care acum se păstrează la Arhivele Statului din București. În anexă 34 scrisori.

Supl. 1979, p. 77—93

Ungureanu Gheorghe, PROIECTELE UNOR LUCRĂRI DESPRE ANUL 1848 ÎN MOLDOVA ȘI UNIRE ÎNTOCMITE DE UN CONTEMPORAN

Sînt două proiecte a două lucrări intitulate „48 în Moldova“ și altul fără titlul despre Unire, alcătuite de Ioniță Sion de la Brătești de lângă Tg. Ocna, în jurul anului 1876. În anexă cele două proiecte de lucrări.

2, 1965, p. 263—266

Poștăriță Emilia, 65 DE ANI DE LA MAREA UNIRE. CONTRIBUȚII EDITORIALE ALE ARHIVELOR STATULUI

Volumele de documente externe „Unitatea națională în conștiința europeană și „Desăvîrșirea unității național-statale a poporului român“ evidențiază, în lumina unor noi surse documentare, importanța și implicațiile în timp și spațiu ale unui amplu proces istoric obiectiv. Unirea Principatelor Române și înfăptuirea statului național unitar român în hotarele întregului teritoriu locuit de români. Prezentarea celor două lucrări este urmată de un grupaj de 17 documente (1848—1919) selecționate din volumele amintite care ilustrează aspecte din lupta pentru unire a românilor, începînd din 1848.

4, 1983, p. 373—389

Iscru D. Gheorghe, LUPTA DIN DEALUL SPIRII (13 SEPTEMBRIE 1848) ȘI ECOUL EI ÎN PRIMII ANI DE EXISTENȚĂ A PRINCIPATELOR UNITE

Documentele care se publică reflectă preocuparea pentru cinstirea luptătorilor de la 1848 în primii ani de existență a principatelor, subliniind semnificația actului, respectul și compasiunea cu care erau înconjurați veteranii revoluției.

3, 1978, p. 335—347

1371

Rotaru Octavian, PLANUL DE APĂRARE AL MUNȚILOR APUSENI
ÎNTOCMIT DE AVRAM IANCU

Planul de apărare al Munților Apuseni este cuprins într-o scrisoare a tribunului Petru Dobra trimisă lui Musescu la Zlatna. Se evidențiază calitățile morale deosebite ale lui Avram Iancu, gândirea limpede și priceperea în chestiunile militare.

Supl. 1973, p. 216—217

1372

Gramă Viorel, „PROCLAMAȚIA CĂTRE ROMÂNI“ DIN ANUL
1848 DE LA SÎNGEORGII DE PĂDURE

Este o proclamație, dictată de Simion Bărnuțiu colegului său de studii, Ioan Pușcariu, către români care a fost copiată în cinci-șase exemplare și expediată în orașe din Transilvania pentru a fi difuzată în rîndul tineretului. Documentul a fost cunoscut numai prin intermediul unei copii tîrzii. Textul care se publică este similar cu cele publicate, dar este contemporan cu evenimentele. Se publică în paralel paragrafe din textul îngrijit de V. Cheresteșiu, cel al lui V. Pop și textul proclamației de la Sîngeorgiu de Pădure pentru evidențierea deosebirilor care există între ele, urmate de textul integral al Proclamației către români, existentă în Arhivele Statului din Tg. Mureș.

Supl. 1973, p. 208—212

1373

Bardos Gertrude, DATE TOPOGRAFIC-STATISTICE REFERITOARE
LA ȚARA ROMÂNEASCĂ OGLINDITE ÎN DOCUMENTE BĂNĂ-
ȚENE

Documentele existente în acest fond reflectă comunitatea de aspirații și de interes ale populației românești și tendințele de anexare manifestate de Austria. Cele trei documente sînt descrieri topografic-statistice ale domeniilor comerciale și poștale precum și ale localităților prin care trec aflate în fostele județe Dolj, Gorj, Ilfov, Mehedinți, Vilcea și Vlașca. Se arată starea drumurilor, distanțele între localități, starea și mărimea pădurilor, practicabilitatea drumurilor și podurilor în diferite anotimpuri, se descriu localitățile cu numărul caselor, materialul de construcție, numărul locuitorilor și ocupația etc.

1, 1966, p. 283—294

461

1374

Rachieru Mihai, Negulescu Elisabeta, DOCUMENTE INEDITE PRIVIND EVENIMENTELE DIN 1848 ÎN JUDEȚUL PRAHOVA

Documentele prezentate cuprind informații referitoare la activitatea desfășurată în județ pentru susținerea revoluției, măsurile administrative luate de guvernul provizoriu (numirea pictorului I. Negulici ca administrator al județului, schimbarea subocîrmuitorilor, organizarea gărzii naționale), acțiunile muncitorilor de la Ocele Telega și Slănic, măsurile inițiate pentru înăbușirea revoluției.

Supl. 1973, p. 190—207

1375

Mateescu Tudor, NOI DOCUMENTE PRIVIND REVOLUȚIA DE LA 1848 DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ

Cele 14 documente care se dau publicității conțin informații referitoare la: mișcările țărănești izbucnite în timpul revoluției și trimiterea de trupe pentru potolirea lor, situația revoluționarilor exilați după 13 septembrie 1848.

Supl. 1973, p. 179—190

1376

Ranca Ion, PUNCTELE „PETIȚIUNII NAȚIUNII ROMÂNE“ ÎN DISCUȚIA ADUNĂRII POPULARE DIN 8 MAI 1848 DIN REGHIN, PREMERGĂTOARE ADUNĂRII NAȚIONALE DE LA BLAJ

Pe baza studierii unor documente inedite se relatează desfășurarea și programul adunării de la Reghin din 8 mai 1848. În cadrul acestei adunări s-au dezbătut pe larg punctele „Petițiunii națiunii române“ de reprezentanții națiunii care urmau să participe la adunarea de la Blaj. Programul adunării de la Reghin conține 11 puncte, foarte apropiate de cele ale „Petițiunii naționale“ adoptată în adunarea de la Blaj. În anexă patru documente.

Supl. 1973, p. 53—64

1377

Crețeanu Radu, DOUĂ BURSE PENTRU STRĂINĂTATE ACORDATE DE GUVERNUL PROVIZORIU DIN 1848

Documentele înfățișate menționează acordarea bursei de studii în străinătate tinerilor pașoptiști Gheorghe Crețeanu și Grigore Peretz, scopul acordării lor, îndatoririle beneficiarilor, cuantumul și modalitatea de plată a sumelor acordate și pentru cumpărarea cărților necesare studiilor.

1, 1972, p. 89—94

1378

Ivănescu Dumitru, Fassel Horst, MĂRTURII DESPRE REVOLUȚIA GERMANĂ DIN 1848 ÎN CORESPONDENȚA UNUI ROMÂN

Sînt informații inedite cuprinse într-un grupaj de scrisori trimise din Berlin în martie 1848 de către Al. Bizay, probabil boierului Constantin Balș în a cărui slujbă se afla ca specialist în negoțul cu vite. Autorul scrisorilor relatează despre ecoul revoluției franceze în Germania, mișcările din unele orașe germane și revendicările celor nemulțumiți, izbucnirea revoluției la Berlin, numărul participanților, mersul revoluției, participarea unor români la revoluție.

2, 1983, p. 159—165

1379

Trandafirescu Natalia, DOCUMENTE INEDITE PRIVIND REVOLUȚIA ROMÂNĂ DE LA 1848

Documentele reprezintă o parte a corespondenței pe care Eufrosina Rosetti a purtat-o cu fiul său Lascăr, refugiat la Cernauca, în casa familiei Hurmuzaki. Scrisorile relevă interesul lui Lascăr Rosetti de a cunoaște prin mama sa situația din Moldova, poziția diferitelor grupări politice față de revoluție și atitudinea marilor puteri față de desfășurarea evenimentelor în țările române. Alte aspecte cuprinse în documente se referă la represiunea revoluției, comentarii din presa străină privind desfășurarea evenimentelor revoluționare, activitatea revoluționarilor exilați.

1, 1978, p. 102—109

1380

Tudorică Mioara, MĂRTURII DOCUMENTARE.

Cu prilejul aniversării a 130 de ani de la revoluția română de la 1848 se publică un grupaj de 26 documente inedite referitoare la adunarea de la Blaj din 3/15 mai 1848, activitatea revoluționarilor din Țara Românească, măsurile represive pentru înfringerea revoluției, legăturile strinse între revoluționarii din cele trei țări române.

2, 1978, p. 128—144

1381

Isar Nicolae, OBSERVAȚIILE ECONOMISTULUI N. ROSETTI-ROZNOVANU PRIVIND PROBLEMA AGRARĂ ȘI „CAUZELE“ MIȘCĂRII REVOLUȚIONARE DE LA 1848 DIN MOLDOVA

În calitate de mare vister al Moldovei, N. Rosetti Roznovanu remitea la 26 noiembrie 1849 comitetului constituit pentru revizuirea Regulamentului

1382

Căzănișteanu Constantin, Andone Monica, UN DOCUMENT INEDIT AL LUI EFTIMIE MURGU

Este un memoriu al lui Eftimie Murgu din anul 1849 păstrat în Arhivele din Viena întemeiat pe trei idei principale: pledoarie pentru originea română a locuitorilor din Banat, pentru caracterul românesc al acestei provincii, denumirile eronate date celor două regimente românești de graniță din Banat, înființate între 1764—1768, denunțarea autorităților habsburgice pentru abuzurile ofițerilor austrieci în regimentele bănățene de graniță, închitățile la care erau supuși românii. Memoriul se constituie într-o manifestare activă a revoluționarilor noștri care au arătat că revoluția română de la 1848—1849 nu fusese lichidată prin intervenția străină, că lupta pentru împlinirea aspirațiilor sociale și naționale a continuat sub diferite forme.

Supl. 1973, p. 89—98

1383

Mateescu Tudor, ȘTIRI ROMÂNEȘTI DESPRE RĂSCOALA ANTI-OTOMANĂ DIN REGIUNEA VIDINULUI DIN APRILIE 1849

Răscoala din aprilie 1849 a izbucnit într-un moment de mari frământări sociale și naționale, cînd cea mai mare parte a Europei se afla sub semnul revoluției din anul precedent. Răscoala a cuprins mai multe sate din regiunea Vidinului care se aflase sub puternica influență a revoluției de la 1848 din Țara Românească. Autorul prezintă cauzele răscoalei, desfășurarea și ecoul ei în opinia publică românească. Pentru ilustrarea evenimentelor publică patru documente aflate la Arhivele Statului din București.

Supl. 1979, p. 145—148

1384

Arimia Vasile, Costake Valentina, INFORMAȚII DOCUMENTARE ÎN ARHIVELE ROMÂNEȘTI DESPRE UN CHILIAN — FRANCISCO BILBAO

Sînt 17 documente provenind din arhiva lui Paul Bataillard care se referă la activitatea scriitorului și luptătorului chilian Francisco Bilbao. Se prezintă mai întii cîteva date biografice, apoi activitatea lui de luptător pentru independență, libertate și dreptate socială a poporului chilian, activitatea literară și publicistică.

Scrisorile sînt scrise în limba franceză în perioada 1849—1862 și se referă la lucrări și articole, prieteni comuni, preocuparea sa pentru libertatea poporului său.

1—2, 1974, p. 275—289

1385

Berindei Dan, „MARȘUL LIBERTĂȚII“ DIN 1850

Pornind de la documentele publicate de T. Sîrbu privind activitatea comitetului unionist din Buzău între care Marșul libertății din 1850 pe care-l aprecia ca inedit, autorul aduce o serie de lămuriri asupra acestui document. Astfel demonstrează că marșul a fost scris de C. D. Aricescu în 1850 în timpul exilului de la Snagov și că este al doilea pe care-l creează după cel din 1848. Se dau amănunte asupra acestei perioade din viața și creația lui C. D. Aricescu.

2, 1959, p. 175—179

1386

Turcu Constantin, ÎN LEGĂTURĂ CU „CONDICILE ASACHI“

Autorul aduce o serie de precizări în legătură cu cele „două condici Asachi“ păstrate la Arhivele Statului din Iași, demonstrînd că ele nu reprezintă o transcriere a documentelor mănăstirești originale în vremea lui Asachi ci faptul că au fost constituite în 1850 din copiile găsite în 1845 de Asachi la Mitropolia Moldovei.

VII, 2, 1947, p. 375—377

1387

Grozav Viorel, PROFESORI ARDELENI DINCOACE DE CARPAȚI (1850—1859)

Documentele care se publică se referă la viața și activitatea unora dintre profesorii ardeleni care au adus cu ei, dincoace de Carpați, pe lângă căldura sufletului românesc, o pregătire enciclopedică și o metodă de lucru de nivel european. Între aceștia menționăm: Ioan Truțescu, Ioan Popescu, Iosif Patriciu, Dimitrie Stoica, Dimitrie Pizo, Gavriil Muntean, Alexandru Fortunatu, Florian Aaron etc.

3, 1979, p. 312—325

1388

Gheorghiu Emil, PROIECTUL dr. GH. CUCIUREANU PENTRU AȘEZĂMÎNTUL MEDICAL AL MOLDOVEI

În anul 1851 dr. Gh. Cuciureanu, protomedic al Moldovei, prezenta domnitorului Grigore Alexandru Ghica un proiect pentru așezămîntul medical

redactat la Iași. Această operă monumentală prin dimensiunile sale (451 pagini și 1000 paragrafe) a fost solicitată printr-o dispoziție specială cu intenția de a ameliora sănătatea publică în Moldova. Lucrarea cuprinde trei părți: organizarea medicală, poliția medicală și medicina legală. Lucrarea dr. Cuciureanu din 1851 este prima de acest gen în România, care a anticipat marile realizări înregistrate în secolul al XIX-lea. În anexă: cuprinsul lucrării.

3, 1975, p. 299—306

1389

Turdean Vasile, DATE PRIVIND MĂSURILE DE PREÎNTÎMPI-
NARE A PĂTRUNDERII IDEILOR COMUNISTE ÎN TRANSILVANIA
ÎN ANUL 1852

Sint trei ordonanțe din arhiva fostului comitat Satu Mare prin care se cerea împiedicarea difuzării unor chemări tipărite la Londra, adresate soldaților germani spre a-i atrage la lupta revoluționară, supravegherea calfelor și meșteșugarilor străini.

2, 1967, p. 333—336

1390

Rus Traian, UNELE DOCUMENTE, PRIVIND CRONICA LUI
GHEORGHE ȘINCAI

Autorul publică șase documente din anii 1852—1854 care se referă la publi-
carea cronicii lui Gh. Șincai, căreia i-a închinat întreaga viață: stabilirea
normelor de editare și a altor măsuri în vederea publicării, publicarea lucrării
și a biografiei autorului alcătuită de August Treboniu Laurian, sprijinul
acordat de domnitorul Gr. Al. Ghica pentru tipărirea cronicii în Moldova.

2, 1966, p. 297—304

1391

Dumitrașcu Gheorghe, CÎNTECUL LIBERTĂȚII. MARȘ INEDIT DE
ION POPESCU DIN MĂINEȘTI

Se prezintă un imn intitulat „Cîntec al libertății“ operă a lui Ion Popescu
din Măinești. Foaia care cuprinde acest „cîntec“, text și muzică se găsea
lipită între altele, cu diverse însemnări, pe partea interioară a copertei.
„Anastasimatar bisericesc după așezămîntul sistimei cei noao“ de Macarie
Ieromonahul, carte apărută la Viena în 1823. Cîntecul se plasează între 1852
și cel mult în 1865. Deci cîntecul se referă la unul din marile evenimente
petrecute în această perioadă. Reproducerea fotografică a partiturii.

4, 1983, p. 433—436

1392

Băleanu Alexandru, O SCRISOARE DIN ANUL 1853 A PROFESORULUI NIFON BĂLĂȘESCU CĂTRE GRIGORE GHICA, DOMNUL MOLDOVEI

Se publică scrisoarea lui Nifon Bălășescu din 24 iulie 1853 către Grigore Ghica, domnul Moldovei prin care-i solicită sprijin material în continuarea publicării dicționarului latin-român pe care începuse să-l publice în 1846. Scrisoarea denotă caldul patriotism al autorului ei, grija pentru cultura poporului. Scrisoarea este însoțită de rezoluția domnului prin care hotărăște ajutorul necesar pentru continuarea tipăririi lucrării.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 105—108

1393

Popescu Mihai, ADĂUGIRI LA VIAȚA LUI ANTON PANN

Se publică actul de donație al Ecaterinei soția lui Anton Pann pe care o face bisericii Lucaci, prin care se constată că Anton Pann nu și-a construit casele din publicațiile sale ci datorită bunăvoinței publice. Prin aceasta se poate preciza și data morții lui Anton Pann între 20 august 1854 (data testamentului său) și 5 decembrie 1854 data donației soției sale.

IV, 1, 1940, p. 157—159

1394

Boncu Constantin, Apostol Mihai, DOCUMENTE PRIVITOARE LA RĂSCOALA PATENTARILOR DIN PLOIEȘTI

Se publică 34 documente inedite de la Arhivele Statului din Ploiești referitoare la răscoala patentarilor din Ploiești și anume: lista patentarilor ploieșteni existenți în 1854 după ultimul recensământ, documente ce atestă ecoul răscoalei în rîndul ploieștenilor.

2, 1960, p. 134—144

1395

Ivănescu Dumitru, UN DOCUMENT INEDIT DE LA ALECU RUSSO

Documentul dezvăluie preocuparea scriitorului pentru dezvoltarea învățămîntului prin înființarea de școli. Este un memoriu din 1855 adresat de Alecu Russo către Grigore Ghica voievod.

2, 1965, p. 267—268

1396

Saint Georges Al., „CASTELUL“ DIN TÂRGU OCNA

Se publică un document din 1855 decembrie 10, aflat în colecția sa, reprezentând un ordin al domnului Moldovei, G. Al. Ghica către protosinghelul Varlaam prin care era numit confesor al penitenciarului „Castelul“ din Târgu Ocna și inspector peste preoții de la penitenciarul din Moldova. Reiese noua organizare a penitenciarelor.

vol. I, nr. 1—3, 1924—1926, p. 141—142

1397

Cruceanu Florica, Tănase Traian, DOUĂ SCRISORI DE LA VASILE ALECSANDRI

Prima scrisoare este din anul 1855 către Sfatul Administrativ al Moldovei în problema desființării „sclaviei“ iar a doua din 1877 adresată Comitetului doamnelor din Birlad în legătură cu ajutorarea ostașilor români răniți, aflați în spitalul din Birlad.

1, 1965, p. 262—264

1398

Tănăsescu Florian, CĂRTURARI ROMÂNI DESPRE IDEALUL NEATÎRNĂRII PATRIEI

La aniversarea a 108 ani de la proclamarea independenței și a patru decenii de la înfrângerea fascismului, autorul realizează o incursiune istorică asupra luptei pentru libertate și neatîrnare, cu accente deosebite asupra rolului cărturarilor, al intelectualității în susținerea acesteia pornind din vremea cronicarilor și marcind principalele momente (1848, 1859, 1877, 1918) până la activitatea antifascistă a intelectualității, desfășurată între cele două războaie mondiale. În anexă 10 documente de la Arhivele Statului București, din perioada 1856—1939.

2, 1985, p. 191—199

1399

Sirbu Cornel, UN MEMORIU INEDIT PRIVIND ORGANIZAREA PRINCIPATELOR ROMÂNE (1856)

Este un memoriu al economistului Nicolae Suțu scris în anul 1856 în vederea susținerii drepturilor principatelor în fața opiniei publice europene. Lucrarea cuprinde: considerații generale urmate de capitolele: I. Dreptul public al țării; II. Dreptul internațional și relațiile sale cu agenții puterilor străine;

III. Atribuțiile domnului și limitele puterii sale; IV. Modul de compunere și atribuțiile adunării legislative; V. Componenta consiliului administrativ; VI. Finanțele țării.

În anexă se menționează memoriile pe care autorul intenționa să le atașeze lucrării. Se prezintă importanța și valoarea lucrării.

4, 1973, p. 669—674

1400

Albu Nicolae, UN DOCUMENT NECUNOSCUȚ DE LA AVRAM IANCU

Este un memoriu alcătuit de Simion Bărnuțiu, tovarășul de arme și prietenul lui Avram Iancu. Documentul este inedit și relatează călătoria împăratului Franz Iosif I în Munții Apuseni și refuzul lui Avram Iancu de a se prezenta în audiență la acesta.

Supl. 1973, p. 213—215

1401

Sîrbu Traian, DOCUMENTE PRIVITOARE LA ACTIVITATEA COMITETULUI UNIONIST DIN BUZĂU (martie-septembrie 1857)

Cu prilejul aniversării a 100 de ani de la înfăptuirea Unirii Principatelor autorul prezintă informații documentare aflate în Arhivele Statului din București referitoare la activitatea desfășurată de Comitetul unionist din Buzău, mai puțin cunoscută decît cea a comitetelor din Moldova. Dosarul cuprinde corespondența primită și trimisă la București, Comitetului Central al Unirii și diferite scrisori. În anexă se dau cinci documente între care „Marșul libertății” scris la Snagov în 1850, considerat de autor inedit.

1, 1959, p. 109—124

1402

Regleanu Mihai, O SCRISOARE NECUNOSCUȚĂ DE LA GHEORGHE-MAGHERU

Este o scrisoare de la Arhivele Statului din București adresată de Gh. Magheru la 16/28 aprilie 1857 din Constantinopol lui D. Ralet prin care își exprimă opinia în legătură cu înlăturarea piedicilor puse în cale Unirii de statele cu o atitudine nefavorabilă Unirii.

2, 1964, p. 250—258

1403

Sacerdoțeanu Aurelian, SCRISOAREA UNUI PALEOLOG LA 1857

Se publică o cerere din 25 septembrie 1857 semnată Paleolog prin care se solicită eliberarea unei copii după un act din 1834.

V, 1, 1942, p. 226

1404

Dirdală Ionel, DOMENIUL CÎMPULUNGULUI ȘI DEPOSEDAREA ȚĂRĂNIMII DUPĂ ANUL 1848

Se descrie procesul de deposedare a țăranilor de pământ, începînd cu anul 1793 cînd vechiul ocol liber al Cîmpulungului a fost transformat în Domeniu de stat. Pînă la revoluția de la 1848 administrația Domeniului a cotropit considerabil pămînturile țărănești, printr-o necurmată luptă cu țăranii care își apărau vechile scutiri și privilegii. După revoluție cazurile de deposedare apar mai rar și au fost mai puțin cercetate. Arhivele oficiale și cele particulare cuprind documente care reflectă acest proces. Se exemplifică cu situația familiei Străjer din Pojorita a cărei proprietate devălmașe în 1856 a fost separată de Domeniu. În 1862 Domeniul CameraI se desființează iar o parte din pămînturi au fost restituite țăranilor.

2, 1970, p. 617—627

1405

Apan Mihai, O STATISTICĂ A INDUSTRIEI PRAHOVENE DIN 1858

Statistica întocmită în 1858 de către Administrația ținutului Prahova referitoare la numărul fabricilor și cu descrierea acestora relevă începuturile industriei românești iar prin compararea datelor cu cea din 1832 se poate urmări ritmul de dezvoltare a industriei.

2, 1960, p. 145—149

1406

Ungureanu Gheorghe, ACTELE DE STARE CIVILĂ SUB REGIMUL CODULUI CIVIL. III

În cea de a treia parte a studiului autorul tratează: Actele de stare civilă de la Unirea țărilor române pînă la aplicarea Codului Civil, emis de Alex. Ioan Cuza; Actele de stare civilă sub regimul Codului Civil.

1, 1960, p. 31—48

1407

Soveja Maria, NOI DOCUMENTE DESPRE VASILE ALECSANDRI

Cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la moartea scriitorului se publică 11 documente care reliefează aspecte ale activității diplomatice desfășurate de scriitor în perioada 1859—1889, îndeosebi eforturile lui pe lângă Comitetul de organizare a Expoziției Universale de la Londra care urma să aibă loc în 1862, cu scopul de a obține un loc separat de turci în cadrul expoziției pentru Principate precum și întărirea legăturilor cu Franța.

2, 1965, p. 249—262

1408

* * * DIN LUPTA POPORULUI ROMÂN PENTRU LIBERTATE
ȘI UNITATE NAȚIONALĂ. II

2, 1968, p. 177—244

1409

Corivan Nicolae, DOUĂ DOCUMENTE INEDITE DIN ARHIVELE
MINISTERULUI DE EXTERNE DE LA PARIS DIN EPOCA UNIRII

Se publică în original două documente din epoca Unirii, aflate în arhiva Ministerului Afacerilor Străine al Franței. Primul este o scrisoare din 28 iulie 1859 a lui Walewski, ministrul de externe francez către consulii de la București și Iași, Béclard și Place, ca răspuns la o scrisoare din mai a lui Cuza adresată lui Napoleon al III-lea, în care îi cerea aprobarea pentru unele proiecte ale lui pe plan intern. Răspunsul cuprinde o dezaprobare categorică față de propunerile lui Cuza.

Al doilea document este un memoriu din 2 august 1859 al lui Barbu Știrbei către Walewski în care se plîngea de atitudinea Adunării din Țara Românească în cadrul căreia dezbaterile legate de votarea bugetului dau naștere la dispute politice.

2, 1958, p. 177—187

1410

Apostol Stan, MĂRTURII NOI DESPRE SITUAȚIA SUPUȘILOR
STRĂINI DUPĂ UNIREA PRINCIPATELOR

Se prezintă încercările statului național român întreprinse încă din primele momente ale existenței sale în vederea realizării unei noi reglementări a regimului supușilor străini astfel încît să se înlăptuiască desființarea privilegiilor de care aceștia beneficiau, limitarea jurisdicției consulare.

1, 1966, p. 279—282

1411

Ivănescu Dumitru, O SCRISOARE INEDITĂ DE LA GEORGE BARIȚIU

Este o scrisoare din 11/23 decembrie 1863 adresată de George Barițiu profesorului universitar Ștefan Emilian referitoare la organizarea învățămîntului superior pentru românii din Transilvania.

2, 1971, p. 325–327

1412

Mocioiu Nicolae, DOCUMENTE INEDITE PRIVIND ACTIVITATEA LUI IOAN MURGESCU

Documentele care se publică reflectă pregătirea ca marinar a lui Ioan Murgescu, mai întii ca elev al Școlii navale din Brest și apoi ca aspirant în marina franceză.

1, 1980, p. 98–104

1413

Naghiu Iosif, PREOCUPĂRI DE ISTORIE BĂNĂȚEANĂ (O SCRISOARE A LUI ȘT. MOLDOVAN)

Este vorba de o scrisoare a lui Ștefan Moldovan, canonic la Lugoj adresată lui G. Barițiu la 21 ianuarie 1864, importantă pentru preocupările sale de istorie bănățeană.

VII, 2, 1947, p. 385–386

1414

Rus Traian, ASPECTE DIN ACTIVITATEA ARHIVELOR STATULUI ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA AVERILOR MĂNĂȘTIRILOR ÎNCHINATE

Rezolvarea lichidării averilor mănăstirești secularizate în 1863 a fost amînată iar pentru încheierea ei s-a instituit în anul 1864 la Constantinopol, o comisie care trebuia să stabilească lista pe categorii a bunurilor, venitul și sarcinile care grevau asupra lor. Statul român, pentru a-și susține drepturile în fața organismului internațional, a adunat printr-o largă acțiune în care au fost antrenate și Arhivele Statului, actele referitoare la aceste bunuri. Adunarea și selecționarea documentelor care au fost prezentate comisiei de la Constantinopol au dovedit grija Arhivelor Statului pentru păstrarea patrimoniului arhivistic al țării și rolul acestei instituții de cultură în apărarea

intereselor Statului român. În continuare se publică listele documentelor puse de Direcția Generală a Arhivelor Statului la dispoziția Comisiei internaționale de la Constantinopol și procesele verbale referitoare la aceste documente, așa cum au fost redactate la vremea respectivă.

3, 1983, p. 304—309

1415

Sacerdoțeanu Aurelian, ACTE DE STARE CIVILĂ ALE FAMILIEI HASDEU

Sint publicate actele de căsătorie, de deces al Iuliei Hasdeu, al mamei sale, al lui B. P. Hasdeu.

V, 1, 1942, p. 221—226

1416

Giurescu C. Constantin, ALEXANDRU IOAN CUZA LA VIENA

Pe baza unui material documentar inedit păstrat în Arhivele din Viena, autorul aduce noi informații referitoare la timpul petrecut de domnitorul Alexandru Ioan Cuza în capitala imperiului austriac între anii 1866—1867. Se identifică locul exact unde s-a aflat vila în care Cuza s-a instalat la 10 august 1867.

2, 1966, p. 139—143

1417

Tatomir Virgil, SCRISORI INEDITE DE LA VASILE ALECSANDRI

Din fondul „Ateneul Român“ se publică scrisoarea prin care C. Esarcu îi comunică lui V. Alecsandri alegerea sa ca membru onorific al acestei societăți și răspunsul de mulțumire al acestuia.

2, 1970, p. 642—643

1418

Dogaru Maria, Miron Vasile, SCRISORI INEDITE DE LA ION GHICA

Se dau la lumină 13 scrisori inedite ale lui Ion Ghica, achiziționate de Arhivele Statului Suceava, adresate prietenului și colaboratorului său Dimitrie Sturdza. Ele au fost scrise la moșia Ghergani din județul Dîmbovița sau la București și din străinătate. Ele consemnează activitatea, preocupările și gândurile ce-l frământau în această perioadă între care: intenția de a construi

o cale ferată care să lege capitala prin Turnu Roșu de vestul Europei, situația recoltei agricole, aprecieri asupra evenimentelor politice interne, politica externă, activitatea unor politicieni între care C. A. Rosetti, Ion C. Brătianu, Gheorghe și Ion Cantacuzino, Constantin Suțu, N. Golescu, Nicolae Fleva etc., impresii de călătorie.

1, 1972, p. 63–79

1419

Florescu G. C., Marcu L. P., UN PROIECT INEDIT DIN 1866 AL LUI ION GHICA PRIVIND MODIFICAREA PARȚIALĂ A CODULUI CIVIL ROMÂN

Se prezintă și se analizează un proiect elaborat de Ion Ghica în a doua jumătate a anului 1866 prin care se propuneau unele modificări ale Codului civil existent. Se tratează următoarele probleme: descrierea textului, autorul manuscrisului, data probabilă a elaborării manuscrisului, conținutul proiectului: acte de stare civilă, căsătorie și divorț și obiectivele urmărite (realizarea primatului constituțional, punerea în concordanță a prevederilor codului cu unele obiceiuri juridice în vigoare, întărirea legalității burgheze, promovarea descentralizării, întărirea autorității civile în stat, apărarea independenței țării prin mijloace de drept civil, protecția familiei, reducerea și simplificarea formalităților, completarea unor lacune, îmbunătățirea terminologiei și clarificarea noțiunilor.

1, 1965, p. 187–202

1420

Porcescu Sergiu, O SCRISOARE NECUNOSCUTĂ A LUI MIHAIL KOGĂLNICEANU

Este o scrisoare păstrată de Arhivele Statului Iași, adresată la 3 aprilie 1866 de la Rîpile, episcopului Melchisedec al Dunării de Jos (Galați) cu care avea legături prietenești, cerîndu-i sprijinul în alegerile care se organizau în primăvara 1866, după abdicarea lui Cuza. Comentariul este însoțit de fotocopia scrisorii.

2, 1961, p. 179–182

1421

Rus Traian, DIN LUPTA NAȚIONALĂ A ROMÂNILOR DIN ZARAND PENTRU DREPTURI POLITICE

După încheierea pactului dualist austro-ungar în 1867 opinia publică românească a stăruit pe calea protestelor în forme legale împotriva politicii claselor dominante de a se reveni la vechea situație din Ungaria. În această concepție se înscriu și documentele care se publică. Ele au fost concepute sub formă de

memorii, în perioada 24 februarie — 6 martie 1867 și înaintate contelui Andrassy, prim ministru și baronului Wenkheim, ministru de interne. Memoriile au fost scrise în limba română fiind semnate de sute de persoane în numele celor peste 60 000 de români din comitatul Zarand și parafate cu sigilii. Memoriile dovedesc hotărârea românilor din Zarand de a avea un comite român, de a nu renunța la drepturile cîștigate în decursul anilor. Se publică cinci memorii.

Supl. 1979, p. 148—153

1422

Mocioiu Nicolae, O GREVĂ ÎN PORTUL BRĂILA ÎN ANUL 1868

Din fondul Tribunalul Brăila autorul publică 13 documente care aduc lămuriri suplimentare referitoare la greva muncitorilor „ciurari“ din portul Brăila, extinderea ei în rindul altor categorii de muncitori, înăbușirea ei etc.

1, 1960, p. 107—125

1423

Căzănișteanu Constantin, DOCUMENTE PRIVITOARE LA „ASOCIAȚIA GENERALĂ A LUCRĂTORILOR TIPOGRAFI DIN ROMÂNIA“

Cele șapte documente din anul 1869 care se publică relatează inițiativa lucrătorilor tipografi din București, din vara și toamna anului 1869 de a-și „reinvia“ societatea intrată de cîțiva ani în anonim. Aceștia și-au ales un comitet de acțiune care a înaintat Ministerului de Interne o cerere pentru aprobarea funcționării societății de ajutor reciproc la care se anexează și statutele, cererea, care se aprobă, fără a mai obține avizul Președinției Consiliului de Miniștri. Problema se rezolvă în 1872 prin crearea „Asociației generale a lucrătorilor tipografi din România“. Anul 1869 chiar dacă nu a dus la reînființarea asociației, marchează trecerea la o nouă etapă de reactivare a mișcării muncitorești noi și valoroase inițiative ale lucrătorilor tipografi din țara noastră în vederea organizării lor.

1, 1970, p. 239—249

1424

Burlacu Ioana, MĂRTURII DOCUMENTARE

Grupajul de documente, prilejuit de aniversarea a 25 ce ani de la proclamarea Republicii însumează 47 de documente din perioada 1869—1948, eminate de la autoritățile administrative, reflectînd principalele aspecte ale luptei antimonarhice: mișcarea republicană din 1871, acțiunile organizate de Partidul Comunist Român în perioada după crearea sa pînă la actul de

la 30 decembrie 1947. Se evidențiază ideea că proclamarea Republicii constituie rezultatul unor prefaceri profunde în structura social-economică și politică a țării, expresie a unui proces în care au fost antrenate masele populare.

4, 1972, p. 523—564

1425

Sacerdoțeanu Aurelian, INEDITELE LUI ARICESCU

Se redau însemnările lui C. D. Aricescu pe coperta „Sorei Agapia“ în 1871, referitoare la lucrări ale sale aflate în manuscris.

V, 2, 1943, p. 462

1426

Adamache Adrian, Nichifor Octavia, ACTE DE STARE CIVILĂ ALE UNOR REVOLUȚIONARI PAȘOPTIȘTI

Se publică actele de deces ale lui Ion Heliade Rădulescu, C. A. Rosetti, Cezar Bolliac, Grigore Alexandrescu, Dimitrie Bolintineanu, aflate în păstrarea Arhivelor Statului Municipiul București.

Supl. 1973, p. 253—261

1427

Decei Aurel, MOARTEA ȘI ÎNMORMÎNTAREA LUI AVRAM IANCU ÎN ANCHETA MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE REGAL MAGHIAR

Pe marginea unui articol apărut în ziarul „Reforma“ Ministerul de Interne Regal Maghiar a ordonat o anchetă, al cărei raport se publică, efectuată de fișpanul comitatului Zarand, Alexandru Heller în lunile septembrie-octombrie 1872.

Supl., 1973, p. 222—252

1428

Gorovei Ș. Ștefan, SCRISORI DIN TIMPUL RĂZBOIULUI PENTRU INDEPENDENȚĂ

Se publică 25 de scrisori din perioada războiului pentru independență reprezentând corespondența purtată de Petru Gorovei cu prietenii săi care prezintă interes. Ele se referă la începuturile concentrărilor în septembrie 1876, mișcările de trupe, vești de pe front, entuziasmul soldaților, desfășurarea luptelor etc.

1, 1967, p. 283—300

1429

Georgescu Maria, Căzănișteanu Constantin, 98 DE ANI DE LA CUCERIREA INDEPENDENȚEI DE STAT, MĂRTURII DOCUMENTARE

Documentele inedite ce se publică certifică marele efort depus de poporul român pentru neatrănare în timpul războiului din 1877—1878. Ele provin din colecția de microfilme a Direcției Generale a Arhivelor Statului, Anglia.

2, 1975, p. 128—134

1430

Matei Alexandru, RĂZBOIUL PENTRU INDEPENDENȚĂ ȘI TRANSILVANIA. CONTRIBUȚII DOCUMENTARE

Autorul publică o serie de documente păstrate la Arhivele Naționale din Ungaria și la Arhivele Statului din Cluj care reflectă manifestările spontane ale solidarității românilor din Transilvania cu frații lor de peste Carpați și alte acțiuni organizate pentru susținerea familiilor celor ce luptau pe front.

3, 1977, p. 264—271

1431

Kandel Mauriciu, Dyk de Lonlay — AMINTIRI DIN RĂZBOI

Se publică în traducere paragrafe din cartea lui Dyk de Lonlay, martor ocular al evenimentelor din 1877—1878, publicată la Paris în 1893, în care se descriu: luptele de la Poradin și asaltul redutei Grivița.

2, 1977, p. 223—226

1432

Nicolae Nicolae, AMINTIRI DIN VIAȚĂ. MEMORII

Autorul memoriilor, generalul Gheorghe Anghelescu, în 1877 după o strălucită carieră militară a îndeplinit misiuni de importanță tactică și operativ-strategică: a apărat podul de peste Siret de la Barboși, a luat măsuri pentru a interzice orice încercare a trupelor turcești din garnizoana Rusciuc de a executa incursiuni la nord de Dunăre, asigurarea trupelor române aflate în Oltenia, a asigurat trecerea armatei române peste Dunăre și misiunile de recunoaștere în raionul Corabia. La 30 august 1877, în a treia bătălie de la Plevna, Divizia a 3-a, infanterie, comandată de colonelul Gheorghe Anghelescu a luat parte la asaltul redutelor „Grivița“ apoi la împresurarea cetății Vidin.

Memoriile sale, însumând peste 600 pagini de manuscris, în 70 capitole, din care 64 tratează pe larg momente importante din războiul din anii 1877—1878 și cu precădere participarea armatei române, misiunile îndeplinite de diviziile 3 și 4 infanterie, al cărui comandant a fost, constituie o evocare fidelă a luptei poporului român pentru independență, Se redau fragmente din memorii.

2, 1977, p. 206—223

1433

Soveja Maria, SCRISORI DE PE FRONT ALE DR. ZAHARIA PETRESCU

Bun patriot și animat de sentimente umanitare dr. Zaharia Petrescu a participat la războiul pentru independență în calitate de șef al serviciului sanitar al armatei române din vest; a participat la asediul Plevnei. Cele 12 scrisori care se dau publicității sint adresate soției sale în care descrie principalele momente ale luptelor desfășurate la Vidin, Plevana, Grivița 2.

2, 1977, p. 193—205

1434

Penelea Georgeta, M. KOGĂLNICEANU DESPRE ÎNDEPENDENȚA DE STAT A ROMÂNIEI

Aflat în fruntea diplomației românești; Kogălniceanu a desfășurat o activitate prodigioasă pentru a face cunoscut punctul de vedere românesc, legitimitatea drepturilor românilor. El se angajează într-o luptă dramatică pentru a obține consacrarea internațională a independenței. Se redau fragmente din discursurile parlamentare, la care se adaugă partea finală a pledoariei rostite în fața congresului de la Berlin, care se constituie în jaloane ale concepției politice a lui M. Kogălniceanu în momentele hotărâtoare pentru obținerea independenței.

2, 1977, p. 187—193

1435

Mateescu Tudor, JURNALUL DE OPERAȚIUNI AL REGIMENTULUI NR. 4 DE LINIE (1877—1878)

„Istoricul Regimentului al 4-lea de linie de la plecarea din Calafat pînă la reîntoarcerea în Craiova“ este jurnalul de operațiuni care după terminarea războiului a fost redactat din nou, pe baza notelor zilnice din timpul conflictului militar. Textul este redactat în primăvara anului 1878, a fost discutat de întregul corp ofițeresc al regimentului și prezentat comandantului spre avizare. Jurnalul înserează toată activitatea regimentului de la plecarea din Calafat la 26 iulie 1877 pînă la 9 februarie 1878 cînd unitatea revine în țară.

Supl. 1977, p. 166—174

1436

Gheorghiu Emil, *Mihai Filofteia*, PARTICIPAREA REGIMENTULUI 3 CĂLĂRAȘI LA RĂZBOIUL PENTRU ÎNDEPENDENȚĂ

Regimentul 3 călărași a fost creat în 1872 și a primit stindardul la 14 octombrie 1874. Mobilizat în 1877 a fost concentrat la Islaz și a făcut serviciul de

supraveghere pînă la 18 iulie cînd a trecut Dunărea pe pontoane, la Nicopole. A luat parte la toate acțiunile din jurul Plevnei în care s-a distins. Aceste însemnări de front care se publică aparțin col. Polizu și se intitulază „Jurnalul operațiilor militare al campaniei 1877—1878“ existent sub formă de manuscris la Academia R. S. România.

Supl. 1977, p. 178—187

1437

Cernătescu Viorica, ACTIVITATEA UNOR MEDICI CRAIOVENI ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI PENTRU INDEPENDENȚĂ

Între faptele înscrise pentru susținerea războiului se înscriu activitatea medicilor pentru îngrijirea și salvarea răniților și bolnavilor. Între medicii craioveni sint menționați; Rascovschi Nicolae, Joseph Fabricius, Iacob Banciu, Ioan C. Drăgăescu, Iancu Vercescu. Mulți dintre ei au fost răsplătiți cu ordine și medalii. Se publică trei documente din fondul Prefectura județului Dolj.

Supl. 1977, p. 187—189

1438

Buzdugan George, NOI ELEMENTE COMEMORATIVE PRIVIND RĂZBOIUL PENTRU INDEPENDENȚĂ

Din colecția personală, autorul prezintă o piesă cu tematică legată de războiul pentru independență — o farfurie din faianță cenușie care are reprezentată căderea Plevnei și predarea lui Osman Pașa și luptele de la Rahova și Smîrdan.

3, 1977, p. 339—341

1439

Căpilnean Vasile, SCRISORI INEDITE ALE LUI GEORGE BARIȚIU ÎN ARHIVELE MARAMUREȘENE

Sint șase scrisori inedite expediate de George Barițiu lui Olimpiu Barbulo-viciu și Alexiu Berinde în perioada în care mișcarea de emancipare politică a românilor din Transilvania a intrat în faza sa de cristalizare.

Scrisorile cuprind aspecte ale politicii de asupraire națională a românilor, speranța și stăruința lui Barițiu în victoria finală, afirmarea românilor pe tărîm economic și financiar în vederea realizării idealurilor lor politice.

1, 1980, p. 68—76

1440

Vătămanu Ion, CARAGIALE — REVIZOR ȘCOLAR

Este un concept de raport din 1882 întocmit de I. L. Caragiale care ocupa funcția de revizor școlar pentru județele Suceava și Neamț, în legătură cu executarea unui ordin privitor la cercetarea unui policandru aflat la mănăstirea Slatina.

4, 1972, p. 695—698

1441

Slivăț Alecsenia, Tudorică Mioara, TRATATUL ROMÂNNO-AUSTRO-UNGAR DIN ANUL 1883

Se publică textul original, în limba franceză, al tratatului semnat la Viena la 18/30 octombrie 1883 între contele Kalonky și D. A. Sturdza.

2, 1967, p. 337—342

1442

Suciu Georgina, Rotaru Octavian, CU PRIVIRE LA EDIȚIA FRANCEZĂ A MEMORIALULUI DIN 1882

În legătură cu tipărirea în anii 1882 și 1883 a memorialului alcătuit de G. Barițiu în anul 1882, în limbile română, franceză, maghiară și germană se publică trei documente referitoare la ediția franceză: liste cu numele instituțiilor și persoanelor cărora le-a fost trimis memorialul și nota de cheltuielile de tipar.

1, 1971, p. 112—115

1443

Regleanu Mihai, SUGESTII FORMULATE ÎN 1883 CU PRIVIRE LA DEPISTAREA ȘI PĂSTRAREA MONUMENTELOR ARHEOLOGICE ȘI A DOCUMENTELOR

Dimitrie C. Butculescu publică în 1883 în gazeta „Telegraful” o serie de propuneri pentru asigurarea păstrării monumentelor arheologice și a documentelor pentru a servi la scrierea istoriei țării precum și pentru introducerea limbii române în cancelaria domnească, pentru îmbunătățirea activității Comitetului arheologic.

2, 1970, p. 639—640

1444

Mocioiu Nicolae, PRECIZĂRI PRIVIND DATA ȘI LOCUL NAȘTERII LUI PANAIT ISTRATI

Pe baza informațiilor oferite de o serie de documente păstrate de Arhivele Statului din Brăila autorul face precizări legate de unele incertitudini existente privind data și locul nașterii scriitorului Panait Istrati. Și anume, data nașterii este 10 august 1884, pe strada Romană, nr. 149 iar numele Istrati este înregistrat Istrate. Se publică actul de naștere al scriitorului însoțit de fotocopii și o hartă contemporană a orașului.

1, 1971, p. 115—120

1445

Apostol Mihai, UN DRAMATURG NECUNOSCUT: NICOLAE CARAGEALI-COSTACHE

Cercetarea documentelor din fondul Teatrul Național București aflat la Arhivele Statului din București a oferit autorului prilejul de a contribui cu informații documentare inedite la cunoașterea biografiei și vieții dramaturgului Nicolae Carageali-Costache, al șaselea membru al familiei Caragiale. Cele patru documente din anul 1884 sînt însoțite de o substanțială prezentare a vieții și activității omului de teatru.

2, 1985, p. 199—202

1446

Costake Valentina, UN DOCUMENT INEDIT DE LA ION NĂDEJDE

Este o scrisoare originală din 1886 adresată lui A. C. Cuza aflat la Bruxelles în care se referă la critica lui Gherea în problema artistului în societate; îi recomandă lui A. C. Cuza lucrările de orientare socialist-științifice, explicînd programul economico-politic al cercurilor socialiste apărut în „Revista Socială“.

3, 1973, p. 551—554

1447

Tudor Constantin, RĂSCOALA DE LA 1888

Documentele existente la Arhivele Statului Ialomița se referă la reprimarea răscoalei. Pe lângă o însemnare asupra desfășurării răscoalei se redă un tabel cuprinzînd bolnavii din spitalul Călărași care au fost împușcați ca urmare a participării la răscoală.

3, 1978, p. 348—349

1448

Cernătescu Viorica, 100 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI VICTOR ANESTIN

Cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la nașterea lui Victor Anestin, autoarea prezintă personalitatea și activitatea sa în domeniul astronomiei. După terminarea studiilor la facultățile de litere și filosofie, Victor Anestin a desfășurat o activitate intensă în presă, a fost director al ziarului „Științele populare”. În 1907 a editat revista „Orion” și a fondat o societate astronomică în România și un observator astronomic prin care se transmiteau cunoștințele astronomice în rîndul maselor populare.

4, 1975, p. 399—402

1449

Vasile Niculae, FĂURIREA PARTIDULUI POLITIC AL CLASEI MUNCITOARE DIN ROMÂNIA — MOMENT FUNDAMENTAL AL ISTORIEI NOASTRE NAȚIONALE

Se publică documente care atestă înființarea partidului politic al clasei muncitoare, desfășurarea lucrărilor congresului, ordinea de zi, documentele adoptate.

1, 1983, p. 32—40

1450

Tatomir Constanța, DIN ACTIVITATEA LUI GRIGORE G. TOCILESCU LA ATENEUL ROMÂN

Sînt prezentate fragmente din corespondența purtată de Grigore Tocilescu cu C. I. Stăncescu, secretarul Ateneului român, legate de activitatea sa la Ateneu: conferințele rostite, tematica acestora, preocupările științifice legate de studierea antichității.

2, 1970, p. 643—645

1451

Popovici Victoria, SPIRU-HARET — 125 DE ANI DE LA NAȘTERE

Cele 24 documente au fost selectate dintr-un număr foarte mare pentru a ilustra principalele laturi ale activității omului de știință și cultură. Între acestea menționăm: numirea în calitate de conservator al Muzeului de antichități din București, ca ministru al Departamentului Cultelor și Instrucțiunii Publice, activitatea pentru alcătuirea și editarea unei antologii naționale, susținerea și încurajarea corpului didactic, testamentul său etc.

1, 1976, p. 35—46

1452

Grozav Viorel, DOCUMENTE PRIVITOARE LA BURSIERII ROMĂNI DIN STRĂINĂTATE (1891—1919)

Publicarea celor 17 documente relative la tinerii români care au beneficiat de burse în străinătate la sfârșitul secolului al XIX-lea și primele decenii ale celui următor reprezintă o contribuție a autorului la cunoașterea începutului activității unor mari personalități ale științei și culturii românești și în același timp universale. Între aceștia se află: Nicolae Iorga, Gheorghe Marinescu, Dimitrie Pompeiu, Petru P. Negulescu, Mihail Dragomirescu ș.a.

3, 1975, p. 289—298

1453

Boncu Constantin M., SOCIETATEA DE BINEFACERE A FEMEILOR ROMÂNE

Se publică trei documente păstrate la Arhivele Statului București care întregesc cunoașterea activității desfășurate de femeile din țara noastră pentru răspîndirea culturii, pentru apărarea drepturilor românilor, ca parte integrantă a luptei pentru neatîrnare și progres. Ele se referă la înființarea în 1892 a Societății de binefacere a femeilor române cu sediul în București și la o scurtă perioadă din activitatea ei.

4, 1975, p. 464—467

1454

* * * DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI NICOLAE IORGA

Se publică 34 documente inedite din perioada 1895—1939, care completează bogata biografie a lui N. Iorga, ilustrează complexitatea personalității sale. Între aspectele cuprinse în documente menționăm: concursul susținut de Iorga în 1895 pentru ocuparea catedrei de istorie medie și modernă la Facultatea de litere din București, activitatea științifică pentru editarea de documente, activitatea ca director al Institutului de studii sud-est europene sau în cadrul Ligii culturale și Universității populare din Vălenii de Munte, salvarea și punerea la adăpost a valorilor istorice, aspecte ale activității literare. Documentele sînt însoțite de o bogată ilustrație.

3, 1971, p. 441—473

1455

Stoia Mircea, O SCRISOARE INEDITĂ A LUI AXENTE SEVER

Din fondul „Astra” păstrat la filiala Arhivelor Statului Sibiu se publică o scrisoare inedită a lui Axente Sever care evocă evenimentele revoluționare din anii 1848—1849 din Transilvania.

Supl. 1973, p. 218—221

1456

Andone Alecsenia, NICOLAE KREȚULESCU. ÎNSEMNĂRI PRIVIND REVOLUȚIA DE LA 1848

Se publică extrase din memoriile lui Nicolae Krețulescu scrise în jurul anului 1898 care descriu evenimentele premergătoare și din timpul revoluției de la 1848 în Țara Românească la care autorul a participat.

4, 1981, p. 486—490

1457

Matei Gheorghe, Mioc Damaschin, NOI DOCUMENTE DESPRE CLUBURILE SOCIALISTE LA SATE ȘI MIȘCĂRILE ȚĂRĂNEȘTI DIN 1899

Aceste 26 documente inedite completează prin informațiile pe care le cuprind pe cele publicate anterior. Ele se referă la aria de desfășurare, caracterul și formele de manifestare ale mișcării de înființare de cluburi țărănești, legăturile acestora cu mișcarea muncitorească.

1, 1965, p. 167—186

1458

Bălintescu Alexandru, Bădoi Victor, DOCUMENTE PRIVIND MIȘCAREA SOCIALISTĂ ÎN FOSTUL JUDEȚ DOLJ

Cele 18 documente redată în grupajul de față, aflate în fondul Prefectura județului Dolj de la Arhivele Statului din Craiova se referă la începutul și desfășurarea mișcării socialiste în fostul județ Dolj, în perioada 1899—1910. Documentele reprezintă corespondența purtată de Prefectura județului Dolj cu organe din subordine, ordine privind mișcarea socialistă și reprezentanții săi.

2, 1966, p. 281—296

SECOLUL al XX-lea

1459

Matei Gheorghe, Mioc Damaschin, DOCUMENTE INEDITE PRIVIND RĂSCOALELE ȚĂRĂNEȘTI DIN 1900

Cele 19 documente au fost depistate în Arhivele Statului din București, ale Ministerului Apărării Naționale și Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România și reflectă răscoalele țărănești din anul 1900, ca o verigă cu semnificații deosebite în lanțul confruntărilor de clasă de la sate începând cu cele din 1888 și culminând cu cele din 1907.

1, 1977, p. 26—33

1460

Nicolaiasa Gheorghe, „ȚARA MOLDOVEI“

Autorul redă fragmentul intitulat „Țara Moldovei“ cuprins în lucrarea lui N. Iorga, „Operele lui Constantin Cantacuzino“, apărută în 1901 dată fiind importanța lui. Este descrisă istoria Moldovei din anul 1330 pînă la 1711, data bătăliei de la Stănilești.

an. II, nr. 2, 1926, p. 373—377

1461

Burlacu Ioana, DIN CORESPONDENȚA LUI GHEORGHE TEODORESCU KIRILEANU CU CONSTANTIN MEISSNER. I

Între personalitățile cu care Kirileanu a purtat o foarte interesantă corespondență se numără și Constantin Meissner, care i-a fost profesor, director de școală, părinte spiritual, prieten. Astfel, scrisorile sale reprezintă adevărate documente biografice, sociale, psihologice. Documentele publicate provin din fondul „Constantin și Elena Meissner“ păstrat la Direcția Generală a Arhivelor Statului și sînt inedite în totalitatea lor. Documentele provenind din perioada 1902—1907 cuprind pe lingă o multitudine de știri cu privire la viața și activitatea cărturarului pietrean, date de istorie socială, realele calități scriitoricești ale lui G. T. Kirileanu.

4, 1982, p. 406—412

1462

Burlacu Ioana, DIN CORESPONDENȚA LUI GHEORGHE TEODORESCU KIRILEANU CU CONSTANTIN MEISSNER. II

Șase documente din perioada 1902—1905.

3, 1983, p. 309—314

1463

Burlacu Ioana, DIN CORESPONDENȚA LUI GHEORGHE TEODORESCU KIRILEANU CU CONSTANTIN MEISSNER. III

4, 1984, p. 443—447

1464

Bălan Teodor, CÎTEVA SCRISORI ALE LUI DIMITRE ONCIUL CĂTRE SEVER ZOTTA

Se publică 17 scrisori adresate de D. Onciul lui Sever Zotta în perioada 1903—1922, referitoare îndeosebi la probleme de genealogie.

VI, 2, 1944—1945, p. 156—164

1465

Moraru Mihai, DOCUMENTE PRIVITOARE LA CINEMATOGRAFIA DIN ȚARA NOASTRĂ (1904—1905)

Făcînd o incursiune în istoria cinematografului universal și în cel din România, autorul aduce în atenție o serie de documente aflate în fondul Primăriei orașului București referitoare la forma de răspîndire la noi în țară în anii 1896—1905 a cinematografului ambulant.

Documentele prezentate se referă la cererea proprietarei unui astfel de cinematograf numit atunci „electro-bioscop“ de a se instala pe str. Brezoiu și a da reprezentații. Cererea cuprinde descrierea aparatului, precum și condițiile pentru acordarea autorizației. În anexă: cererea, referatul Serviciului planului și alinierilor și autorizația Primăriei.

1, 1959, p. 227—232

1466

Lungu Vasile, UN MANUSCRIS NECUNOSCUȚ DIN VREMEA LUI NAPOLEON I REFERITOR LA PRINCIPATELE ROMÂNE

Se publică un manuscris din Arhiva Ministerului de Război din Paris, din anul 1805 al cărui autor este Le Clerc cuprinzînd 58 pagini, referitor la Valahia și Moldova. Pentru alcătuirea lucrării, autorul a folosit mai mulți autori pe care-i enumeră.

Se publică în original numai partea originală a autorului cea mai importantă pentru noi.

vol. III, 1, nr. 6—7, 1939, p. 171—177

1467

Florescu Marin, 75 DE ANI DE LA DESFĂȘURAREA RĂSCOALEI DIN 1907

Cu prilejul aniversării răscoalei se evidențiază informații documentare inedite referitoare la izbucnirea răscoalei în comunele Flămînzii, Frumușica și Rădeni din județul Botoșani, rolul tineretului, atitudinea socialiștilor din București.

1, 1982, p. 34—42

1468

Ungureanu Gheorghe, DOCUMENTE INEDITE PRIVITOARE LA RĂSCOALELE ȚĂRĂNEȘTI DIN 1907 AFLATE ÎN ARHIVELE DE LA PARIS ȘI BRUXELLES

Documentele depistate în Arhivele din Franța și Belgia în general rapoarte diplomatice ale consulilor acestor țări aflați în România, aduc date noi asupra desfășurării răscoalei țărănești, situația socială și economică a țaranului român, cauzele răscoalei. Se publică trei documente.

1, 1967, p. 263–274

1469

Matei Alexandru, „TRIBUNA“ ȘI RĂSCOALA DIN 1907

Periodicul românesc din Transilvania „Tribuna“ a manifestat un interes deosebit față de evenimentele revoluționare de peste Carpați. Paginile gazetei cuprind ecoul larg produs în rîndul românilor din Transilvania de marea ridicare a țărănimii, de fapt un tablou fidel al răscoalei. Se redau ample fragmente din articole publicate în zilele răscoalei.

1, 1977, p. 19–25

1470

Gheorghiu Aurel, NOI DOCUMENTE PRIVIND RĂSCOALA DIN 1907

Documentele se referă la desfășurarea răscoalei în județul Rîmnicul Sărat, formele de manifestare ale nemulțumirii țăranilor și puternica lor solidaritate, rolul unor broșuri, folosirea forței armate pentru înăbușirea răscoalei.

2, 1965, p. 232–248

1471

Zaharia Ecaterina, Rotaru Octavian, DOCUMENTE PRIVIND RĂSCOALA ȚĂRANILOR DIN 1907 ÎN JUDEȚUL VLAȘCA

Se publică 26 documente aflate în fondul „Tribunalul județului Vlașca“ referitoare la izbucnirea răscoalei în acest județ, formele de luptă folosite de țărani, intensitatea răscoalei, sprijinul primit de la intelectuali și măsurile de reprimare.

1, 1965, p. 136–166

487

1472

Tudoran Georgeta, DOCUMENTE PRIVIND RĂSCOALELE ȚĂRĂNEȘTI DIN ANUL 1907 ÎN FOSTUL JUDEȚ NEAMȚ

Din fondul Tribunalul județului Neamț se publică 19 documente privind marea răscoală a țăranilor din 1907 în județul Neamț. Acestea reprezintă interogatorii, acte de informații, procese-verbale, acte de acuzare, rechizitorii și rapoarte pentru diferite comune din județ. Ele reflectă desfășurarea luptelor, dorința de pământ a țăranilor și situația grea a acestora.

1, 1966, p. 265—278

1473

Cohn Emilia. CÎTEVA DOCUMENTE PRIVITOARE LA PROCESUL ȚĂRANILOR RĂSCULAȚI DIN ANUL 1907 DIN ALEXANDRIA, ZIMNICEA, CĂLINEȘTI, BĂLȚAȚI ȘI ANTONEȘTI

Documente aflate în fondul „Curtea cu jurați a județului Teleorman“ ilustrează desfășurarea evenimentelor din primăvara anului 1907 în localitățile menționate și reprimarea răscoalei, amploarea ei în acest județ.

2, 1964, p. 237—249

1474

Alexandrescu Mircea, PROCESUL ȚĂRANILOR RĂSCULAȚI ÎN ANUL 1907 DIN COMUNELE LACUL LUI BABA, DEALU-LUNG ȘI ODOBASCA

Documentele aflate în fondul Tribunalului județului Rimnicu Sărat oferă informații bogate asupra izbucnirii și desfășurării răscoalei în aceste comune. Dintre acestea autorul a selectat nouă piese apreciate ca semnificative în ilustrarea evenimentelor.

2, 1960, p. 86—92

1475

70 DE ANI DE LA MAREA RĂSCOALĂ DIN 1907. MĂRTURII DOCUMENTARE.

Se publică 17 documente, rod al colaborării mai multor specialiști din Arhivele Statului, care reliefează cauzele profunde ale răscoalei, aspecte ale desfășurării și intensității ei într-o serie de județe, programele de revendicări ale țăranilor, rolul intelectualității, măsurile autorităților pentru înăbușirea ei, semnificația răscoalei pe plan politic, procesele organizate țăranilor.

1, 1977, p. 8—19

1476

Apostol Mihai, UN DOCUMENT DIN 1907

Este un document din 3 iulie 1907 scris de un soldat care se adresează generalului comandant al Corpului 4 armată. Documentul denotă starea de revoltă din cadrul armatei legată de răscoala țărănească. Documentul se păstrează la filiala Arhivelor Statului județului Prahova.

1, 1958, p. 277—279

1477

* * * NOI DOCUMENTE PRIVIND RĂSCOALA ȚĂRANILOR DIN 1907

Cu prilejul împlinirii a 60 de ani de la eveniment se publică 20 de documente din mai multe fonduri arhivistice care reflectă desfășurarea evenimentelor numai în șase județe. Ele relevă, însă, cauzele adevărate ale tulburărilor din primăvara anului 1907, caracterul și formele de manifestare ale răscoalei, singeroasele măsuri de reprimare.

1, 1967, p. 239—262

1478

Netea Vasile, UN MEMORIU INEDIT AL LUI EUGEN BROTE ÎN PREAJMA RĂSCOALEI DIN 1907

Memoriul cuprinde descrierea amplă a moșiei Găiceana din județul Tecuci, aparținând lui D. A. Sturdza și luată în arendă de Eugen Brote. Memoriul constituie un document social-economic care înfățișează situația marilor moșii boierești în preajma izbucnirii răscoalei din 1907.

1, 1977, p. 33—39

1479

Socol Gheorghe, AUREL VLAICU. IN MEMORIAM

Sînt publicate mai multe scrisori din anii 1909—1910 adresate de Aurel Vlaicu prietenului său Romulus Boca care i-a susținut realizarea proiectelor sale, din care reies realizările genului său tehnic și patriotismul profund.

4, 1982, p. 401—406

1480

Gheorghe Elena, CENTENAR VASILE PÂRVAN

Cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la naștere și a 55 de ani de la înțetarea din viață a lui Vasile Pârvan istoric, arheolog, filosof al culturii și pe-

dagog inezestrat se publică șase documente ilustrind momente esențiale ale vieții și activității sale. Documentele provin din perioada 1909—1927 și se referă la acordarea unui ajutor material pentru tipărirea tezei de doctorat a lui Vasile Pârvan, numirea sa ca profesor suplinitor la catedra de istorie veche și epigrafie, recomandarea ca profesor agregat definitiv, înaintarea la gradul de profesor definitiv, numirea ca director al Școlii române din Roma.

4, 1982, p. 396—400

1481

Grozav Viorel, DESPRE VETERANII INDEPENDENȚEI ROMÂNIEI

La începutul secolului XX lupta pentru revendicări din România a cuprins și veteranii din războiul pentru independență. Lupta lor se concretizează în crearea de societăți și editarea de ziare menite să le apere interesele, să le sprijine doleanțele, să contribuie la îmbunătățirea condițiilor lor de trai. Se publică un document inedit de la Arhivele Statului din București ilustrind această problemă, de fapt o sinteză a activității acestora.

Supl. 1977, p. 175—178

1482

Antoni Vasile, O REZOLUȚIE A LUI SPIRU HARET

Autorul reproduce o rezoluție a lui Spiru Haret, în calitate de ministru al Instrucțiunii Publice, din 24 decembrie 1910, referitoare la respectarea legii de recrutare de către toți cetățenii, indiferent de naționalitate.

VI, 2, 1944—1945, p. 325—326

1483

Palii Petre, DIN ACTIVITATEA LUI VASILE PÂRVAN CA DIRECTOR AL MUZEULUI NAȚIONAL DE ANTICHITĂȚI

Documente reflectind această latură a activității lui Vasile Pârvan scot în evidență: importanța pe care omul de știință o acordă vestigiilor antice, interesul cu care se apleca asupra oricărei urme materiale, activitatea neobosită pentru educarea respectului cetățenesc față de antichități și pentru apărarea și conservarea lor, ridicarea prestigiului arheologiei românești și dezvoltarea studiilor în acest domeniu.

1, 1969, p. 281—290

Socol Gheorghe, Spiridoneanu Mircea, LUPȚA PENTRU UNITATE NAȚIONALĂ REFLECTATĂ ÎN PRESA VREMII

Documentele de presă care se supun atenției ilustrează desfășurarea evenimentelor, toate eforturile poporului român în timpul evenimentelor tragice ale primului război mondial în vederea realizării statului național unitar. Ele reflectă starea de spirit a opiniei publice din România după izbucnirea războiului, orientarea ei principală, intensitatea și dimensiunile ei cuprinzătoare. Selecția s-a făcut dintr-un mare număr de ziare și reviste din care s-au reținut 70 care apăreau pe teritoriul statului național în limba română și în limbile altor naționalități. Documentele alese spre publicare relevă îndeosebi cauza desăvârșirii unității naționale mai ales în perioada neutralității României.

3, 1978, p. 350—362

1485

Arimia Vasile, DOCUMENTE

Cu ocazia aniversării a 60 de ani de la Marea Unire se dă publicității un grupaj de documente provenind din arhive străine care reliefează puternicele frământări, interesele și multiplele preocupări ale societății românești pentru împlinirea idealului național. Ele evidențiază starea de spirit a românilor aflați în teritoriul stăpinit de Austro-Ungaria, preocupările diplomației austro-ungare de a atrage România în război alături de Puterile centrale, acțiuni ale guvernului român pentru realizarea idealului național și ale românilor aflați în alte țări pentru organizarea și sprijinirea luptei naționale, sprijinul diplomatic al unor state.

4, 1978, p. 402—416

1486

Spiridoneanu Mircea... DIN VIENA MARELUI RĂZBOI. ÎNSEMĂRI IRINA MAVROCORDAT. AMINTIRI DIN VIENA 1914 I.

Evenimente relatate de Irina Mavrocordat, în jurnalul său, aparțin anilor 1914—1916. Este un document românesc de epocă a cărui existență s-a aflat cu puțini ani în urmă. Jurnalul este interesant prin informația istorică pe care o oferă. Fără a se afla la sursa unor informații de prim rang, datele furnizate aparțin mai mult categoriei celor destul de larg cunoscute sau care coroborează între ele, ceea ce nu diminuează interesul pentru jurnal. Jurnalul furnizează date interesante despre eforturile Puterilor Centrale de a atrage România de partea lor, evoluția relațiilor cu Rusia țaristă, presiunile exercitate de celelalte puteri ale Antantei, aprecieri ale unor observatori străini despre calitățile militare ale românilor, situația politică din țară, suferințele și speranțele românilor din Transilvania.

Jurnalul este adus la cunoștința cititorilor numai în traducere, fără reproducerea în limba franceză, în mai multe părți.

2, 1982, p. 169—179

1487

Spiridoneanu Mircea ... DIN VIENA MARELUI RĂZBOI. ÎNSEMNĂRI II DE IRINA MAVROCORDAT

Amintiri din Viena, 1914.

3, 1982, p. 264—271

1488

Spiridoneanu Mircea... DIN VIENA MARELUI RĂZBOI. ÎNSEMNĂRI (III) IRINA MAVROCORDAT

1, 1983, p. 55—63

1489

Spiridoneanu Mircea ... DIN VIENA MARELUI RĂZBOI. ÎNSEMNĂRI (IV) IRINA MAVROCORDAT

Amintiri din Viena, 1914.

1, 1984, p. 71—79

1490

Spiridoneanu Mircea, ÎNSEMNĂRI IRINA MAVROCORDAT. AMINTIRI DIN VIENA, 1914. (V)

4, 1984, p. 432—442

1491

Spiridoneanu Mircea ... DIN VIENA MARELUI RĂZBOI. ÎNSEMNĂRI VI DE IRINA MAVROCORDAT

2, 1985, p. 203—212

1492

Spiridoneanu Mircea ... DIN VIENA MARELUI RĂZBOI. ÎNSEMNĂRI VII DE IRINA MAVROCORDAT.

4, 1985, p. 427—433

Mihai FiloŢtea, DIN CORESPORDENŢA LUI OCTAVIAN GOGA
CU CELLA DELAVRANCEA

Fondul de corespondenŢă Octavian Goga, aflat în colecŢiile Bibliotecii Academiei R. S. România, cuprinde un număr de peste 500 de scrisori, în bună parte adresate și primite de la familie și prieteni. Dintre scrisorile necunoscute publicului, autoarea a selectat patru adresate de poet buneisale prietene Cella Delavrancea în casa căreia poetul se întâlnea cu scriitorii timpului, și în special cu Alexandru VlahuŢă. Ele au fost alese pentru frumuseŢea stilului, căldura sufletească, delicateŢea și gingășia cuvintelor.

4, 1983, p. 419—433

1494

Socol Gheorghe, Spiridoneanu Mircea, LUPTA PENTRU UNITATE
NAŢIONALĂ REFLECTATĂ ÎN PRESA VREMII II

Se publică articole de presă referitoare la evenimentele istorice care au marcat formarea statului naŢional unitar român. Ele îmbrăŢișează perioada 17/30 august 1916—24 noiembrie /7 decembrie 1919. Scrise de personalități politice, culturale și științifice, publiciști cunoscuți din țară și de peste hotare, articolele de presă din acest grupaj au calitatea de a vehicula puncte de vedere gîrate de marea autoritate a semnatarilor și de a fi expresia curentelor de opinie din epocă. Ele ilustrează totala adeziune a românilor la idealul unității naționale, strînsa împletire a obiectivelor naționale cu cele sociale.

Supl. 1979, p. 251—295

1495

Burlacu Ioana, FILE DIN ISTORIA GLORIOASĂ A CAMPANIEI
ARMATEI ROMÂNE DIN ANUL 1917

Se publică o descriere amănunțită a operațiunilor de la Mărăști la care a participat și Regimentul 2 vînători din Divizia a III-a. Raportul intitulat „Istoricul acțiunilor din vara anului 1917 ale Regimentului 2 Vînători“ redă acțiunile de străpungere a poziției dușmane din dealurile Cerdac și Bățăraġa, a luptelor de pe platoul Muncelului care relevă o dată mai mult vitejia ostașului român, hotărîrea lui de a-și apăra vatra străbună.

1, 1967, p. 263—282

1496

Mocioiu Nicolae. ASPECTE DIN LUPȚA DE REZISTENȚĂ DE PE TERITORIUL ORAȘULUI ȘI JUDEȚULUI BRĂILA ÎMPOTRIVA OCUPANȚILOR GERMANI ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

Documente păstrate la Arhivele Statului Brăila relevă situația populației din oraș și județ în perioada cît zona a fost ocupată de trupele germane: înrăutățirea aprovizionării, rechiziții și abuzuri, organizarea muncii forțate. Pe de altă parte se arată opoziția populației față de abuzurile practicate și măsurile luate de autoritățile de ocupație, forme de manifestare ale mișcării muncitorești.

3, 1977, p. 272—278

1497

Mihăilescu Lidia ROMÂNII APĂRÎNDU-ȘI PĂMÎNTUL PATRIEI

Se reproduce un grupaj de fotografii cu imagini sugestive din perioada primului război mondial: momente din luptele de la Mărăști. Mărășești și Oituz, soldați și comandanți în clipe de luptă sau de răgaz, de răsplată a curajului cu care au luptat.

2, 1978, p. 188—195

1498

Mihăilescu Lidia, DOCUMENTE DESPRE SOLIDARITATEA CU CAUZA UNIRII ROMÂNILOR

Au fost selectate spre publicare șapte documente de la Arhivele Statului din București care ilustrează faptele care au dus la formarea statului național unitar român, patriotismul românilor de pretutindeni și solidaritatea internațională.

Supl. 1979, p. 295—301

1499

Boeraș Florea, DOCUMENTE PRIVITOARE LA INFLUENȚA MARIILOR REVOLUȚII SOCIALISTE DIN OCTOMBRIE ASUPRA MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI DIN ȚARA NOASTRĂ (1917—1921)

Autorul prezintă în introducere principalele evenimente social-politice ale acestei perioade, situația economică a României apoi publică 41 de documente care ilustrează perioada. Documentele provin din fonduri arhivistice păstrate la Arhivele Statului din București și la filiale județene.

1, 1961, p. 74—114

1500

Dirdală Ionel, UNIREA DIN 1918. CÎTEVA ȘTIRI LOCALE NOI

În arhiva Consiliului Popular al comunei Fundul Moldovei, județul Suceava se găsesc trei documente care cuprind informații interesante în legătură cu proclamarea unirii nord-vestului Moldovei la România, în mod deosebit la felul cum s-a înlăptuit și s-a sărbătorit unirea în această comună.

Supl. 1979, p. 158—159

1501

Știrban Marcel, Iancu Gheorghe, DOCUMENTE PRIVIND LEGISLAȚIA AGRARĂ DIN ANII 1919—1920 REFERITOARE LA TRANSILVANIA

Documentele prezentate au fost emise de Resortul de agricultură din cadrul Consiliului Dirigent și se referă la proiectul legii de reformă agrară întocmit de Consiliul Dirigent și la arendările forțate inițiate și aplicate în Transilvania.

1, 1976, p. 28—35

1502

* * * DOCUMENTE PRIVITOARE LA INFLUENȚA MARIII REVOLUȚII SOCIALISTE DIN OCTOMBRIE ASUPRA MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI DIN ȚARA NOASTRĂ

Grupajul insumează 46 documente din fondul „Consiliul dirigent din Transilvania“, emise în perioada 1919—1921 reflectînd în general forme de luptă ale mișcării muncitorești din Transilvania în perioada avîntului revoluționar dinaintea făuririi Partidului Comunist Român. Între acestea menționăm: greve, adunări, mișcări țărănești, adunări ale socialiștilor.

2, 1959, p. 3—45

1503

Zaharia Ecaterina, DESPRE CATASTROFA MINIERĂ DE LA ANINA (1920)

În introducere se descriu evenimentele petrecute la mina Anina în iunie 1920, exploatare aparținînd uzinelor „Reșița“ în urma cărora 180 de mineri și-au pierdut viața. Cele șase documente publicate evidențiază faptele petrecute în cei patru ani în care s-a judecat procesul, încheiat cu achitarea vinovaților.

2, 1959, p. 146—157

Vlad Radu Dan, DIN CORESPONDENȚA LUI NICOLAE TITULESCU CU TAKE IONESCU

În perioada de la sfârșitul anului 1918 pînă în 1921 între cele două personalități s-a purtat o bogată corespondență, legată de strădania României în cadrul Conferinței de pace de a-și obține drepturile binemeritate. Corespondența nu s-a păstrat în întregime. Scrisorile care se dau publicității sînt inedite și se referă la dorința permanentă a lui N. Titulescu de a-l simți aproape pe Take Ionescu în timpul misiunilor de apărare a drepturilor țării la Conferința de pace de la Paris, îi cerea sfatul pentru orice acțiune pe care vroia s-o întreprindă, îi exprima dragostea, stima și respectul său.

1, 1984, p. 54—59

1505

Toacă Ion, DOCUMENTE ILUSTRATIVE (FOTOGRAFII) PRIVIND TRANSFORMAREA PARTIDULUI SOCIALIST ÎN PARTID COMUNIST

Sînt consemnate și parțial redacte sub formă de imagine fotografică, o serie de sedii, localuri publice și case particulare din Capitală și din țară în care au avut loc dezbateri pe marginea documentelor programatice pregătite înainte de congresul care a hotărît făurirea P.C.R.

2, 1976, p. 160—164

1506

* * * MĂRTURII DOCUMENTARE

Cu prilejul aniversării a 50 de ani de la făurirea P.C.R., în mai 1921, se publică un grupaj de documente care reliefează activitatea P.C.R. de la creare pînă în anul 1944 în cadrul căruia se ilustrează semnificația noului partid al muncitorilor și rolul său în diferite momente istorice.

2, 1971, p. 193—266

1507

Racoviceanu Sanda, UN DOCUMENT DE LA O. TAFRALI

Este o scrisoare pe care O. Tafrali o trimite în anul 1921 mitropolitului Visarion Puiu cu privire la lucrarea pe care o elaborează asupra bisericii domnești de la Curtea de Argeș și greutățile pe care le întâmpină în documente.

2, 1970, p. 645—646

Gheorghe Elena, TINERETUL ÎN VÎLTOAREA LUPTELOR REVOLUȚIONARE. MĂRTURII DOCUMENTARE

Cu prilejul aniversării a 60 de ani de la făurirea organizației politice marxist-leniniste a tineretului din România se dă publicității un grupaj de documente care evidențiază poziția înaintată și antrenarea plenară a tineretului, procesul de maturizare ideologică și de călire revoluționară, oglindesc condiția socială a tineretului, participarea sa la marile acțiuni economico-sociale și politice. revendicative inițiate și conduse de P.C.R., caracterul unitar al mișcării comuniste de tineret.

1, 1982, p. 22—33

1509

Andone Alecsenia, Hurmuzache Ștefan, NICOLAE TITULESCU — MESAGER AL ASPIRAȚIILOR DE PĂCE ALE POPORULUI ROMÂN

Împlinirea a 100 de ani de la nașterea lui Nicolae Titulescu a prilejuit evidențierea rolului său de militant în favoarea unirii, activitatea sa diplomatică remarcabilă. Grupajul de documente reliefează că — slujind idealul păcii, al independenței și suveranității — N. Titulescu s-a înscris pe linia tradițiilor progresiste ale diplomației românești. El a demonstrat clarviziune în găsirea celor mai adecvate soluții problemelor politice europene contemporane lui. Apărarea demnității naționale și a intereselor statului în relațiile internaționale politice și economice, a independenței naționale, a suveranității și integrității teritoriale a României a constituit o preocupare de prim ordin a politicii externe promovate de Nicolae Titulescu.

1, 1982, p. 43—54

1510

Bitoleanu Ion, ÎNSEMNĂRI PRIVIND PARTIDELE POLITICE

Însemnări ale regelui Ferdinand din care reiese opțiunea sa pentru un guvern Al. Averescu și hotărârea de a menține un guvern național-liberal pînă la promulgarea unei noi legi electorale.

4, 1973, p. 675—677

1511

Costăchel Valeria, NICOLAE IORGA PORTRETIST

Autoarea reliefează această latură a personalității istoricului cu exemple zugrăvite în cele patru volume intitulate „Oameni care au fost” și în lucrarea autobiografică „O viață de om”. Se menționează că în creionarea portre-

telor, Nicolae Iorga îmbina două aspecte care caracterizează omul: cel fizic și cel spiritual, surprinzând portrete ale unor personalități contemporane cu el, cu elementele lor caracteristice. Se descriu câteva portrete realizate în decembrie 1925 reprezentînd chipurile a șase oameni politici ai timpului. În fotocopie se redau cele șase portrete.

2, 1983, p. 165—168

1512

Florescu Marin, 50 DE ANI DE LA CREAREA BLOCULUI MUNCITORESC ȚĂRĂNESC (B.N.Ț.)

La 50 de ani de la crearea B.N.Ț. se publică un mănunchi de documente din perioada 1926—1933 care înfățișează aspecte principale ale activității B.N.Ț., propaganda electorală, propaganda la sate, editarea și răspîndirea de manifeste și ziare locale, organizarea de întruniri și adunări populare etc.

4, 1975, p. 369—373

1513

Mocanu Marin Radu, UN MEMORIU AL LUI LIVIU REBREANU

Prin acest memoriu, Liviu Rebreanu, președintele Societății scriitorilor români avertiza forurile de resort asupra fenomenului care se manifesta în creația literară și artistică, criza de sistem și dezinteresul statului față de cultură.

1, 1972, p. 94—96

1514

Irimescu Ghelrghe, Popovici Fl., DOCUMENTE PRIVIND ACȚIUNI GREVISTE ALE MUNCITORILOR FORESTIERI DIN BUCOVINA ÎN ANII 1929—1933

Sînt documente inedite care oglindesc aspecte ale luptei muncitorilor forestieri împotriva ofensivei patronale, aspecte ale crizei economice.

2, 1967, p. 317—324

1515

Frățilă Ion, LUPTELE MINERILOR DE LA LUPENI DIN 1929

Cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la eroica grevă a minerilor de la Lupeni se publică câteva documente din fondurile aflate la Filiala Arhivelor Statului Deva reliefînd rolul P.C.R. de organizator al clasei muncitoare, al acțiunilor sale revoluționare în lupta pentru dreptate și progres, pregătirea grevei și consecințele sale.

3, 1979, p. 308—312

1516

Munteanu Petre, DOCUMENTE PRIVIND LUPTA MINERILOR DIN VALEA JIULUI ÎN ANII CRIZEI ECONOMICE (1929—1933)

Grupajul însumează 25 documente inedite care dovedesc că mișcarea minerilor din Valea Jiului se înscrie în șirul luptelor clasei muncitoare purtate de la începutul crizei economice. Punctul culminant a fost în august 1929 când minerii din Lupeni au declarat grevă. Documentele dovedesc gradul de combativitate al muncitorilor mineri, unitatea de acțiune și rolul partidului comunist.

2, 1965, p. 217—231

1517

Apostol Mihai, DOCUMENTE REFERITOARE LA LUPTA PETROLIȘTILOR DIN VALEA PRAHOVEI

Autorul rememorează un episod al luptei muncitorilor petroliști de pe Valea Prahovei în perioada crizei economice din anii 1929—1933, pe baza unor documente păstrate la Arhivele Statului din Ploiești. Printre acțiunile muncitorilor se menționează conflictul a 71 muncitori cu societățile petrolifere „Guess” și IRDP din Moreni, greva muncitorilor de la societatea „Româno-americană Teleajen”. Autorul dă în regrest încă șase documente inedite din anul 1935 care dovedesc continuarea luptelor în Valea Prahovei.

2, 1958, p. 201—206

1518

Nedelcu Florea, DIN ACTIVITATEA ANTIFASCISTĂ A LUI C. G. COSTA-FORU (SCRISORI CĂTRE STUDENȚI)

Se publică o serie de scrisori adresate de C. G. Costa-Foru foștilor săi studenți care permit cunoașterea profundă a omului și militantului democrat provenite din arhiva familiei.

3, 1973, p. 539—550

1519

Scurtu Nicolae, HENRI FOCILLON ÎN ARHIVELE ROMÂNEȘTI

Sint două scrisori adresate de cunoscutul critic de artă Henri Focillon scriitoarei Sarina Cassvan și lui C. Rădulescu-Motru, decanul Facultății de litere și filosofie a Universității din București din care reiese interesul constant pentru România, pentru cultura și spiritualitatea românească.

3, 1977, p. 334—336

Cuțișteanu Simion, 50 DE ANI DE LA EROICELE LUPTE REVOLUȚIONARE DIN 1933 ALE MUNCITORIMII ROMÂNE

Se publică documente ale vremii care oferă o imagine concludentă asupra realităților din acei ani, înfățișează multitudinea de forme și metode folosite de P. C. R. pentru organizarea maselor muncitoare și atestă locul și rolul luptelor eroice ale muncitorilor petroliști și ceferiști în confruntările de clasă din acea perioadă.

1, 1983, p. 41—47

1521

* * * MĂRTURII DOCUMENTARE

Documente interne sau cele păstrate sub formă de microfilm din arhivele străine relevă spiritul poporului român potrivit oricăror încercări de nimicire a demnității umane, prezența comuniștilor pretutindeni și forța lor de atragere a elementelor progresiste și a celor interesați în înlăturarea fascismului, ecoul evenimentelor produse în România, rolul P.C.R. care a condus cu succes lupta patriotică antifascistă și antihitleristă, strategia și tactica folosite, pregătirea insurecției etc.

3, 1979, p. 240—265

1522

Boar Liviu, DATE PRIVIND PROCESUL INTENTAT RĂSCULAȚILOR DIN VALEA GHIMEȘULUI

Prin documentele care se publică, se reliefează activitatea P.C.R. în perioada 15 octombrie 1934, data arestării țăranilor și ziua începerii procesului de la Miercurea Ciuc, 13 aprilie 1935, care a însemnat o campanie de solidarizare a oamenilor muncii din întreaga țară cu țăranii arestați.

4, 1979, p. 416—419

1523

Chipurici Nicolae, DIN CORESPONDENȚA DR. ȘTEFAN ODOBLEJA

Din fondul personal „Dr. Ștefan Odobleja” păstrat la Arhivele Statului din Drobeta-Turnu Severin se publică cinci documente din anii 1937—1938 reflectând anevoiosul proces de tipărire a lucrării „Psychologie consonantiste” în care medicul mehedințean a elaborat pe baza unei concepții materialiste consecvente, o viziune cibernetică generalizată — prima în literatura mondială — sub forma „legii reversibilității” a buclelor închise.

3, 1983, p. 315—321

1524

Fănuică Ion Gh., DIN MANUSCRISELE LUI ARICESCU

Se publică titlurile din inventarul pe luna decembrie 1939, vol. II al Muzeului Al. Saint Georges cuprinzând documentele referitoare la activitatea ziaristică, științifică și literară a lui C. D. Aricescu, documente provenite din donația Iuliei Aricescu.

V, 2, 1943, p. 460—462

1525

Scurtu Nicolae, NICOLAE IORGA ÎN BANAT. ICONOGRAFIE INEDITĂ

Sînt publicate și comentate patru fotografii din timpul ultimei călătorii a lui N. Iorga în Banat, în vara anului 1939, însoțit de istoricul Victor Brătulescu. Fotografiiile sînt executate în ziua de 2 august 1939 în orașul Oravița

2, 1983, p. 168—171

1526

Arimia Vasile, MĂRTURII DOCUMENTARE

Cu prilejul aniversării a 55 de ani de la făurirea P.C.R. se publică un grupaj de documente provenind de la organele administrative care menționează măsurile preconizate de P.C.R. în perioada 1940—1944 în Capitală și în țară pentru răspîndirea în rîndul maselor a politicii sale prin intermediul publicațiilor, manifestelor, fluturașilor și a propagandei de la om la om, organizarea de demonstrații cu ocazia aniversării unor evenimente, atragerea tuturor forțelor progresiste inclusiv a tineretului la lupta împotriva războiului, stabilirea de alianțe cu celelalte partide, organizarea acțiunilor de sabotaj.

2, 1976, p. 153—160

1527

Bantea Eugen, DOCUMENTE ALE CELUI DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL. SUBSTRATUL POLITICO-MILITAR AL UNEI APARENTE ERORI LINGVISTICE DE TRADUCERE

Cele 17 documente aflate în arhivele forțelor armate germane de ocupație din Balcani din perioada celui de-al doilea război mondial permit elucidarea sau completarea unor fapte sau evenimente din istoria României, precum și a altor țări vecine. Primele opt documente datează din 1941. Hitler și-a

501

făcut cunoscute pretențiile sale militare și politice în Balcani printr-o declarație a „primei” marionete din Serbia, generalul Neditsch, care a trecut la crearea unei armate sîrbe.

Al doilea grup de documente provin din „Jurnalul de operațiuni al Teatrului de război sud-est” din august 1944.

1, 1979, p. 34—47

1528

Trandaf Vasile, NOI DOCUMENTE PRIVITOARE LA GREVA MUNCITORILOR DIN VALEA JIULUI (1941)

Autorul publică 27 documente din fondul Președinția Consiliului de Miniștri, cu o introducere în care prezintă organizarea și desfășurarea grevei din Valea Jiului din primăvara anului 1941, conducerea, ei de către comuniști.

2, 1959, p. 84—116

1529

Racoviceanu Sanda, O SCRISOARE DE LA CAMIL PETRESCU

Este o scrisoare de mulțumire pe care scriitorul o adresează Veturiei Goga pentru aparatele procurate. Reiese situația materială precară în care acesta se afla, trăsăturile de caracter, preocupările sale.

1, 1971, p. 121

1530

* * * DOCUMENTE PRIVITOARE LA LUPTA MASELOR MUNCITORE SUB CONDUCEREA P.C.R. ÎMPOTRIVA RĂZBOIULUI ANTISOVIETIC ȘI A OCUPAȚIEI HITLERISTE ȘI PENTRU PREGĂTIREA CONDIȚIILOR CARE AU DUS LA ÎNFĂPTUIREA ACTULUI REVOLUȚIONAR DE LA 23 AUGUST 1944

Se publică un grupaj de 24 documente din fondul Președinția Consiliului de Miniștri, din perioada 1940—1944 privind pregătirea insurecției și activitatea comunistă.

2, 1959, p. 3—34

1531

Dinu Cristina, DIN MEMORIILE RECENT ACHIZIȚIONATE ALE UNOR PARTICIPANȚI LA INSURECȚIE

Sînt însemnări ale unor participanți la insurecție scrise cu dorința de a reda cît mai fidel atmosfera din locul unde se aflau pentru executarea îndatoririlor

lor în ziua de 23 August 1944 și a celor care au urmat. Între aceștia menționăm: gen. col.(r) Emilian Ionescu, lt. col. (r) Emil Ionescu, col. (r) Condurachi Neculai, adjutant șef parașutist Pangică D. Nicolae

3, 1979, p. 265—272

1532

* * * Se publică nouă documente inedite din arhiva Ministerului Apărării Naționale, reprezentând ordine și ordine de operații, rapoarte, note informative ale unităților referitoare la ofensiva trupelor române și sovietice pentru eliberarea teritoriului național de sub ocupația horthysto-hitleristă, după declanșarea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă pînă la sfîrșitul anului 1944.

3, 1985, p. 248—257

1533

* * * DOCUMENTE PRIVIND ROLUL PROPAGANDEI COMUNISTE ÎN ORGANIZAREA ȘI DECLANȘAREA REVOLUȚIEI DE ELIBERARE SOCIALĂ ȘI NAȚIONALĂ, ANTIFASCISTĂ ȘI ANTIIMPERIALISTĂ

Sînt publicate 26 documente din perioada 1940—1944 aflate în păstrarea Arhivelor Statului din București, interne și externe care relevă forme și modalități ale mișcării de rezistență antifascistă, antihitleristă a poporului român, care a culminat cu actul istoric de la 23 August 1944, în carul căreia P.C.R. a reprezentat forța politică cea mai activă. În cadrul activității comuniste un loc aparte îl ocupă cea propagandistică, îndeosebi cea clandestină, pentru influențarea și dinamizarea opiniei publice. Între formele și mijloacele folosite de comuniști în această perioadă, mărturiile documentare consemnează: comunicarea mesajului (tipărit, șapirografiat, dactilografiat sau scris de mînă) printr-o gamă bogată de procedee. Între mijloacele de acțiune propagandistică utilizate de partidul comunist, rolul esențial l-a jucat presa ilegală comunistii reușind să editeze peste 30 de ziare centrale și regionale la care se adugă alte publicații, manifeste, afișe etc. Documentele relevă că activitatea propagandistică a fost concepută și organizată astfel, încît să cuprindă toate categoriile sociale. La buna ei desfășurare au contribuit personalități politice ale vremii. Tematica propagandei de rezistență din acești ani s-a întrepătruns cu obiectivele permanente ale acțiunilor de propagandă.

2, 1984, p. 130—151

1534

Tudorică Mioara, MĂRTURII DOCUMENTARE

Cele 48 documente care se dau publicității evidențiază realitățile care au favorizat înfăptuirea actului de la 23 August 1944: atitudinea antirăzboinică

a poporului generată de o alianță nedorită; adîncirea dificultăților economice ca urmare a războiului; lipsa materiilor prime care a determinat concedieri masive și scăderea nivelului de trai al populației ș.a. Documentele relevă activitatea P.C.R. orientată spre atragerea tuturor forțelor antirăzboinice și progresiste din țară în vederea organizării într-un front comun împotriva dictaturii antonesciene și a războiului. Ele dovedesc orientarea clară și acțiunea fermă a P.C.R. pe direcții de larg interes patriotic, național, popular. Documentele emise în zilele de 23—24 august 1944, în perioada imediat următoare ca și cele care descriu hotărîrea României de a lupta împotriva Germaniei hitleriste, participarea poporului român la evenimentele din August 1944 și evenimentele petrecute pînă la sfîrșitul anului 1944 subliniază importanța politică și strategică a actului de la 23 August și a intrării României în război alături de puterile antifasciste.

Cititorul va găsi aprecieri și comentarii ample asupra acestor evenimente cu adîncă înrîurire pentru prăbușirea sistemului de fronturi germane din sud-estul european, făcute de posturi de radio și de presa din diferite țări.

3, 1974, p. 368—427

1535

Cerghedean Mihai, ACȚIUNI ALE MASELOR POPULARE ÎN JUDEȚUL HUNEDOARA PENTRU UN GUVERN DEMOCRATIC

1e publică 19 documente aflate în fondurile de la F.A.S. Deva din anii 1944 — S945 reliefînd aspecte ale luptei maselor populare din această zonă pentru instaurarea unui guvern democrat, în care centrul de greutate a fost Valea Jiului.

2, 1966, p. 267—280

1536

Ionescu Mihai, ROMÂNIA ÎN RĂZBOIUL ANTIHITLERIST

Cu prilejul a 30 de ani de la victoria asupra fascismului se publică documente inedite reflectînd aspecte ale participării României la lupta împotriva fascismului: aportul armatei, eroismul ostașilor români etc.

2, 1975, p. 123—127

1537

MĂRTURII DOCUMENTARE DESPRE „23 AUGUST”

Se relevă documente sugestive din această perioadă frămîntată care evocă activitatea desfășurată de comuniști pentru unirea celor mai largi forțe antifasciste, realizarea actului de la 23 August 1944, alungarea armatelor hitleriste de pe teritoriul patriei, lupta pentru democratizarea țării.

2, 1969, p. 15—29

1538

Abrudan Paul, DOCUMENTE PRIVIND EVENIMENTELE MILITARE DIN SUD-ESTUL TRANSILVANIEI ȘI ZONA ARADULUI ÎN ZILELE DE 24 ȘI 25 AUGUST

Din arhiva Ministerului Apărării Naționale se publică o serie de documente inedite, ordine și ordine de operație pe baza cărora au acționat forțele românești, raporate și note informative ale unităților și subunităților în legătură cu evenimentele militare din acele zile fierbinți.

3, 1984, p. 272—281

1539

Liveanu Vasile, ASUPRA ELABORĂRII ȘI SEMNIFICAȚIEI DECLARAȚIEI DE CONSTITUIRE A B.N.D.

Autorul își propune să analizeze natura și importanța „Declarației celor patru partide care au constituit Blocul Național Democrat“, formînd unele precizări cu privire la elaborarea și semnificația actului de înființare la B.N.D. Autorul își întemeiază comentariile pe diferențele existente între textul declarației la înființare a B.N.D. din fondul Ministerului de Interne și cel publicat în „România liberă“ din 10 august 1944.

3, 1976, p. 317—323

1540

Bantea Eugen, PERSPECTIVELE RĂZBOIULUI DIN 1939—1945 ÎN VIZIUNEA UNOR FORURI DE OCUPAȚIE NAZISTE DIN BALCANI

Cele trei documente care se publică aparțin fondului „Comandamentul superior al Teatrului de război sud-est“ emise în a doua jumătate a anului 1944. Ele nu se referă numai la Balcani, ci într-o mare măsură la mersul războiului mondial în ansamblul și implicațiile sale generale sau regionale. Ele sînt: o notiță conspect a unei expuneri făcute la o consfătuire de comandament la 26 iulie 1944, un ordin de zi al mareșalului von Weichs emis la 31 decembrie 1944, un extras din jurnalul de război al Oberbefehlshaber Sudost cuprinzînd aprecieri asupra mersului războiului.

1, 1980, p. 104—110

1541

* * * DOCUMENTE

Publicarea celor 15 documente este prilejuită de aniversarea a 30 de ani de la instaurarea guvernului democrat la 6 martie 1945. Ele oglindesc marile

prefaceri din patria noastră, în această perioadă: hotărîrea guvernului democratic de a contribui la lupta împotriva fascismului, principiile de guvernare, măsurile pentru aplicarea reformei agrare și a altor reforme social-economice. Prin ineditul lor aceste documente adaugă date noi în cunoașterea istoriei poporului nostru din această perioadă.

1, 1975, p. 14—21

1542

6 MARTIE 1945

Se publică 11 documente din perioada 16 februarie 1945 — 6 martie 1945 cu prilejul împlinirii a patru decenii de la instaurarea primului guvern democratic din istoria României. Documentele reflectă luptele desfășurate de masele populare pentru instaurarea guvernului democratic, amploarea mișcărilor sociale care aveau ca obiective: democratizarea țării, refacerea economică, participarea la înfrîngerea fascismului etc. Dintre documente menționăm decretul regal cu privire la organizarea ministerelor și numirea miniștrilor în guvernul condus de dr. Petru Groza.

1, 1985, p. 72—77

1543

Abrudan Paul, DOCUMENTE PRIVIND PARTICIPAREA ARMATEI ROMÂNE LA RĂZBOIUL ANTIHITLERIST

Din Arhiva Ministerului Apărării Naționale autorul publică 18 documente din anii 1944—1945 și unul din 1975, privitoare la participarea armatei române la războiul antihitlerist, îndeosebi la luptele pentru eliberarea Transilvaniei de nord, a Ungariei și Cehoslovaciei de sub ocupația fascistă, eroismul ostașilor români pe front, primirea făcută armatei române de populația civilă.

2, 1985, p. 125—136

1544

Talpeș Ioan, Dușu Alexandru, Retegan Mihai, Andone Alecsenia, DIN LUPTA PĂPORULUI ROMÂN ÎMPOTRIVA GERMANIEI HITLERISTE

Grupajul de documente din anii 1944—1945 publicat cu prilejul împlinirii a 40 de ani de la victoria asupra fascismului, însumînd piese păstrate la Arhivele Statului din București și din arhiva Ministerului Apărării Naționale evidențiază contribuția însemnată a României la înfrîngerea fascismului, vitejia militarilor români și comportarea lor ireproșabilă față de populația locală din Ungaria și Cehoslovacia.

1, 1985, p. 1—25

1545

Brânceanu Lidia, IN MEMORIAM . . .

Autoarea publică o scrisoare datată 22 februarie 1945, trimisă de Compania a 7-a din Regimentul 36 Infanterie, familiei caporalului Raiu D. Gheorghe pentru curajul și spiritul de sacrificiu dovedite în luptele din Ardeal, Ungaria și Cehoslovacia, căzut la datorie în timpul acțiunii pentru cucerirea cotei 629 sud-vest satul Bistra-Cehoslovacia. Scrisoarea a fost donată Direcției Generale a Arhivelor Statului.

3, 1985, p. 257

1546

Abrudan P'aul, RECUNOȘȚINȚA ARMATEI ROMÂNE ELIBERATOARE. SCRISOARE DIN CEHOSLOVACIA

Din perioada războiului antihitlerist autorul publică o scrisoare a locotenentului Virgil Stoia, comandant de pluton în Batalionul 5 vânători de munte „Avram Iancu“. Cu subunitatea sa de moți, tânărul ofițer a participat la operațiunea de dezarmare a trupelor germane de pe teritoriul țării și la luptele pentru eliberarea Transilvaniei, Ungariei și Cehoslovaciei de sub ocupația fascistă. La începutul lunii aprilie 1945 ca șef al unui detașament alpin al Diviziei 3 vânători de munte, a fost trimis pentru refacere în localitatea Ratiskovice, din apropiere de Austerlitz. Timp de câteva zile a fost găzduit de familia cehului Iosef Ivan. Cu acest prilej gazdele i-au mulțumit ofițerului pentru contribuția armatei române la eliberarea țării de sub jugul fascist, în mai multe scrisori. Dintre scrisorile primite de Virgil Stoia de la fost sa gazdă se mai păstrează cea din 27 septembrie 1946.

1, 1984, p. 69—71

1547

Tudorică Mioara, 25 DE ANI DE LA NAȚIONALIZAREA PRINCIPALELOR MIJLOACE DE PRODUCȚIE

Documentele ce se dau publicității se păstrează la Arhivele Statului din București și reflectă actul naționalizării de la 11 iunie 1948. Dintre acestea menționăm; demersurile pentru elaborarea legii, adeziunea față de reforma înfăptuită ca dovadă a înțelegerii profunde semnificații a evenimentului, reglementarea modului de administrare, de conducere și noul regim al întreprinderilor, semnificația actului naționalizării pentru dezvoltarea ulterioară a țării.

2, 1973, p. 155—171

507

Halichias Ana-Cristina, REPUBLICA LA a XXXV-a ANIVERSARE

Cu prilejul împlinirii a 35 de ani de cînd poporul român a înlăturat, printr-o impresionantă unanimitate de voință vechea formă de organizare statală — monarhia — și a instaurat republica, moment cu profunde semnificații și implicații în viața țării noastre se publică un grupaj de documente care reflectă largile acțiuni inițiate de P.C.R. pentru explicarea sensurilor profunde și a consecințelor favorabile pe care le avea instituirea republicii, entuziasmul cu care poporul român a primit vestea proclamării Republicii Populare Române, adunările în care masele largi populare își exprimau bucuria pentru victoria obținută și își afirmau hotărîrea de a-și închina toate forțele înfloririi și consolidării republicii, apărării libertății și suveranității sale.

4, 1982, p. 392—396

1549

Arimia Vasile, UN DECENIU DE LA ÎNCHEIEREA PROCESULUI DE TRANSFORMARE SOCIALISTĂ A AGRICULTURII

Cu prilejul aniversării a 10 ani de la încheierea procesului de cooperativizarea agriculturii se face o trecere în revistă a principalelor sale etape însoțită de un mănunchi de documente care evidențiază acest fenomen cu profunde semnificații pentru dezvoltarea ulterioară a României.

1, 1972, p. 3—23

1550

Socol Gheorghe, 20 DE ANI DE LA ÎNCHEIEREA COOPERATIVIZĂRII AGRICULTURII. DOCUMENTE

Documentele inedite care se dau publicității au menirea de a supune atenției cercetării istorice acest proces deosebit de complex. Între aspectele cuprinse în documente se numără: munca de cooperativizare, rezultatele obținute de unele C.A.P. din țară, impresii ale unor personalități străine cu prilejul vizitelor efectuate la diferite C.A.C.

1, 1982, p. 60—74

IV. INSTRUMENTE DE LUCRU

BIBLIOGRAFIE

1551

Adam Iosif, LISTA FONDURILOR DIN STRĂINĂTATE DIN CARE AU FOST SELECTATE DOCUMENTE CE SE PĂSTREAZĂ LA D.G.A.S. SUB FORMĂ DE MICROFILME ȘI XEROSCOPII

Se prezintă lista fondurilor cercetate în perioada 1964—1974 în următoarele țări: R. P. Albania, Anglia, Austria, Belgia, R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacia, Franța, R. D. Germană, Italia, R. S. F. Iugoslavia, R. P. Polonă, Spania, S.U.A., Turcia, R. P. Ungară, U.R.S.S., Vatican, indicându-se și numărul cadrelor de microfilme și al xerocopiilor.

3, 1974, p. 443—454

1552

Berciu Dumitru, REPERTORIU ARHEOLOGIC DE STAȚIUNI ȘI DESCOPERIRI PREISTORICE DIN ROMÂNIA. Material pentru un dicționar de geografie istorică

Sînt prezentate 94 localități din paleolitic (85) și din mezolitic (9) toate din Moldova, indicându-se pentru fiecare: obiectele descoperite și interpretarea datelor pe care le furnizează.

IV, 2, 1941, p. 280—295

1553

Bucur Theodor, INFORMAȚII DIN ARHIVA CONSULATELOR PRUSIENE DIN PRINCIPATELE ROMÂNE

Se publică extrase și date culese din arhiva Preussisches Geheimes Staatsarchiv din Berlin din perioada războiului ruso-turc din anii 1853—1854 din arhiva Ministerului de Externe al Prusiei, inedite pentru cercetarea istorică românească.

3, 1975, p. 341—344

1554

Constantinescu Radu, MANUSCRISE OCCIDENTALE ÎN BIBLIOTECILE ROMÂNEȘTI. BUCUREȘTI (sec. VIII—XVI)

Autorul realizează o descriere completă a manuscriselor apusene din evul mediu și Renaștere păstrate în bibliotecile românești. În această parte sînt cuprinse manuscrise latine, italiene, spaniole și germane din bibliotecile bucureștene. Descrierile sînt însoțite de texte mai importante. Sînt prezentate lucrări aflate la Biblioteca Academiei, Biblioteca Centrală de Stat, Muzeul de istorie națională, Biblioteca patriarhiei.

3, 1975, p. 307—322

1555

Constantinescu Radu, MANUSCRISE OCCIDENTALE ÎN BIBLIOTECILE ROMÂNEȘTI II. Libraries VIII-th—XXXVI-th State Central Library various museums and collections

Se descriu sub formă de catalog manuscrisele italiene, spaniole, germane păstrate în instituțiile menționate.

4, 1977, p. 447—456

1556

Guboglu Mihail, BIBLIOGRAFIE TURCĂ REFERITOARE LA RĂZBOIUL DIN 1877—1878

Bibliografia cuprinde cele mai reprezentative lucrări ale istoriografiei turce care tratează evenimentele legate de războiul ruso-româno-turc din anii 1877—1878. Fără a fi o listă bibliografică completă, ea însumează lucrări consultate de autor, aflate în biblioteci publice, editate într-o perioadă de timp cuprinzînd aproape un secol, începînd din primii ani după desfășurarea evenimentelor, pînă în zilele noastre. Fiecare titlu în limba turcă este însoțit de traducerea în limba română, uneori și de o scurtă prezentare.

3, 1977, p. 279—291

1557

Guboglu Mihail, BIBLIOGRAFIE TURCĂ REFERITOARE LA PRIMUL RĂZBOI MONDIAL (1914—1918)

Sînt menționate 468 lucrări apărute în istoriografia turcă, cu referiri la această perioadă.

Supl. 1979, p. 318—343

1558

Guboglu Mihail, UN GHID UTIL PENTRU CERCETĂRI ÎN ARHIVELE DIN TURCIA

Autorul prezintă pe larg structura și conținutul lucrării lui Atilâ Cetin „Că-lăuza Arhivei Președinției Consiliului de Miniștri“ apărută la Istambul în anul 1979, care se constituie într-un ghid util de orientare în această arhivă, cuprinzând peste 100 milioane documente.

3, 1983, p. 337—339

1559

INFORMAȚII BIBLIOGRAFICE PENTRU CRONOLOGIE

2, 1966, p. 356—357

1560

Ivaniuc Florența, EDIȚII DE DOCUMENTE MEDIEVALE PRIVIND ȚARA ROMÂNEASCĂ ȘI MOLDOVA

Bibliografia cuprinde 310 titluri de ediții de documente, prezentate în ordinea alfabetică a autorilor, iar în cadrul acestora în ordinea cronologică a edițiilor. S-au folosit și monografiile de orașe și comune precum și periodicele. Ca metodă de lucru s-a utilizat sistemul fișei bibliografice: numele autorului, titlul lucrării, localitatea și anul apariției, numărul volumelor și al edițiilor.

3, 1975, p. 351—356

1561

Matei Alexandru, BIBLIOGRAFIA OPEREI PROFESORULUI AURELIAN SACERDOTEANU (1922—1974)

4, 1976, p. 450—456

1, 1977, p. 106—118

3, 1977, p. 291—304

1562

REVISTA ARHIVELOR, 1924—1947

1, 1969, p. 329—351

1563

HRISOVUL, 1941—1947

1, 1969, p. 329—351

1564

REVISTA ARHIVELOR, 1958—1967. Index alfabetic

1, 1968, p. 245—266

1565

REVISTA ARHIVELOR, 1968—1969, Index alfabetic

1, 1970, p. 343—351

1566

REVISTA ARHIVELOR, 1970—1975. Index alfabetic

1, 1976, p. 105—118

1567

REVISTA ARHIVELOR, 1976—1980. Index alfabetic

2, 1981, p. 240—262

1568

REVISTA ARHIVELOR, 1981—1985. Index alfabetic

1, 1986, p. 100—118

1569

Sacerdoțeanu Aurelian, OPERA LUI D. ONCIUL

Cuprinde capitolele:

1. Studii și comemorări istorice
2. Recenzii și rapoarte
3. Rapoarte la Academia Română
4. Cuvântări ocazionale la Academia Română
5. Popularizare
6. Literatură
7. Cursuri universitare
8. Inedite
9. Extrauniversitare
10. Activitate academică

IV, 1, 1940, p. 168—183

1570

Sacerdoțeanu Aurelian, OPERA LUI NICOLAE IORGA

Sint menționate în ordinea apariției lucrările profesorului N. Iorga din perioada 1934—1941.

IV, 2, 1941, p. 410—437

1571

Sacerdoțeanu Aurelian, OPERA LUI B. P. HASDEU

Periodice

Ediții și prefețe

Volume, broșuri, extrase

Dări de seamă și rapoarte

V, 1, 1942, p. 254—268

1572

Sassu Constantin, BIBLIOGRAFIA HUNGARIAE HISTORICA

Este prezentată lucrarea Verzeichniss der 1861—1921 erschienen Ungarn betreffenden Schriften im nicht ungarischer Sprache. Zusammengestellt vom Ungarischen Institut der Universität Berlin, Leipzig, 1923, Verlag Walter de Gruyter

Volumul prezentat cuprinde 300 pagini și este o contribuție bibliografică pentru cunoașterea istoriei Ungariei pînă la 1918.

an. II, nr. 3, 1926, p. 418—419

1573

Scurtu Nicolae, ARHIVA POETULUI CORNELIU MOLDOVANU

Cu câteva date bibliografice, se publică repertoriul bibliografic al operei poetului Corneliu Moldovanu, structurat astfel: Manuscrise; Documente (acte personale și corespondență, iconografie)

2, 1979, p. 201—209

1574

Stîngaciu Elena, Spiridoncanu Mircea, RĂZBOIUL PENTRU INDEPENDENȚA ROMÂNIEI 1877—1878 — BIBLIOGRAFIE DE CERCETARE. I, II

Bibliografia de față a fost elaborată cu scopul de a servi la culegerea documentelor privind această temă. Ea se referă la perioada 1874—1881 și aduce

la zi informația bibliografică de specialitate, indică fonduri de arhivă și liste de periodice care au înregistrat ecoul evenimentului. Bibliografia este structurată astfel: Tratat, compendii, lucrări monografice; Arhive românești folosite; Culegeri de documente românești și străine Alte lucrări românești și străine, Publicații străine, Bibliografii românești.

3, 1976, p. 327—333
1, 1977, p. 106—108

1575

Tabrea Ilie, BIBLIOGRAFIE. OPERA ȘTIINȚIFICĂ A D-LUI CONST. MOISIL

Lucrările sînt grupate pe specialități astfel: istorie, arheologie, arhivistică, numismatică, medalistică, sigilografie și heraldică, didactică, diverse

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 383—393

2. GLOSARE

1576

Duzinchevici Gheorghe, PROPUNERI PENTRU UN GLOSAR DE CUVINTE ȘI EXPRESII DIN IZVOARELE LATINE RELATIVE LA ISTORIA ROMÂNIEI

Autorul prezintă utilitatea și necesitatea continuării Glosarului de termeni și expresii din documentele latine privind istoria medie a României tipărit în anul 1965, arată metoda de lucru folosită în întocmirea lucrării și în continuarea publică o listă de cuvinte extrase din documente cu îndemnul adresat colegilor din Arhivele Statului de a continua această lucrare.

2, 1983, p. 145—150

1577

* * * GLOSAR

Prin contribuția mai multor arhiviști se dau în ordine alfabetică termeni întilniți în documente cu explicațiile aferente.

1, 1971, p. 123—128

1578

* * * CUVINTE ȘI EXPRESII VECHI

2, 1971, p. 317—318

Se incepe publicarea unui glosar de cuvinte extrase din documente grecești păstrate în Arhivele Statului din Sibiu, Brașov, București. El va cuprinde termeni de origine turcă, italiană, germană, maghiară, română, pătrunși în limba greacă scrisă în secolele XVIII și XIX de negustorii care și-au desfășurat activitatea comercială pe teritoriile române.

4, 1971, p. 651—653

1580

Cuvintele din acest glosar au fost extrase din fondul Hagi Ianuș de la Arhivele Statului din București care cuprinde corespondența comercială între diferite case de comerț sau persoane. De aceea ele constituie un prețios izvor pentru cunoașterea limbii române vorbite la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, îndeosebi dialectul aromân. Textele sînt transcrise întocmai, păstrîndu-se ortografia fiecărei persoane. Traducerea s-a făcut uneori mai liber.

1, 1972, p. 97—106

1581

Sînt cuprinse cuvinte din fondul „Hagi Ianuș“

2, 1973, p. 393—403

1582

Slușanschi Dan, INSTRUMENTE DE LUCRU ÎN CERCETAREA IZVOARELOR VECHI, ȘI MEDII ALE ISTORIEI PATRIEI — UN IMPERATIV CATEGORIC

Studierea izvoarelor latine și grecești ale istoriei medii a românilor, care nu dispune de instrumentele de lucru necesare, se realizează prin colaborarea specialiștilor din Arhivele Statului, Facultatea de filologie și Institutul de lingvistică ce se va finaliza în forma unui Glosar practic al latinității medii și al neo-latinei privitoare la ținuturile românești. O altă latură a acestei colaborări o reprezintă pregătirea specialiștilor și a studenților în cadrul Centrului de perfecționare a cadrelor de pe lângă Arhivele Statului.

O altă sugestie formulată se referă la necesitatea reeditării critice a unor texte cum este opera lui D. Cantemir și altele, alcătuirea unor indici specializați.

2, 1983, p. 150—154

1583

Trandafirescu Natalia, GLOSAR DE CUVINTE GRECEȘTI (III A)

Se prezintă în continuare cuvinte grecești extrase din fondul „Hagi Ianuș” și explicate prin comparație cu corespondentele din limbile de unde au fost luate.

4, 1979, p. 430—437

1584

Trandafirescu Natalia, GLOSAR DE CUVINTE GRECEȘTI (III B)

1, 1980, p. 116—124

1585

Ungureanu Gheorghe, CUVINTE ȘI EXPRESII VECHI

1, 1969, p. 291—301

1586

Ungureanu Gheorghe, CUVINTE ȘI EXPRESII VECHI

Sint redați și explicați mai mulți termeni întâlniți în documente, care nu mai sînt în uz și a căror cunoaștere contribuie la dezvoltarea terminologiei arhivistice.

1, 1970, p. 251—255

1587

Ungureanu Gh., Balica Gheorghe, CUVINTE ȘI EXPRESII VECHI. CONTRIBUȚIE LA CUNOAȘTEREA TERMINOLOGIEI VECHILOR MATERIALE DOCUMENTARE.

2, 1969, p. 281—284

3. LISTE DE DOCUMENTE. TABELE DE CORESPONDENȚĂ

1588

’INDICE GENERAL întocmit de *Emil Virtosu* și *C. Fierăscu*

an. II, nr. 3, 1926, p. 423—430

1589

INDICELE DOCUMENTELOR publicate în vol. III, 2, nr. 8 cuprinzând anii 1387—1837

vol. III, 2, nr. 8, 1939, p. 447—454

1590

INDICE DE DOCUMENTE

Se menționează documentele publicate integral, fragmentar sau rezumate

4, 1972, p. 523—564

1591

INDICE GENERAL

IV, 2, 1941, p. 481—490

1592

INDICE DE DOCUMENTE (anii 1046—1942)

V, 2, 1943, p. 499—506

1593

INDICE GENERAL

V, 2, 1943, p. 507—520

1594

LISTA DOCUMENTELOR publicate în vol. VI, 2, 1944—1946

VI, 2, 1944—1945, p. 355—362

1595

INDICE GENERAL = la vol. VI, 2, 1944—1945, p. 363—376

1596

INDICE DE DOCUMENTE

Anii 1464 mai 22, — 1947 mai 19

VII, 2, 1947, p. 411—420

1597

LISTA DOCUMENTELOR publicate în vol. XXXII, 1970

2, 1970, p. 659—661

1598

LISTA DOCUMENTELOR publicate în volumul XXXIII

4, 1971, p. 665—674

1599

LISTA DOCUMENTELOR publicate în volumul XXXIV

4, 1972, p. 709—717

1600

LISTA DOCUMENTELOR publicate în volumul XXXV și în suplimentul pe anul 1979

4, 1973, p. 691—696

1601

LISTA DOCUMENTELOR publicate în volumul XXXVI

4, 1974, p. 574—577

1602

LISTA DOCUMENTELOR publicate în volumul XXXVII

4, 1975, 476—479

1603

LISTA DOCUMENTELOR publicate în volumul XXXVIII

4, 1976, p. 470—472

1604

LISTA DOCUMENTELOR publicate în volumul XXXIX, 1977

4, 1977, p. 473—475

1605

LISTA DOCUMENTELOR publicate în volumul XL

4, 1978, p. 474—478

1606

LISTA DOCUMENTELOR publicate în volumul XLI

Supl. 1973, p. 253—261

1607**XLII** *Tudorică Mioara*, LISTA DOCUMENTELOR publicate în volumul

3—4, 1980, p. 449—451

1608

LISTA DOCUMENTELOR publicate în volumul XLIII

4, 1981, p. 513—515

1609

LISTA DOCUMENTELOR publicate în volumul XLIV (1982)

1, 1983, p. 84—89

1610**XLV** *Halichias Ana Cristina*, LISTA DOCUMENTELOR publicate în vol.

4, 1983, p. 462—466

1611

LISTA DOCUMENTELOR publicate în vol. XLVI

1, 1985, p. 110—113

1612*Halichias A. C.*, LISTA DOCUMENTELOR publicate în vol. XLVII

4, 1985, p. 472—478

1613

Ciucă D. Marcel, COLECȚIA „ACHIZIȚII NOI“ Tabel de corespondență a cotelor, situația numerică și cronologică pe pachete I.

În scopul orientării cercetătorului în cadrul acestei colecții care cuprinde cca 55 330 de u.a. din perioada 1385—1968, se publică un tabel în care se indică cota actuală și cea veche a documentelor, numărul de documente din fiecare pachet, anii extremi și în ce inventar se găsește, cu indicarea provinciei istorice la care se referă.

1, 1976, p. 55—77

1614

Ciucă Marcel Dumitru, COLECȚIA „ACHIZIȚII NOI“ Partea a II-a

3, 1976, p. 337—350

1615

Regleanu Mihai, GHID pentru identificarea fondului căruia aparțin dosarele din așa numitele colecții „Administrative și judecătorești noi“ cunoscând numărul de arhivă și anul

Precedat de o introducere explicativă asupra cauzelor care au determinat recotarea dosarelor între care se amintește reorganizarea acestora, se publică tabelul cu denumirea instituției creatoare și numerele de arhivă ale dosarelor.

2, 1973, p. 361—391

LISTE DE DREGĂTORI ȘI DE MINIȘTRI

1616

CONSILIUL DE STAT AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
Guvernul Republicii Socialiste România

1, 1980, p. 10—11

1617

Berindei Dan, GUVERNELE LUI ALEXANDRU IOAN CUZA
(1859—1866) LISTE DE MINIȘTRI

Se publică componența guvernelor care s-au succedat la conducere după înfăptuirea Unirii până la abdicarea lui Alex. Ioan Cuza alcătuite pe baza foilor oficiale contemporane.

1, 1959, p. 147—163

1618

Ciucă Marcel Dumitru, DIVANELE LUI MATEI BASARAB I (1632—1645)

Lista componenței divanelor din timpul domniei lui Matei Basarab este precedată de o expunere documentată asupra metodei de lucru adoptate și prezentarea concluziilor care se desprind din studierea documentelor pe baza cărora s-au alcătuit listele.

3, 1982, p. 317—328

1619

Florescu D. George, DIVANE DOMNEȘTI DIN MUNTENIA ÎN SECOLUL AL XV-lea. DREGĂTORI ȘI BOIERI, 1389—1496

Se publică, în ordine cronologică divanele domnești care au funcționat în acest interval în timpul domniei diferiților voievozi.

II, nr. 4—5, 1927—1929, p. 50—125

1620

Florescu D. George, DIVANE DOMNEȘTI DIN MUNTENIA ÎN SECOLUL AL XV-lea. DE LA 1496 PÎNĂ LA 1501

Pornind de la lucrarea publicată în Revista Arhivelor an. 1927, nr. 4 „Divane domnești din Muntenia“ autorul rectifică unele date pe baza unor documente necunoscute pînă atunci și în continuare prezintă componența divanelor domnești din Țara Românească cu genealogiile respective pe baza a 15 hrisoave domnești cu divan din perioada 1496—1500, prezentînd o listă cu domnitorii și divanele care au funcționat.

nr. 5, anul 1928—1929, p. 360—388

1621

Leonte Ileana, SFATUL DOMNESC AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI DIN ANII 1601—1611

Materialul începe cu lista domnilor care au urcat pe tronul Țării Românești în perioada 1601—1611 și lista marilor bani. Se continuă cu lista alfabetică a scriitorilor de acte precum și numele celor care au ocupat dregătoriile. În ultima parte se dau listele sfatului domnesc pe ani, alcătuite pe baza studierii documentelor din această perioadă.

1, 1959, p. 283—297

1622

Preda Dumitru, Retegan Mihai, LISTA ATAȘAȘILOR MILITARI ROMÂNI (1877—1944)

4, 1981, p. 505—513

1623

Rădulescu Theodora, SFATUÎ DOMNESC ȘI ALȚI MARI DREGĂTORI AI ȚĂRII ROMÂNEȘTI DIN SECOLUL al XVIII-lea. LISTE cronologice și cursus honorum I

În partea introductivă autoarea explică metoda de lucru folosită în elaborarea lucrării, utilitatea ei și categoriile de cititori cărora li se adresează. Lista este însoțită de indice și cursus honorum.

1, 1972, p. 107—131

1624

Rădulescu Theodora, SFATUL DOMNESC ȘI ALȚI MARI DREGĂTORI AI ȚĂRII ROMÂNEȘTI DIN SECOLUL al XVIII-lea. Loiste cronologice și cursus honorum II

2, 1972, p. 293—324

1625

Rădulescu Theodora, SFATUL DOMNESC ȘI ALȚI MARI DREGĂTORI AI ȚĂRII ROMÂNEȘTI DIN SECOLUL al XVIII-lea. Liste cronologice și cursus honorum III

3, 1972, p. 441—470

1626

Rădulescu Theodora SFATUL DOMNESC ȘI ALȚI MARI DREGĂTORI AI ȚĂRII ROMÂNEȘTI DIN SECOLUL al XVIII-lea. Liste cronologice și cursus honorum IV

4, 1972, p. 659—690

1627

Sacerdoțeanu Aurelian, SFATUL DOMNESC AL MOLDOVEI PÎNĂ LA ȘTEFAN CEL MARE

Se redau listele anuale ale sfaturilor domnești ale Moldovei din perioada 1384—1465, pînă la Ștefan cel Mare, precedate de o consistență introducere a auto-

rului asupra metodei de lucru și importanței acestui gen de instrument de lucru. În a doua parte se dă lista dregătorilor pe funcții.

2, 1967, p. 41—92

1628

Stroia Marian, Sima Horațiu, COMPONENTA CONSILIULUI DE
MINIȘTRI (23 AUGUST 1944 — 31 DECEMBRIE 1975)

2, 1978, p. 227—244

1629

Tudorică Mioara, Burlacu Ioana, GUVERNELE ROMÂNIEI ÎNTRE
ANII 1866—1945. LISTE DE MINIȘTRI

1, 1970, p. 429—476

1630

Virtosu Emil, UN DASCĂL SLOVENESC

La lista cunoscută a dascălilor slovenești autorul adaugă pe Constandin, dascăl slovenesc la mitropolie între ianuarie 1771—ianuarie 1772, pe baza unui manuscris de la Academie

IV, 2, 1944, p. 384

INDICATOARE, NOMENCLATOARE

1631

Indicator al termenelor de păstrare a documentelor create de administrația centrală a Ministerului Industriei Metalurgice, centralele industriale, grupuri industriale, unități independente, institute și școli.

2, 1983, p. 225—243

1632

Indicator al termenelor de păstrare a documentelor create de administrația centrală a Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, centrale industriale, grupuri industriale, institute și școli.

4, 1983, p. 469—479

1633

Indicatorul termenelor de păstrare a documentelor pe care le creează uniunile județene și din Municipiul București, cooperativele meșteșugărești și de invalizi și alte unități ale cooperăției meșteșugărești.

1, 1984, p. 113—120

1634

Indicator al termenelor de păstrare pentru documentele create de Centrala Ministerului Industrii Construcțiilor de Mașini, centrale industriale, grupuri de uzine, unități independente, institute și școli.

1, 1983, p. 93—116

1635

Nomenclator-indicator privind stabilirea termenelor de păstrare a documentelor primite, expediate sau de uz intern pentru școlile generale, licee, școli pedagogice, școli profesionale și de maiștri, instituții preșcolare și case de copii, precum și pentru organizarea și sistematizarea arhivelor școlare.

4, 1982, p. 447—452

1636

Nomenclator-indicator al dosarelor și registrelor pe care le creează Uniunea Națională și uniunile județene ale cooperativei agricole de producție.

1, 1982, p. 109—116

1637

Nomenclatoare-indicatoare ale documentelor create în unitățile agricole.

4, 1981, p. 523—536

INDICE

A

- Aaron Florian — 272
Abrudan Paul — 1538, 1543, 1546
Academia Mihăileană — 217
Achiziții de documente — 486, 493, 524,
547, 591, 622, 717, 749, 750, 751, 752,
753, 754, 755, 756, 757, 759, 760—768,
777
Activitate arhivistică — 393, 455, 471,
472, 461, 465, 470—480, 485, 623, 589,
667, 668, 669, 671, 672, 673, 675
Ada-Kaleh, insulă — 284
Adam Iosif 358, 769, 852, 1551,
Adamache Adrian 128, 176, 208, 969, 1426
Adunare obștească 134
Agricoltura, cooperativizare 380
Agrigoroaiei Ion 311
Aioanei Varvara 774
Ajităriței Nicolae 129
Albu Nicolae 1229, 1400
Alecsandri Vasile 927, 1397, 1407, 1417
Alegeri parlamentare 323
Alexandru cel Bun 1149
Alexandrescu Mircea 1474
Amancei Maria 771
Anastasiu Vasile 382
Andone Alecsenia 1212, 1297, 1456, 1509,
1544
Andone Monica 1382
Andrei Virgil 459, 772
Andrițoiu Maria 815, 1057
Andronic Alexandru 130, 1252, 1343
Anghel Rodica 312
Anglia 224
Antohi Ion 130
Antoni L. 1343
Antoniu Vasile 1482
Apan Mihai 428
Apărarea Patriotică, organizație 378
Apostol Mihai 131, 132, 313, 1333, 1359,
1394, 1445, 1476, 1517
Apostol Stan 133, 134, 135, 1361, 1416
Apostolescu Virgil 460, 1015, 1016
Arcul de Triumf, București 415
Ardeleanu Ion 9, 10, 11, 314, 315
Ardevan Radu 613
Arheografie 529, 678
Arheologie 466, 467, 468
Arhivă: la organizațiile socialiste 458,
459, 479, 491, 510, 537, 558, 562, 595,
625; ~ judecătorești 512; județene, oră-
șenești 573; ~ particulare 735; școlare
501; tehnice 487
Aricescu D. Constantin 928, 929, 1524
Arimia Vasile 136, 316, 317, 318, 329,
461, 462, 463, 563, 590, 952, 983, 1125,
1384, 1485, 1526, 1549
Armată, organizare 161
Arvay Iosif 465, 1362
Asachi Gheorghe 930
Asanache Gheorghe 1044
Asediul Vienei (1683) 95, 97, 99
Asociația generală a lucrătorilor tipografi
din România 1423
Astra 241, 356
Auzary B. 593
Avakian Grigore 464
Avramescu Vasile 346
Avrigeanu Domnica 83, 986
Axenciuc Vasile 773
Axente Sever 256

B

- Baicu Șt. Ion 319
Balica Gheorghe 466, 467, 468, 484, 774,
1587
Balogh Adalbert 1058
Baș G. Zoe 1199
Bantea Eugen 370, 1527, 1540
Barbu Gabriel medic 138, 931
Barbu Paul 137, 469
Bardașu Petre 139, 321
Bardos Gertrude 470, 1338, 1373
Bădărău Sanda 471, 472

Bădoi Victor 1458
Bălaj Teofil 12
Bălan Teodor 101, 140, 141, 473, 474, 932, 982, 987, 1235, 1464
Bălăianu Mihai 933
Bălășescu Nifon 72
Bălcescu Nicolae 238
Băleanu Alexandru 1340, 1342, 1392
Bălintescu Alexandru 775, 1458
Bănanu Constantin 475
Bărlădeanu, logofăt 76
Berechet Ștefan 84, 1147
Berciu Dumitru 1132, 1552
Bejan Cezar 476
Bejenaru Constantin 69
Berindei Dan 142, 143, 144, 145, 1059, 1060, 1061, 1125, 1360, 1385, 1617
Berza Mihail 146
Bianu Ioan 477
Bibliografie turcă 1556, 1557
Bitoleanu Ion 1510
Blănaru Dorin 430, 478
Blocul Muncitoresc Tărănesc 1512
Blocul Național Democrat 1539
Blocul parlamentar 405
Blocul pentru apărarea libertăților democratice 330
Boar Liviu 147, 776, 777, 1522
Bobaru Maria 479
Bobocescu Vasile 322, 323, 326, 327, 328
Bobulescu Graziela 480
Bobulescu C. 1149
Bodea Cornelia 148, 778
Boeraș Florea 481, 482, 779, 1499
Bogdan P. Damian 780, 1009, 1017, 1127, 1137, 1150, 1155
Bogdan Ioan, istoric 529
Bogdan N. A. 1365
Boldur Alexandru 31, 32, 33
Bolliac Cezar 934
Bolontoc Dumitru 616
Boncu Constantin 1394, 1453
Botez Constantin 325, 484, 686, 895
Botescu Dumitru 325
Botezan Ioana 483, 781
Botoran Constantin 324
Botoșani, oraș 423
Bounegru Stanca 485
Bozac Ileana 1267
Brăila 232, 382, 383
Brestoiu Horia 326, 327, 328
Brătescu Constantin 149, 486, 487, 782
Brâncoveanu Constantin 1237, 1239, 1240, 1241
Brinceanu Lidia 1545
București, oraș 207
Bucovina, provincie 141
Bucur Teodor 1553
Bujoreanu Ștefan 52
Bulat T. Gheorghe 488
Burlacu Ioana 18, 27, 150, 329, 489, 783, 784, 785, 885, 953, 963, 979, 1237, 1424, 1461, 1462, 1463, 1495, 1629

Burtoiu Gh. Ion 151, 1357
Bușe Constantin 152, 153
Buzdugan George 1131, 1438

C

Caciora Andrei 154, 155, 156, 330, 490, 1134
Calafeteanu Ion 331
Callimachi Scarlat vv. 297
Camariano Nestor 787, 1314
Cantacuzino Șerban vv. 95
Cantemir Dimitrie 102
Caproșu Ioan 1203
Caragiale Iorgu 132
Categorii fiscale, Moldova 299
Cazimir Petru, revoluționar pașoptist 281
Călărași, oraș 225
Căile Ferate Române 245
Călinescu George 882
Călugăreni, bătălie 70
Călușer Judita 157
Căpățînă Nicolae 431, 491, 492
Căpîlnean Vasile 158, 159, 432, 493, 749, 1439
Cărăbiș Vasile 1366
Căzănișteanu Constantin 53, 160, 161, 333, 334, 1382, 1423, 1429
Cârțană Iulian 332
Ceașescu Elena 7
Ceașescu Nicolae 1, 2, 3, 4, 5, 6, 22, 29, 30, 374
Centumviri, instituție 986
Cercez Mihail, general 282
Ceredarec Nicolae 1219, 1242
Ceri de vechime în muncă 565, 639
Cerghedeau Mihai 162, 1057, 1535
Cernătescu Viorica 494, 750, 1437, 1448
Cernovodeanu Paul 790, 1239, 1240
Cervatiuc Ștefan 163
Chelcea Ion 1181, 1217
Cherteș Aurel 791
Chipurici Nicolae 164, 335, 433, 495, 496, 497, 792, 793, 988, 1165, 1523
Chircă Haralamb 1207
Chiriță Victor 751
Ciachir Nicolae 102, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 788
Cimponeriu Elena 336
Ciobanu Vasile 390: ~ Veniamin 1240
Ciocan Eugenia 171, 789, 896
Ciochină Constantin 495, 535
Ciortan Ion 1192
Cipariu Timotei 242, 935
Ciucă Marcel Dumitru 499, 500, 578, 910, 1173, 1222, 1325, 1613, 1614, 1618
Ciucă Elena 434
Cîncea Paraschiva 114, 172, 173, 174, 817
Cîndea Virgil 34, 967
Cîndea V. Ioan 1062

Clasa muncitoare 232, 401
Cluj, oraș 89, 372
Cobălcescu Grigore 936
Cohn Emilia 175, 176, 501, 502, 794, 1473
Cojocaru Ion 177, 261
Coliban Tiberiu 178, 503
Colonizare 278
Coman Voica 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511
Comănescu Ion 512, 513, 514
Comerț 79
Comisia interaliată a Dunării 332
Comisia superioară a monumentelor publice 701
Comisiunea consultativă Heraldică 1100
Comisia de parcelare a Dobrogei 228
Comitetul Internațional de Sigilografie 1124
Comitetul revoluționar din Cernăuți 285
Comuna din Paris 114
Condrea Constantin 435
Condurachi I. D. 1010
Conferință: de la Laussane 406; ~ de Pace de la Paris 331
Conflictul turco-egiptean (1832—1833) 222
Congres: Internațional de arhivistică 653, 654; ~ de istoria științei 733
Consiliul de perfecționare 675, 676
Consilii Naționale Române 358
Cooperatie meșteșugărească 384
Cooperativizare 1550
Constantin Șerban vv. 69
Constantinescu Gheorghe 1161
Constantinescu Ioan 1328
Constantinescu Ioana 1303
Constantinescu Olga 179
Constantinescu Paul 515
Constantinescu Radu 54, 55, 795, 796, 1554, *1555
Constantiniu Florin 103, 337, 989, 1286
Constituție 400
Copoiu Nicolae 180
Corbu Constantin 181, 182
Corfus Ilie 183, 1190
Corivan Nicolae 797, 1409
Corp didactic 422
Corui Aurel 338, 798
Cosma Viorel 188
Costachi Conache 152
Costăchel Valeria 1511
Costăchescu Mihai 1163
Costa-Foru G. G. 1518
Costake Valentina 799, 800, 1384, 1446
Cotenescu Mihai 184, 185, 339, 516
Covaci Maria 340, 341
Cozac Ion 517
Crăciun Victor 801
Creangă Ion 938
Crețeanu Radu 1377
Cristescu Vasile 521
Cristian Marin Alexandru 70

Crișan Ion Horațiu 35, 36, 1125
Cronologie 1559
Cruceanu Florica 1397
Cruțeru Monica 518, 519, 520
Cumpănașu Dumitru 1162
Cutișteanu Simion 342, 1520
Cuza Alexandru Ioan 213, 214, 216, 1416, 1617

D

Daicoviciu Hadrian 37
Damian Nicolae 521, 711
Dascălu Nicolae 802
Dăscălescu Mihai 803
Deac Augustin 343
Debie Carol Nicolae 937
Decei Aurel 804, 1187, 1189, 1427
Decretul 472/1971 privind Fondul Arhivistic Național 424, 425
Districtul românesc al Năsăudului 277
Demeny Ludovic 898, 1205, 1243
Demografie istorică 580
Diaconescu Gh. Ilie 1249, 1323
Diaconovici — Loga Constantin 126
Dictatul de la Viena 328
Dima — Drăgan Corneliu 1341, 1345
Dima Elena 522, 805, 806, 931, 966
Dima Romus 344
Dinculescu Gheorghe 523, 1183
Dinu Cristina 128, 187, 436, 524, 525, 752, 1531
Dinu Nicolae 345
Dîrdală Ionel 1404, 1500
Dobrescu C. Ion 1244
Dobrogea, provincie 86, 170, 226, 227, 228, 576
Documente economice 552, 571; ~ secrete de stat 430
Dogaru Maria 188, 189, 411, 437, 526, 527, 528, 610, 712, 773, 807, 1059, 1064—1081, 1102, 1418
Dordea Ioan 529
Dragne Florian 341
Dragomir Reghina 808
Drăgan Gheorghe 346
Drăghici Natalia 438, 530, 531, 532
Duca Doina 809
Dumitrașcu Gheorghe 1391
Dumitrașcu Nicolae 347
Dumitrașcu Sever 38
Dumitrescu Eugen 382
Dumitrescu Sorin 533
Dumitrică Florica 131, 190, 534
Dumitru Ion 535
Dumitriu-Snagov Ion 56, 71, 1146
Duzinchevici Dorina 1352

Duzinchevici Gheorghe 57, 58, 59, 104,
191, 536, 754, 1167, 1200, 1277, 1280,
1300, 1576

Duzinchevici Minodora 1293

Duță Alexandru 684, 810

E

Eftimiu Elena 1082

Eminescu Mihai 938

Endre Peter 537

Esarcu Constantin 939

Eșanu L 404

Etnografie 599

Evaluarea documentelor 463

Evidența documentelor 487, 627, 661,
712

Expoziție arhivistică 476, 644, 665, 700,
724, 538

F

Facla muncii, ziar 321

Facsimilarea documentelor 520, 688, 689

Fassel Horst 1378

Fănescu Mihai 192, 538, 539, 540, 811,
990

Fănuică Ion 1524

Fătu Mihai 348, 349, 350

Feneșan Costin 60, 105, 1018, 1141, 1148,
1278

Feneșan Cristina 1188

Fierăscu Constantin 1588

Fierăscu Gheorghe 1322

Filimon Nicolae 940

Filitti C. Ioan 1083, 1084, 1321, 1326,
1329

Fițescu Georgeta 812, 946

Florea Dumitru 813

Florescu George 1419, 1616, 1620

Florescu Ion 439, 440

Florescu Marin 351, 1467, 1512

Fond Arhivistic Național 441, 482

Fond de asigurare 439

Fondare 624, 626

Fond bisericesc bucovinean 233

Frățilă Ion 352, 814, 815, 1515

Frontul Plugarilor 363

Frost Nicolae 13, 14

Furnea Ioan 384

Furtună Dumitru 541, 1019

G

Gal Ionel 15, 16, 193—196, 441, 542—
553, 734, 968, 1125

Galați — porto-franco 153

Gane Emil 554, 1283

Gane Nicolae 72

Gazeta Transilvaniei 291

Gămulescu Ielița 353, 816

Gărzi Naționale 317

Geică Constantin 197

Gemil Tahsin 106

Georgescu Dragomir 817

Georgescu Elena 198

Georgescu Maria 1429

Georgescu-Tistu N. 1138

Gheorghe Elena 17, 555, 942, 1480, 1508

Gheorghiadă Elena 1292

Gheorghiu Aurel 1470

Gheorghiu Emil 1388, 1436

Gherghel Ilie 39, 1085

Ghibănescu Gheorghe 1154, 1263

Ghica Al. Grigore vv. 106, 127, 308

Ghinea Nicolae 974

Ghiresca, schit 52

Giurgiu, divergențe sociale 218

Giurescu C. Constantin 1416

Gilcă Mircea 354

Girneală Ioan Costică 556

Glück Eugen 40, 155, 199, 899, 1134

Goga Octavian 1493

Goldemberg S. 73

Golimaș Aurel 1125, 1130

Goncariu Constantin 200, 818, 991, 1161

Gonța I. Alexandru 1353

Gore Paul 557

Goron E. Doru 355

Gorovei Șt. Ștefan 941, 1086, 1087, 1088,
1428

Goția Dorin 356

Gramă Viorel 201, 1372

Grevele din 1929—1933 319, 345, 1514—
1517, 1520

Grigoraș Nicolae 1020, 1166

Grigoriu Paul 955, 981

Grozav Viorel 329, 896, 958, 1304, 1387,
1452, 1481

Guboglu Mihail 61, 62, 63, 819, 820, 821,
822, 823, 824, 942, 1045, 1185, 1202,

1306, 1556, 1557, 1558

Guțu Olimpia 1021, 1022, 1046, 1047

Guvernul democrat de la 6 martie 1945
314, 325, 348, 357

Gyulai Petre 1238

H

Halichias Ana-Cristina 558, 1046, 1048,
1049, 1548, 1616, 1612

Haraciul Moldovei 82

Haret Spiru 807, 1451, 1482

Hasdeu Bogdan Petriceicu 567, 594, 943,
944, 945, 1415, 1571

Heraldică 610

Holban Teodor 1174
Horvath Emil 202
Hostiuc Viorica 203
Hurmuzache Gabriela 527, 559, 560
Hurmuzache Ștefan 25, 205, 358, 561,
562, 563, 885, 932, 962, 1272, 1509
Hurmuzaki Eudoxiu 143, 146, 888
Hurezeanu Damian 204

I

Iancovici Liuba 1347
Iancu Avram 268, 1400, 1427
Iancu Gheorghe 1501
Iancu de Hunedoara 63, 148
Iași, oraș 280
Iavorschi Gheorghe 206, 825
Iliescu Octavian 1125
Independența României 144, 186
Indicator al termenelor de păstrare 502,
614, 696, 697
Informatică arhivistică 498, 515, 526,
527, 528, 535, 559, 560, 593, 641, 657,
1102
Industrie 179, 219, ~ morăritului 177;
~ petrolului 131, 200
Instrucțiuni arhivistice 590
Insurecția armată de la 23 August 1944
313, 320, 333, 334, 362, 369, 373, 418,
1531, 1534, 1537, 1538
Inventariere 500, 501, 503, 505, 506, 517,
525, 570, 585, 586, 621, 660, 685, 690
748
Ion Floarea 826
Ion Vodă cel Cumplit 80
Ionaș Vasile 352
Ionașcu Ion 107, 207, 992, 1256, 1265
1318
Ionescu Ana 564; ~ Codrin 560; ~
D. Constantin 1023, 1253; ~ Gabriela
826; ~ Gion Ion 41, 933, 1089, 1171,
1218 ~ Matei 828; ~ Mihai 1536; ~
Radu 442, 443, 565, 829, 1504; ~
Nișcov Traian 48, 85, 827, 1175, 1206,
1208, 1215
Ioniță Gheorghe 359, 360, 361, 362, 363
Ioniță Elisabeta 364, 365
Ioody Paul 830
Iordache Anastase 114; ~ Constantin
1125, ~ Stelian 1090
Iorga Nicolae 845, 946, 947, 948, 949,
950, 951, 952, 1220, 1454, 1514, 1525,
1575
Iosefide Elena 208, 209, 980
Isac Virginia 213, 566, 567, 755, 831
Isar Nicolae 1381
Iscru Gheorghe 65, 210, 211, 212, 993,
1125, 1310, 1370
Istorie 409; ~ literară 283; ~ a petrolu-
lui 151; ~ a teatrului 132

Istoria Arhivelor 120, 447, 460, 464, 473,
474, 488, 499, 523, 541, 542, 543, 545,
546, 548, 549, 551, 554, 557, 566, 569,
575, 576, 578, 582, 600, 602, 603, 604,
605, 608, 620, 648, 650, 658, 659, 666,
670, 674, 680, 687, 702, 706, 707, 715,
718, 720, 721, 722, 723, 725, 726, 729,
730, 731, 732, 741, 742, 743, 744, 746,
747, 884

Istrati Panait 383, 1444
Ivanuc Florența 1129, 1560
Ivănescu Dumitru 213, 214, 215, 216, 217
568, 756, 949, 1378, 1395, 1415

Î

Îndrumare și control la organizațiile so-
cialiste 434, 444, 514, 534, 597, 642, 616
Învățămînt 159, 185, 210, 211

J

Jakó Sigismund 569, 1050, 1128
Jiga T. Caius 108
Jula Nicolae 832

K

Kandel Mauriciu 218, 950, 1431
Karadja I. Constantin 1091, 1319
Kertesz Mihai 366, 367
Kirileanu I. Gheorghe 953, 1461, 1462,
1463
Kiss Andrei 570, 571, 994, 1024
Klaus Maria 657
Kogălniceanu Mihail 308, 954, 1125, 1420,
1434
Kovacs Ion 368
Krețulescu Nicolae 1456

L

Lache Ștefan 369
Lapedatu Alexandru 283
Laszlo Gergely 75
Lazăr Gheorghe 145
Lazea Alvină 1296
Laurent V. 1051
Lăzărescu Mihai 685
Lăzărescu Ovidiu 520
Legislație arhivistică 329, 424, 425, 426,
427, 431, 432, 433, 435, 436, 442, 443,
445, 446, 448, 449, 451, 452, 453, 457,
478, 544, 615, 731, 736, 745

Leonăchescu Nicolae 64, 65, 219
Leonăchescu Petre 64
Leonte Ileana 757, 833, 834, 1092, 1241,
1621
Letošnik Václav 572
Liga Culturală 150, 203
Limona Dumitru 835, 836, 837, 838, 839,
1579
Limona Elena 835, 1350
Liseanu Popa Gheorghe 955
Liveanu Vasile 1539
Livezeanu Dan 431, 444, 1222
Localuri noi de arhivă 496, 516, 556,
618, 643, 665, 684, 692, 695, 705
Logofăt condicar 990
Lugoș 234
Lungu Corneliu 220, 370, 1466
Lupaș Ioan 573
Lupta pentru unitate națională 276, 293
Lupta antifascistă 395, 398, 404, 412

M

Macarovici Nicolae 936
Macaveiu Aura 422
Maciu Vasile 221
Magheru Gheorghe 1402
Maksutovici Gelcu 168, 840
Manole Vasile 46, 222, 223, 1225
Manolescu Radu 1052
Marcu Nicolae 638, 841
Marin Ionel 371
Marin Maria 843
Marinescu Beatrice 224
Marinescu Ștefan 162
Martin Vasile 225
Marțian Iulian 956
Matei Alexandru 47, 109, 229, 372, 373,
579, 580, 957, 961, 973, 1197, 1430,
1469, 1561
Matei Basarab 903, 1171, 1218, 1618
Matei Gheorghe 1457, 1459
Matei Pompiliu 911
Matei Vasile 230
Matei D. Vlad 995
Mateescu Tudor 86, 226, 227, 228, 446,
574, 575, 576, 577, 578, 844, 985, 1133,
1375, 1383, 1435
Matichescu Olimpiu 374, 375, 376, 377, 378
Mavrodin Teodor 642
Maxim Virgil 877
Mănescu N. Ioan 1063, 1093, 1125
Mănescu Manea 581, 1013, 1014
Mănescu Mite 380
Mărcuș Ion 447, 582, 583, 584, 585, 586,
587, 588, 589, 590, 842, 1264
Mărcuș Lucia 1044
Mehmed al II-lea 61
Mehmed A. Mustafa 1205, 1243, 1290

Memorandum (1893) 160, 274
Mera Laurențiu 591, 758
Meteș Ștefan 74, 87, 88, 89, 90, 110, 381,
845, 846, 957, 1012, 1144, 1289
Metman Y, 593
Mihai Filofteia 1436, 1493
Mihai Rusanda 847
Mihai Viteazul 74, 81, 1185, 1186—1193,
1195, 1196, 1197
Mihail Paul 967
Mihăilă Gheorghe 594
Mihăilescu Lidia 759, 1497, 1498
Mihăilescu Petre 595
Mihăilescu Ștefania 75
Miloia Ion 848
Minea Ilie 49, 76, 958, 984, 1025, 1204,
1224, 1231, 1234, 1245, 1248
Mioș Damaschin 1457, 1459
Miron Vasile 849, 1418
Mișcare: culturală albaneză 168; ~ de eli-
berare a popoarelor din Balcani 302;
~ muncitorească 113, 181, 202, 344,
357, 359, 361, 365, 371, 376, 377, 382,
416, 419, 420;
~ socialistă 1458
Mitrea Bucur 1121
Mitrescu Eleonora 528
Marcu L. P. 1419
Miodrag Milin 1349
Mîndra, sat 83
Mocanu Radu Marin 446, 448, 596, 597,
1513
Mocioiu Nicolae 50, 231, 232, 382, 598,
850, 1412, 1422, 1444, 1496
Moga Aurel 599
Moise Vasile 600
Moșil Constantin 601, 602, 603, 604,
605, 959, 960—966, 1094—1100, 1130,
1211, 1575
Moisuc Elena 233, 760, 837, 838, 851,
852, 853, 1168, 1198, 1309
Moldovan Andrei 856, 996
Moldovan Gheorghe 340
Moldovan Liviu 384, 606, 854, 855, 997—
1000, 1172, 1294
Monarhie 189
Moraru Mihai 1465
Moscu Emanuil Hagi 1101
Motogna Victor 1288
Motofolescu Dumitru 1001
Moș Tiberiu 234, 607, 857
Munteanu Negruți Ecaterina 1002
Munteanu Petre 1516
Muller C. 111
Mureșan Alexandru 608
Muresan Elena 91
Mureșan Triteanu Elena 1011, 1223, 1260
Mureșan Ioan 609
Mușat Mircea 25, 26, 361, 385, 386
Mușetoiu Rodica 1336
Muzeul Arhivelor 610

N

Naghiu Iosif 235, 1337, 1413
 Nastovici Alexandru 611, 612, 761, 858; *
 ~ Ema 387
 Naționalizarea principalelor mijloace de
 producție 346, 1547
 Nazare Ghiță 273
 Neagoe Manole 77, 78
 Neamțu Alexandru 92, 236, 613, 1295
 Necșa Teodor 449, 487, 614, 615, 616
 Nedelcu Florea 1518
 Negruți Ecaterina 1351
 Neguleasa Dan 617, 618, 762
 Neguleasa Constanța 619, 859 ~ Elisabeta
 237, 860, 1374
 Nestorescu — Bălcești Horia 238
 Netea Vasile 239, 1478
 Nichifor Octavia 1278, 240, 388, 798, 969,
 1426
 Nicolae Nicolae 1432
 Nicolaescu Stoica 861, 1157
 Nicolaiasa Gheorghe 620, 1126, 1460
 Nicolaus Olahus 1168
 Nicula Vasile 436, 459, 479, 525, 621,
 622, 623, 625 626
 Niculescu Adrian 627
 Niculescu Petre 391
 Nistor Alexandru 389
 Nistor Nicolae 241, 390
 Nițu Valeriu 242, 628
 Nomenclatorul dosarelor 502, 511, 614,
 696, 697
 Norme tehnice pentru înregistrarea, gru-
 parearea în dosare, selecționarea și pă-
 strarea documentelor scrise și tipărite,
 a sigiliilor și ștampilelor de către organi-
 zările socialiste și celelalte organizații
 450
 Nüssbächer Gernot 862, 863, 971, 976,
 1026

O

Ocupație horthstă 402
 Odobescu Alexandru 969
 Olteanu Constantin 243, 392, 864
 Olteanu P. Petre 1145
 Olteanu Ștefan 44
 Oltenia, regiune 335, 344
 Onciul Dimitre 968, 1464, 1569
 Onu Liviu 1053
 Oprea Florea 629, 630, 631, 632, 633, 640
 Orașe și târguri 172
 Ordonaarea documentelor 500, 501, 621
 Organizarea arhivelor 447, 475, 477, 574;
 ~ muzeelor 447
 Osiac Vladimir 1320
 Oszöczki Coloman 865
 Oțetea Andrei 93, 244

P

Paicu Mircea 1198
 Pall Antal Alexandru 866, 1004
 Pall Francisc 79, 1003
 Paliu Petre 395, 867, 1139, 1483
 Panait I. Panait 1125
 Panaitescu P. Petre 94, 634, 868
 Papacostea Șerban 989, 1251
 Papadopol Lucia 757
 Papiu Ilarian Alexandru 247
 Paraschiv Ion 245, 393, 635, 636, 637, 1247
 Părnuță Gheorghe 246, 1210
 Parpală Oprea 638
 Partidul Comunist Român 315, 318, 347,
 348, 361, 377, 379, 386, 391, 392, 397,
 404, 418, 420, 550, 1505, 1506, 1526,
 1530
 Partidul Național al Românilor din Arad
 156
 Pascu Ștefan 394
 Păstrarea documentelor 710, 711, 713
 Pătrășcanu Lucrețiu 370
 Pătrașcu Ion 1228
 Păsculescu 639
 Păun J. 640
 Păclișanu Zenovie 1257, 1298
 Pârvan Vasile 1480, 1483
 Penea Ionel 247
 Penelea Georgeta 1434
 Periețeanu Alexan ru 1125
 Pescariu Olivia 869, 870, 1005, 1268
 Petre Zoe 965
 Petreanu Nicolae 396
 Petrescu Camil 1529
 Petrescu Ileana 248, 335, 1320
 Petrescu G. Z. 1221
 Petrescu Ion 871
 Petroșanu P. Dragoș 1176
 Petru Rareș 77, 78, 1166
 Pîrvulescu Gheorghe 160, 397, 398
 Pîrvulescu Maria 27, 249, 526, 641, 934,
 1102
 Platon Gheorghe 250, 251
 Platon Margareta 532
 Pleșa Dan 1125
 Pleșa Ioan 252, 253, 399, 642, 643, 872
 Pleșiță Nicolae 254, 255, 610
 Pompieri 301
 Popa Liliana 256, 257
 Popa N. Mircea 1331
 Popa Traian 1285
 Popescu Eufrosina 400
 Popescu Teiușan Ilie 259
 Popescu Mihail 112, 260, 644, 645, 1103,
 1104, 1105, 1272, 1316, 1339, 1363, 1393
 Popescu Teodor 258
 Popovici Florian 1514
 Popovici Valerian 1348
 Popovici Victoria 261, 1451
 Populație 381
 Porcescu Sergiu 1420
 Porțeanu Alexandru 113, 114

Potîrcă Tiberiu 1355
 Potra George 648, 1195
 Poștăriță Emilia 262, 451, 646, 647, 873,
 874, 960, 1027, 1186, 1369
 Preda Dumitru 875, 1622
 Predescu Valeria 649
 Pregătirea cadrelor 456, 504, 513, 699,
 704
 Preluări de documente 437, 497
 Prezentări de fonduri și colecții 769—781,
 784, 785—926
 Pricop Adrian 650, 1203
 Procesul de la Brașov 374
 Proclamarea Republicii 309, 360, 396,
 1548
 Prună Livia 452, 453
 Publicații arhivistice 536, 540, 563, 577,
 635, 649, 654, 662, 663, 677, 678
 Puia Ion 401
 Pucece Sergiu 651
 Pușcaș Ioan 115, 652, 876, 877, 878

R

Rachieru Mihai 190, 319, 771, 937, 1191,
 1344, 1374
 Racoviceanu Sanda 263, 264, 653, 879,
 880, 1507, 1529
 Radu Gheorghe 371, 454, 763
 Radu Ion Mircea 654
 Radu I. Vasile 265, 266
 Ranca Florica 266, 770, 931
 Ranca Ioan 116, 117, 118, 268, 269, 270,
 271, 402, 655, 1196, 1376
 Răcilă E. 411, 412
 Rădulescu Gabriela 1106
 Rădulescu Theodora 1217, 1623—1626
 Răduțiu Aurel 1266
 Răscoala: lui Horea 105, 110, 115, 116,
 118, 121, 122, 1272; ~ secuilor 1595,
 1596; ~ din 1888, 1447; ~ din 1907,
 1467, 1468—1478
 Răscoale țărănești 1459
 Război: Crimei 165; ~ pentru independență
 128, 136, 166, 167, 169, 170, 175,
 187, 190, 195, 198, 205, 208, 215, 223,
 231, 239, 240, 243, 252, 254, 255, 257,
 265, 269, 273, 275, 282, 286, 288, 291,
 293, 296, 298, 304, 926, 1428—1439,
 1481, 1556, 1574, 1582; primul ~ mondial
 311, 326, 387, 388, 400, 417, 1487—
 1492, 1495—1497; al doilea ~ mondial
 322, 327, 336, 337, 339, 340, 341, 342,
 372, 1527, 1530, 1532, 1536, 1540, 1543,
 1544, 1545, 1546, 1557
 Rebreanu Liviu 1513
 Reforma arhivelor în Rusia 572
 Registrele arhivelor parohiale 483
 Regleanu Mihai 272, 658, 663, 881—883,
 940, 944, 972, 1194, 1226, 1255, 1315,
 1402, 1443, 1615

Reforma agrară: din 1921 403; ~ din
 1945 349, 413
 Reli Simeon 664, 884
 *Restaurarea documentelor 518, 519, 521,
 530—532, 629—633, 640
 Reteagan Mihai 1544, 1622
 Revista Arhivelor 637, 734, 1562, 1564—
 1568
 Revista Contemporanul 180
 Revoluție: din 1821 147, 212, 289, 303,
 1305—1307, 1309—1313, 1316 ~ de la
 1848 130, 133, 135, 137—140, 148, 154,
 157, 162, 171, 176, 178, 184, 188, 192,
 193, 201, 209, 214, 220, 221, 229, 230,
 234, 236, 237, 242, 246, 248, 249, 250,
 253, 256, 262, 263, 267, 268, 270, 271,
 272, 281, 285, 287, 290, 294, 295, 307,
 574, 808, 1276, 1355—1358, 1360—
 1364, 1367, 1368, 1370—1372, 1374—
 1382, 1456, 1533.
 Rezachevici Constantin 80, 1107, 1108
 Rinziș Filofteia 560, 657, 1109
 Rîpă-Buicliu Dan 273
 Rîpeanu B.T. 656
 Roman Louis 119
 Rosetti—Roznovanu Nicolae 179
 Rotaru Octavian 111, 252, 399, 1371, 1442
 Rumânie 989
 Rus Traian 150, 274, 403, 785, 786, 885,
 886, 934, 1390, 1414, 1421
 Ruseșcu Mihai 887
 Rusu Alexandru 1177, 1270; ~ Corneliu
 564, ~ Ion 120, 275, 276, 277, 665, 956,
 973, 978
 Ruzicke Leon 1110

S

Sabău Ioan 121, 122, 865, 1275
 Sacerdoteanu Aurelian 43, 278, 279, 666—
 679, 806, 888, 928, 943, 945, 948, 951,
 970, 1006, 1007, 1028—1031, 1054,
 1056, 1111—1114, 1140, 1214, 1269,
 1403, 1415, 1425, 1561, 1569—1571,
 1627; ~ Virginia 1153
 Saim Mirela 1158
 Saint-Georges Al. 1396
 Saizu Elena 280; ~ Ion 280, 404, 410,
 889
 Sala de studiu a D.G.A.S. 646
 Sassu Constantin 123, 124, 680, 1572; ~
 Elisabeta 890
 Savu Nicolae 681
 Săndulescu Natalia 1237, 1580, 1581
 Săptămîna Internațională a Arhivelor
 462, 1125
 Săucești — Sturdza Marcel 1115, 1116,
 1236
 Săveanu Dumitru 628
 Scaunul Mureș 1004
 Scînteia, ziar 375, 376

Scurtu Ioan 405; ~ Nicolae 682, 1519,
1525, 1573
Seftiuc Ilie 406
Seișanu Radu 407
Selecționarea documentelor 428, 470, 490,
507, 508, 509, 579, 588, 606, 607, 652,
693, 716
Semo Voinea Șerban 95
Senchievici Eleonora 532
Sever Axente 1455
Sibechi Gheorghe 281, 282
Sima Horațiu 1628
Simionescu Valentin Radu 1184
Simonescu Dan 283, 1299
Siruni H. Dj. 284, 975, 1180, 1259
Sirbu Cornel, 1399; ~ Constantin 891;
~ Traian 1401
Slivăț Alexenia 505, 1284, 1441
Slușanschi Dan 1035, 1056, 1582
Soare Ion 1182
Societatea muzicală „Doina“ 164
Socol Gheorghe 194, 1479, 1484, 1494,
1550
Solomon Constantin 1160; ~ Viorica 683,
684
Someșfălean Livia 892
Sontag Freitag 1307
Sorescu Valentin 515
Soterius Georg 125
Soveja Maria 285, 286, 685, 779, 929,
1032, 1164, 1175, 1193, 1201, 1208,
1407, 1433
Spiridoneanu Mircea 194, 288, 1297, 1484,
1486—1492, 1494, 1574
Stan Gligor 893
Stanciu Gheorghe 636, 895; ~ Marin 894
Standardizare 438
Statie Mihai 471, 472
Statistică 119, 581
Stavarache Petre 896, 897
Stănculescu Alexandru 287
Stănică Vitalie 96, 1178
Stătescu Ion 1034, ~ Victoria 1034
Stenner Friedrich 976
Stepan Elena 687
Stețcu Nicolae 1312
Sthal Henri 1033
Stîngaciu Elena 288, 1574
Stoia Mircea 1455
Stoicescu Nicolae 51, 67
Stoide Constantin 1160, 1209, 1230, 1250
Strachină Alexandru 289; ~ Olivia 289,
526, 688, 689
Stroia Marian 1628
Stroe Aurelian 290
Stroiești Argeș, sat 64, 65
Stupa Gheorghe farmacist, 292
Sturza Ioniță Sandu 1236
Suciu Georgeta 1442; ~ D. Ion 898, 899;
~ Ștefan 291
Sulescu Nicolae 692
Surdu Bujor 1232, 1261, 1281

Surpat Gheorghe 408
Szabo Nicolae 900
Szasz Carol 690, 691; ~ Vasilica 764
Szepsy Zoltan 292

Ș

Șandru Dumitru 410, 889, 914
Șerban Constantin 97, 1274
Șimanschi Leon 68, 1036, 1147
Șincai Gheorghe 142
Șindelaru Valeria 471, 472, 873, 874, 901
Șoiculescu Victoria 902
Șotropa Valeriu 977, ~ Virgil 977, 978
Ștefan cel Mare 58—62, 67, 68, 1152,
1155
Ștefan Tomșa II, 98
Ștefănescu Liviu 610, 903; ~ Ștefan 293,
409, 1125
Ștefulescu Alexandru 979
Știrban Marcel 111, 1501
Știrbu Constantin 1125
Șucu Ion 693, 1216, 1229

T

Tabla regească 997—999
Talpeș Ioan 1544
Tahsin Gemil 1151, 1156, 1179
Tamaș Corneliu 294, 411, 412, 694, 695,
795, 904, 1182, ~ Victor 1178
Tatomir Constanța 413, 939, 1450; ~
Virgil 413, 456, 610, 696—699, 887,
905, 939, 1417
Tănase Traian 1397, 1398
Tell Wilhelm 305
Teodor Pompiliu 906
Teodorescu Alexandru 1332; ~ Răzvan
1125; ~ Z. Virgiliu 295, 414, 415, 610,
700, 701, 964, 1135
Terminologie arhivistică 587, 719
Texte Rozalia 702
Timaru Constantin 703, 704
Timbus Mircea 156, 330, 705, 907—909
Tinculescu Doina 910, 1233
Titileanu Gheorghe 455, 706, 707
Titulescu Nicolae 1504, 1509
Toacă Ion 416, 417, 708, 709, 1505
Tocilescu Grigore 981, 1450
Tonk Alexandru 1169
Trandaf Vasile 710, 711, 911, 1528
Trandafirescu Natalia 42, 912, 1213, 1356,
1367, 1379, 1583, 1584
Transilvania, provincie 104, 373, 381, 402,
573
Triteanu Mihail 906
Tucă Florian 51, 296
Tudor Constantin 766, 1447, ~ Gheorghe
708, 709

Tudoran Georgeta 1472
Tudorică Mioara 220, 298, 712, 807, 1380,
1441, 1534, 1547, 1607, 1629; ~ Vio-
rel 713
Tuducescu Iuliu 1287
Turcu Constantin 98, 297, 1037, 1152,
1358, 1386
Turcan Alexandru 457
Turdean Vasile 1389

T

Țabrea Ilie 1575
Țărănime 173, 251, 300, 307, 338, 390,
411, 413
Țintilă Vasile 982

U

Udrea Traian 418
Unc Gheorghe 419, 420
Ungureanu Alexandru 1354
Ungureanu Gheorghe 299, 300, 301, 421,
458, 589, 714—719, 913—918, 927, 930,
938, 983, 1008, 1038, 1117, 1142, 1159,
1317, 1324, 1327, 1330, 1335, 1368,
1406, 1468, 1585—1587
Unirea Principatelor 129, 196, 204, 216,
264, 300, 312, 538, 1324, 1410
Unirea din 1918 306, 317, 324, 343, 351,
352, 353, 354, 355, 356, 358, 364, 367,
368, 385, 389, 394, 399, 415, 422, 1500
Unitatea Națională 149, 150, 155, 158,
197
Universitatea Iași 312
Unțanu Nicodim 1284
Urbanizare 266
Ursuțiu Liviu 721; ~ Maria 720, 919,
920, 935

V

Valorificarea documentelor 466, 467, 468,
469, 476, 484, 489, 492, 494, 495, 533,
539, 547, 550, 552, 553, 555, 561, 564,
568, 583, 584, 598, 609, 617, 619, 634,
636, 638, 651, 656, 664, 681, 686, 691,
694, 708, 709, 727, 728, 737, 738, 739,
740
Vanghele Antoniu 722
Vasile Lupu vv. 84, 87, 100
Vasile Niculae 1449

Vasilescu — Capsali Nicolae 273
Vasilescu Veronica 809, 1039, 1136, 1173,
1181
Vataman Ion 1312, 1440
Văcărescu Ienăchiță 985
Vălenii de Munte 414
Vătafi de ținut 987
Vătafu-Găitan Silvia 768, 1336
Velichi Constantin 81, 302
Veliman Valeriu 82, 1170, 1308, 1311
Veress Andrei 723, 921, 1040, 1254
Vianu Alexandru 1271, 1301
Vidis Alinta 922, 923
Vidu Ion 199
Vilceanu Varvara 724
Vîrnav V. Scarlat 163
Virtosu Emil 303, 725, 726, 1258, 1305,
1346, 1588, 1630
Vlad Dracul 1150
Vlad N. Iulian 304
Vlad Radu Dan 1504
Vlad Țepeș 53, 54, 55, 61
Vladimirescu Tudor 244
Vlaicu Aurel 1479
Vlaicu Monica 125, 1041
Vlădescu M. Niculae 1118
Voiculescu Mircea 1042, 1282
Voinea Monica 422
Vuia Traian 366

W

Waisman Sergiu 423
Wardegger Nicolae 814
Wetzler Eva 126
Wymann Eva 305

X

Xenopol A. D. 279

Z

Zaborovschi Eugen 924; ~ Virgil 727
Zaharia Dumitru 99, 306, 642, 1313; ~
Ecatarina 925, 1471, 1503
Zarzără Ion 307, 728
Zepeczaner Eugen 776
Zlatna, domeniu minier 236
Zotta Sever 100, 127, 729, 1043, 1119—
1123, 1227, 1364
Zub Alexandru 308, 947, 954

CUPRINS

Documentele zilelor noastre	9
Studii, comunicări, articole	
— Istorie	20
— Arhivistică	157
— Științe speciale	341
Documente	396
Instrumente de lucru	509

I

Frolex

Tiparul executat sub com. 1190 la I. P. „13 Decembrie 1918“

—

